

TC
FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ
GELENEKSEL TÜRK SANATLARI ANA SANAT DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**TSMK H.987 NO'LU
DÎVÂN-I CÂMÎ MİNYATÜRLERİNİN
TEKNİK ANALİZİ**

Hazırlayan
ÖZLEM YILDIRIMTÜRK
150301002

İSTANBUL 2018

TC
FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ
GELENEKSEL TÜRK SANATLARI ANA SANAT DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**TSMK H.987 NO'LU
DÎVÂN-I CÂMÎ MİNYATÜRLERİNİN
TEKNİK ANALİZİ**

Hazırlayan
ÖZLEM YILDIRIMTÜRK
150301002

Tez Danışmanı
Yrd. Doç. Dr. FETHİ ERSİN ÖÇAL

İSTANBUL 2018

Özlem YILDIRIMTÜRK

ORJİNALLİK RAPORU

%**4**

BENZERLİK ENDEKSİ

%**4**

İNTERNET
KAYNAKLARI

%**0**

YAYINLAR

%

ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ

BİRİNCİL KAYNAKLAR

1

gamabilgisayar.com.tr

İnternet Kaynağı

%**2**

2

peygamberiminizinden.blogspot.com

İnternet Kaynağı

%**2**

Aıntıları çıkart

Kapat

Eşleşmeleri çıkar

< %2

Bibliyografyayı Çıkart

Kapat

GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

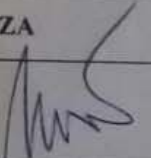
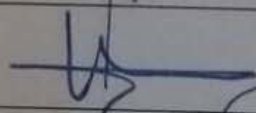
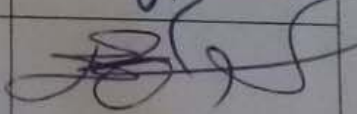
Geleneksel Türk Sanatları Anasanat Dalı'nda 150301002 numaralı **Özlem YILDIRIMTÜRK**'nin hazırladığı "TSMK H.987 No.lu Divân-ı Câmî Minyatürlerinin Teknik Analizi" konulu Yüksek Lisans Tezi ile ilgili TEZ SAVUNMA SINAVI, 01.062018, Cuma günü saat 13.00'da yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin **KABULÜNE/REDDİNE/ DÜZELTİLMESİNE**'ne* **OYBİRLİĞİ / OYÇOKLUĞUYLA** karar verilmiştir.

Düzeltilme verilmesi halinde:

Adı geçen öğrencinin Tez Savunma Sınavı .../.../20..., tarihinde, saat da yapılacaktır.

Tez adı değişikliği yapılması halinde :

Tez adının
.....
..... şeklinde değiştirilmesi uygundur.

JÜRİ ÜYESİ	KANAATI (*)	İMZA
Prof. Dr. Banu MAHİR	Kabul	
Prof. Dr. M. Hüseyin SUBAŞI	Kabul	
Dr. Öğr. Üyesi Fethi Ersin ÖÇAL (Danışman)	Kabul	
.....		
.....		

BEYAN

Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü Geleneksel Türk Sanatları Anasanat Dalı Minyatür Programında “TSMK H.987 No’lu Dîvân-ı Câmî Minyatürlerinin Teknik Analizi” konulu yüksek lisans tezimin yazılmasında bilimsel ahlâk kurallarına uyulduğunu, başka eserlerden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğunu, tezin herhangi bir kısmının bu üniversitede ya da başka bir üniversitede başka bir tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim.

Özlem Yıldırım Türk

ÖN SÖZ

“İslâm Kitap Sanatı”nın en güzel örnekleri minyatürlü yazmalarda karşımıza çıkar. Bu minyatürlü yazmalardaki resimler çoğu zaman yazılan metni açıklayıcı bazan de metinden ayrı bir hikâyeyi anlatır. Ancak daima ait olduğu devrin tüm özelliklerini açıkça yansıtan unsurlar taşır.

Araştırmamızın konusu olan Topkapı Saray Müzesi Kütüphanesi’nde H-987’de kayıtlı bulunan *Câmî Divânı*, Abdurrahmân Câmî’nin tasavvufi şiirlerinin bulunduğu edebî Farsça bir eserdir. Eserin içerisinde yalnız bir sayfada karşılıklı iki adet olmak üzere metinden bağımsız anlatıma sahip toplam on adet minyatür bulunmaktadır.

Bu eser üzerindeki inceleme, eserin tüm ayrıntıları dikkate alınarak tamamı üzerinden yapılmıştır. İnceleme yöntemi olarak ise eserin orijinali üzerinden alınan birebir kopya ile ayrıntılar belirlenmiştir. Belirlenen ayrıntıların öncelikle renk kodları çıkartılmıştır. Figürlerin detaylarına ait tasarım şemaları oluşturulmuş ve kompozisyon kurgusu açıklanmıştır. Değerlendirme ve sonuç bölümünde ise bütün bu teknik analizin vardığı sonuçlar karşılaştırmalı örneklerle sunulmuştur.

Câmî Divânı adlı eserin metin tez çalışmasında yer alan tercümelerin yapımında Coşkun YILDIRIMTÜRK ve İsmail ÇALIŞ’a, eserin minyatürlerinin incelenmesinde Öğr. Gör. Betül BİLGİN hocama, danışman hocam Yrd. Doç. Dr. Ersin F. ÖÇAL’a, minyatürlerin değerlendirilmesinde kullandığım kaynaklara ulaşmamda yardımcı olan Prof. Dr. Banu MAHİR hocama, tezimin edebi ve teknik açıdan hazırlanmasına görüşleriyle yön veren kıymetli Hocam Prof. Dr. Hüsrev SUBAŞI’na, teşekkür ederim.

Ayrıca Abdurrahmân Câmî’nin hayatı ve eserleri konusunda araştırmalarımı yaptığım İslam Araştırmaları Merkezi (İSAM) Kütüphanesi’ne, orijinal eseri incelememi sağlayan Topkapı Müzesi Kütüphanesi idareci ve çalışanlarına teşekkür ederim.

Özellikle bu çalışmayı hazırlamamda emeği ve sabrı ile maddi, manevi hiçbir desteğini esirgemeyen sevgili eşim Coşkun YILDIRIMTÜRK ve aileme ayrıca teşekkür ediyorum.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	ix
KISALTMALAR	xiii
RESİMLER LİSTESİ.....	xv
ÖZET	xxxiii
SUMMARY	xxxv
GİRİŞ	1
Çalışmanın Kapsamı ve Amacı	2
Çalışmanın Kaynakları ve Yöntemi.....	3
1. ABDURRAHMÂN CÂMÎ: HAYATI VE ESERLERİ	
1.1. Hayatı	7
1.2. Eserleri	13
1.2.1. Manzum Eserleri.....	13
1.2.2. Mensur Eserleri.....	14
2. CÂMÎ DEVRİNİN SULTANI VE SANATSEVER BÜROKRATI	
2.1. HÜSEYİN BAYKARA.....	18
2.2. ALİ ŞÎR NEVÂÎ	20
3. TOPKAPI SARAYI MÜZESİ KÜTÜPHANESİ H. 987 NUMARALI DİVÂN-I CÂMÎ NÜSHASI	
3.1. Eserin Tanıtımı.....	23
3.2. Fiziksel Özellikleri	23
3.3. Eserin Cildi	25

3.3.1. Cilt Dış Kapak Minyatür Süslemeleri.....	27
3.3.2. Cilt İç Kapak Tezhipleri	31
3.3.3. Miklep	37
3.3.3.1. Miklep Dış Minyatür Süslemeleri.....	37
3.3.3.2. Miklep İç Tezhipleri	45
3.4. Eserde Bulunan Not ve Mühürler.....	47
3.5. Eserdeki Tezhipli Sayfalar	50

4. TOPKAPI SARAYI MÜZESİ KÜTÜPHANESİ H. 987 NUMARALI DİVAN-I CÂMÎ MİNYATÜRLERİNİN TEKNİK ANALİZİ

4.1. Takdim Minyatürleri	57
4.1.1. Sultanın Meclisi ve Önemli Şair Konukları.....	57
4.1.2. Guy-ı Çevgân Oynayan Genç Şehzade.....	89
4.2. Diğer Minyatürler	119
4.2.1. Musâhip Şâir ile Genç Sultan	119
4.2.2. Genç Sultanın Meclis Düzenlemesi, Diğer Şehzade ve Şâirleri Ağırması	146
4.2.3. Genç Sultanın Avlanması	174
4.2.4. Genç Sultan için Musâhip Şâirin Düzenlediği Meclisi.....	196
4.2.5. Musâhib Şâir'in Genç Şehzâde'yi Saray Avlusunda Karşılması	224
4.2.6. Genç Şehzade'nin, Musâhib Şâiri Tarafından Meclisinde Ağırması.....	252
4.2.7. Genç Şehzâde'nin Kırdâ Musâhip şâiri Ağırması	281
4.2.8. Genç Şehzâde'nin Meclisi	309
DEĞERLENDİRME VE SONUÇ	340
BİBLİYOGRAFYA	371
EKLER 1: RÖPRODÜKSİYON VE TASARIM	373
ESER RAPORU.....	375
EKLER: METİN ÇEVİRİSİ	382
ÖZGEÇMİŞ	448

KISALTMALAR

a.bsm.	:	Ayrı Basım
a.g.i.	:	Adı geçen tez
a.g.m.	:	Adı geçen makale
a.g.y.	:	Adı geçen yapıt
akt.	:	Aktaran
bsk.	:	Baskı
çev.	:	Çeviren
E.H		Emanet Hazine
H		Hazine
haz.	:	Hazırlayan
İTÜ	:	İstanbul Teknik Üniversitesi
İÜ.	:	İstanbul Üniversitesi
M.Ö.	:	Milattan Önce
M.S.	:	Milattan Sonra
MEB	:	Milli Eğitim Bakanlığı
R		Revan
s.	:	Sayfa
sdl.	:	Sadeleştiren
TSMK		Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi
v.dğr.	:	Ve diğerleri
Y.	:	Yazma
y.yok.	:	Yayın yeri yok
yay.	:	Yayınlayan
yy.	:	Yüzyıl

RESİM LİSTESİ

Resim No	Resim Adı	Sayfa No
Resim 1	Abdurrahman Cami	7
Resim 2	Câmî'nin ebedî istirahatgâhı	11
Resim 3	Abdurrahman Cami mezar taşı	12
Resim 4	Sultan Hüseyin Bâýkarâ dönemi önemli şehirler	17
Resim 5	Hüseyin Bâýkarâ	18
Resim 6	Sultan Hüseyin Bâýkarâ'nın istirahatgâhı	19
Resim 7	Ali Şîr Nevâî	20
Resim 8	Ali Şîr Nevâî'nin istirahatgâhı	21
Resim 9	H-987 Minyatürlü sayfalardan örnekler, 85b	23
Resim 10	H-987 Minyatürlü sayfalardan örnekler, 127b	24
Resim 11	H-987 Minyatürlü sayfalardan örnekler, 178b	24
Resim 12	H-987 Cilt Dış Arka Görünüm	25
Resim 13	H-987 Cilt Dış Ön Görünüm	26
Resim 14	H-987 Cilt Mıkleb Dış Görünüm	26
Resim 15	TSMK R-910 (Tebriz 1525) Yusuf ile Züleyha, Câmî, Safevî cilt	27
Resim 16	TSMK R. 1986 (Tebriz, Kazvin 1550-70) Antoloji, Safevî cilt	28
Resim 17	BN Supp.Pers.776 (Şiraz 1580) Mecalisü'l-Uşşak, Gezürgâhî, Lake cilt	29
Resim 18	H-987 Cilt Dış Ön Kapak Çizimi	30
Resim 19	H-987 Cilt Dış Arka Kapak Çizimi	30
Resim 20	H-987 Cilt Dış Kapak Renkli Çizimi	31
Resim 21	H-987 Cilt İç Ön Görünüm	32
Resim 22	H-987 Cilt İç Arka Görünüm	32
Resim 23	H-987 Cilt İç Kapak Tezhip Çizimi	33
Resim 24	H-987 Cilt İç Kapak Tezhipleri Orta Desen Detayı	34
Resim 25	H-987 Cilt İç Kapak Şemse Tezhip Detay Çizimi	34
Resim 26	H-987 Cilt İç Kapak Tezhipleri Üst Kenar Desen Detayı	35
Resim 27	H-987 Cilt İç Kapak Köşebent Tezhip Detay Çizimi	35
Resim 28	H-987 Cilt İç Kapak Tezhipleri Alt Kenar Desen Detayı	36
Resim 29	H-987 Cilt İç Kapak köşebent Tezhip Detayı Çizim	36
Resim 30	H-987 Cilt İç Kapak Tezhipleri Renklerinin Pantone Kodları	37
Resim 31	H-987 Miklep dışı Minyatür süslemelerin Çizimi	38
Resim 32	H-987 Miklep dışı Minyatür süslemelerin Renklerinin Pantone Kodları	39
Resim 33	H-987 Miklep dışı Minyatür süslemesi 1. Melek Ayrıntı Görünümü	40
Resim 34	H-987 Miklep dışı Minyatür süslemesi 1. Melek Ayrıntı Çizimi	40
Resim 35	H-987 Miklep dışı Minyatür süslemesi 2. Melek Ayrıntı Görünümü	41
Resim 36	H-987 Miklep dışı Minyatür süslemesi 2. Melek Ayrıntı Çizimi	41
Resim 37	H-987 Miklep dışı Minyatür süslemesi 3. Melek Ayrıntı Görünümü	42
Resim 38	H-987 Miklep dışı Minyatür süslemesi 3. Melek Ayrıntı Çizimi	42

Resim No	Resim Adı	Sayfa No
Resim 39	H-987 Miklep dışı Minyatür süslemesi 1. Melek Yüz Ayrıntı Görünümü	43
Resim 40	H-987 Miklep dışı Minyatür süslemesi 1. Melek Yüz Ayrıntı Oran Çizimi	43
Resim 41	H-987 Miklep dışı Minyatür süslemesi 2. Melek Yüz Ayrıntı Görünümü	44
Resim 42	H-987 Miklep dışı Minyatür süslemesi 2. Melek Yüz Ayrıntı Oran Çizimi	44
Resim 43	H-987 Miklep dışı Minyatür süslemesi 3. Melek Yüz Ayrıntı Görünümü	44
Resim 44	H-987 Miklep dışı Minyatür süslemesi 3. Melek Yüz Ayrıntı Oran Çizimi	44
Resim 45	H-987 Miklep İçi Tezhip Görünümü	45
Resim 46	H-987 Miklep İçi Tezhip Çizimi	45
Resim 47	H-987 Miklep İçi Tezhip Ayrıntı Çizimi	46
Resim 48	H-987 Miklep İçi Köşe Tezhip Ayrıntı Çizimi	46
Resim 49	H-987, Y.1a'da bulunan Sultan Selîm Hân'a ait mührün bulunduğu sayfa	48
Resim 50	H-987, Y.1a'da bulunan Sultan Selîm Hân'a ait mühür detayı	48
Resim 51	TSMK. H-987 55a, 54b	49
Resim 52	H-987, Y.55a'da bulunan Sultan III Ahmed'in (1703-1730) 1115 tarihli cülus mührü	49
Resim 53	H-987, Y.2b'de bulunan başlık tezhibi	50
Resim 54	Divan-ı Nasır Buharî, Fatih devri Madalyon tezhibi	51
Resim 55	H-987, Y.2b'de bulunan başlık tezhibinde kullanılan renklerin Pantone kodlarına göre sıralaması	51
Resim 56	H-987, Y.2b'de bulunan başlık tezhibinde kullanılan desenlerin çizimi	52
Resim 57	H-987, Y.2b'de bulunan başlık tezhibinde kullanılan yazı ve desenlerin ayrıntılı görünümü	52
Resim 58	H-987, Y.2b'de bulunan başlık tezhibinde kullanılan üçlü zencerek çizim kalıbı	53
Resim 59	H-987, Y.2b'de bulunan başlık tezhibinde kullanılan üçlü zencerek ayrıntılı görünümü	53
Resim 60	H-987, Y.2b'de bulunan başlık tezhibinde kullanılan Rumî bordür ayrıntılı görünümü	53
Resim 61	H-987, Y.2b'de bulunan başlık tezhibinde kullanılan Kûfî yazı ayrıntı çizimi	54
Resim 62	Selçuklu Ahlat Mezar Taşı	54
Resim 63	H-987, Y.2a Minyatürlü sayfanın kenarındaki bordür tezhibi ayrıntı görünümü	55
Resim 64	H-987, Y.1b, 2a Minyatürlü sayfaların kenarındaki bordür tezhibinin ayrıntılı desen çizimi	55
Resim 65	H-987, Y.1b, 2a Minyatürlü sayfaların kenarındaki bordür tezhibinin Pantone Renk kodlarına göre şeması	56
Resim 66	H-987, Y.1b, 2a Takdim Minyatürleri	57
Resim 67	H-987, Y.1b, Sultanın Meclisi ve Önemli Şair Konukları	58
Resim 68	H-987, Y.1b, Ölçüm çizelgesindeki görünümü	59
Resim 69	H-987, Y.1b, Sultanın işret meclisi ve önemli şair konukları. Ayrıntılı çizimi	60
Resim 70	H-987, Y.1b Figürlerin hareket yön çizimi	61
Resim 71	H-987, Y.1b Figürlerin yerleşim planı çizimi	62
Resim 72	H-987, Y.1b minyatürlerinin renk dağılımını gösteren çizim	63
Resim 73	H-987, Y.1b minyatürlerinin renklerinin Pantone kodlarına göre dizilimi	65
Resim 74	H-987, Y.1b minyatürlerinin incelenecek 8 bölümünü gösteren çizim	66
Resim 75	H-987, Y.1b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi (Renkli rep.)	67
Resim 76	H-987, Y.1b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi figür kumaş ayrıntısı	68
Resim 77	H-987, Y.1b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi (siyah-beyaz rep.)	68
Resim 78	H-987, Y.1b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi (Oran-orantı)	69

Resim No	Resim Adı	Sayfa No
Resim 79	H-987, Y.1b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi (Duruş Biçimi)	69
Resim 80	H-987, Y.1b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı	70
Resim 81	H-987, Y.1b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı (Oran-orantı)	70
Resim 82	H-987, Y.1b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi (Renkli rep.)	71
Resim 83	H-987, Y.1b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi (siyah-beyaz rep.)	71
Resim 84	H-987, Y.1b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi figür kumaş ayrıntısı	72
Resim 85	H-987, Y.1b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi figür kumaş detay	72
Resim 86	H-987, Y.1b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi hizmetlinin figür kumaş ayrıntısı	72
Resim 87	H-987, Y.1b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi (Oran-orantı)	73
Resim 88	H-987, Y.1b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi (Duruş Biçimi)	73
Resim 89	H-987, Y.1b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi (siyah-beyaz rep.)	74
Resim 90	H-987, Y.1b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi (Oran-orantı)	74
Resim 91	H-987, Y.1b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi (Duruş Biçimi)	74
Resim 92	H-987, Y.1b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı	75
Resim 93	H-987, Y.1b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı (Oran-orantı)	75
Resim 94	H-987, Y.1b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi yüz ayrıntı	76
Resim 95	H-987, Y.1b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi yüz ayrıntı (Oran-orantı)	76
Resim 96	H-987, Y.1b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi (Renkli rep.)	77
Resim 97	H-987, Y.1b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi (siyah-beyaz rep.)	77
Resim 98	H-987, Y.1b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi ud çalan figürün kumaş ayrıntısı	78
Resim 99	H-987, Y.1b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi figür kumaş ayrıntısı	78
Resim 100	H-987, Y.1b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi (Oran-orantı)	79
Resim 101	H-987, Y.1b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi (Duruş Biçimi)	79
Resim 102	H-987, Y.1b minyatürlerinden 4. Bölüm incelemesi (Renkli rep.)	80
Resim 103	H-987, Y.1b minyatürlerinden 4. Bölüm incelemesi (siyah-beyaz rep.)	80
Resim 104	H-987, Y.1b minyatürlerinden 4. Bölüm incelemesi üst figür kumaş ayrıntısı	81
Resim 105	H-987, Y.1b minyatürlerinden 4. Bölüm incelemesi alt figür kumaş ayrıntısı	81
Resim 106	H-987, Y.1b minyatürlerinden 4. Bölüm incelemesi (Oran-orantı)	82
Resim 107	H-987, Y.1b minyatürlerinden 4. Bölüm incelemesi (Duruş Biçimi)	82
Resim 108	H-987, Y.1b minyatürlerinden 5. Bölüm incelemesi (Renkli rep.)	83
Resim 109	H-987, Y.1b minyatürlerinden 5. Bölüm incelemesi (siyah-beyaz rep.)	83
Resim 110	H-987, Y.1b minyatürlerinden 5. Bölüm incelemesi figür kumaş ayrıntısı	83
Resim 111	H-987, Y.1b minyatürlerinden 5. Bölüm incelemesi (Oran-orantı)	84
Resim 112	H-987, Y.1b minyatürlerinden 5. Bölüm incelemesi (Duruş Biçimi)	84
Resim 113	H-987, Y.1b minyatürlerinden 6. Bölüm incelemesi (Renkli rep.)	85
Resim 114	H-987, Y.1b minyatürlerinden 6. Bölüm incelemesi taht çatı desen ayrıntısı	85
Resim 115	H-987, Y.1b minyatürlerinden 6. Bölüm incelemesi taht kaide sağ desen ayrıntısı	86
Resim 116	H-987, Y.1b minyatürlerinden 6. Bölüm incelemesi taht kaide sol desen ayrıntısı	86
Resim 117	H-987, Y.1b minyatürlerinden 6. Bölüm incelemesi kap figürü desen ayrıntısı	86
Resim 118	H-987, Y.1b minyatürlerinden 7. Bölüm incelemesi (Renkli rep.)	87
Resim 119	H-987, Y.1b minyatürlerinden 8. Bölüm incelemesi (Renkli rep.)	88
Resim 120	H-987, Y.2a, Tezhipli takdim minyatürü, Guy-ı Çevgân oynayan Genç Şehzade	89
Resim 121	H-987, Y.2a, ölçüm çizelgesindeki görünümü	90

Resim No	Resim Adı	Sayfa No
Resim 122	H-987, Y.2a, Guy-ı Çevgân oynayan Genç Şehzade. Ayrıntılı çizimi	91
Resim 123	H-987, Y.2a Figürlerin hareket yön çizimi	92
Resim 124	H-987, Y.1b Figürlerin yerleşim planı çizimi	93
Resim 125	H-987, Y.2a minyatürlerinin renk dağılımını gösteren çizim	94
Resim 126	H-987, Y.2a minyatürlerinin renklerinin Pantone kodlarına göre dizilimi	95
Resim 127	H-987, Y.2a minyatürlerinin incelenecek 6 bölümünü gösteren çizim	96
Resim 128	H-987, Y.2a minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi (Renkli rep.)	97
Resim 129	H-987, Y.2a minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi (siyah-beyaz rep.)	97
Resim 130	H-987, Y.2a minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi figür kumaş ayrıntısı	98
Resim 131	H-987, Y.2a minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi at koşumları desen ayrıntısı	98
Resim 132	H-987, Y.2a minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi (Oran-orantı)	98
Resim 133	H-987, Y.2a minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi (Duruş Biçimi)	99
Resim 134	H-987, Y.2a minyatürlerinden 1. Bölüm yüz ayrıntısı	100
Resim 135	H-987, Y.2a minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı (Oran-orantı)	100
Resim 136	H-987, Y.2a minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi (Renkli rep.)	101
Resim 137	H-987, Y.2a minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi (siyah-beyaz rep.)	101
Resim 138	H-987, Y.2a minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi figür kumaş ayrıntısı	102
Resim 139	H-987, Y.2a minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi at koşumları desen ayrıntısı	102
Resim 140	H-987, Y.2a minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi (Oran-orantı)	102
Resim 141	H-987, Y.2a minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi (Duruş Biçimi)	103
Resim 142	H-987, Y.2a minyatürlerinden 2. Bölüm yüz ayrıntısı	103
Resim 143	H-987, Y.2a minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı (Oran-orantı)	103
Resim 144	H-987, Y.2a minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi (Renkli rep.)	104
Resim 145	H-987, Y.2a minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi (siyah-beyaz rep.)	105
Resim 146	H-987, Y.2a minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi en üstteki figür kumaş ayrıntısı	106
Resim 147	H-987, Y.2a minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi ortadaki figür kumaş ayrıntısı	106
Resim 148	H-987, Y.2a minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi en alttaki figür kumaş ayrıntısı	106
Resim 149	H-987, Y.2a minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi (Oran-orantı)	107
Resim 150	H-987, Y.2a minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi (Duruş Biçimi)	107
Resim 151	H-987, Y.2a minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi (Oran-orantı)	108
Resim 152	H-987, Y.2a minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi (Duruş Biçimi)	108
Resim 153	H-987, Y.2a minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi (Oran-orantı)	109
Resim 154	H-987, Y.2a minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi (Duruş Biçimi)	109
Resim 155	H-987, Y.2a minyatürlerinden 3. Bölüm yüz ayrıntısı	110
Resim 156	H-987, Y.2a minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı (Oran-orantı)	110
Resim 157	H-987, Y.2a minyatürlerinden 4. Bölüm incelemesi (Renkli rep.)	111
Resim 158	H-987, Y.2a minyatürlerinden 4. Bölüm incelemesi (siyah-beyaz rep.)	111
Resim 159	H-987, Y.2a minyatürlerinden 4. Bölüm incelemesi figür kumaş ayrıntısı	112
Resim 160	H-987, Y.2a minyatürlerinden 4. Bölüm incelemesi (Oran-orantı)	112
Resim 161	H-987, Y.2a minyatürlerinden 4. Bölüm incelemesi (Duruş Biçimi)	113
Resim 162	H-987, Y.2a minyatürlerinden 5. Bölüm incelemesi (Renkli rep.)	113
Resim 163	H-987, Y.2a minyatürlerinden 5. Bölüm incelemesi (siyah-beyaz rep.)	114
Resim 164	H-987, Y.2a minyatürlerinden 5. Bölüm incelemesi sağ figür kumaş ayrıntısı	114
Resim 165	H-987, Y.2a minyatürlerinden 5. Bölüm incelemesi sol figür kumaş ayrıntısı	114

Resim No	Resim Adı	Sayfa No
Resim 166	H-987, Y.2a minyatürlerinden 5. Bölüm incelemesi derviş figürü	114
Resim 167	H-987, Y.2a minyatürlerinden 5. Bölüm incelemesi (Oran-orantı)	115
Resim 168	H-987, Y.2a minyatürlerinden 5. Bölüm incelemesi (Duruş Biçimi)	115
Resim 169	H-987, Y.2a minyatürlerinden 5. Bölüm incelemesi (Oran-orantı)	116
Resim 170	H-987, Y.2a minyatürlerinden 5. Bölüm incelemesi (Duruş Biçimi)	116
Resim 171	H-987, Y.2a minyatürlerinden 5. Bölüm incelemesi derviş figür yüz ayrıntısı	117
Resim 172	H-987, Y.2a minyatürlerinden 5. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı (Oran-orantı)	117
Resim 173	H-987, Y.2a minyatürlerinden 6. Bölüm incelemesi (Renkli rep.)	118
Resim 174	H-987, Y.2a minyatürlerinden 6. Bölüm incelemesi sol kale ayrıntısı	118
Resim 175	H-987, Y.2a minyatürlerinden 6. Bölüm incelemesi sağ kale ayrıntısı	118
Resim 176	H-987, Y.2a minyatürlerinden 6. Bölüm incelemesi kale ayrıntısı	118
Resim 177	H-987, Y.7b, Genç sultanın musâhib şairi ağırlaması	119
Resim 178	H-987, Y.7b, ölçüm çizelgesindeki görünümü	120
Resim 179	H-987, Y.7b, Genç sultanın musâhib şairi ağırlaması Ayrıntılı çizimi	121
Resim 180	H-987, Y.7b Figürlerin hareket yön çizimi	122
Resim 181	H-987, Y.7b Figürlerin yerleşim planı çizimi	123
Resim 182	H-987, Y.7b minyatürlerinin renk dağılımını gösteren çizim	124
Resim 183	H-987, Y.7b minyatürlerinin renklerinin Pantone kodlarına göre dizilimi	125
Resim 184	H-987, Y.7b minyatürlerinin incelenecek 5 bölümünü gösteren çizim	125
Resim 185	H-987, Y.7b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi (Renkli rep.)	126
Resim 186	H-987, Y.7b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi figür kumaş ayrıntısı	126
Resim 187	H-987, Y.7b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi desen ayrıntısı	127
Resim 188	Örgü Anadolu Çorap Motifleri	127
Resim 189	H-987, Y.7b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi figür kumaş ayrıntısı	127
Resim 190	H-987, Y.7b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi (siyah-beyaz rep.)	128
Resim 191	H-987, Y.7b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi (Oran-orantı)	128
Resim 192	H-987, Y.7b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi (Duruş Biçimi)	128
Resim 193	H-987, Y.7b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi (siyah-beyaz rep.)	129
Resim 194	H-987, Y.7b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi (Oran-orantı)	129
Resim 195	H-987, Y.7b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi (Duruş Biçimi)	130
Resim 196	H-987, Y.7b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı	130
Resim 197	H-987, Y.7b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı (Oran-orantı)	130
Resim 198	H-987, Y.7b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı	131
Resim 199	H-987, Y.7b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı (Oran-orantı)	131
Resim 200	H-987, Y.7b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi (Renkli rep.)	132
Resim 201	H-987, Y.7b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi figür ayrıntısı	132
Resim 202	H-987, Y.7b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi uzun boyunlu sürahi ayrıntısı	132
Resim 203	H-987, Y.7b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi (siyah-beyaz rep.)	133
Resim 204	H-987, Y.7b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi (Oran-orantı)	133
Resim 205	H-987, Y.7b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi (Duruş Biçimi)	134
Resim 206	H-987, Y.7b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi (Oran-orantı)	134
Resim 207	H-987, Y.7b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi (Duruş Biçimi)	135
Resim 208	H-987, Y.7b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı	135
Resim 209	H-987, Y.7b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı (Oran-orantı)	136

Resim No	Resim Adı	Sayfa No
Resim 210	H-987, Y.7b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi (Renkli rep.)	136
Resim 211	H-987, Y.7b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi (siyah-beyaz rep.)	137
Resim 212	H-987, Y.7b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi figür kumaş ayrıntısı	137
Resim 213	H-987, Y.7b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi (Oran-orantı)	138
Resim 214	H-987, Y.7b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi (Duruş Biçimi)	138
Resim 215	H-987, Y.7b minyatürlerinin 4. Bölüm renklerinin Pantone kodlarına göre dizilimi	139
Resim 216	H-987, Y.7b minyatürlerinden 4. Bölüm obje ve çini süsleme desen incelemesi	139
Resim 217	H-987, Y.7b minyatürlerinden 4. Bölüm incelemesi dış çerçeve desen çizimi	140
Resim 218	H-987, Y.7b minyatürlerinden 4. Bölüm incelemesi dış çerçeve iplik çizimi	140
Resim 219	H-987, Y.7b minyatürlerinden 4. Bölüm sağ 141 iç süsleme ayrıntısı	140
Resim 220	H-987, Y.7b minyatürlerinden 4. Bölüm sol iç süsleme ayrıntısı	140
Resim 221	H-987, Y.7b minyatürlerinden 4. Bölüm iç süsleme desen iplik çizimi	141
Resim 222	H-987, Y.7b minyatürlerinden 4. Bölüm iç süsleme desen ayrıntı çizimi	141
Resim 223	H-987, Y.7b minyatürlerinden 4. Bölüm orta süsleme desen ayrıntısı	141
Resim 224	H-987, Y.7b minyatürlerinden 4. Bölüm Altılı Yıldız süsleme desen ayrıntısı	142
Resim 225	Altıgen 40	142
Resim 226	H-987, Y.7b minyatürlerinden 4. Bölüm pencere altı süsleme desen ayrıntısı	142
Resim 227	Üçgen 04	142
Resim 228	H-987, Y.7b minyatürlerinden 4. Bölüm halı desen ayrıntısı	143
Resim 229	H-987, Y.7b minyatürlerinden 4. Bölüm süsleme iplik desen çizimi	143
Resim 230	H-987, Y.7b minyatürlerinden 4. Bölüm süsleme desen çizimi	143
Resim 231	H-987, Y.7b minyatürlerinden 4. Bölüm incelemesi (Renkli rep.)	144
Resim 232	H-987, Y.7b minyatürlerinin 5. Bölüm renklerinin Pantone kodlarına göre dizilimi	144
Resim 233	H-987, Y.7b minyatürlerinden 5. Bölüm desen ayrıntısı ve çizimi	144
Resim 234	Fırıldak 30	145
Resim 235	H-987, Y.7b minyatürlerinden 5. Bölüm incelemesi (Renkli rep.)	145
Resim 236	Tuğla 06	145
Resim 237	H-987, Y.32b, Genç Sultanın Meclisi Diğer Şehzade ve Şairleri Ağırması	146
Resim 238	H-987, Y.32b ölçüm çizelgesindeki görünümü	147
Resim 239	H-987, Y.32b, Genç Sultanın Meclisi Diğer Şehzade ve Şairleri ağırması. Ayrıntılı çizimi	148
Resim 240	H-987, Y.32b Figürlerin hareket yön çizimi	149
Resim 241	H-987, Y.32b Figürlerin yerleşim planı çizimi	150
Resim 242	H-987, Y.32b minyatürlerinin renk dağılımını gösteren çizim	151
Resim 243	H-987, Y.32b minyatürlerinin renklerinin Pantone kodlarına göre dizilimi	152
Resim 244	H-987, Y.32b minyatürlerinin incelenecek 7 bölümünü gösteren çizim	153
Resim 245	H-987, Y.32b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi (Renkli rep.)	154
Resim 246	H-987, Y.32b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi figür kumaş ayrıntısı	154
Resim 247	H-987, Y.32b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi figür kumaş desen ayrıntısı	155
Resim 248	H-987, Y.32b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi (siyah-beyaz rep.)	155
Resim 249	H-987, Y.32b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi (Oran-orantı)	155
Resim 250	H-987, Y.32b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi (Duruş Biçimi)	156
Resim 251	H-987, Y.32b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı	156
Resim 252	H-987, Y.32b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı (Oran-orantı)	156
Resim 253	H-987, Y.32b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi (Renkli rep.)	157

Resim No	Resim Adı	Sayfa No
Resim 254	H-987, Y.32b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi (siyah-beyaz rep.)	158
Resim 255	H-987, Y.32b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi figür kumaş ayrıntısı	158
Resim 256	H-987, Y.32b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi (Oran-orantı)	159
Resim 257	H-987, Y.32b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi (Duruş Biçimi)	159
Resim 258	H-987, Y.32b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi (Renkli rep.)	160
Resim 259	H-987, Y.32b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi (siyah-beyaz rep.)	160
Resim 260	H-987, Y.32b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi figür kumaş ayrıntısı	161
Resim 261	H-987, Y.32b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi (Oran-orantı)	161
Resim 262	H-987, Y.32b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi (Duruş Biçimi)	161
Resim 263	H-987, Y.32b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı	162
Resim 264	H-987, Y.32b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı (Oran-orantı)	162
Resim 265	H-987, Y.32b minyatürlerinden 4. Bölüm incelemesi (Renkli rep.)	163
Resim 266	H-987, Y.32b minyatürlerinden 4. Bölüm incelemesi (siyah-beyaz rep.)	163
Resim 267	H-987, Y.32b minyatürlerinden 4. Bölüm incelemesi figür kumaş ayrıntısı	164
Resim 268	H-987, Y.32b minyatürlerinden 4. Bölüm incelemesi obje ayrıntısı	164
Resim 269	H-987, Y.32b minyatürlerinden 4. Bölüm incelemesi (Oran-orantı)	164
Resim 270	H-987, Y.32b minyatürlerinden 4. Bölüm incelemesi (Duruş Biçimi)	165
Resim 271	H-987, Y.32b minyatürlerinden 4. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı	165
Resim 272	H-987, Y.32b minyatürlerinden 4. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı (Oran-orantı)	165
Resim 273	H-987, Y.32b minyatürlerinden 5. Bölüm incelemesi (Renkli rep.)	166
Resim 274	H-987, Y.32b minyatürlerinden 5. Bölüm incelemesi (siyah-beyaz rep.)	167
Resim 275	H-987, Y.32b minyatürlerinden 5. Bölüm incelemesi figür Çeng ayrıntısı	167
Resim 276	H-987, Y.32b minyatürlerinden 5. Bölüm incelemesi (Oran-orantı)	168
Resim 277	H-987, Y.32b minyatürlerinden 5. Bölüm incelemesi (Duruş Biçimi)	168
Resim 278	H-987, Y.32b minyatürlerinden 6. Bölüm renklerinin Pantone kodlarına göre dizilimi	169
Resim 279	H-987, Y.32b minyatürlerinden 6. Bölüm süsleme desen ayrıntısı	169
Resim 280	H-987, Y.32b minyatürlerinden 6. Bölüm süsleme desen iplik ayrıntısı çizimi	170
Resim 281	H-987, Y.32b minyatürlerinden 6. Bölüm incelemesi desen çizimi	171
Resim 282	H-987, Y.32b minyatürlerinden 6. Bölüm incelemesi taht ayrıntısı (Renkli rep.)	171
Resim 283	H-987, Y.32b minyatürlerinden 6. Bölüm süsleme desen ayrıntısı,	172
Resim 284	Altıgen 17	172
Resim 285	H-987, Y.32b minyatürlerinin 7. Bölüm renklerinin Pantone kodlarına göre dizilimi	173
Resim 286	H-987, Y.32b minyatürlerinden 7. Bölüm incelemesi (Renkli rep.)	173
Resim 287	H-987, Y.62b, Genç sultanın Sultanın Avlanması	174
Resim 288	H-987, Y.62b, ölçüm çizelgesindeki görünümü	175
Resim 289	H-987, Y.62b, Genç Sultanın Avlanması Ayrıntılı çizimi	176
Resim 290	H-987, Y.62b Figürlerin hareket yön çizimi	177
Resim 291	H-987, Y.62b Figürlerin yerleşim planı çizimi	178
Resim 292	H-987, Y.62b minyatürlerinin renk dağılımını gösteren çizim	179
Resim 293	H-987, Y.62b minyatürlerinin renklerinin Pantone kodlarına göre dizilimi	180
Resim 294	H-987, Y.62b minyatürlerinin incelenecek 4 bölümünü gösteren çizim	181
Resim 295	H-987, Y.62b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi (Renkli rep.)	182
Resim 296	H-987, Y.62b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi figür kumaş ayrıntısı	182
Resim 297	H-987, Y.62b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi pars ayrıntı (Siyah Beyaz rep.)	182

Resim No	Resim Adı	Sayfa No
Resim 298	H-987, Y.62b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi kaçışan av hayvanları ayrıntı (Siyah Beyaz rep.)	183
Resim 299	H-987, Y.62b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi (siyah-beyaz rep.)	183
Resim 300	H-987, Y.62b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi (Oran-orantı)	184
Resim 301	H-987, Y.62b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi (Duruş Biçimi)	184
Resim 302	H-987, Y.62b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı	185
Resim 303	H-987, Y.62b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı (Oran-orantı)	185
Resim 304	H-987, Y.62b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi (Renkli rep.)	186
Resim 305	H-987, Y.62b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi tazının ceylanı avlaması ayrıntı (Siyah Beyaz rep.)	186
Resim 306	İran Saluki Tazısı (https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Persian_Saluki.JPG)	186
Resim 307	H-987, Y.62b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi figür kumaş ayrıntısı	187
Resim 308	H-987, Y.62b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi (siyah-beyaz rep.)	187
Resim 309	H-987, Y.62b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi (Oran-orantı)	188
Resim 310	H-987, Y.62b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi (Duruş Biçimi)	188
Resim 311	H-987, Y.62b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı	189
Resim 312	H-987, Y.62b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı (Oran-orantı)	189
Resim 313	H-987, Y.62b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi (Renkli rep.)	190
Resim 314	H-987, Y.62b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi figür kumaş ayrıntısı	190
Resim 315	H-987, Y.62b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi (siyah-beyaz rep.)	190
Resim 316	H-987, Y.62b minyatürlerinden 3. Bölüm musâhib şair figür incelemesi (siyah-beyaz rep.)	191
Resim 317	H-987, Y.62b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi (Oran-orantı)	191
Resim 318	H-987, Y.62b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi (Duruş Biçimi)	192
Resim 319	H-987, Y.62b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı	192
Resim 320	H-987, Y.62b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı (Oran-orantı)	192
Resim 321	H-987, Y.62b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı	193
Resim 322	H-987, Y.62b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı (Oran-orantı)	193
Resim 323	H-987, Y.62b minyatürlerinden 4. Bölüm yeryüzü incelemesi (Renkli rep.)	194
Resim 324	H-987, Y.62b minyatürlerinden 4. Bölüm bitki örtüsü incelemesi (Renkli rep.)	194
Resim 325	H-987, Y.62b minyatürlerinden 4. Bölüm incelemesi dere ayrıntısı	195
Resim 326	H-987, Y.62b minyatürlerinden 4. Bölüm incelemesi bulut ayrıntısı	195
Resim 327	H-987, Y.62b minyatürlerinden 4. Bölüm incelemesi bulut çizimi (siyah-beyaz rep.)	195
Resim 328	H-987, Y.85b Genç Sultan için Musâhib Şairin düzenlediği Meclis	196
Resim 329	H-987, Y.85b ölçüm çizelgesindeki görünümü	197
Resim 330	H-987, Y.85b Genç Sultan için Musâhib Şairin düzenlediği Meclisin Ayrıntılı çizimi	198
Resim 331	H-987, Y.85b Figürlerin hareket yön çizimi	199
Resim 332	H-987, Y.85b Figürlerin yerleşim planı çizimi	200
Resim 333	H-987, Y.85b minyatürlerinin renk dağılımını gösteren çizim	201
Resim 334	H-987, Y.85b minyatürlerinin renklerinin Pantone kodlarına göre dizilimi	202
Resim 335	H-987, Y.85b minyatürlerinin incelenecek 5 bölümünü gösteren çizim	203
Resim 336	H-987, Y.85b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi (Renkli rep.)	204
Resim 337	H-987, Y.85b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi genç sultan figürü kumaş ayrıntısı	204
Resim 338	H-987, Y.85b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi figür kumaş ayrıntısı	204

Resim No	Resim Adı	Sayfa No
Resim 339	H-987, Y.85b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi (siyah-beyaz rep.)	205
Resim 340	H-987, Y.85b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi (Oran-orantı)	205
Resim 341	H-987, Y.85b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi (Duruş Biçimi)	206
Resim 342	H-987, Y.85b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi (siyah-beyaz rep.)	206
Resim 343	H-987, Y.85b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi (Oran-orantı)	207
Resim 344	H-987, Y.85b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi (Duruş Biçimi)	207
Resim 345	H-987, Y.85b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı	208
Resim 346	H-987, Y.85b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı (Oran-orantı)	208
Resim 347	H-987, Y.85b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi (Renkli rep.)	209
Resim 348	H-987, Y.85b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi figür kumaş ayrıntısı	209
Resim 349	H-987, Y.85b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi (siyah-beyaz rep.)	210
Resim 350	H-987, Y.85b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi (Oran-orantı)	210
Resim 351	H-987, Y.85b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi (Duruş Biçimi)	210
Resim 352	H-987, Y.85b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı	211
Resim 353	H-987, Y.85b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı (Oran-orantı)	211
Resim 354	H-987, Y.85b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi (Renkli rep.)	212
Resim 355	H-987, Y.85b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi musâhib şair figür kumaş ayrıntısı	212
Resim 356	H-987, Y.85b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi figür kumaş ayrıntısı	212
Resim 357	H-987, Y.85b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi (siyah-beyaz rep.)	213
Resim 358	H-987, Y.85b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi (Oran-orantı)	213
Resim 359	H-987, Y.85b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi (Duruş Biçimi)	214
Resim 360	H-987, Y.85b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi (siyah-beyaz rep.)	214
Resim 361	H-987, Y.85b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi (Oran-orantı)	215
Resim 362	H-987, Y.85b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi (Duruş Biçimi)	215
Resim 363	H-987, Y.85b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı	216
Resim 364	H-987, Y.85b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı (Oran-orantı)	216
Resim 365	H-987, Y.85b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı	216
Resim 366	H-987, Y.85b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı (Oran-orantı)	216
Resim 367	H-987, Y.85b minyatürlerinin 4. Bölüm renklerinin Pantone kodlarına göre dizilimi	217
Resim 368	H-987, Y.85b minyatürlerinden 4. Bölüm süsleme desen ayrıntısı	217
Resim 369	H-987, Y.85b minyatürlerinden 4. Bölüm süsleme desen ve iplik ayrıntı çizimi	218
Resim 370	H-987, Y.85b minyatürlerinden 4. Bölüm süsleme desen ayrıntı çizimi	218
Resim 371	H-987, Y.85b minyatürlerinden 4. Bölüm taht kubbe süsleme desen ayrıntı çizimi	219
Resim 372	H-987, Y.85b minyatürlerinden 4. Bölüm taht ön bölüm iplik ve e desen ayrıntı çizimi	219
Resim 373	H-987, Y.85b minyatürlerinden 4. Bölüm süsleme desen ayrıntısı	219
Resim 374	H-987, Y.85b minyatürlerinden 4. Bölüm taht yan bölüm geometrik desen ayrıntı çizimi	220
Resim 375	Altıgen 09	220
Resim 376	H-987, Y.85b minyatürlerinden 4. Bölüm taht arkası desen ayrıntısı ve çizimi	220
Resim 377	H-987, Y.85b minyatürlerinden 4. Bölüm kilim desen ayrıntısı	221
Resim 378	H-987, Y.85b minyatürlerinden 4. Bölüm kilim desen ayrıntı çizimi	221
Resim 379	H-987, Y.85b minyatürlerinden 4. Bölüm taht desen ayrıntısı	221
Resim 380	H-987, Y.85b minyatürlerinden 4. Bölüm taht genel desen ayrıntı çizimi	222
Resim 381	H-987, Y.85b minyatürlerinden 4. Bölüm taht sağ bölüm desen ayrıntı çizimi	222

Resim No	Resim Adı	Sayfa No
Resim 382	H-987, Y.85b minyatürlerinin 5. Bölüm renklerinin Pantone kodlarına göre dizilimi	222
Resim 383	H-987, Y.85b minyatürlerinden 4. Bölüm duvar desen ayrıntısı	222
Resim 384	H-987, Y.85b minyatürlerinden 4. Bölüm duvar desen çizimi	223
Resim 385	H-987, Y.85b minyatürlerinden 4. Bölüm yer döşeme ayrıntısı	223
Resim 386	H-987, Y.110b Genç Şehzâde'nin Musâhib Şair'i Saray Avlusunda Karşılması	224
Resim 387	H-987, Y.110b ölçüm çizelgesindeki görünümü	225
Resim 388	H-987, Y.110b Musâhib Şair'in Genç Şehzâde'yi saray avlusunda karşılması Ayrıntılı çizimi	226
Resim 389	H-987, Y.110b Figürlerin hareket yön çizimi	227
Resim 390	H-987, Y.110b Figürlerin yerleşim planı çizimi	228
Resim 391	H-987, Y.110b minyatürlerinin renk dağılımını gösteren çizim	229
Resim 392	H-987, Y.110b minyatürlerinin renklerinin Pantone kodlarına göre dizilimi	230
Resim 393	H-987, Y.110b minyatürlerinin incelenecek 5 bölümünü gösteren çizim	231
Resim 394	H-987, Y.110b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi (Renkli rep.)	232
Resim 395	H-987, Y.110b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi Sultan figürü kumaş ayrıntısı	233
Resim 396	H-987, Y.110b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi Musâhip figürü kumaş ayrıntısı	233
Resim 397	H-987, Y.110b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi (siyah-beyaz rep.)	234
Resim 398	H-987, Y.110b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi (Oran-orantı)	234
Resim 399	H-987, Y.110b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi (Duruş Biçimi)	235
Resim 400	H-987, Y.110b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi (siyah-beyaz rep.)	235
Resim 401	H-987, Y.110b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi (Oran-orantı)	236
Resim 402	H-987, Y.110b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi (Duruş Biçimi)	236
Resim 403	H-987, Y.110b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı	237
Resim 404	H-987, Y.110b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı (Oran-orantı)	237
Resim 405	H-987, Y.110b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı	238
Resim 406	H-987, Y.110b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı (Oran-orantı)	238
Resim 407	H-987, Y.110b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi (Renkli rep.)	239
Resim 408	H-987, Y.110b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi (siyah-beyaz rep.)	239
Resim 409	H-987, Y.110b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi (Oran-orantı)	240
Resim 410	H-987, Y.110b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi (Duruş Biçimi)	240
Resim 411	H-987, Y.110b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı	241
Resim 412	H-987, Y.110b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı (Oran-orantı)	241
Resim 413	H-987, Y.110b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı	242
Resim 414	H-987, Y.110b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı (Oran-orantı)	242
Resim 415	H-987, Y.110b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi (Renkli rep.)	243
Resim 416	H-987, Y.110b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi figür kumaş ayrıntısı	243
Resim 417	H-987, Y.110b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi (siyah-beyaz rep.)	244
Resim 418	H-987, Y.110b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi (Oran-orantı)	245
Resim 419	H-987, Y.110b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi (Duruş Biçimi)	245
Resim 420	H-987, Y.110b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı	246
Resim 421	H-987, Y.110b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı (Oran-orantı)	246
Resim 422	H-987, Y.110b minyatürlerinin 4. Bölüm renklerinin Pantone kodlarına göre dizilimi	247
Resim 423	H-987, Y.110b minyatürlerinden 4. Bölüm süsleme desen ayrıntısı	247
Resim 424	H-987, Y.110b minyatürlerinden 4. Bölüm duvar mozaik süsleme desen ayrıntısı	248

Resim No	Resim Adı	Sayfa No
Resim 425	H-987, Y.110b minyatürlerinden 4. Bölüm süsleme desen ve iplik ayrıntı çizimi	248
Resim 426	H-987, Y.110b minyatürlerinden 4. Bölüm süsleme desen ayrıntı çizimi	249
Resim 427	H-987, Y.110b minyatürlerinden 4. Bölüm süsleme geometrik desen ayrıntısı ,	250
Resim 428	H-987, Y.110b minyatürlerinden 4. Bölüm süsleme geometrik desen çizimi	250
Resim 429	H-987, Y.110b minyatürlerinden 4. Bölüm duvar süsleme geometrik desen ayrıntısı	250
Resim 430	H-987, Y.110b minyatürlerinden 4. Bölüm süsleme geometrik desen ayrıntısı	250
Resim 431	H-987, Y.110b minyatürlerinden 4. Bölüm süsleme altıgen desen ayrıntı çizimi	251
Resim 432	H-987, Y.110b minyatürlerinden 5. Bölüm bitki örtüsü incelemesi	251
Resim 433	H-987, Y.127b Genç Şehzade'nin, Musâhib Şairi tarafından ağırlaması	252
Resim 434	H-987, Y.127b ölçüm çizelgesindeki görünümü	253
Resim 435	H-987, Y.127b Genç Şehzade'nin, Musâhib Şairi tarafından Meclisinde ağırlaması Ayrıntılı çizimi	254
Resim 436	H-987, Y.127b Figürlerin hareket yön çizimi	255
Resim 437	H-987, Y.127b Figürlerin yerleşim planı çizimi	256
Resim 438	H-987, Y.127b minyatürlerinin renk dağılımını gösteren çizim	257
Resim 439	H-987, Y.127b minyatürlerinin renklerinin Pantone kodlarına göre dizilimi	258
Resim 440	H-987, Y.127b minyatürlerinin incelenecek 6 bölümünü gösteren çizim	259
Resim 441	H-987, Y.127b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi (Renkli rep.)	260
Resim 442	H-987, Y.127b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi figür kumaş ayrıntısı	260
Resim 443	H-987, Y.127b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi (siyah-beyaz rep.)	261
Resim 444	H-987, Y.127b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi (Oran-orantı)	261
Resim 445	H-987, Y.127b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi (Duruş Biçimi)	262
Resim 446	H-987, Y.127b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı	262
Resim 447	H-987, Y.127b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı (Oran-orantı)	262
Resim 448	H-987, Y.127b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi (Renkli rep.)	263
Resim 449	H-987, Y.127b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi genç şehzade figür kumaş ayrıntısı	264
Resim 450	H-987, Y.127b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi figür kumaş ayrıntısı	264
Resim 451	H-987, Y.127b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı	264
Resim 452	H-987, Y.127b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi (siyah-beyaz rep.)	265
Resim 453	H-987, Y.127b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi (Oran-orantı)	265
Resim 454	H-987, Y.127b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi (Duruş Biçimi)	265
Resim 455	H-987, Y.127b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi (siyah-beyaz rep.)	266
Resim 456	H-987, Y.127b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi (Oran-orantı)	266
Resim 457	H-987, Y.127b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi (Duruş Biçimi)	266
Resim 458	H-987, Y.127b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı	267
Resim 459	H-987, Y.127b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı (Oran-orantı)	267
Resim 460	H-987, Y.127b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi (Renkli rep.)	268
Resim 461	H-987, Y.127b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi figür kumaş ayrıntısı	268
Resim 462	H-987, Y.127b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi (siyah-beyaz rep.)	269
Resim 463	H-987, Y.127b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi (Oran-orantı)	269
Resim 464	H-987, Y.127b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi (Duruş Biçimi)	270
Resim 465	H-987, Y.127b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı	270
Resim 466	H-987, Y.127b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı (Oran-orantı)	270
Resim 467	H-987, Y.127b minyatürlerinden 4. Bölüm incelemesi (Renkli rep.)	271
Resim 468	H-987, Y.127b minyatürlerinden 4. Bölüm incelemesi figür kumaş ayrıntısı	272

Resim No	Resim Adı	Sayfa No
Resim 469	H-987, Y.127b minyatürlerinden 4. Bölüm incelemesi (siyah-beyaz rep.)	272
Resim 470	H-987, Y.127b minyatürler inden 4. Bölüm incelemesi (Oran-orantı)	273
Resim 471	H-987, Y.127b minyatürlerinden 4. Bölüm incelemesi (Duruş Biçimi)	273
Resim 472	H-987, Y.127b minyatürlerinin renklerinin Pantone kodlarına göre dizilimi	274
Resim 473	H-987, Y.127b minyatürlerinden 5. Bölüm desen ayrıntısı	274
Resim 474	H-987, Y.127b minyatürlerinden 5. Bölüm süsleme iplik ayrıntı çizimi	275
Resim 475	H-987, Y.127b minyatürlerinden 5. Bölüm süsleme desen ayrıntı çizimi	275
Resim 476	H-987, Y.127b minyatürlerinden 5. Bölüm süsleme geometrik desen ayrıntısı	276
Resim 477	H-987, Y.127b minyatürlerinden 5. Bölüm incelemesi (Renkli rep.)	276
Resim 478	H-987, Y.127b minyatürlerinden 5. Bölüm süsleme desen ayrıntısı	277
Resim 479	H-987, Y.127b minyatürlerinin renklerinin Pantone kodlarına göre dizilimi	277
Resim 480	H-987, Y.127b minyatürlerinden 6. Bölüm sağ süsleme geometrik desen ayrıntısı	277
Resim 481	H-987, Y.127b minyatürlerinden 6. Bölüm sol süsleme geometrik desen ayrıntısı	277
Resim 482	H-987, Y.127b minyatürlerinden 6. Bölüm süsleme geometrik desen çizimi	278
Resim 483	Hasır 03	278
Resim 484	H-987, Y.127b minyatürlerinden 6. Bölüm süsleme desen çizimi	278
Resim 485	H-987, Y.127b minyatürlerinden 6. Bölüm süsleme desen ayrıntısı	279
Resim 486	H-987, Y.127b minyatürlerinden 6. Bölüm süsleme iplik ayrıntı çizimi	279
Resim 487	H-987, Y.127b minyatürlerinden 6. Bölüm süsleme desen ayrıntı çizimi	279
Resim 488	H-987, Y.127b minyatürlerinden 6. Bölüm süsleme Çin bulutu alt kısım ayrıntı çizimi,	279
Resim 489	H-987, Y.127b minyatürlerinden 6. Bölüm süsleme Çin bulutu üst kısım ayrıntı çizimi	279
Resim 490	H-987, Y.127b minyatürlerinden 6. Bölüm incelemesi (Renkli rep.)	280
Resim 491	H-987, Y.152b. Genç Şehzâde'nin kırdâ Musâhib şairi ağırlaması	281
Resim 492	H-987, Y.152b, ölçüm çizelgesindeki görünümü	282
Resim 493	H-987, Y.152b, Genç Şehzâde'nin kırdâ Musâhib şairi ağırlaması. Ayrıntılı çizimi	283
Resim 494	H-987, Y.152b Figürlerin hareket yön çizimi	284
Resim 495	H-987, Y.152b Figürlerin yerleşim planı çizimi	285
Resim 496	H-987, Y.152b minyatürlerinin renk dağılımını gösteren çizim	286
Resim 497	H-987, Y.152b minyatürlerinin renklerinin Pantone kodlarına göre dizilimi	287
Resim 498	H-987, Y.152b minyatürlerinin incelenecek 5 bölümünü gösteren çizim	288
Resim 499	H-987, Y.152b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi (Renkli rep.)	289
Resim 500	H-987, Y.152b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi genç şehzade figür kumaş ayrıntısı	289
Resim 501	H-987, Y.152b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi figür kumaş ayrıntısı	290
Resim 502	H-987, Y.152b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi (siyah-beyaz rep.)	290
Resim 503	H-987, Y.152b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi (Oran-orantı)	291
Resim 504	H-987, Y.152b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi (Duruş Biçimi)	291
Resim 505	H-987, Y.152b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi (siyah-beyaz rep.)	292
Resim 506	H-987, Y.152b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi (Oran-orantı)	292
Resim 507	H-987, Y.152b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi (Duruş Biçimi)	293
Resim 508	H-987, Y.152b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı	293
Resim 509	H-987, Y.152b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı (Oran-orantı)	294
Resim 510	H-987, Y.152b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı	294
Resim 511	H-987, Y.152b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı (Oran-orantı)	294

Resim No	Resim Adı	Sayfa No
Resim 512	H-987, Y.152b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı	295
Resim 513	H-987, Y.152b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı (Oran-orantı)	295
Resim 514	H-987, Y.152b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi (Renkli rep.)	296
Resim 515	H-987, Y.152b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi figür kumaş ayrıntısı	296
Resim 516	H-987, Y.152b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi (siyah-beyaz rep.)	297
Resim 517	H-987, Y.152b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi (Oran-orantı)	297
Resim 518	H-987, Y.152b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi (Duruş Biçimi)	297
Resim 519	H-987, Y.152b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı	298
Resim 520	H-987, Y.152b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı (Oran-orantı)	298
Resim 521	H-987, Y.152b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi (Renkli rep.)	299
Resim 522	H-987, Y.152b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi birinci figür kumaş ayrıntısı	299
Resim 523	H-987, Y.152b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi ikinci figür kumaş ayrıntısı	299
Resim 524	H-987, Y.152b minyatürlerinden 3. Bölüm birinci figür incelemesi (siyah-beyaz rep.)	300
Resim 525	H-987, Y.152b minyatürlerinden 3. Bölüm birinci figür incelemesi (Oran-orantı)	300
Resim 526	H-987, Y.152b minyatürlerinden 3. Bölüm birinci figür incelemesi (Duruş Biçimi)	301
Resim 527	H-987, Y.152b minyatürlerinden 3. Bölüm ikinci figür incelemesi (siyah-beyaz rep.)	301
Resim 528	H-987, Y.152b minyatürlerinden 3. Bölüm ikinci figür incelemesi (Oran-orantı)	302
Resim 529	H-987, Y.152b minyatürlerinden 3. Bölüm ikinci figür incelemesi (Duruş Biçimi)	302
Resim 530	H-987, Y.152b minyatürlerinden 3. Bölüm birinci figür incelemesi yüz ayrıntısı	303
Resim 531	H-987, Y.152b minyatürlerinden 3. Bölüm birinci figür incelemesi yüz ayrıntısı (Oran-orantı)	303
Resim 532	H-987, Y.152b minyatürlerinden 3. Bölüm ikinci figür incelemesi yüz ayrıntısı	303
Resim 533	H-987, Y.152b minyatürlerinden 3. Bölüm ikinci figür incelemesi yüz ayrıntısı (Oran-orantı)	304
Resim 534	H-987, Y.152b minyatürlerinden 4. Bölüm incelemesi (Renkli rep.)	304
Resim 535	H-987, Y.152b minyatürlerinden 4. Bölüm incelemesi figür kumaş ayrıntısı	305
Resim 536	H-987, Y.152b minyatürlerinden 4. Bölüm incelemesi (siyah-beyaz rep.)	305
Resim 537	H-987, Y.152b minyatürlerinden 4. Bölüm incelemesi (Oran-orantı)	306
Resim 538	H-987, Y.152b minyatürlerinden 4. Bölüm incelemesi (Duruş Biçimi)	306
Resim 539	H-987, Y.152b minyatürlerinden 4. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı	307
Resim 540	H-987, Y.152b minyatürlerinden 4. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı (Oran-orantı)	307
Resim 541	H-987, Y.152b minyatürlerinden 5. Bölüm bitki örtüsü incelemesi (Renkli rep.)	308
Resim 542	H-987, Y.152b minyatürlerinden 5. Bölüm incelemesi bulut ve tepe ayrıntısı	308
Resim 543	H-987, Y.152b minyatürlerinden 5. Bölüm incelemesi dere ve bitki ayrıntısı	308
Resim 544	H-987, Y.178b Genç Şehzâde'nin İşret Meclisi	309
Resim 545	H-987, Y.178b, ölçüm çizelgesindeki görünümü	310
Resim 546	H-987, Y.178b, Genç Şehzâde'nin. İşret Meclisi Ayrıntılı çizimi	311
Resim 547	H-987, Y.178b Figürlerin hareket yön çizimi	312
Resim 548	H-987, Y.178b Figürlerin yerleşim planı çizimi	313
Resim 549	H-987, Y.178b minyatürlerinin renk dağılımını gösteren çizim	314
Resim 550	H-987, Y.178b minyatürlerinin renklerinin Pantone kodlarına göre dizilimi	315
Resim 551	H-987, Y.178b minyatürlerinin incelenecek 5 bölümünü gösteren çizim	316
Resim 552	H-987, Y.178b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi (Renkli rep.)	317
Resim 553	H-987, Y.178b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi figür kumaş ayrıntısı	318

Resim No	Resim Adı	Sayfa No
Resim 554	H-987, Y.178b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi musâhib şair figür kumaş ayrıntısı	318
Resim 555	H-987, Y.178b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi figür kumaş ayrıntısı	318
Resim 556	H-987, Y.178b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi (siyah-beyaz rep.)	319
Resim 557	H-987, Y.178b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi (Oran-orantı)	319
Resim 558	H-987, Y.178b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi (Duruş Biçimi)	320
Resim 559	H-987, Y.178b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi (siyah-beyaz rep.)	320
Resim 560	H-987, Y.178b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi (Oran-orantı)	321
Resim 561	H-987, Y.178b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi (Duruş Biçimi)	321
Resim 562	H-987, Y.178b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi (siyah-beyaz rep.)	322
Resim 563	H-987, Y.178b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi (Oran-orantı)	322
Resim 564	H-987, Y.178b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi (Duruş Biçimi)	323
Resim 565	H-987, Y.178b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı	323
Resim 566	H-987, Y.178b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı (Oran-orantı)	324
Resim 567	H-987, Y.178b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı	324
Resim 568	H-987, Y.178b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı (Oran-orantı)	324
Resim 569	H-987, Y.178b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı	325
Resim 570	H-987, Y.178b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı (Oran-orantı)	325
Resim 571	H-987, Y.178b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi (Renkli rep.)	326
Resim 572	H-987, Y.178b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi birinci konuk figür kumaş ayrıntısı	326
Resim 573	H-987, Y.178b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi ikinci konuk figür kumaş ayrıntısı	327
Resim 574	H-987, Y.178b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi (siyah-beyaz rep.)	327
Resim 575	H-987, Y.178b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi (Oran-orantı)	328
Resim 576	H-987, Y.178b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi (Duruş Biçimi)	328
Resim 577	H-987, Y.178b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı	329
Resim 578	H-987, Y.178b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı (Oran-orantı)	329
Resim 579	H-987, Y.178b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı	329
Resim 580	H-987, Y.178b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı (Oran-orantı)	330
Resim 581	H-987, Y.178b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi (Renkli rep.)	330
Resim 582	H-987, Y.178b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi üst kısımdaki figür kumaş ayrıntısı	331
Resim 583	H-987, Y.178b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi alt kısımdaki figür kumaş ayrıntısı	331
Resim 584	H-987, Y.178b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi (siyah-beyaz rep.)	331
Resim 585	H-987, Y.178b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi (Oran-orantı)	332
Resim 586	H-987, Y.178b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi (Duruş Biçimi)	332
Resim 587	H-987, Y.178b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi (siyah-beyaz rep.)	333
Resim 588	H-987, Y.178b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi (Oran-orantı)	333
Resim 589	H-987, Y.178b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi (Duruş Biçimi)	333
Resim 590	H-987, Y.178b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı	334
Resim 591	H-987, Y.178b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı (Oran-orantı)	334
Resim 592	H-987, Y.178b minyatürlerinin renklerinin Pantone kodlarına göre dizilimi	335
Resim 593	H-987, Y.178b minyatürlerinden 4. Bölüm desen ayrıntısı	335
Resim 594	H-987, Y.178b minyatürlerinden 5. Bölüm süsleme desen ayrıntısı	336

Resim No	Resim Adı	Sayfa No
Resim 595	H-987, Y.178b minyatürlerinden 5. Bölüm süsleme iplik ayrıntı çizimi	336
Resim 596	H-987, Y.178b minyatürlerinden 5. Bölüm süsleme desen ayrıntı çizimi	337
Resim 597	H-987, Y.178b minyatürlerinden 5. Bölüm Çin bulutları desen ayrıntı çizimi	337
Resim 598	H-987, Y.178b minyatürlerinden 5. Bölüm süsleme desen ayrıntısı	337
Resim 599	H-987, Y.178b minyatürlerinin renklerinin Pantone kodlarına göre dizilimi	338
Resim 600	H-987, Y.178b minyatürlerinden 5. Bölüm sağ pencere kenarı desen ayrıntısı ,	338
Resim 601	H-987, Y.178b minyatürlerinden 5. Bölüm sol pencere kenarı desen ayrıntısı	338
Resim 602	H-987, Y.178b minyatürlerinden 5. Bölüm süsleme desen ayrıntı çizimi	339
Resim 603	H-987, Y.178b minyatürlerinden 5. Bölüm incelemesi (Renkli rep.)	339
Resim 604	H-987, Y.178b minyatürlerinden 5. Bölüm pencere altı süsleme desen ayrıntısı	339
Resim 605	H-987, Y.178b minyatürlerinden 5. Bölüm süsleme desen ayrıntısı	339
Resim 606	TMSK H-987 minyatürlerinin tüm renklerinin Pantone kod listesine göre sıralaması, (ilk 72 adet)	340
Resim 607	TMSK H-987 minyatürlerinin tüm renklerinin Pantone kod listesine göre sıralaması(ikinci 72 adet)	341
Resim 608	TMSK H-987 minyatürlerinin tüm renklerinin Pantone kod listesine göre sıralaması (son 6 adet)	341
Resim 609	H-987 Y1b	342
Resim 610	H-987,Y. 2a	342
Resim 611	H-987, Y. 7	342
Resim 612	H-987, Y. 32b	342
Resim 613	H-987 Y. 62b	342
Resim 614	H-987 Y. 85b	342
Resim 615	H-987 Y. 110b	342
Resim 616	H-987 Y.127b	342
Resim 617	H-987 Y 152b	342
Resim 618	H-987 Y 178b	342
Resim 619	H-987 Y.32b Sultan figürü	343
Resim 620	H-987 Y .62b Benzer çizim	343
Resim 621	H-987.7b	343
Resim 622	H-987 85b	343
Resim 623	H-987 152b	343
Resim 624	H-987,Y. 110b	343
Resim 625	H-987,Y. 178b	345
Resim 626	H-987, Y. 1b	344
Resim 627	H-987, Y. 2a	344
Resim 628	H-987, Y. 127b	344
Resim 629	H-987, Y. 1b	344
Resim 630	H-987, Y. 7b	344
Resim 631	H-987, Y 62b	344
Resim 632	H-987, Y. 85b	344
Resim 633	Sultan Hüseyin Baykara'nın Bihzad tarafından yapılmış minyatürü	344
Resim 634	H-987, Y. 7b Musâhib şairin, Sultan karşısında olduğu bölümler	345
Resim 635	H-987, Y 127b Musâhib şairin, Sultan karşısında olduğu bölümler	345
Resim 636	H-987, Y.62b Musâhib şairin, Sultan karşısında olduğu bölümler	345
Resim 637	H-987, Y 152b Musâhib şairin, Sultan karşısında olduğu bölümler	345

Resim No	Resim Adı	Sayfa No
Resim 638	H-987, Y .178b Musâhib şairin, Sultan karşısında olduğu bölümler	345
Resim 639	H-987, Y 110b Musâhib şairin Sultanın hizmetinde olduğu bölümler	345
Resim 640	H-987, Y 85b, Musâhib şairin Sultanın hizmetinde olduğu bölümler	345
Resim 641	H-987, Y. 1b, Musâhib şairin Sultanın huzurunda olduğu bölüm	345
Resim 642	Ali Şîr Nevâî	346
Resim 643	Ali Şîr Nevâî, TSMK. H- 2155 Y. 29b	346
Resim 644	H-987, 1b Figür ayrıntısı	346
Resim 645	Abdurrahman Câmî	346
Resim 646	H-987 Y. 62b Yanyana resmedilen şehzadeler	347
Resim 647	H-987 Y 152b Yanyana resmedilen şehzadeler	347
Resim 648	H-987 Y 178b Yanyana resmedilen şehzadeler	347
Resim 649	H-987, Y. 7b Ney ve ud çalan devlet erkânından iki figür	347
Resim 650	H-987, Y. 32b	347
Resim 651	Resim 652: Y. 152b	347
Resim 652	H-987, Y. 178b, Sultanın hizmetindeki ney çalan figüre benzeyen üç figür.	347
Resim 653	H-987, Y. 127b Üd çalan devlet erkânından figür	348
Resim 654	H-987, Y. 32b Sultanın hizmetindeki ud çalan figüre benzeyen dört aynı figür	348
Resim 655	H-987, Y 62b Sultanın hizmetindeki ud çalan figüre benzeyen dört aynı figür	348
Resim 656	H-987, Y 85b Sultanın hizmetindeki ud çalan figüre benzeyen dört aynı figür	348
Resim 657	TSM H-1597-98, 140a, Selimname, Sultan Selimin Bedî el-Zaman'ı çadırında ağırlaması	350
Resim 658	TSMK., E.H. 1512, Mantuku't-Tayr Y. 2a, 1b	351
Resim 659	TSMK. H-987 Câmî Divânı 1b	351
Resim 660	TSM. E-H.-1512, Y.2a Hz. Süleymân'ın tahtı	351
Resim 661	TSM. E-H.-1512, Y. 1b Belkıs'ın Tahtı	351
Resim 662	H-987, 1b Câmî Divânı Sultan ve Tahtı	351
Resim 663	TSMK. E-H.-1512,86a, Mantuku't-Tayr	352
Resim 664	TSMK. H-987, 32b, Cami Divanı	352
Resim 665	TSM. E-H.-1512, 74a, Mantuku't-Tayr	352
Resim 666	TSMK. H-987, 62b, Cami Divanı	352
Resim 667	TSM. E-H.-1512, 2a, Mantuku't-Tayr figür ayrıntısı	353
Resim 668	TSMK. H-987, 152b, Cami Divanı figür ayrıntısı	353
Resim 669	TSMK. E-H.-1512,133a, Mantuku't-Tayr	353
Resim 670	TSMK. H-987, 110b, Cami Divanı	353
Resim 671	TSMK, E.H. 1636 Y.1b, Y.2a	354
Resim 672	TSMK, E.H. 1636 Y.32a	355
Resim 673	TSMK, E.H. 1636 Y. 123b	355
Resim 674	TSMK, E.H. 1636 Y.123a	355
Resim 675	TSMK, R-803, Y. 2a, 1b Garaibü's-Sigar (1532-1533)	356
Resim 676	TSMK, R-805, Y. 2a, 1b Nevadirü's-Şebab (1504-5)	357
Resim 677	TSMK.H-983, 2a, 1b, Garaibü's-Sigar	357
Resim 678	TSM H-1597-98, Selimnâme Cild Kapağı Dış Görünüm	358
Resim 679	TSM H-1597-98, Cild Kapağı İç Görünüm	359
Resim 680	TSM H-1597-98, 1a, Selimname Takdim Minyattürü	360
Resim 681	TSM H-1597-98 Selimname 9b	360

Resim No	Resim Adı	Sayfa No
Resim 682	H-987 Divan-ı Câmî 7b	360
Resim 683	TSM H-1597-98 Selimname 62a,	361
Resim 684	TSM H-1597-98 267a	361
Resim 685	TSM H-1597-98 Selimname 64b	362
Resim 686	TSM H-1597-98 Y. 156a	362
Resim 687	Şah'ın işret meclisi. Hüseyin Baykara, Divan-ı Hüseyinî,	363
Resim 688	Sultanın Meclisi, Divan-ı Camiî, TSMK, H-987,1b	363
Resim 689	TSMK.H-987, Y. 85b	364
Resim 690	Dîvân-ı Hüseyinî 33b	364
Rasim 691	TSMK. H-987, Y. 85b	364
Rasim 692	TSMK. H-987, Y. 1b	364
Rasim 693	Dîvân-ı Hüseyinî 33b	364
Resim 694	TSMK. H-987,Y. 178b	365
Resim 695	Dîvân-ı Hüseyinî 33b	365
Resim 696	TSMK. H-987, Y. 32b	365
Resim 697	Dîvân-ı Hüseyinî 33b	365
Resim 698	TSMK. H-987, Y 1b	366
Resim 699	Dîvân-ı Hüseyinî 33b	366
Resim 700	TSMK. H-987, Y. 85b	366
Resim 701	Dîvân-ı Hüseyinî 33b	366
Resim 702	TSMK. H-987, 32b	366
Resim 703	Dîvân-ı Hüseyinî 33b	366
Resim 704	TSMK, H-1597-98 Y.52b Selimnâme	368
Resim 705	(H-987) Y. 7b sultanın dizleri altında resmedilen seccade	369
Resim 706	(H-987 Y. 32b	369
Resim 707	Y. 85b	369
Resim 708	Y. 178b	369
Resim 709	Sultan Baykara Makamı	375
Resim 710	Meclis	376
Resim 711	Guy-u Çevgân	377
Resim 712	Av	378
Resim 713	Çiçekli kadın 1932 Picasso	381
Resim 714	Mutfak 1948 Picasso (1881-1973)	381
Resim 715	Georges Braque (1882-1963)	381
Resim 716	Kompozisyon VII, Kandinski (1886-1944)	381

ÖZET

Yazma eserler, içlerinde bulunan minyatürlülerle yapıldıkları döneme ait üslupları açıkça yansıtırlar. Bu üsluplar kendilerini desenlerde ve boyama tekniklerinde gösterirler.

TSMK H-987 *Divan-ı Câmî* adlı eserde, İranlı mutasavvıf, sufi, şair Abdurrahmân Câmî tarafından kaleme alınmış birinci divanına ait şiirler yer alır.

Bu eserde bulunan minyatürler ise metinden bağımsız olarak Baykara devrinin saray kültürünü ve Ali Şîr Nevâî ile yapılan meclisleri görsel olarak anlatmaktadır.

Eserde görsel olarak aktarılan hikâyelerin çözümlenmesi ve anlaşılması için resimlerde bulunan figürlerin kimlere ait olduğunun tespiti önemlidir. Figür tiplerinin belirlenmesi ardından her bir minyatürde tekrar eden yüzlerin çizim analizi eserde çalışan sanatçıların adedinin belirlenmesini sağlamıştır. Benzer dönemlere ait minyatürlü eserlerin kıyaslamaları ise eserin tarihlendirilmesi konusunda yardımcı olan bir yöntemdir. Yapılan renk analizi ile de minyatürlerin genelinde kullanılan renklerin ton oranları açıklanmaktadır.

Bu yöntemlerin kullanılması ile eser inceleme çalışması dört ana başlıkta sunulmaktadır. Birinci ve ikinci bölümde Abdurrahmân Câmî hayatı eserleri ve devrin sanat hâmeleri; üçüncü bölümde TSMK H-987 *Divan-ı Câmî* minyatürlerinin tanımı, fiziksel özellikleri, cild, mühür, notları ve tezhipleri; dördüncü bölümde ise on adet minyatür sınıflandırılarak çizimleri yapılmış teknik yapım analizi ile yapım teknikleri açıklanmıştır. Giriş, değerlendirme ve sonuç bölümleri bu ana gövdeden bağımsız olarak çalışmayı destekler nitelikte örnekleme içerir ve devrin minyatür üslubunu açıklamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Abdurrahmân Câmî, *Divan-ı Câmî*, Sultan Baykara Devri, Ali Şîr Nevâî Meclisleri, Saray Kültürü, Minyatür Üslubu

SUMMARY

Writing artifacts clearly reflect the manner in which they are made with the miniatures found in them. These styles show themselves in patterns and painting techniques.

TSMK H-987 Divan-ı Câmî contains poems belonging to the first divan, which was taken by the Iranian Sufi, sufi poet Abdurrahman Câmî.

The miniatures found in this work visually explain the palace cult of Baykara period and the assemblies made with Ali Şîr Nevâî independently of the text.

It is important to determine who the figures in the painting belong to for the analysis and understanding of the stories conveyed visually. Following the identification of figure types, the drawing analysis of the repeating faces in each miniature ensured the identification of the artists' names in the work . Comparisons of miniature works belonging to similar periods are a way of helping to dated the work. The tonal ratios of the colors used in the miniatures are also explained by the color analysis.

The use of these methods and the study of the works are presented in four main themes. In the first and second episodes Abdurrahman Câmî life, his works and devine arts poems; information about the art bosses of the period; In the third part, the definition, physical properties, skin, seal, notes and gildings of the TSMK H-987 Divan-ı Câmî miniatures; In the fourth section, ten miniatures were classified and technical construction analysis and construction techniques were explained.

The introduction, evaluation and conclusion sections support the work independently from this main body, and include descriptive samples and explain the period miniature style.

Keywords: Abdurrahman Câmî, Divan-ı Câmî, Sultan Baykara period, Ali Şîr Nevâî Assemblies, Saray Culture, Miniature Style

GİRİŞ

9.yy.'dan başlayarak 17.yy.'a kadar minyatürlü yazmalarda resim konuları ilim, din, halk hikâyeleri, efsaneler ve saray hayatıdır. Saray hayatı, Mezopotamya, İran Helenistik dönem ve İslâm Emevî, Abbasî saray kültürüne dayanmaktadır. Toplu halde görüşme ve eğlenme saray kültüründe seçkinler sınıfı tarafından uygulanır. Karşılama ve ağırlamada, davranış kurallarında, sanatta, edebiyatta ve giyimde kendini gösterir. Bu coğrafya içerisinde ise bunu sağlayan İranlı bürokratlardır. Devlet idaresinde olan bu bürokratlar saraya ait olan divan edebiyatında ve şairlerin himayesinde önemli rol oynarlar.¹

İnceleyeceğimiz bu Farsça eserin metin yazımının XV.yy. sonları ve XVI.yy. başlarında yapıldığı tahmin edilmektedir. Bu dönemde Orta Asya'da Timurlular yönetimindeki şehirlerin saray has-bahçelerinde oluşturulan meclisler akademi görevi görmektedir. Edebiyat açısından da önemli olan Câmî ve Nevâî (1441-1501) bu şekilde yetişmiştir. Fars ve Arap dillerinin konuşulduğu İran coğrafyasında Nûreddîn Abdurrahmân Câmî, Doğu İslâm Kültürü açısından oldukça önemli bir şahsiyettir. Fâtih Sultân Mehmed ve II. Beyazid onun irfan ve dehasından faydalanmak için uğraşmışlardır.²

Osmanlı döneminde bu iki şairin de yaşadığı devire ve meclislerine, dönemin sultanına ithâfen Bâýkarâ Devri ve Meclisleri denilmiştir. Bu devrin özelliği olarak tasavvuf düşüncesinde yer alan şarap, vecd halini kolaylaştıran Allah'ın bağışladığı

¹ Halil İnalçık, "Has-bağçede 'ayş u tarab", *Nedîmler, Şâîrler, Mutrîbler*, T. İş Bankası yay., İstanbul 2016, s. 1-43.

² Ali Asgar Hikmet, *Cami hayatı ve eserleri*, (çev. M. Nuri Gencosman), MEB yayınları, İstanbul 1991, s. 1-13.

bir lütuf olarak yorumlanır. Bu meclislerindeki şarap ve musikî sadece tasavvufî bir sembol olarak ele alınmıştır. Fuzûlî'nin eseri *Leylâ ile Mecnûn* buna örnektir.³

Osmanlı'nın Fars şiir geleneği ile tanışması I. Murâd döneminde (1362-1389) beyliklerin bağlaması ile olmuştur. Fars kültürüne hâkim Azeri musâhib şairler saraya girmişler ve klasik şiir geleneğini taşımışlardır. Daha sonraları Fâtih Sultân Mehmed döneminde bu İran geleneğinin Türk şairlerince benimsenip uygulandığı görülür. Bu akım Yavuz Sultân Selîm ve Kânûnî Sultân Süleymân zamanında da karşımıza çıkar. Yavuz Sultân Selîm dönemi İran geleneğini sürdüren en önemli şair ise İdrîs-i Bitlisî'dir (1452/1457-1520).⁴

Bu yazmada mevcut 10 adet minyatürün daha iyi anlaşılması için Sultânî ağırlama ve adâb-ı muâşeret eğitiminin nasıl yapıldığının anlaşılması gerekir.

Çalışmanın Kapsamı ve Amacı

Abdurrahmân Câmî'nin tasavvufî düşüncelerini yansıtan şiirleri içeren *Dîvân-ı Câmî* adlı yazma günümüze ulaşan minyatürlü eserlerden biridir. Farsça olan bu eser *Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi Farsça Yazmalar Kataloğu*'nda 239 ve 240 numaralı sayfalarda 687 sıra numarasıyla kayıtlıdır. Eser kodu ise H-987'dir. Bu kayıta eserdeki şiirlerin Câmî'nin birinci divânına ait oldukları belirtilir. Tarihsiz olan eserde on adet minyatür yer almaktadır.

H-987 kodlu eserin tasvirleri bu çalışmanın temel konusunu oluşturmaktadır.

Abdurrahmân Câmî devrinin sultanlar için düzenlenen meclislerin betimlendiği sekiz minyatürün yanı sıra Guy-u Çevgân oyunu ve kaplan avı bir kez resimlenmiştir.

Minyatürlerin teknikleriyle birlikte yapıldığı devrin ve üslubunun belirlenmesi bu çalışmanın ana kapsamını oluşturmaktadır. Çalışmada temel amaç, her bir minyatürün renk kullanımından, figürlerin kompozisyon kurgusuna kadar tüm ayrıntılarının incelenerek metinden bağımsız oluşturulan görsel anlatımın çözümlenmesidir.

³ a.g.e., s. 193-390.

⁴ a.g.e., s. 43-99.

H-987 nolu yazmanın benzer dönemlerde yapılan yedi eserin üslubuyla karşılaştırılması doğru tarihlendirmeyi sağlayan bir çalışmadır. Bu eserler 1515 tarihli *Manḥku'ṭ-Ṭayr* (TSMK. E.H-1512), Yavuz Sultân Selîm devrinde başlanıp (1512-1520) Kânûnî Sultân Süleymân'a 1530 tarihinde takdim edilen *Selîmnâme* (TSMK-1597-98) ve 1492 tarihli *Divân-ı Hüseyinî* (The Institute of Oriental Manuscripts the Russian Academy of Sciences arşivinde 1176 (284, 292)) adlı yazmanın yalnızca bir minyatürü (33^b)⁵, 1492 tarihli *Divan-ı Hüseyinî* (TSMK E.H-1636), *Ġaraibü's-Şigar* (TSMK. H-983, R-803), *Nevâdirü's-Şebâb* (TSMK R-805) adlı eserlerden benzer minyatürlerdir. Bu eserler daha önceki çalışmalarda incelenmiş ve üslupları tespit edilmiştir.

Tarihlendirmede erken dönemlere tanımlanan bu eserde çalışan sanatçıların bilinmemesi ve devşirme sanatçıların çokluğu nedeniyle mümkün olamamaktadır. Ancak çalışanların adedi ve dönemi hakkında genel bilgiler verilebilir. Bu çalışmada nakkaşların üsluplarının diğer yazma eserlerde araştırılmasından çok, benzer devirlerdeki ekollerin tanımlanması konusu dikkate alınmıştır.

Çalışmanın Kaynakları ve Yöntemi

H-987 nolu *Dîvân-ı Câmî* adlı eser ile ilgili özellikle yazılmış kaynak bir çalışma mevcut değildir. Ancak hocam Prof. Dr. Banu Mahir'in 2012 yılı baskı tarihli *Osmanlı Minyatür Sanatı* adlı kitabı ve 1978 tarihli Filiz Çağman tarafından Budapeşte'de 5. Uluslararası Türk Sanatı kongresinde yayınlanmış *Divân-ı Hüseyinî Minyatürleri Ve Üslûplarının Etkileri* konulu bildirisi mevcuttur. Bunun dışında 1979 tarihli Akram Âmini Bayburdî tarafından İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'nde *Topkapı Sarayı Kütüphanesi'nde Bulunan Nur Al-din Abd Ar-Rahman Câmî'nin Eserlerindeki Minyatürlerin Üslup Gelişmesi* konulu bir yayınlanmamış doktora tezi bulunmaktadır. Bu tezin içeriği kuşkusuz yaptığım araştırmadan farklıdır.

Bu çalışmamda ayrıca Abdurrahmân Câmî'nin hayatı ve eserleri konusunda kaynak araştırması yapılmıştır. Bu kaynaklar şu şekilde sıralanabilir: Abdurrahmân Câmî (*Nefahâtü'l-Üns*), Ali Asgar Hikmet (*Câmî*), Câmî (*Bahâristan*), İbrahim

⁵ Halil İnalıcık, "Has-bağçede 'ayş u tarab", *Nedîmler, Şâirler, Mutrîbler*, T. İş Bankası yay., İstanbul 2016, s. 189.

Allahverdiyev (*Abdurrahman Câmî ve Tasavvufî Görüşleri*), Necdet Tosun (*Bahâeddin Nakşebend Hayatı, Görüşleri*), Safî Ali b. Hüseyin (*Reşehât*).

Câmî'nin hayatı ve eserleri bölümünde yer alan fotoğraflar ise 1984 yılında Tahran'da basılmış olan *Câmî* adlı kitaptan alınmıştır.

Tarihsel olaylar ve önemli şahısların hayatlarına ilişkin bilgilerde ise en büyük kaynak *İslâm Ansiklopedisi*'nin maddeleridir. *Hüseyin Bâşkarâ, Alî Şîr Nevâî* gibi önemli tarihsel şahsiyetlerin yaşamlarının aktarılmasında, bu eserin fiziksel özelliklerinden **cilt** konusunda genel bilgilerin verilmesinde, **kufî yazı** özelliklerinin anlatılmasında, *Zümrüd-ü Anka* kuşunun tanımlamalarında kaynak olarak *İslâm Ansiklopedisi* kullanılmıştır.

Bir diğer önemli kaynak da Halil İnalçık'ın *Has-bağçede 'ayş u tarab* adlı kitabıdır. Bu eser Sultânî Meclislerin önemini ve Divân Edebiyatı'na yaptığı katkıları açıklamaktadır. Çalışmamın değerlendirme ve sonuç bölümünde bu kitapta sayfa 189'da yer alan *Dîvân-ı Hüseyinî* adlı yazmaya ait 33^b nolu minyatürün resmi kaynak olarak kullanılmıştır.

Çalışmamın içerisindeki, mühür ve notların incelenmesinde Günay Kut ve Nimet Bayraktar tarafından hazırlanmış Kültür ve Turizm bakanlığına ait *Yazma Eserlerde Vakıf Mühürleri* adlı yayın, eserdeki tezhiplerin dönemlerinin belirlenmesi ve özelliklerinin açıklanması konusunda İnci A. Birol'un *Desen Tasarımı* adlı kitabı, Mine Esiner Özen'in *Türk Tezhip Sanatı* adlı kitabı, Yıldız Demiriz'in *İslâm Sanatında Geometrik Süsleme* adlı kitabı, Gürbüz Azak'ın *3000 Türk Motifi* adlı kitabı, Şehnaz Biçer'in Marmara Üniversitesi SBE, *Eski Yıldız Kütüphanesi'ndeki Timur, Osmanlı ve İran Minyatürlü Yazmalarının Tezhiplerinin Mukayesesi* konulu yayınlanmamış yüksek lisans tezi, kaynak olarak kullanılmıştır.

Eserdeki minyatürlerde yer alan müzik aletlerinin tanımlanmaları konusunda ise Şule Yum'un *Osmanlı Resim Sanatı ve müzik XV-XVIII. Yüzyıl Minyatürlerinde Çalgılar ve Betimlemeler* adlı yayınlanmamış doktora tezi kaynak olarak alınmıştır.

H-987, *Dîvân-ı Câmî* adlı eserdeki minyatürlerin teknik analizinde birçok çizim şeması ve çizelge panosu kullanılmıştır.

Figürlerin genel ölçülendirmelerinin açıklanması amacıyla birer santimlik çizelgeler hazırlanmıştır. Bu çizelgeler üzerine yerleştirilen figürlerin duruş biçimleri minyatürde bulunan orijinal konumlarına göre yerleştirilmiştir. Ancak baş ayrıntıları yüz ölçümlerinin tam anlaşılması amacıyla orijinal konumlarına bakılmaksızın çizelge derecelerinin bulunduğu yöne doğru konumlandırılmıştır.

Çizelge panolarının en önemlisi renklere ait olanlardır. Renk panolarının hazırlanmasında **Pantone** renk kartelası kaynak olarak kullanılmıştır. Bu kaynağın tercih edilmesinin en önemli nedeni uluslararası basım ve yayında kullanılan renk kodlarına sahip olmasıdır. Ayrıca bu kartela üzerindeki renklerin gün ışığı derecelerinin ölçümlendirilmesi yüzde yüz doğruluktadır. Eserin reproduksiyon uygulamalarını yaparken bu durum kolaylık sağlamaktadır.

Söz konusu çalışmamda kullanılan internet kaynakları daha çok resim temini ve kısa açıklama gerektiren bilgiler içindir.

Son olarak ise minyatür sanatı tarihi ve ekolleri konusunda Lâle Uluç'un *Türkmen Valiler, Şirazlı Ustalar, Osmanlı Okurlar* adlı kitabı, Güner İnal'ın *Türk Minyatür Sanatı (Başlangıçtan Osmanlılara Kadar)* adlı kitabı ve en önemlisi değerli hocam Prof. Dr. Banu Mahir'in Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesinde verdiği *Minyatür Tarihi ve Yazma Kitap Sanatları* derslerinde aldığım notlar kaynak olarak kullanılmıştır.

Bu çalışmada ayrıca eserdeki Farsça şiirlerin Türkçe'ye tercüme ekler bölümünde yer alır. Eserin minyatürlerinin metinden farklı olduğunun anlaşılması açısından bu önemlidir. Tercüme başlangıç ve son sayfadaki şiirler ile minyatürlü sayfalarındaki şiirler için söz konusudur.

Tez çalışmamda kullandığım kaynaklar ve yöntemlerin tümü eseri tam manasıyla tanıtabilmek için yapılmıştır.

Bu yöntemlere göre inceleme eserin genelinden ayrıntısına doğru yapılır. Burada genel olarak tanımlanmak istenen eserin genel özellikleridir. Eserin adı, varsa yapım yılı, müellifi, eserin yapımında çalışmış sanatçıları tanımlanır. Eserin fiziksel özellikleri cildi, kaç sayfa olduğu yazı tipi, eserin kâğıdı gibi ayrıntılar açıklanır. Eserin içinde ise mühür ve notlar, tezhipler ve en son minyatürlü sayfalar incelenir.

Minyatürlü sayfalarda öncelikle ele alınan her bir minyatürün neyi anlattığının açıklanmasıdır. Bu bir savaş sahnesi veya Guy-u Çevgân oyunu olabilir. Bu anlatımın belirlenmesi ardından teknik analiz gelir. Hazırlanan çizelge üzerinde figürlerin boyutları belirlenir. Sonraki aşamalarda figürlerin konumları, yerleştiriliş biçimleri ele alınır. Minyatürde belirlenen renkler çerçeve içerisindeki dağılımı resmedilir. Bu renkler kodlar halinde listelenir ve karışım oranları yazılır. Ardından eserin anlatımında gözlemlenen hiyerarşik sıralamaya göre figürler bölümlere ayrılır. Her bir bölümde kullanılan renk ve desen ayrıntıları tanımlanır. Figürlerin çizim oranları ve duruş şekilleri çizelgeler üzerinde gösterilir. Bu incelenen bölümler içerisinde mimari desenler ve doğa resimlemeleri mevcut ise bu en son bölümde yer alır. Mimari yüzeylerdeki desenlerin yapım teknikleri ve doğa parçaları üzerindeki bitki dokuları çizimlerle çözümlenir. İncelemenin son aşamasında Değerlendirme ve Sonuç bölümünde eserin benzer dönemlerde yapılmış diğer eserlerle karşılaştırması yapılır, varılan sonuçlar açıklanır.

Yukarıda sırasıyla açıkladığım yöntemlerin uygulanmasıyla araştırma tamamlanmış olur.

Kullanılan tüm yöntemlerin asıl hedefi ise diğer çalışmalara kolaylık sağlayacak kaynak araştırma tekniğini oluşturmaktır.

1. ABDURRAHMÂN CÂMÎ: HAYATI VE ESERLERİ

Resim 1: Abdurrahman Câmî

(*Câmî*, Tahran 1893/1980, İntişarat-ı Tus 1984, Tercüme şerh: Arif Nevşahî, s. 463)

1.1. Hayatı

İrânlı âlim ve şair olan Nüreddîn Abdurrahmân b. Nizâmeddîn Ahmed b. Muhammed el-Câmî 7 Kasım 1414'de Horasân'ın Câm şehrinin Herât ile Havaf arasındaki Hurdcird (Harcird) kasabasında doğmuştur.¹ Câmî'nin asıl ismi İmâduddîn'dir. Lakabı ise Nüreddîn'dir. Nakşibendî tarikatına mensup olan Câmî

¹ Abdurrahman Câmî, *Nefahâtü'l-Üns (Evliyâ Menkıbeleri)*, (çev. Lâmiî Çelebi; haz. Süleyman Uludağ, Mustafa Kara), Marifet Yayınları, İstanbul 1995, s. 29.

“Molla” ünvanıyla tanınır.² Câm şehrine ve Ahmed-i Nâmekî-yi Câmî'nin³ hâtırasına saygısı dolayısıyla Câmî mahlasını almış olduğunu belirtir.⁴ (Resim 1)

Dedesesi Şemseddîn Muhammed Deştî olan Câmî'nin babası Nizâmeddîn Ahmed b. Muhammed 1420'de, Herât'a gelerek Nizamiye Medreseleri'ne müderris olmuştur. O da bu medreselerde tahsil görmüştür.⁵ Şihâbüddîn Cacârî ve Mevlânâ Cüneyd Usûlî'nin derslerine katılmıştır. Daha sonra Ali Semarqandî'nin derslerine devam etmiştir. Uluğ bey zamanında Semarqand'a geldiğinde ise astronomi ilmine dair *Tezkire Şerhi*'yle meşgul olmuştur. Herât'a gittiğinde ise Ali Kuşçu ile riyâziye derslerinin müzâkeresinde bulunabilmiştir.⁶

Yaşadığı dönemde Timur hâkimiyetinde olan bu bölgede başkent öncelileri Semerkant sonra ise Herât'tır. Herât'ın başkent oluşu Şahrüh Mirzâ'nın zamanındadır (1404-1446). Öğrenim hayatı bu dönemde geçmiştir. Mirzâ Ebü'l-Kâsım, Bâbür devrinde (1448-1457) Timurlu sarayı ile ilişki halindedir. Bâbür'e muamma ile ilgili bir eserini ithaf eder.⁷ Câmî, *Fâtihetü's-Şebâb* ismini verdiği birinci dîvânını adına yazdığı Mirzâ Ebû Sait Gürgân (1451-1468) ve Sultan Hüseyin Bâýkarâ (1470-1505) devrinde de yaşamıştır.⁸ Sultan Hüseyin Bâýkarâ kendi devrinin âlim ve şairlerini anlattığı risâlesinde Câmî'den büyük bir övgüyle

² Safî Ali b. Hüseyin, *Reşehât*, (sdl. Mustafa Özsaray), Semerkand Yayınları, İstanbul 2005, s. 262.

³ Câmî, Ahmed-i Nâmekî Ebû Nasr Ahmed b. Ebü'l-Hasen en-Nâmekî: Câmîiyye tarikatının kurucusudur. 1049'da Horasân'ın Keşmîr bölgesindeki Nâmek köyünde doğdu. Şeyhülislâm, Şeyh-i Câm, Pîr-i Câm ve Jendepîl (Zendefîl) gibi unvanlarla tanınır. Sahâbîlerden Cerîr b. Abdullah el-Becelî'nin soyundan geldiği için Şeyh Ahmed el-Arabî veya Ahmed el-Becelî adıyla da anılır. Doğduğu yer olan Horasân'ın Nâmek köyüne nisbetle kendisine Ahmed-i Nâmekî denildiği gibi daha sonra yerleştiği Câm şehrinde meşhur olduğu için Ahmed-i Câm veya Ahmed-i Câmî de denilmiştir. 1141'de Câm şehri civarında Me'dâbâd (Mehdâbâd) köyündeki zâviyesinde vefat etmiş ve buraya defnedilmiştir. Soyu dokuz asırdır İran'da Meşâyih-i Câm adıyla anılmakta ve bugün de mânevî nüfuzu devam etmektedir. (Süleyman Uludağ, “Câmî, Ahmed-i en-Nâmekî”, *DİA*, İstanbul 1992, VII/99-100).

⁴ Ömer Okumuş, “Câmî, Abdurrahman”, *DİA*, İstanbul 1992, VII/94-99.

⁵ İbrahim Allahverdiyev, *Abdurrahman Câmî ve Tasavvufî Görüşleri*, M.Ü. Sosyal Bilimler Enst., İstanbul 2009, (Yayınlanmamış doktora tezi), s. 2.

⁶ Abdurrahman Câmî, *Nefahâtü'l-Üns (Evliyâ Menkubeleri)*, (çev. Lâmiî Çelebi; haz. Süleyman Uludağ, Mustafa Kara), Marifet Yayınları, İstanbul 1995, s. 29.

⁷ Ali Asgar Hikmet, *Câmî Hayatı ve Eserleri*, (çev. M. Nuri Gencosman), MEB. Yayınları, İstanbul 1991, s. 13.

⁸ Ali Asgar Hikmet, *Câmî Hayatı ve Eserleri*, (çev. M. Nuri Gencosman), MEB. Yayınları, İstanbul 1991, s. 1.

bahseder.⁹ Hüseyin Bâýkarâ'nın *Mecalisü'l-uşşak* adlı bir tezkiresi meşhurdur. Şiirlerinde de "Hüseyinî" mahlasını kullanmıştır.¹⁰

Bir rivayete göre, Câmî'nin Herât'ta olduğu sırada bir gece rüyasında Sa'deddîn Kaşgarî'yi gördüğü ve etkilenerek ona intisap ettiği söylenmektedir. Ancak gerçekte ise 1455 yıllarında Nakşî Şeyhin sohbetlerine katılmış zamanla da kızı ile evlenerek onun ile yakınlaşmıştır. Sa'deddin Kaşgarî, Nizameddin Hamuş'un, Nizameddin Hamuş, Alâeddin Attar'ın o da Bahâuddin Nakşbend'in (ö.1411) mürididir. Câmî, ayrıca Muhammed Parsa, Ubeydullah Ahrâr, Mevlânâ Fahreddin Loristani, Ebû Nasr Parsa, Şeyh Bahâuddîn Ömer, Şemseddîn Muhammed Kayserî, Celâleddîn Pûrânî ve Mevlânâ Şemseddin Muhammed Esed gibi Nakşî şeyhleriyle de iyi münasebetler kurmuştur.¹¹

Üç kez Semerkand'a gider. Semarkand seferlerinden birincisi Mirzâ Uluğ Bey (1394-1449) zamanında olur. Semarkand, Uluğ Bey'in sayesinde Orta Asya'nın ilim ve medeniyet merkezidir. 1421 yılında Uluğ Bey Medresesi yapılır. Medresede Kadızâde Rûmî, Fethullah Tebrizî gibi âlimler ders verirler. Câmî bu medresede ders almıştır. Herât şehri ise Moğolların baskısında yıkılmış ve Şahrûh Mirzâ'nın (1404-1447) sayesinde yeniden canlandırılmıştır. Eğitimini tamamlayan Câmî Herât'a gelir ve burada Şahrûh Mirzâ'nın hanımının medresesinde müderrislik yapar.¹²

Semerkand'a ikinci ve üçüncü yolculuğu Hâce Ubeydullah için yapılmıştır. Sonraları Herât'tan Hicâz seferine çıkmıştır (1473). Nişâbur, Sebzevâr, Bistâm, Damğân, Simnân, Kazvin ve Hemedân'a uğrar. Hemedân hâkimi Şah Menûçihri ona önem vermiştir. Bağdat'a, Medîne'ye, Mekke'ye ve Neced'e gider.¹³ Bu sefer esnasında Fâtih Sultan Mehmed'in ona 5000 altın göndererek kendisini ziyâret etmesini talep ettiği, ancak elçi olan Kirmânî varmadan önce Cami'nin oradan ayrılmış olduğu ve yine Fâtih'in ikinci kez hediyelerle Câmî'ye bir elçi gönderip

⁹ Ömer Okumuş, "CÂMÎ, Abdurrahman", *DİA*, VII/94-99.

¹⁰ Ali Asgar Hikmet, *Câmî*, (çev. M. Nuri Gencosman), MEB. Yayınları, İstanbul 1949, s. 22.

¹¹ Abdurrahman Câmî, *Nefahâtü'l-Üns (Evliyâ Menkıbeleri)*, (çev. Lâmiî Çelebi; haz. Süleyman Uludağ, Mustafa Kara), Marifet Yayınları, İstanbul 1995, s. 30.

¹² Ali Asgar Hikmet, *Câmî Hayatı ve Eserleri*, (çev. M. Nuri Gencosman), MEB. Yayınları, İstanbul 1991, s. 3.

¹³ Ali Asgar Hikmet, *Câmî Hayatı ve Eserleri*, (çev. M. Nuri Gencosman), MEB. Yayınları, İstanbul 1991, s. 3.

ondan bir eser yazmasını istediği anlatılmaktadır. Böylece Câmî *ed-Dürretü'l-fâhire* adlı eserini yazar. Ancak eser ulaştığında Fâtih vefat etmiştir. Câmî'nin divanında Fâtih Sultan Mehmed'in fetihlerini anlatan mesnevi bir şiiri de yer almaktadır. *Silsiletü'z-zeheb*'in üçüncü kısmı da ayrıca II. Bâyezid adına telif edilmiştir.¹⁴

Câmî'nin, Ali Şîr Nevâî ve Süheylî gibi şairlerle de yakın dostluğu vardır. Câmî *Hirednâme-i İskenderî* adlı mesnevisinin hâtimesinde Nevâî'yi övmüştür.¹⁵

O dönemin devlet yöneticileri ve sultanları ile yakın ilişkisi olmuştur. Bunlardan Karakoyunlu hükümdarı Cihânşâh (1435-1468), Akkoyunlu Yakup Bey (1478-1491), Fâtih Sultan Mehmet (1452-1482), Sultan Bâyezid (1482-1513) ve Sultan Yakup, Sultan Hüseyin bunlar arasında sayılabilir. Daha sonra Câmî, Tebriz'e gider ve orada Akkoyunlu hükümdarı Uzun Hasan (1453-1478) ile tanışır. Câmî Uzun Hasan'ın Tebriz'de kalması isteğini reddeder.¹⁶

Câmî 8 Ocak 1474 tarihinde Herât'a dönerek Sultan Hüseyin Bâýkarâ'nın medresesinde Arap dili ve edebiyatı, hadis ve tefsir dersleri okutturmaya başlar.¹⁷

Câmî'nin altmış yaşında iken evlendiği Sa'deddîn Kaşgarî'nin kızımdan Safiyyüddîn Muhammed, Zâhiruddîn Îsâ, Ziyâuddîn Yûsuf adlı dört oğlu dünyaya gelir. Evlatlarından ilki dünyaya gelir gelmez vefat ettiği için isimi yoktur. Ziyâuddîn Yûsuf dışında diğer evlatları küçük yaşlarında vefat etmiştir. Ayrıca Câmî'nin Mevlânâ Muhammed adlı şair, âlim bir kardeşi vardır. Ancak o da genç yaşta ölmüştür. 4 Kasım 1492 yılında Abdurrahman Câmî hastalanarak birkaç gün içinde vefat eder.¹⁸

¹⁴ Ömer Okumuş, "CÂMÎ, Abdurrahman", *DİA*, VII/94-99.

¹⁵ Ömer Okumuş, "CÂMÎ, Abdurrahman", *DİA*, VII/94-99.

¹⁶ Ali Asgar Hikmet, *Câmî Hayatı ve Eserleri*, (çev. M. Nuri Gencosman), MEB. Yayınları, İstanbul 1991, s. 3.

¹⁷ Ömer Okumuş, "CÂMÎ, Abdurrahman", *DİA*, VII/94-95.

¹⁸ Ali Asgar Hikmet, *Câmî Hayatı ve Eserleri*, (çev. M. Nuri Gencosman), MEB. Yayınları, İstanbul 1991, s. 4.

Cenazesinde, devrin bütün ileri gelenleri hazır bulunan Abdurrahman CÂMÎ, şeyh Sa'deddîn-i Kaşgârî'nin kabrinin yanına defnedilir.¹⁹ (Resim 2, 3).

Ali Şîr Nevâî, Câmî'nin vefatından sonra *Dîvân-ı Fânî* adlı terkihibend tarzında uzun bir mersiye yazmıştır. Ayrıca Câmî'nin hayatına dair *Hamsetü'l-mütehayyirîn* adlı bir eser kaleme almıştır. Muînüddîn Esefrazî'de *Ravzâtü'l-cennât fî evsaf-i Medine-i Herât* (*Herât şehri tanımlarında cennet bahçeleri*) adlı eseri yazmıştır. Süheylî'nin de Câmî ile ilgili mersiye türü bir eseri de mevcuttur.²⁰

Resim 2: Câmî'nin ebedî istirahatgahı

(Ali Asgar Hikmet, *Câmî Hayatı ve Eserleri*, (çev. M. Nuri Gencosman), MEB. Yayınları, İstanbul 1991, s. 346)

Abdurrahmân Câmî'den sonra devam eden Nakşibendî koluna “Câmiyye” adı verilmektedir. Nakşibendî silsilesinde, Bahâeddîn Nakşibend, Alâeddîn Attâr, Nizâmeddîn Hâmûş, Sa'deddîn Kaşgârî, Abdurrahman Câmî, Alâeddîn Muhammed Âbîzî, Giyaseddîn Ahmed (Âbîzî'nin oğlu), Muhammed Emîn (Câmî'nin kız kardeşinin oğlu), Muhammed b. Muhammed, Abdurrahmân b. Ali Behnesî (ö.1593), Ebü'l-Mevâhib, Ahmed b. Ali Şinnâvî (ö.1619), Safiyuddîn Ahmed b. Muhammed Kuşâşî yer alır.²¹

¹⁹ Ömer Okumuş, “CÂMÎ, Abdurrahman”, *DİA*, VII/94-99.

²⁰ Ömer Okumuş, “CÂMÎ, Abdurrahman”, *DİA*, VII/94-99.

²¹ Necdet Tosun, *Bahâeddîn Nakşibend Hayatı, Görüşleri, Tarikatı*, İnsan Yayınları, 2. bsk., İstanbul 2003, s. 139-141.

Müridlerinden, Ali Şîr Nevâî, Câmî'nin eserleri olan *Çehl hadîs'i*, *Nefehât-ı Nesâyimü'l-mahabbe min şemâyimi'l-fütüvve* adıyla Çağatay Türkçesi'ne çevirmiştir. Onun hayatını ve eserlerini anlatan *Hamsetü'l-mütehayyirîn* kitabını telif etmiştir. Bunlardan başka *Mecâlisü'n-nefâis*, *Mîzânü'l-evzân*, *Muhâkemetü'l-lugateyn* ile 61 Hamse (*Hayretü'l-ebrâr*, *Ferhâd ü Şîrîn*, *Leylî vü Mecnûn*, *Seb'a-i Seyyâr*, *Sedd-i İskenderî*) ve *Dîvân* yazmıştır.²²

Câmî'nin kırk beşin üzerinde Farsça ve Arapça eseri bulunmaktadır. Eserlerinin konuları tasavvuf, edebiyat, edebî ve dinî ilimlerdir. Câmî'nin, tasavvuf ile ilgili düşünceleri manzum ve mensur eserlerinde açıkça görülmektedir. Câmî kendisinden önce yaşamış Rûmî, Nizâmî, Hâfız, Sâdi Şîrâzî, Firdevsî, Hâkânî, İbn Arabî, Sadreddîn Konevî, Cendî gibi âlimlerin düşüncelerinden ve üsluplarından faydalanmıştır. Edebî dil olarak nazmı tercih etmektedir. Câmî, nesrin ve şiirin şeriata uygun olması gerektiğini önemsemiştir. Şiir türü olarak da mesneviyi tercih etmiştir.²³

Farsça dilinin yaygın olduğu bölgelerde "Hatemüşşuara" şairlerin sonuncusu olarak bilinir.²⁴

Câmî'nin eserlerinin elyazma nüshaları Azerbaycan, Rusya, Özbekistan, İran, Türkmenistan, Almanya'da ve Süleymaniye Kütüphanesi'nde muhafaza edilmektedir.²⁵

²² Câmî, *Bahâristân*, (çev. Yakup Kenan Necefzade), Yeni Şark Maarif Kütüphanesi, İstanbul 1967, s. 11.

²³ Ömer Okumuş, "CÂMÎ, Abdurrahman", *DİA*, VII/94-99.

²⁴ Ali Asgar Hikmet, *Câmî*, (çev. M. Nuri Gencosman), MEB. Yayınları, İstanbul 1949, s. 126.

²⁵ Ali Asgar Hikmet, *Câmî Hayatı ve Eserleri*, (çev. M. Nuri Gencosman), MEB. Yayınları, İstanbul 1991, s. ii.

Resim 3: Abdurrahman Cami mezar taşı
(*Câmî*, Tahran 1893/1980, İntişarat-ı Tus 1984, Tercüme şerh: Arif Nevşahî, s. 426)

1.2. Eserleri

1.2.1. Manzum Eserleri

Divanları: Câmî, müstakil mesnevileri dışındaki kaside, terciibend, terkihibend, gazel, kısa mesnevi, kıta, rubâî ve muammalardan ibaret olan şiirlerini üç divanda toplamıştır. Ali Şîr Nevâî'nin arzusu üzerine bu divanların her birini yazıldıkları dönemleri belirtecek şekilde adlandırmış, birincisine oldukça uzun olmak üzere her üç divana birer mukaddime yazmıştır. Bu mukaddimelerde nesir ve şiir halinde ifade edilen sözün öneminden bahsederek nesir yazarlığı gibi şairliğin de asla vazgeçilmesi mümkün olmayan işlerden biri olduğunu söylemiş, şiir ve edebiyatın değerini âyet ve hadislerden deliller getirmek suretiyle ispata çalışmıştır. **a)** *Fâtihatü'ş-şebâb* adını verdiği ilk divanı 1479 yılında tertip edilmiş olup gençlik yıllarına ait şiirlerini içerir. **b)** Ertesi yıl düzenlediği *Vâsıfatü'l-ıkd* adlı divanı orta yaş şiirlerini ihtiva eder. **c)** *Hâtimetü'l-hayât* adıyla 1491 yılında düzenlediği üçüncü divanı ise yaşlılık dönemi manzumelerinden oluşmaktadır. Câmî, divânlarında çoğunlukla âşıkâne gazeller olmak üzere şuur ve irfan ile ilgili hikmetli öğütlerin yer aldığını, insanın dünya ve âhretini telef edecek alçakların övgüsüne dair bir şey bulunmadığını, sultanlarla ilgili methiyelerin gönül almak ve kendini beğendirmek maksadıyla değil birer zaruret sonucu kaleme alındığını söyler. Câmî'nin bütün

şiiirleri mevcut değildir. Hâşim Râzî'nin 302 sayfalık mukaddimesiyle birlikte *Dîvân-ı Kâmil-i Câmî* adıyla yapılan baskı Câmî'nin üç divanını da kapsamaktadır. **Heft Evreng:** Câmî'nin *Silsiletü'z-zehab*, *Selâmân ü Ebsâl*, *Tuhfetü'l-ahrâr*, *Subhatü'l-ebrâr*, *Yûsuf u Züleyhâ*, *Leylâ vii Mecnûn*, *Hirednâme-i İskenderî* adlı yedi mesnevisinden oluşan bir eserdir. Çeşitli yazma nüshaları bulunan eser Murtaşâ Müderris-i Gîlânî tarafından neşredilmiştir. **Hadîs-i Erbaîn:** *Çihl Hadîs* diye de anılan bu risâle, kırk hadisin Farsça manzum tercümelerinden ibarettir. Eser *Erbaîn* adıyla Tahran'da taş basması olarak neşredilmiştir. **Risâle-i Terceme-i Kelimât-ı Kudsiyye:** Hz. Ali'nin bazı sözlerinin manzum tercümeleridir. **Risâle-i Şağîr der Muammâ:** 1475 yılında yazılan eserin Bihiştî Ramazan Efendi tarafından *Şerh-i Manzûme-i Muammâ* adıyla yapılan Türkçe şerhi 1569-70 tamamlanmıştır.²⁶

1.2.2. Mensur Eserleri

Nefeâtü'l-üns: Câmî'nin, erkek ve kadın büyük sûfilerin hal tercümeleriyle tasavvufî terimlerin açıklamalarını ihtiva eden en önemli eseridir. Birçok yazma nüshası bulunan eser, Lâmiî Çelebi tarafından çeşitli ilâvelerle Türkçe'ye tercüme edilmiştir. **Naqdü'n-nusûs fi şerhi Nakşî'l-Fusûs:** Câmî, Muhyiddîn İbnü'l-Arabî'nin meşhur eseri *Fusûsü'l-hikem*'i *Nakşü'l-Fusûs*, adıyla ihtisar etmiş, daha sonra Farsça olarak *Nakdü'n-nusûs*, adıyla şerhetmiştir. Önce *Fusûsü'l-hikem*'deki terimlerle prensipler anlatılmış, daha sonra eserin bölümleri belli bir tertibe göre şerhedilmiştir. **Şerhu Fusûsü'l-hikem:** *Fusûsü'l-hikem*'in Arapça şerhi olup 1491 yılında kaleme alınmıştır. Eser, Abdülganî en-Nablûsî'nin *Şerhu Cevâhiri'n-Nusûs fi halli kelimâti'l-Fusûs*, adlı eserinin kenarında basılmıştır. **Eşiatü'l-Lemaât:** *Şerh-i Lemaât* olarak da anılan bu kitap, Fahreddîn-i Irâkî'nin *Lemaât* adlı eserinin şerhidir. Câmî'nin Ali Şîr Nevâî'nin isteği üzerine yaptığı bu şerh 1481 yılında tamamlanmıştır. **Levâih:** Farsça seçili nesirle kısa makaleler halinde yazılmış olup tasavvufî konuları ihtiva eden eserin 1465 yılında telif edildiği sanılmaktadır. **Risâle-i Tehlîliyye:** Kelime-i tevhid hakkında kaleme alınan bir risâledir. **Sühânân-ı Hâce Pârsâ:** Nakşibendî Şeyhi Muhammed Pârsâ'nın eserlerindeki bazı sözlerden derlenmiş bir risâledir. **Risâle fi'l-vücûd:** Varlığın mahiyeti ve Allah'ın varlığının ispatına dair bir eserdir. **Serrişte-i Tarîk-i Hâcegân:** *Risâle fi Zîkr* adıyla da anılan

²⁶ Ömer Okumuş, "CÂMÎ, Abdurrahman", *DİA*, VII/94-99.

eser, Nakşibendî esaslarına göre zikirten ve kulun bununla Allah'a yönelmesinden bahseder. **Tefsîrü'l-Qurân:** Fâtiha'dan itibaren Bakara sûresinin 23. âyetine kadar olan kısmın tefsiridir. Önsözünden anlaşıldığına göre Câmî Kur'ân-ı Kerîm'in tamamını tefsir etmeyi düşünmüş, ancak eserini tamamlayamamıştır. 1478 yılından sonra telif edilen eserin bir nüshası Süleymaniye Kütüphanesi'nde bulunmaktadır. **Risâle-i Şerh-i Hadîs:** Ebû Zer el-Ukaylî'nin rivayet ettiği bir hadisin şerhidir. **Risâle der Menâsikü'l-hac:** Câmî bu eserini hacca giderken kısa bir süre kaldığı Bağdat'ta 22 Ocak 1473 tarihinde tamamlamıştır. Bir girişle yedi bölümden oluşan eserin son kısmı Arapça'dır. **Şevâhidü'n-nübüvve:** Peygamberliğin delilleri ve Hz. Peygamber'in risâletinden, Ehl-i beyt, sahâbe ve tâbiînden başlayarak din büyüklerinin hayat ve faziletlerinden bahseden eseri Câmî, Ali Şîr Nevâî'nin arzusu üzerine 1480 yılında telif etmiştir. *Nefehâtü'l-üns*'ü tamamlar mahiyette olan kitabın henüz ilmî bir neşri yapılmamıştır. **Bahâristân:** Sa'dî'nin *Gülistân*'ı örnek alınarak yazılmış Farsça ahlâkî ve edebî bir eserdir. **el-Fevâidü'đ-Diyâiyye:** Hayatta kalan tek oğlu Ziyâeddin Yûsuf için kaleme aldığı bu eser, Cemâleddin İbnü'l-Hâcib'in *el-Kâfiye*'sinin şerhidir. **Risâle der İlm-i Qâfiye:** *Risâle-i Qâfiye* olarak da anılan eserde redif ve kafiye'nin tarifinden sonra kafiye ilmine ait terimler açıklanmaktadır. **Tecnîsü'l-lugat:** Cinas sanatı hakkında bir risâledir. **Risâle-i Mûsikî:** Mûsiki nazariyatı hakkındaki bu eser 1485 yılında kaleme alınmıştır. **Kitâb-ı Şarf:** *Risâle-i Şarf* adıyla da anılan eser Arapça'nın sarfını Farsça olarak açıklar. **Risâle-i Münşeât:** Câmî'nin mektuplarından oluşan bir eserdir. Beş bölüme ayrılan risâlede Farsça manzum mektuplar da yer almaktadır. Câmî'nin, çağdaşı olan şeyh, âlim, sultan ve devlet ileri gelenlerine yazdığı bu mektuplar tarihî açıdan da önemlidir. Sadece *Münşeât* adıyla da anılan risâle basılmıştır. **Risâle-i Kübrâ der Muammâ:** Câmî'nin muammaya dair yazdığı en büyük risâle olup *Risâle-i Evvel der Muammâ* adıyla da anılmaktadır. **Risâle-i Mutavassıt der Muammâ. Risâle der Beyân-ı Qavâid-i Muammâ. ed-Dürretü'l-Fâhire:** Kelâmcılar, felsefeciler ve mutasavvıfların akîdelerinin mukayese ve muhakemesine dair orijinal bir eser olup Fâtih Sultan Mehmed'in isteği üzerine 1481 yılında Arapça olarak kaleme alınmıştır. Câmî bu eserinde, asırlarca üzerinde tartışılan Allah'ın varlığı ve birliği, sıfatlarının, ilminin, iradesinin mahiyeti, kelâmının kadîm ve âlemin ezelî olup olmadığı gibi konuları ilmî usullere uygun olarak incelemiştir. **Şerh-i Mîmiyye-i Hamriyye-i Fârîđiyye:** İbnü'l-Fârız'ın *Hamriyye* kasidesinin şerhidir. 1471 yılında kaleme

alınmıştır. **Şerh-i Kaside-i Tâiyye-i Fâridiyye:** Aynı şairin *Tâiyye* kasidesinin şerhidir. **Risâle der Şerh-i Rubâiyyât:** *Vahdet-i vücûd* hakkındaki çeşitli rubâîlerin şerhi olup bir mecmua içinde basılmıştır. **Risâle-i Şerh-i Beyt-i Hüsrev-i Dihlevî.** **Risâle-i Şerh-i Beyteyn-i Mesnevî-i Mevlevî:** Mesnevî'nin ilk iki beytinin şerhidir. **Risâle fi'l-arûz.** **Risâle-i Fihrist:** Câmî'nin bütün eserlerinin isminin zikredildiği bu fihrist hayatının son yılında hazırlanmıştır. Câmî'nin müridi Abdulgafur-i Lârî ayrıca *Tuhfe-i Samî*'de kayıtlı olarak üç kitap daha olduğunu nakleder. *Şerh-i Ebi Zerî-i Ükayli, Risale fi'l-vahid, Sarf-i Farisî* manzum ve mensur.²⁷

²⁷ Ali Asgar Hikmet, *Câmî Hayatı ve Eserleri*, (çev. M. Nuri Gencosman), MEB. Yayınları, İstanbul 1991, s. 274.

2. CÂMÎ DEVRİNİN SULTANI VE SANATSEVER BÜROKRATI

Resim 4: Sultan Hüseyin Bâýçarâ dönemi önemli şehirler
(*Câmî*, Tahran 1893/1980, İntişarat-ı Tus 1984, Tercüme şerh: Arif Nevşahî, s. 491)

XV.yy ve XVI.yy'lar arası İran coğrafyasında sanat ve ilimin en üst seviyede olduğu şehirler bulunmaktaydı. Bunu sağlayan ise o devrin Sultanları ve sanatsever bürokratlarıydı. (Resim 4)

2.1. HÜSEYİN BAYKARA

Resim 5: Hüseyin Bâkârâ

(Kamāl ud-Dīn Behzād Herawī (1450-1535) tarafından yapıldığı düşünülen eser
(<https://tr.pinterest.com/pin/355221489331381832/> erişim: 23.12.2017)

1438’de Herât’da doğdu. Yedi yaşında babasını kaybetti. Dedesinin yanında yetişti. Bundan dolayı Hüseyin-i Bâkârâ olarak anıldı. On dört yaşında Ebü’l-Kâsım Bâbü Mirzâ’nın hizmetine girdi. 1454’te de Semerkant Hükümdarı Ebû Saîd’in yanında kaldı. Ancak siyasi karışıklık nedeniyle Semerkant Kalesi’nde hapsedildi. Ebü’l-Kâsım Bâbü’ün 1457’de vefatı üzerine Merv hâkimi olan amcası Muizzüddîn Sencer’in yanına gitti. Sencer onu kızı Hatice Bike Sultan’la evlendirdi. Sonraları araları bozulunca Merv’i terk etti. Mâzenderân ve Hârizm’de bir emirlik kurmaya çalıştı. Daha sonra Horasân’da Timurlu Hükümdarı Ebû Saîd Mirzâ Han’ın hâkimiyetinde bulunan topraklara hücum etti. Ebû Saîd’in 1469’da vefatı üzerine

Herât'a hâkim oldu. Ancak Akkoyunlu Hükümdarı Uzun Hasan, Hüseyin Bâýkarâ'nın amcası Şâhruh'un oğlu Baysungur'un torunu Yâdigâr Muhammed'i Horasân'ın meşrû hükümdarı olarak tanıdı. Hüseyin Bâýkarâ Yâdigâr Muhammed'i yendi. Kısa bir müddet sonra Yâdigâr Muhammed takviye kuvvet olarak Herât'ı ele geçirdi. Ancak hâkimiyeti uzun sürmedi. Hüseyin Bâýkarâ halkın desteğini alarak Herât'a döndü. Yâdigâr Muhammed'i öldürttü. Bu dönemde Bâýkarâ'nın hükmettiği topraklar batıda Bistâm ve Dâmegân'dan doğuda Gazne ve Belh'e, kuzeyde Hârizm'den güneyde Kandehar'a kadar uzanıyordu. Ancak oğulları Bedfüzzaman Mirzâ ve Muzaffer Hüseyin Mirzâ'nın isyanı onu yıprattı. Büyük oğlu Bedfüzzaman Mirzâ'yı Pulıçerağ'da yaptığı savaşta yendi. Daha sonra kendisini bağışlayarak Belh şehrinin idaresini ona verdi. Sonraları Özbek Hükümdarı Muhammed Şeybânî Han'ın Ceyhun'u geçerek Merv civarında faaliyette bulunması üzerine Şeybânî Han'a karşı sefere çıktı. Herât yolundaki Baba İlâhî denilen yerde öldü (1505-1506). Cenazesi Herât'a getirilip daha önce yapılmış olan türbeye defnedildi.¹ (Resim 5, 6)

Resim 6: Sultan Hüseyin Bâýkarâ'nın istirahatgâhı
(*Câmî*, Tahran 1893/1980, İntişarat-ı Tus 1984, Tercüme şerh: Arif Nevşahî, s. 482)

¹ Hamid Algar - Ali Alparslan, "Bâýkarâ", *DİA*, İstanbul 1998, XVIII/530-532.

2.2. ALİ ŞİR NEVÂÎ

Resim 7: Ali Şir Nevâî
(<http://uzbegim.us/?p=624>? 5.7.2011)

Ali Şir Nevâî 1441 tarihinde Herât'ta doğdu. Babası Kiçkine Bahâdır'dır. Şâhruh'un ölümüyle çıkan karışıklıklar üzerine küçük yaşta Irak'a gitti. Horasân'da karışıklığın sona ermesiyle 1452'de tekrar Horasân'a döndü. Arada geçen süre zarfında kendisi Bâbü'r'ün hizmetine girdiği gibi oğlunu da onun himayesine verdi. O sırada Hüseyin Bâýkarâ'yı Bâbü'r Han himaye ediyordu. Bâbü'r 1457'de Meşhed'de ölünce Hüseyin Merv'e döndü. Ali Şir ise Meşhed'de kalarak eğitime devam etti. Bâbü'r'ün ölümü ile hâmisiz kalınca Seyyid Hasan Erdeşir'den yardım gördü. 1464'te Meşhed'den Herât'a geldi. Ebû Said Mirzâ'nın hizmetine girdi. Ancak sonra Semerkant'a gitti. Hüseyin Bâýkarâ'nın tahta geçmesine kadar da Semerkant'ta kaldı. Herât'ın alınışından bir ay kadar sonra, Sultan Hüseyin'e *Hilâliyye* kasidesini sundu. Böylece devlet işleriyle de ilgilenmeye başladı. *Mecâlisü'n-nefâis* adlı tezkiresinin sekizinci bölümünü Bâýkarâ'ya ayırdı. Diğer eserlerinde de Hüseyin Bâýkarâ'dan bahsetti. Hüseyin Bâýkarâ, onu kendine nişancı olarak tayin etti. Sonraları bir süreliğine devlet işlerini bıraktı. 1470'de Muhammed Yâdigâr Mirzâ'ya karşı açılan sefere katıldı. Bir süre sultanın divan beyi ve nedimi oldu. Kardeşi Derviş Ali'nin isyanı ve Seyyid Hasan Erdeşir'in ölümü nedeniyle divan beyliği

görevinden ayrılarak sadece sultanın nedimi olarak hizmetini sürdürmeye başladı. Câmî'nin ölümü (1492) onu derinden etkiledi. *Hamsetü'l-mütehayyirîn* adlı eseri yazdı. Saray entrikaları sonucunda Hüseyin Bâýkarâ'nın torunu Mirzâ Mehmed Mü'min'i yanlış bir fermanla öldürülmesi ve ardından vezir Nizâmülmülk'ün idam edilmesi. Nevâî'yi çok sarstı. *Lisânü't-tayr* (Kuş Dili) (1498), *Muhâkemetü'l-lugateyn* (İki Dilin Karşılaştırılması) (1499), *Sirâcü'l-müslimîn* (Müslümanların Kandili) (1499) ve *Mahbûbü'l-kulûb* (Kalplerin Sevgilisi) (1500) adlı eserlerini kaleme aldı. Bu sırada sağlığı bozuldu. 1500'de Hüseyin Bâýkarâ'yı Esterâbâd dönüşünde karşılarken el öptüğü sırada yere yıkıldı. Herât'a getirildikten üç gün sonra 1501'de öldü. Kudsiyye Camii yanında kendisinin yaptırdığı türbeye defnedildi. (Resim 7, 8) ²

Resim 8: Ali Şîr Nevâî'nin istirahatgâhı
(*Câmî*, Tahran 1893/1980, İntişarat-ı Tus 1984, Tercüme şerh: Arif Nevşahî, s. 488)

² Günay Kut, "Ali Şîr Nevâî", *DİA*, İstanbul 1989, II/449-453.

Ali Şîr Nevâî'nin divanlarından hariç 18 ayrı eseri daha vardır. Dördü Türkçe, biri de Farsça olmak üzere beş ayrı divanının genel adı *Hazâinü'l-Maânî*'dir (Manaların Hazinesi).

Türkçe divanları: *Garâibü's-Sağîr* (Küçük Gariplikler), *Nevâdirü's-Şebâb* (Nadir Gençler), *Bedâiyü'l-Vasat* (Orta Güzellikler) ve *Fevâidü'l-Kiber* (Büyükülüğün Yararları).

Hamsesi şu mesnevilerden oluşur: *Hayretü'l-Ebrâr*, *Leylâ vü Mecnûn*, *Sedd-i İskenderî*, *Ferhad ü Şîrin*, *Seb'â-yı Seyyâre* (Yedi Gezegen).

Diğer eserleri: *Muhakemetü'l-Lügatayn* (İki dilin karşılaştırması), *Mizanü'l-Evzan* (Vezinlerin Terazisi), *Mecalisü'n-Nefais*, *Lisânü't-Tayr*, *Nesâimü'l-Mehabbe*, *Nazmü'l-Cevâhir*, *Hamsetü'l-Mütehayyirîn*, *Tuhfetü'l-Mülûk*, *Münşeât*, *Sirâcü'l-Müslimîn*, *Tarihu'l-Enbiyâ*, *Mahbûbü'l-Kulûb fi'l-Ahlâk*, *Seyfü'l-Hâdî*, *Rekâbetü'l-Münâdî*.³

³ <https://www.edebiyatogretmeni.org/ali-sir-nevai/erişim tarihi:2.8.2018>

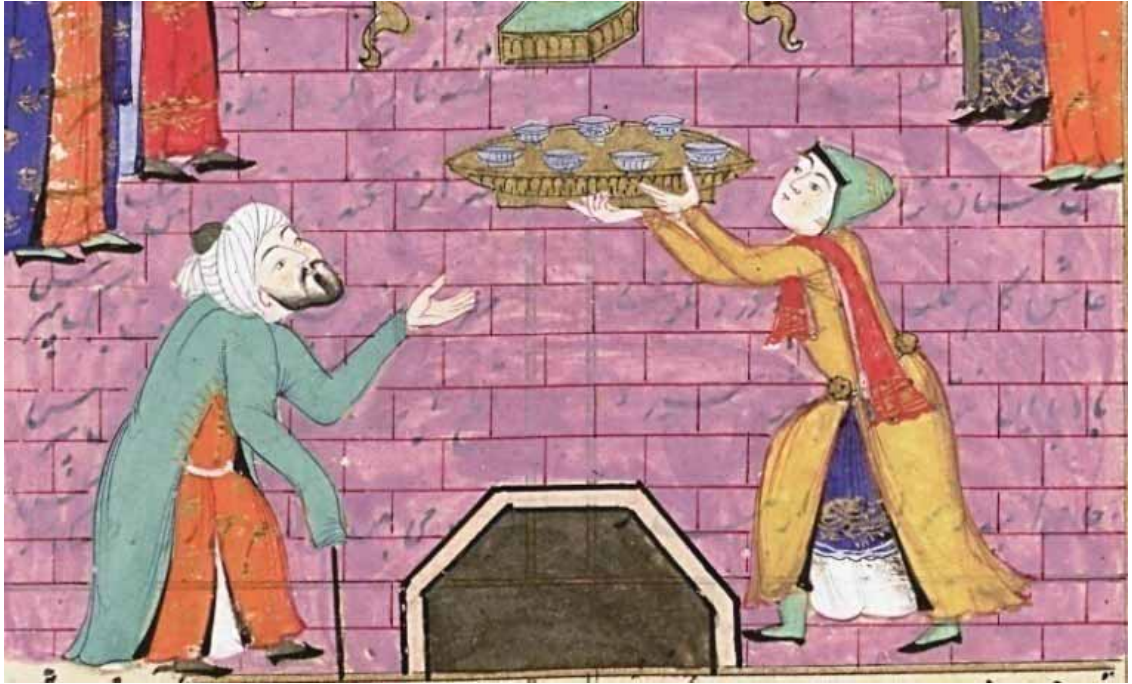
3. Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi H. 987 Numaralı Divân-ı Câmî Nüshası

3.1. Eserin Tanıtımı:

Abdurrahmân Câmî ye ait şiirlerin olduğu birinci *Dîvân*'dır. Her şiir Yanyana iki sütun halinde dizili bazen 7 beyitli, bazen ise 8 mısralık beyitli 21 satırlı bir eserdir.

3.2. Fiziksel Özellikleri

Yazma eser ahârlı açık krem renk kâğıtlı 25,5 cm. boy, 16 cm. eninde ve 201 yapraklıdır. Sahifeler (9x17 cm.) tâlik hat ile yazılıdır. Tahminen XV. asır sonlarında istinsah edilmiştir. Serlevha müzehhep, söz başları ve cetveller altın yaldız ve mavidir. Yazmada tarih ve hattat ismi mevcut değildir. Eserdeki 10 adet minyatürden Y. 1^b ve 2^a'daki resimler haricinde resimlerin tamamının yazılı metnin üstüne yapılmış olduğu görülür. Resimlerin çoğunda yazı izleri boyaların altından görülmektedir.¹ (Resim 9, 10, 11)

Resim 9: H-987 Minyatürlü sayfalardan örnekler, 85^b (TSMK)

¹ Akram Âmini Bayburdi, *Topkapı Sarayı Kütüphanesinde Bulunan Nur Al-din Abd Ar-Rahman Câmî'nin Eserlerindeki Minyatürlerin Üslup Gelişmesi*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, İstanbul 1979, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), s. 100.

Resim 10: H-987 Minyatürlü sayfalardan örnekler, 127^b (TSMK)

Resim 11: H-987 Minyatürlü sayfalardan örnekler, 178^b(TSMK)

3.3. Eserin Cildi

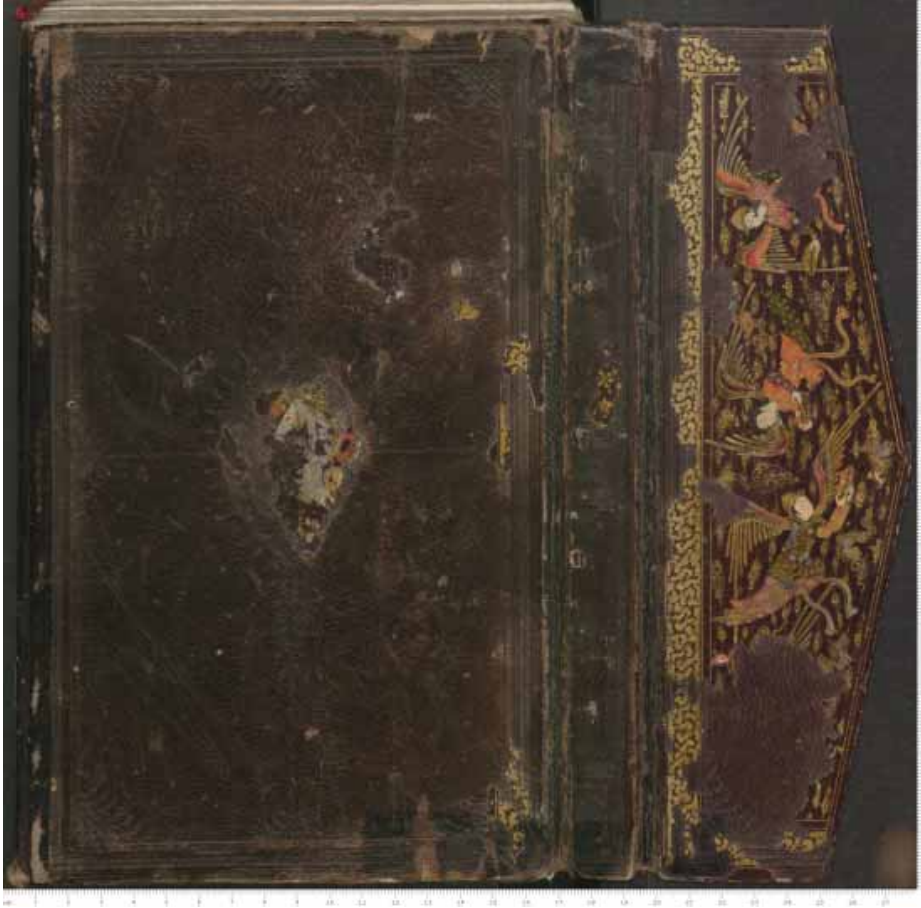
Eser miklepli, şemseli siyah deri ciltlidir. Cildin dış kapakları sonradan tasvirlerle süslenmiştir. Ancak miklepte bir kaç melek figürü ve kapak üstünde anlaşılmayan atlı figür izleri kalmıştır. Cilt kenarları soğuk baskı ile desenlendirilip sonradan deri üzerine lâk yapılmıştır.² (Resim 12, 13, 14)

Resim 12: H-987 Cilt Dış Arka Görünüm(TSMK)

²

Adını “lak” (vernik) kelimesinden alır. Rukanî veya Edirnekârî de denilen lake ciltlerde kapağın yapıldığı mukavva veya deri perdahlanıp tamamen pürüzsüz hale getirilerek verniklenir. Bu cilalı satıh üzerine altın ve boya ile nakışlar yapıldıktan sonra cam gibi parlak bir yüzey elde edilinceye kadar birkaç kat daha vernik çekilir. Türk cilt sanatında ilk örnekler XV. yüzyılda Osmanlılar’da ve Timurlular’da görülür. (Ahmet Saim Arıtan, Ciltçilik, DİA, VII/551-557).

Resim 13: H-987 Cilt Dış Ön Görünüm(TSMK)

Resim 14: H-987 Cilt Miklep Dış Görünüm(TSMK)

Cilt sanatının uygulandığı tarihi süreçler içinde birçok üslub oluşmuştur. Bunlar; Hatâyî, Arap, Rûmî, Memlûk, Mağribî, Türk (Osmanlı), Buhârâ-yı cedîd'dir. Timurlular zamanında (1370-1506) en büyük sanat merkezi olan Herât ile diğer önemli sanat merkezleri Şîraz ve İsfahan'da Türk, Moğol ve İranlı ustaları etkilidir. Bâýkarâ Devri Herât üslûbunda ciltlerde, şemselerle köşebentlerin içleri ve

aralarında kalan boşluklar bitkisel motiflerle ve insan, kuş, yılan, aslan gibi hayvan ve ejderha, zümrüdüanka gibi efsanevî yaratık figürleri ile doldurulmuştur. Aralarda ise Çin bulutları bulunmaktadır. Kapak içlerinde ise “katı” yaygın olarak kullanılır. Bu tarz ciltler Celâyirli, Karakoyunlu, Akkoyunlu, Safevî ve erken dönem Osmanlı ciltlerinde de görülür. Bu ciltlerde daha çok sıcak baskı yöntemi uygulanır.³

3.3.1. Cilt Dış Kapak Minyatür Süslemeleri

Dış kapaklardaki lake kısımda olan minyatürleri dökülmüştür. Burada canlandırılan sahnelerden birinin miklepte bulunan melek resimleri nedeniyle Peygamber efendimizin mihraca yükselme sahnesinin resmedildiği izlenimini vermektedir. Ancak bu ve sonraki devir örneklerde farklı konuların işlendiğini de görülmektedir. (Resim 15, 16, 17)

Resim 15: TSMK R-910 (Tebriz 1525) *Yusuf ile Züleyha*, Câmî, Safevî cilt
(Lâle Uluç, *Türkmen Valiler, Şirazlı Ustalar, Osmanlı Okurlar*,
Türkiye İş Bankası Kültür Yay.2006, İstanbul, s.270)

³ Ahmet Saim Arıtan, *Ciltçilik, DİA*, VII/551-557.

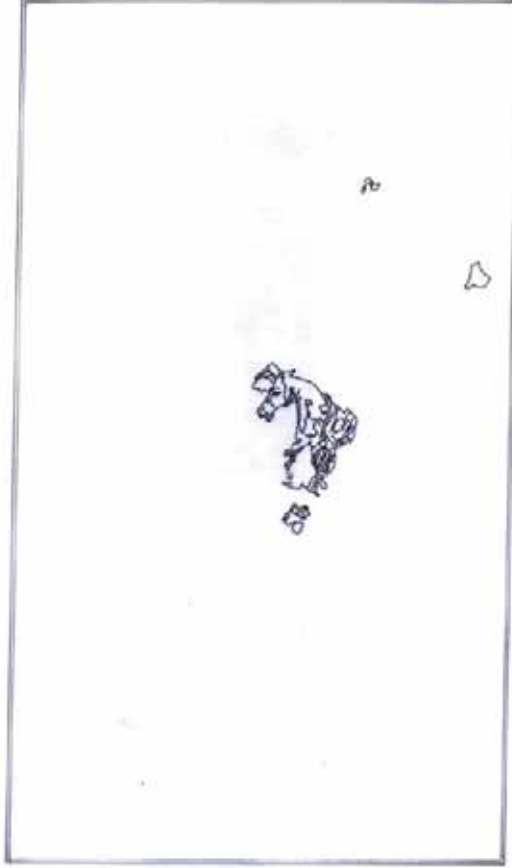

Resim 16: TSMK R. 1986 (Tebriz, Kazvin 1550-70) Antoloji, Safevî cilt
(Lâle Uluç, *Türkmen Valiler, Şirazlı Ustalar, Osmanlı Okurlar,*
Türkiye İş Bankası Kültür Yay.2006, İstanbul, s. 209)

Resim 17: BN Supp.Pers.776 (Şiraz 1580) *Mecalisü'l-Uşşak*, Gezürghâhî, Lake cilt
(Lâle Uluç, *Türkmen Valiler, Şirazlı Ustalar, Osmanlı Okurlar*,
Türkiye İş Bankası Kültür Yay.2006, İstanbul, s.198)

İncelediğimiz eserin cild kapakları üzerinde açıkça seçilebilen tek figür at resmidir. Cildin bu bölümünde bir savaş, av veya Guy-u Çevgan oyununun canlandırıldığı anlaşılmaktadır. Cilt üzerinde görünen figürün canlı renkleri ve süslemenin zenginliği ilk etapta göze çarpar. (Resim 18, 19)

Resim 18: H-987 Cilt Dış Ön Kapak Çizimi

Resim 19: H-987 Cilt Dış Arka Kapak Çizimi

Cild üzerinde bulunan ve uğradığı hasar nedeniyle eksik olduğu görülen at minyatüründe kullanılan renk kodları ise şu şekildedir:

565 (Green-5.70, Warm Red-0.60, Trans Wt.-93.70), 7417, 7625, Trans White'dır. (Resim 20)

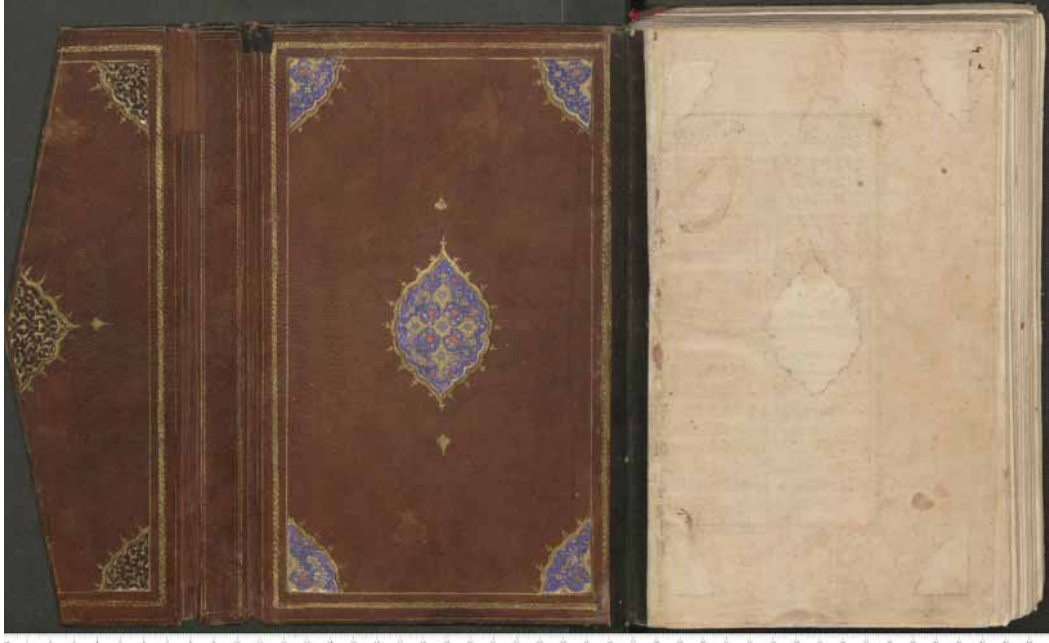
Resim 20: H-987 Cilt Dış Kapak Renkli Çizimi

3.3.2. Cilt İç Kapak Tezhipleri

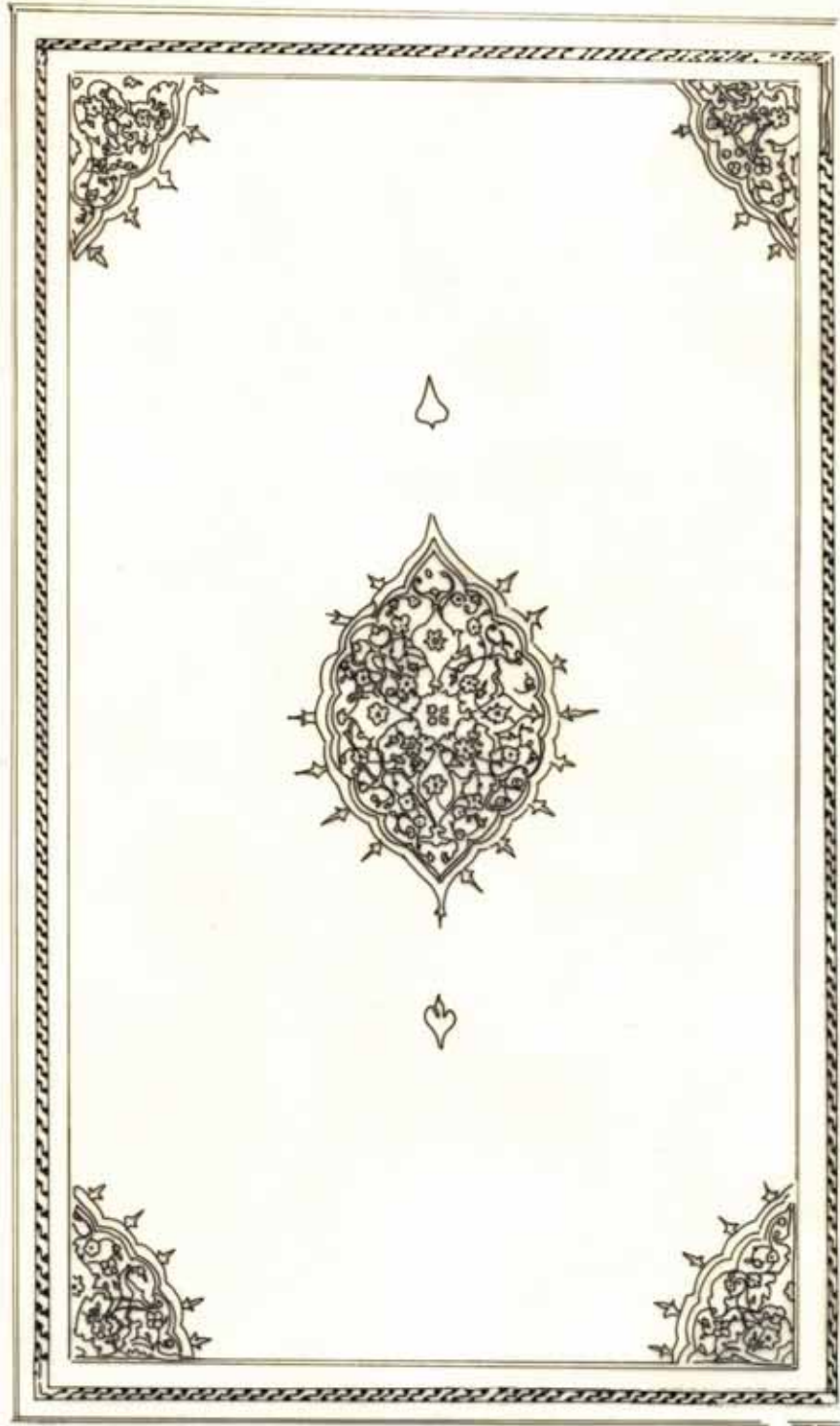
İç kapaklar bordo renkli, gömme şemseli, köşelikli ve tezhiplidir. Tezhiplerde sade Rumî motifler etrafındaki çiçekli sarmal iplik göze çarpar. Kullanılan mavi taban tonu iç ve dış süslemede aynıdır. Ortada bulunan şemse sade ve Salbek'lidir. Şemsenin dörtte bir kalıbı köşelerde süsleme olarak kullanılmıştır. Altın süslemeli kısımda mavi çiçekler göze çarpar. Mavi renkli kısımda ise turuncu ve altın yaldız çiçekler mevcuttur. (Resim 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28)

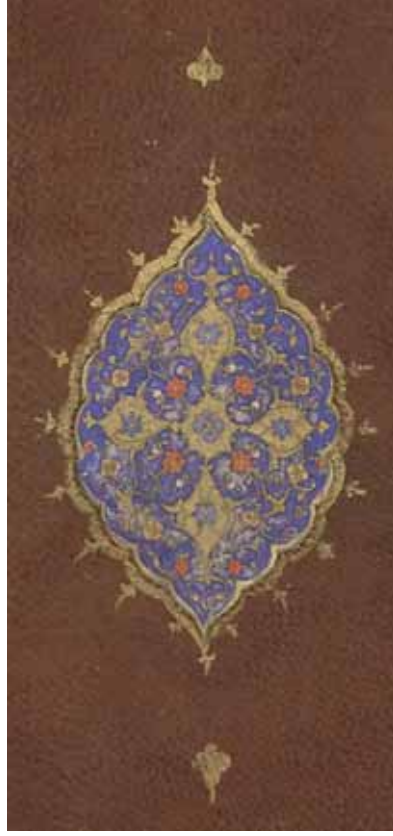
Resim 21: H-987 Cilt İç Ön Görünüm(TSMK)

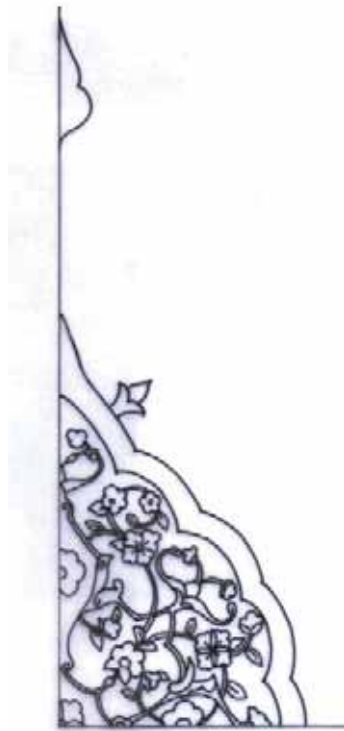
Resim 22: H-987 Cilt İç Arka Görünüm (TSMK)

Resim 23: H-987 Cilt İç Kapak Tezhip Çizimi

Resim 24: H-987 Cilt İç Kapak Tezhipleri Orta Desen Detayı(TSMK)

Resim 25: H-987 Cilt İç Kapak Şemse Tezhip Detay Çizimi

Resim26: H-987 Cilt İç Kapak Tezhipleri Üst Kenar Desen Detayı(TSMK)

Resim 27: H-987 Cilt İç Kapak Köşebent Tezhip Detay Çizimi

Resim 28: H-987 Cilt İç Kapak Tezhipleri Alt Kenar Desen Detayı(TSMK)

Resim 29: H-987 Cilt İç Kapak köşebent Tezhip Detayı Çizim

Kapak içi tezhiplerinin yapıldığı renklerin Pantone renk kodları şu şekilde sıralanmıştır:

1665 (Warm Red-61.60, Yellow-36.90, Black-1.50), 2718 (Ref. Blue-18.80, Violet-6.20, Trans Wt.-75), 2728 (Ref. Blue-37.50, Violet-12.50, Trans Wt.-50), 7582 (Red 032-16.16, Yellow 012-11.06, Black-22.86, Trans Wt.-49.92). (Resim 29).

KOD SIRASINA GÖRE
KAPAK İÇİ TEZHİP

Resim 30: H-987 Cilt İç Kapak Tezhipleri Renklerinin Pantone Kodları

3.3.3. Miklep

3.3.3.1. Miklep Dış Minyatür Süslemeleri

Eserin Miklep'inin dış yüzeyindeki resimlerde 3 adet melek figürü ellerinde tabaklarla uçar şekilde görülmektedir. Söz konusu meleklerin görüldüğü miklep üzerinde eksik olan kısımda bir melek figürünün daha olduğu kesindir. Buradan da anlaşılacağı üzere miklepte resimlenen melek figürleri dört büyük meleğe aittir. Bu meleklerin isimleri olan Cebrail (جبرائيل), İsrafil (اسرافيل), Mikhail (ميكائيل), Azrail (عزرائيل) isimlerinin ilk harfleri sırasıyla sağdan sola yazıldığında "CAMİ" (جامع) adı ortaya çıkmaktadır. Bu sıralamaya göre eksik olan melek Azrail (عزرائيل)'dir. Meleklerin dışında kalan tüm yüzeylerde de Çin bulutları bulunmaktadır. (Resim 30)

Resim 31: H-987 Miklep dışı Minyatür süslemelerin Çizimi

Bu minyatürlerde kullanılan renklerin Pantone renk kodlarına göre sıralaması şu şekildedir: 566, 5595, 7417, 7625, 7646, 7667. Dış yüzeyde kullanılan bu renklerin adedi iç kapakta daha azdır. Ayrıca altın yaldızın tüm kapak yüzeyleri üzerindeki süslemelerde oldukça yoğun kullanıldığı görülür. (Resim 32)

KOD SIRASINA GÖRE

MİKLEP

		
566	5595	7417
		
7625	7646	7667

Resim 32: H-987 Miklep dışı Minyatür süslemelerin Renklerinin Pantone Kodları

Miklepte bulunan sağdan sol tarafa doğru üç melek figürünü ise şu şekilde analiz edebiliriz:

Resim 33: H-987 Miklep dışı Minyatür süslemesi 1. Melek Ayrıntı Görünümü(TSMK)

1. Melek (Sağdaki): Bu figürde kullanılan renk kodları şu şekilde sıralanır:

7417, 7625, 7629 (WarmRed-46.29, Black-24.20, Trans Wt.-29.51), 7562 (Yellow 012-6.45, Orange 021-6, Black-3.90, Trans Wt.-83.65). Kanatları açıktır, başında altından bir taç bulunur. Giysisi altın yıldız Rumî desenlerle işlenmiştir. Elinde tuttuğu kapaklı sahan altından yapılmıştır. Etrafında birçok çin bulutu süsleme bulunur. Ancak figürün tamamı cildin zarar görmüş olması nedeniyle seçilememektedir. Figürün belindeki kuşağın yalnız sarkan kısmı gözükmemektedir. Figüre altın yıldız kontür uygulanmıştır. (Resim 33, 34)

Resim 34: H-987 Miklep dışı Minyatür süslemesi 1. Melek Ayrıntı Çizimi

Resim 35: H-987 Miklep dışı Minyatür süslemesi 2. Melek Ayrıntı Görünümü(TSMK)

2. Melek (Ortadaki): Bu resimde kullanılan renk kodları şu şekilde sıralanır:

021, 7417, 7625, 7629, 7562, 7769 (Orange021-36.31, Pro. Blue-26.91, Black-2.36, Trans Wt.-34.42). Kanatları açık uçar vaziyette, elinde altından içi meyve ve nar olan tabağıyla resmedilmiştir. Başında taç bulunmaz. Giysi ayrıntıları açıkça seçilebilmektedir. Üst ceketi sıcak renklerle boyalı ve altın Rumî desenlerle işlemelidir. Belinde uzun bir kuşak bağlıdır. Eteği yine altın yıldız desenlidir. Etrafında uçuşan çin bulutları mevcuttur. Figüre altın yaldız kontür uygulanmıştır (Resim 35, 36)

Resim 36: H-987 Miklep dışı Minyatür süslemesi 2. Melek Ayrıntı Çizimi

Resim 37: H-987 Miklep dışı Minyatür süslemesi 3. Melek Ayrıntı Görünümü(TSMK)

3. Melek (Soldaki): Bu resimde kullanılan renk kodları şu şekilde sıralanır:

021, 565, 7629, 7646 (Rub. Red-16.90, Pro. Blue-5.76, Yellow 012-5.32, Trans Wt.-72.02). Kanatları açık uçar vaziyettedir. Başında altın tacı ve yine altından, içinde meyve ve nar olan tabağıyla resmedilmiştir. Üst ceketi koyu renklerle boyalı ve altın Rumî desenlerle işlemelidir. Belinde uzun bir kuşak bağlıdır. Eteği altın ile Zümrüd-ü Anka kuşu şeklinde desenlendirilmiştir. Etrafında uçan çin bulutları mevcuttur. Kanadının resmedildiği bir bölüm zarar görmüştür. Figüre altın yıldız kontür uygulanmıştır (Resim 37, 38)

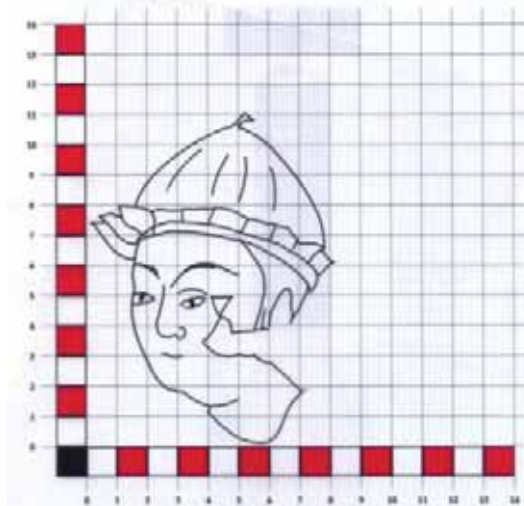
Resim 38: H-987 Miklep dışı Minyatür süslemesi 3. Melek Ayrıntı Çizimi

Çizimlerdeki melek figürlerinin yüz ayrıntılarını incelediğimizde idealize edilerek resmedildikleri açıkça fark edilir. Yapı itibariyle Timurlu devri Herât minyatürlerinde görülen yüz hatlarına sahiptirler. Timurlu dönemi 1370-1500 yılları arasında Şiraz, Horasân, Semerkand ve Herât'da etkili olmuştur. Herât Timurlu resminin güney koludur. Sultan Şahruh (1405-1447) ve oğlu Baysungur (1370-1500) dönemlerinde çeşitli üslupları içermektedir ve Celayirli üslubunun gelişmesiyle oluşmuştur.⁴

Resimdeki figürler geniş alınlı, yüksek uzun kaşlı, küçük badem gözlü, düzgün burunlu, küçük ağızlı, oval çehreli billur tenlidirler. Yüzde ki burun, göz ve ağız orantılı olarak tasarlanmıştır. Üç melek de farklı yüz ifadelerine sahiptir. Bu farklılık değişik büyüklükte baş çizimleri ile sağlanmaktadır. Yüzleri, ağız ve burunları kırmızı kontürlüdür. (Resim 39, 40, 41, 42, 43, 44)

Resim 39: H-987 Miklep dışı Minyatür süslemesi 1. Melek Yüz Ayrıntı Görünümü

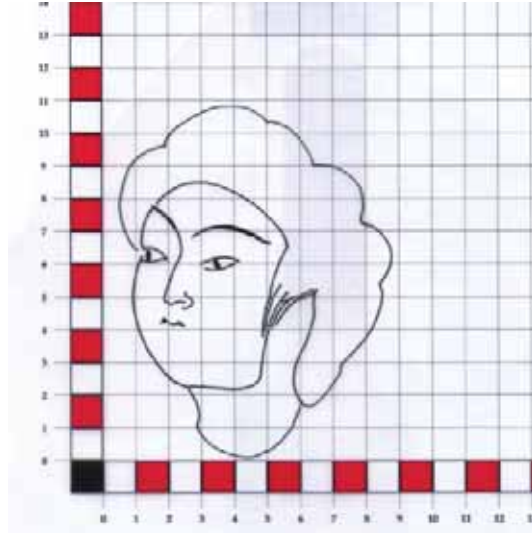

Resim 40: H-987 Miklep dışı Minyatür süslemesi 1. Melek Yüz Ayrıntı Oran Çizimi

⁴ Güner İnal, *Türk Minyatür Sanatı- Başlangıçtan Osmanlılara Kadar*, Atatürk Kültür Merkezi Yay., Ankara 1995, s. 121.

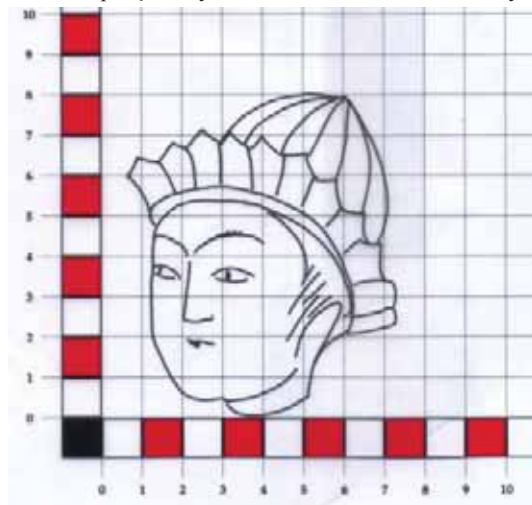
Resim 41: H-987 Miklep dışı Minyatür süslemesi 2. Melek Yüz Ayrıntı Görünümü

Resim 42: H-987 Miklep dışı Minyatür süslemesi 2. Melek Yüz Ayrıntı Oran Çizimi

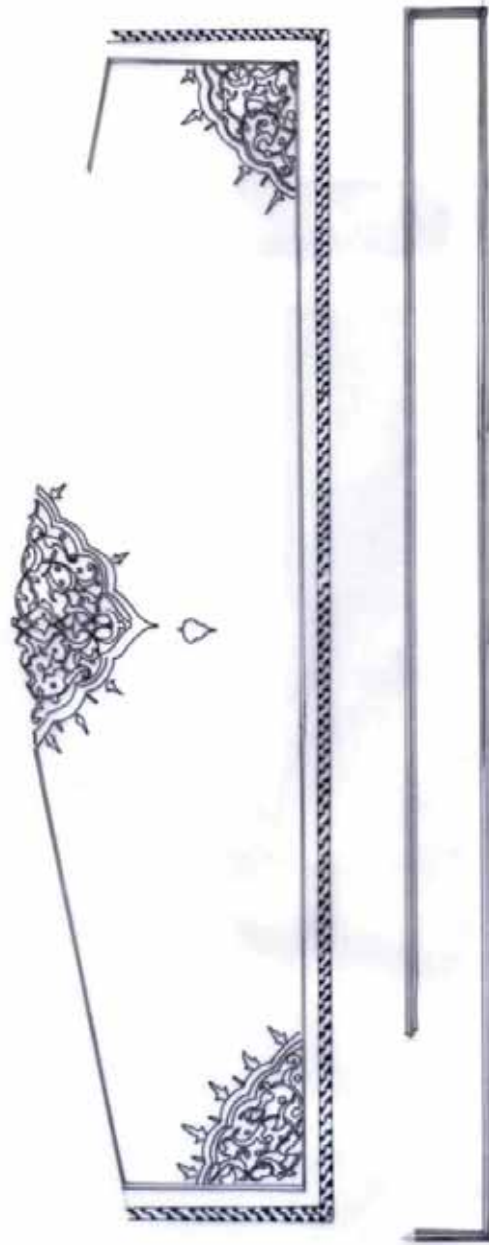
Resim 43: H-987 Miklep dışı Minyatür süslemesi 3. Melek Yüz Ayrıntı Görünümü

Resim 44: H-987 Miklep dışı Minyatür süslemesi 3. Melek Yüz Ayrıntı Oran Çizimi

3.3.3.2. Miklep İç Tezhipleri

Cildin Mikleb'inin iç kısım süslemesi ise farklıdır. Siyah zemin boya üzerine altın yaldız Rumî desen uygulandığı görülmektedir. (Resim 45, 46, 47,48)

Resim 45: H-987 Miklep İç Tezhip Görünümü(TSMK) Resim 46: H-987 Miklep İç Tezhip Çizimi

Resim 47: H-987 Miklep İçi Tezhip Ayrıntı Çizimi

Resim 48: H-987 Miklep İçi Köşe Tezhip Ayrıntı Çizimi

3.4. Eserde Bulunan Mühür ve Notlar.

Notlar;

Y. 1^a.: Arap harfleriyle yazılmış Osmanlıca metin:

بين طقسان يدي ربيع الاولنده معزول وزير ابراهيم پاشادن كلان ديوانه خاميدر

مجلس

علم

١٠

“Bin doksan yedi Rebiülevvelinde ma’zûl [azledilmiş] vezir-i a’zâm İbrâhim Paşa’dan⁵ kalan dîvâna hâmîdir”. (Ocak / Şubat 1686 tarihine işaret eden yazı Sultan IV. Mehmed devrine aittir (1648-1687).)

Meclis

İlm

10

Mühürler:

Y. 1^a

Bir numaralı sayfadaki bu metnin altındaki mühür, **Sultân Selîm Hân**’a aittir. (19x18mm.) (Resim 49, 50)

⁵ Kara İbrahim Paşa (ö. 1687 Rodos): IV. Mehmed saltanatında, 15 Aralık 1683-18 Aralık 1685 tarihleri arasında iki yıl dört gün sadrazamlık yapmış Osmanlı devlet adamıdır. Türk asıllıdır. Rodos adasına sürgüne gönderildi. 1687’de sürgünde bulunduğu Rodos Adası’nda boğdurularak idam edildi. (https://tr.wikipedia.org/wiki/Bayburtlu_Kara_İbrahim_Paşa).

Resim 49: H-987, Y.1³'da bulunan Sultan Selim Hân'a ait mührün bulunduğu sayfa(TSMK)

Resim 50: H-987, Y.1³'da bulunan Sultan Selim Hân'a ait mühür detayı

Mühürdeki yazıya göre kenarda **Tevekküli'ala Haliki** (4 adet), ortada ise **Sultan Selim Şah**, “Benim güvenim (dayanmam) beni yaradanımadır”.⁶

⁶ Yavuz Sultan Selim'in İstanbul'da vakıf kütüphanesi ve koleksiyonu yoktur. Adına yazılı Şahnâme tarzında Selimnâmeler mevcuttur. Bazı koleksiyonlardaki yazmalarda bu mühür görülmektedir. (Günay Kut, Nimet Bayraktar, *Yazma Eserlerde Vakıf Mühürleri*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara 1984, s. 22).

Y. 55^a

55^a nolu varakta sol üst kenarda yay içinde tuğra bulunmaktadır. (27x19 mm)
Bu tuğrada “Ahmed Şah bin Mehmed han el-muzaffer daima” kelimesi gözükmektedir. Hemen altında da 1115 diye tarih işlenmiştir. (Sultan III Ahmed’in (1703-1730) 1115 tarihli cülus mührü)⁷ (Resim 51, 52)

Resim 51: TSMK. H-987 55^a, 54^b(TSMK)

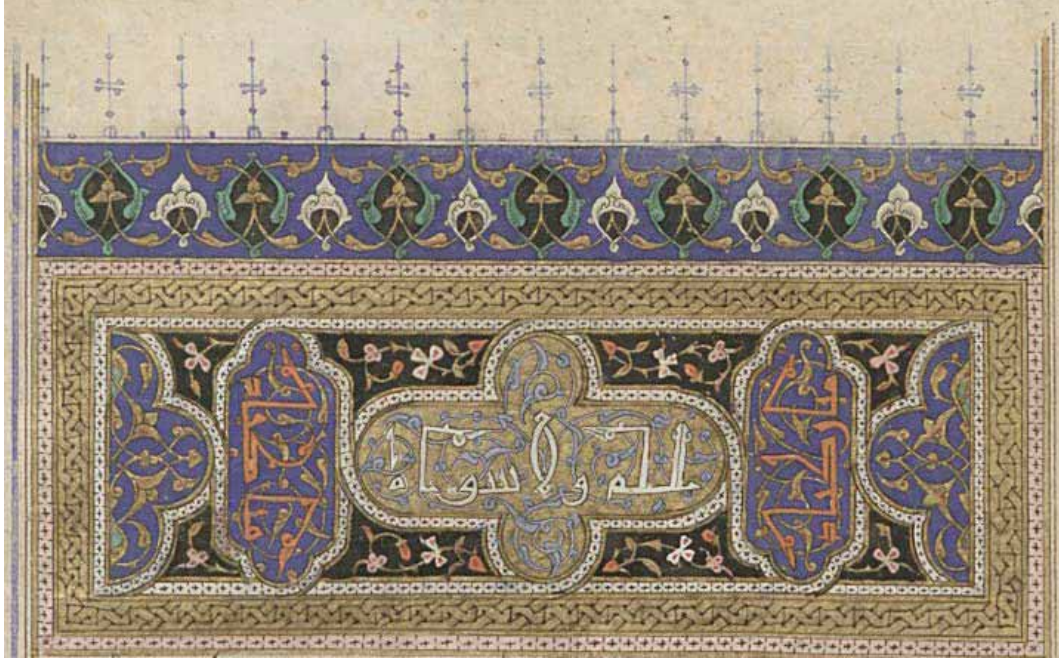
Resim 52: H-987, Y.55^a'da bulunan Sultan III Ahmed'in (1703-1730) 1115 tarihli cülus mührü

⁷

Günay Kut, Nimet Bayraktar, *Yazma Eserlerde Vakıf Mühürleri*, Kültür ve turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara 1984, s. 30.

3.5. Eserdeki Tezhipli Sayfalar

Y. 2^b :

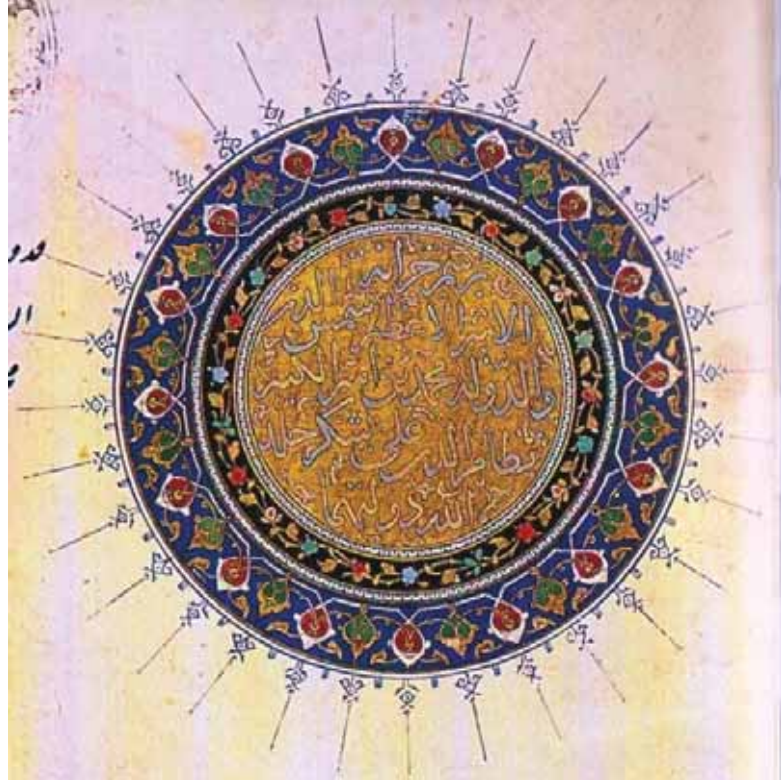
Resim 53: H-987, Y.2^b'de bulunan başlık tezhibi(TSMK)

Eserde bulunan başlık tezhibinde süslemeler ve renk kullanımı Osmanlı erken dönem özelliklerini göstermektedir İkili Ünvan özelliğine göre düzenlenmiştir.⁸ On üç tığı vardır. Renk olarak en üst kısımda lacivert (kobalt mavi) zemin üzerine siyah yeşil, beyaz ve altın Rumili bir süsleme uygulanmıştır. (Resim 53)

Bu desen kalıbı Yavuz devrinde kullanılmakla birlikte 1460 tarihindeki (Fatih dönemi) *Divan-ı Nasır Buharî* adlı yazmanın (S.K Fatih. 3879) madalyon tezhibinde de görülebilmektedir.⁹ (Resim 54)

⁸ Yazılı metin üzerinde kalan tezhipli alan iki bölümden oluşur. Üst kısımda bulunan tezhip düz cetvel ile sınırlandırılır. Osmanlı, Timur ve Safavi devirlerinde sık olarak kullanılmıştır. (Şehnaz Biçer, *Eski Yıldız Kütüphanesindeki Timur, Osmanlı ve İran Minyatürlü Yazmalarının Tezhiplerinin Mukayesesi*, Marmara Üniversitesi SBE. Gel. Türk El San. ASD, 1995, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), s. 228).

⁹ Mine Esiner Özen, *Türk Tezhip Sanatı*, Gözen Kitap ve Yayın Evi, İstanbul 2003, s. 57.

Resim 54: *Divan-ı Nasır Buharî*, Fatih devri Madalyon tezhibi
(Mine Esiner Özen, *Türk Tezhip Sanatı*, İstanbul 2003, Gözen Kitap ve Yayın Evi, s.56)

H-987 Y.2^b'deki başlık tezhibinde kullanılan renk kodları şu şekilde sıralanır:

546, 921, 2728, 13-1-7, 70-1-7, Trans Wt. (Resim 55)

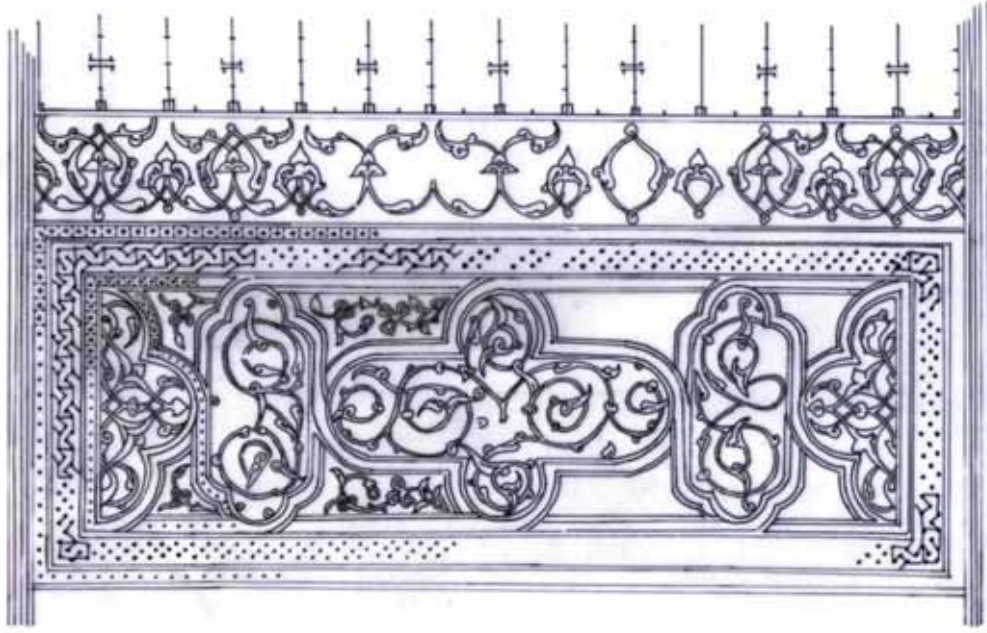
KOD SIRASINA GÖRE

VARAK TEZHİP 2b

			
546		921	2728
			
13-1-7	70-1-7		

Resim 55: H-987, Y.2^b'de bulunan başlık tezhibinde kullanılan renklerin Pantone kodlarına göre sıralaması

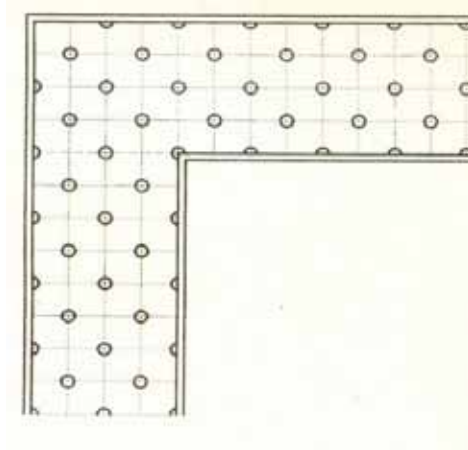
Orta kısımda yer alan Kufî yazı ile birlikte kullanılan sarmal iplik üzerinde oluşturulan Rumî yapraklar süslemeyi tamamlar. Yazı etrafındaki çerçeve süslemesinde kullanılan üçlü Zencerek ve Rumî bordür ise dikkat çekicidir. (Resim, 56, 57, 58, 59, 60)

Resim 56: H-987, Y.2^b'de bulunan başlık tezhibinde kullanılan desenlerin çizimi

Resim 57: H-987, Y.2^b'de bulunan başlık tezhibinde kullanılan yazı ve desenlerin ayrıntılı görünümü(TSMK)

Resim 58: H-987, Y.2^b'de bulunan başlık tezhibinde kullanılan üçlü zencerek çizim kalıbı
(İnci A. Birol, *Desen Tasarımı*, 2011 Kubbealtı Yay., 4. bsk., s. 242)

Resim 59: H-987, Y.2^b'de bulunan başlık tezhibinde kullanılan üçlü zencerek ayrıntılı görünümü (TSMK)

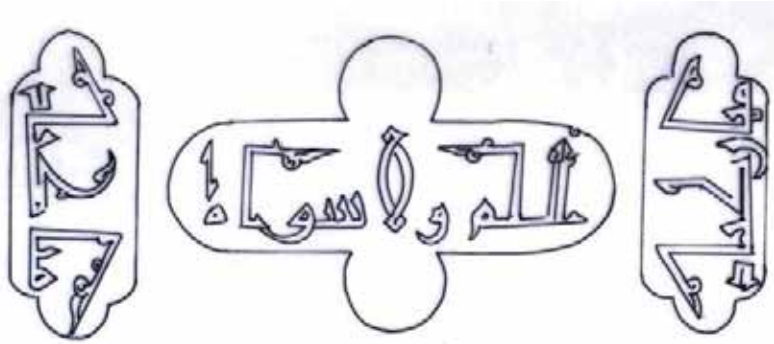

Resim 60: H-987, Y.2^b'de bulunan başlık tezhibinde kullanılan Rumî bordür ayrıntılı görünümü (TSMK)

Eserde görülen Kufi yazı Kufa şehrinde doğmuştur. Kûfî terimi ilk defa IX. yüzyılda yazı kaleminin şeklini belirtmek için kullanılmıştır. İlk örnekler 7-8.yy.'larda parşömen üzerine yazılan Kur'ân sayfalarında görülür. Kûfî yazı 10.yy. içlerine değin Kur'ân metninin kopya edilmesinde kullanılmıştır. Kûfî yazısının tarih içinde çeşitli bölgelerde görülen tarzlarını tanımlamak için şu adlandırmayı kullanırlar: Mesâhif kûfisi, Fâtûmî kûfisi, Eyyûbî kûfisi, Memlûk kûfisi, Endülüs kûfisi. Şehir ve bölgelere göre de kûfîyi sınıflandırdığımızda ise Kayrevan kûfisi, Nîşâbur kûfisi, Irak kûfisi, Fârisî kûfisi, Mısır kûfisi ve Endülüs kûfisi diye de isimlendirebiliriz. Kûfî'nin şeklindeki gelişmeye göre ise: el-Kûfiyyü'l-basît, el-kûfiyyü'l-müverrak, el-kûfiyyü'l-müzehher, el-kûfiyyü'l-madfûr ve el-kûfiyyü'l-murabba' şeklinde adlandırabiliriz. Kûfî yazısının üslûpları şöyle adlandırılır: Câhiliye dönemi kûfisi (cezmi). Enbâr'da doğup geometrik karakterini müsned yazının etkisiyle Hîre'de kazanmıştır. Asr-ı saâdet kûfisi (Mekkî, Medenî). Hz. Peygamber döneminde Mekke ve Medine'de yaygın olarak kullanılan, mushafların yazıldığı Arap yazısıdır. Celî kûfî. Tezyînî ve çiçekli kûfî (el-kûfiyyü'l-

müzahref). Örgülü kûfî (el-kûfiyyü'l-madfûr). el-Kûfiyyü'l-murabba' (ma'kîlî, bennâî, satrancî) kûfîsi.¹⁰

H-987, Y.2^b'de bulunan başlık tezhibinde kullanılan Kûfî çeşidi Selçuklu döneminde yaygın olarak kullanılmaktadır. Bulunduğu çerçevede motif ile sarmal olarak tasarlanmış bir şekilde karşımıza çıkmaktadır. Bu Kûfî çeşidinin kullanımı Fatih devrine kadar devam etmiştir.¹¹ (Resim 61, 62)

Resim 61: H-987, Y.2^b'de bulunan başlık tezhibinde kullanılan Kûfî yazı ayrıntı çizimi

Resim 62: Selçuklu Ahlat Mezar Taşı
(Özcan Babacan, 2009, http://www.ahlatfoto.com/details.php?image_id=269)

¹⁰ Yûsuf Zennûn - Muhittin Serin, "Kûfî", *DİA*, VI/342-345.

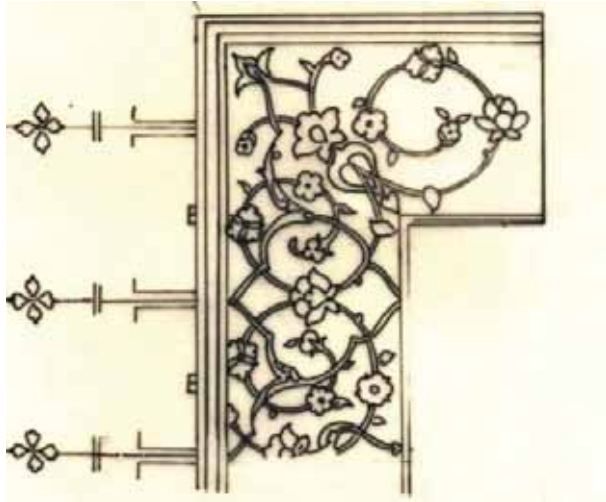
¹¹ Selçuklu Ahlat Mezar Taşları: Bitlis'in Van kıyısında yer alır. M.Ö. 900'e kadar uzanan yerleşim alanının içinde 200 dönümlük alan üzerinde, 2 metreden yüksek olan bu taşların bir kısmı XIII. yüzyılda Moğol hakimiyeti altında hüküm sürmüş yerel beylere aittir. 6208 taşın 1400 adeti Selçuklu dönemine ait olan bu mezarlıkta 32 taş ustası ismi tesbit edilmiştir. (<https://www.tarihtarih.com/Syf=26&Syz=380165&/Ahlat-Mezar-Taşları/Prof.-Dr.-Beyhan-Karamağralı> erişim: 25.12.2017).

Y.1^b, 2^a:

Minyatürlü sayfalardaki tezhipler, lacivert ve altın zemin kullanılarak Rumili formda hazırlanmış iplik üzerine canlı tonlardaki turuncu, mavi ve yeşil sade çiçekli süslemelerin uygulanmasıyla oluşturulmuştur. Bordür tezhibindeki bu uygulama biçimi I. Selim dönemi tezhip üslubuna benzemektedir. Desenler serbest olarak uygulanmış Rumî orta bağlardan çıkarak helezonlar halinde birbirini tekrar eder. Penç görevi gören çiçekli süslemeler bunun hemen merkezinde bulunarak helezon motife hâkim olur. (Resim 63, 64)

Resim 63: H-987, Y.2^a Minyatürlü sayfanın kenarındaki bordür tezhibi ayrıntı görünümü (TSMK)

Resim 64: H-987, Y.1^b, 2^a Minyatürlü sayfaların kenarındaki bordür tezhibinin ayrıntılı desen çizimi

H-987, Y.1^b, 2^a Minyatürlü sayfaların kenarındaki bordür tezhibinde kullanılan renklerin Pantone renk kodlarına göre sıralaması şu şekildedir:

169 (Warm Red-4.70, Yellow-1.60-Trans Wt.-93.70), 279 (Ref. Blue-25, Trans Wt.-75), 287 (Ref. Blue-72.70, Pro. Blue-24.30, Black-3), 1797 (Red 032-98.50, Black-1.50), 2738 (Ref. Blue-75, Violet-25), 7403 (Yellow-10.80, Rub. Red-1.50, Black-0.20, Trans Wt.-87.50), 7737 (Yellow 012-28.53, Pro. Blue-19.88, Orange021-3.86, Trans Wt.-47.73), 021 (Orange), Trans Wt. (Resim 65).

**KOD SIRASINA GÖRE
VARAK 1b ve 2a TEZHİP**

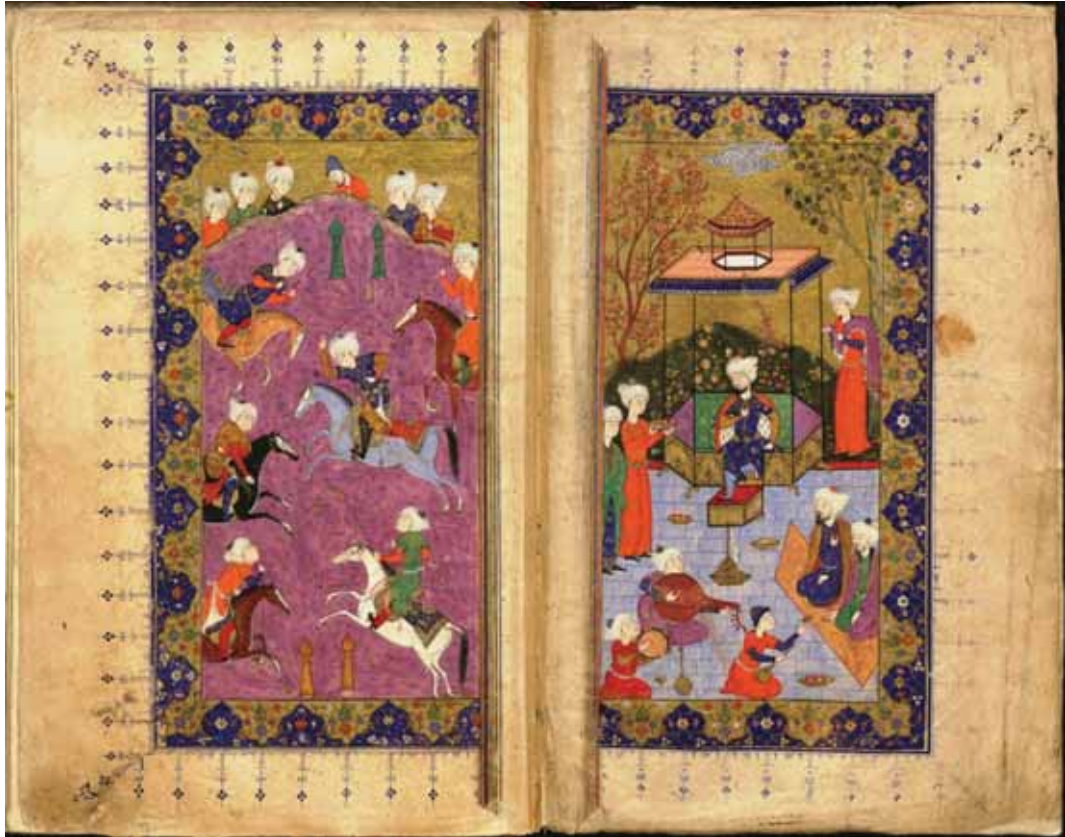
		
169	279	287
		
1797	2738	7403
		
7737		

Resim 65: H-987, Y.1^b, 2^a
Minyatürlü sayfaların kenarındaki bordür tezhibinin Pantone Renk kodlarına göre şeması

4. Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi H. 987 Numaralı Divan-ı Câmî Minyatürlerinin Teknik Analizi

4.1. Takdim Minyatürleri

Minyatürlü eserlerde giriş bölümünde genellikle karşılıklı olarak yer alan ve eserin hamisine ithafen yapılan tezhip süslemeli minyatürlerdir. Bu eserde 1^b ve 2^a varakları bu amaçla oluşturulmuş sayfalardır.(Resim 66)

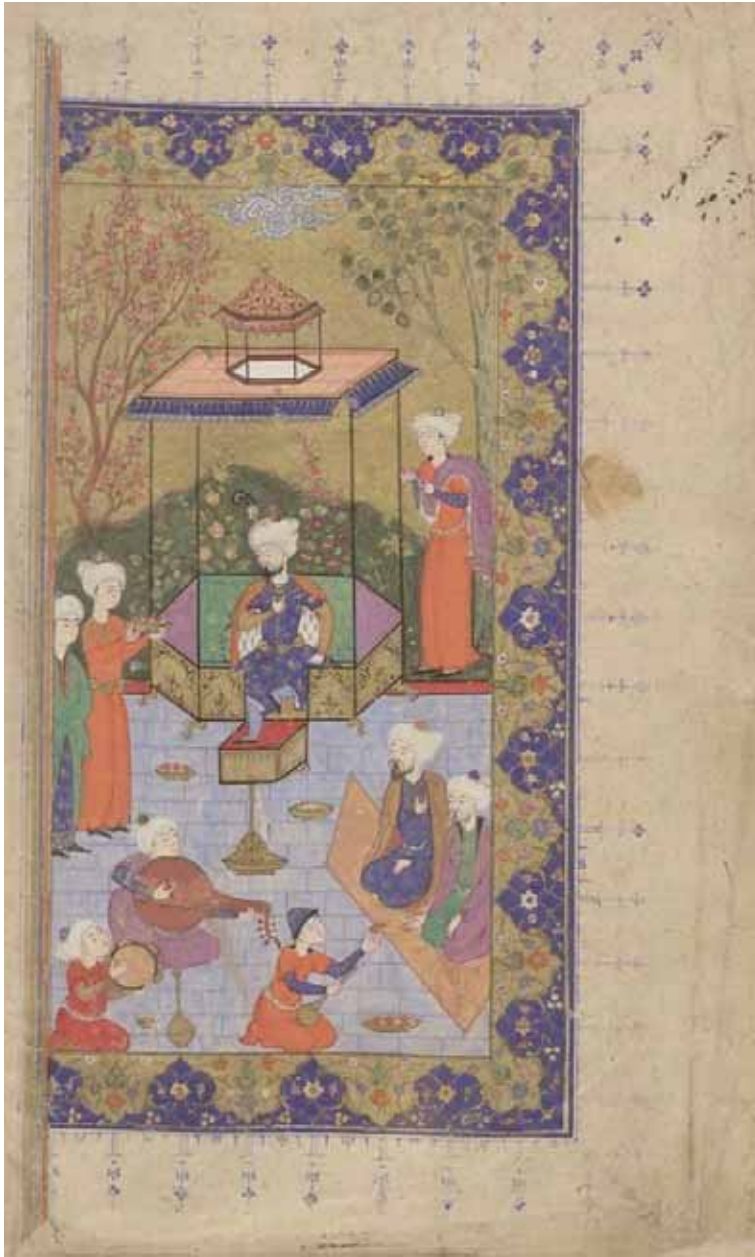
Resim 66: H-987, Y.1^b, 2^a Takdim Minyatürleri(TSMK)

4.1.1. Sultanın Meclisi ve Önemli Şair Konukları

Yazma Eser No: Y.1^b

Yazma Eser Ölçüleri: (20x10cm.)

Sultan has-bahçede kameriye şeklindeki tahtında oturmaktadır. Elinde kase tutan sultana hizmet edenler nar sunarken görülmektedir. Ağaçlı ve çiçeklerle süslü bahçe sultanın ardında yer alır. Bir Sâkî'nin ikramda bulunduğu şairler örtü üzerinde oturmaktadırlar. Müzisyenler alt kısımda sol taraftadırlar. (Resim 67)

Resim 67: H-987, Y.1^b, Sultanın Meclisi ve Önemli Şair Konukları(TSMK)

Teknik Analiz

H-987, Y.1^b minyatürünü boyut ölçüm çizelgesine yerleştirdiğimizde figürlerin boyutlarının oturan sultan, şairler ve saz çalanların 3 cm, ayakta duranların ise 5 cm olduğunu gözlemleriz. Bununla birlikte figür ölçülerinde hiyerarşik bir dizilimin olayların merkezine konumlandırılan sultan ile sağlanmıştır. Minyatürün üst kısmında yer alan doğal alan bu çerçevede daha fazla yer tutmaktadır. Sultanın oturduğu taht ise büyük boyutludur. (Resim 68, 69)

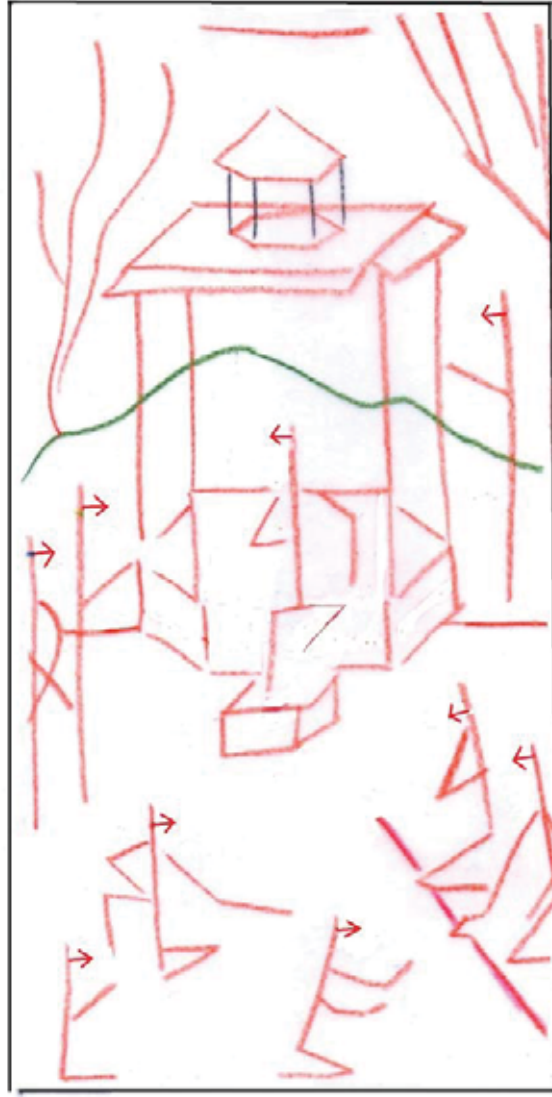

Resim 68: H-987, Y.1^b, Ölçüm çizelgesindeki görünümü

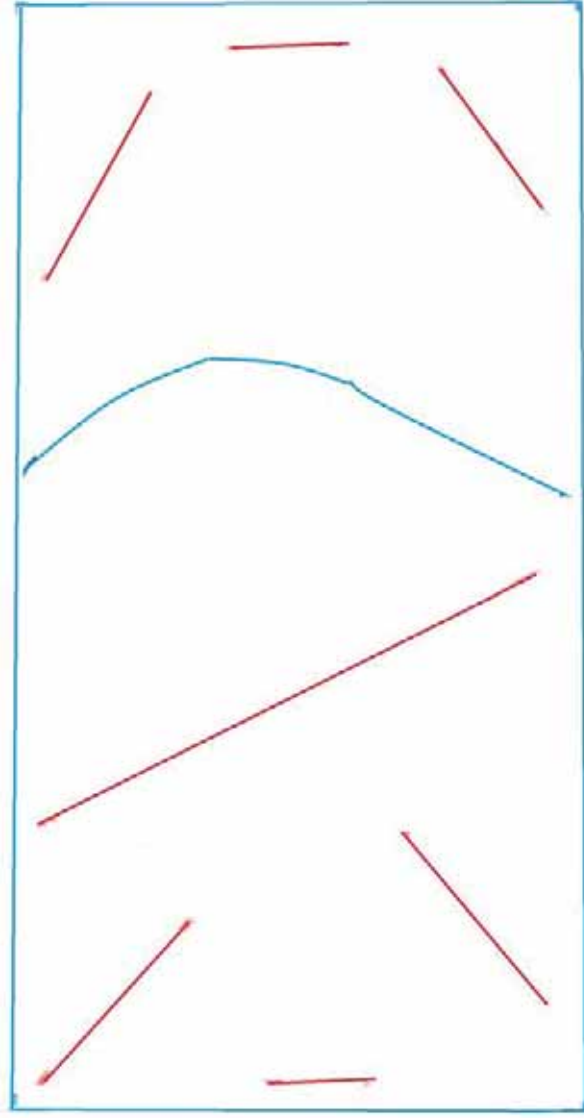
Resim 69: H-987, Y.1^b, Sultanın işret meclisi ve önemli şair konukları. Ayrıntılı çizimi

Figürlerin birbirlerine olan duruş ve bakış yönleri merkezdeki Sultana yönelmiştir ve bu minyatürü durağanlıktan kurtarmaktadır. (Resim 70)

Resim 70: H-987, Y.1^b Figürlerin hareket yön çizimi

Y.1^b'de bulunan minyatürün çerçeve içerisindeki obje dağılımı ise iki bölgeden oluşmaktadır. Üst bölümde olan peyzajın uzakta olduğu vurgulanması için yukarıya alınmıştır. Alt kısımda yer alan bölüm ise Sultan'a ait yer olan karolu bahçe terasıdır. Burada figürlerin dizilimi aşağıda görüldüğü gibi birbirine çapraz olarak yerleştirilmiştir. (Resim 71)

Resim 71: H-987, Y.1^b Figürlerin yerleşim planı çizimi

Y.1^b'nin renk dağılımı çizelgesinde görüldüğü gibi minyatürün genelinde sıcak ve soğuk renkler bir arada kullanılmıştır. Kullanılan her ton minyatür içerisinde eşit olarak dağıtılmıştır. Arka orta fonda kullanılan yeşil renk oldukça yoğundur. Böylelikle derinlik sağlanmıştır.¹ (Resim 72)

¹ Sıcak ve soğuk renkler: İnsan üzerinde yarattıkları etki nedeniyle böyle adlandırılırlar. Dalga boyu yüksek olan renkler sıcak renk düşük olanlar ise soğuk renk olarak adlandırılır. Sıcak renkler: kırmızı, sarı, turuncu. Soğuk renkler: mavi, yeşil, mor. (<http://www.ozelliklerinedir.com/renklerin-ozellikleri-nelerdir> erişim: 27.12.2017) Aydın Topaloğlu, "Renk / Felsefe", *DİA*, İstanbul 2007, XXXIV/572-575.

Resim 72: H-987, Y.1^b minyatürlerinin renk dağılımını gösteren çizim

H-987, Y.1^b minyatürlerinin renklerinin Pantone kodlarına göre dizilimi şu şekildedir:

021-Orange, 0631 (Pro. Blue-11.80, Black-0.70, Trans Wt.-87.50), 70-1-7-Dark Blue, 169 (Warm Red-4.70, Yellow-1.60, Trans Wt.-93.70), 225 (Rhod Red-31.20, Rub. Red-18.80, Trans Wt.-50), 279 (Ref. Blue-25, Trans Wt.-75), 283 (Ref. Blue-4.70, Pro. Blue-1.60, Trans Wt.-93.70), 287 (Ref. Blue-72.70, Pro. Blue-24.30, Black-3), 345 (Pro. Blue-7.80, Yellow-4.70, Trans. Wt.-87.50), 350 (Pro. Blue-45.40, Yellow-27.30, Black-27.30), 522 (Rub. Red-7.80, Green-4.70, Trans Wt.-87.50), 658 (Blue072-5.90, Black-0.40, Trans Wt.-93.70), 719 (Orange021-1.70, Black-0.30, Trans Wt.-98), 1797 (Red 032-98.50, Black-1.50), 2708 (Ref. Blue-2.30, Violet-0.80, Trans Wt.-96.90), 2718 (Ref. Blue-18.80, Violet-6.20, Trans Wt.-75), 2738 (Ref. Blue-75, Violet-25), 7403 (Yellow-10.80, Rub. Red-1.50, Black-0.20, Trans Wt.-87.50), 7490 (Yellow-32, Ref. Blue-12, Trans Wt.-56), 7522 (Rub. Red-12.80, Yellow-11.90, Black-2.90, Trans. Wt.-72.40), 7550 (Yellow 012-52.53, Orange021-8.17, Black-0.21, Trans Wt.-39.09), 7564 (Orang021-17.70, Yellow 012-15.17, Black-1.85, Trans Wt.-65.28), 7565 (Orange021-29.37, Yellow 012-2.90, Black-3.40, Trans Wt.-64.33), 7597 (Orange021-44.38, Rub. Red-18.88, Black-1.52, Trans Wt.-35.22), 7604 (Rub. Red-0.70, Yellow 012-0.25, Black-0.33, Trans Wt.-98.72), 7605 (Rub. Red-2.92, Yellow 012-1.96, Black-0.46, Trans Wt.-94.66), 7681 (Pro. Blue-7.10, Rub. Red-3.78, Black-0.65, Trans Wt.-88.47), 7501 (Yellow-1.90, Warm Red-0.40, Black-0.70, Trans Wt.-97), 7737 (Yellow 012-28.53, Pro. Blue-19.88, Orange021-3.86, Trans Wt.-47.73). (Resim 73)

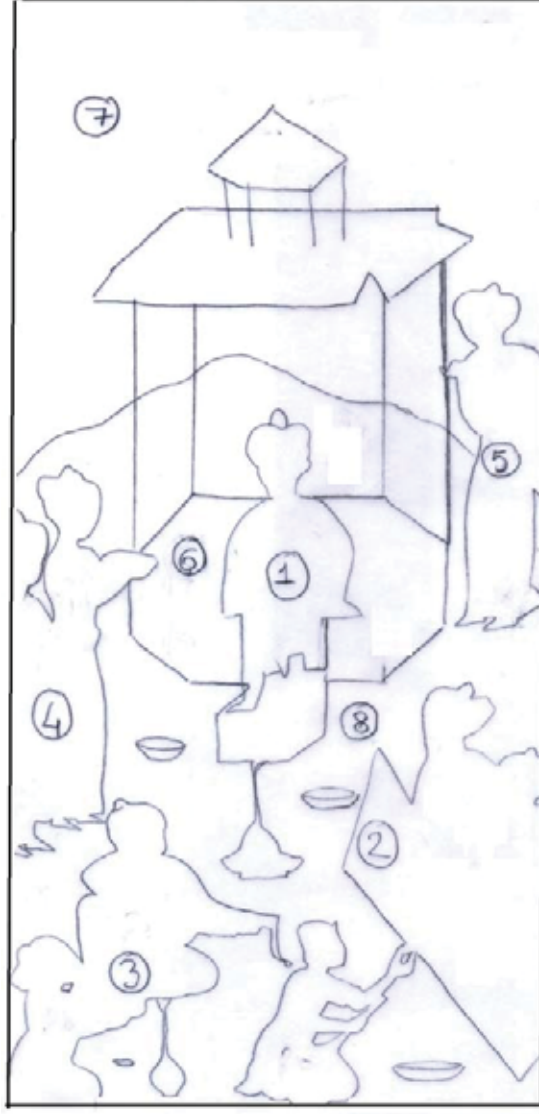
KOD SIRASINA GÖRE

VARAK ID

				
021	0631	70-1-7	225	279
				
283	287	345	350	658
				
719	1797	2708	2718	2738
				
522	7490	7522	7550	7564 (021)
				
7565	7597	7604	7605	7681
				
7501	7403	7737	169	

Resim 73: H-987, Y.1^b minyatürlerinin renklerinin Pantone kodlarına göre dizilimi

H-987, Y.1^b de bulunan minyatürleri 8 bölümde inceleyebiliriz. (Resim 74)

Resim 74: H-987, Y.1^b minyatürlerinin incelenecek 8 bölümünü gösteren çizim

1. Bölüm: Trans Wt., 345, 021, 7550, 2738, 658. Bu minyatürde kullanılan renk kodlarıdır. Tuğ taktığı görülen sultanın bir elinde altın kadehi, bir eli yumruk şeklinde bacağına dayanmış tahtında oturmaktadır. Bir ayağı kıvrık durumda bulunan sultan geleneksel ant kadehi ile oturan Türk figürünü sergilemektedir.² Figür dörtte bir oranında sağ tarafa bakmaktadır. Omuzlarında içi beyaz kürklu pelerini bulunur. Elbisesi Anka kuşu (Ördek) desenli olup elbisenin yaka kısmı Rumî işlemelidir. Figürün yüzü ve omzundaki turuncu kaftanı kırmızı kontürlüdür.³ (Resim 75, 76)

Resim 75: H-987, Y.1^b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi (Renkli rep.)

² Türk oturuşu: Çeşitli yazılı kaynaklar (Kutadgu Bilig, *Divanü Lügat-it-Türk*, Uygur şiirleri) bağdaş kurarak oturmak, 'saygın bir konuma işaret eder' şeklinde yorumları içerir (Zühre İndirkaş, *Türk Oturma Kültüründe "Bağdaş Geleneği" Üzerine İkonografik Belirlemeler*, [http://www.ayk.gov.tr/wp-content/uploads/2015/01/İNDİRKAŞ-Zühre-TÜRK-OTURMA-KÜLTÜRÜNDE-"BAĞDAŞ-GELENEĞİ"-ÜZERİNE-İKONOĞRAFİK-BELİRLEMELER.pdf](http://www.ayk.gov.tr/wp-content/uploads/2015/01/İNDİRKAŞ-Zühre-TÜRK-OTURMA-KÜLTÜRÜNDE-) erişim: 20.12.2017).

³ Zümrüdüanka : İslâm tasavvuf ve sanatında anka veya simurg, halk arasında zümrüdüanka adlarıyla anılan efsanevi kuştur. Ankanın en yaygın özelliği ise, kimseye muhtaç olmadan kendi başına yaşadığı için kanaati temsil etmesidir. (Sargon Erdem, "Simurg", *DİA*, III/198-200, Süleyman Uludağ, "Simurg", *DİA*, III/200-201, İskender Pala, "Simurg", *DİA*, III/201).

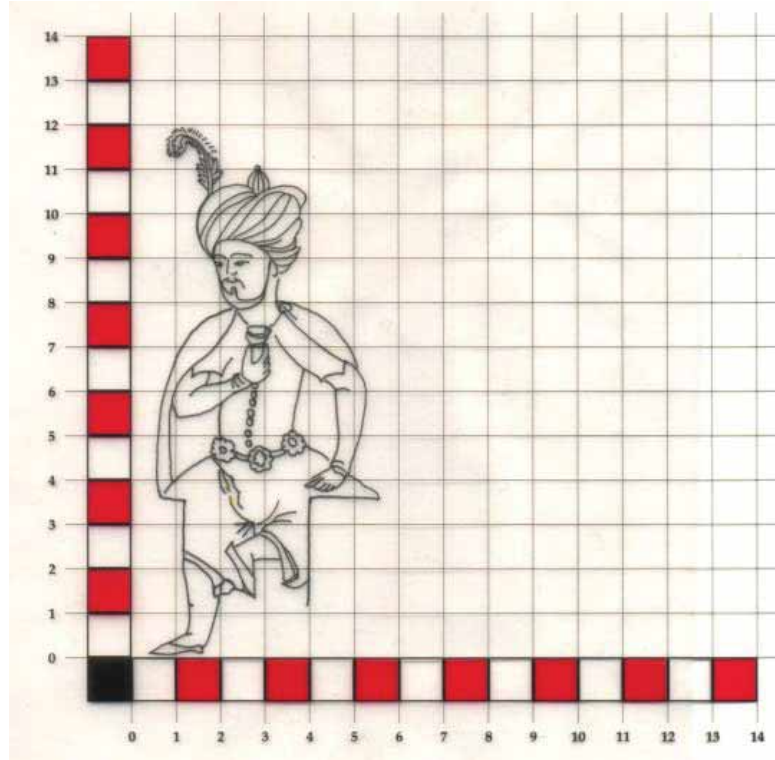

Resim 76: H-987, Y.1^b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi figür kumaş ayrıntısı(TSMK)

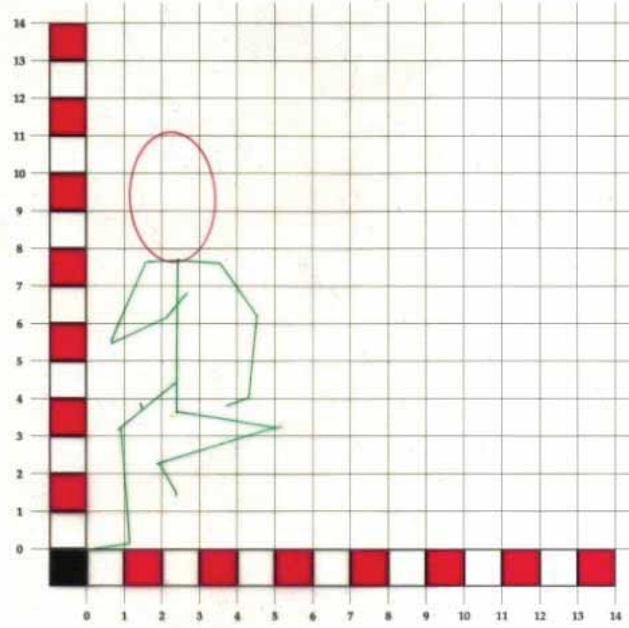
Söz konusu figür bir kat büyütüldüğünde baş, gövde ve bacakların orantılı olduğu anlaşılmaktadır. Bununla birlikte beden ince omuzlar geniştir. Başta bulunan sarığın yüksekliği başın oranı kadardır. Figürün duruşu otururken dik durumdadır. Dolayısıyla baş ve sarığın duruşu da dik konumdadır. (Resim 77, 78, 79)

Resim 77: H-987, Y.1^b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi (siyah-beyaz rep.)

Resim 78: H-987, Y.1^b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi (Oran-orantı)

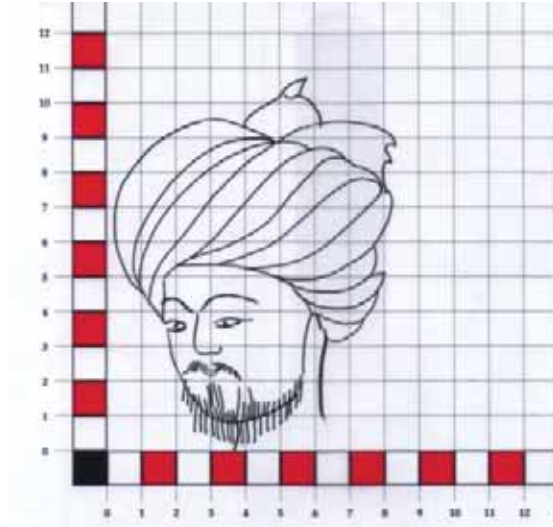

Resim 79: H-987, Y.1^b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi (Duruş Biçimi)

Sultan figürünün baş ve yüz oranlarının incelenmesinde yüz oranlarının eşit ve uyumlu olduğu görülür. Yüz açısı üçte bir oranında resmedilmiştir. Baştaki sarık ise yüzün büyüklüğü kadar resmedilmiştir. Oval yüzlü, yay kaşlı, sürmeli gözlü, kemerli burunlu ve ağzı küçüktür. (Resim 80, 81)

Resim 80: H-987, Y.1^b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı(TSMK)

Resim 81: H-987, Y.1^b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı (Oran-orantı)

2. Bölüm: 021, 522, 631, 1797, 2738, 7550, 7564, 7604, Trans Wt. Bu minyatürde kullanılan renk kodlarıdır. Bu bölümde üç adet figür bulunmaktadır. Yere serili bir yaygı üzerinde oturan iki figür ile onlara doldurduğu kadehi uzatan bir figür ve etraflarında içi meyve dolu iki tabak. Oturan figürlerden üstte duranın elinde nar bulunur. Bu onun çok önemli biri olduğunu bize hissettiren bir ayrıntıdır. Diğer bir özellik ise iç kıyafetlerinin kıymetli süslemeleridir. Dış kaftanı ise sadedir. Yanındaki diğer konuk ile birlikte sultan tarafından iltifat gördüğü anlaşılmaktadır. Önlerinde onlara özel hizmet veren ve ikramda bulunan görevli sade kıyafetlidir ve keçeden bir başlık takmaktadır. Elindeki uzun sürahiden doldurduğu kâseyi uzatmaktadır. Yaygı üzerindeki ikinci figür ise oldukça sade giyimlidir. Kendisine kâse uzatan kişi ile karşılıklı durumda ancak daha yukarıda konumlanmıştır. Figürlerin el ve yüzleri, eflatun ve turuncu kıyafetler kırmızı kontürlüdür. (Resim 82, 83, 84, 85, 86)

Resim 82: H-987, Y.1^b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi (Renkli rep.)

Resim 83: H-987, Y.1^b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi (siyah-beyaz rep.)

Resim 84: H-987, Y.1^b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi figür kumaş ayrıntısı(TSMK)

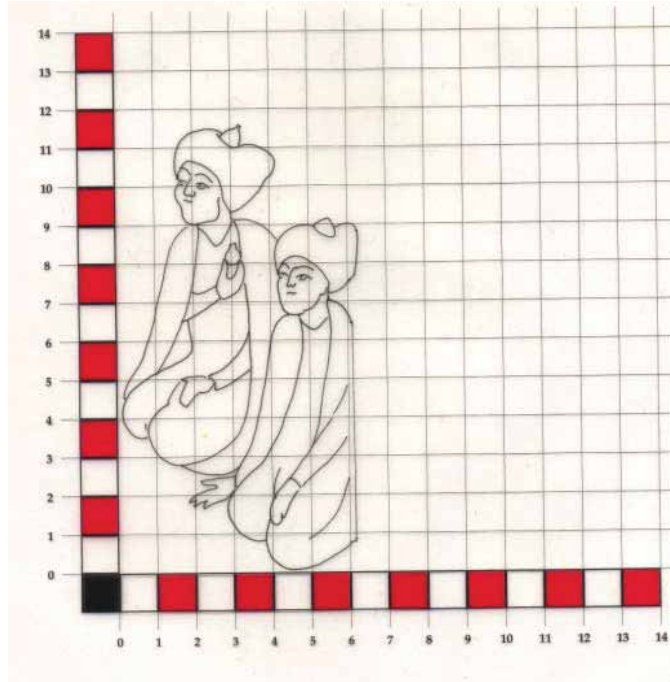

Resim 85: H-987, Y.1^b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi figür kumaş detay(TSMK)

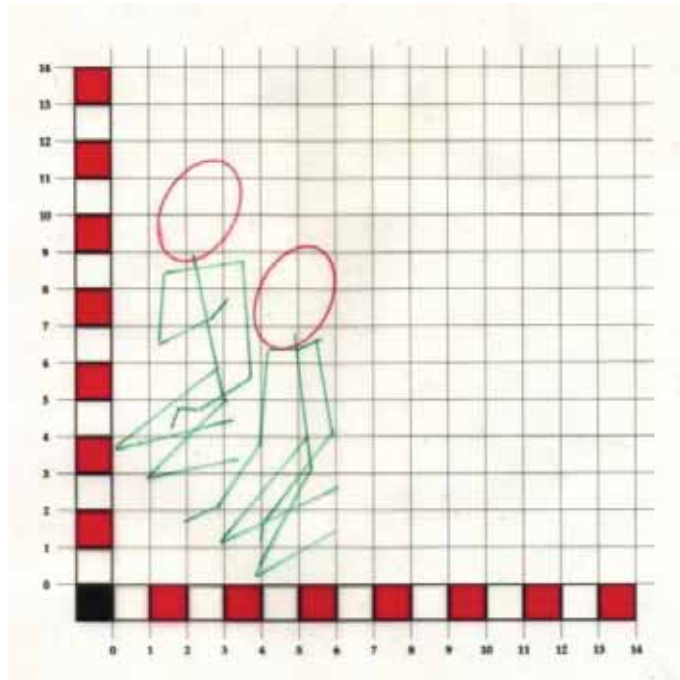

Resim 86: H-987, Y.1^b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi hizmetlinin figür kumaş ayrıntısı(TSMK)

Söz konusu figürler büyütüldüğünde baş, gövde ve bacakların orantılı olduğu görülür. Oturan kişilerden üstte olanın bedeni ince omuzları geniştir. Başı biraz daha büyük ve sarığı daha iridir. Figürün duruşu hafif öne doğru eğiktir. Dolayısıyla baş ve sarığın duruşu da eğiktir. (Resim 87, 88)

Resim 87: H-987, Y.1^b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi (Oran-orantı)

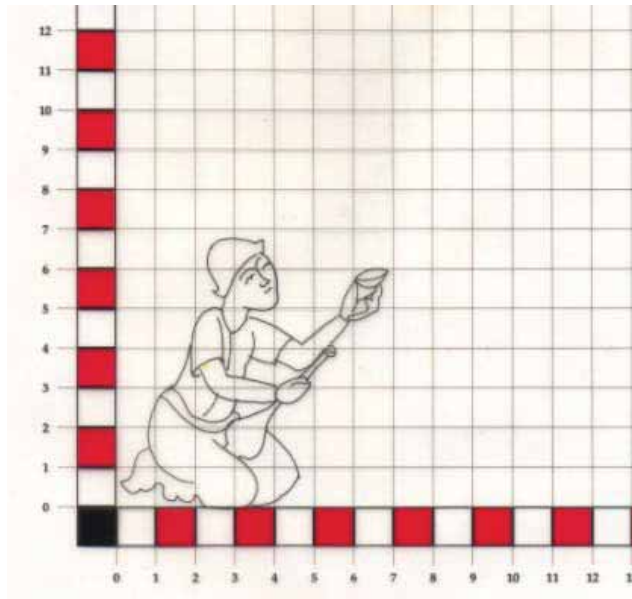

Resim 88: H-987, Y.1^b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi (Duruş Biçimi)

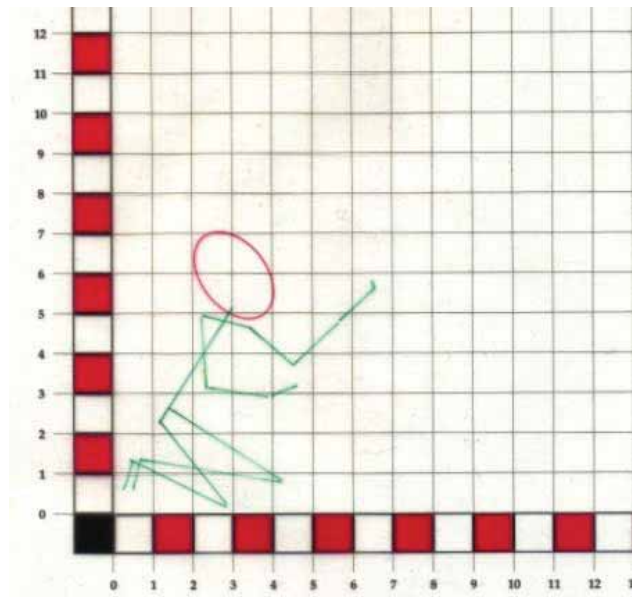
Karşısındaki iki kişiye elindeki içecek dolu kâseyi uzatarak hizmet eden figür ise zarif hareketleriyle öne doğru eğilmiştir. Duruşu tüm vücudu ile gerçekleştirdiği gözlemlenir. Baş hafif sağa eğiktir. Karşı taraf ile göz teması yoktur. Vücut oranları ise; baş küçük, beden kısa, omuzlar dar, kol ve bacaklar gövdeye nazaran daha uzun şeklindedir. (Resim 89, 90, 91)

Resim 89: H-987, Y.1^b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi (siyah-beyaz rep.)

Resim 90: H-987, Y.1^b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi (Oran-orantı)

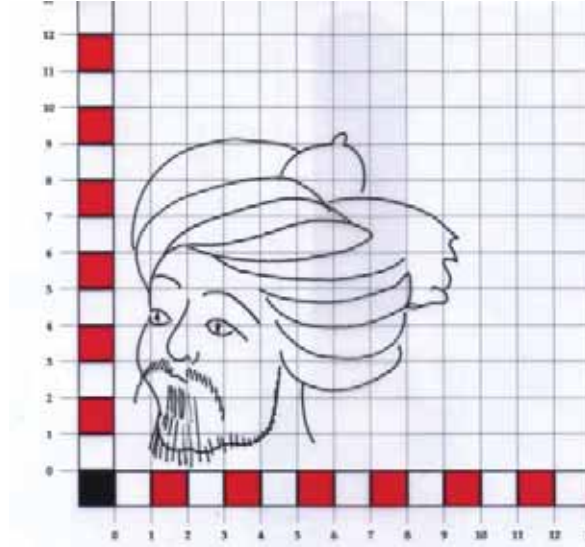

Resim 91: H-987, Y.1^b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi (Duruş Biçimi)

Örtü üzerinde oturan bu iki figürün yüz oranları incelendiğinde alın yüksekliği az, çenelerin iri uzun ve köşeli olduğu görülür. Başlardaki sarık ise yüzün büyüklüğünden daha kısadır. Bu figürler köşeli yüzlü, düşük yay kaşlı, sürmeli gözlü, düzgün hafif kemerli burunlu, küçük ağızlı, sakal ve bıyıklı figürlerdir. Yüz açıları ise üçte bir oranındadır. (Resim 92, 93, 94, 95)

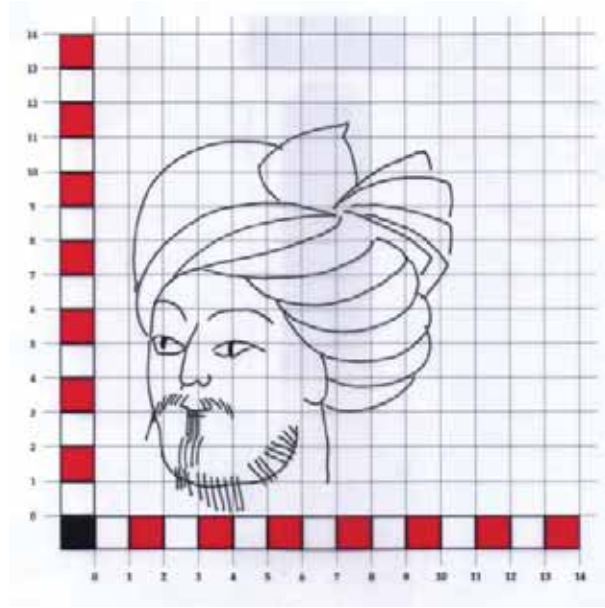
Resim 92: H-987, Y.1^b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı(TSMK)

Resim 93: H-987, Y.1^b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı (Oran-orantı)

Resim 94: H-987, Y.1^b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi yüz ayrıntı(TSMK)

Resim 95: H-987, Y.1^b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi yüz ayrıntı (Oran-orantı)

3. Bölüm: Trans Wt., 287, 522, 1797, 7550, 7564, 7565. Bu minyatürde kullanılan renk kodlarıdır. Ud ve def çalan bu iki figürden Ud çalanı konum olarak daha üstte ve daha büyük olarak resmedilmiştir. Oturuş biçimi olarak bir bacağı Ud için destek görür şekildedir. Kıyafetlerin yaka kısımları işlemelidir. Figürün elbisesinde Anka kuşu (ördek) işleme göze çarpar. Def çalan figürün eteğinde de işleme bulunur. Figürlerin el ve yüzleri, eflatun ve kırmızı kıyafetler kırmızı kontürlüdür.⁴ (Resim 96, 97, 98, 99)

⁴ **Ud**, Âdem peygamberin oğlu Kabil'in oğlu Lameş tarafından icat edildiği rivayet olunur. Telli sazların en geliştirilmiş olan ud, türlerine göre dört veya beş telli olmaktadır. Doğu kültüründe kullanılan en eski sazdır.. **Def**, kasnağına balık derisi geçirilen, yanlarında sekiz zili olan bir çalgıdır. İri ve ince olan ziller genellikle pirinç, bazen de gümüş ve altın madeninin karışımından yapılmıştır.(Şule Yum, *Osmanlı Resim Sanatı ve Müzik XV.-XVIII. Yüzyıl Minyatürlerinde Çalgılar ve Betimlemeler*, İTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aralık 1998, Yayınlanmamış Doktora Tezi.)

Resim 96: H-987, Y.1^b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi (Renkli rep.)

Resim 97: H-987, Y.1^b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi (siyah-beyaz rep.)

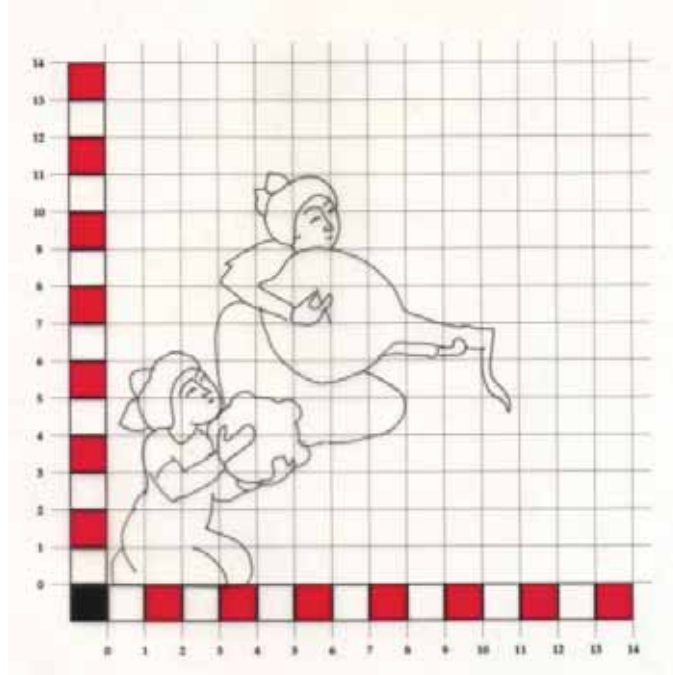

Resim 98: H-987, Y.1^b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi ud çalan figürün kumaş ayrıntısı(TSMK)

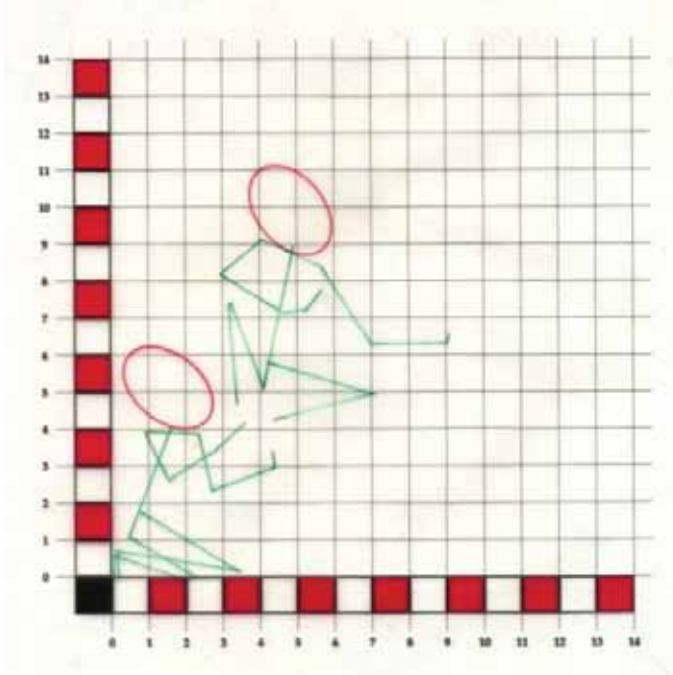

Resim 99: H-987, Y.1^b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi figür kumaş ayrıntısı(TSMK)

Ud çalan figür dik olarak durmakta ve karşı yöne doğru bakmaktadır. Duruşu tüm vücudu ile gerçekleştirir. Baş hafif sola eğik, çenesi uda dayanmıştır. Def çalan figür de dik durmaktadır. Ancak başı geriye doğru eğilmiş biçimdedir. Bu duruşu ile Ud çalan figürü dinlediği imajını uyandırır. Her iki figürün vücut oranları ise; Baş küçük, beden kısa, omuzlar dar, kol ve bacaklar gövdeye nazaran daha uzun şekildedir. (Resim 100, 101)

Resim 100: H-987, Y.1^b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi (Oran-orantı)

Resim 101: H-987, Y.1^b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi (Duruş Biçimi)

4. Bölüm: Trans Wt., 021, 345, 1797, 2738. Bu minyatürde kullanılan renk kodlarıdır. Çerçevenin sağ tarafında ayakta duran bu iki figürden yukarıda duranı diğerine nazaran daha büyük resimlendirilmiştir. Kolları çapraz olarak kavuşmuş olan figür ise çerçevenin kesmesi ile üçte bir oranında eksiktir. Duruşları dik olan bu figürlerin bakış yönü dörtte bir oranında ve düz doğrultudadır. Elinde tabak olan turuncu elbiseli figürün yakası işlemelidir. Bu altın tabaklardaki turuncu narlar hemen göze çarpar. Figürü altından bir kemer taktığı görülmektedir. Kolları çapraz

olarak duran yeşil cübbeli figürün yalnızca cübbe yakası işlemelidir. İçe giydiği mavi elbise ise Anka kuşu (ördek) motifli ve etekleri işlemelidir. Figürlerin el ve yüzleri, turuncu kıyafet kırmızı kontürlüdür. Yeşil kıyafet mavi kontürlüdür. (Resim 102, 103, 104, 105)

Resim 102: H-987, Y.1^b minyatürlerinden 4. Bölüm incelemesi (Renkli rep.)

Resim 103: H-987, Y.1^b minyatürlerinden 4. Bölüm incelemesi (siyah-beyaz rep.)

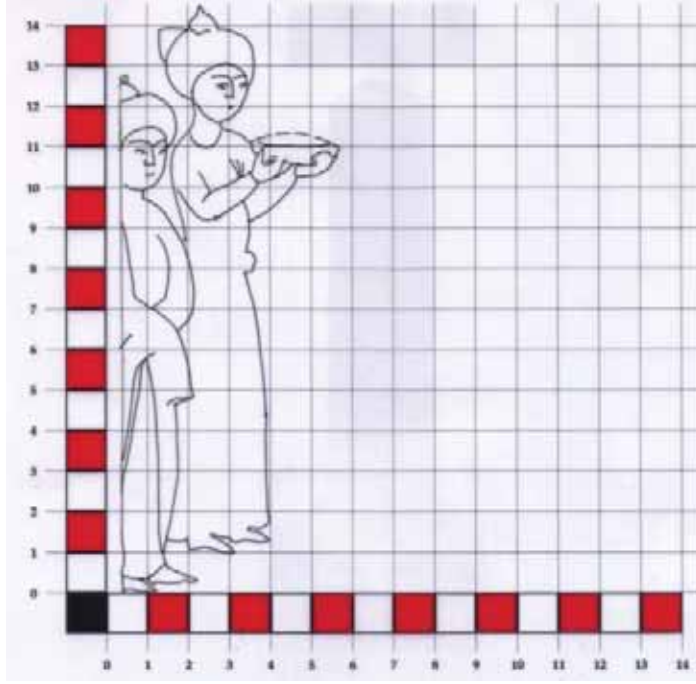

Resim 104: H-987, Y.1^b minyatürlerinden 4. Bölüm incelemesi üst figür kumaş ayrıntısı(TSMK)

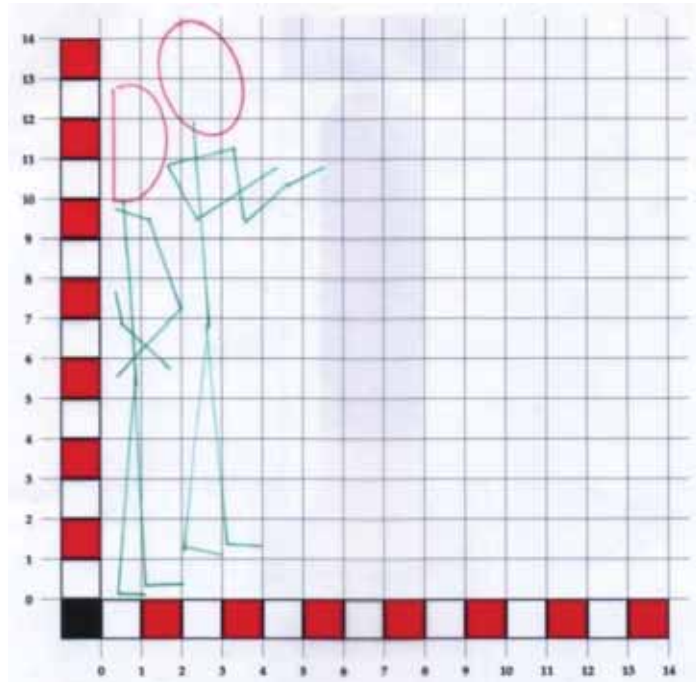

Resim 105: H-987, Y.1^b minyatürlerinden 4. Bölüm incelemesi alt figür kumaş ayrıntısı(TSMK)

Bu iki figür resimdeki diğer figürlere nazaran uzundur. Baş ve vücut ölçüleri ise orantılıdır. Figürlerin omuzları dardır. Ancak elinde tabak bulunan figürün kolları kısadır. Diğer figürün ise elbise kolları uzundur. Bu nedenle figürün kol uzunluğu belli olmamaktadır. (Resim 106, 107)

Resim 106: H-987, Y.1^b minyatürlerinden 4. Bölüm incelemesi (Oran-orantı)

Resim 107: H-987, Y.1^b minyatürlerinden 4. Bölüm incelemesi (Duruş Biçimi)

5. Bölüm: Trans Wt., 021, 522, 2738. Bu minyatürde kullanılan renk kodlarıdır. Çerçevenin sol tarafında ayakta duran bu figür elinde sultanın içi beyaz dışı eflatun cübbesini tutmaktadır. Ayakta duran diğer iki figürün boyutundadır. Giysisi oldukça sadedir. İç giysisinin az işlemeli (ok ucu veya yıldız şeklinde) olduğu açık olan kollarından belli olmaktadır. Figürü el ve yüzü, turuncu ve eflatun kıyafet kırmızı kontürlüdür. (Resim 108, 109, 110)

Resim 108: H-987, Y.1^b minyatürlerinden 5. Bölüm incelemesi (Renkli rep.)

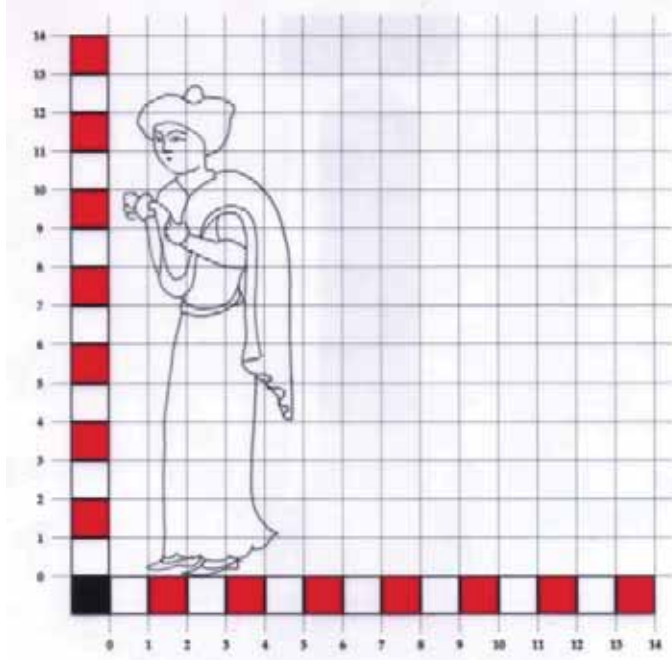

Resim 109: H-987, Y.1^b minyatürlerinden 5. Bölüm incelemesi (siyah-beyaz rep.)

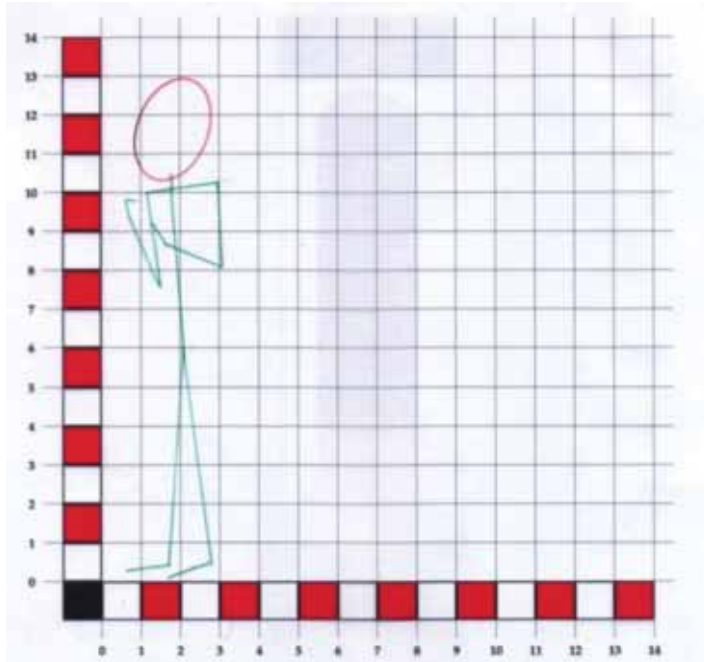

Resim 110: H-987, Y.1^b minyatürlerinden 5. Bölüm incelemesi figür kumaş ayrıntısı(TSMK)

Figürün baş ve vücut ölçüleri orantılıdır. Omuzları dar, kolları vücuduna nazaran biraz daha kısadır. Her an harekete hazır şekilde duruşu ile minyatüre dinamiklik vermektedir. (Resim 111, 112)

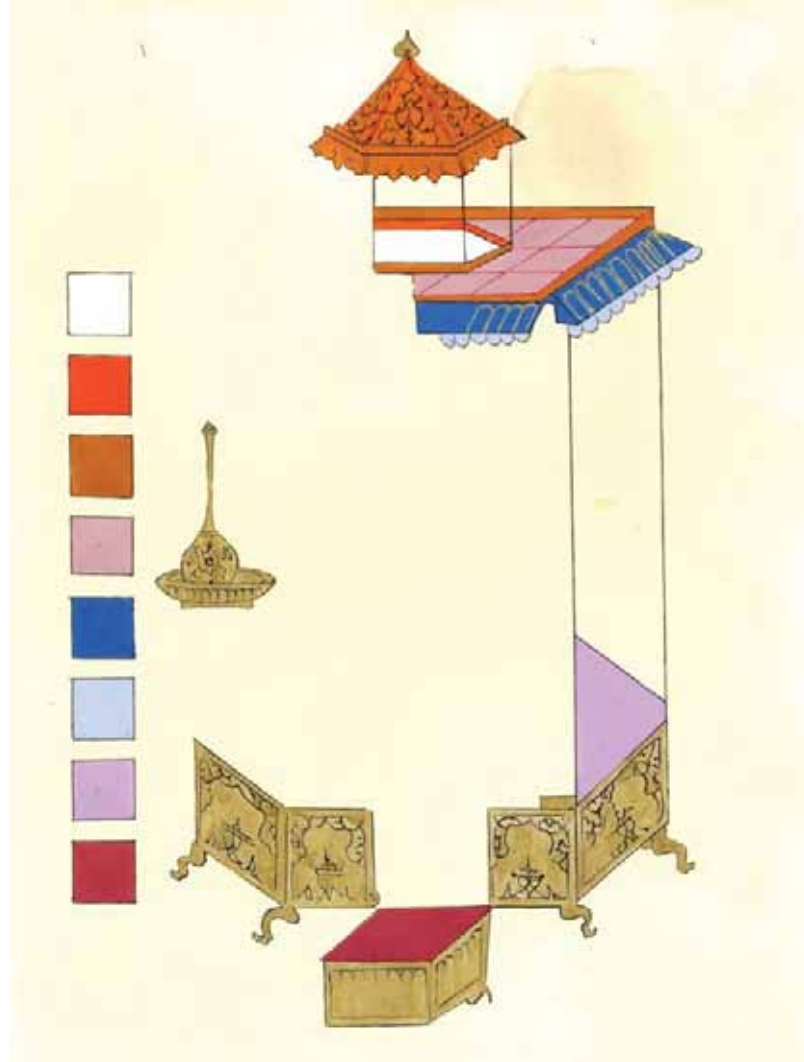

Resim 111: H-987, Y.1^b minyatürlerinden 5. Bölüm incelemesi (Oran-orantı)

Resim 112: H-987, Y.1^b minyatürlerinden 5. Bölüm incelemesi (Duruş Biçimi)

6. Bölüm: Trans Wt., 021, 169, 283, 522, 658, 1797, 2738, 7597, 7605. Bu minyatürde kullanılan renk kodlarıdır. Objeler üzerindeki çizgisel Rumî süslemeler göze çarpar. Rumî bir orta bağın merkezinde desen serbest olarak oluşturulmuştur. Diğer bir desenli obje olan ve tahtın alt kısmında yer alan uzun boyunlu sürahi altın sıvama tekniği ile desenlendirilmiştir. Üst bölümdeki panel kırmızı kontürlüdür. (Resim 113, 114, 115, 116, 117)

Resim 113: H-987, Y.1^b minyatürlerinden 6. Bölüm incelemesi (Renkli rep.)

Resim 114: H-987, Y.1^b minyatürlerinden 6. Bölüm incelemesi taht çatı desen ayrıntısı(TSMK)

Resim 115: H-987, Y.1^b minyatürlerinden 6. Bölüm incelemesi taht kaide sağ desen ayrıntısı

Resim 116: H-987, Y.1^b minyatürlerinden 6. Bölüm incelemesi taht kaide sol desen ayrıntısı(TSMK)

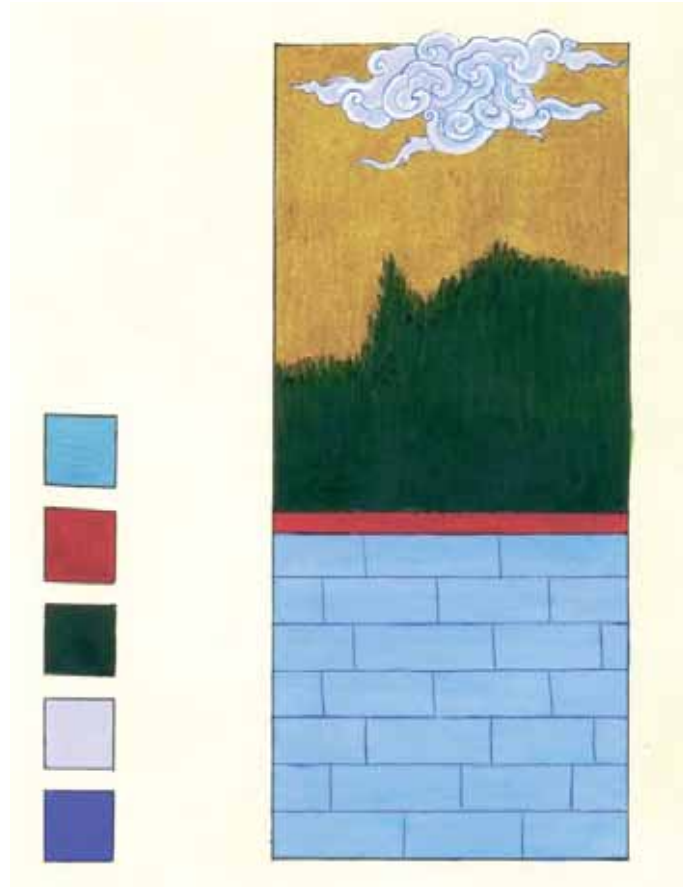
Resim 117: H-987, Y.1^b minyatürlerinden 6. Bölüm incelemesi kap figürü desen ayrıntısı(TSMK)

Bu minyatürde görülen sürahi formu Topkapı Sarayı koleksiyonunda bulunan tutya (çinko) eserlerini hatırlatmaktadır. Selçuklu, Timurlu, Memluk, Osmanlı, Safevi, Mughal (Hind-Türk) gibi tarzlarda daha özgün eserler olarak görülen bu kap ve sürahiler daha çok kullanım amaçlıdır. Türk-İslam Eserleri Müzesi'nde ve Topkapı Sarayı Müzesi'nde bulunan 15. yüzyıl Timurlu dönemine ait olanların Timurlu başkenti Herât'ta yapılmış olabileceği düşünülmektedir.⁵

⁵

Metalürji tarihinde eski kaynaklarda "Tutiya" olarak geçen çinko cevheri (calamin) önceleri çinko ve bileşikleri için kullanılmış, daha sonra da saf çinkoyu tanımlayan sözcük olmuştur. Tutya-Tutiya, sözlüklerde Farsça ve Arapça olarak yer almaktadır. (Emine Bilirgen, <http://www.antikalar.com/osmanli-saray-hazinesinden-tutya-eserler> (erişim: 20.12.2017)).

7. Bölüm: 283, 350, 1797, 2708, 2718. Bu minyatürde kullanılan renk kodlarıdır. H-987, Y.1^b kodlu minyatürde arka fonda görülen peyzajda gökyüzü tamamen sıvama altın tekniği ile yapılmıştır. Gökyüzünde görülen mavi kontürlü bulut ise İran veya Çin tarzından farklı bir özelliktedir. Osmanlı minyatürlerinin gözlemci bir yapıyla oluşturduğu örneklerde bu bulut biçimlerinin kullanıldığı görülür. Arka fonda çimenlerin koyu yeşil tonlu kullanılması minyatürde derinlik hissi yaratmıştır. Yerde bulunan mavi kontürlü karoların soğuk ve açık bir renkle oluşturulması minyatürde işlenen hikâyenin ön plana çıkmasını sağlamıştır. (Resim 118)

Resim 118: H-987, Y.1^b minyatürlerinden 7. Bölüm incelemesi (Renkli rep.)

8. Bölüm: Trans Wt., 225, 7490, 7564, 7597. Bu minyatürde kullanılan renk kodlarıdır. Kırmızı kontürlü Çiçekli ağaç nedeniyle minyatürde resmedilen mevsimin bahar olduğu görülür. Mevcut ağaçların ve bitkilerin duruşları dik olup dalları “s” şeklinde kıvrımlı olarak tasarlanmıştır. (Resim 119)

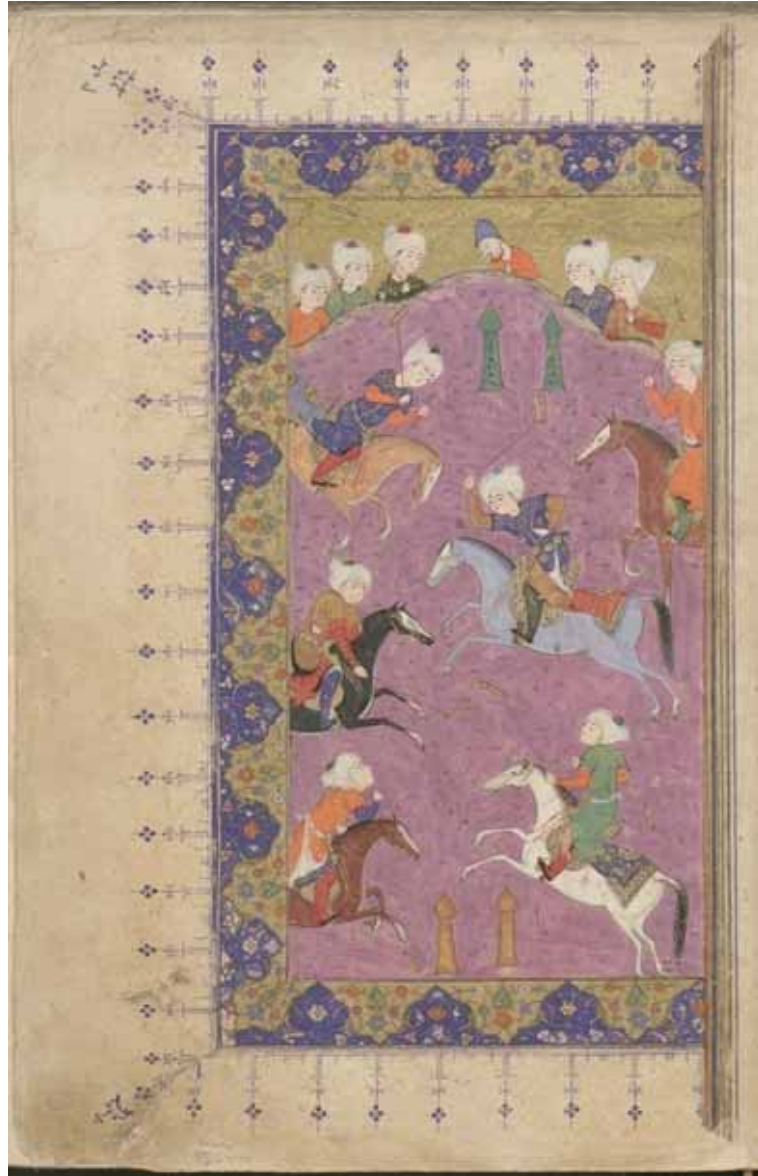
Resim 119: H-987, Y.1^b minyatürlerinden 8. Bölüm incelemesi (Renkli rep.)

4.1.2. Guy-ı Çevgân oynayan Genç Şehzade

Yazma Eser No: Y.2^a

Yazma Eser Ölçüleri: (20x10cm.)

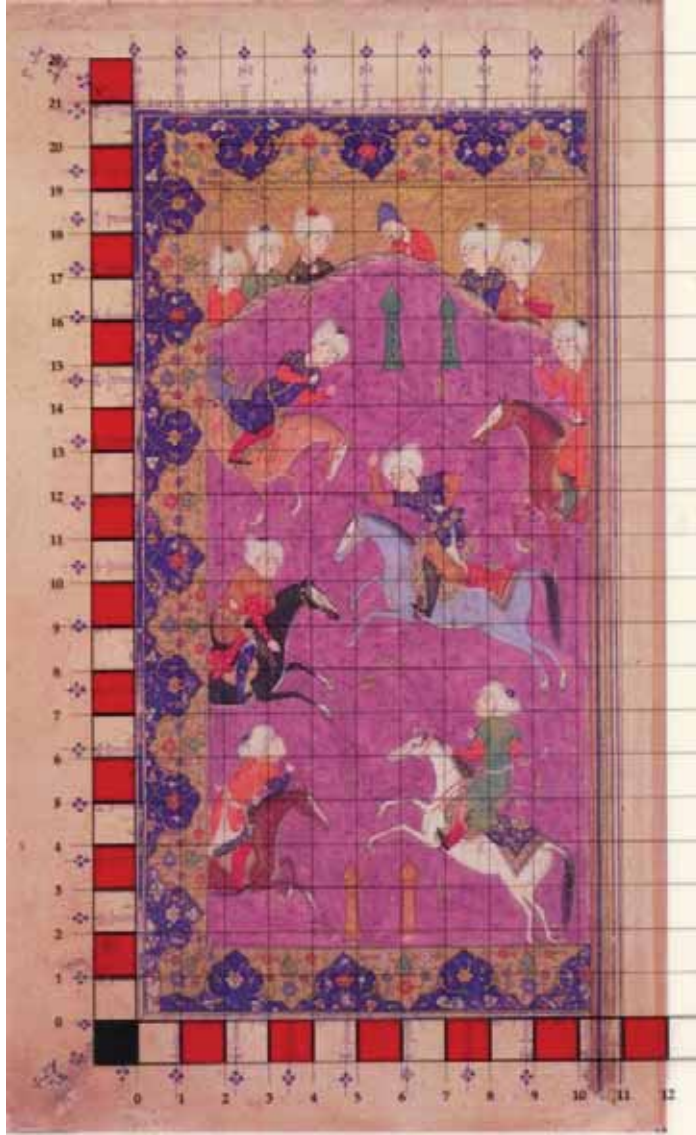
Karşı karşıya çevgân oynayan üçer süvari ellerindeki sopalarıyla topu yakalamaya çalışırlar. Genç Şehzâde ise karşılarında yer almaktadır. Şehzade ortada bulunan topa vurmaya çalışmaktadır. Çevgan kaleleri çimli alanın altında ve üstünde yer alır. Elleri sopa tutan diğer genç şehzadeler tepenin ardında durmaktadır. Yerdeki kırık Çevgan sopaları dikkati çeker. Oyun oldukça sert geçmektedir. (Resim 120)

Resim 120: H-987, Y.2^a, Tezhipli takdim minyatürü, Guy-ı Çevgân oynayan Genç Şehzade(TSMK)

Teknik Analiz

H-987, Y.2^a minyatürünü boyut ölçüm çizelgesine yerleştirdiğimizde atlı figürlerin boyutlarının 4cm., üstte tepe ardında görünen figürlerin ise 3cm olduğunu gözlemleriz. Bununla birlikte hiyerarşi, olayların merkezinde olan Şehzade ile sağlanmıştır. Minyatürün üst kısmında bulunan ve ikisinin sağda, üçünün solda olduğu figürlerin merkezinde başı öne eğik bir derviş figürü (uzun keçeden başlığından dolayı) göze çarpar. (Resim 121, 122)

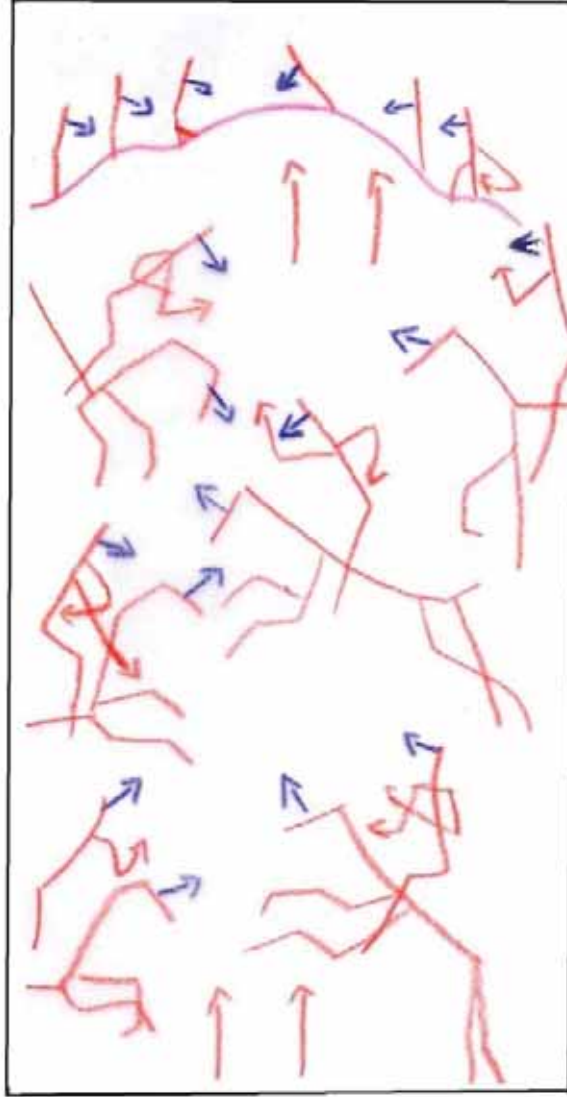

Resim 121: H-987, Y.2^a, ölçüm çizelgesindeki görünümü

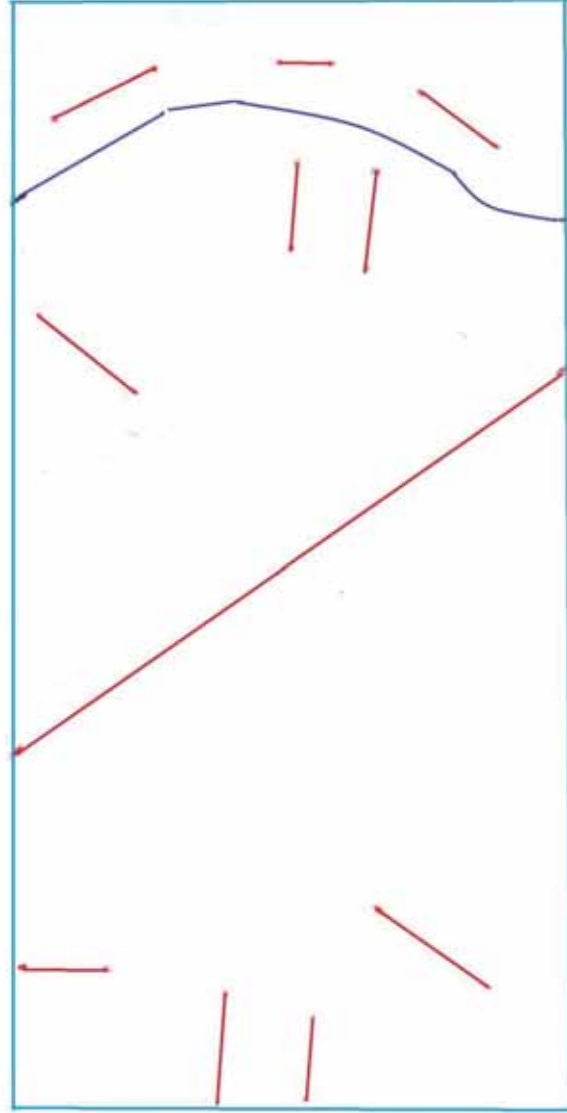
Resim 122: H-987, Y.2^a, Guy-1 Çevgân oynayan Genç Şehzade. Ayrıntılı çizimi

Figürlerin birbirlerine olan duruş ve bakış yönleri Guy-u Çevgan oyunundaki hareketli ortamı canlandırmaktadır. Aşağıda görüldüğü gibi minyatürde dinamikliği sağlayan figürlerin bu aktif yön duruşlarıdır. Bu duruşun merkezinde Şehzade bulunur. Şehzadenin karşılaşma yaptığı iki oyuncu bu hareketi karşılamaktadır. (Resim 123)

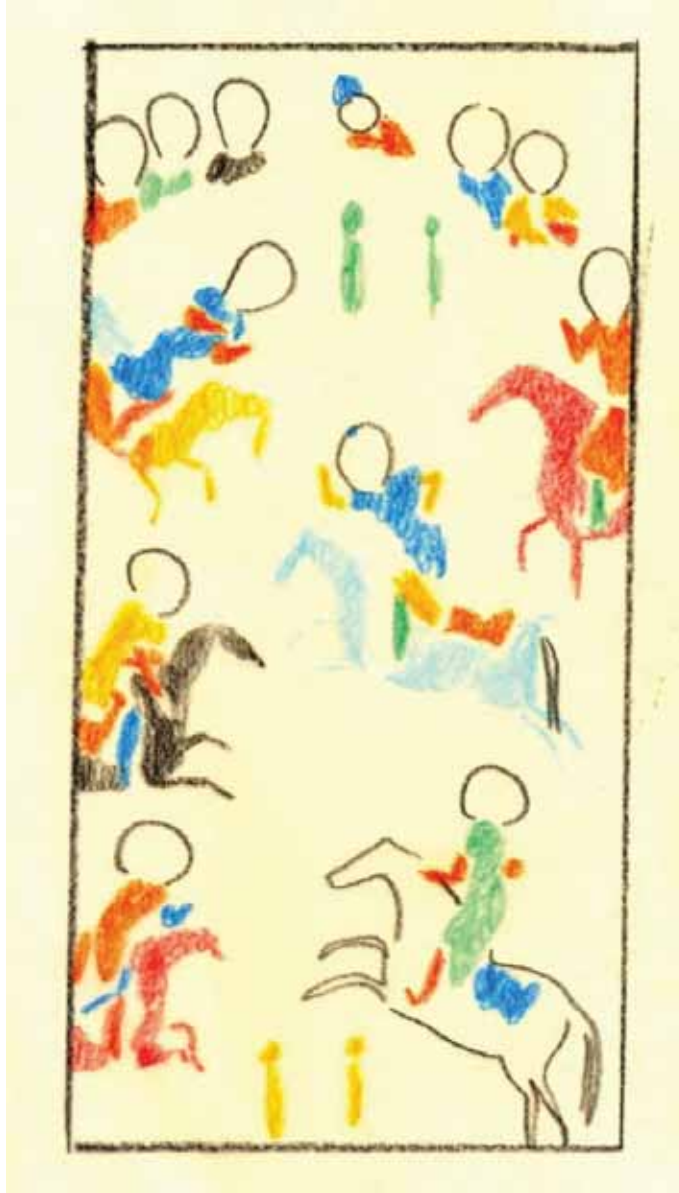
Resim 123: H-987, Y.2^a Figürlerin hareket yön çizimi

Y.2^a'da bulunan minyatürün çerçeve içerisindeki obje dağılımı da iki bölgeden oluşmaktadır. Üst bölümde olan peyzaj oldukça yukarıdadır. Alt kısımda yer alan bölüm ise Guy-u Çevgan oyununun oynandığı bir karşılaşma alanıdır. Burada figürlerin dizilimi çapraz olarak tek bir yönde konumlanmıştır. (Resim 124)

Resim 124: H-987, Y.1^b Figürlerin yerleşim planı çizimi

Y.2^a'nın renk dağılımı çizelgesinde görüldüğü gibi Pantone 522 kodlu renk ile oluşturulmuş bir taban üzerindedir. Figürlerde sıcak ve canlı renkler kullanılmıştır. Renk tercihlerinin bu tarz kullanımı ile derinlik sağlanmıştır. Ayrıca her ton, minyatür genelinde eşit orantılı olarak dağıtılmıştır. (Resim 125)

Resim 125: H-987, Y.2^a minyatürlerinin renk dağılımını gösteren çizim

H-987, Y.2^a minyatür renklerinin Pantone kodlarına göre dizilimi şu şekildedir:

Reflex Blue, 021, 546 (Ref. Blue-60, Yellow-20, Black- 20), 551 (Ref. Blue-4.70, Yellow-1.60, Trans. Wt.-93.70), 554 (Yellow-47.10, Ref. Blue-47.10, Black-5.80), 711 (Red 032-73.80, Black-1.20, Trans. Wt.-25), 1525 (Orange021-97, Black-3), 1535 (Orange021-88.90, Black-11.10), 1795 (Warm Red-86.20, Rub. Red-12.30, Black-1.50), 2915 (Pro. Blue-7.80, Ref. Blue-4.70, Trans. Wt.-87.50), 3268 (78) (Pro. Blue-40.60- Yellow-9.40, Trans. Wt-50), 7550 (Yellow 012-84.14, Orange021-13.06, Black-2.80), 7551 (Yellow 012-78.48, Orange021-15.30, Black-6.22), 7562 (Yellow 012-6.45, Orange021-6, Black-3.90, Trans. Wt.-83.65), 7563 (Yellow 012-

14.25, Orange021-9.85, Black-2.10, Trans. Wt.-73.80), 7579 (Red 032-42.86, Yellow 012-28.91, Black-1.55, Trans. Wt-26.68), 7597 (Orange021-44.38, Rub. Red-18.88, Black-1.52, Trans. Wt-35.22), 7619 (Rub. Red-30.56, Yellow 012-30.01, Black-1.90, Trans. Wt.-37.53), 7703 (Pro. Blue-31.94, Rub. Red-3.59, Yellow 012-1.66, Trans. Wt.-62.81), 7720 (Pro. Blue-62.94, Yellow 012-8.20, Black-12.20, Trans. Wt.-16.66), 7737 (Yellow 012-28.53, Pro. Blue-19.88, Orange021-3.86, Trans. Wt.-47.73), 7742 (Pro. Blue-39.99, Yellow 012-18.42, Orange021-15.64, Trans. Wt.-25.95). (Resim 126)

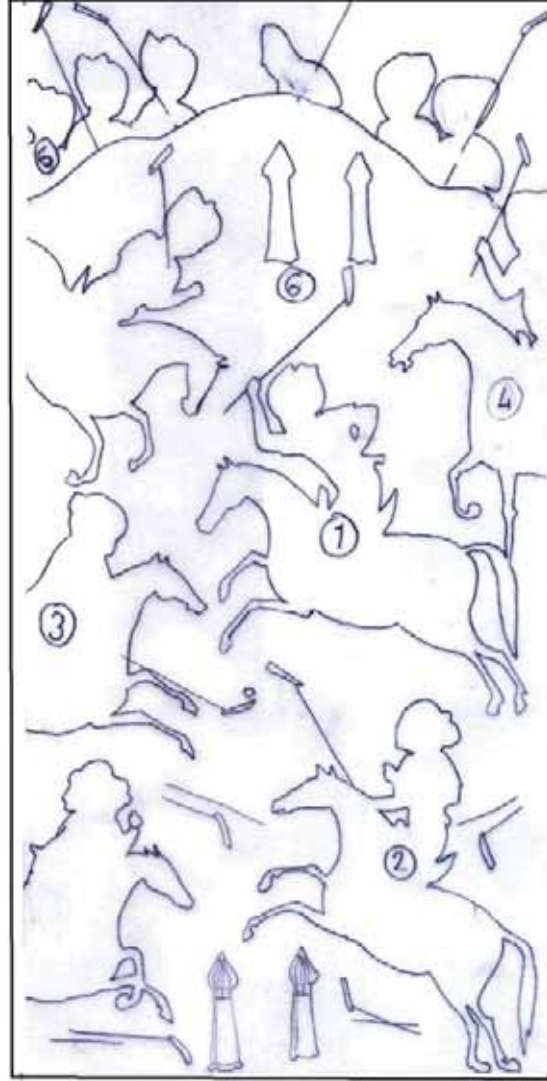
KOD SIRASINA GÖRE

VARAK 2a

				
Reflex Blue	021	546	551	554
				
711	1525	1535	1795	2915
				
3268 (78)	7550	7551	7562	7563
				
7579	7597	7619	7703	7720
				
7737	7742			

Resim 126: H-987, Y.2^a minyatürlerinin renklerinin Pantone kodlarına göre dizilimi

H-987, Y.2^ada bulunan minyatürleri 6 bölümde inceleyebiliriz. (Resim 127)

Resim 127: H-987, Y.2^a minyatürlerinin incelenecek 6 bölümünü gösteren çizim

1. Bölüm: Trans Wt., Reflex Blue, 551, 554, 1795, 7550. Bu minyatürde kullanılan renk kodlarıdır. Başında sarığı elinde Çevgân oyun sopası ile bir taraftan atını idare eden sultan, atının üzerinde doğrulmuştur. İki ayağı üzerine ileri doğru şaha kalkmış atı ile uyumlu olarak hareket eder durumdadır. Mavi kontürlü atın kuyruğu serbest durumdadır. Türk düğümü yapılmamıştır. Bu figürde atın rengi açık mavidir. Mavi doğu yönünün simgesidir ve göğü temsil eder. Figürün yüz ve elleri, sarı elbisesi kırmızı kontürlüdür.⁶ (Resim 128, 129)

⁶ Yaşar Çoruhlu, *Türk Mitolojisinin Ana Hatları*, İstanbul 2011, Kabalcı Yay., s. 224.

Resim 128: H-987, Y.2^a minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi (Renkli rep.)

Resim 129: H-987, Y.2^a minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi (siyah-beyaz rep.)

Kıyafetinin yakası Rumî işlemelidir. Kumaşı altın yaldız desenlidir. Belindeki altın iri kemer göze çarpar. At üzerindeki eğer altın üzerine Rumî işlemelidir. Yine atın üzerindeki örtünün altın sırmalı ve işlemeli olduğu gözlemlenir. Bu işlemlerin ucunda kısa saçaklar bulunur. (Resim 130, 131)

Resim 130: H-987, Y.2^a minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi figür kumaş ayrıntısı(TSMK)

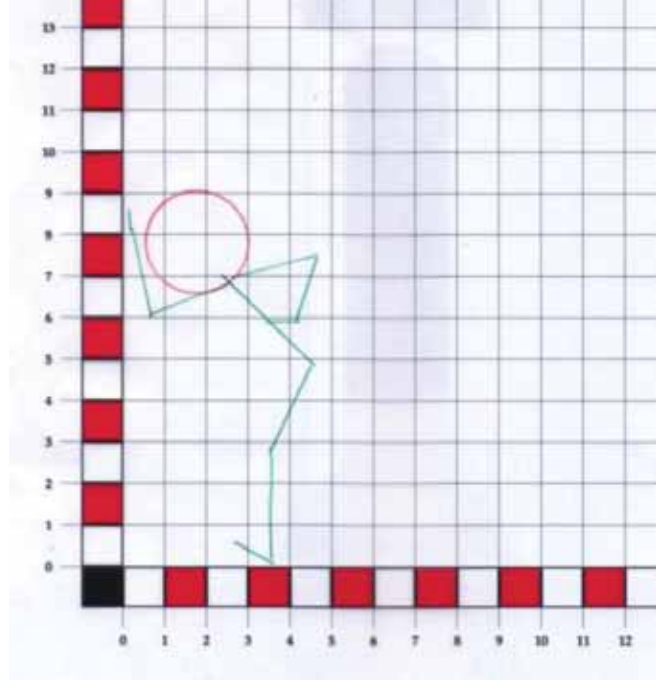

Resim 131: H-987, Y.2^a minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi at koşumları desen ayrıntısı(TSMK)

Figürün baş ve vücut ölçüleri orantılıdır. Figürün omuzlarının geniş, bedeninin ince ve kollarının ve bacaklarının kalın olduğu gözlemlenir. Hareket halindeki duruşu ile minyatüre dinamizm vermektedir. (Resim 132, 133)

Resim 132: H-987, Y.2^a minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi (Oran-orantı)

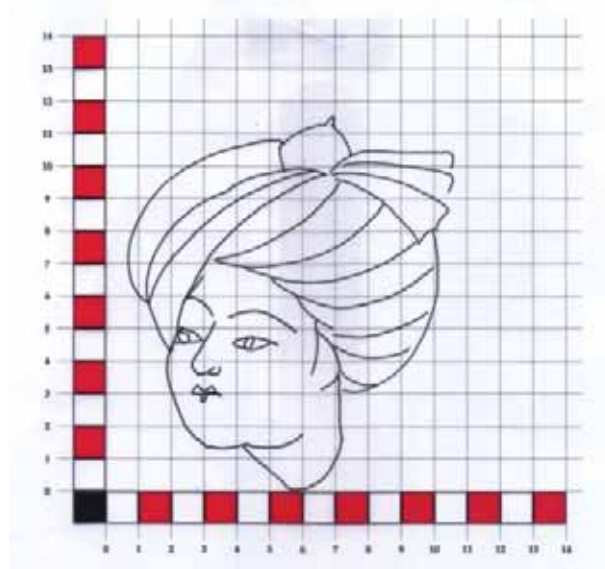

Resim 133: H-987, Y.2^a minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi (Duruş Biçimi)

At üzerinde olan bu figürün yüz oranları incelendiğinde uyumlu olduğu görülür. Başındaki sarık ise yüzünün büyüklüğü kadardır. Baş dik durumdadır. Bu figürün yüzü oval kaşları yay, gözleri sürmeli, burnu düzgün hafif kemerli ve ağzı küçüktür. Sakal ve bıyığı yoktur. Yüz açısı üçte bir oranında resmedilmiştir. (Resim 134, 135)

Resim 134: H-987, Y.2ª minyatürlerinden 1. Bölüm yüz ayrıntısı(TSMK)

Resim 135: H-987, Y.2ª minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı (Oran-orantı)

2. Bölüm: Trans Wt., Reflex Blue, 021, 711, 7742. Bu minyatürde kullanılan renk kodlarıdır. Bir elinde Çevgân sopası, bir elinde atın ipleri bulunan figür profilden resmedilmiştir. Figürün yüz ve elleri, kırmızı çorabı ve turuncu kollu elbisesi kırmızı kontürlüdür. Figürün siyah kontürlü beyaz renkli atı iki ayağı üzerine ileri doğru şaha kalkmış durumdadır. Beyaz renk ise gökyüzü ruhunu temsil eder. Mavi rengin yerine geçen gökyüzü ruhudur.⁷ (Resim 136, 137)

⁷

Yaşar Çoruhlu, Türk Mitolojisinin Ana Hatları, İstanbul 2011, Kabalcı Yay., s.226

Resim 136: H-987, Y.2^a minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi (Renkli rep.)

Resim 137: H-987, Y.2^a minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi (siyah-beyaz rep.)

2. Bölümdeki figürün kıyafetinin yakası Rumî işlemelidir. Kumaşın üzerinde anka kuşu (ördek) desenini andıran motif bulunur. Belindeki kumaş bir kuşak vardır. At üzerindeki eğeri altın üzerine Rumî işlemelidir. Yine atın üzerindeki örtünün, altın sırmalı ve Rumî desen işlemeli olduğu gözlemlenir. (Resim 138, 139)

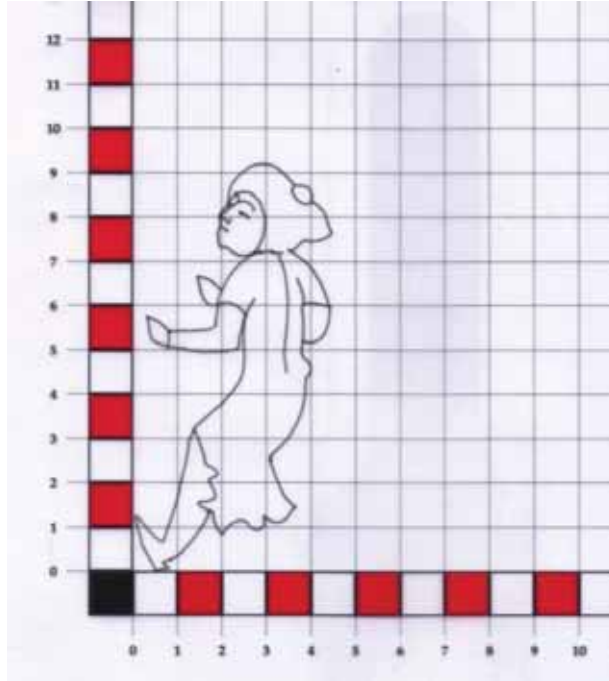

Resim 138: H-987, Y.2ª minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi figür kumaş ayrıntısı(TSMK)

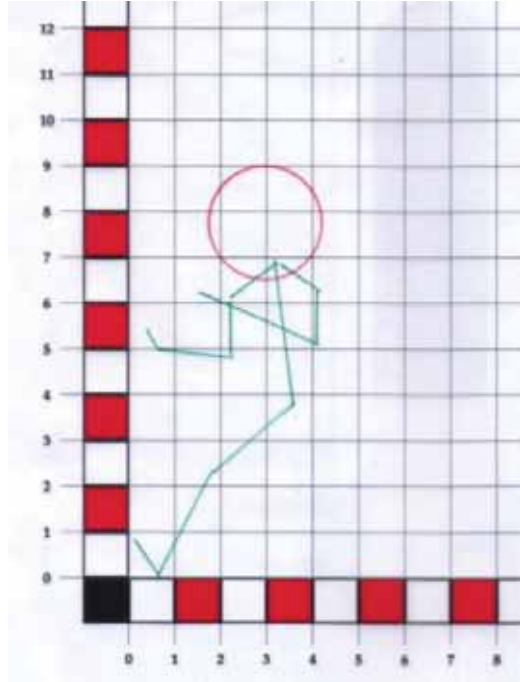

Resim 139: H-987, Y.2ª minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi at koşumları desen ayrıntısı(TSMK)

Bu figürün baş ve vücut ölçüleri orantılıdır. Figürün omuzlarının dar, bedeninin ince ve kollarının ve bacaklarının kalın olduğu gözlemlenir. Hareket halindeki duruşu ile minyatüre dinamizm vermektedir. (Resim 140, 141)

Resim 140: H-987, Y.2ª minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi (Oran-orantı)

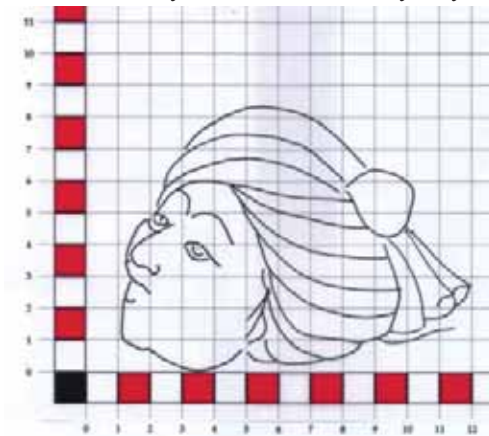

Resim 141: H-987, Y.2^a minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi (Duruş Biçimi)

At üzerindeki bu figürün yüz ölçüleri orantılıdır. Başındaki sarık ise yüzünün büyüklüğü kadardır. Bu figürün yüzü dolgun oval, kaşları yay, gözleri sürmeli, burnu düzgün kemerli ve ağzı küçüktür. Sakal ve bıyığı yoktur. Başın duruşu sol yönde ve geriye doğru eğimlidir. Yüz açısı profil duruşa yakın bir oranında resmedilmiştir. (Resim 142, 143)

Resim 142: H-987, Y.2^a minyatürlerinden 2. Bölüm yüz ayrıntısı(TSMK)

Resim 143: H-987, Y.2^a minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı (Oran-orantı)

3. Bölüm: Trans Wt., Reflex Blue, 021, 546, 1535, 1795, 2915, 7550, 7562, 7597, 7619. Bu minyatürde kullanılan renk kodlarıdır. Üç figür atları üzerinde çevgan oynamaktadır. Ancak atlar çerçeve çizgisi ile kesildiği için yarım olarak resmedilmiştir. Bu figürlerin bir elinde çevgân sopası, diğer elinde atların yular kayışı bulunur. Siyah kontürlü üç atın ön ayakları havadadır. (Resim 144, 145)

Resim 144: H-987, Y.2^a minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi (Renkli rep.)

Resim 145: H-987, Y.2^a minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi (siyah-beyaz rep.)

En üstteki figürün kıyafetinin yakası Rumî işlemelidir. Kumaşın üzerinde anka kuşu (ördek) desenli motif bulunur. Figürün yüz ve elleri, turuncu ve kırmızı kıyafetleri, atının koşumları kırmızı kontürlüdür. Ortada ve en altta bulunan figürün ise dış giysileri sadedir. Ancak iç giysiler altın yıldız veya ok ucuna benzeyen bir süslemeye sahiptir. Bu iç elbiselerin etekleri ise işlemelidir. Üst ve ortada bulunan figürün belinde altın kemer bulunur en altta olan ise kumaş bir kuşak takmıştır. Ortada ve altta bulunan bulunan figürler dış eteklerini kemerlerine sıkıştırmışlardır. Figürlerin yüz ve elleri turuncu, sarı ve kırmızı kıyafetler kırmızı kontürlüdür. En üstte bulunan figürün eğeri altın üzerine Rumî işlemelidir. Diğer atların üzerinde bulunan eğerler sıvama altın ile boyanmış sade eğerlerdir. Bu bölümdeki siyah kontürlü atların renkleri bej, siyah ve kahverengidir. Bu atların alın ve bacakları ise beyaz renklidir. (Resim 146, 147, 148)

Resim 146: H-987, Y.2ª minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi en üstteki figür kumaş ayrıntısı(TSMK)

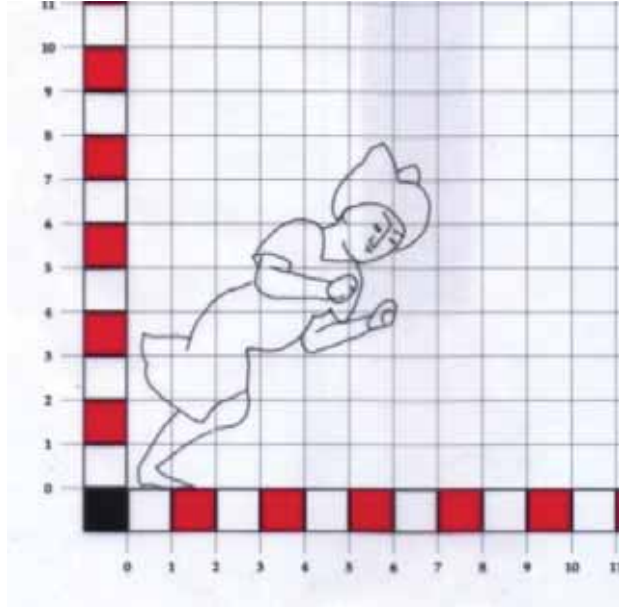

Resim 147: H-987, Y.2ª minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi ortadaki figür kumaş ayrıntısı(TSMK)

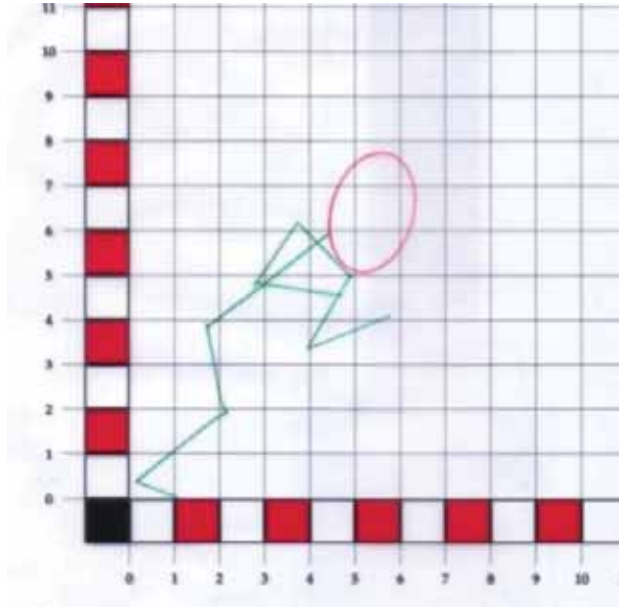

Resim 148: H-987, Y.2ª minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi en alttaki figür kumaş ayrıntısı (TSMK)

En üstte yer alan figürün baş ve vücut ölçüleri orantılıdır. Figürün omuzlarının dar, bedeninin ince ve kollarının ve bacaklarının kalın olduğu gözlemlenir. Figürün duruşu öne doğru eğimlidir. (Resim 149, 150)

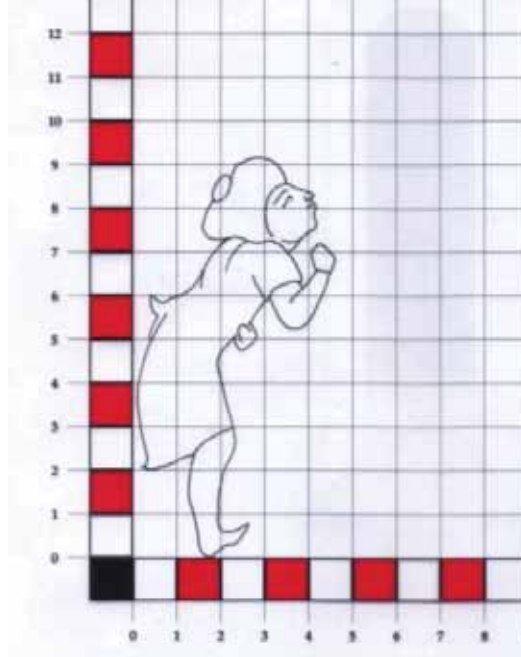

Resim 149: H-987, Y.2ª minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi (Oran-orantı)

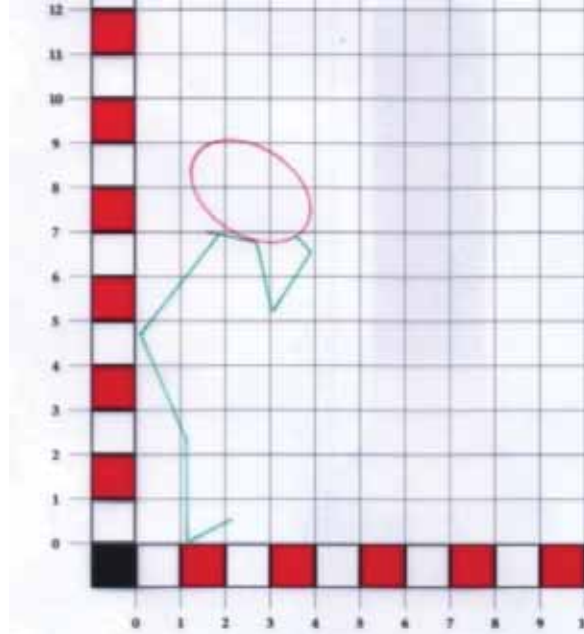

Resim 150: H-987, Y.2ª minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi (Duruş Biçimi)

Orta bölümde yer alan figürün baş ve vücut ölçüleri orantılıdır. Figürün omuzlarının dar, bedeninin ince ve kollarının ve bacaklarının kalın olduğu gözlemlenir. Figürün boynu görünmez. Başı arka tarafa yatar durumdadır. Figür profilden resmedilmiştir. Bu figürde duruş minyatüre dinamiklik vermektedir. (Resim 151, 152)

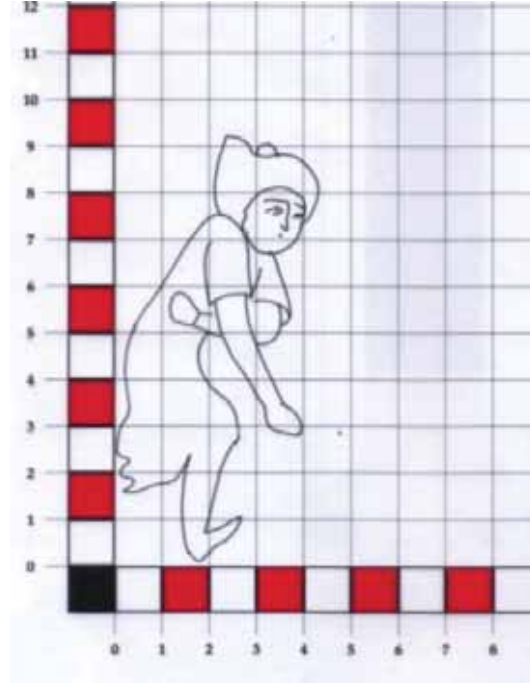

Resim 151: H-987, Y.2ª minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi (Oran-orantı)

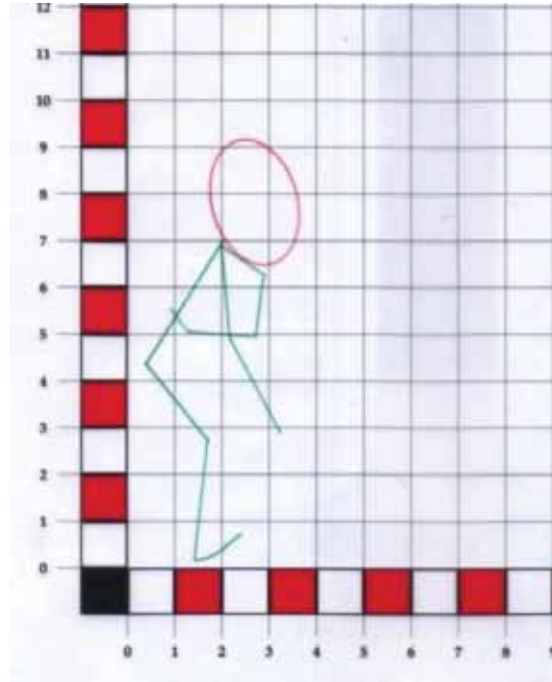

Resim 152: H-987, Y.2ª minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi (Duruş Biçimi)

En altta yer alan bu figürün baş ve vücut ölçüleri orantılıdır. Figürün omuzlarının dar, bedeninin ince ve kollarının ve bacaklarının kalın olduğu gözlemlenir. Bir kolu bedenine doğru diğeri çapraz ve aşağı yöndedir. Baş omuzlarının arasında ve duruşu eğiktir. (Resim 153, 154)

Resim 153: H-987, Y.2ª minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi (Oran-orantı)

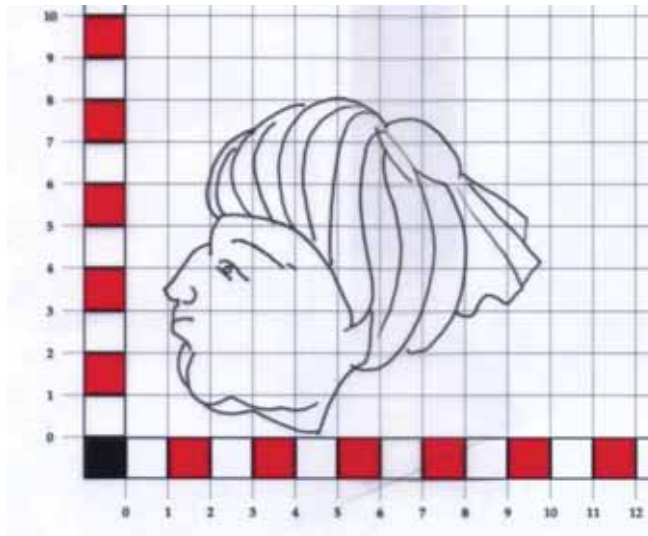

Resim 154: H-987, Y.2ª minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi (Duruş Biçimi)

Orta bölümdeki at üzerindeki profilden resmedilmiş bu figürün yüz ölçüleri orantılıdır. Başındaki sarık ise yüzünün büyüklüğü kadardır. Bu figürün yüzü dolgun yuvarlak, alını dar çenesi iri, kaşları düz, gözü ve ağzı küçük, burnu düzgün kemerlidir. Sakal ve bıyığı yoktur. Başın duruşu sağ yönde ve geriye doğru omuzlar arasına konumlandırılmıştır. (Resim 155, 156)

Resim 155: H-987, Y.2^a minyatürlerinden 3. Bölüm yüz ayrıntısı (TSMK)

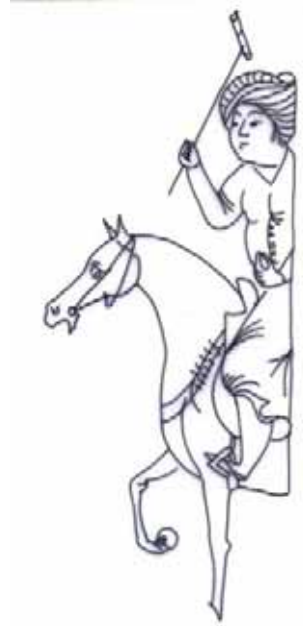

Resim 156: H-987, Y.2^a minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı (Oran-orantı)

4. Bölüm: Trans Wt., 021, 546, 1525, 7742. Bu minyatürde kullanılan renk kodlarıdır. Figür atı üzerinde, elinde sopası ile Çevgan oyununu izlemektedir. Figürün yüz ve elleri, turuncu kıyafeti kırmızı kontürlüdür. Çerçeve çizgisi nedeni ile at ve figür yarım olarak resmedilmiştir. At durağan durumdadır. (Resim 157, 158)

Resim 157: H-987, Y.2^a minyatürlerinden 4. Bölüm incelemesi (Renkli rep.)

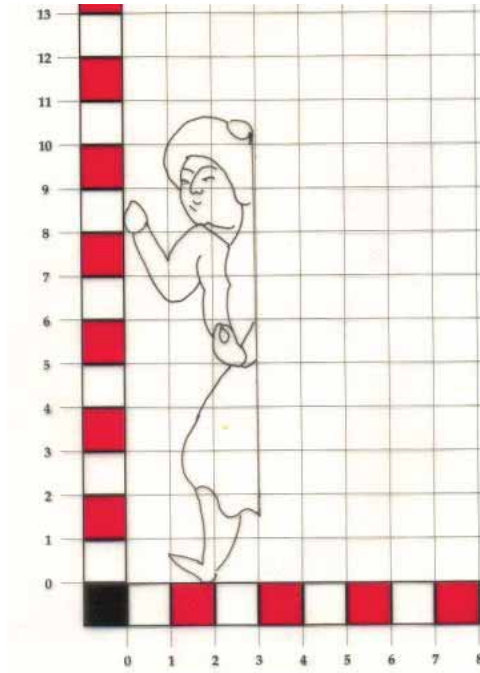
Resim 158: H-987, Y.2^a minyatürlerinden 4. Bölüm incelemesi (siyah-beyaz rep.)

At üzerindeki bu figürün turuncu renkli (021) kıyafetinin yakası altın işlemelidir. Bu kıyafetin görünen iç eteğinden siyah bir astarı olduğu anlaşılır. Figürün yeşil renkli çorabı ve siyah ayakkabıları vardır. Altın sıvama olarak resimlenmiş eğeri işlemez ve sadedir. Görüldüğü üzere atının rengi koyu kahverengi ve alını ile iki bacağı beyaz lekeli. (Resim 159)

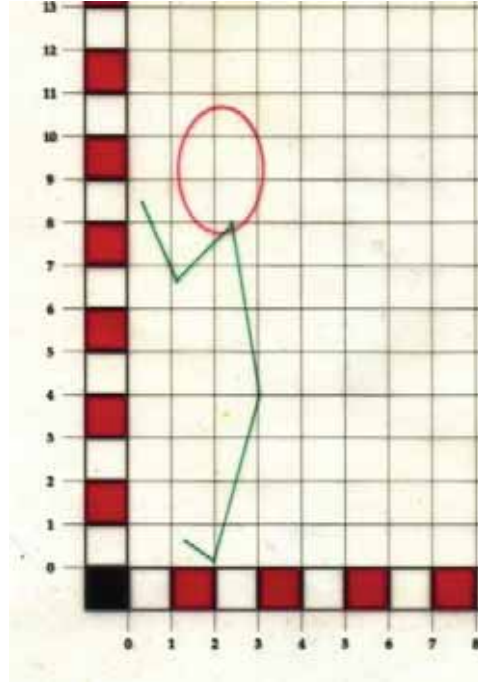

Resim 159: H-987, Y.2^a minyatürlerinden 4. Bölüm incelemesi figür kumaş ayrıntısı (TSMK)

Bu atlı figürün diğer figürlerden daha iri olduğu gözlemlenir. Baş ve vücut ölçüleri orantılıdır. Figürün omuzları dar, bedeni ince, kolları ve bacakları kalındır. (Resim 160, 161)

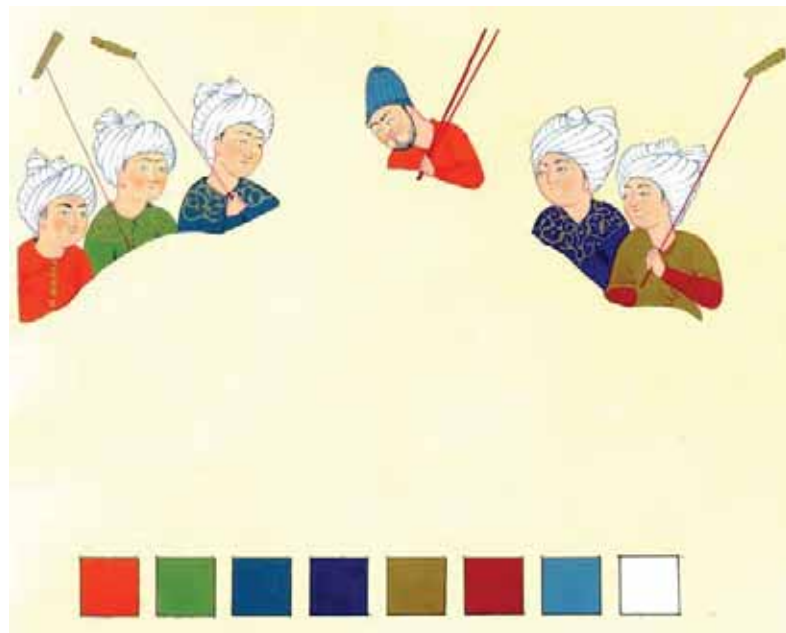

Resim 160: H-987, Y.2^a minyatürlerinden 4. Bölüm incelemesi (Oran-orantı)

Resim 161: H-987, Y.2^a minyatürlerinden 4. Bölüm incelemesi (Duruş Biçimi)

5. Bölüm: Trans Wt., Reflex Blue, 021, 2915, 7550, 7720, 7737. Bu minyatürde kullanılan renk kodlarıdır. Sivama altından ve gökyüzü olarak tasarlanan bir fon üzerinde altı figür bulunur. Figürler tepelerin ardında olduğu için bedenlerinin alt kısmı görünmemektedir. Bu figürlerin dört tanesinde çevgan sopası bulunur. Onlar bu oyunu izler şekilde tepelerin üzerinde konumlanmışlardır. Figürlerin yüz ve elleri sarı turuncu kıyafetleri kırmızı kontürlüdür. Yeşil kıyafetler mavi kontürlüdür. (Resim 162, 163)

Resim 162: H-987, Y.2^a minyatürlerinden 5. Bölüm incelemesi (Renkli rep.)

Resim 163: H-987, Y.2ª minyatürlerinden 5. Bölüm incelemesi (siyah-beyaz rep.)

Tepelerin üzerindeki bu altı figürün üç tanesinin giysi yakaları altından Rumî desen işlemelidir. Bu kıyafetlerin renkleri koyu tonludur. Bu renk ve desen ayrıntısı üç figürün de önemli kişiler olduklarını vurgular. (Resim 164,165)

Resim 164: H-987, Y.2ª minyatürlerinden 5. Bölüm incelemesi sağ figür kumaş ayrıntısı(TSMK)

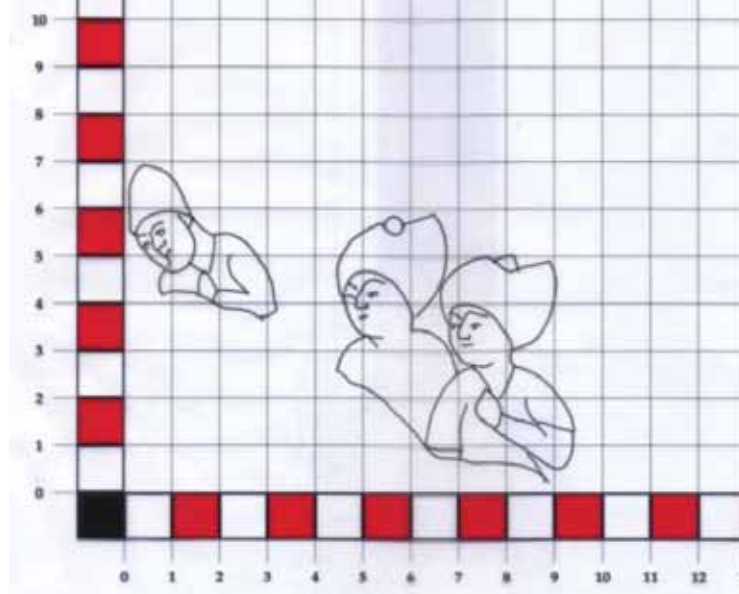
Resim 165: H-987, Y.2ª minyatürlerinden 5. Bölüm incelemesi sol figür kumaş ayrıntısı(TSMK)

Diğer önemli bir figür de taktığı başlık ve sade kıyafeti ile bu grubun merkezinde konumlanmış derviş figürüdür. (Resim 166)

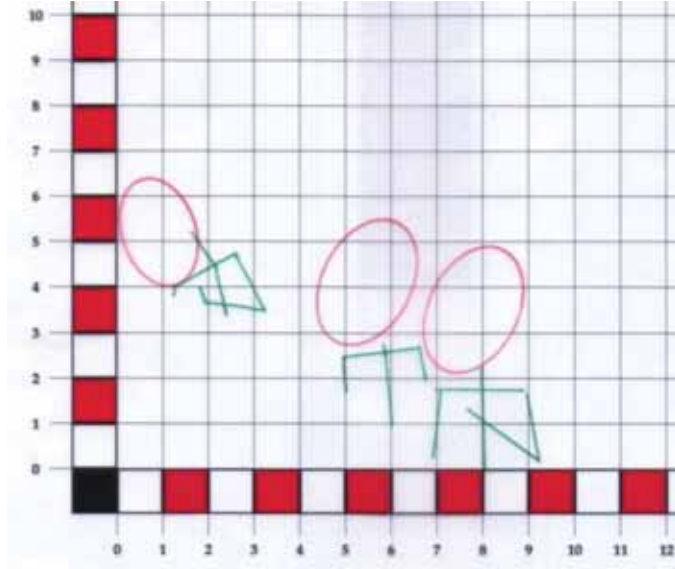

Resim 166: H-987, Y.2ª minyatürlerinden 5. Bölüm incelemesi derviş figürü(TSMK)

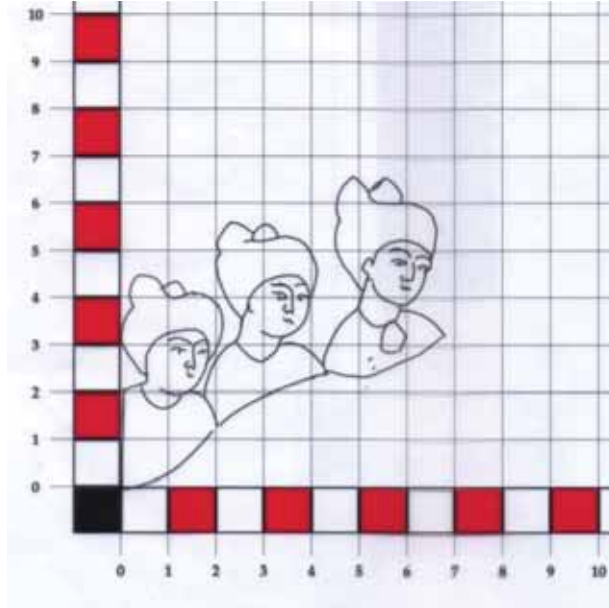
Grubun merkezinde konumlanmış derviş figürünün baş ve vücut ölçüleri orantılıdır. Figürün bu bölümdeki diğer figürlerde olduğu gibi omuzları dar, kolu kalındır. Duruşu ise sağ yöne doğru ve öne eğik şeklindedir. Baş duruşu dörtte bir oranında ve yere paralel konumdadır. Diğer figürlerin başları ise daha az oranda öne doğru eğiktir. Sağ taraftaki iki kişi sol aşağıya, sol taraftaki üç kişi ise sağ aşağıya bakmaktadır. (Resim 167, 168, 169, 170)

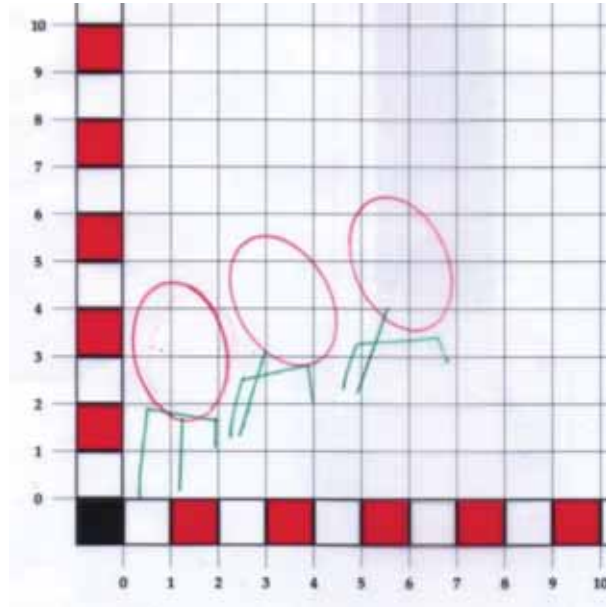
Resim 167: H-987, Y.2ª minyatürlerinden 5. Bölüm incelemesi (Oran-orantı)

Resim 168: H-987, Y.2ª minyatürlerinden 5. Bölüm incelemesi (Duruş Biçimi)

Resim 169: H-987, Y.2ª minyatürlerinden 5. Bölüm incelemesi (Oran-orantı)

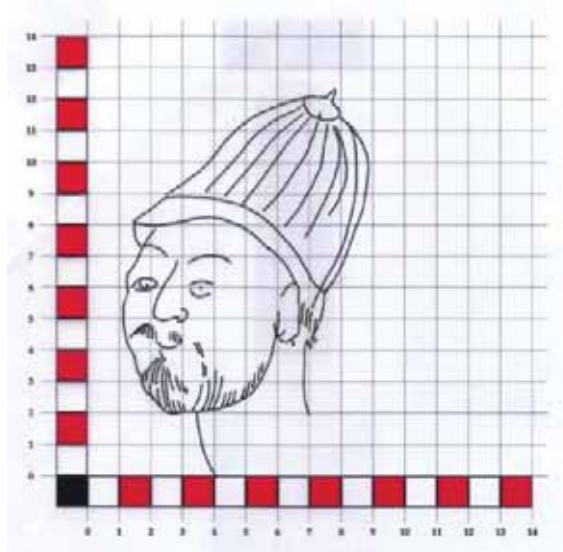

Resim 170: H-987, Y.2ª minyatürlerinden 5. Bölüm incelemesi (Duruş Biçimi)

Derviş figürü diğer figürlerden farklı olarak gerçekçi bir algıya neden olmaktadır. Yüzdeki ifadeli bakış ve gülümseme bize bunu hissettirir. Yüz ölçüm oranları incelendiğinde alın ve çenenin geniş olduğu gözlemlenir. Yüz açısı üçte bir oranında resmedilmiştir. Kaş, göz, burun ve ağız ise orantılıdır. Diğer figürlerden farklı olarak sakal ve bıyığa sahiptir. (Resim 171, 172)

Resim 171: H-987, Y.2^a minyatürlerinden 5. Bölüm incelemesi derviş figür yüz ayrıntısı(TSMK)

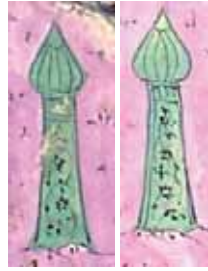

Resim 172: H-987, Y.2^a minyatürlerinden 5. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı (Oran-orantı)

6. Bölüm: Sivama altın, 522, 7551, 7720. Bu minyatürde kullanılan renk kodlarıdır. Tepelerdeki kısa ince otlar peyzajda ayrıntı olarak göze çarpar. Çevgan oyununda iki tip kale bulunmaktadır. Üstte yer alan kalelerde tezhip desenleri serbest olarak tasarlanmıştır. Bunların renklerinden dolayı bronz olmaları ihtimali kuvvetlidir. Aşağı kısımda yer alan diğer iki kale ise süsleme açısından daha sadedir. Altın rengi nedeniyle Pirinç kaplama türü bir alaşımdan yapılmış olabilirler. Bu kaleler kırmızı ve mavi kontürlüdür. (Resim 173, 174, 175, 176)

Resim 173: H-987, Y.2ª minyatürlerinden 6. Bölüm incelemesi (Renkli rep.)

Resim 174, 175: H-987, Y.2ª minyatürlerinden 6. Bölüm incelemesi kale ayrıntısı(TSMK)

Resim 176: H-987, Y.2ª minyatürlerinden 6. Bölüm incelemesi kale ayrıntısı(TSMK)

4.2. Diğer Minyatürler

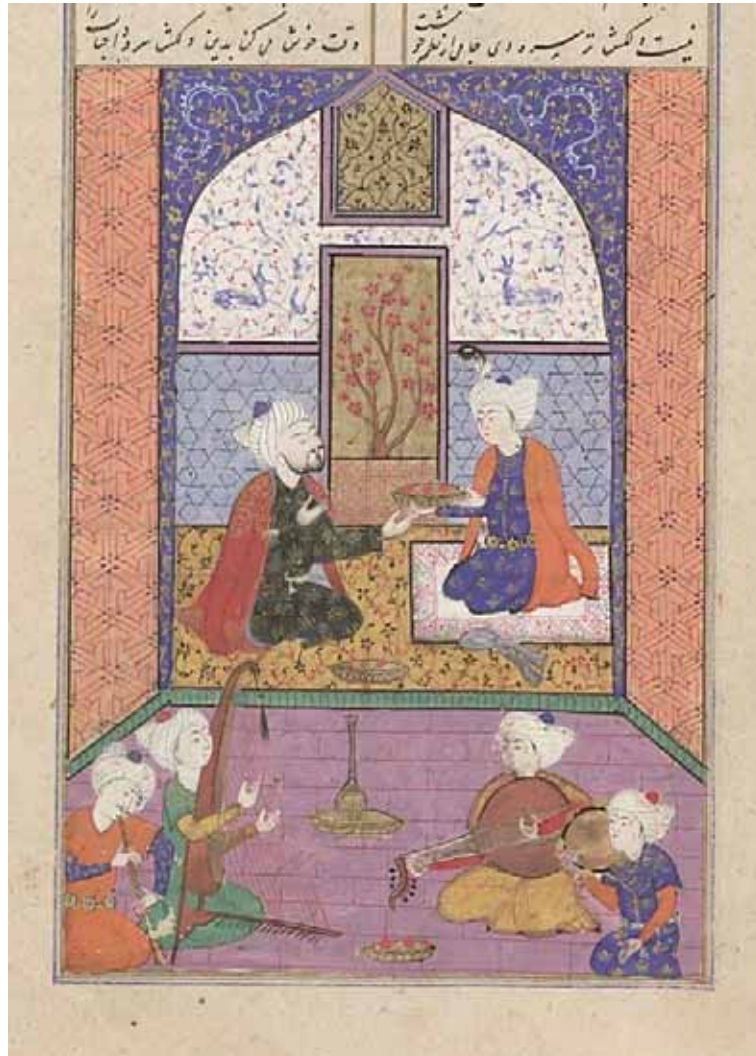
Eserde yazılı sayfalar üzerine yapılmış minyatürler bulunmaktadır. Bunlar 8 adettir.

4.2.1 Musâhib Şair ile Genç Sultan

Yazma Eser No: Y.7^b

Yazma Eser Ölçüleri: (20x10cm)

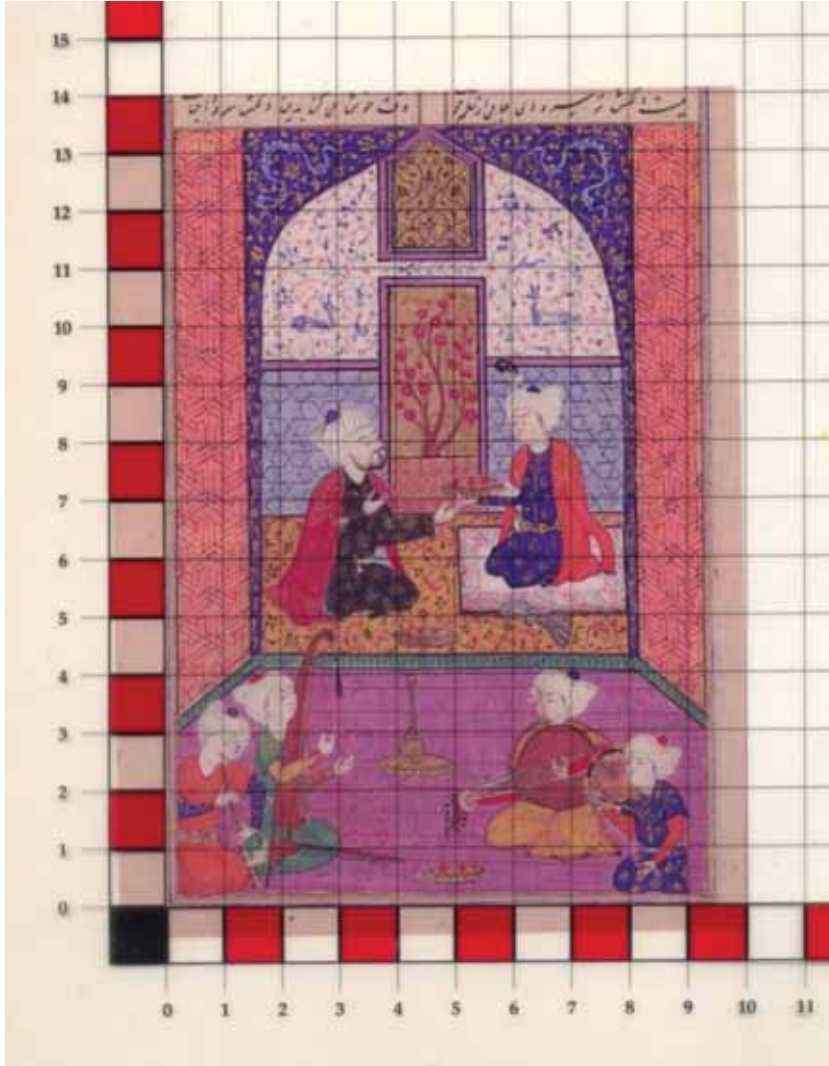
Musâhib şair, genç Sultanın kendisine uzattığı nar tepsisini almaktadır. Bu sırada müzisyenler kompozisyonun alt kısmında yer alır. Müzisyenlerin önünde ikramlar bulunmaktadır. Sultan ve şairin olduğu yerde arka planda bulunan pencereden bahar dalları görülmektedir. (Resim 177)

Resim 177: H-987, Y.7^b, Genç sultanın musâhib şairi ağırlaması(TSMK)

Teknik Analiz

H-987, Y.7^b minyatürünü boyut ölçüm çizelgesine yerleştirdiğimizde figürlerin boyutlarının 3-3.5cm olduğu gözlemlenir. Bu minyatürde tüm figürler mimari alan içerisinde dizlerinin üzerine oturur vaziyette resmedilmiştir. Figürlerin ölçülerinde hiyerarşik bir dizilim mevcut değildir. Ancak hiyerarşi, Sultan ile Musâhib şair in farklı bir alan içerisinde konumlandırılmasıyla sağlanmıştır. Y.7^b'de bulunan minyatür iç içe duran bu iki mekânda odaklamayı gerçekleştirir. Bu mekânlardan birincisi en dışta yer alan ve müzisyenlerin bulunduğu geometrik çinilerle süslü oda, ikincisi ise iç kısımda yer alan, tezhipli çini süslemelerle bezeli, küçük bir pencereden bahar dallarının görüldüğü ve Genç Sultanın musâhib şaire ikramda bulunduğu alandır. (Resim 178, 179)

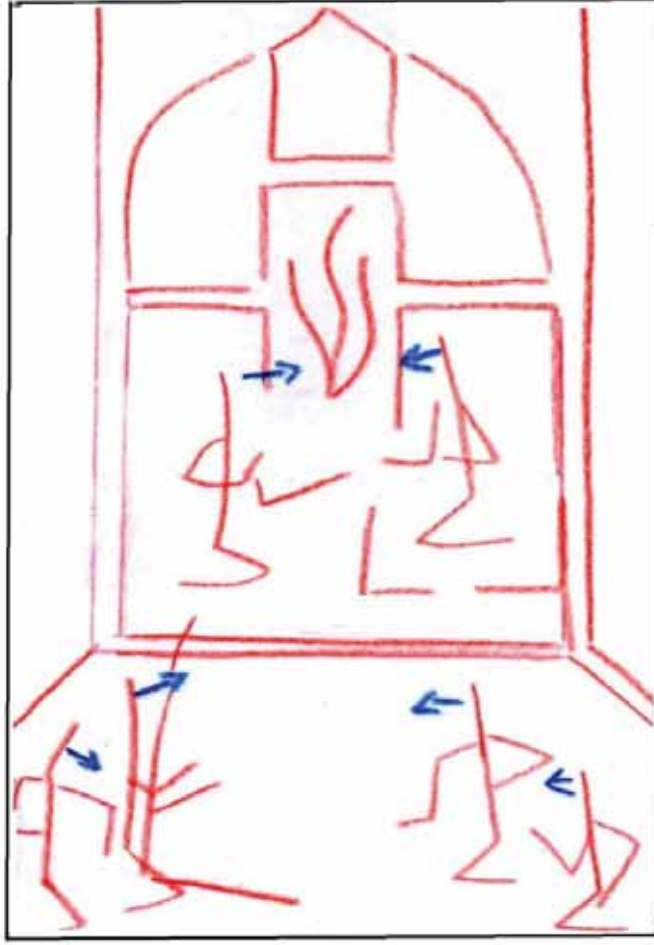

Resim 178: H-987, Y.7^b, ölçüm çizelgesindeki görünümü

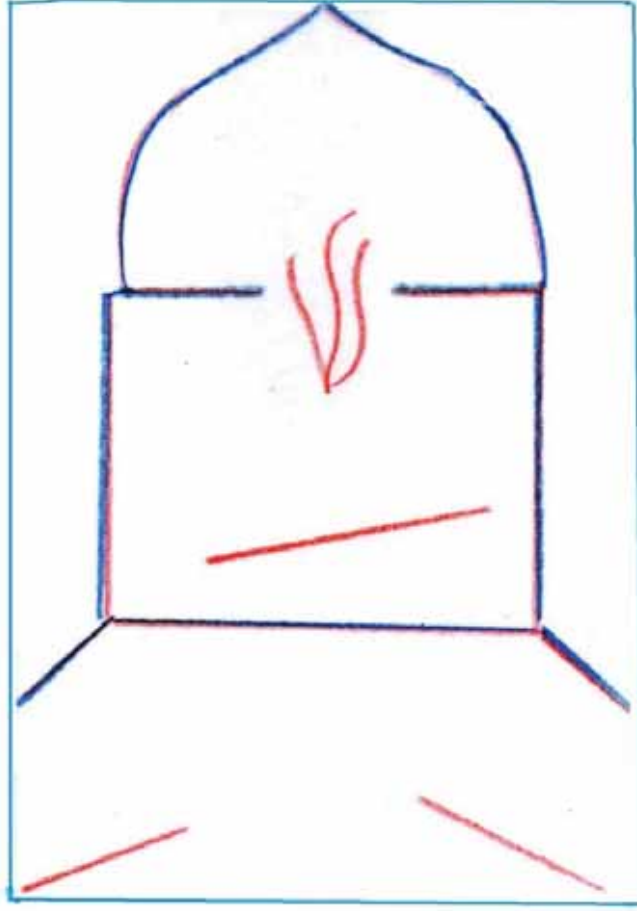
Resim 179: H-987, Y.7^b, Genç sultanın musâhib şairi ağırlaması Ayrıntılı çizimi

Figürlerin birbirlerine olan duruş ve bakış yönlerindende anlaşılacağı üzere resimsel olarak ayrılan bu iki bölgeyi destekler şekildedir. Aşağıda görüldüğü gibi bu minyatürde dinamikliği sağlayan figürlerin bu aktif yön duruşlarıdır. Bu durum ilk anda fark edilmeyebilir. Ancak sinema sanatında da çok sık raslanılan ve olayların tek bir mekânda kesintisiz olarak anlatıldığı sanatsal yapımlarda bu tarz bir mekân algısı ile görüntü dilinin kullanıldığı oldukça sık görülen bir olgudur. Bu da bize o devirde resimsel anlatımın ne kadar ileri olduğunu gösteren önemli bir örnektir. (Resim 180)

Resim 180: H-987, Y.7^b Figürlerin hareket yön çizimi

Aşağıdaki çizelgede görüldüğü gibi Resimdeki hiyerarşi figürlerin büyüklüklerine göre değil karşılıklı duruşlarda birbirlerinin daha yukarıda yer almalarına göre sağlanmıştır. (Resim 181)

Resim 181: H-987, Y.7^b Figürlerin yerleşim planı çizimi

Y.7^b'nin genelinde sıcak ve canlı renklerle birlikte, mekânların resimlendirilmesinde soğuk renkler kullanılmıştır. Renk tercihlerinin bu tarz kullanımı ile derinlik sağlanmıştır. Ayrıca minyatür genelinde her ton, eşit orantılı dağıtılmıştır. (Resim 182)

Resim 182: H-987, Y.7^b minyatürlerinin renk dağılımını gösteren çizim

H-987, Y.7^b minyatür renklerinin Pantone kodlarına göre dizilimi şu şekildedir:

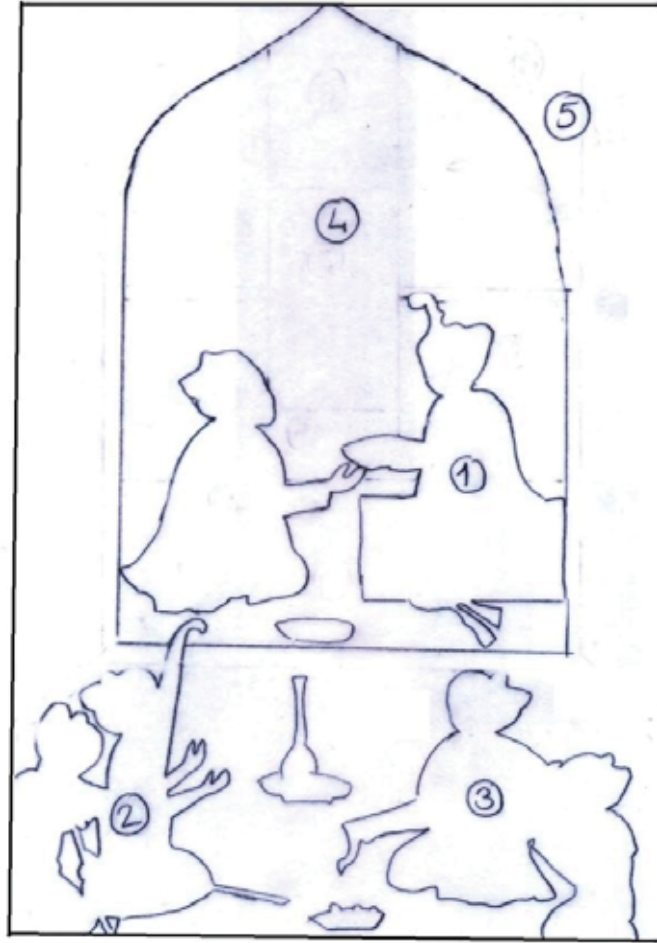
131 (Yellow-92.30, Rub. Red-6.20, Black-1.50), 535 (Green-15.60, Rub. Red-9.40, Trans. Wt.-75), 536 (Green-7.80, Rub. Red-4.70, Trans Wt.-87.50), 560 (Green-72.50, Warm Red-7.50, Black-20), 658 (Blue072-5.90, Black-0.40, Trans Wt.-93.70), 681 (Rub Red.-20, Black-5, Trans Wt.-75), 1505 (Orange021-50, Trans Wt.-50), 1525 (Orange021-97, Black-3), 1635 (Warm Red-15.60, Yellow-9.40, Trans Wt.-75), 1795 (Warm Red-86.20, Rub. Red-12.30, Black-1.50), 1797 (Red 032-98.50, Black-1.50), 1807 (Red 032-94.10, Black-5.90), 2748 (Ref. Blue-66.70, Violet-23.50, Black-5.90), 7501 (Yellow-1.90, Warm Red 0.40, Black-0.70, Trans Wt.-97), 7563 (Yellow 012-14.25, Orange021-9.85, Black-2.10, Trans Wt.-73.80), 7738 (Yellow 012-28.69, Pro. Blue-27.81, Orange021-2.69, Trans Wt. 40.81). (Resim 183)

KOD SIRASINA GÖRE
VARAK 7b

				
535 (1525)	536	560	658	681
				
1505	1635	1797	1807	2748
				
7501	7563	7738		

Resim 183: H-987, Y.7^b minyatürlerinin renklerinin Pantone kodlarına göre dizilimi

H-987 Y.7^b'da bulunan minyatürleri 5 bölümde inceleyebiliriz. (Resim 184)

Resim 184: H-987, Y.7^b minyatürlerinin incelenecek 5 bölümünü gösteren çizim

1. Bölüm: 536, 560, 1505, 1797, 2748. Bu bölümde kullanılan renk kodlarıdır. Sarığında tuğ bulunan ve işlemeli siyah kontürlü beyaz bir seccade (kilim) üzerinde dizleri üzerinde oturan genç sultan omuzlarında kırmızı kontürlü kırmızı kaftan bulunan musâhib şaire elindeki altından nar tabağını uzatarak ikramda bulunmaktadır. Şairin önünde ayrıca altından bir nar tabağı vardır. Dolayısıyla Sultan kendi tabağından yaptığı ikram ile şairin ne kadar önem verilen biri olduğunu vurgular. Şair ise sultan karşısındaki duruşu ile ona yakınlığını ve samimiyetini bize gösterir. (Resim 185)

Resim 185: H-987, Y.7^b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi (Renkli rep.)

Sultanın elbisesi anka kuşu (ördek) desenlidir. Elbisenin yakası işlemelidir. Omzuna aldığı uzun kollu kırmızı kontürlü turuncu kaftanının içi beyaz kürklü yakası işlemelidir. Belinde altın kemeri vardır. Boynundan beline uzanan altın düğmeler göze çarpar. Üzerine oturduğu beyaz seccadenin kenar suyu hurde desenlidir. Figürlerin yüz ve elleri kırmızı kontürlüdür. (Resim 186, 187, 188)

Resim 186: H-987, Y.7^b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi figür kumaş ayrıntısı(TSMK)

Resim 187: H-987, Y.7^b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi seccade desen ayrıntısı(TSMK)

Resim 188: Örgü Anadolu Çorap Motifleri (Gürbüz Azak, 3000 Türk Motifi, Boğaziçi yay., İstanbul 2015, s. 258)

Musahip şairin iç kıyafeti oldukça sadedir. Elbisenin üzerindeki desen türk damgalarını anımsatan formdadır ve altın yaldızlıdır. Şairin omuzlarındaki kırmızı kaftan oldukça süslemeli ve altın Rumî işlemelidir. Bu kaftanın Sultanın hediyesi olduğu anlaşılmaktadır.(Resim189)

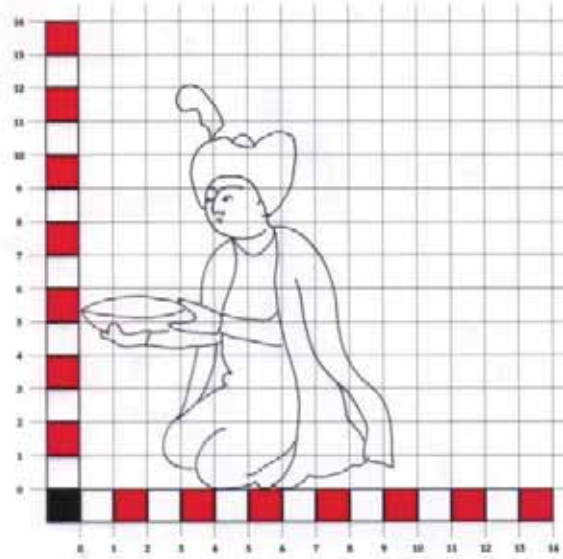

Resim 189: H-987, Y.7^b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi figür kumaş ayrıntısı(TSMK)

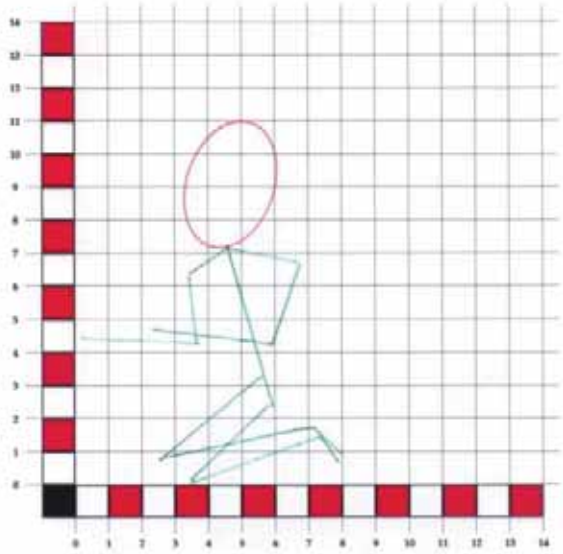
Sultan dizlerinin üzerinde oturuyor olmasına rağmen duruşu ve başı diktir. Baş, gövde diz ve kol oranları uyumludur. Omuzları ve kolları geniş, bedeni incedir. (Resim 190, 191, 192)

Resim 190: H-987, Y.7^b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi (siyah-beyaz rep.)

Resim 191: H-987, Y.7^b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi (Oran-orantı)

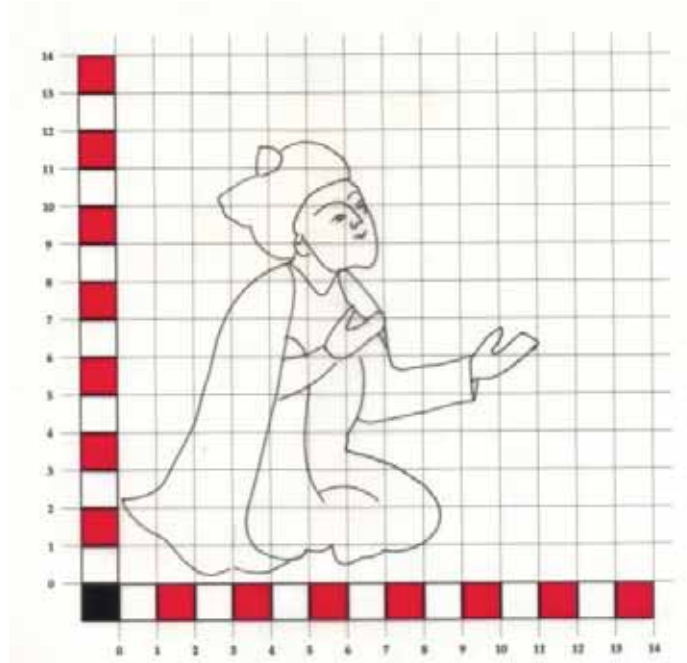
Resim 192: H-987, Y.7^b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi (Duruş Biçimi)

Yine bu bölümde inceleyeceğimiz figürlerden biri olan musâhib şairin duruşu da diktir. Ancak bir dizi, kolunun altına gelecek şekilde oturmuştur. Baş geriye eğilmiş ve iki eli öne uzanmıştır. (Resim 193)

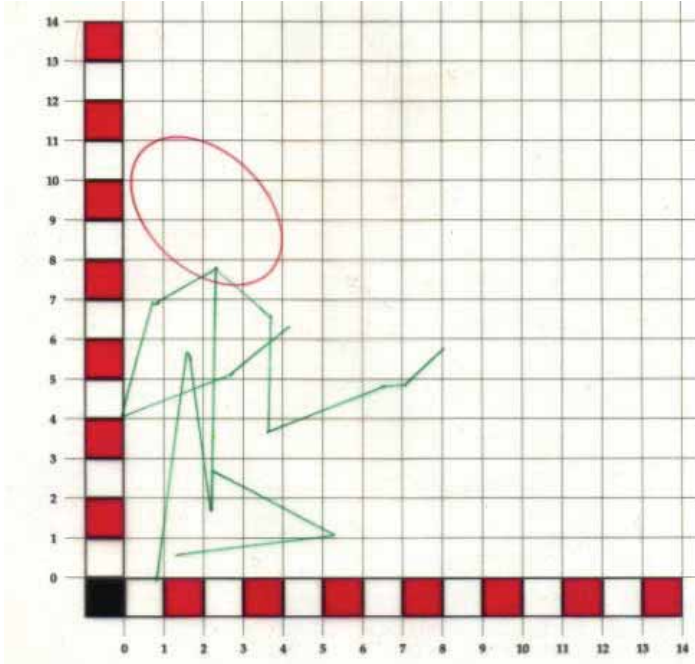

Resim 193: H-987, Y.7^b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi (siyah-beyaz rep.)

Bu figürün baş, gövde oranları uyumludur. Kolları ise uzun, omuzları geniş ve bedeni incedir. (Resim 194, 195)

Resim 194: H-987, Y.7^b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi (Oran-orantı)

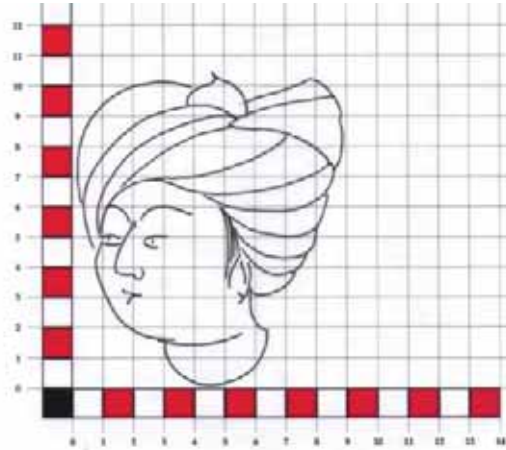

Resim 195: H-987, Y.7b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi (Duruş Biçimi)

Bu bölümde bulunan Sultan figürünün yüzü incelendiğinde orantılı olduğu görülür. Yüz açısı üçte bir oranında resmedilmiştir. Figürün sakal ve bıyığı yoktur. Yüzü dolgun yuvarlaktır. Kaşları kavisli yay, gözleri hafif çekik ve sürmeli, burnu kemerli ve ağzı küçüktür. (Resim 196, 197)

Resim 196: H-987, Y.7^b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı(TSMK)

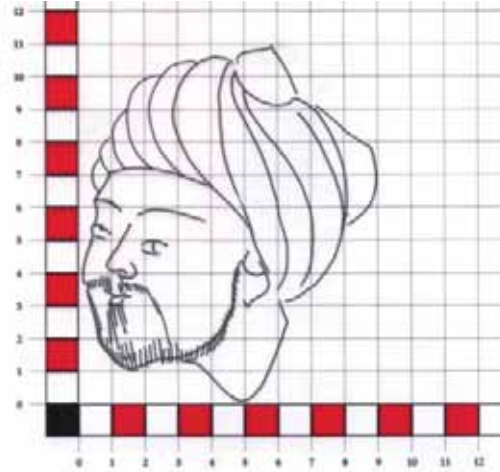

Resim 197: H-987, Y.7^b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı (Oran-orantı)

Musâhib Şairin yüz oranları incelendiğinde uyumlu olduğu görülür. Yüz açısı üçte bir oranında resmedilmiştir. Figürün sakal ve bıyığı bulunmaktadır. Yüzü köşeli ve dolgunur. Alın geniş ve çene uzundur. Kaşları kavisli uzun, gözleri küçük ve sürmeli, burnu küçük hafif kemerli ve ağzı küçüktür. (Resim 198, 199)

Resim 198: H-987, Y.7^b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı(TSMK)

Resim 199: H-987, Y.7^b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı (Oran-orantı)

2. Bölüm: 131, 1505, 1807, 2748, 7563, 7738. Bu bölümde kullanılan renk kodlarıdır. Önlerinde bir sahan tabak içerisinde uzun boyunlu sürahi bulunan iki müzisyen dizlerinin üzerinde müzik icra etmektedirler. Figürlerin yüz ve elleri, turuncu kıyafetleri kırmızı kontürlüdür. En yukarıda olan figürün elindeki telli büyük müzik aleti Çeng olarak adlandırılmaktadır. Alt kısımda bulunan müzisyenin elinde ise ney bulunmaktadır.* (Resim 200, 201, 202, 203)

* **Çeng**, “Arp” ailesine dâhil bir sazdır. Hitit uygarlığınca kullanılmış olduğu kazı sonuçlarından bilinmektedir. Deri gerilmiş 24 tel ile 3 tel arası bağlanabilen tiz sesli bir çalgıdır. At boynu gibi uzun ve eğri boynu olan sazın çanağı zerdali ağacıdır. Uzunluğu 75cm., derinliği 10cm. ve en dar yeri ise 18-20cm. arası olan sazın üstü geyik derisi ile kaplıdır. Sol kol altına alınarak çalınan çengin düzeni sol el ile yapılır. **Ney**, Kamıştan

Resim 200: H-987, Y.7b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi (Renkli rep.)

Resim 201: H-987, Y.7^b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi figür ayrıntısı(TSMK)

Resim 202: H-987, Y.7^b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi uzun boyunlu sürahi ayrıntısı(TSMK)

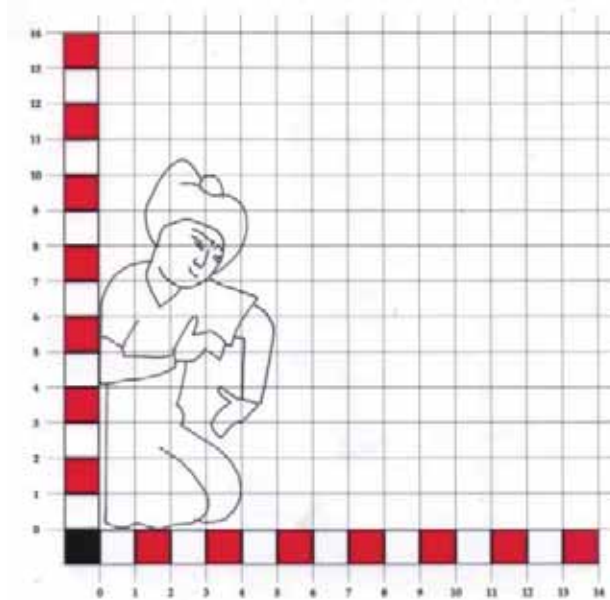
yapılmış dilsiz nefesli sazdır. Dokuz boğumludur ve bir başpareden oluşmaktadır. Diğer sazların hepsi akortlarını neye göre yaparlar. Altı deliği üstte, bir deliği alt tarafta olmak üzere yedi deliklidir. Yedinci boğumun büyüklüğüne göre yapılacak olan neyin türü belirlenir. Şah neyi 7cm., Mansur ney 6cm., kızneyi 5.5cm., Bolahenk 4cm.dir. (Şule Yum, *Osmanlı Resim Sanatı ve Müzik XV.-XVIII. Yüzyıl Minyatürlerinde Çalgılar ve Betimlemeler*, İTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aralık 1998, Yayınlanmamış Doktora Tezi.)

Kısa kollu elbiseler giyen bu iki figürün elbise yakaları işlemelidir. Ney çalan figürün iç elbisesinin kolları desenlidir ve altın kemer takmaktadır.

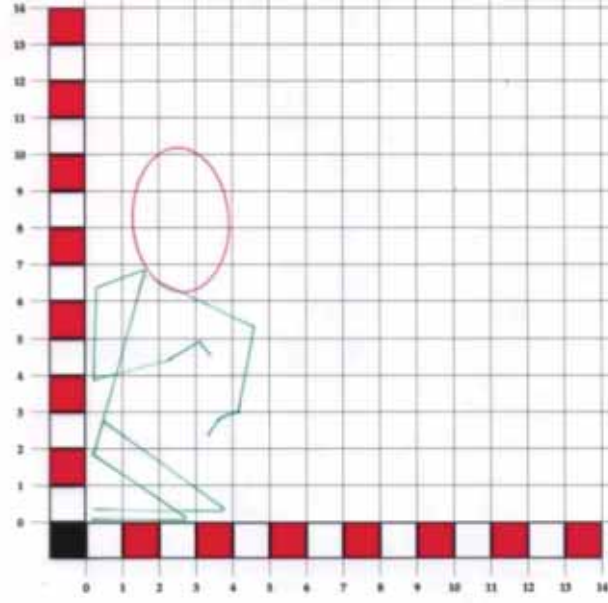

Resim 203: H-987, Y.7^b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi (siyah-beyaz rep.)

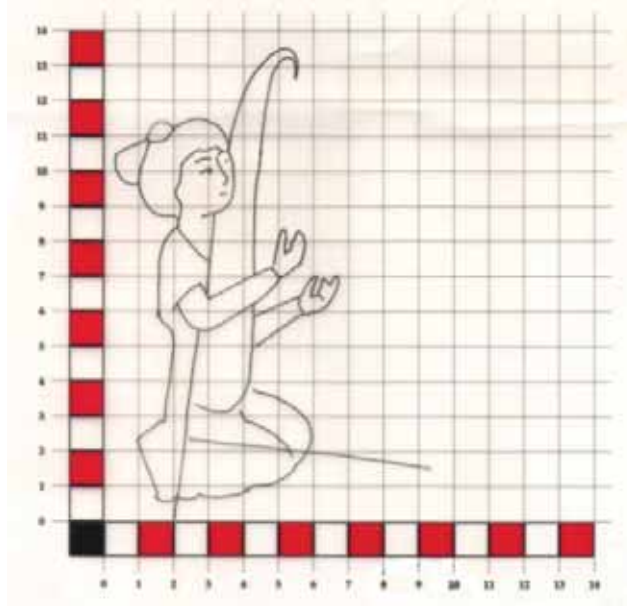
Figürlerin duruşları kullandıkları enstrumana göre şekil almıştır. Bu bölümdeki figürlerin baş, gövde oranları uyumludur. Kollar uzun, omuzlar dar ve beden incedir. (Resim 204, 205, 206, 207)

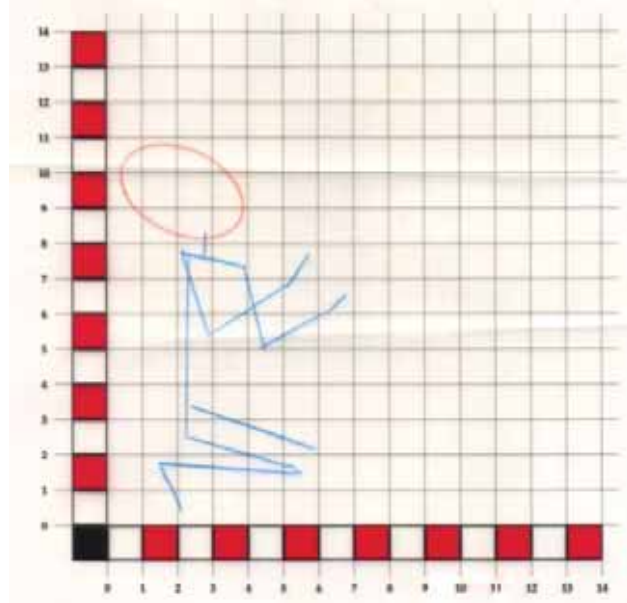
Resim 204: H-987, Y.7^b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi (Oran-orantı)

Resim 205: H-987, Y.7^b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi (Duruş Biçimi)

Resim 206: H-987, Y.7^b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi (Oran-orantı)

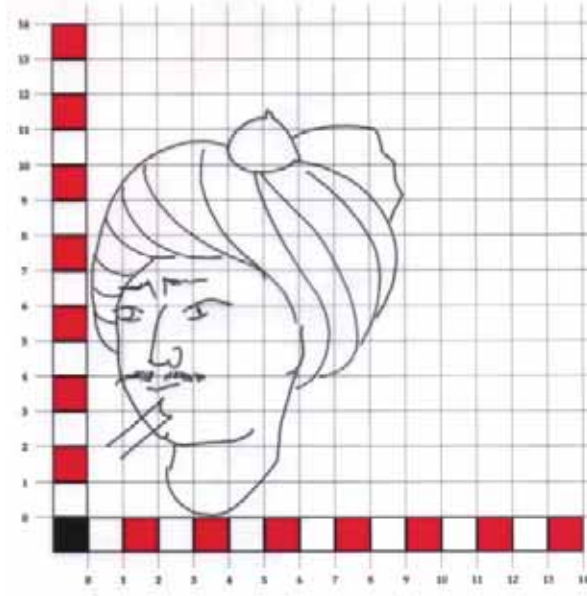

Resim 207: H-987, Y.7b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi (Duruş Biçimi)

Bu iki figür içerisinde en dikkati çeken ney üfleyen bu figürdür. Yüz açısı üçte bir oranında resmedilmiştir. Figürün baş ve yüz oranlarını incelediğimizde uyumlu ölçülere sahip olduğunu görürüz. Yüz ifade olarak bakıldığında ise gerçekçi olarak çizildiği anlaşılmaktadır. Yuvarlak yüzlü, uzun düz kaşlı, iri çekik gözlü, hafif kemerli burunludur. İnce ve uzun bir bıyığı bulunur. (Resim 208, 209)

Resim 208: H-987, Y.7^b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı(TSMK)

Resim 209: H-987, Y.7^b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı (Oran-orantı)

3. Bölüm: 131, 1505, 1795, 2748, 7563. Bu bölümde kullanılan renk kodlarıdır. İki müzisyen dizlerinin üzerinde müzik icra etmektedirler. Yukarıda olan figürün elindeki telli müzik aleti *ûd* olarak adlandırılmaktadır. Hemen alt kısımda bulunan figürün elinde ise def bulunur. Bu çalgılar meclislerde kullanılan en yaygın müzik aletleridir. Figürlerin yüz ve elleri, sarı kıyafetleri kırmızı kontürlüdür. (Resim 210, 211)

Resim 210: H-987, Y.7^b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi (Renkli rep.)

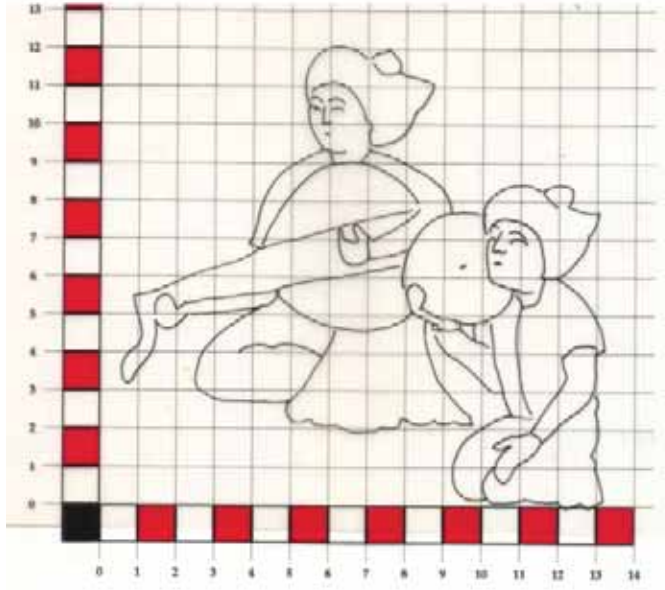
Resim 211: H-987, Y.7^b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi (siyah-beyaz rep.)

Def çalan figürün elbisesi Anka kuşu (ördek) desenli, yakaları ise işlemelidir. Belinde beyaz kumaş bir kuşak bulunur. Ûd çalan ise sade kıyafetlidir. (Resim 212)

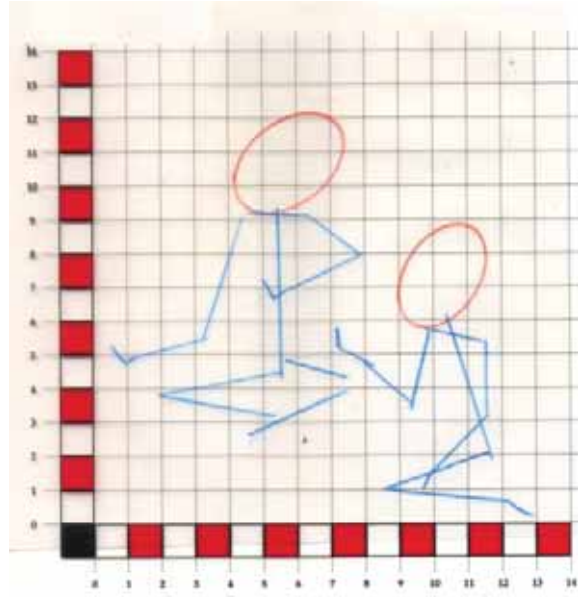

Resim 212: H-987, Y.7^b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi figür kumaş ayrıntısı(TSMK)

Figürlerin duruşları kullandıkları enstrumana göre şekil almıştır. Ûd çalan figürün oturuşu def çalan figürden farklıdır. (Resim 213, 214)

Resim 213: H-987, Y.7^b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi (Oran-orantı)

Resim 214: H-987, Y.7^b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi (Duruş Biçimi)

4. Bölüm: Trans Wt., 546, 658, 1635, 1797, 2748, 7563. Bu bölümde kullanılan renk kodlarıdır. Sultan ve Musâhib Şairin bulunduğu alana ait süslemelerin değerlendirildiği bu bölümde sıcak ve soğuk renkler bir arada kullanılmıştır. (Resim 215, 216)

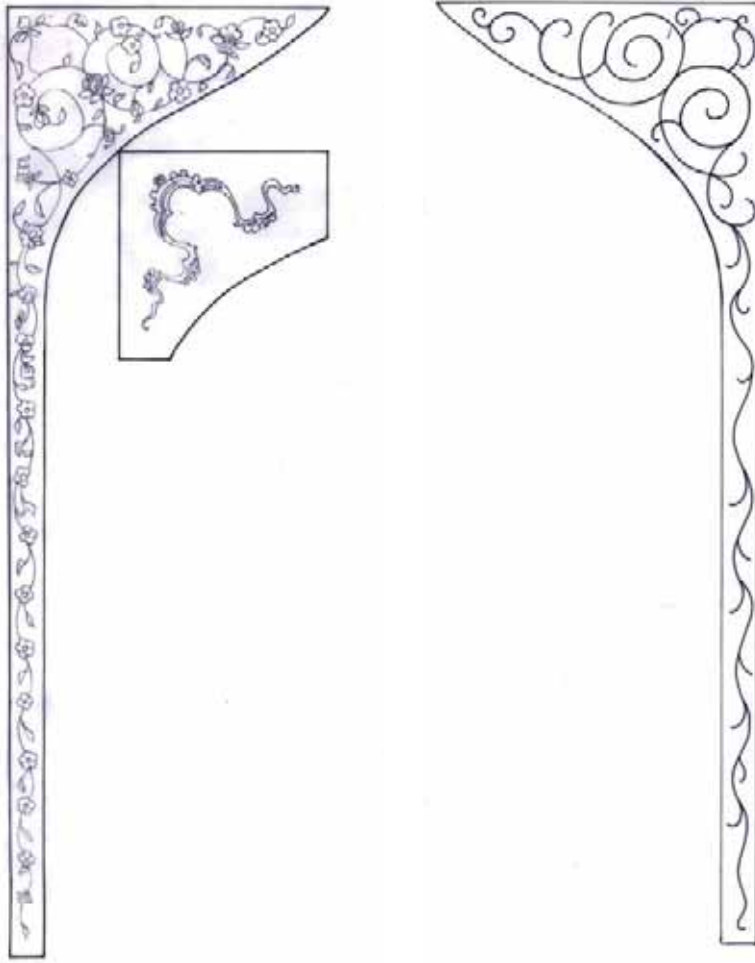

Resim 215: H-987, Y.7^b minyatürlerinin 4. Bölüm renklerinin Pantone kodlarına göre dizilimi

Resim 216: H-987, Y.7^b minyatürlerinden 4. Bölüm obje ve çini süsleme desen incelemesi(TSMK)

Bu bölümün çerçevesinin en dışında yer alan bu süsleme altın yıldız serbest tek bir iplik üzerine tasarlanmıştır. Tasarımda altın yıldız hatâi ve penç tarzı küçük çiçekler yer alır. Süslemeyi ise en köşede konumlanmış beyaz tek bir çin bulutu tamamlar. (Resim 217, 218)

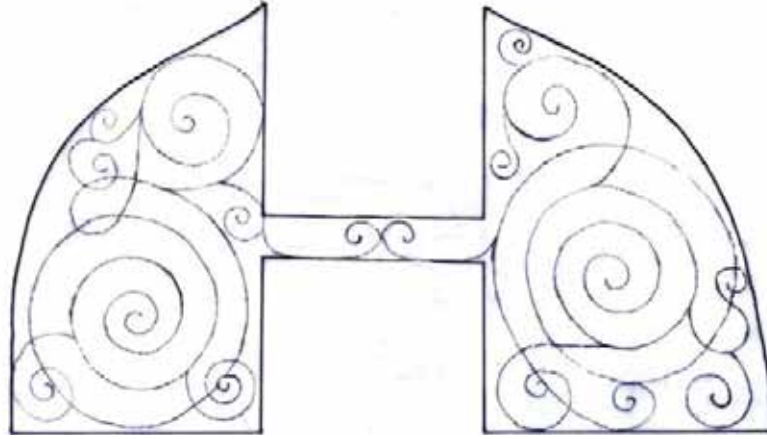

Resim 217,: H-987, Y.7^b minyatürlerinden 4. Bölüm incelemesi dış çerçeve desen çizimi
Resim , 218: H-987, Y.7^b minyatürlerinden 4. Bölüm incelemesi dış çerçeve iplik çizimi

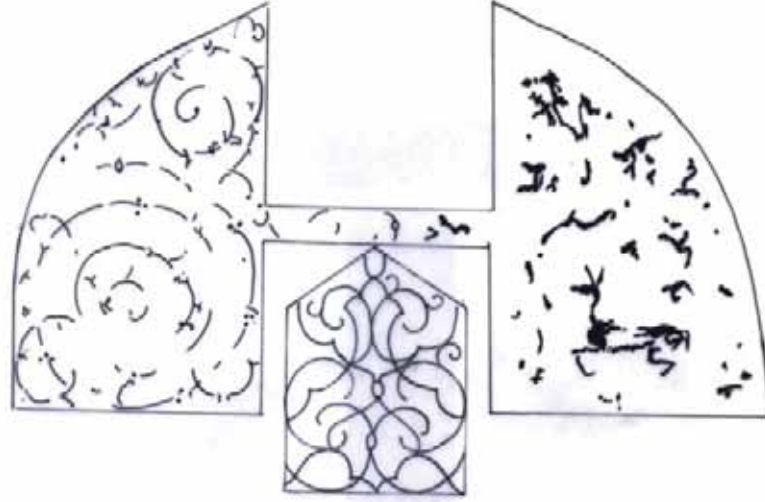
Orta kısımda yer alan beyaz üzerindeki süslemede de serbest tasarım uygulanmıştır. Bu fon üzerine kırmızı helezon iplikler içerisinde her iki bölümde de net olarak görülemeyen ancak mavi dallar altında ceylan olduğu anlaşılan resimler bulunmaktadır. (Resim 219, 220, 221, 222)

Resim 219, H-987, Y.7^b minyatürlerinden 4. Bölüm sağ iç süsleme ayrıntısı(TSMK)
Resim , 220: H-987, Y.7^b minyatürlerinden 4. Bölüm sol iç süsleme ayrıntısı(TSMK)

Resim 221: H-987, Y.7^b minyatürlerinden 4. Bölüm iç süsleme desen iplik çizimi

Resim 222: H-987, Y.7^b minyatürlerinden 4. Bölüm iç süsleme desen ayrıntı çizimi

Bu süslemenin merkezinde yer alan ve sıvama altın üzerine yapılmış siyah renkli Rumî orta bağ çıkışlı desen de serbest olarak çalışılmıştır. Üzerinde hatai ve gonca çiçek süslemeleri bulunmaktadır. (Resim 223)

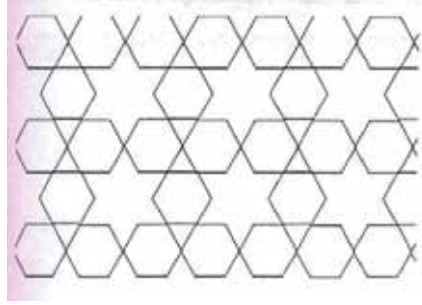

Resim 223: H-987, Y.7^b minyatürlerinden 4. Bölüm orta süsleme desen ayrıntısı(TSMK)

Bu çerçeve içerisindeki mavi üzerine lacivert çizgili süslemelerden altılı yıldız (Altıgen) geometrik şekli İslam coğrafyasında oldukça yaygındır. (Resim 224, 225)

Resim 224: H-987, Y.7^b minyatürlerinden 4. Bölüm Altılı Yıldız süsleme desen ayrıntısı(TSMK)

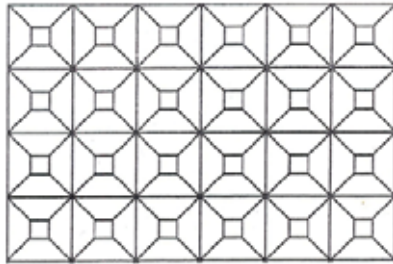
Resim 225: Altıgen 40

(Yıldız Demiriz, *İslam Sanatında Geometrik Süsleme: Bir Envanter Denemesi*, Lebib Yalkın Yay., İstanbul 2000, s. 57)

Bir diğer süsleme de orta kısımdaki açıklığın hemen altında yer almaktadır. Bu desen üçgen olarak adlandırılmaktadır. Taba renkli kırmızı çizgili olan bu desen minyatürlerde sıkça kullanılan bir desendir. (Resim 226, 227)

Resim 226: H-987, Y.7^b minyatürlerinden 4. Bölüm pencere altı süsleme desen ayrıntısı(TSMK)

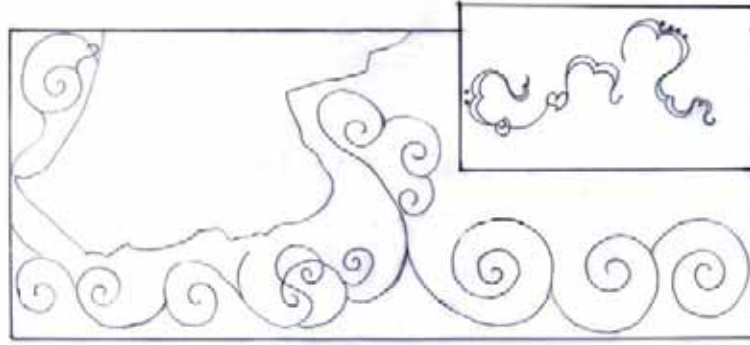
Resim 227: Üçgen 04

(Yıldız Demiriz, *İslam Sanatında Geometrik Süsleme: Bir Envanter Denemesi*, Lebib Yalkın Yay., İstanbul 2000, s. 19)

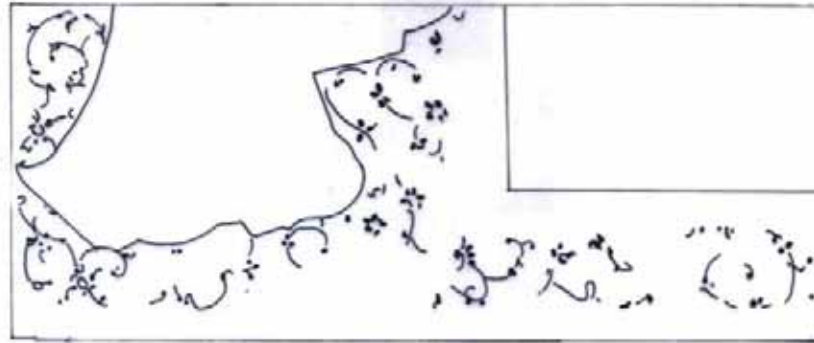
Karşılıklı oturan figürlerin altında bulunan sarı renkli halı deseni serbest olarak tasarlanmıştır. Bu fon üzerine serbest olarak siyah helezın iplikli çiçeklerle desenlendirilmiştir. Koyu kırmızı Çin bulutlarıyla süslemeye hareket verilmiştir. (Resim 228, 229, 230)

Resim 228: H-987, Y.7^b minyatürlerinden 4. Bölüm halı desen ayrıntısı(TSMK)

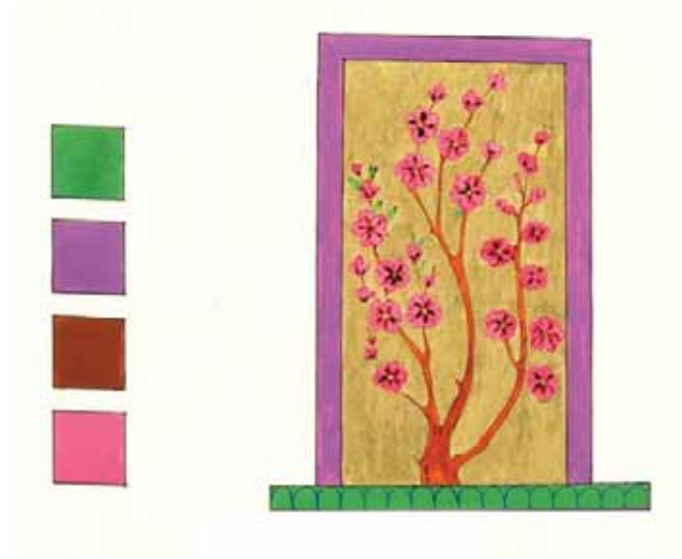

Resim 229: H-987, Y.7^b minyatürlerinden 4. Bölüm süsleme iplik desen çizimi

Resim 230: H-987, Y.7^b minyatürlerinden 4. Bölüm süsleme desen çizimi

Bu bölümün merkezinde yer alan açıklıktan görülen bahar dalı tüm süslemelerin ortasında yer alır. Kırmızı kontürlü bu peyzajda, 681, 1635, 1807, 7738 kullanılan renk kodlarıdır. (Resim 231)

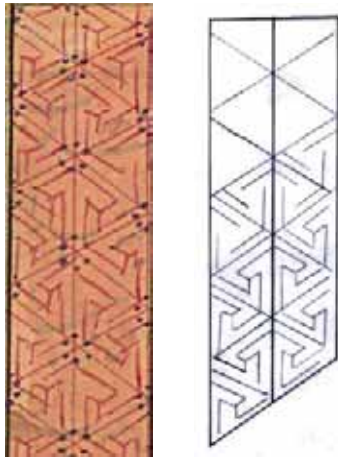

Resim 231: H-987, Y.7^b minyatürlerinden 4. Bölüm incelemesi (Renkli rep.)

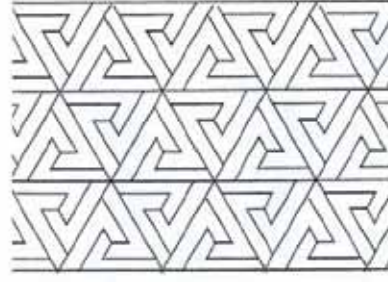
5. Bölüm: 681, 1635, 7738. Bu bölümde kullanılan renk kodlarıdır. Müzisyenlerin bulunduğu bu alanın süslemesi oldukça sade olarak tasarlanmıştır. Duvar kenarlarında kırmızı kontür çizgili Fırıldak olarak adlandırılan desen kullanılmıştır. Kırmızı kontürlü yer döşemesi ise tuğla şeklinde tasarlanmıştır. (Resim 232, 233, 234, 235, 236)

(Resim 232) : H-987, Y.7^b minyatürlerinin 5. Bölüm renklerinin Pantone kodlarına göre dizilimi

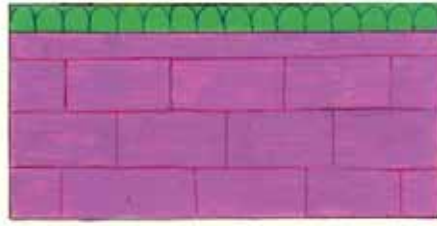

Resim 233: H-987, Y.7^b minyatürlerinden 5. Bölüm desen ayrıntısı ve çizimi(TSMK)

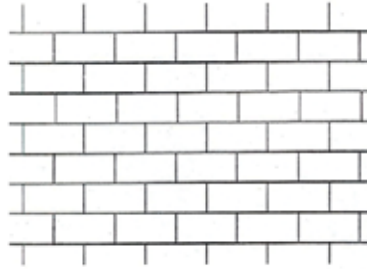

Resim 234: Fırıldak30

(Yıldız Demiriz, *İslam Sanatında Geometrik Süsleme: Bir Envanter Denemesi*, Lebib Yalkın Yay., İstanbul 2000, s. 262)

Resim 235: H-987, Y.7^b minyatürlerinden 5. Bölüm incelemesi (Renkli rep.)

Resim 236: Tuğla 06 (Yıldız Demiriz, *İslam Sanatında Geometrik Süsleme: Bir Envanter Denemesi*, Lebib Yalkın Yay., İstanbul 2000, s. 216)

4.2.2 Genç Sultanın Meclisi Diğer Şehzade ve Şairleri Ağırlaması

Yazma Eser No: Y.32^b

Yazma Eser Ölçüleri: (14x19cm.)

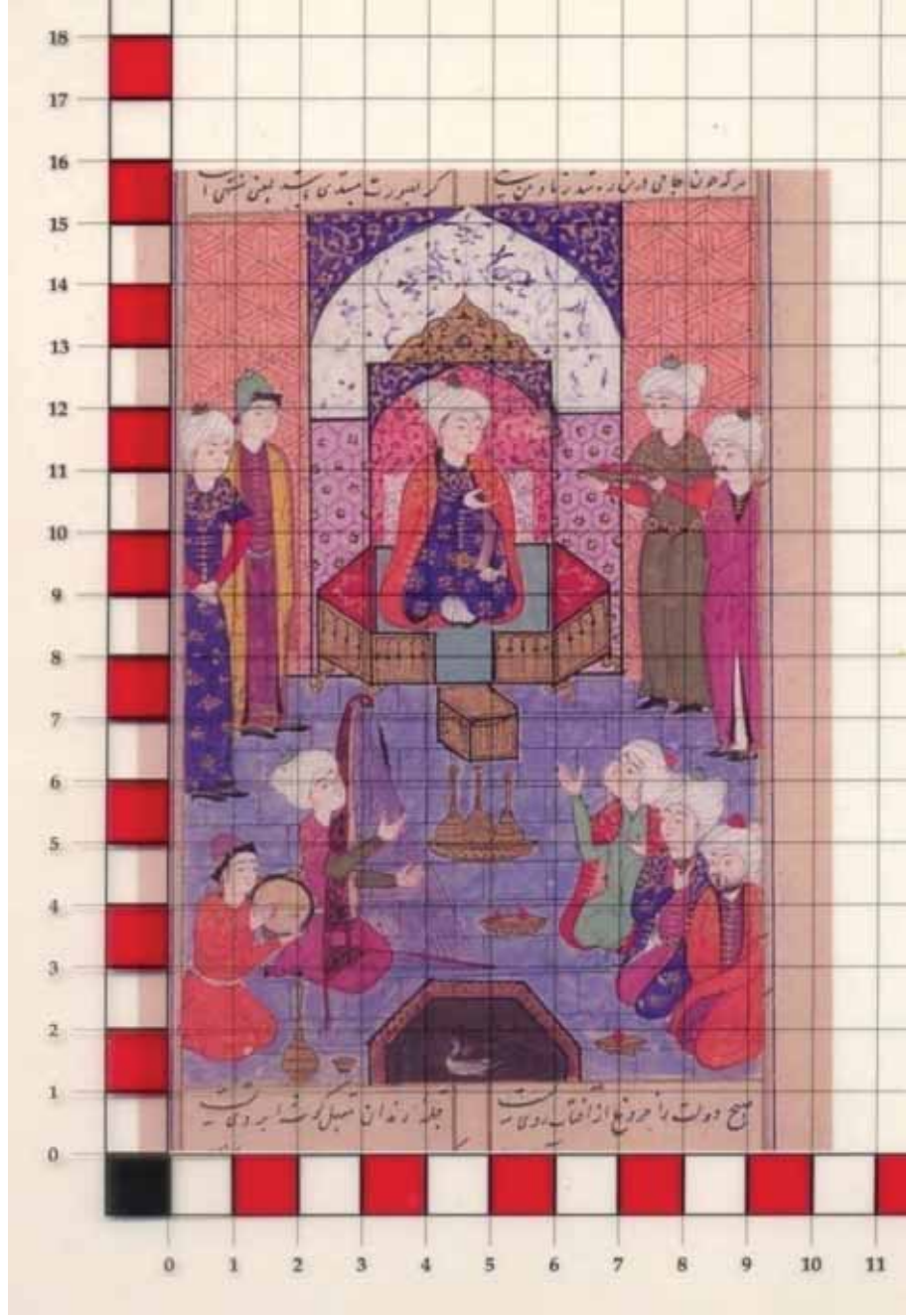
Tahtında oturan genç sultanın iki tarafında hizmet ve ikramda bulunanlar yer almaktadır. Genç sultan yerde oturmuş olan üç konuğuyla sohbet etmektedir. Konukların önünde nar tabakları bulunmaktadır. Müzisyenler ise havuzun etrafında meşk yaparlar. Havuzun içerisinde beyaz bir ördek yüzmektedir. (Resim 237)

Resim 237: H-987, Y.32^b, Genç Sultanın Meclisi Diğer Şehzade ve Şairleri Ağırlaması(TSMK)

Teknik Analiz

H-987, Y.32^b minyatürünü boyut ölçüm çizelgesine yerleştirdiğimizde figürlerin boyutlarının oturanlarda 4cm, ayakta duranlarda ise 6cm. olduğu gözlemlenir. Figürlerin ölçülerinde hiyerarşik dizilim merkezde tahtta oturan Genç Sultana göre düzenlenmiştir. (Resim 238, 239)

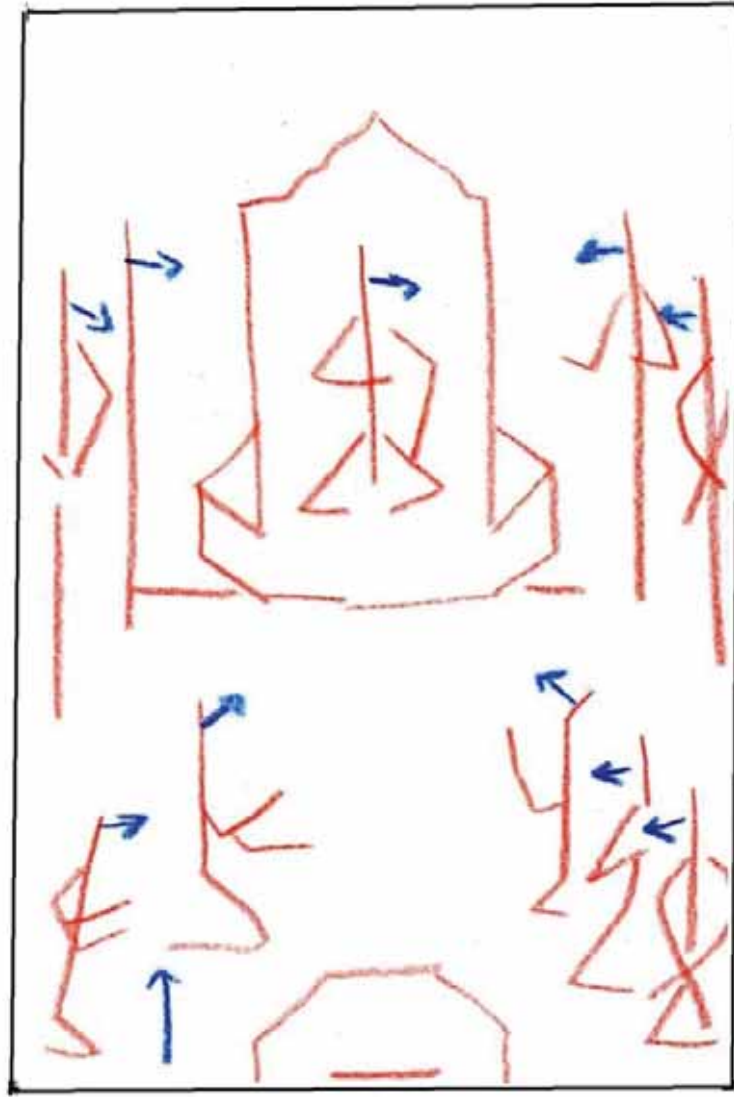

Resim 238: H-987, Y.32^b ölçüm çizelgesindeki görünümü

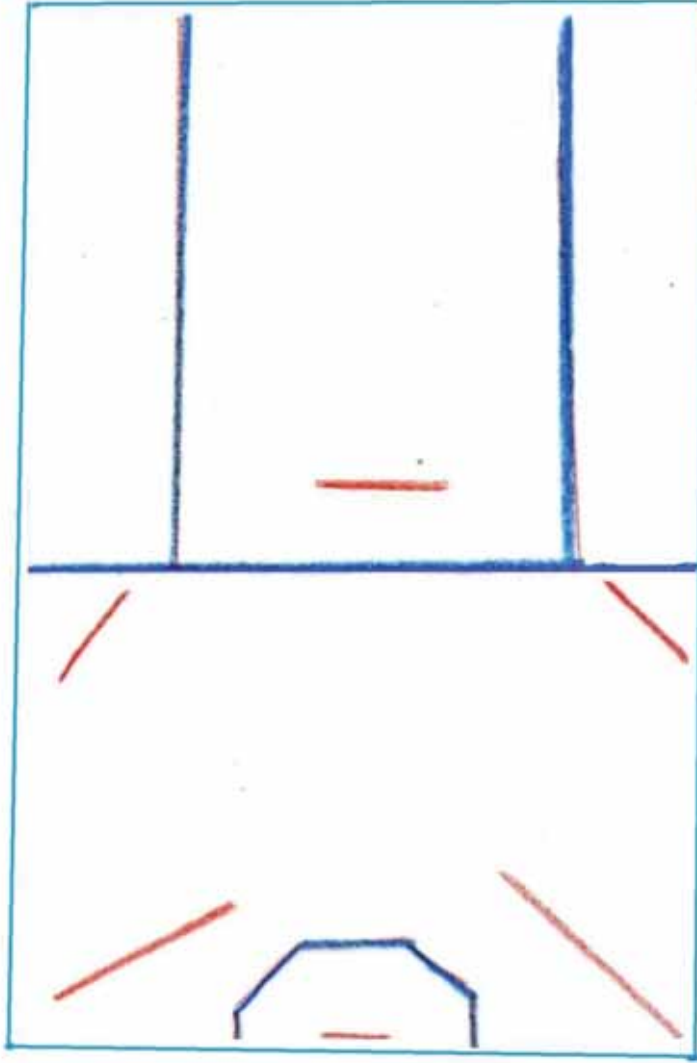

Resim 239: H-987, Y.32^b, Genç Sultanın Meclisi Diğer Şehzade ve Şairleri ağırlaması. Ayrıntılı çizimi

H-987, Y.32^b minyatüründe figürlerin birbirlerine olan konum yönlerinden de anlaşılacağı üzere tasarımda oluşturulan iki bölge desteklenmektedir. Birinci bölge sultan ve içinde bulunduğu taht alanı, ikincisi ise ayakta duran ve oturan konukların bulunduğu alandır. Yine bu minyatürde görüldüğü gibi dinamikliği sağlayan figürlerin aktif yön duruşlarıdır. (Resim 240, 241)

Resim 240: H-987, Y.32^b Figürlerin hareket yön çizimi

Resim 241: H-987, Y.32^b Figürlerin yerleşim planı çizimi

Y.32^b'nin genelinde sıcak ve canlı renklerle birlikte soğuk tonlu renklerde kullanılmıştır. Renk tercihlerinin bu tarz kullanımı ile derinlik sağlanmıştır. Ayrıca her tonun, minyatür genelinde eşit orantılı dağıtılmış olduğu görülür. (Resim 242)

Resim 242: H-987, Y.32^b minyatürlerinin renk dağılımını gösteren çizim

H-987, Y.32^b minyatür renklerinin Pantone kodlarına göre dizilimi şu şekildedir:

021, 344 (Pro. Blue-3.90, Yellow-2.30, Trans. Wt.-93.80), 470 (Yellow-52.90, Warm Red-35.30, Ref. Blue-5.90, Black-5.90), 523 (Rub. Red-3.90, Green-2.30, Trans Wt.-93.80), 543 (Ref. Blue-10.90, Yellow-1.60, Trans Wt.-87.50), 560 (Green-72.50, Warm Red-7.50, Black-20), 606 (Yellow-73.80, Black-1.20, Trans Wt.-25), 659 (Blue072-11.80, Black-0.70, Trans Wt.-87.50), 680 (Rub. Red-10, Black-2.50, Trans Wt.-87.50), 681 (Rub. Red-20, Black-5, Trans. Wt.-75), 695 (Red 032-20, Black-5, Trans Wt.-75), 706 (Red 032-3.08, Black-0.05, Trans Wt.-96.87), 719 (Orange021-1.70, Black-0.30, Trans Wt.-98), 729 (Orange021-9.10, Black-3.40,

Trans Wt.-87.50), 1625 (Warm Red.-7.80, Yellow-4.70, Trans Wt.-87.50), 2728 (Ref. Blue-37.50, Violet-12.50, Trans Wt.-50), 2738 (Ref. Blue-75, Violet-25), 7417 (Yellow-25, Rub. Red-25, Trans Wt.-50), 7493 (Yellow-7.50, Pro. Blue-2.50, Black-2.50, Trans Wt.-87.50), 7500 (Yellow-2.10, Warm Red-0.30, Black-0.60, Trans Wt.-97), 7629 (Warm Red.-46.29, Black-24.20, Trans Wt.-29.51), 7747 (Yellow 012-27.78, Pro. Blue-4.67, Black-6.94, Trans Wt.-60.61), 7415 (Yellow-3.30, Rub. Red-3, Black-0.20, Trans Wt.-93.50). (Resim 243)

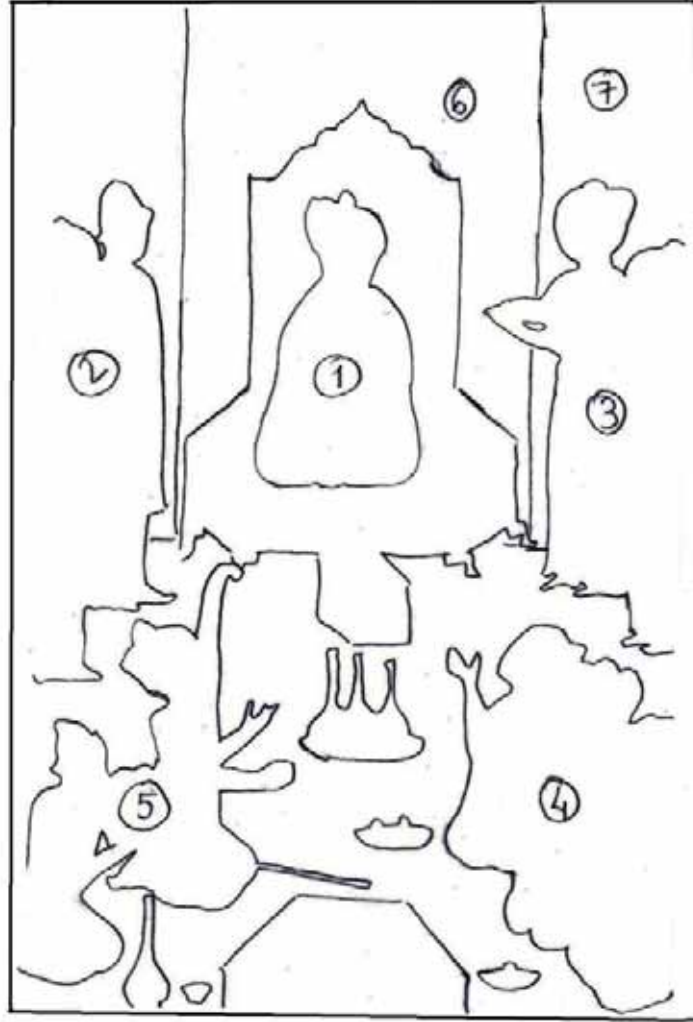
KOD SIRASINA GÖRE

VARAK 32b

021	344	523	543	560
606	659	680	681	695
706	719	729	1625	2728
2738	7417	7464	7493	7500
7629	7747	7415	470	

Resim 243: H-987, Y.32^b minyatürlerinin renklerinin Pantone kodlarına göre dizilimi

H-987 Y.32^b'da bulunan minyatürleri 7 bölümde inceleyebiliriz. (Resim 244)

Resim 244: H-987, Y.32^b minyatürlerinin incelenecek 7 bölümünü gösteren çizim

1. Bölüm: Trans Wt., 021, 523, 2738, 7747. Bu bölümde kullanılan renk kodlarıdır. Omuzlarında siyah yakalı, altın işlemeli kırmızı kontürlü kaftanı bulunan ve tahtında oturan genç sultanın yaptığı el jesti ile sohbet ettiği anlaşılmaktadır. Genç sultanın iç giysisi süslemelidir. Altın kemeri ve altın düğmeleri vardır. Yıldız desenli bu elbisenin, yaka kısmı ise işlemelidir. Ayrıca Sultanın bacağından beyaz bir iç etek görülür. Sultanın yüz ve elleri kırmızı ile kontürlenmiştir. (Resim 245, 246, 247)

Resim 245: H-987, Y.32^b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi (Renkli rep.)

Resim 246: H-987, Y.32^b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi figür kumaş ayrıntısı(TSMK)

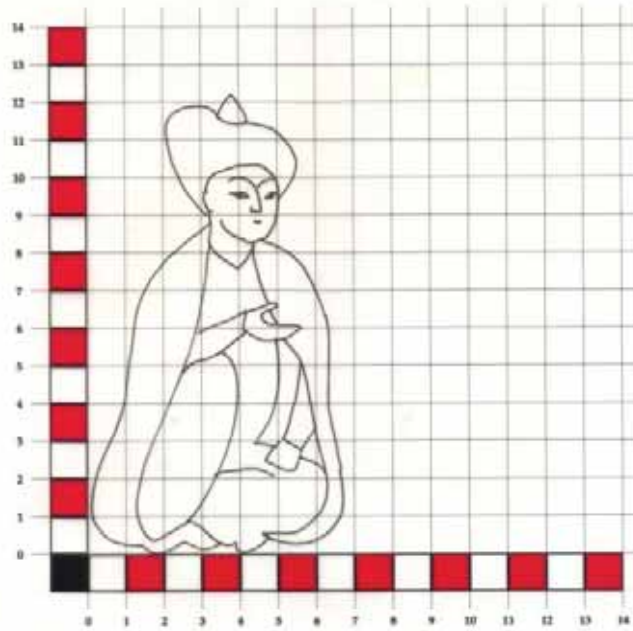

Resim 247: H-987, Y.32^b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi figür kumaş desen ayrıntısı(TSMK)

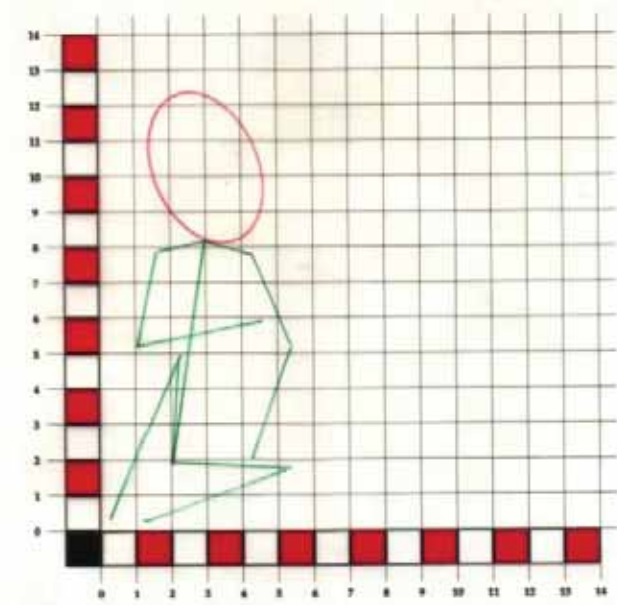
Sultanın dik ve kendinden emin oturuşu minyatürde fark edilen bir unsurdur. Baş, gövde, kol ve bacaklar orantılı olarak çizilmiştir. Omuzlar geniş beden ince, gövde yapılıdır. (Resim 248, 249, 250)

Resim 248: H-987, Y.32^b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi (siyah-beyaz rep.)

Resim 249: H-987, Y.32^b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi (Oran-orantı)

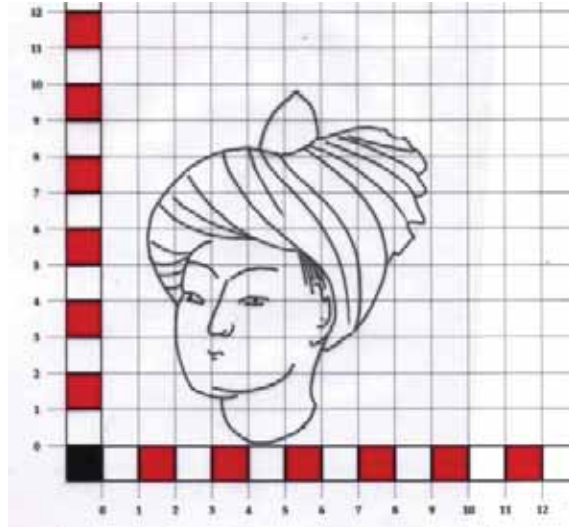

Resim 250: H-987, Y.32^b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi (Duruş Biçimi)

Bu bölümde Sultan figürünün yüz hatlarının orantılı olduğu görülür. Figürün sakal ve bıyığı yoktur. Yüz açısı üçte bir oranında resmedilmiştir. Yüzü dolgun yuvarlaktır. Kaşları kavisli yay, gözleri hafif çekik ve sürmeli, burnu kemerli ve ağzı küçüktür. Çenesinin dışa çıkık olduğu gözlemlenir. (Resim 251, 252)

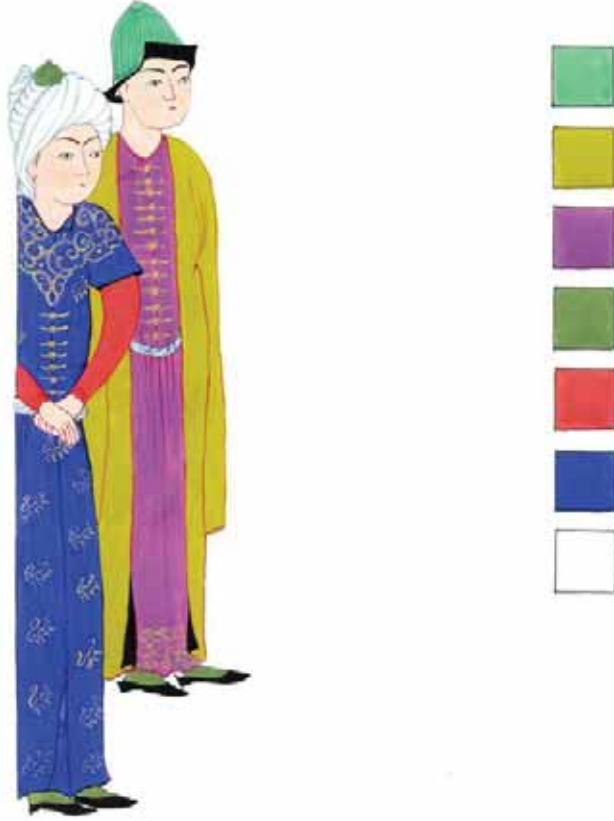

Resim 251: H-987, Y.32^b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı(TSMK)

Resim 252: H-987, Y.32^b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı (Oran-orantı)

2. Bölüm: Trans Wt., 344, 606, 680, 2738, 7417, 7747. Bu bölümde kullanılan renk kodlarıdır. Ayakta iki figür yer alır. Figürlerden üstte duranı yüksek tepeli keçe şapkalıdır ve dış giysisi oldukça sadedir. Ancak iç elbisesinin altın düğmeleri ve etek uçlarındaki altın işlemleri dikkat çekicidir. Minyatürün çerçeve sınırlaması ile yarım olarak resimlenmiş diğer figürü ise işlemeli elbiselere sahiptir. Bu elbisenin yakaları altın işlemeli kumaşı ise Anka kuşu (ördek) desenlidir. Her iki figürün elbiselerinin altından yeşil çorapları ve siyah deri ayakkabıları görünmektedir. Figürlerin yüz ve elleri sarı ve mor elbisesi kırmızı kontürlüdür. (Resim 253, 254, 255)

Resim 253: H-987, Y.32^b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi (Renkli rep.)

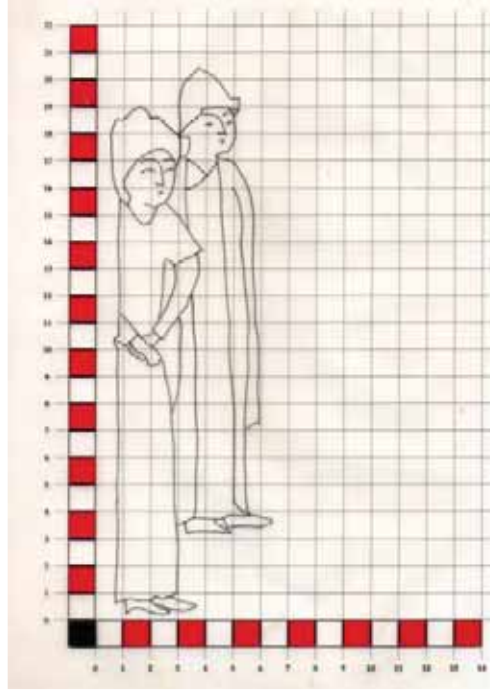

Resim 254: H-987, Y.32^b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi (siyah-beyaz rep.)

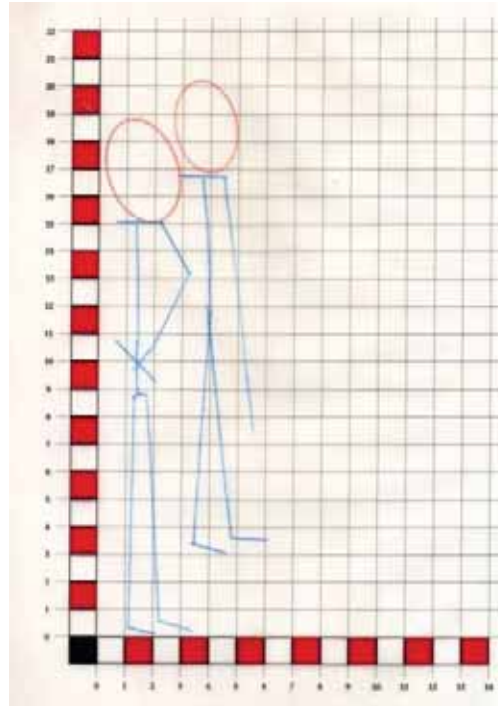

Resim 255: H-987, Y.32^b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi figür kumaş ayrıntısı(TSMK)

Ayakta duran bu iki uzun figürün duruşları diktir. Baş ve vücut ölçüleri ise orantılıdır. Figürlerin omuzlarının geniş bedenlerinin ince olduğu görülür. (Resim 256, 257)

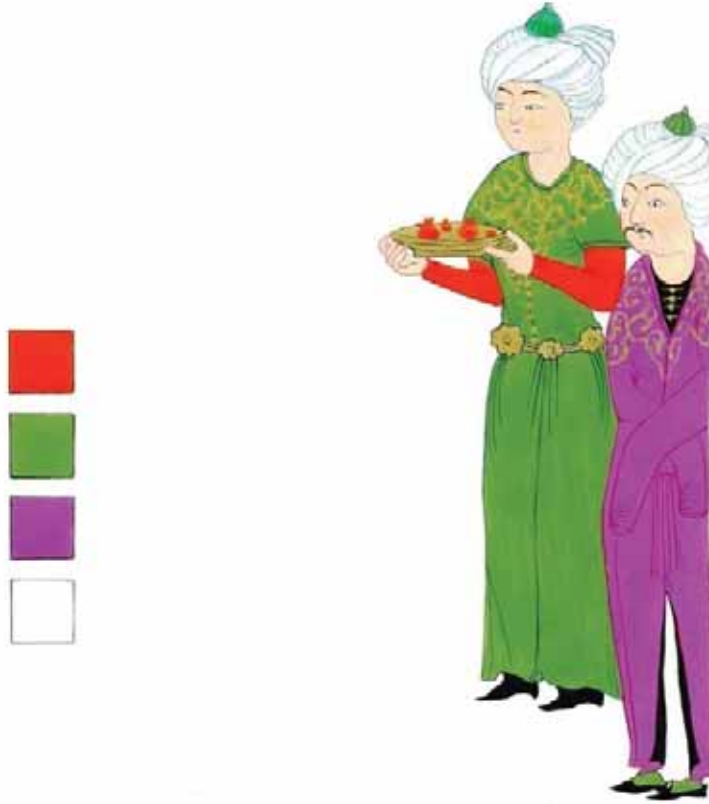
Resim 256: H-987, Y.32^b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi (Oran-orantı)

Resim 257: H-987, Y.32^b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi (Duruş Biçimi)

3. Bölüm: Trans Wt., 021, 344, 681. Bu bölümde kullanılan renk kodlarıdır. Ayakta iki figür bulunmaktadır. Figürlerden üstte duranın elindeki altın tabakta nar bulunur. Bu figürün elbise yakası altın işlemelidir. Elbisenin belinde ise altın kemer görülür. Siyah deri ayakkabılar giymektedir. Minyatürün çerçeve sınırlaması ile yarım olarak resimlenmiş diğer figürü ise uzun elbise kolları ile dikkati çeker.

Elbisesinin işlemeli yakası bulunmaktadır. Figürlerin yüz ve elleri, mor kıyafet kırmızı kontürlüdür. Yeşil kıyafet mavi kontürlüdür.(Resim 258, 259, 260)

Resim 258: H-987, Y.32^b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi (Renkli rep.)

Resim 259: H-987, Y.32^b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi (siyah-beyaz rep.)

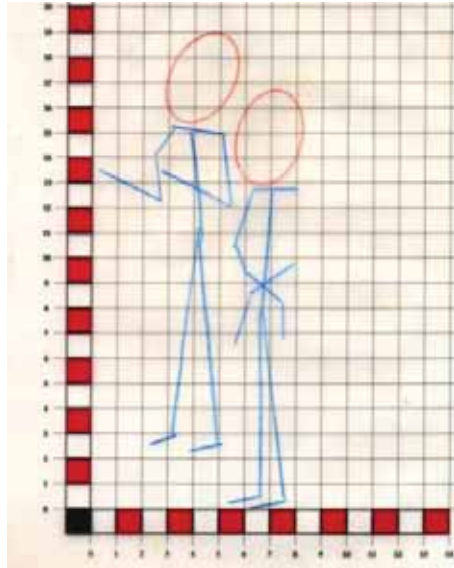

Resim 260: H-987, Y.32^b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi figür kumaş ayrıntısı(TSMK)

Bu iki uzun figürün duruşları diktir. Baş ve vücut ölçüleri ise orantılıdır. Figürlerin omuzlarının geniş bedenlerinin ince olduğu görülür. (Resim 261, 262)

Resim 261: H-987, Y.32^b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi (Oran-orantı)

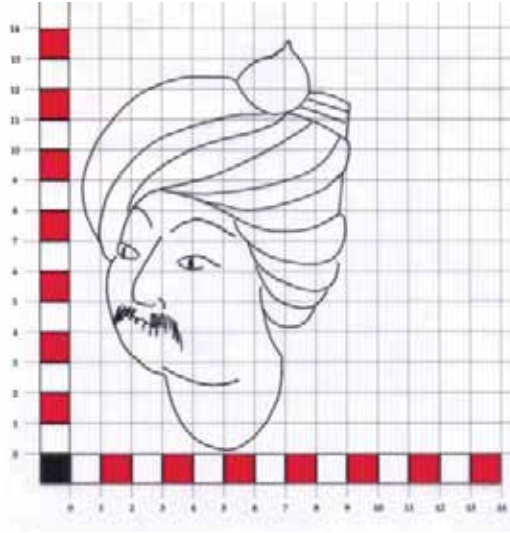

Resim 262: H-987, Y.32^b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi (Duruş Biçimi)

Minyatürdeki Yüz açısı üçte bir oranında resmedilmiştir. Figürün yüz hatlarının orantılı olduğu görülür. Yüzü dolgun yuvarlaktır. Kaşları kavisli yay, gözleri hafif çekik ve sürmeli, burnunun etli ve iri, ağzı ise küçüktür. (Resim 263, 264)

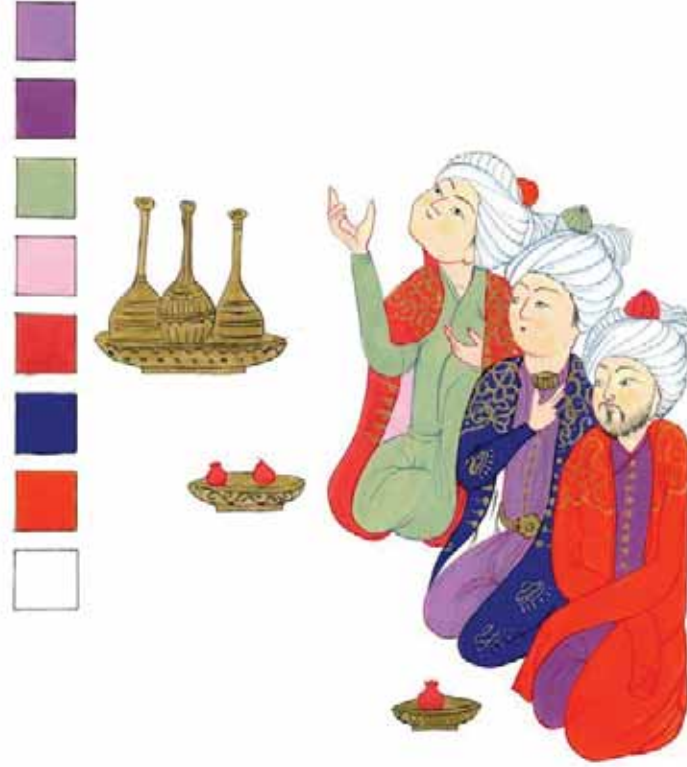
Resim 263: H-987, Y.32^b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı(TSMK)

Resim 264: H-987, Y.32^b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı (Oran-orantı)

4. Bölüm: Trans Wt., 021, 344, 680, 681, 706, 2728, 7417. Bu bölümde kullanılan renk kodlarıdır. Minyatürde, yerde dizlerinin üzerinde yan yana oturmuş üç figür bulunur. Bu üç figürün önünde büyük tepsi içerisinde üç uzun boyunlu sürahi ve bir nar tabağı yer alır. Figürlerden üstte duranın eli havada üst bölümdeki sultana doğru jest yapmaktadır. İç elbisesi sade omuzlarındaki kaftanının yakası işlemelidir. Ortadaki figürün elinde küçük bir kâse bulunmaktadır. Onun da elbisesi sadedir. Ancak altın kemeri vardır. Omuzlarındaki kaftanın yakası altın işlemeli, kumaşı ise altın Anka kuşu (ördek) desenlidir. Belinde ise altın kemer bulunur. En alt bölümde yer alan figür ise kollarını önünde çapraz yapmış şekilde oturmaktadır. İç kıyafeti sadedir tam olarak giydiği kaftanının kolları uzundur. Figürlerin el ve yüzleri

kırmızı, turuncu, eflatun kıyafetleri kırmızı kontürlüdür. Yeşil giysi mavi kontürlüdür. (Resim 265, 266, 267, 268)

Resim 265: H-987, Y.32^b minyatürlerinden 4. Bölüm incelemesi (Renkli rep.)

Resim 266: H-987, Y.32^b minyatürlerinden 4. Bölüm incelemesi (siyah-beyaz rep.)

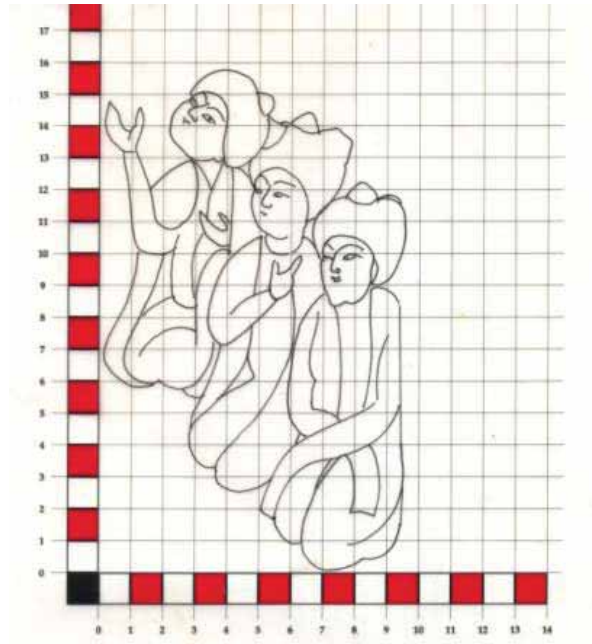

Resim 267: H-987, Y.32^b minyatürlerinden 4. Bölüm incelemesi figür kumaş ayrıntısı(TSMK)

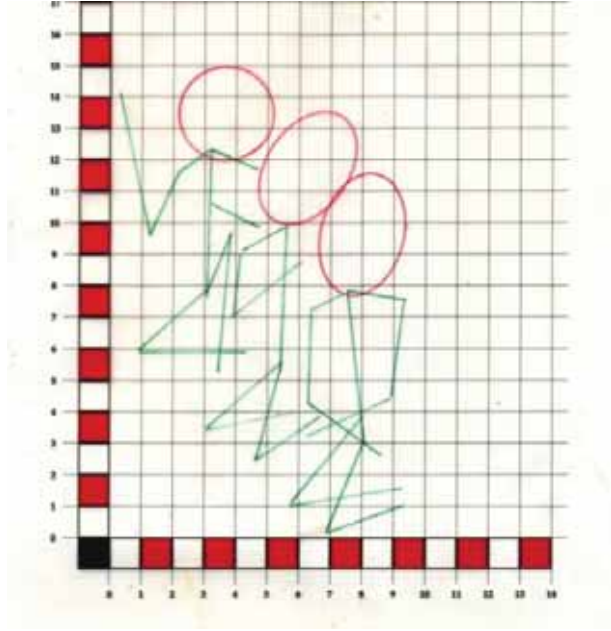

Resim 268: H-987, Y.32^b minyatürlerinden 4. Bölüm incelemesi obje ayrıntısı(TSMK)

Bu üç figür duruşları diktir. Baş ve vücut ölçüleri ise orantılıdır. Ancak omuzları dar kolları ise uzundur. Ayrıca figürlerin bedenlerinin ince olduğu görülür. (Resim 269, 270)

Resim 269: H-987, Y.32^b minyatürlerinden 4. Bölüm incelemesi (Oran-orantı)

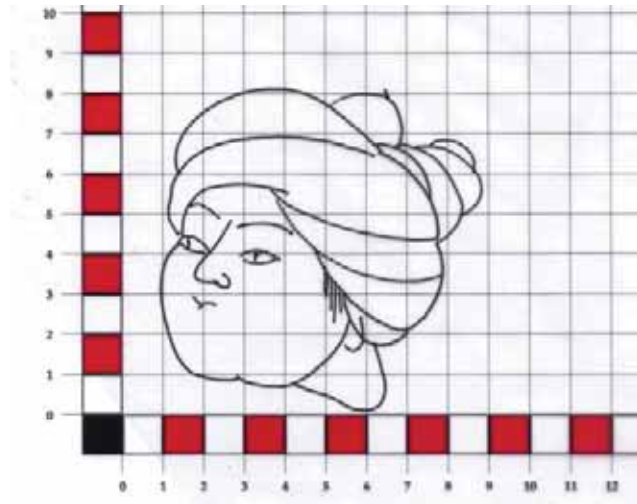

Resim 270: H-987, Y.32^b minyatürlerinden 4. Bölüm incelemesi (Duruş Biçimi)

Bu bölümde en dikkat çeken ayrıntı yukarı doğru bakan bu figürün yüzüdür. Yüz açısı üçte bir oranında resmedilmiştir. Figürün hatlarının orantılı olduğu görülür. Yüzü dolgun yuvarlaktır. Kaşları kavisli yay şeklinde, gözleri hafif çekik ve sürmeli, burnu etli ve iri, ağzı ise küçüktür. (Resim 271, 272)

Resim 271: H-987, Y.32^b minyatürlerinden 4. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı(TSMK)

Resim 272: H-987, Y.32^b minyatürlerinden 4. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı (Oran-orantı)

5. Bölüm: 021, 680, 695, 7493, 7747, 7500, 7629. Bu bölümde kullanılan renk kodlarıdır. Dizlerinin üzerinde yan yana oturmuş iki müzisyen figür bulunur. Figürlerden üstte duranın elinde Çeng denilen müzik aleti yer alır. Çeng'in üzerinde siyah renkli Rumî süslemeler bulunmaktadır. Figürün elbisesinin yakası işlemelidir. Hemen alt kısımda yer alan diğer figürün elinde ise altından zilleri olan def bulunmaktadır. Onun da elbisesinin yakası işlemelidir. Önünde uzun boyunlu bir sürahi ve küçük bir kâse bulunur. Figürlerin yüz ve elleri mor ve turuncu kıyafetler kırmızı kontürlüdür.(Resim 273, 274, 275)

Resim 273: H-987, Y.32^b minyatürlerinden 5. Bölüm incelemesi (Renkli rep.)

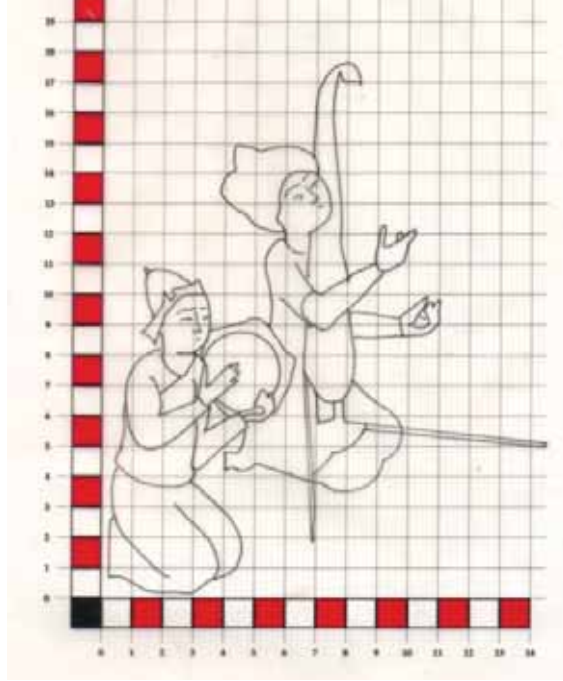

Resim 274: H-987, Y.32^b minyatürlerinden 5. Bölüm incelemesi (siyah-beyaz rep.)

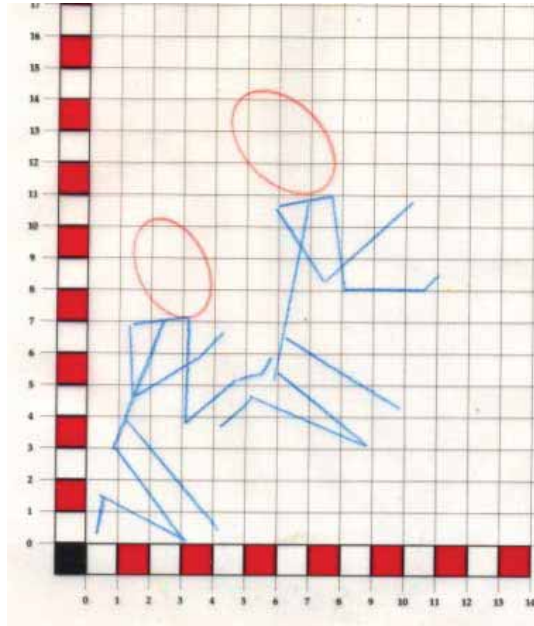

Resim 275: H-987, Y.32^b minyatürlerinden 5. Bölüm incelemesi figür Çeng ayrıntısı(TSMK)

Dizleri üzerinde oturan iki müzisyen figürünün duruşu diktir. Baş ve vücut ölçüleri ise orantılıdır. Figürlerin omuzları dar, kolları ise uzun bedenleri incedir. (Resim 276, 277)

Resim 276: H-987, Y.32^b minyatürlerinden 5. Bölüm incelemesi (Oran-orantı)

Resim 277: H-987, Y.32^b minyatürlerinden 5. Bölüm incelemesi (Duruş Biçimi)

6. Bölüm: Trans Wt., 543, 560, 659, 680, 1625, 2738, 7417. Bu bölümde kullanılan renk kodlarıdır. Sultanın bulunduğu alana ait süslemelerin değerlendirildiği bu bölümde sıcak ve soğuk renkler bir arada kullanılmıştır. (Resim 278, 279)

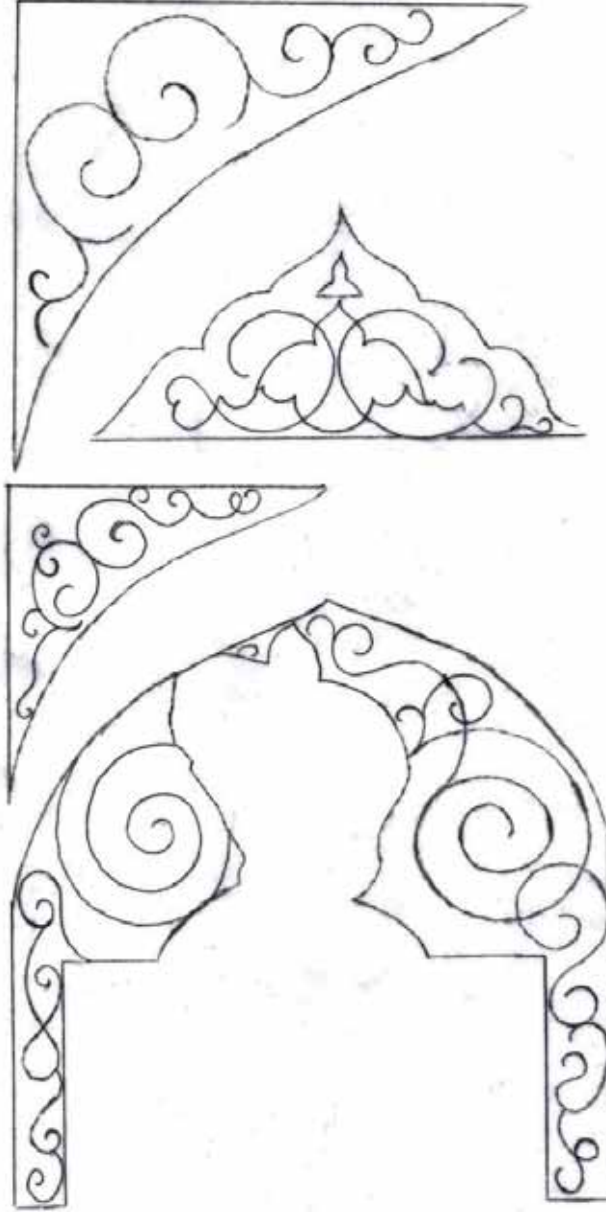

Resim 278: H-987, Y.32^b minyatürlerinden 6. Bölüm renklerinin Pantone kodlarına göre dizilimi

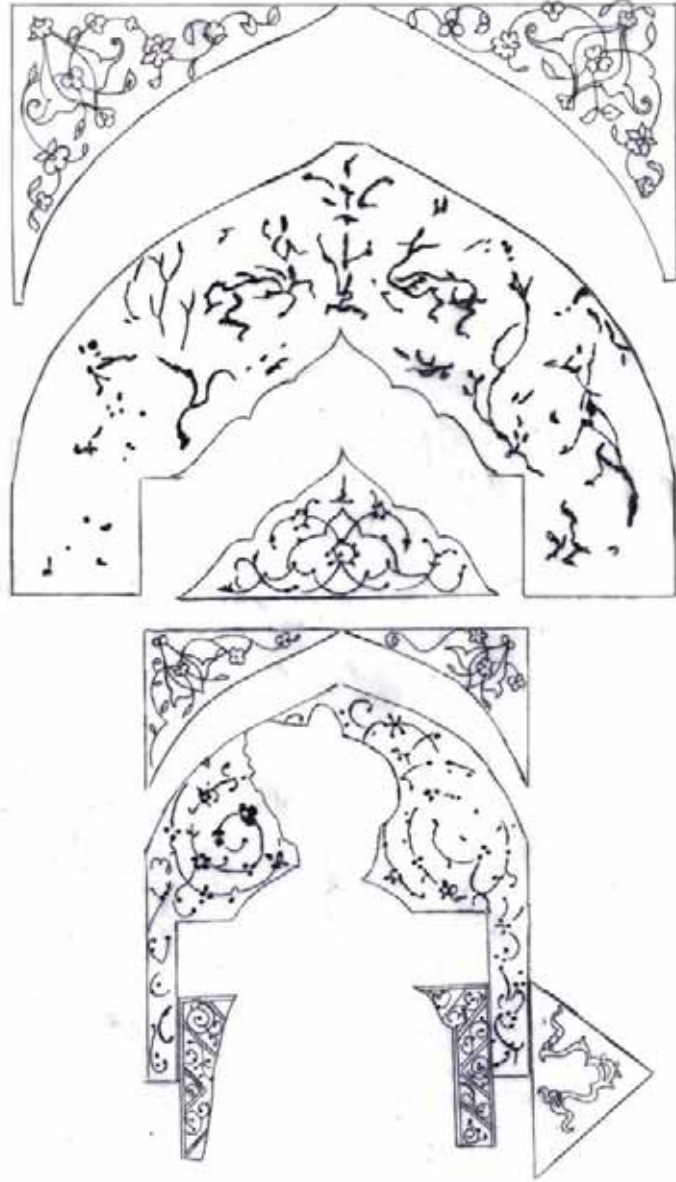

Resim 279: H-987, Y.32^b minyatürlerinden 6. Bölüm süsleme desen ayrıntısı(TSMK)

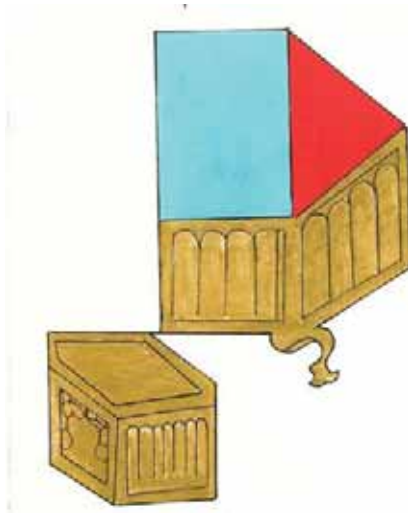
Tahtın üst kısmında yer alan mavi süsleme serbest tasarım olarak altın yıldızla uygulanmıştır. Dış kısımda lacivert (kobalt) zemin üzerine altın yıldız Rumî Orta Bağ merkezli altın yıldız iplik üzerinde çiçekli süsleme desenler göze çarpar. İç kısımdaki beyaz fon üzerinde ise siluet halinde mavi renkli ceylan ve tilki figürleri seçilmektedir. Ayrıca tahtın iki yanında altın yıldız Çin bulutları bulunmaktadır. Sultanın oturduğu yerin arkasında hurde desenli beyaz bir seccade asılıdır. (Resim 280, 281, 282)

Resim 280: H-987, Y.32^b minyatürlerinden 6. Bölüm süsleme desen iplik ayrıntısı çizimi

Resim 281: H-987, Y.32^b minyatürlerinden 6. Bölüm incelemesi desen çizimi

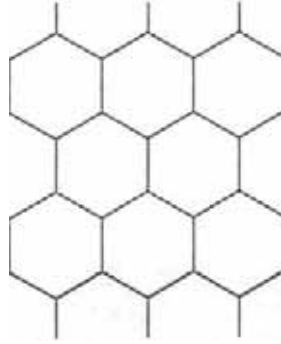

Resim 282: H-987, Y.32^b minyatürlerinden 6. Bölüm incelemesi taht ayrıntısı (Renkli rep.)

Tahtın yan kısımlarından görünen bölümde kırmızı kontürlü altıgen şeklindeki geometrik süslemeler göze çarpar. Orta kısımda siyah renkli altın yıldız göbekli çiçekler vardır.(Resim 283, 284)

Resim 283: H-987, Y.32^b minyatürlerinden 6. Bölüm süsleme desen ayrıntısı, (TSMK)

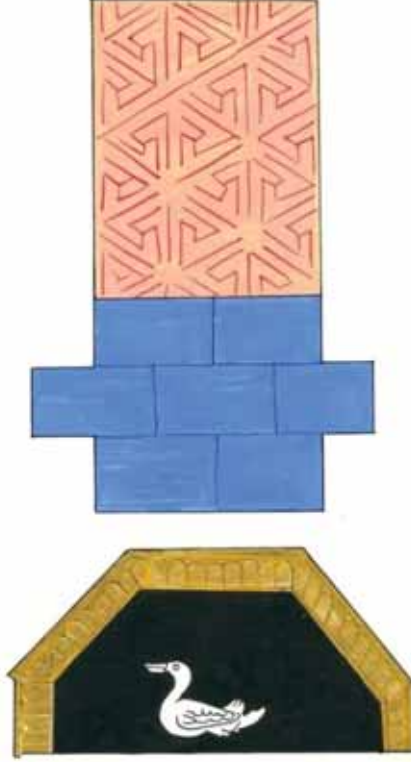
Resim 284: Altıgen 17

(Yıldız Demiriz, "İslam Sanatında Geometrik Süsleme: Bir Envanter Denemesi",
Lebib Yalkın Yay. İstanbul. 2000, s.28)

7. Bölüm: 659, 719, 7417. Bu bölümde kullanılan renk kodlarıdır. Sultanın bulunduğu alanın dışında kalan süslemelerin değerlendirildiği bu bölümde sıcak ve soğuk renkler bir arada kullanılmıştır. Minyatürün en alt kısmında yer alan havuzun içinde beyaz bir ördek yüzmektedir. Yüzeyde döşeme olarak tuğla desenli siyah kontürlü karoların kullanıldığı görülür. Diğer figürlerin bulunduğu alanların duvar süslemesi ise kırmızı kontürlü desen Fırıldak olarak adlandırılmaktadır. (Resim 285, 286, 227)

Resim 285: H-987, Y.32^b minyatürlerinin 7. Bölüm renklerinin Pantone kodlarına göre dizilimi

Resim 286: H-987, Y.32^b minyatürlerinden 7. Bölüm incelemesi (Renkli rep.)

4.2.3. Genç Sultanın Avlanması

Yazma Eser No: Y. 62^b

Yazma Eser Ölçüleri: (13.7x9)

Kompozisyonun ortasında at üstünde görülen genç Sultan, karşısındaki parsın başını parçalamaktadır. Altta, kendisine saldıran bir aslanın başını kucaklayıp bir kama ile onu öldürmeye çalışan veziri yer alır. Arkada tepelerin üstünde ise avı seyreden musâhib şair yanındakilere öğütler vermektedir. Genç Şehzâdeler ise bu ava şahit olur. (Resim 287)

Resim 287: H-987, Y.62^b, Genç sultanın Sultanın Avlanması(TSMK)

Teknik Analiz

H-987, Y.62^b Minyatürünü boyut ölçüm çizelgesine yerleştirdiğimizde figürlerin boyutlarının üst kısımda tepelerin üzerinde yer alanlarının 2- 3cm., alt bölümde avlanan iki figürün 4cm olduğu gözlemlenir. Av hayvanları ise büyüklüklerine göre 2 ila 4cm arasındadır. Figürlerin ölçülerinde hiyerarşik dizilim Sultanın tüm hareketlerin merkezinde olmasıyla sağlanmıştır. Y. 62^b de bulunan Minyatür üst ve alt bölümlerde figür boyutlarıyla uzak yakın boyutlamasını gerçekleştirir. Sultanın üzerinde olduğu atın ön iki ayağı ile şaha kalkmış olması ve Sultanın kılıç darbesi ile öldürdüğü pars, alt kısımda bir aslanın hançer ile öldürülüşü, panik ile kaçışan hayvanlar av sahnesinin tüm gerçekliğini canlandıran görüntülerdir. (Resim 288, 289)

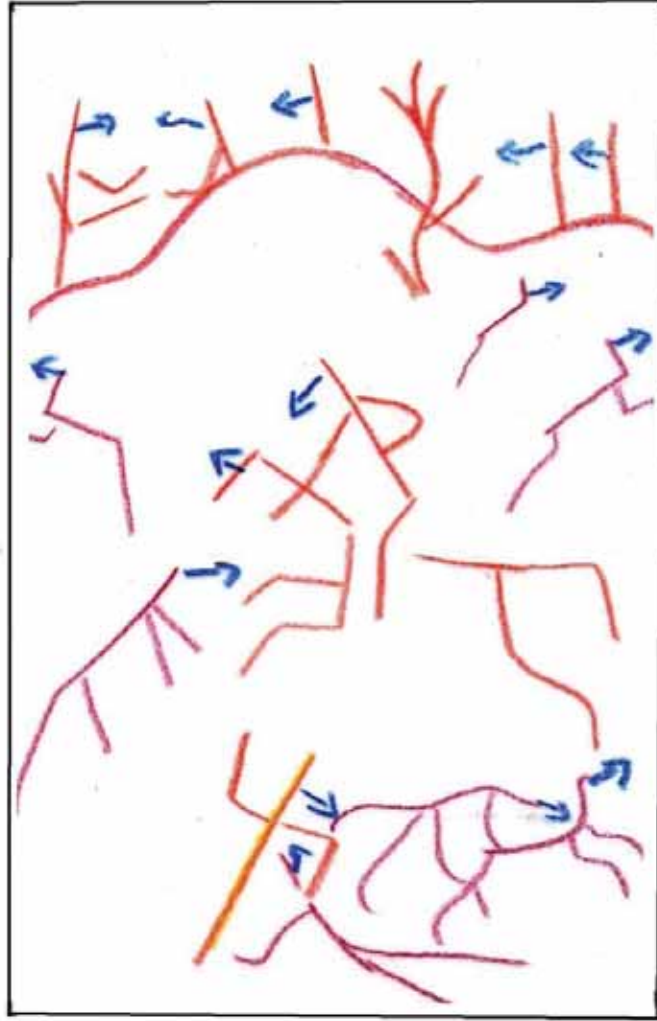

Resim 288: H-987, Y.62^b, ölçüm çizelgesindeki görünümü

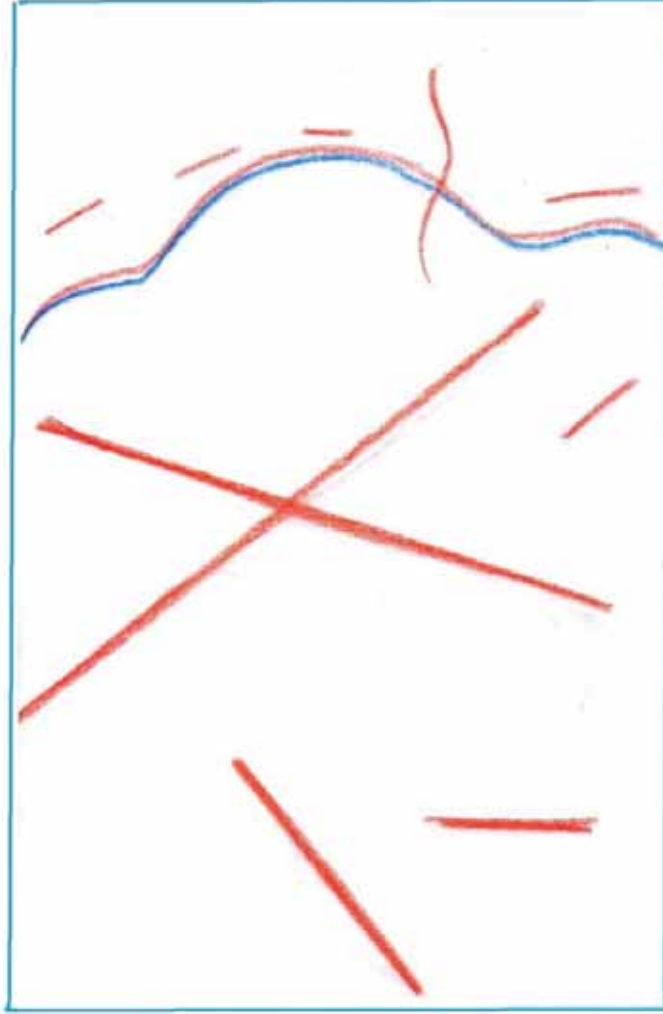
Resim 289: H-987, Y.62^b, Genç Sultanın Avlanması Ayrıntılı çizimi

Figürlerin birbirlerine olan duruş ve bakış yönlerinden de anlaşılacağı üzere yerleştiriliş biçimi açısından olayın geçtiği yer ve buna şahit olunan alan olarak ayrılan bu iki bölgeyi belirtecek şekilde desteklemektedir. (Resim 290)

Resim 290: H-987, Y.62^b Figürlerin hareket yön çizimi

Aşağıda görüldüğü gibi bu minyatürde dinamikliği sağlayan figürlerin bu aktif yön duruşlarıdır. Figürlerin karşılaşmasını belirgin hale getirmek için yerleşim şeklide çapraz olarak tasarlanmıştır. (Resim291)

Resim 291: H-987, Y.62^b Figürlerin yerleşim planı çizimi

Y.62.b'nin genelinde sıcak, canlı renkler ve soğuk renkler bir arada kullanılmıştır. Renk tercihlerinin bu tarz kullanımı ile derinlik sağlanmıştır. Ayrıca her tonun, minyatür genelinde eşit orantılı dağıtılmış olduğu görülür, (Resim 292)

Resim 292: H-987, Y.62^b minyatürlerinin renk dağılımını gösteren çizim

H-987, Y.62^b minyatür renklerinin Pantone kodlarına göre dizilimi şu şekildedir:

021, 166 (Yellow- 49.20, Warm Red- 49.20, Black- 1.60), 544 (Ref. Blue- 5.50, Yellow- 0.80, Trans Wt.- 93.70), 657 (Blue072- 2.90, Black- 0.20, Trans Wt.- 96.90), 2728 (Ref. Blue- 37.50, Violet- 12.50, Trans Wt.- 50), 450 (Yellow- 49.20, Rub. Red- 26.20, Pro. Blue- 24.60), 5315 (Violet- 0.90, Pro. Blue- 0.30, Black- 0.40, Trans Wt.- 98.40), 5845 (Yellow- 8.50, Ref. Blue- 0.60, Black- 3.40, Trans. Wt- 87.50), 7437 (Rub. Red- 4.50, Green- 2.30, Trans Wt- 93.20), 7493 (Yellow- 7.50, Pro. Blue- 2.50, Black- 2.50, Trans Wt.- 87.50), 7494 (Green- 4.90, Yellow- 2.90,

Black- 2.90, Trans Wt.- 89.30), 7495 (Yellow- 32.50, Pro. Blue- 7, Black- 7, Trans Wt.- 53.50), 7500 (Yellow- 2.10, Warm. Red- 0.30, Black- 0.60, Trans. Wt- 97), 7506 (Yellow- 2.20, Rub. Red- 0.80, Trans Wt.- 97), 7550 (Yellow 012- 84.14, Orange21- 13.06, Black- 2.80), 7572 (Yellow 012- 28.78, Red 032- 17.98, Black- 5.57, Trans Wt.- 47.67), 7597 (Orange021- 44.38, Rub. Red- 18.88, Black- 1.52, Trans Wt.- 35.22), 7526 (Warm Red- 39.50, Yellow- 23.70, Black- 11.80, Trans Wt.- 25), 7646 (Rub. Red- 16.90, Pro. Blue- 5.76, Yellow 012- 5.32, Trans Wt.- 72.02), 7667 (Pro. Blue- 14.19, Rub. Red- 8.65, Black- 3.46, Trans Wt.- 73.70), 7668 (Pro. Blue- 17.83, Rub. Red- 13.57, Black- 2.79, Trans Wt.- 65.81), 7747 (Yellow 012- 27.78, Pro. Blue- 4.67, Black- 6.94, Trans Wt.- 60.61), 7769 (Orange021- 36.31, Pro. Blue- 26.91, Black- 2.36, Trans Wt.- 34.42). (Resim 293)

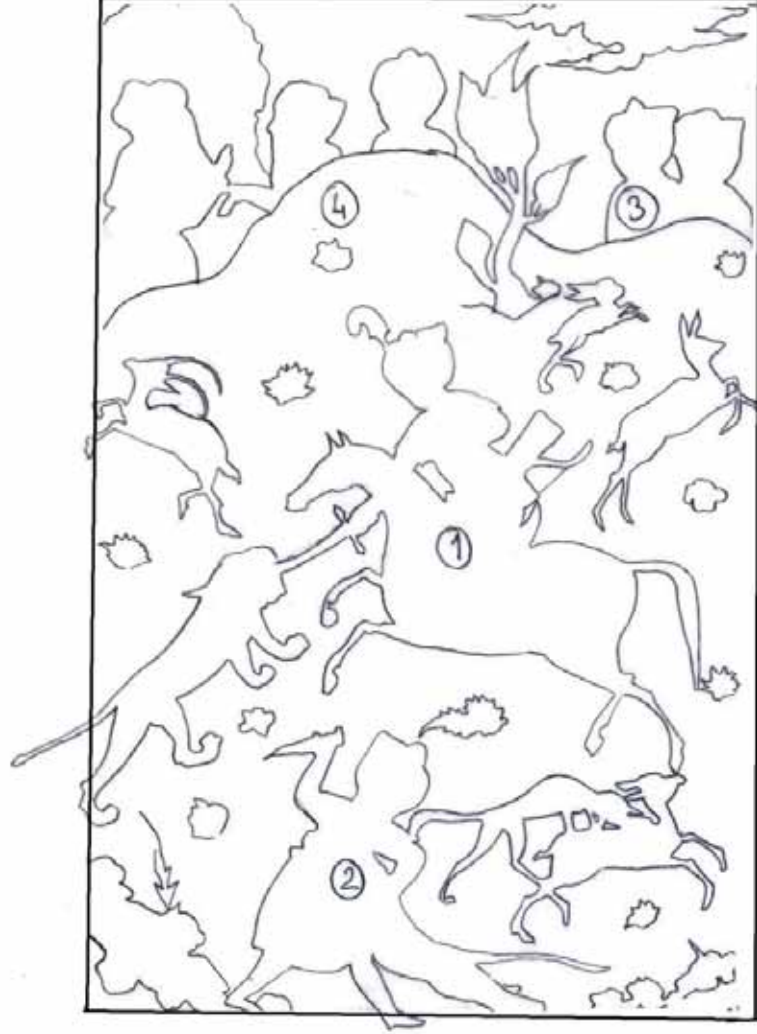
KOD SIRASINA GÖRE

VARAK 62b

021	166	544	657	2728
450	5315	5845	7437	7493
7494	7495	7500	7506	7550
7572	7597	7626	7646	7667
7668	7747	7769		

Resim 293: H-987, Y.62^b minyatürlerinin renklerinin Pantone kodlarına göre dizilimi

H-987 Y.62^b da bulunan minyatürleri 4 bölümde inceleyebiliriz. (Resim 294)

Resim 294: H-987, Y.62^b minyatürlerinin incelenecek 4 bölümünü gösteren çizim

1. Bölüm: Trans Wt., 021, 450, 544, 2728, 5845, 7493, 7550, 7626, 7747. Bu bölümde kullanılan renk kodlarıdır. Sarığının üzerinde tuğu, yakası ve etekleri altın Rumî desen işlemeli, altın kemerli Genç Sultan oku ve yayı belinde, elinde büyük bir kılıç ile bir parsı öldürmektedir. Genç Sultanın elbisesi üzerindeki altın işleme Anka kuşu (ördek) motifi seçilebilmektedir. Mavi renkli sade koşumları olan atının iki ayağı şaha kalkmıştır. Atın üzerindeki kırmızı renkli ve altın dokumalı örtünün ortasındaki altın madalyonun içi Rumî işlemelidir. Genç Sultan, parsı öldürmek için yaptığı hamlede atının üzerinde doğrulmuştur. Parsın ise aldığı ölümcül darbe ile vücudu gerilmiştir. Bu sırada kaçışan hayvanların vücut hareketleri de bu devinime

uygun halde resmedilmiştir. Genç Sultanın yüz ve elleri kırmızı kontürlüdür. Diğer figürler siyah kontürlüdür.(Resim 295, 296,297, 298)

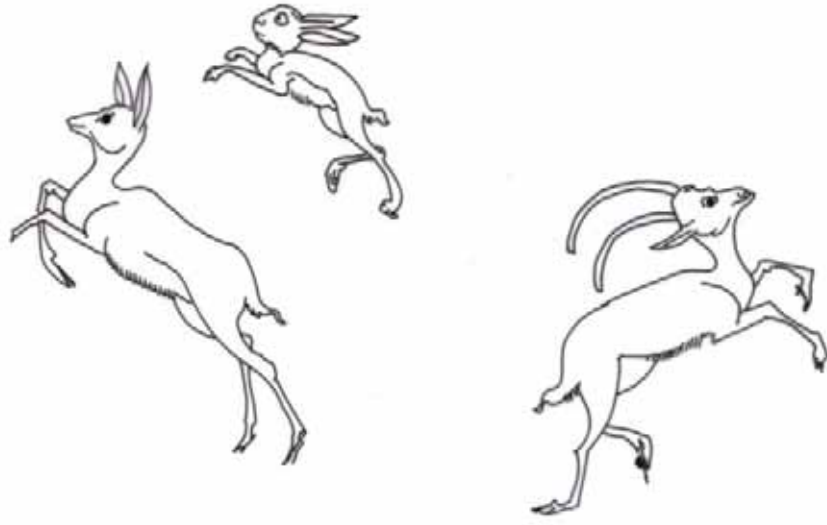
Resim 295: H-987, Y.62^b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi (Renkli rep.)

Resim 296: H-987, Y.62^b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi figür kumaş ayrıntısı(TSMK)

Resim 297: H-987, Y.62^b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi pars ayrıntı (Siyah Beyaz rep.)

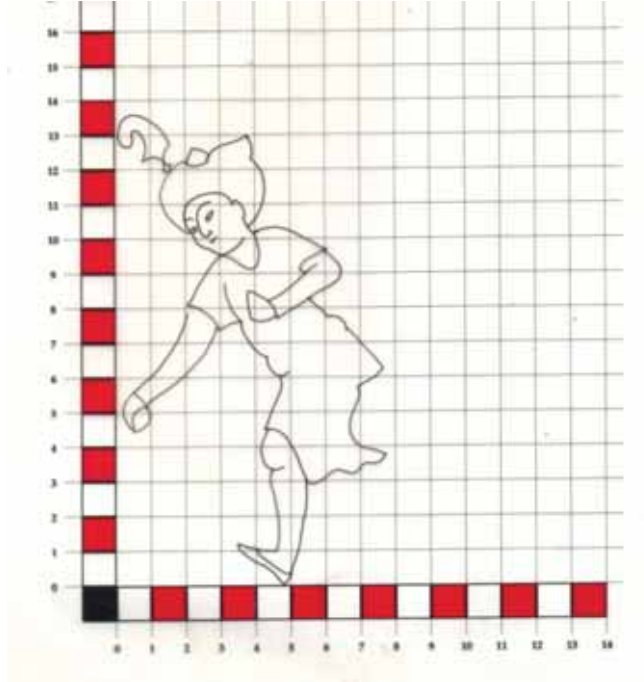

Resim 298: H-987, Y.62^b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi kaçışan av hayvanları ayrıntı (Siyah Beyaz rep.)

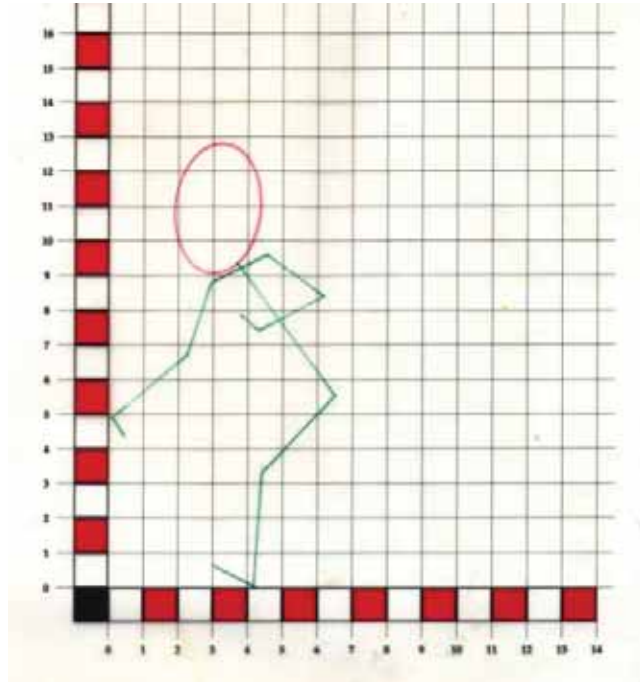
Sultan atının üzerinde parsı öldürmek için yaptığı hamle nedeniyle özengi üzerinde ayağa kalkmış ve öne doğru eğilmiştir. Ancak duruşu sağlamdır. Baş, gövde ve bacaklar orantılı olarak çizilmiştir. Ancak Kılıç kullandığı kol biraz daha uzun olarak tasarlanmıştır. Figürde omuzlar geniş beden ince, gövde yapılıdır. (Resim 299, 300, 301)

Resim 299: H-987, Y.62^b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi (siyah-beyaz rep.)

Resim 300: H-987, Y.62^b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi (Oran-orantı)

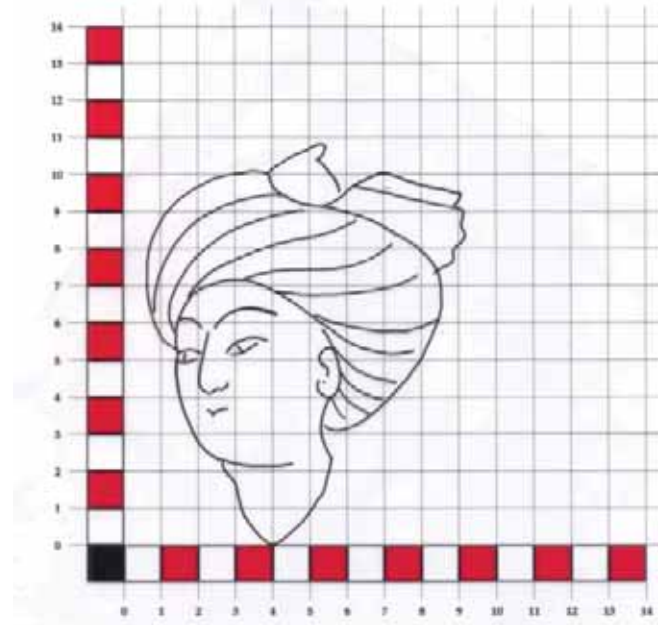

Resim 301: H-987, Y.62^b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi (Duruş Biçimi)

Genç Sultanın baş ayrıntısında küpe taktığı görülür. Genç Sultanın yüz hatları orantılıdır. Yüz açısı üçte bir oranında resmedilmiştir. Figürün sakal ve bıyığı yoktur. Yüzü dolgun yuvarlaktır. Kaşları kavisli yay, gözleri hafif çekik ve sürmeli, burnu dolgun kemerli ve ağzı küçüktür. (Resim 302, 303)

Resim 302: H-987, Y.62^b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı(TSMK)

Resim 303: H-987, Y.62^b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı (Oran-orantı)

2. Bölüm: Trans Wt., 021,166, 7495, 7572, 7769. Bu bölümde kullanılan renk kodlarıdır. Yaralı bir arslanın belinden sarıldığı figür elinde büyük bir bıçak tutmaktadır. Figürün elbisesinin yakaları işlemelidir. Eteğini kıvrıdığı astarı beyaz olan bu elbise belindeki altın kemere tutturulmuştur. İçinde ise altın işlemeli etekleri olan yine altın desenli bir elbise bulunmaktadır. Diğer yandan bir av köpeği (tazı) yavru bir geyiği avlamıştır. Bu yan yana canlandırma avlanma sahnesini pekiştirmektedir. Figürün yüz ve elleri kırmızı kontürlüdür. ⁸ (Resim 304, 305, 306, 307)

⁸ İran Saluki tazısı: İran'da ceylan avından kullanılan ve bir arap kenti olan Salug'dan (Kermanshah) isim almış zarif bir av kopeğidir. Ayrıca en eski köpek ırklarından biridir. (<https://eksisozluk.com/saluki--506835> (erişim: 20.10.2017)).

Resim 304: H-987, Y.62^b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi (Renkli rep.)

Resim 305: H-987, Y.62^b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi tazının ceylanı avlaması ayrıntı (Siyah Beyaz rep.)

Resim 306: İran Saluki Tazısı (https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Persian_Saluki.JPG)

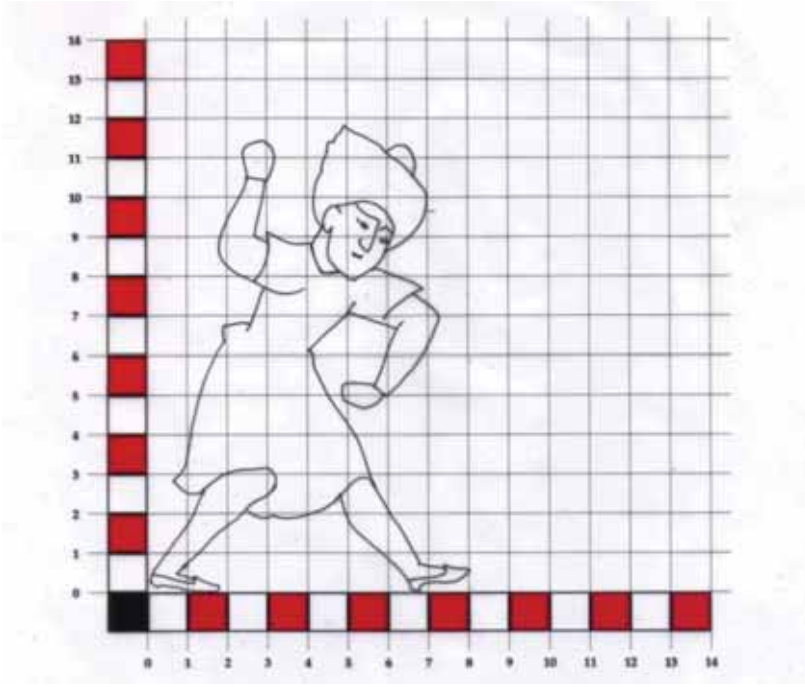

Resim 307: H-987, Y.62^b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi figür kumaş ayrıntısı(TSMK)

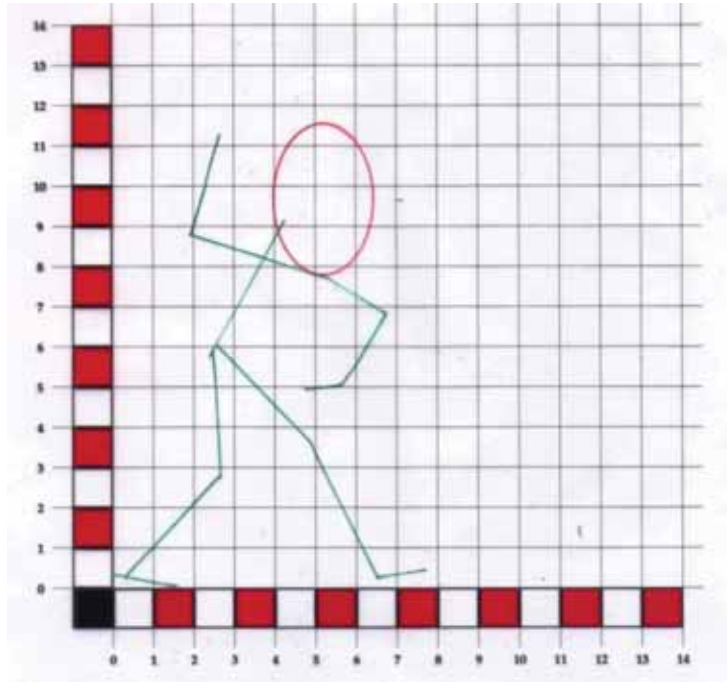
Avcı figürü aslan ile yapılan mücadele nedeniyle öne doğru eğilmiştir. Bacakları ise açılarak yerden güç alacak şekilde konumlanmıştır. Baş, gövde ve bacaklar orantılıdır. Ancak figürün aslanı kavradığı kolu biraz daha uzun olarak tasarlanmıştır. Figürde omuzlar geniş beden ince, gövde yapılıdır. (Resim 308, 309, 310)

Resim 308: H-987, Y.62^b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi (siyah-beyaz rep.)

Resim 309: H-987, Y.62^b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi (Oran-orantı)

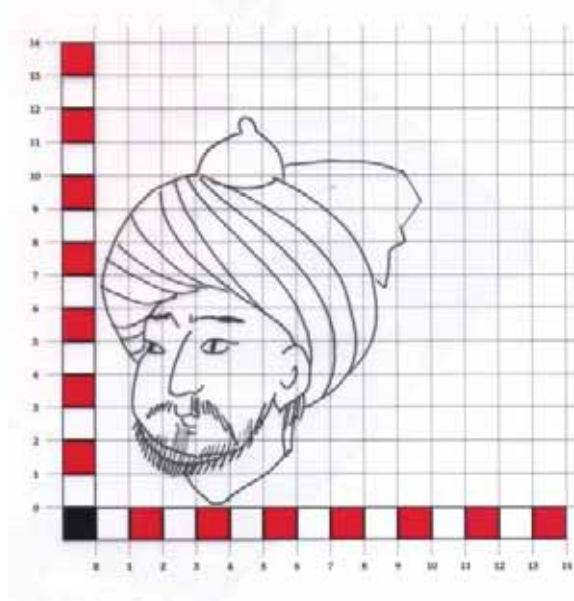

Resim 310: H-987, Y.62^b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi (Duruş Biçimi)

Avcı figürünün sakallı ve bıyıklı olduğu görülür. Figürün yüz hatları orantılıdır. Yüz açısı üçte bir oranında resmedilmiştir. Yüzü armudi dolgun ve yuvarlaktır. Kaşları düz uzun, gözleri hafif çekik, burnu kemerli ve ağzı küçüktür. (Resim 311, 312)

Resim 311: H-987, Y.62^b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı(TSMK)

Resim 312: H-987, Y.62^b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı (Oran-orantı)

3. Bölüm: Trans Wt., 021, 450, 544, 7494, 7550, 7597, 7747. Bu bölümde kullanılan renk kodlarıdır. Üst bölümde tepelerin bittiği yerde, altın sıvama ile gökyüzü arka fonunun üzerine yapılmış beş figür bulunmaktadır. Bu figürlerin üçünün göğüsleri hizasının altı görünmemektedir. Sağ tarafta Musâhib şair ve konuştuğu veya nasihat ettiği jestlerinden anlaşılan ve profilden resmedilmiş bir figür bulunur. Bu figürlerin tamamının elbiselerinin yakaları altın Rumî desen işlemelidir. Musâhib şairin koyu renkli beyaz kumaş kuşaklı elbisesinin kolları altın Rumî desen işlemelidir. Şairin omuzlarında ise mavi renkli altından anka kuşu desenli kenarı beyaz çizgili bir şal bulunur. Figürün yüz ve elleri kırmızı kontürlüdür. (Resim 313, 314)

Resim 313: H-987, Y.62^b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi (Renkli rep.)

Resim 314: H-987, Y.62^b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi figür kumaş ayrıntısı(TSMK)

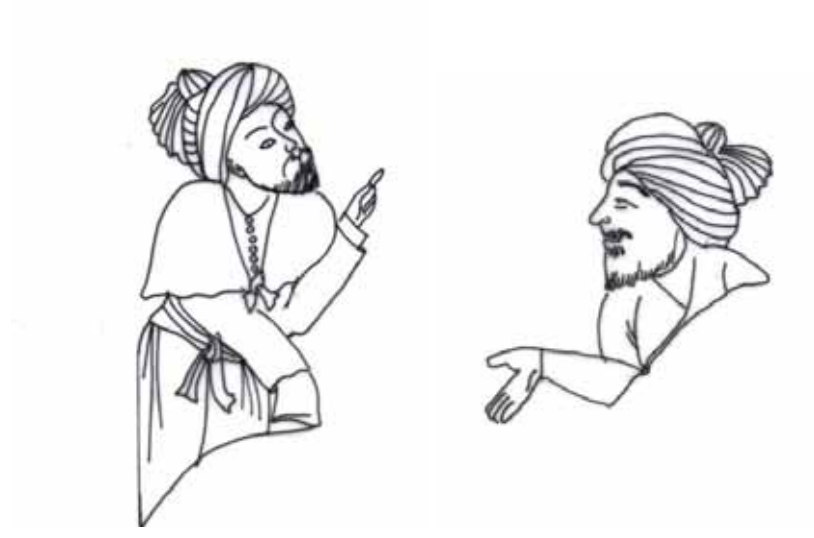
Tepelerin üzerindeki av sahnesini izleyen ve Musâhib şairin konuşmalarını dinleyen bu figürlerin duruşları diktir. Başlar biraz iri omuzlar dardır. (Resim 315)

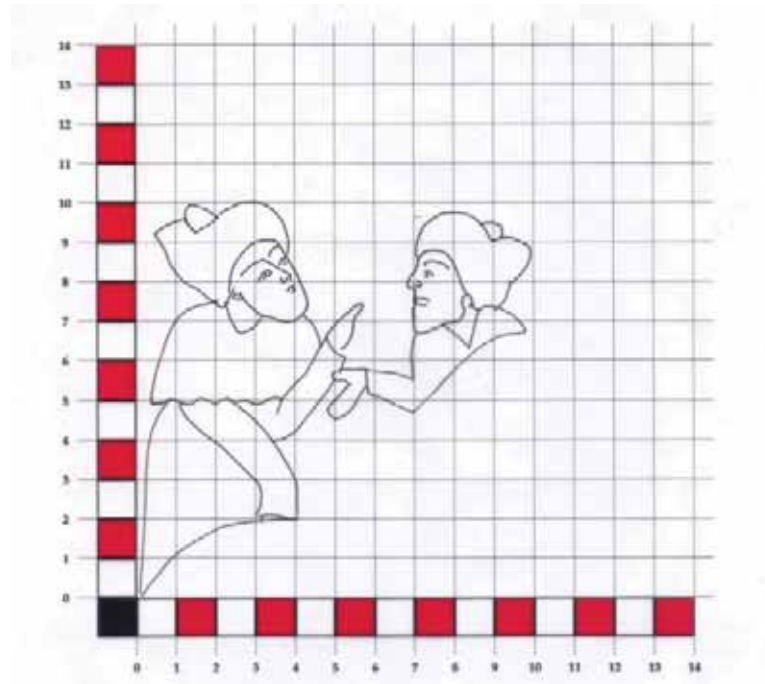
Resim 315: H-987, Y.62^b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi (siyah-beyaz rep.)

Musâhip Şair'in duruşu öne doğrudur. Yüzü ise sağ yöne bakar şekilde başı arkaya eğiktir. Başı iri bedeni zayıf kol beden ölçüleri orantılıdır. Şairin karşısında

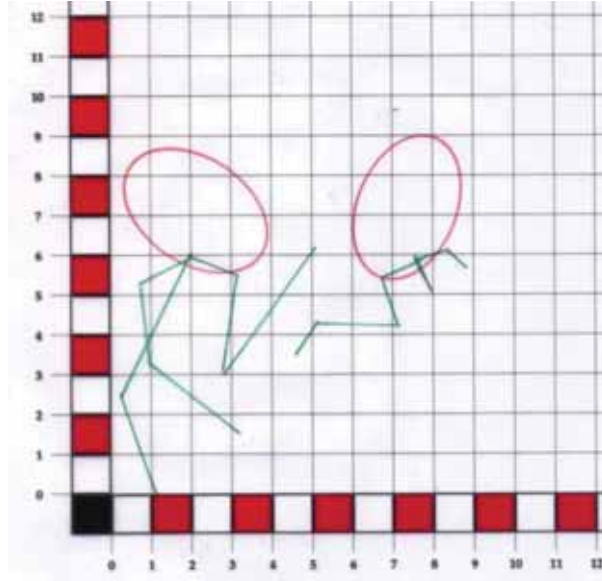
işaret parmağını kaldırarak konuştuğu figürün duruşu tam cepheden başı ise profilden resmedilmiştir. (Resim 316, 317, 318)

Resim 316: H-987, Y.62^b minyatürlerinden 3. Bölüm musâhib şair figür incelemesi (siyah-beyaz rep.)

Resim 317: H-987, Y.62^b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi (Oran-orantı)

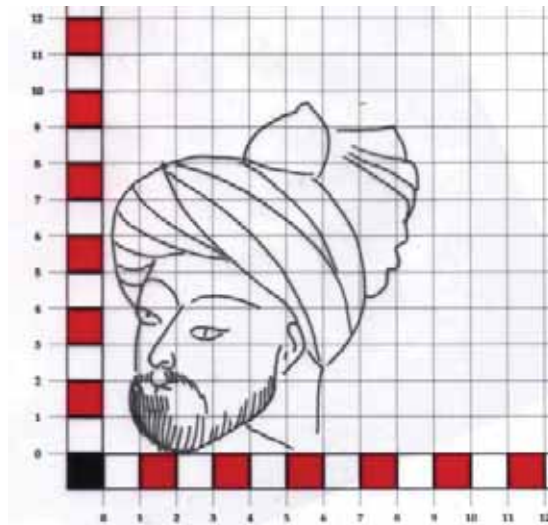

Resim 318: H-987, Y.62^b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi (Duruş Biçimi)

Şair figürünün sakallı ve bıyıklı olduğu görülür. Yüz açısı üçte bir oranında resmedilmiştir. Yüzü uzun ve kemiklidir. Çene ve alın kısmı geniştir. Kaşları uzun kavisli, gözleri hafif çekik, burnu sivri ve uzun, ağzı küçüktür. (Resim 319, 320)

Resim 319: H-987, Y.62^b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı(TSMK)

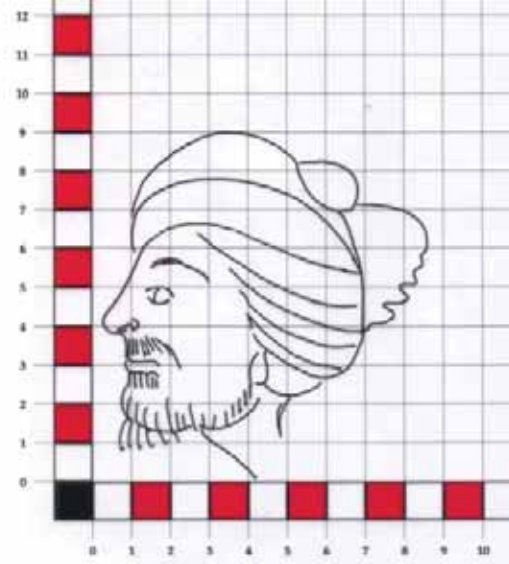

Resim 320: H-987, Y.62^b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı (Oran-orantı)

Şairin konuştuğu figürün sakallı ve bıyıklı olduğu görülür. Profilden resmedilmiş figürün Yüzü uzun ve kemiklidir. Çene uzun ve alın dardır. Kaşları uzun kavisli, gözleri hafif çekik, burun ucu etli, sivri ve uzun, ağzı büyüktür. Gözleme dayalı bir çizim olduğu anlaşılmaktadır. (Resim 321, 322)

Resim 321: H-987, Y.62^b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı(TSMK)

Resim 322: H-987, Y.62^b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı (Oran-orantı)

4. Bölüm: Trans Wt., 657, 2728, 7437, 7495, 7550, 7572, 7646, 7769. Bu bölümde kullanılan renk kodlarıdır. Üst bölümde eflatun tepelerin bittiği yerde, altın sıvama ile gökyüzü arka fon olarak oluşturulmuştur. Bu tepenin bulunduğu alan içerisine lacivert renk ile ince ve kısa otlar çizilmiştir. Tepenin sona erdiği uc noktada küçük kırıklar ve çakıl taşları göze çarpmaktadır. Bu çizgiler fuşya renk ile çizilmiştir. Üst sağ köşede ise açık mavi renkte, yine fuşya renk çizgilerle hatları belirlenmiş yüksek bir tepе bulunmaktadır. Tepenin bulunduğu alandaki bitki örtüsü ise fazla çeşitli değildir. Taşlar etrafındaki otlar çiçeksizdir. Sol alt köşede görülen koyu renkli olan ve kenarında otlar bulunan kısım bir deredir. Gümüşten yapıldığı

için kararmıştır Minyatürün sol tarafında sıvama altın üzerine ise gri renkli beyaz tahrirli bir bulut bulunur. (Resim 323, 324, 325, 326, 327)

Resim 323: H-987, Y.62^b minyatürlerinden 4. Bölüm yeryüzü incelemesi (Renkli rep.)

Resim 324: H-987, Y.62^b minyatürlerinden 4. Bölüm bitki örtüsü incelemesi (Renkli rep.)

Resim 325: H-987, Y.62^b minyatürlerinden 4. Bölüm incelemesi dere ayrıntısı(TSMK)

Resim 326: H-987, Y.62^b minyatürlerinden 4. Bölüm incelemesi bulut ayrıntısı(TSMK)

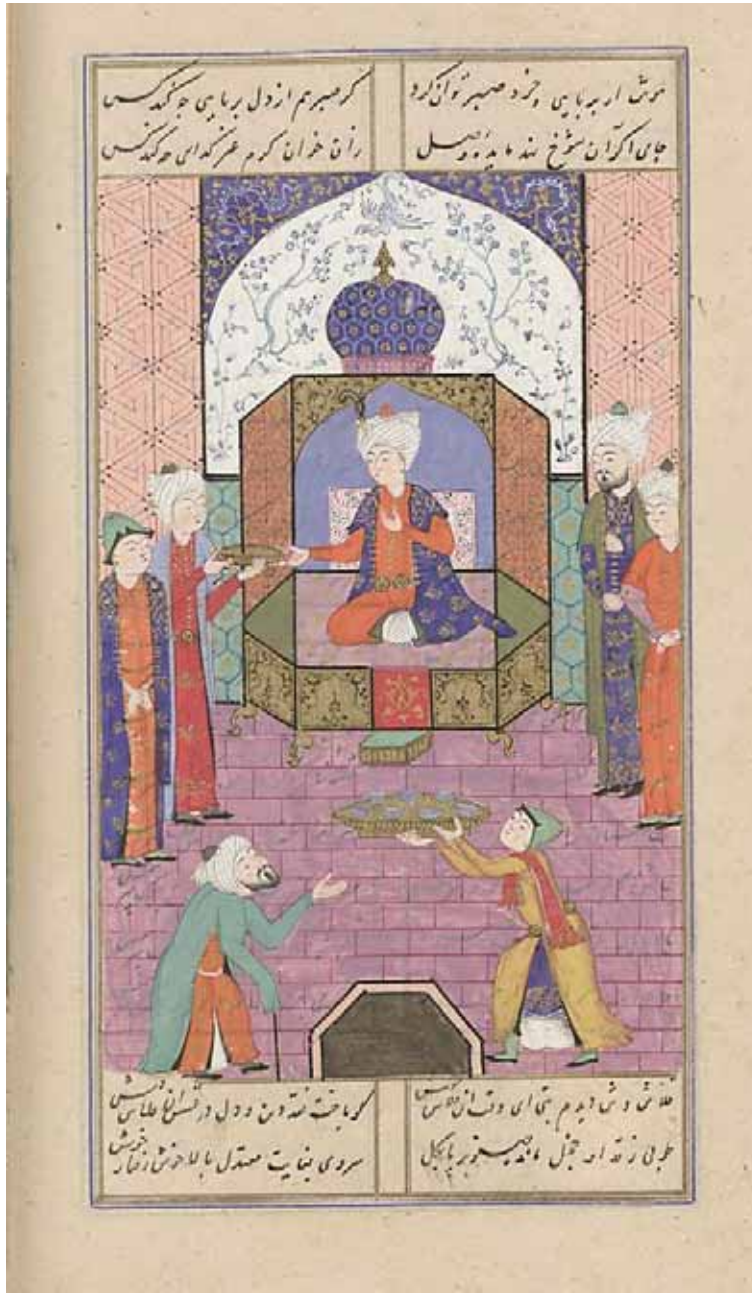
Resim 327: H-987, Y.62^b minyatürlerinden 4. Bölüm incelemesi bulut çizimi (siyah-beyaz rep.)

4.2.4 Genç Sultan için Musâhib Şairin Düzenlediği Meclis

Yazma Eser No: Y. 85 b

Yazma Eser Ölçüleri: (15.5x9)

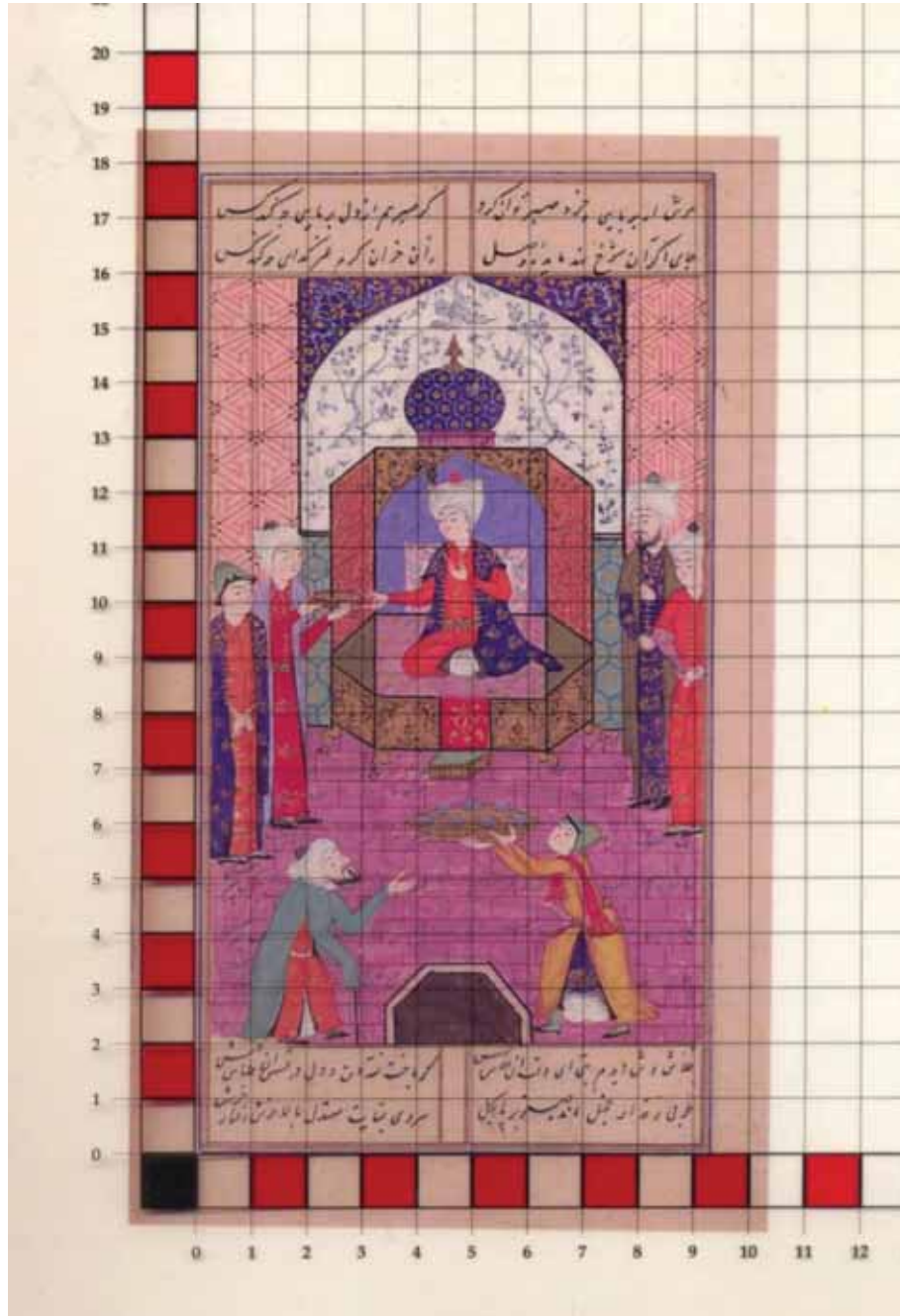
Tahtında oturan genç Sultan ikramları kabul etmektedir. Altta, çeşitli yemek kâselerinin bulunduğu tepsiyi taşıyan keçe şapkalı hizmetli Musâhib Şair tarafından yönlendirilmektedir. (Resim 328)

Resim 328: H-987, Y.85^b Genç Sultan için Musâhib Şairin düzenlediği Meclis(TSMK)

Teknik Analiz

H-987, Y.85^b Minyatürünü boyut ölçüm çizelgesine yerleştirdiğimizde figürlerin boyutlarının ayakta bulunan figürlerde 4- 6cm., olduğu gözlemlenir. Tahtında oturan Genç Sultan ise 4cm.'dir. Figürlerin hiyerarşik dizilimi sultanın tüm hareketlerin merkezinde olmasıyla sağlanmıştır. Y. 85^b de bulunan Minyatür iki bölümden oluşur. Birincisi Sultanın bulunduğu taht alanı, ikincisi ayakta hareket halindeki figürlerin bulunduğu küçük havuzlu bölümdür. (Resim 329, 330)

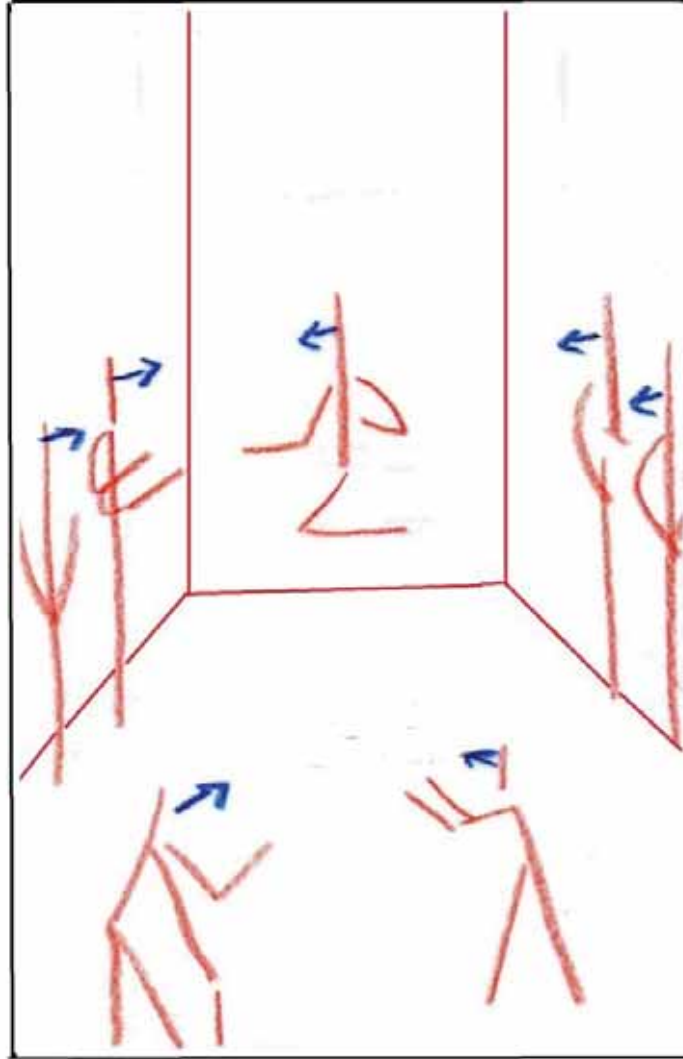

Resim 329: H-987, Y.85^b ölçüm çizelgesindeki görünümü

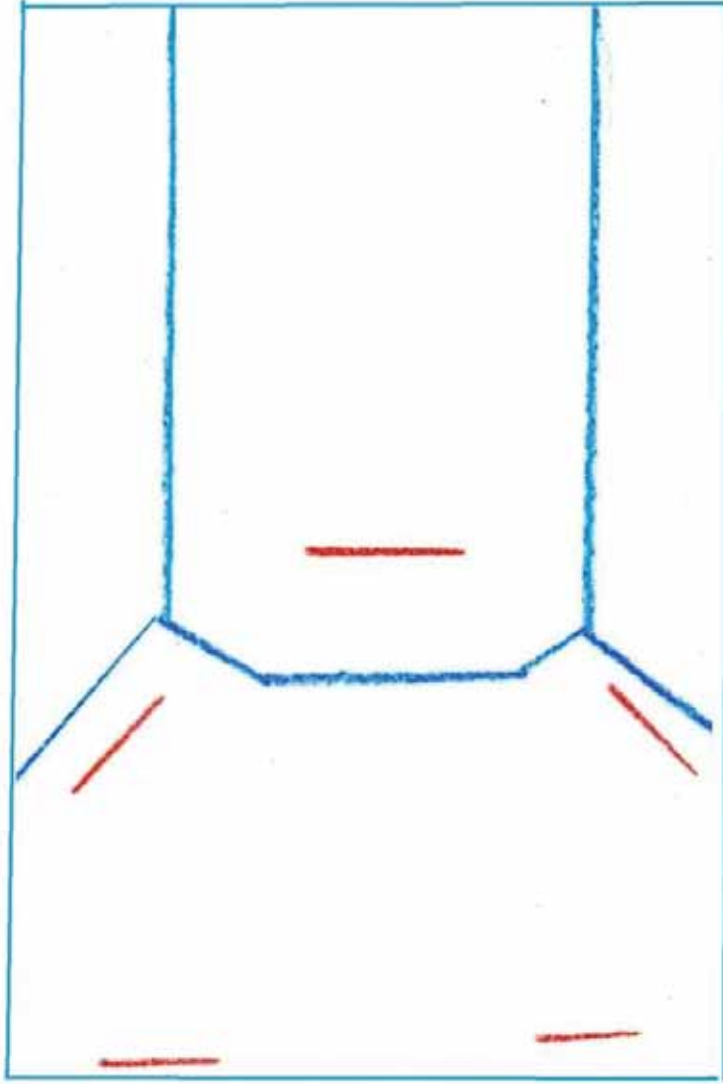

Resim 330: H-987, Y.85^b Genç Sultan için Musâhib Şairin düzenlediği Meclisin Ayrıntılı çizimi

Figürlerin birbirlerine olan duruş ve bakış yönlerinden de anlaşılacağı üzere yerleştiriliş biçimi açısından sultanın durduğu alan ve meclisin yapıldığı alanı belirtecek şekilde desteklemektedir. Aşağıda görüldüğü gibi bu minyatürde dinamikliği sağlayan figürlerin bu aktif yön duruşlarıdır. Figürlerin yerleştirilişinde bir perspektif algısı oluşturulmuştur. (Resim 331, 332)

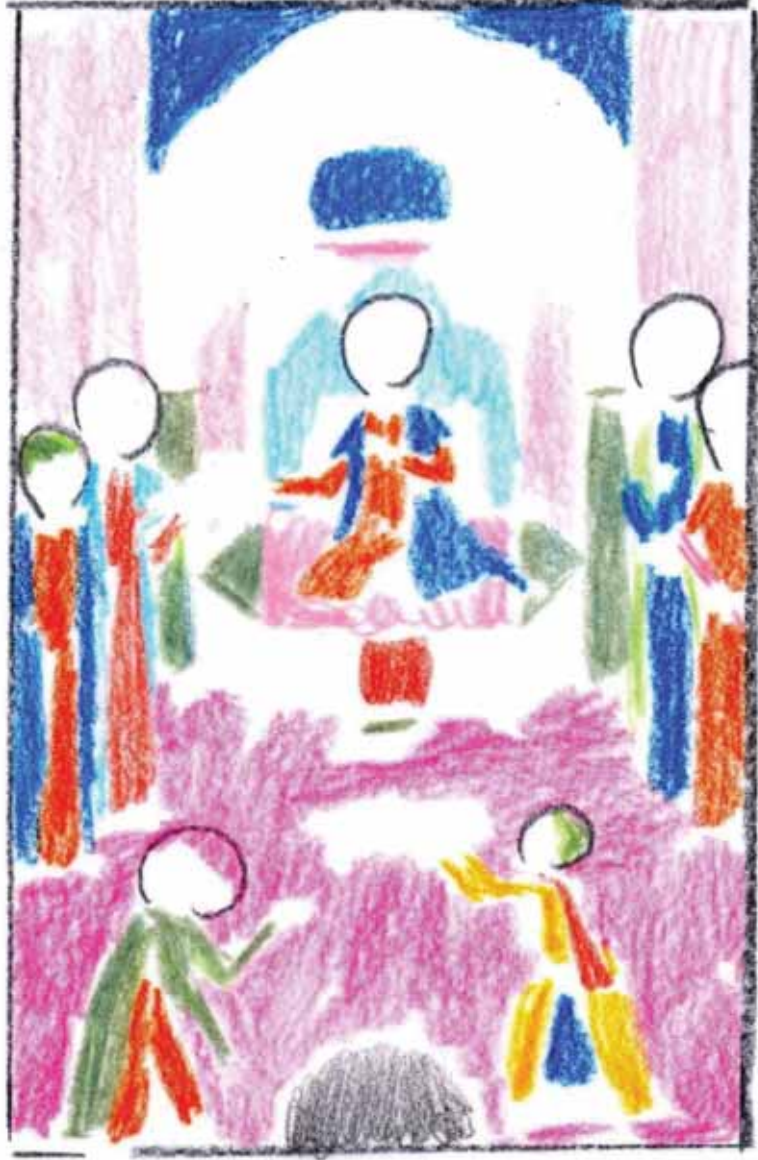

Resim 331: H-987, Y.85^b Figürlerin hareket yön çizimi

Resim 332: H-987, Y.85^b Figürlerin yerleşim planı çizimi

Y.85^b'nin genelinde sıcak ve soğuk renkler bir arada kullanılmıştır. Renk tercihleri ile derinlik sağlanmıştır. Her tonun, minyatür genelinde eşit orantılı dağıtılmış olduğu görülür. (Resim 333)

Resim 333: H-987, Y.85^b minyatürlerinin renk dağılımını gösteren çizim

H-987, Y.85^b minyatür renklerinin Pantone kodlarına göre dizilimi şu şekildedir:

021, 128 (Yellow- 11.70, Rub. Red- 0.80, Trans Wt.- 87.50), 290 (Ref. Blue- 1.60, Pro. Blue- 1.60, Trans Wt.- 96.80), 344 (Pro. Blue- 3.90, Yellow- 2.30, Trans Wt.- 93.80), 522 (Rub. Red- 7.80, Green- 4.70, Trans Wt.- 87.50), 552 (Ref. Blue- 2.30, Yellow- 0.80, Trans Wt.- 96.90), 564 (Green- 11.30, Warm Red- 1.20, Trans Wt.- 87.50), 659 (Blue072- 11.80, Black- 0.70, Trans Wt.- 87.50), 722 (Orange021- 10.50, Black- 2, Trans Wt.- 87.50), 2728 (Ref. Blue- 37.50, Violet- 12.50, Trans Wt.- 50), 5155 (Rub. Red- 3.70, Pro. Blue- 0.80, Black- 1.70, Trans Wt.- 93.80), 5165

(Rub. Red- 1.80, Pro. Blue- 0.40, Black- 0.80, Trans Wt.- 97), 7415 (Yellow- 3.30, Rub. Red- 3, Black- 0.20, Trans Wt.- 93.50), 7464 (Pro. Blue- 2.45, Yellow- 0.35, Black- 0.20, Trans Wt.- 97), 7597 (Orange021- 44.38, Rub. Red- 18.88, Black- 1.52, Trans Wt.- 35.22), 7626 (Warm Red.- 86.03, Black- 3.25, Trans Wt.- 10.72), 7746 (Yellow 012- 30.25, Pro. Blue- 3.59, Black- 5.36, Trans Wt.- 60.80), 7747 (Yellow 012- 27.78, Pro. Blue- 4.67, Black- 6.94, Trans Wt.- 60.61). (Resim 334)

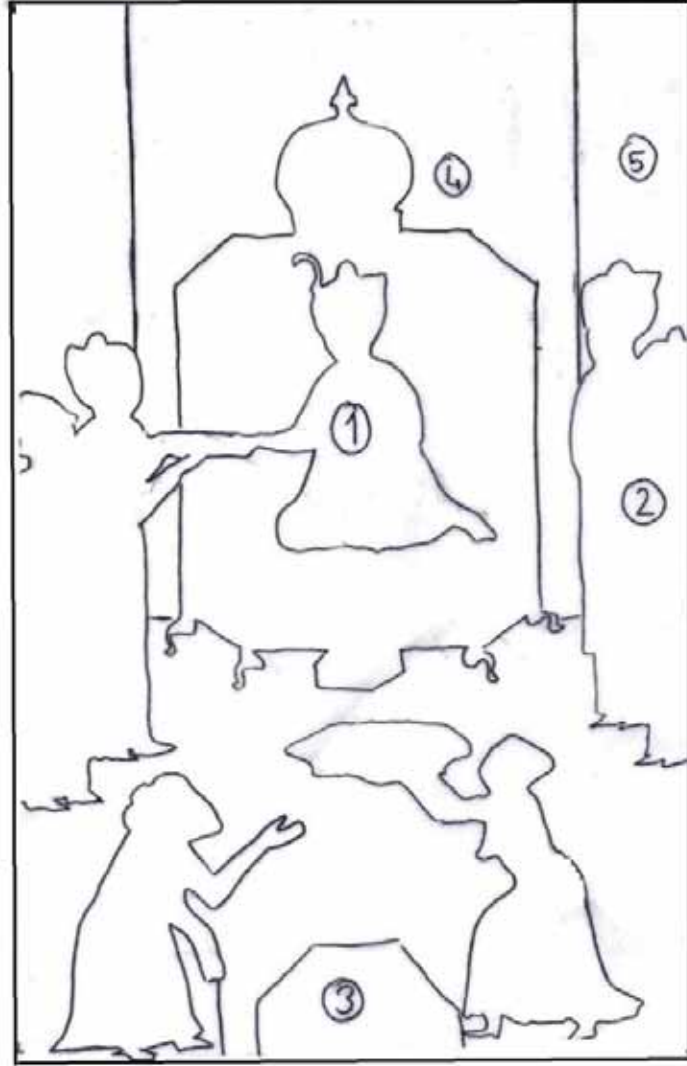
KOD SIRASINA GÖRE

VARAK 85b

				
021	128	290	344	522
				
552	564	659	2728	5165
				
7415	7464	7597	7626	7746
				
7747	722	5155		

Resim 334: H-987, Y.85^b minyatürlerinin renklerinin Pantone kodlarına göre dizilimi

H-987 Y.85^b'da bulunan minyatürleri 5 bölümde inceleyebiliriz. (Resim 335)

Resim 335: H-987, Y.85^b minyatürlerinin incelenecek 5 bölümünü gösteren çizim

1. Bölüm: 021, 290, 564, 2728, 7626, 7747. Bu bölümde kullanılan renk kodlarıdır. Sarığının üzerinde tuğu olan kaftanının yakası ve etekleri altın Rumî desen işlemeli, kumaşı Anka kuşu (ördek) motifli, sade iç elbisesi altın kemerli Genç Sultan oturduğu tahtında ikramları kabul etmektedir. Sultanın biraz altında bulunan iki kişiden üst bölümde olan sarıklı ve elindeki altın tabak bulunanın dış kıyafeti sade iç kıyafeti ise altın işlemelidir. Taktığı altın kemeri elbisesinin üzerinden görülmektedir. Çerçeve nedeniyle yarım resmedilmiş diğer figür ise keçe şapkalıdır. Kaftanının yakası işlemeli üzeri Anka kuşu (ördek) desenlidir. İç kıyafeti ise sadedir. Her iki figürün de ayaklarında yeşil çorap ve deri ayakkabı bulunmaktadır. Figürlerin yüz ve elleri, turuncu kıyafetleri kırmızı kontürlüdür. (Resim 336, 337, 338)

Resim 336: H-987, Y.85^b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi (Renkli rep.)

Resim 337: H-987, Y.85^b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi genç sultan figürü kumaş ayrıntısı(TSMK)

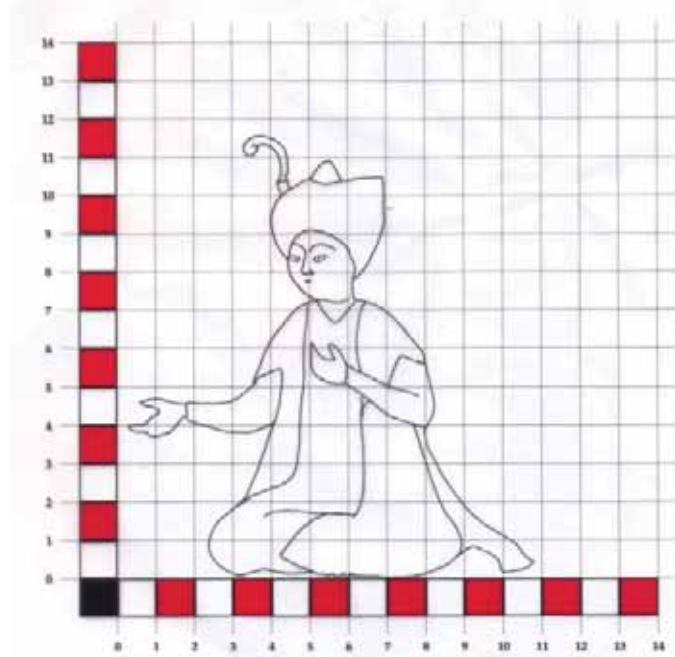

Resim 338: H-987, Y.85^b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi figür kumaş ayrıntısı(TSMK)

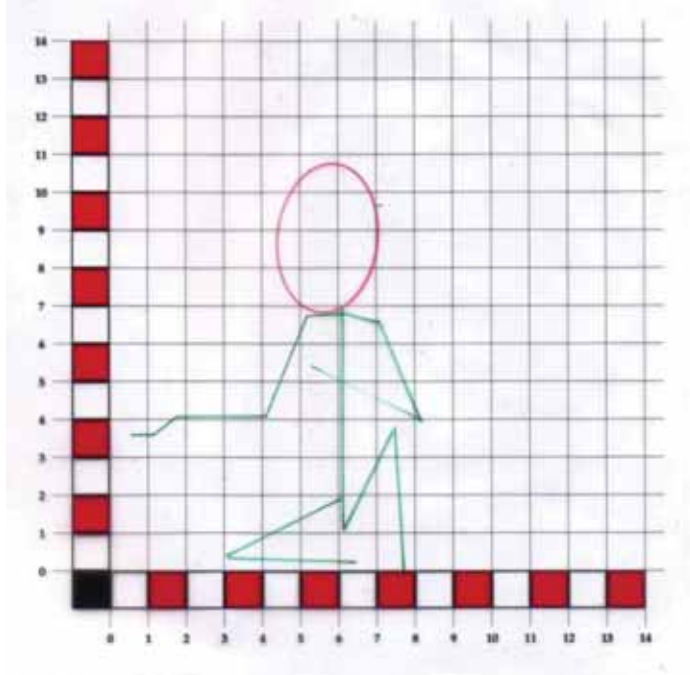
Sultan duruşu diktir. Baş ve gövde orantılı olarak çizilmiştir. Ancak kolları biraz daha uzun olarak tasarlanmıştır. Figürde omuzlar geniş beden ince, gövde yapılıdır. (Resim 339, 340, 341)

Resim 339: H-987, Y.85^b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi (siyah-beyaz rep.)

Resim 340: H-987, Y.85^b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi (Oran-orantı)

Resim 341: H-987, Y.85^b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi (Duruş Biçimi)

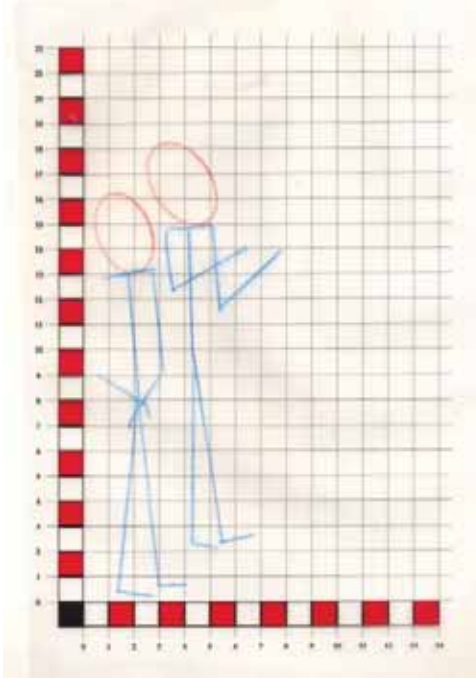
Sultanın karşısında bulunan figürlerin duruşları diktir. Bedenleri ince, üst gövdeleri yapılı ve uzun olan bu iki figürün baş oranı daha küçüktür. Figürlerin kolları bedenleri ile orantılıdır. Tabağı tutan figürün sol kolu ise biraz daha uzundur. (Resim 342, 343, 344)

Resim 342: H-987, Y.85^b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi (siyah-beyaz rep.)

Resim 343: H-987, Y.85^b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi (Oran-orantı)

Resim 344: H-987, Y.85^b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi (Duruş Biçimi)

Genç Sultanın baş ayrıntısında küpe taktığı görülür. Genç Sultanın yüz hatları orantılıdır. Yüz açısı üçte bir oranında resmedilmiştir. Figürün sakal ve bıyığı yoktur. Yüzü dolgun yuvarlaktır. Kaşları kavisli yay, gözleri hafif çekik ve sürmeli, burnu dolgun kemerli ve ağzı küçüktür. (Resim 345, 346)

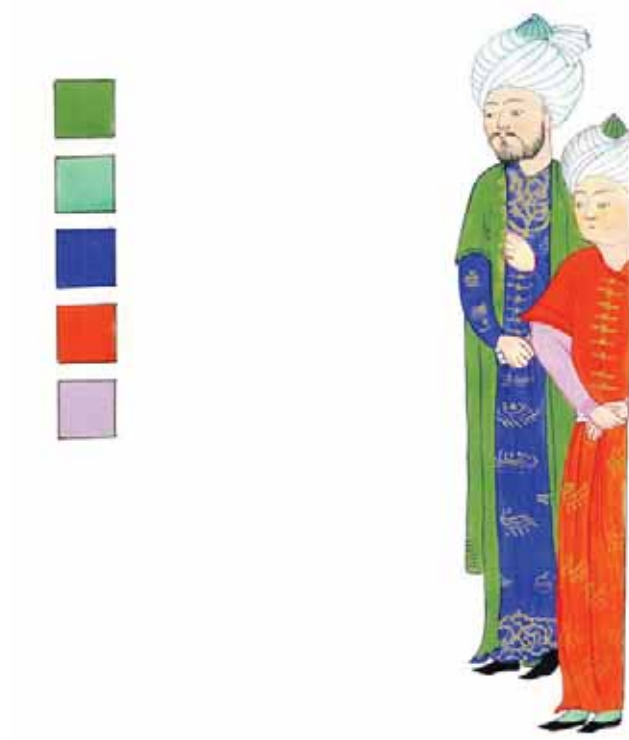

Resim 345: H-987, Y.85^b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı(TSMK)

Resim 346: H-987, Y.85^b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı (Oran-orantı)

2. Bölüm: 021, 564, 2728, 5165, 7747. Bu bölümde kullanılan renk kodlarıdır. Genç Sultanın sol tarafında bulunan bu iki figür beyaz sarıktır. Figürlerden üstte bulunanın sakal ve bıyıklıdır. Dış giysisi sade iç giyimi ise süslemelidir. Elbisenin yakaları ve eteği altın işlemeli kumaş ise desenlidir. Elbiseye takılan kumaş kuşak ise beyazdır. Altın işleme kumaştaki Anka kuşu (ördek) motifi seçilebilmektedir. Ayağında siyah çizme vardır. Alt kısımda bulunan figürün ise yalnızca dış giysisinin kumaş Anka kuşu (ördek) desenlidir. Figürün yeşil çorap ve deri ayakkabı giydiği görülmektedir. Figürlerin yüz ve elleri, turuncu ve eflatun kıyafetleri kırmızı kontürlüdür. (Resim 347, 348)

Resim 347: H-987, Y.85^b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi (Renkli rep.)

Resim 348: H-987, Y.85^b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi figür kumaş ayrıntısı(TSMK)

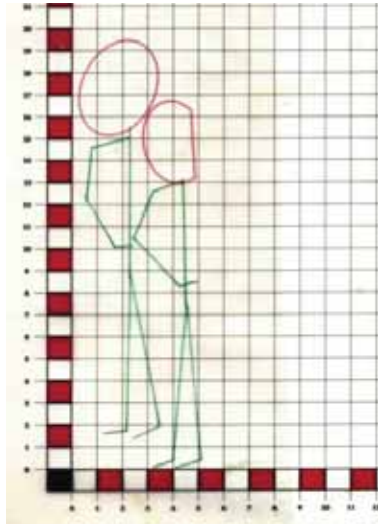
Ayakta bulunan bu figürlerin duruşları diktir. Bedenleri ince, üst gövdeleri yapılı ve uzun olan bu iki figürün üst bölümde olanının baş oranı diğerine nazaran daha büyüktür. Figürlerin kolları bedenleri ile orantılıdır. (Resim 349, 350, 351)

Resim 349: H-987, Y.85^b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi (siyah-beyaz rep.)

Resim 350: H-987, Y.85^b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi (Oran-orantı)

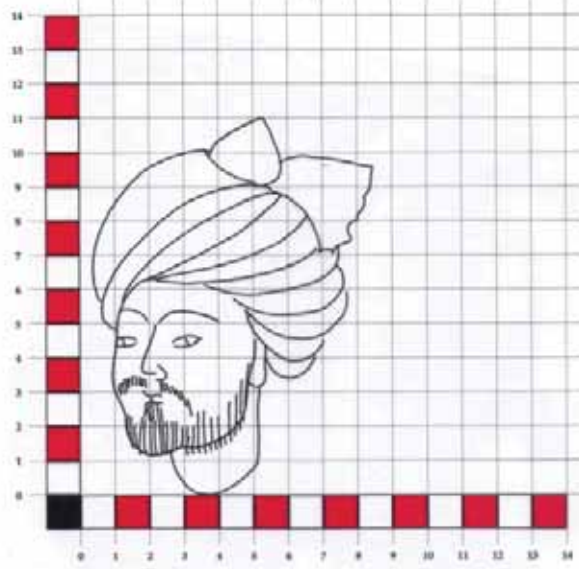

Resim 351: H-987, Y.85^b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi (Duruş Biçimi)

Üst bölümdeki sakal ve bıyıklı figürün yüz açısı üçte bir oranında resmedilmiştir. Yüzü dolgun ve köşelidir. Kaşları düzgün kavisli, gözleri hafif çekik, burnu ince ve düzgün, ağzı küçüktür. Çenesinin dışa doğru çıkıklığı karakteristik bir özellik olarak karşımıza çıkar. (Resim 352, 353)

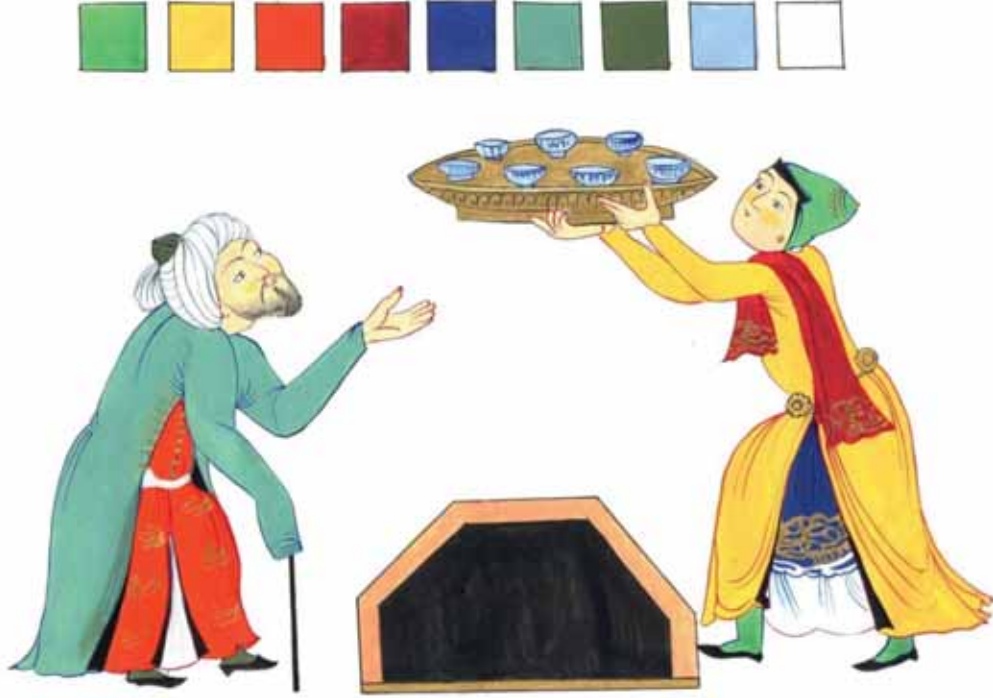
Resim 352: H-987, Y.85^b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı (TSMK)

Resim 353: H-987, Y.85^b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı (Oran-orantı)

3. Bölüm: Trans Wt., 021, 128, 344, 659, 2728, 7626, 7746, 7747. Bu bölümde kullanılan renk kodlarıdır. En alt bölümde yer alan bu iki figür hareket halinde resmedilmiştir. Figürlerden sarıklı olanının elinde bir baston bulunmaktadır. Üst giysisi sadedir. İç elbisesi altından anka kuşu (ördek) desenlidir. Keçe şapkalı ve boyut olarak daha uzun olanının ise elinde büyük bir tepsi bulunmaktadır. Tepsinin içerisinde yedi adet mavi beyaz porselen kâse göze çarpar. Dış giysisi sadedir omzunda işlemeli bir örtü bulunur. Belinde altın kemeri bulunmaktadır. İç giysisinin altın işlemesi ve beyaz eteği görünmektedir. Her ikisinin de yeşil çorabı ve deri ayakkabıları vardır. Bu iki figürün arasında bulunan ve yarım olarak resmedilmiş

küçük havuz kullanılan gümüş nedeniyle koyu renklidir. Figürlerin yüz ve elleri, turuncu ve sarı kıyafetleri kırmızı kontürlüdür. (Resim 354, 355, 356)

Resim 354: H-987, Y.85^b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi (Renkli rep.)

Resim 355: H-987, Y.85^b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi musâhib şair figür kumaş ayrıntısı(TSMK)

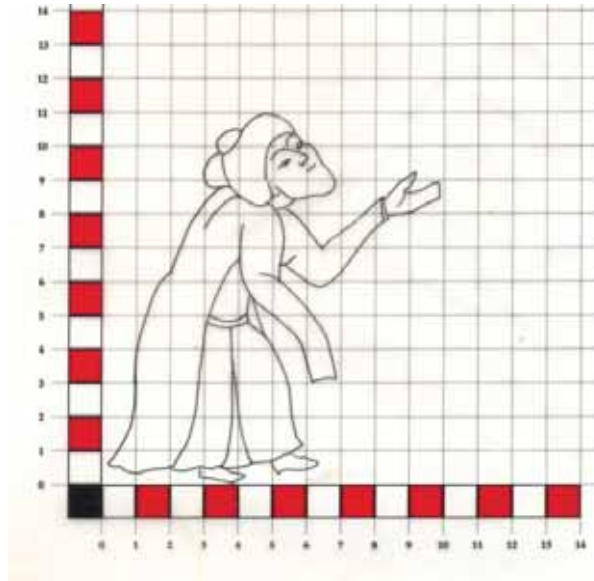

Resim 356: H-987, Y.85^b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi figür kumaş ayrıntısı(TSMK)

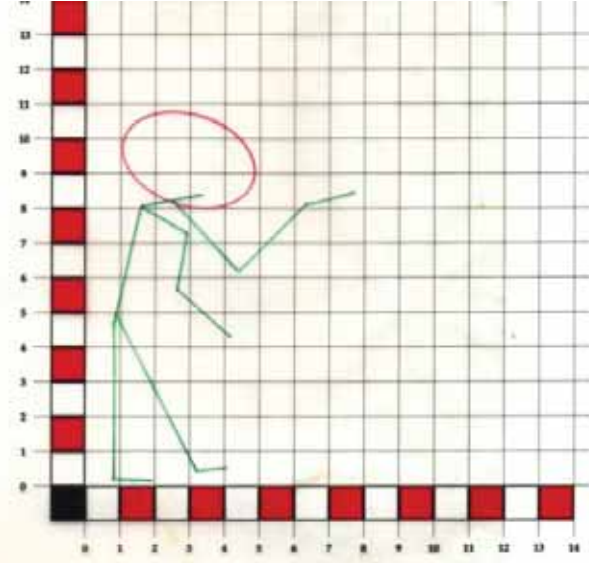
Elinde bastonu ile ayakta bulunan bu figürün duruşu öne doğru eğiktir. Bedeni kalın, kısa, üst gövdesi yapılıdır. Figürün baş oranı ise büyüktür. Aynı zamanda kolları bedenine oranla daha uzundur. (Resim 357, 358, 359)

Resim 357: H-987, Y.85^b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi (siyah-beyaz rep.)

Resim 358: H-987, Y.85^b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi (Oran-orantı)

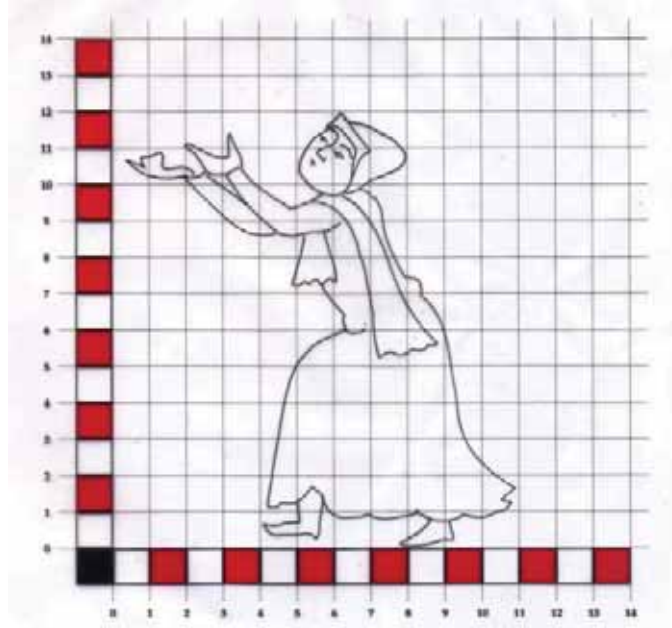

Resim 359: H-987, Y.85^b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi (Duruş Biçimi)

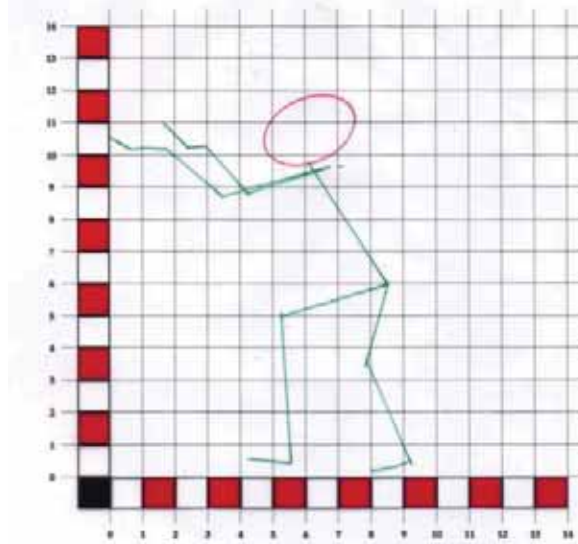
Elinde büyük bir tepsi taşıyan bu figürün duruşu da öne doğru eğiktir. Bedeni ince uzun, üst gövdesi yapılıdır. Figürün baş oranı ise küçüktür. Kolları ve bacakları kalın, kolları bedenine oranla daha uzundur. (Resim 360, 361, 362)

Resim 360: H-987, Y.85^b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi (siyah-beyaz rep.)

Resim 361: H-987, Y.85^b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi (Oran-orantı)

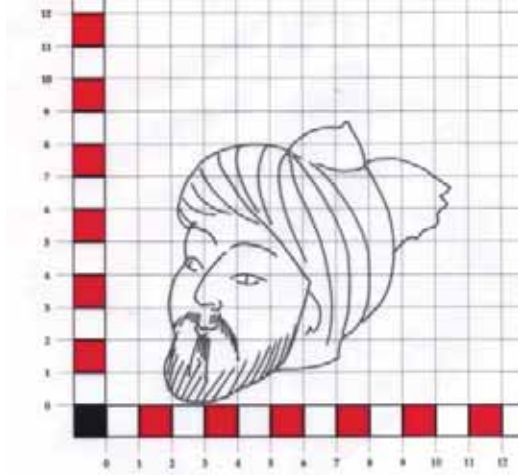

Resim 362: H-987, Y.85^b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi (Duruş Biçimi)

Alt bölümdeki sakal ve bıyıklı bu figürün baş ayrıntısı incelendiğinde alın ve çenenin büyüklüğü dışında yüz hatlarının orantılı olduğu görülür. Yüz açısı üçte bir oranında resmedilmiştir. Yüzü uzun ve köşelidir. Kaşları düzgün kavisli, gözleri hafif çekik, burnu ince kemerli ve düzgün, ağzı küçüktür. Çenesinin iri ve dışa doğru çıkıklığı karakteristik bir özellik olarak karşımıza çıkar. Baş duruş olarak arka tarafa sırta doğru yaslanmış durumdadır. Böylelikle yüzü yukarıda bulunan Sultana doğru dönmüştür. (Resim 363, 364)

Resim 363: H-987, Y.85^b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı(TSMK)

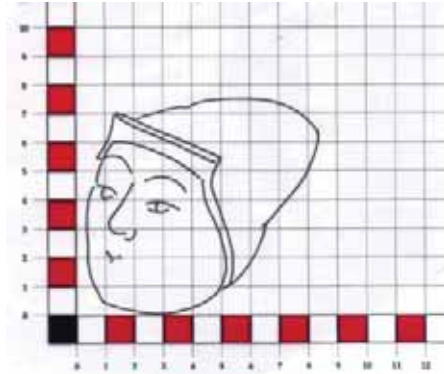

Resim 364: H-987, Y.85^b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı (Oran-orantı)

Büyük tepsi taşıyan bu figür baş ayrıntısı incelendiğinde yüz hatlarının orantılı olduğu görülür. Yüz açısı üçte bir oranında resmedilmiştir. Yüzü dolgun ve yuvarlaktır. Kaşları düzgün kavisli, gözleri hafif çekik, burnu ince uzun ve ağzı küçüktür. Baş duruş olarak arka tarafa sırta doğru yaslanmış durumdadır. (Resim 365, 366)

Resim 365: H-987, Y.85^b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı(TSMK)

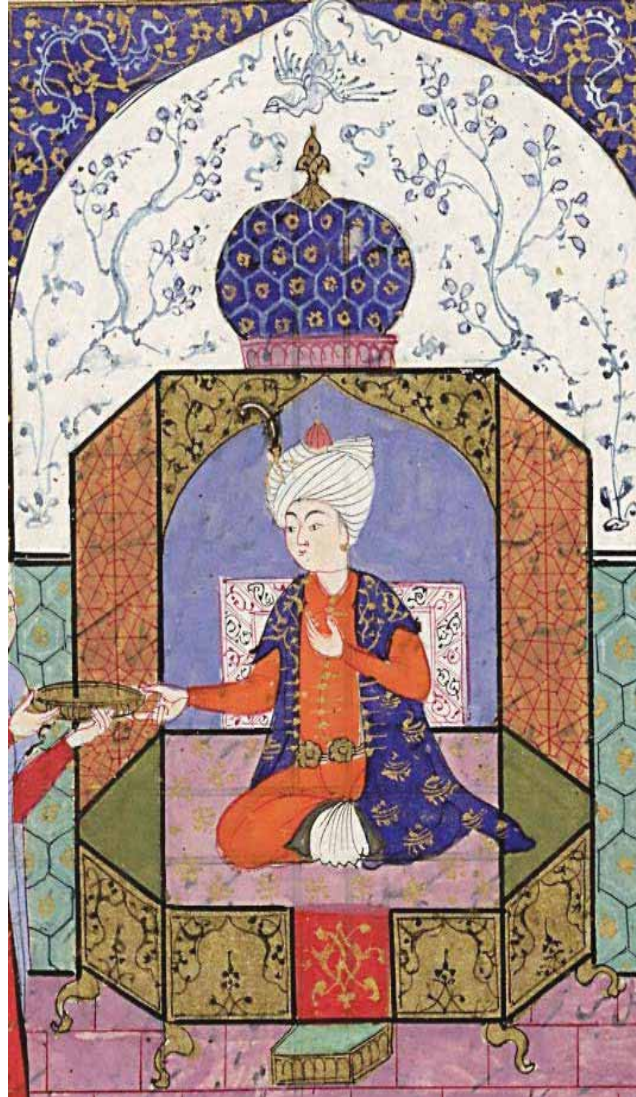

Resim 366: H-987, Y.85^b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı (Oran-orantı)

4. Bölüm: 290, 522, 659, 722, 2728, 5155, 5165, 7415, 7747. Bu bölümde kullanılan renk kodlarıdır. Sultanın bulunduğu alana ait süslemelerin değerlendirildiği bu bölümde sıcak ve soğuk renkler bir arada kullanılmıştır. (Resim 367, 368)

Resim 367: H-987, Y.85^b minyatürlerinin 4. Bölüm renklerinin Pantone kodlarına göre dizilimi

Resim 368: H-987, Y.85^b minyatürlerinden 4. Bölüm süsleme desen ayrıntısı(TSMK)

Tahtın arka kısmında yer alan süslemeler iki bölümden oluşmaktadır. Dış kısımda lacivert (kobalt) zemin üzerine altın yıldız Rumî Orta bağ merkezli iplik üzerinde çiçekli süsleme desenler göze çarpar. Bu bölümde beyaz bir Çin bulutu

süslemeye hareket katmaktadır. İç kısımdaki beyaz fon üzerinde ise küçük yapraklı ağaçlar ve bunun ortasında uçan Simurg figürü görülmektedir. (Resim 369, 370)

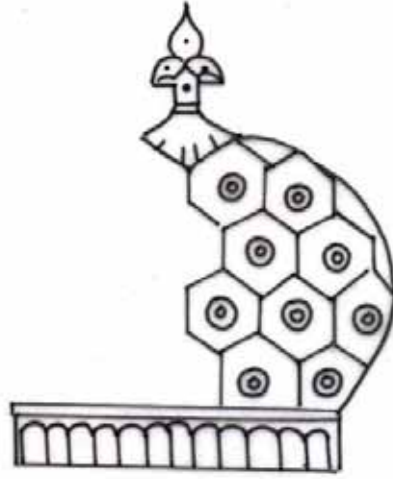
Resim 369: H-987, Y.85^b minyatürlerinden 4. Bölüm süsleme desen ve iplik ayrıntı çizimi

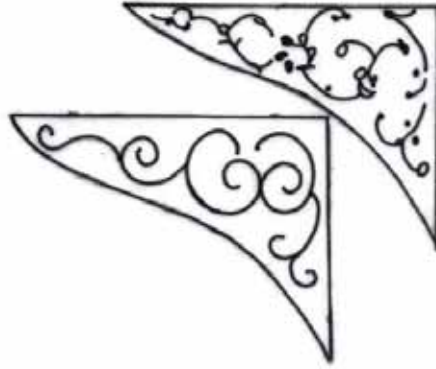
Resim 370: H-987, Y.85^b minyatürlerinden 4. Bölüm süsleme desen ayrıntı çizimi

Tahtın üzerinde çini bir kubbe (Soğan kubbe) bulunur.* Tahtın ön kısmına sıvama altın üzerine serbest olarak tasarlanmış iplik, siyah mürekkep ile penç ve gonca desenler uygulanmıştır. (Resim 371, 372)

* Soğan kubbe: Timurlu devrinde kaskakları iyice yükseltelen ve derinliği arttırılan kubbeler bazen tamamen çinilerle kaplanarak pırlıtlı, bazen da yivli yüzeleriyle gösterişli hale getirilmiştir. En abartılı görünümüyle Tac Mahal'de karşımıza çıkan soğan şekilli kubbe önce

Resim 371: H-987, Y.85^b minyatürlerinden 4. Bölüm taht kubbe süsleme desen ayrıntı çizimi

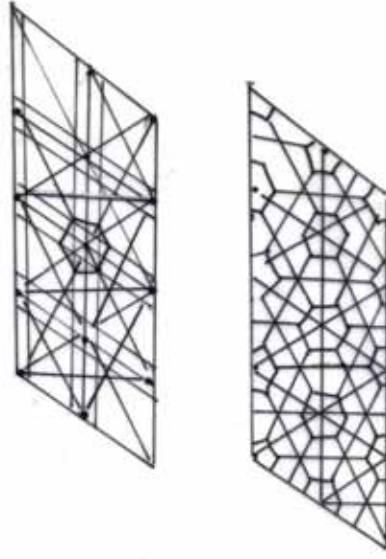
Resim 372: H-987, Y.85^b minyatürlerinden 4. Bölüm taht ön bölüm iplik ve e desen ayrıntı çizimi

Tahtın yan bölümlerinde ise kırmızı kontürlü geometrik süslemeler göze çarpar. Bu desen altıgen olarak adlandırılmaktadır. (Resim 373, 374, 375)

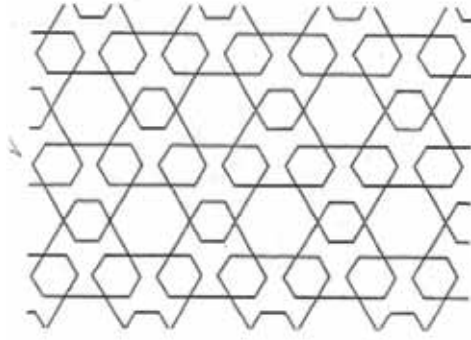

Resim 373: H-987, Y.85^b minyatürlerinden 4. Bölüm süsleme desen ayrıntısı(TSMK)

Hint ve Güneydoğu Asya mimarisinde yaygınlık kazanmış, daha sonra Rus ve diğer Ortodoks kiliselerinde kullanılmıştır. (Selçuk Mülayim, “Kubbe”, *DİA*, XXVI/300-303.)

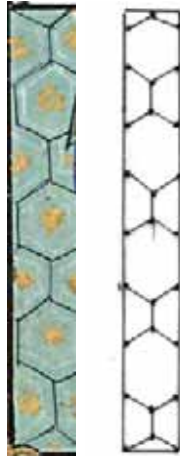

Resim 374: H-987, Y.85^b minyatürlerinden 4. Bölüm taht yan bölüm geometrik desen ayrıntı çizimi

Resim 375: Altıgen 09
(Yıldız Demiriz, "İslam Sanatında Geometrik Süsleme: Bir Envanter Denemesi",
Lebib Yalkın Yay. İstanbul. 2000, s.24)

Tahtın arka bölümünde yer alan siyah kontürlü diğer bir geometrik desen de altıgendir. (Resim 376, 284)

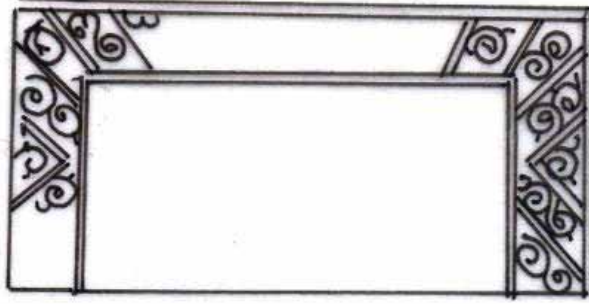

Resim 376, H-987, Y.85^b minyatürlerinden 4. Bölüm taht arkası desen ayrıntısı ve çizimi(TSMK)

Genç sultanın oturduğu yerin hemen ardında görülen kırmızı ve siyah kontürlü beyaz seccade hurde desenlidir. (Resim 377, 378)

Resim 377: H-987, Y.85^b minyatürlerinden 4. Bölüm seccade desen ayrıntısı(TSMK)

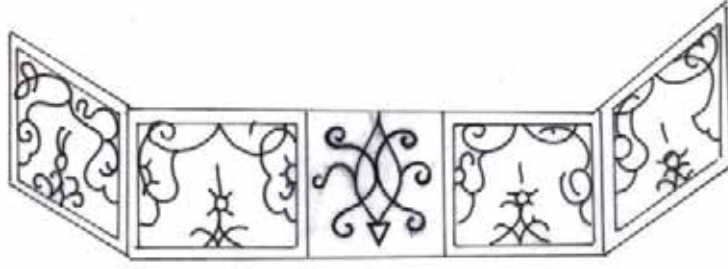

Resim 378: H-987, Y.85^b minyatürlerinden 4. Bölüm kilim desen ayrıntı çizimi

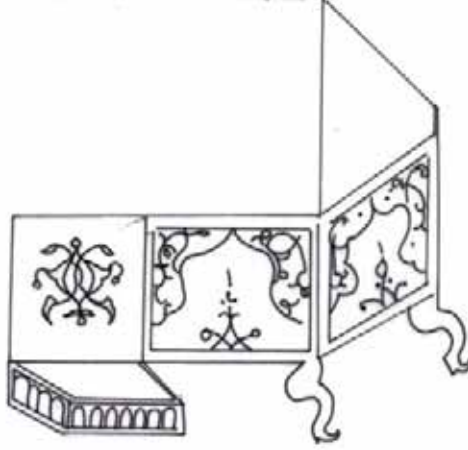
Tahtın alt gövdesine bir basamak bulunur. Tahtın işlemeli kırmızı bir kapısı vardır. Sıvama altın ile yapılmış tahtın üzerine siyah mürekkep ile Rumî desenlendirme yapılmıştır. (Resim 379, 380, 381)

Resim 379: H-987, Y.85^b minyatürlerinden 4. Bölüm taht desen ayrıntısı(TSMK)

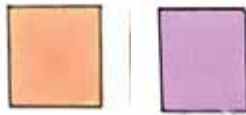

Resim 380: H-987, Y.85^b minyatürlerinden 4. Bölüm taht genel desen ayrıntı çizimi

Resim 381: H-987, Y.85^b minyatürlerinden 4. Bölüm taht sağ bölüm desen ayrıntı çizimi

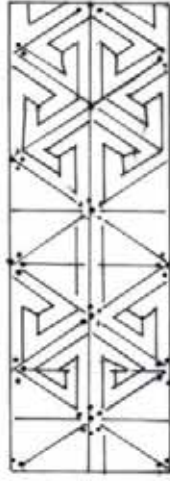
5. Bölüm: 522, 7415. Bu bölümde kullanılan renk kodlarıdır. Sultanın bulunduğu alanın dışında kalan bu bölüm oldukça sade süslemelere sahiptir. Duvarlardaki kırmızı kontürlü süsleme fırıldak olarak adlandırılmaktadır. (Resim 382, 383,384, 234)

Resim 382, H-987, Y.85^b minyatürlerinin 5. Bölüm renklerinin Pantone kodlarına göre dizilimi

Resim 383, H-987, Y.85^b minyatürlerinden 4. Bölüm duvar desen ayrıntısı(TSMK)

Resim 384: H-987, Y.85^b minyatürlerinden 4. Bölüm duvar desen çizimi

Taht alanı dışında bulunan bölümün kırmızı kontürlü yer döşemesi ise tuğla deseni şeklinde tasarlanmıştır. (Resim 385, 236)

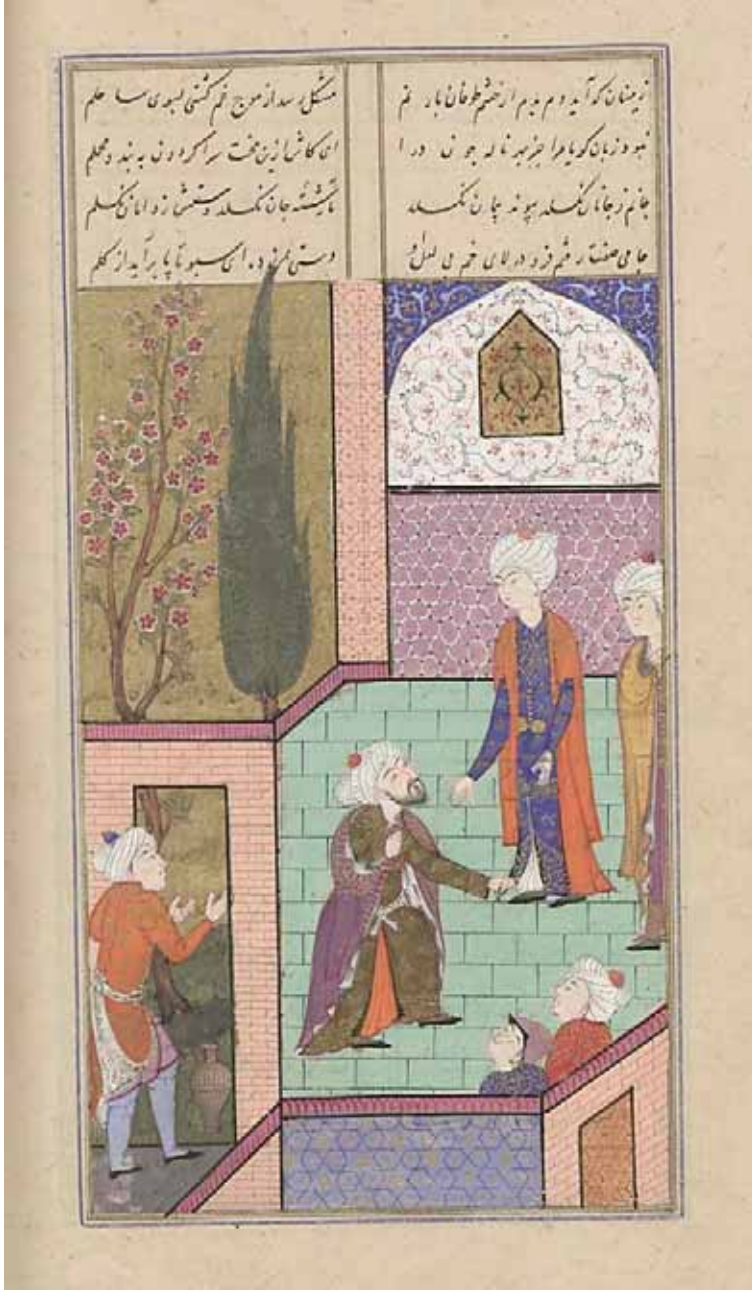
Resim 385: H-987, Y.85^b minyatürlerinden 4. Bölüm yer döşeme ayrıntısı

4.2.5. Genç Şehzâde'nin Musâhib Şair'i Saray Avlusunda Karşılması

Yazma Eser No: Y. 110^b

Yazma Eser Ölçüleri: (14x9cm)

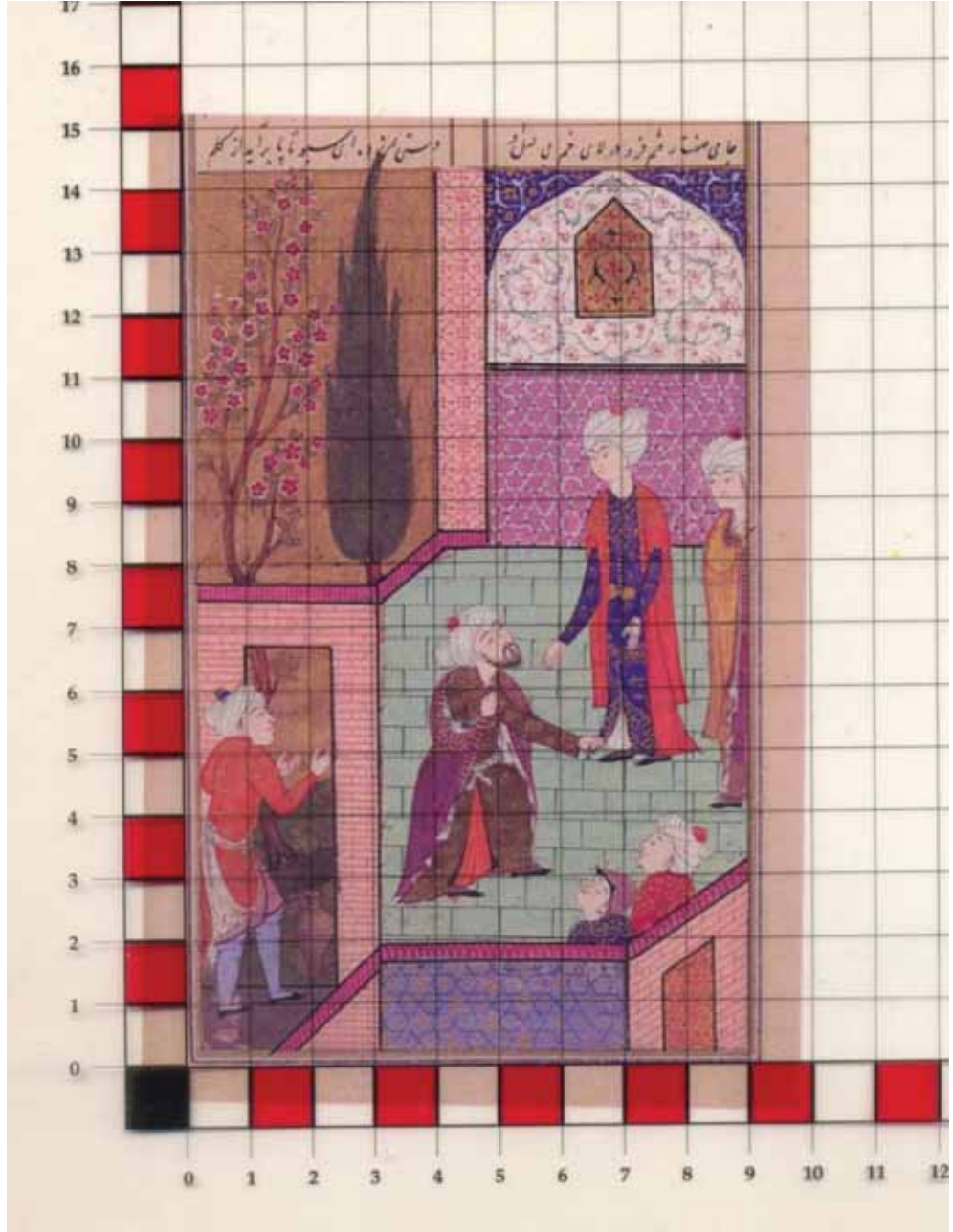
Musâhib şair kaftanı sırtında Genç Şehzade'nin eteğini tutmaktadır. Avluda ve bahçe kapısında duranlar olaya şahit olurlar. Bahçede yükselen servi ve bahar çiçekleri olan ağaç sol köşede avlu dışında yer alır. (Resim 386)

Resim 386: H-987, Y.110^b Genç Şehzâde'nin Musâhib Şair'i Saray Avlusunda Karşılması(TSMK)

Teknik Analiz

H-987, Y.110^b Minyatürünü boyut ölçüm çizelgesine yerleştirdiğimizde figürlerin boyutlarının ayakta bulunan figürlerden en üstte olanları 6cm, orta kısımda bulunanlar 5cm son olarak da en köşede yarım olarak görünenlerin ise 2cm olduğu gözlemlenir. Figürler orta alanda bulunan ve çerçevede çapraz olarak tasarlanan bu avluda yer alır. (Resim 387, 388)

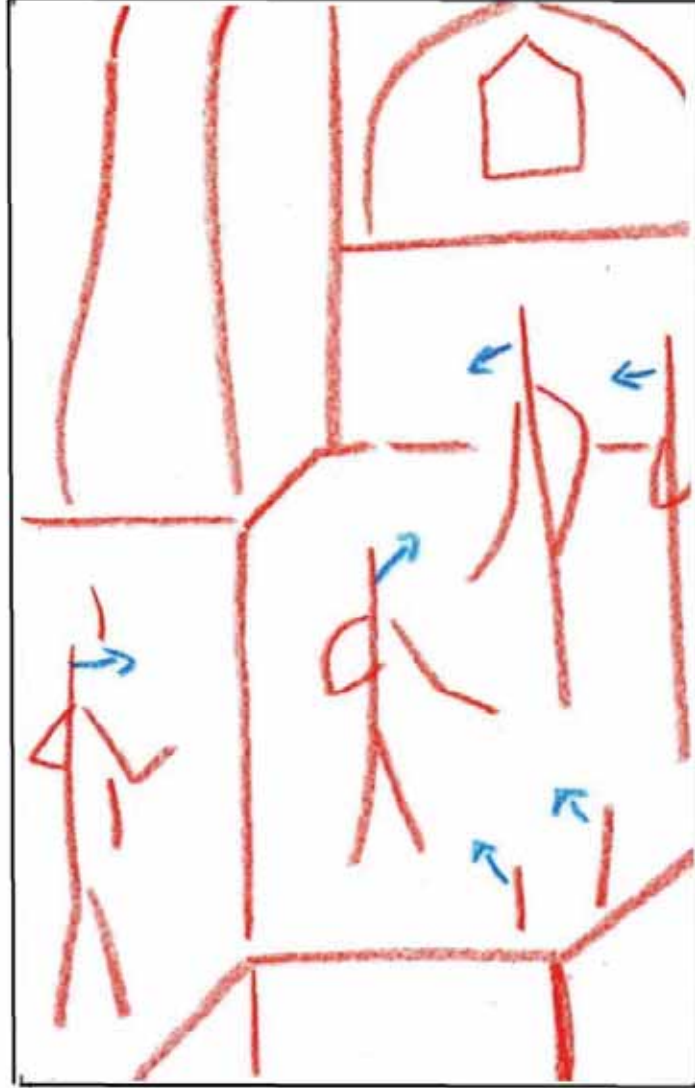

Resim 387: H-987, Y.110^b ölçüm çizelgesindeki görünümü

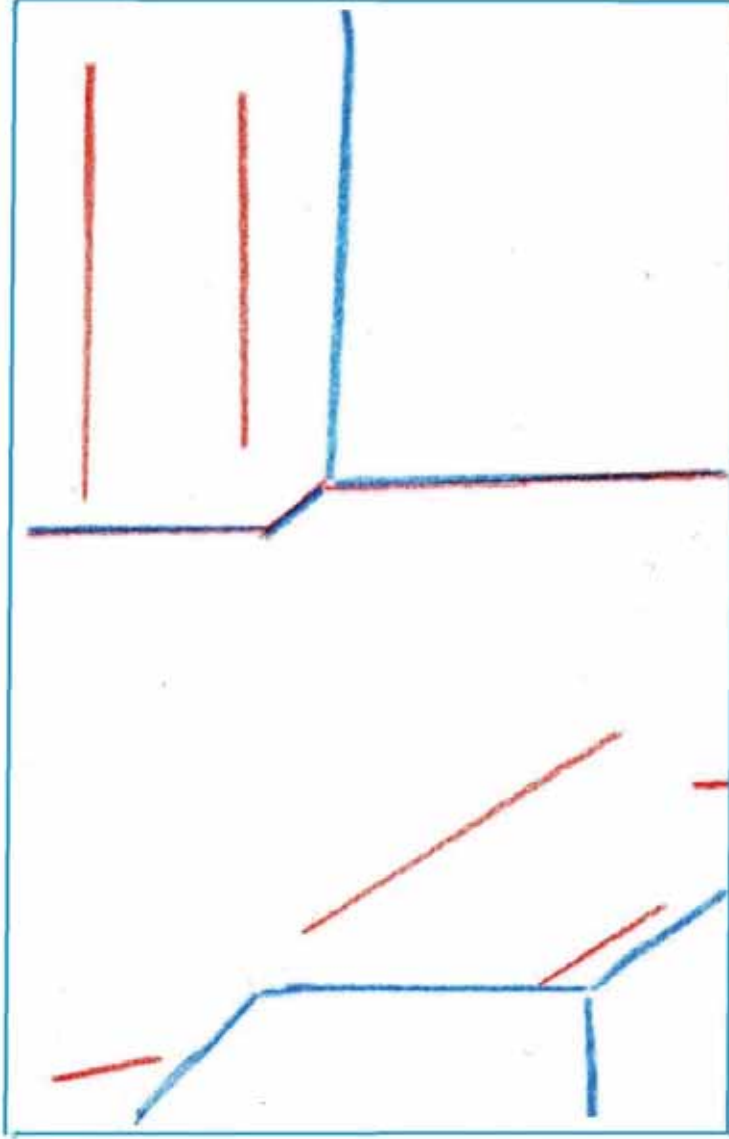

Resim 388: H-987, Y.110^b Musâhib Şair'in Genç Şehzâde'yi saray avlusunda karşılaması Ayrıntılı çizimi

Figürlerin birbirlerine olan duruş ve bakış yönlerinden de anlaşılacağı üzere yerleştiriliş biçimi açısından en yukarıda Sultanın konumlandırılması ile dinamizmi sağlanmıştır. Figürlerin büyüklükleri ile hiyerarşi ve perspektif algısı oluşturulmuştur. (Resim 389, 390)

Resim 389: H-987, Y.110^b Figürlerin hareket yön çizimi

Resim 390: H-987, Y.110^b Figürlerin yerleşim planı çizimi

Y.110^b'nin genelinde sıcak ve soğuk renkler bir arada kullanılmıştır. Renk tercihleri ile derinlik sağlanmıştır. Her tonun, minyatür genelinde eşit orantılı dağıtılmış olduğu görülür. (Resim 391)

Resim 391: H-987, Y.110^b minyatürlerinin renk dağılımını gösteren çizim

H-987, Y.110^b minyatür renklerinin Pantone kodlarına göre dizilimi şu şekildedir:

13-1-7 (Bright Orange), 128 (Yellow- 11.70, Rub. Red- 0.80, Trans Wt.- 87.50), 169 (Warm Red- 4.70, Yellow- 1.60, Trans Wt.-93.70), 277 (Ref. Blue- 3.10, Trans Wt.- 96.90), 278 (Ref. Blue- 6.20, Trans Wt.- 93.80), 469 (Yellow- 45, Warm Red- 30, Ref. Blue- 5, Black- 20), 470 (Yellow- 52.90, Warm Red- 35.30, Ref. Blue- 5.90, Black- 5.90), 475 (Yellow- 1.70, Warm Red- 1.20, Ref. Blue- 0.20, Trans Wt.- 96.90), 566 (Green- 2.80, Warm Red- 0.30, Trans Wt.-96.90), 626 (Green- 36.40, Black- 13.60, Trans Wt.- 50), 680 (Rub. Red- 10, Black- 2.50, Trans Wt.- 87.50),

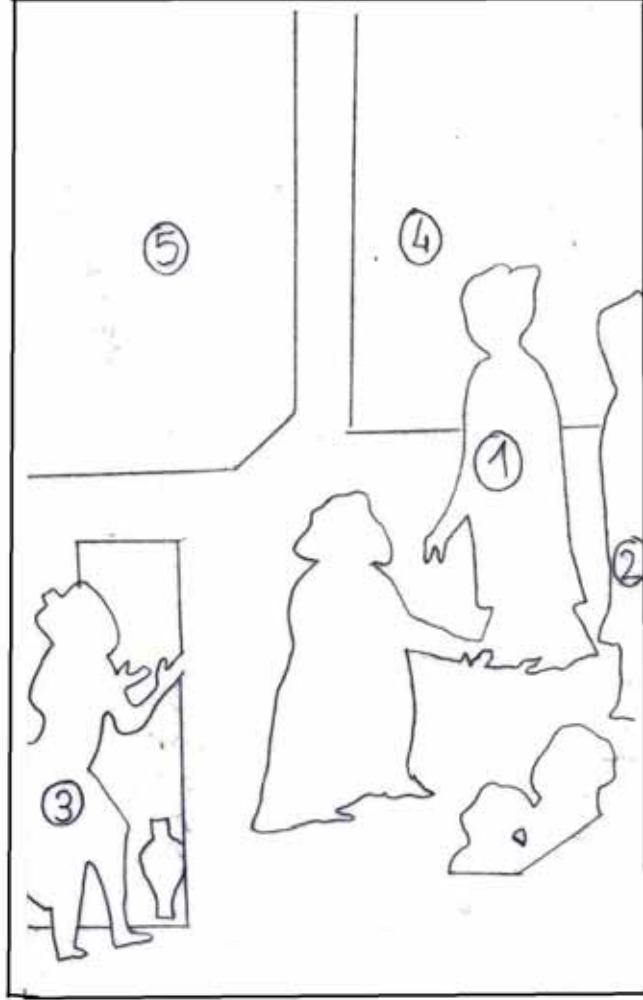
732 (Orange021- 54.50, Black- 20.50, Trans Wt.- 25), 1655 (Warm Red- 62.50, Yellow- 37.50), 1797 (Red 032- 98.50, Black- 1.50), 2728 (Ref. Blue- 37.50, Violet- 12.50, Trans Wt.- 50), 5155 (Rub. Red- 3.70, Pro. Blue- 0.80, Black- 1.70, Trans Wt.- 93.80), 5175 (Rub. Red- 0.90, Pro. Blue- 0.20, Black- 0.40, Trans Wt.- 98.50), 5777 (Yellow- 6.80, Green- 2.30, Black- 3.40, Trans Wt.- 87.50), 7411 (Yellow- 18.50, Rub. Red- 6.10, Black- 0.40, Trans Wt.- 75), 7420 (Warm Red- 27, Rub. Red- 16.60, Black- 5.50, Trans Wt.- 50.90), 7552 (Yellow 012- 63.14, Orange021- 17.19, Black- 19.67), 7581 (Red 032- 32.51, Yellow 012- 18.18, Black- 13.93, Trans Wt.- 35.38), 7662 (Rub. Red- 34.42, Pro. Blue- 12.57, Black- 3.47, Trans Wt.- 49.54), 7743 (Pro. Blue- 47.47, Orange021- 22.89, Yellow 012- 12.78, Trans Wt.- 16.85). (Resim 392)

KOD SIRASINA GÖRE
VARAK 110b

				
13-1-7	128	169	277	278
				
469	470	475	566	626
				
680	732	1655	1797	2728
				
5155	5175	5777	7411	7420
				
7552	7581	7662	7743	

Resim 392: H-987, Y.110^b minyatürlerinin renklerinin Pantone kodlarına göre dizilimi

H-987 Y.110^b'da bulunan minyatürleri 5 bölümde inceleyebiliriz. (Resim 393)

Resim 393: H-987, Y.110^b minyatürlerinin incelenecek 5 bölümünü gösteren çizim

1. Bölüm: Trans Wt., 13-1-7, 732, 2728, 5777, 7662. Bu bölümde kullanılan renk kodlarıdır. Beyaz sarıklı Genç Sultanın, kaftanının ve iç elbisesinin yakası, altın Rumî desen işlemelidir. Ayrıca iç elbisesi Anka kuşu (ördek) motifli etekleri ise altın Rumî desenlidir. Bu elbisenin altında beyaz bir etek daha olduğu görülür. Altın kemer takmış genç sultan iki elini öne uzatmış Musâhib şaire yönelmiştir. Musâhib şair ise bir eliyle yakası işlemeli kaftanını, diğer eli ile Genç sultanın eteğini tutmaktadır. Mushaip şairin iç kıyafeti koyu renklidir. Yakası ve etekleri işlemeli olan bu giysi Anka kuşu (ördek) desenlidir. Beyaz kumaş bir kuşakla belden bağlanmış bu elbisenin etekleri arasından turuncu renkli bir iç elbise daha görülmektedir. Her iki figürün yeşil çorapları ve deri ayakkabıları vardır. Figürlerin

yüz ve elleri, turuncu ve mor elbiselerin kırmızı kontürleri bulunmaktadır. (Resim 394, 395, 396)

Resim 394: H-987, Y.110^b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi (Renkli rep.)

Resim 395, H-987, Y.110^b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi Sultan figürü kumaş ayrıntısı(TSMK)

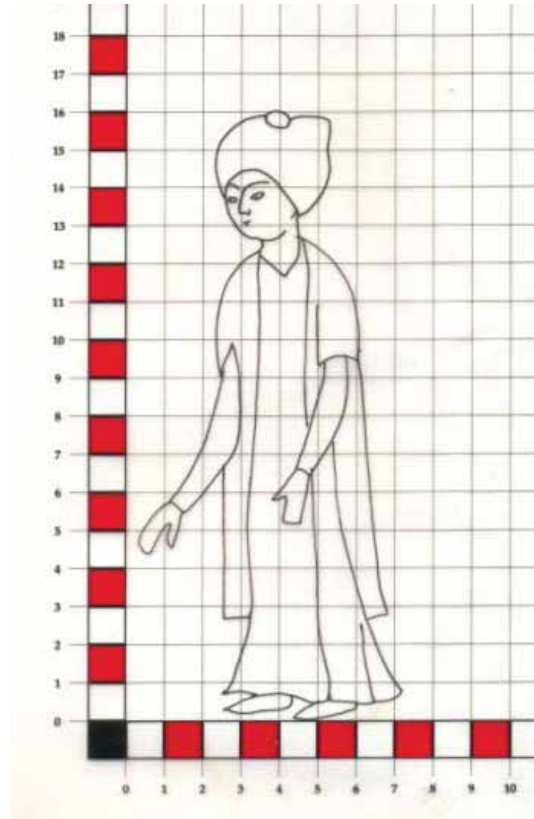

Resim 396: H-987, Y.110^b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi Musâhip figürü kumaş ayrıntısı(TSMK)

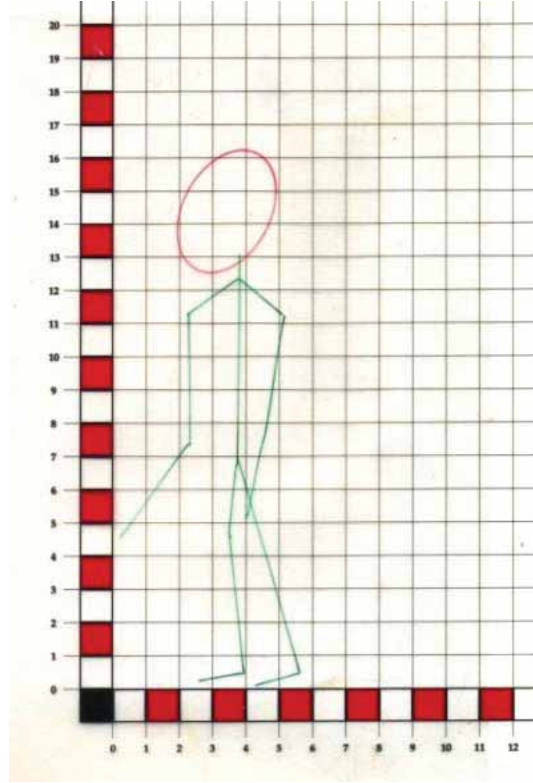
Elleri öne doğru uzanmış genç sultanın duruşu diktir. Bedeni ince, uzun, üst gövdesi yapılıdır. Figürün başı gövde ile orantılıdır. Figürün kolları ise bedenine oranla ve musâhib şaire uzanan el diğerine nazaran daha uzundur. (Resim 397, 398, 399)

Resim 397: H-987, Y.110^b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi (siyah-beyaz rep.)

Resim 398: H-987, Y.110^b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi (Oran-orantı)

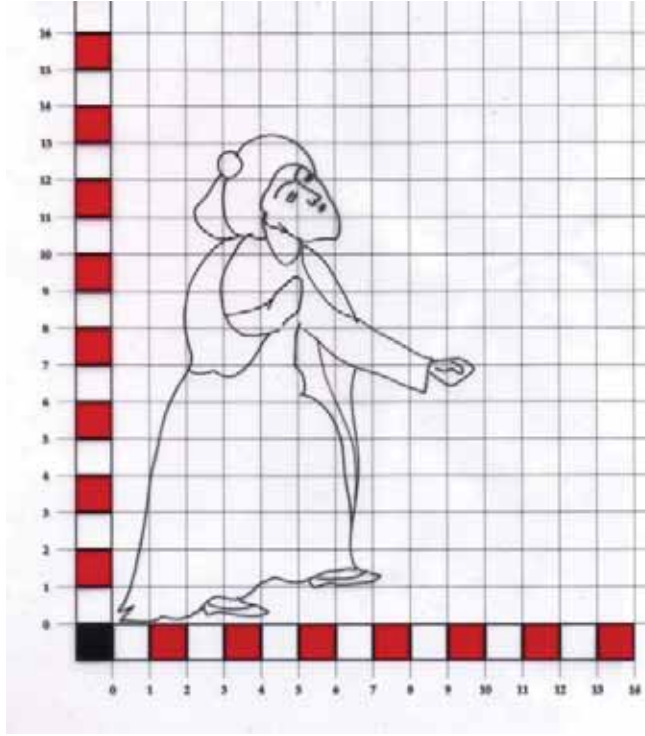

Resim 399: H-987, Y.110^b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi (Duruş Biçimi)

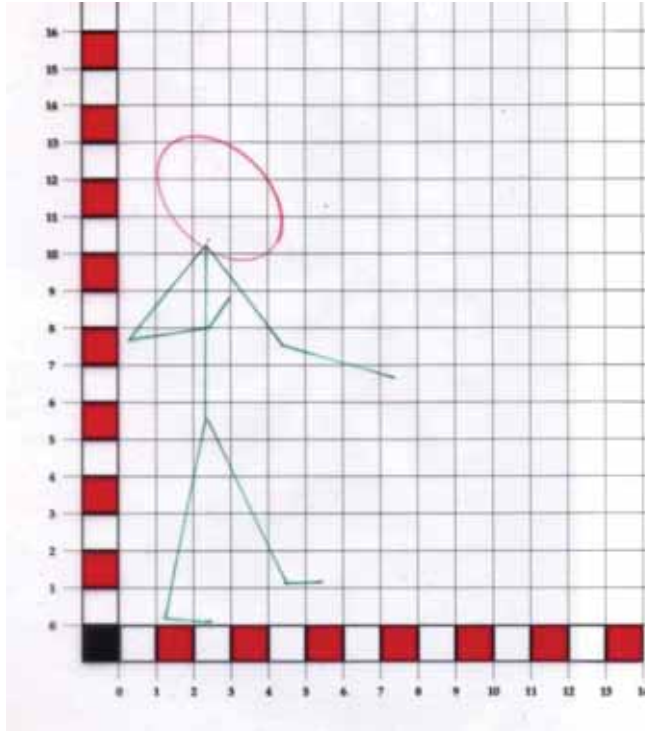
Bir eli kaftanında bir eli sultanın eteğinde olan Musâhib Şair bir ayağı ileri doğru adım atmıştır. Duruşu Genç sultana doğru dörtte bir oranında dönüktür. Bedeni kalın, kısa, üst gövdesi ise yapılıdır. Figürün başı gövdeye nazaran büyüktür. Figürün Sultanın eteğine uzanan kolu ise uzundur. (Resim 400, 401, 402)

Resim 400: H-987, Y.110^b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi (siyah-beyaz rep.)

Resim 401: H-987, Y.110^b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi (Oran-orantı)

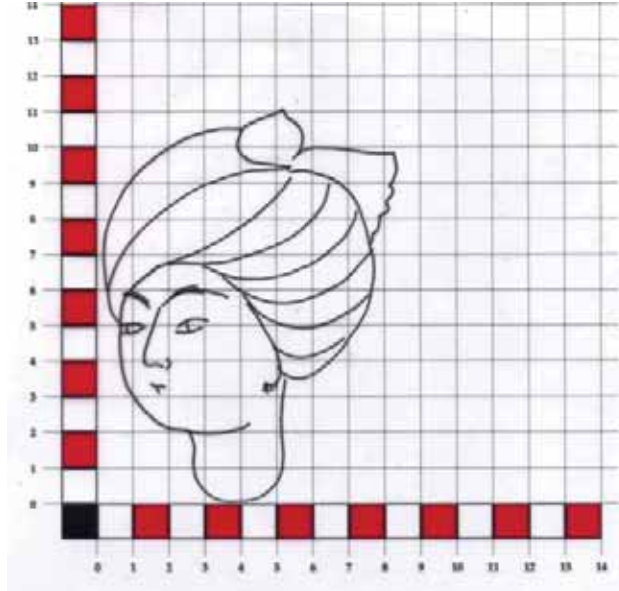

Resim 402: H-987, Y.110^b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi (Duruş Biçimi)

Sultan figürün baş ayrıntısı incelendiğinde yüz hatlarının orantılı olduğu görülür. Yüz açısı üçte bir oranında resmedilmiştir. Yüzü dolgun ve yuvarlaktır. Kaşları düzgün kavisli, gözleri hafif çekik, burnu kısa ve kemerli, ağzı küçüktür. (Resim 403, 404)

Resim 403: H-987, Y.110^b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı(TSMK)

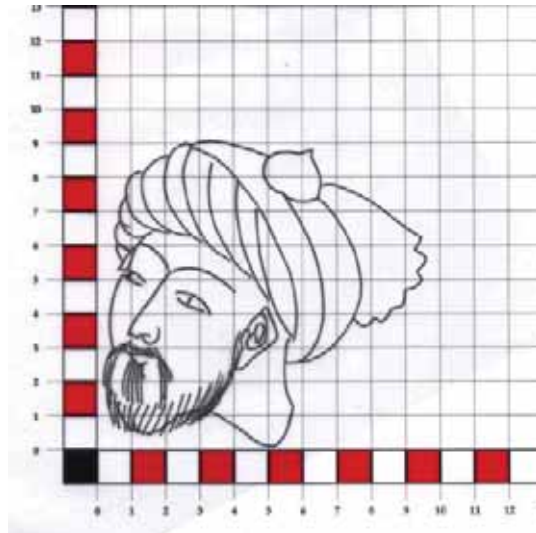

Resim 404: H-987, Y.110^b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı (Oran-orantı)

Musâhib figürünün üçte bir oranında resmedilmiştir. Yüzü uzun ve köşelidir. Kaşları düzgün kavisli, gözleri hafif çekik, burnu uzun ve ince, ağzı küçüktür. Çene çıkık ve alın geniştir. (Resim 405, 406)

Resim 405: H-987, Y.110^b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı(TSMK)

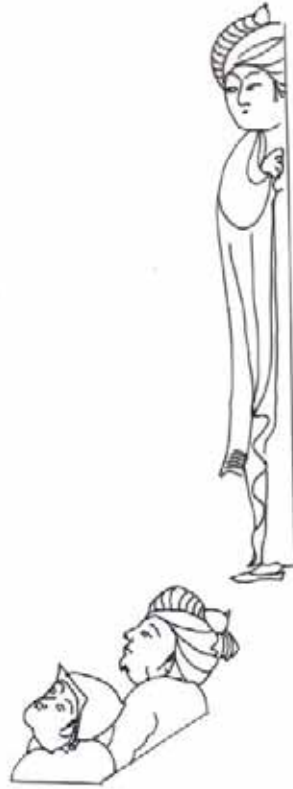

Resim 406: H-987, Y.110^b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı (Oran-orantı)

2. Bölüm: Trans Wt., 13-1-7,128, 1655, 1797,2728, 5777, 7662. Bu bölümde kullanılan renk kodlarıdır. Genç Sultanın sol tarafında ayakta bulunan beyaz sarıklı figür çerçeve nedeniyle yarım resimlenmiştir. Duruşu diktir. Üzerindeki kaftanı sade, iç elbisesinin etekleri ise Rumî desen işlemelidir. Bu figürün yeşil çorapları ve deri ayakkabıları vardır. Alt kısımda duvarın hemen üstünde yarım olarak resimlenmiş iki figür daha bulunmaktadır. Bu figürlerin elbiselerinin yakaları altın Rumî desen işlemelidir. Figürlerin yüz ve eli, sarı kıyafeti kırmızı kontürlüdür. (Resim 407, 408)

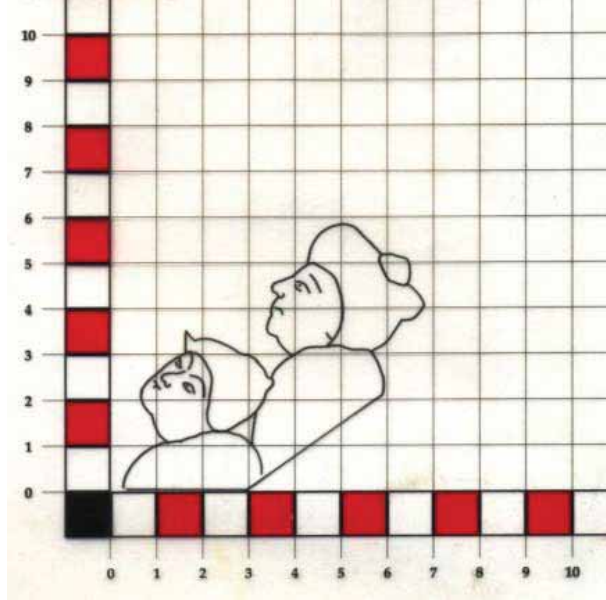

Resim 407: H-987, Y.110^b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi (Renkli rep.) (TSMK)

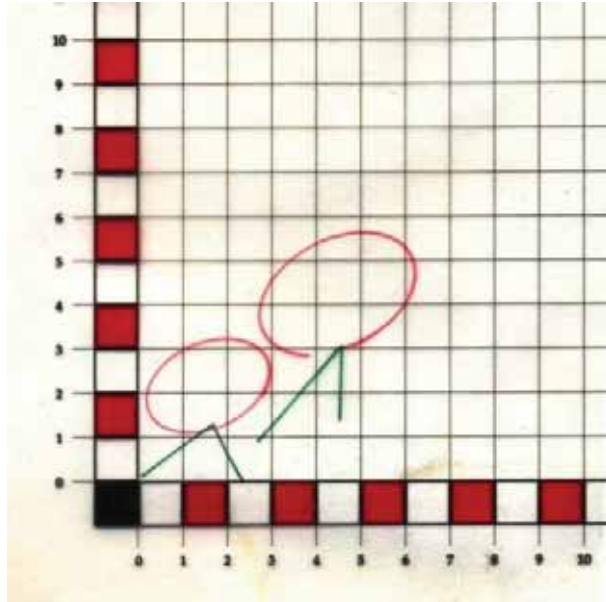

Resim 408: H-987, Y.110^b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi (siyah-beyaz rep.)

Alt bölümdeki figürlerin ikisinin de başı sırtları üzerine geri doğru yatık vaziyettedir. İki figürden üst bölümde bulunanın baş oranı diğerine nazaran daha büyüktür. (Resim, 409, 410)

Resim 409: H-987, Y.110^b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi (Oran-orantı)

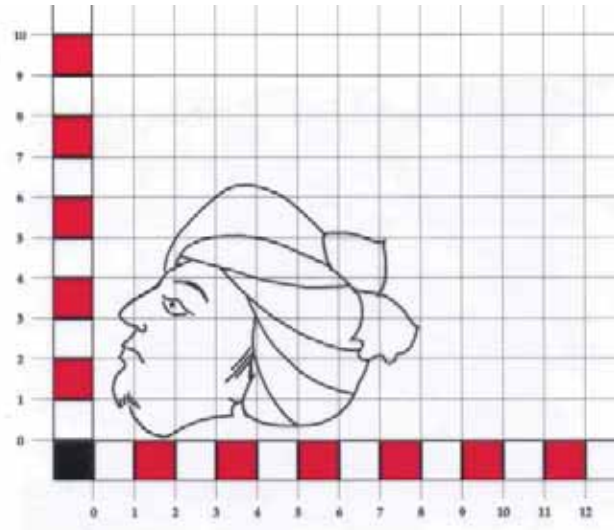

Resim 410: H-987, Y.110^b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi (Duruş Biçimi)

İkili figürlerden üst kısımda olanı profilden resimlenmiştir. Yüzü dolgun ve yuvarlaktır. Kaşları düz uzun, gözleri hafif çekik, burnu uzun ve kemerli, ağzı normal boyuttadır. (Resim 411, 412)

Resim 411: H-987, Y.110^b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı(TSMK)

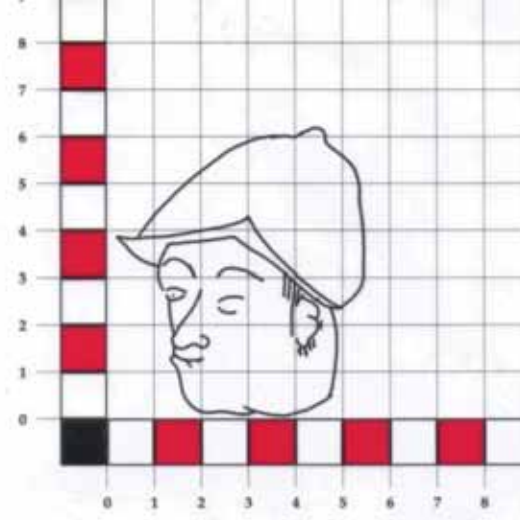

Resim 412: H-987, Y.110^b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı (Oran-orantı)

Diğer figür de profile yakın bir oranda resmedilmiştir. Yüzü çeneye doğru çıkık bir şekilde kavislidir. Kaşları şaşkınlık ifadesi ile havaya kalkmıştır. Burun düz uzun, gözleri ise minyatürün zarar görmesi nedeniyle siliktir. Ağız ise küçüktür. (Resim 413, 414)

Resim 413: H-987, Y.110^b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı(TSMK)

Resim 414: H-987, Y.110^b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı (Oran-orantı)

3. Bölüm: Trans Wt., 13-1-7,277, 2728, 5175, 7581, 7743. Bu bölümde kullanılan renk kodlarıdır. Avlunun dış bahçeye açılan kapısında ayakta duran bu figür iki elinde kaldırarak Genç Sultan ve Musâhib Şair'in bulunduğu yöne doğru bakmaktadır. Ayaklarının hemen yanında ise bir testi bulunmaktadır. Figürün üzerindeki kıyafetin yaka kısmı Rumî işlemeli ve kumaşı Anka kuşu (ördek) desenlidir. Bu kıyafetin etek uçları figürün belindeki beyaz kumaş kuşağa tutturulmuştur. Oluşan bu açıklıktan farklı renkteki etek uçları fark edilmektedir. Figürün açık mavi çorapları ve deri ayakkabıları vardır. Figürün yüzü ve elleri, turuncu ve eflatun elbisesi kırmızı kontürlüdür. Açık mavi çorabı lacivert kontürlüdür. (Resim 415, 416)

Resim 415: H-987, Y.110^b minyatirlerinden 3. Bölüm incelemesi (Renkli rep.)

Resim 416: H-987, Y.110^b minyatirlerinden 3. Bölüm incelemesi figür kumaş ayrıntısı(TSMK)

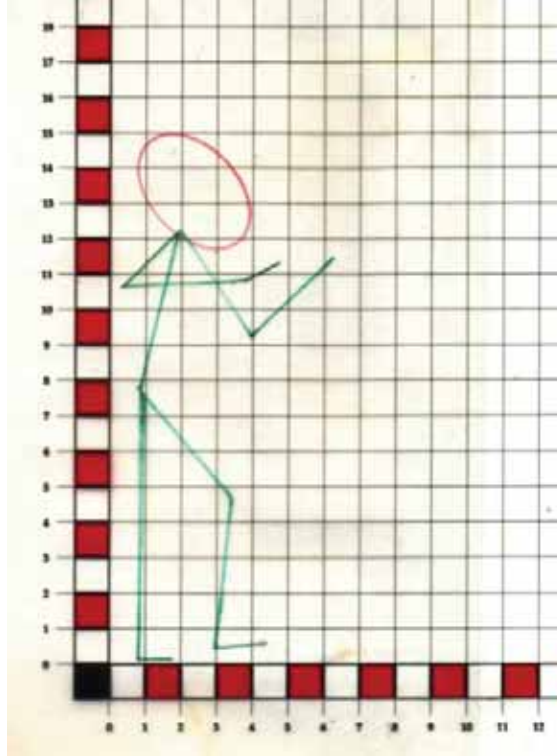
Figür kapı eşiğine adım atmış durumda ve duruşu eğiktir. Figürün başı profilden resmedilmiştir. Bedenin üst kısmı kapıya dönük olarak omuzu ve kolu arkadan görülür. Bedenin alt kısmı ise izleyiciye dönük gibidir. Figürün bedeninin üst bölümü yapılıdır. Figürün baş, beden, bacak ve kol oranları uyumludur(Resim, 417, 418, 419)

Resim 417: H-987, Y.110^b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi (siyah-beyaz rep.)

Resim 418: H-987, Y.110^b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi (Oran-orantı)

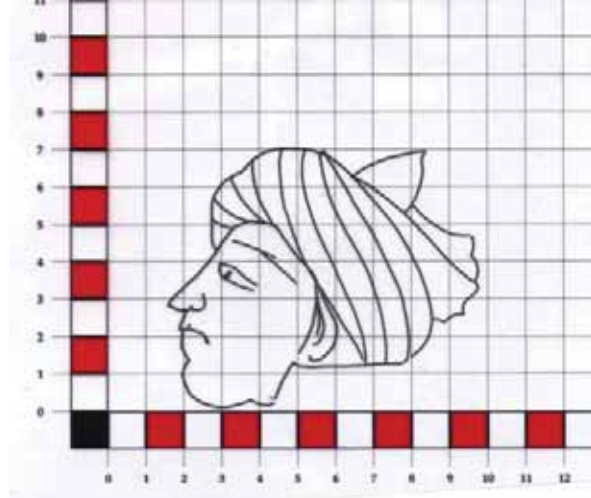

Resim 419: H-987, Y.110^b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi (Duruş Biçimi)

Profilden resimlenmiş bu figürün yüz hatları dolgun ve yuvarlaktır. Kaşları düz uzun, gözleri ise önden resimlenmiş gibi iri tasarlanmıştır. Figürün alni düz, burnu uzun ve ince, ağız normal boyuttadır. (Resim 420, 421)

Resim 420: H-987, Y.110^b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı(TSMK)

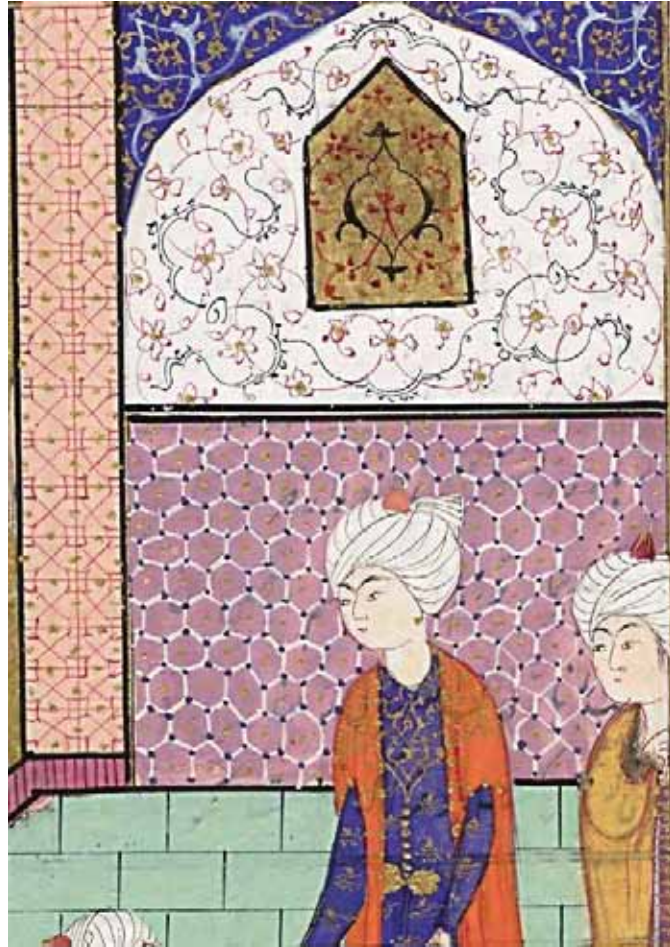

Resim 421: H-987, Y.110^b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı (Oran-orantı)

4. Bölüm: Trans Wt., 680, 2728,7411, 7420. Bu bölümde kullanılan renk kodlarıdır. Genç Sultanın bulunduğu alana ait süslemelerin değerlendirildiği bu bölümde soğuk renkler kullanılmıştır. (Resim 422)

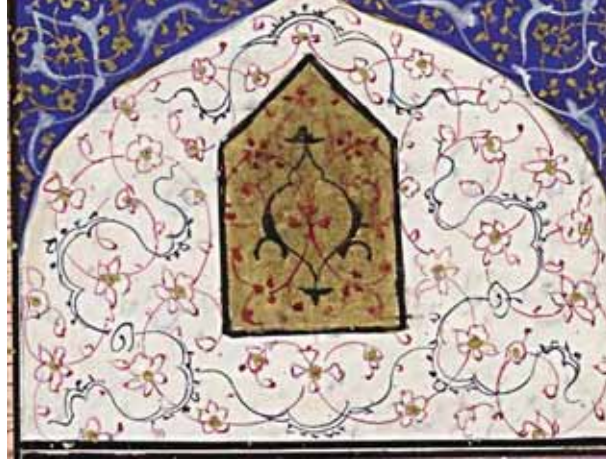

Resim 422: H-987, Y.110^b minyatürlerinin 4. Bölüm renklerinin Pantone kodlarına göre dizilimi

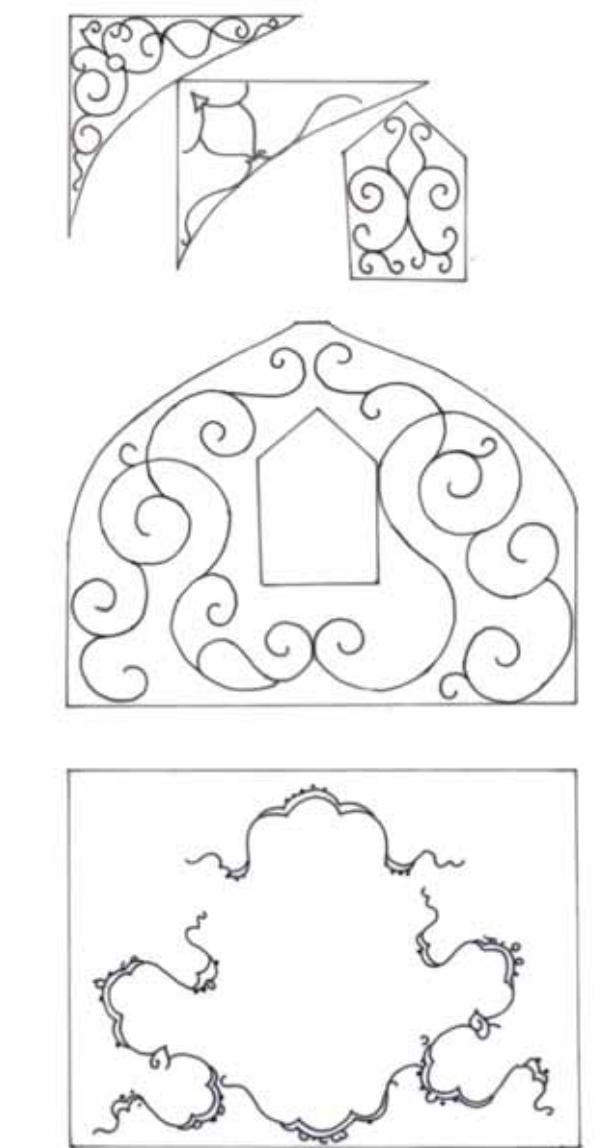

Resim 423: H-987, Y.110^b minyatürlerinden 4. Bölüm süsleme desen ayrıntısı (TSMK)

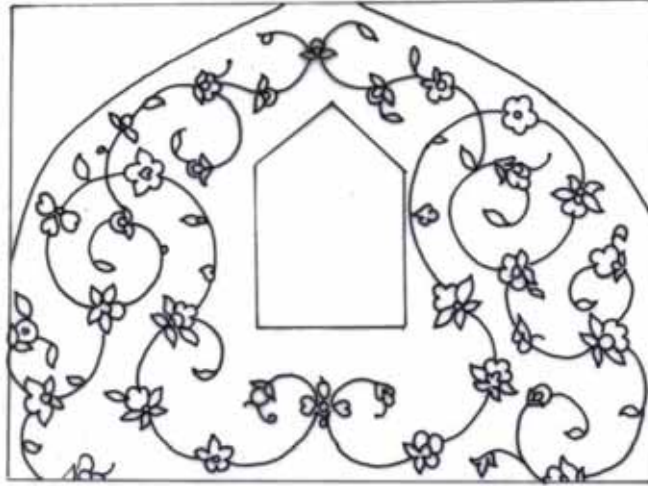
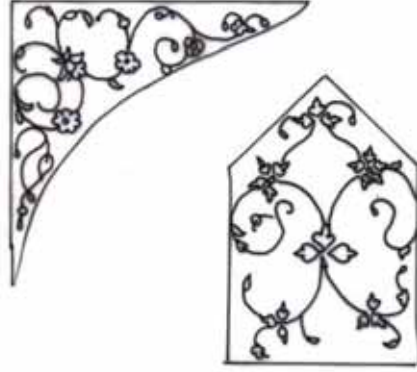
Sultanın arka kısmında yer alan süsleme beş bölümden oluşmaktadır.. Birinci bölümde lacivert (kobalt) zemin üzerine altın yıldız serbest tasarım iplik çiçekli süsleme desenler bulunur. Yine bu bölümü beyaz Rumî Orta bağ hareketlendirilmiştir. İkinci bölümdeki beyaz fonun üzerinde serbest tasarım kırmızı iplik ile küçük yapraklı Penç ve Hatai çiçek desenler işlenmiştir. Bu desenler arasında siyah Çin bulutları bulunur. Üçüncü bölüm beyaz fonun tam ortasında yer alır. Altın sıvama zemin üzerine siyah Rumî ve kırmızı yaprak desenli süsleme işlenmiştir. (Resim 424, 425, 426)

Resim 424: H-987, Y.110^b minyatürlerinden 4. Bölüm duvar mozaik süsleme desen ayrıntısı(TSMK)

Resim 425: H-987, Y.110^b minyatürlerinden 4. Bölüm süsleme desen ve iplik ayrıntı çizimi

Resim 426: H-987, Y.110^b minyatürlerinden 4. Bölüm süsleme desen ayrıntı çizimi

Dört ve beşinci bölüm ise bu süslemelerin altında ve yanında bulunmaktadır. Bunlar kırmızı kontürlü üçgen ve beyaz kontürlü altıgen olarak adlandırılırlar (Resim 427, 428, 227, 429, 284)

Resim 427: H-987, Y.110^b minyatürlerinden 4. Bölüm süsleme geometrik desen ayrıntısı(TSMK)

Resim , 428: H-987, Y.110^b minyatürlerinden 4. Bölüm süsleme geometrik desen çizimi

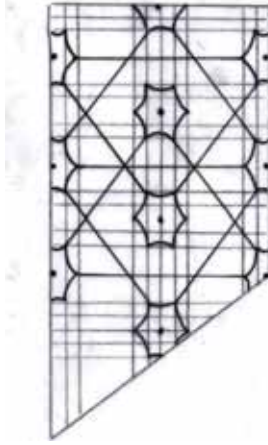

Resim 429: H-987, Y.110^b minyatürlerinden 4. Bölüm duvar süsleme geometrik desen ayrıntısı(TSMK)

Figürlerin bulunduğu orta alandaki, siyah kontürlü tuğla örgülü yer karolarının hemen altındaki duvar üzerinde, lacivert kontürlü altılı yıldız desen göze çarpar. Bu desenin yan tarafındaki, kırmızı kontürlü tuğla örgülü bölümde bulunan kapının iç kısmındaki yine kormozo kontürlü süsleme ise altıgen bezeme olarak adlandırılır. (Resim 430, 252, 236, 431, 375)

Resim 430: H-987, Y.110^b minyatürlerinden 4. Bölüm süsleme geometrik desen ayrıntısı(TSMK)

Resim 431: H-987, Y.110^b minyatürlerinden 4. Bölüm süsleme altıgen desen ayrıntı çizimi

5. Bölüm: Trans Wt., 469, 470, 626, 680, 5777 bu bölümde kullanılan renk kodlarıdır. Herhangi bir figürün yer almadığı bu bölümde siyah kontürlü bir servi ağacı ve dalları kırmızı kontürlü bahar çiçekleriyle dolu meyve ağacı bulunmaktadır. Her iki ağaç da hafif 'S' şeklindedir. Bu ağaçların resimleri altın sıvama fon üzerine yapılmıştır. (Resim 432)

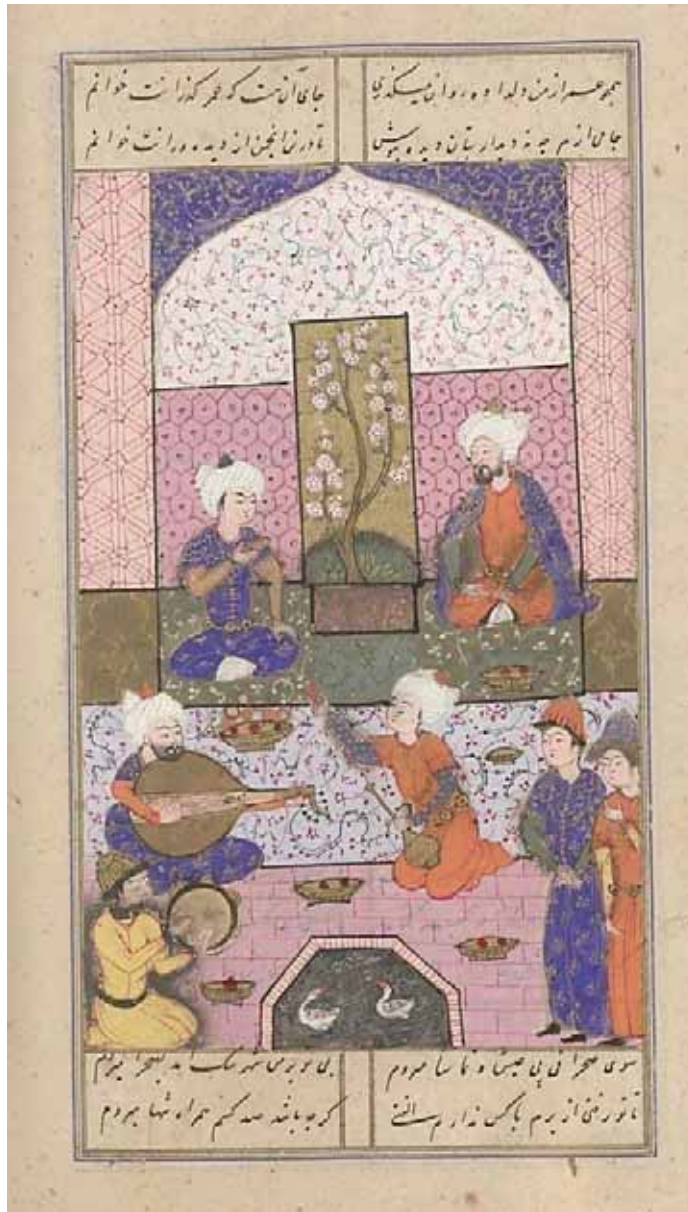
Resim 432: H-987, Y.110^b minyatürlerinden 5. Bölüm bitki örtüsü incelemesi (Renkli rep.)

4.2.6 Genç Şehzade'nin, Musâhib Şair Tarafından Ağırması

Yazma Eser No: Y.127^b

Yazma Eser Ölçüleri: (14x9cm)

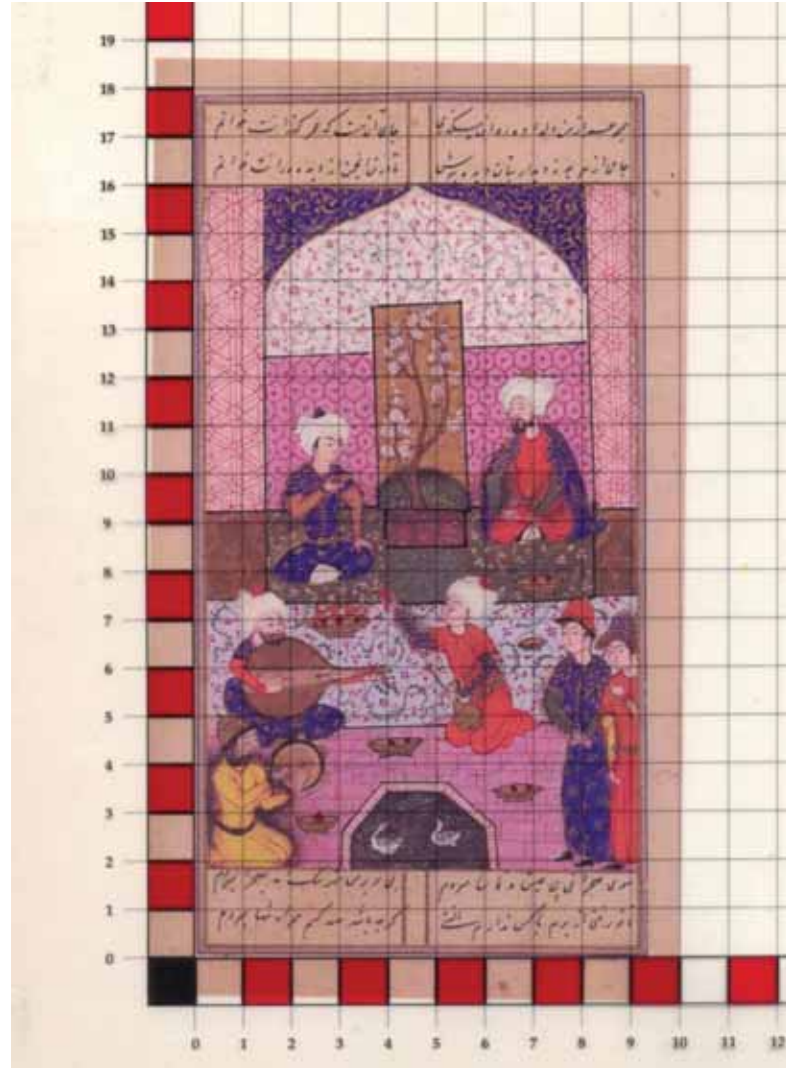
Genç şehzade, Sâkî tarafından sunulan kâse ile müziği dinlemektedir Şair onu dikkatle izlemektedir. Altta keçeden yapılmış şapkalarıyla havuz kenarında iki figür bulunmaktadır. Müzisyenler sol tarafta havuzun yanındadırlar. Zemin boşluklarında meyve tabakları ve sürahiler görülür. (Resim 433)

Resim 433: H-987, Y.127^b Genç Şehzade'nin, Musâhib Şairi tarafından ağırması(TSMK)

Teknik Analiz

(H-987, Y.127^b Minyatürünü boyut ölçüm çizelgesine yerleştirdiğimizde figürlerin boyutlarının ayakta bulunan figürlerde 5.5cm., oturanların ise 3- 3.5 cm olduğu gözlemlenir. Figürlerin hiyerarşik dizilimi statüye bakılmaksızın ilk defa Musâhib şairin en üst bölümde yer almasıyla tasarlanmıştır. Bu durum bize resimlenen meclisin bir ders niteliğinde olduğunu ve Musâhib şairin bu mecliste hem hoca hem sultan rolünde tavır sergilediğini göstermektedir. Bu minyatürde de diğer minyatürlerde olduğu gibi iki alan bulunmaktadır. Birincisi Musâhib Şair ve Genç Sultanın bulunduğu bölüm ve ikincisi saz çalan, ikramda bulunan, ayakta her an emir bekleyen figürlerin bulunduğu alan. Ancak bu minyatürde farklı olarak bu iki kısım arasındaki mesafeyi uzaklaştıran bir unsur olarak karşımıza çıkan yerdeki Çin bulutlarıyla süslü kilimdir. Resim 434, 435)

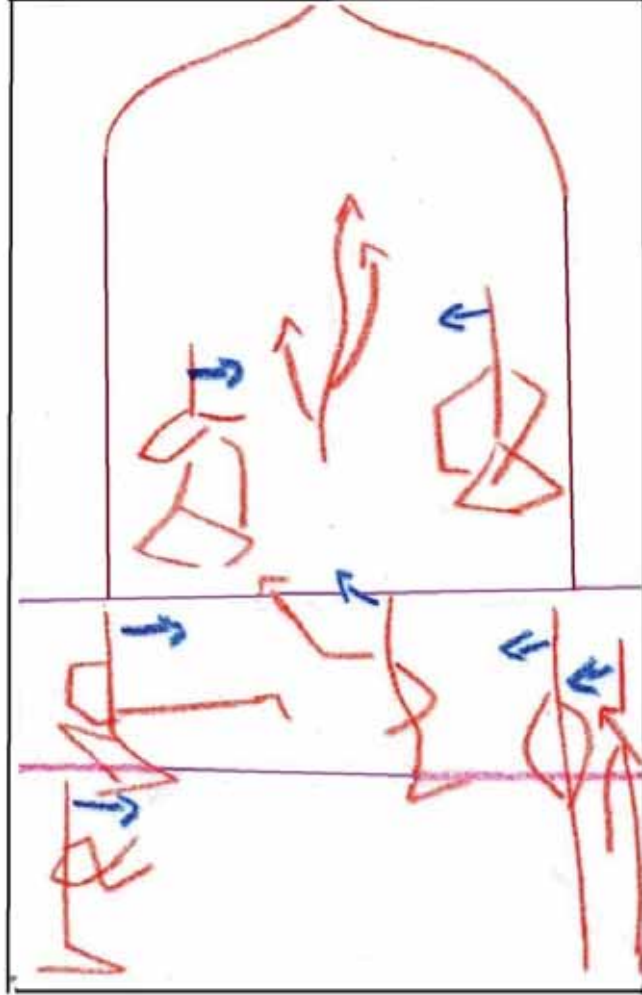

Resim 434: H-987, Y.127^b ölçüm çizelgesindeki görünümü

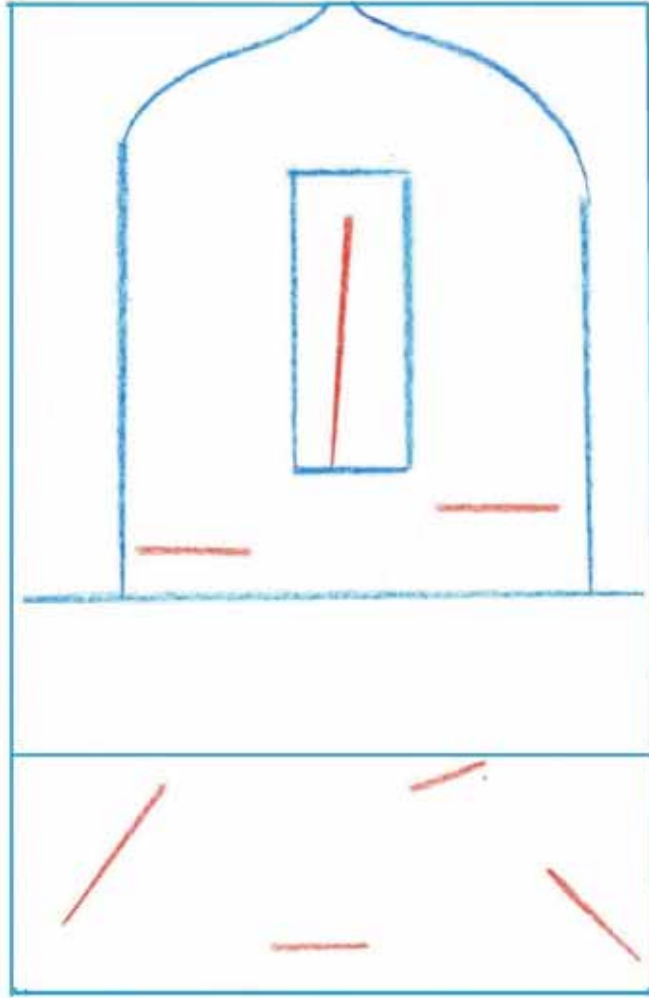

Resim 435: H-987, Y.127^b Genç Şehzade'nin, Musâhib Şairi tarafından Meclisinde ağırlaması ayrıntılı çizimi

Figürlerin birbirlerine olan duruş ve bakış yönlerinden de anlaşılacağı üzere yerleştiriliş biçimi açısından en yukarıda bulunan figürün konumlandırılması ile hiyerarşi ve iç içe bölümler halinde tasarım ile de perspektif algısı oluşturulmuştur. (Resim 436, 437)

Resim 436: H-987, Y.127^b Figürlerin hareket yön çizimi

Resim 437: H-987, Y.127^b Figürlerin yerleşim planı çizimi

Y.127^b'nin genelinde sıcak ve soğuk renkler bir arada kullanılmıştır. Renk tercihleri ile derinlik sağlanmıştır. Her tonun, minyatür genelinde eşit orantılı dağıtılmış olduğu görülür. (Resim 438)

Resim 438: H-987, Y.127^b minyatürlerinin renk dağılımını gösteren çizim

H-987, Y.127^b minyatür renklerinin Pantone kodlarına göre dizilimi şu şekildedir:

021, 072, 290 (Ref. Blue- 1.60, Pro. Blue- 1.60, Trans Wt.- 96.80), 460 (Yellow- 5.50, Warm Red- 0.40, Ref. Blue- 0.40, Trans Wt.- 93.70), 464 (Yellow- 60.10, Rub. Red- 26.60, Pro. Blue- 13.30), 576 (Yellow- 75, Ref. Blue- 25), 600 (Yellow- 1.54, Black- 0.02, Trans Wt.- 98.44), 679 (Rub. Red- 5, Black- 1.30, Trans Wt.- 93.70), 698 (Red 032- 1.47, Black- 0.09, Trans Wt.- 98.44), 705 (Red 032- 1.97, Black- 0.03, Trans Wt.- 98), 731 (Orange021- 36.40, Black- 13.60, Trans Wt.- 50), 5545 (Green- 34.10, Warm red- 2.30, Black- 13.60, Trans Wt.- 50), 5757 (Yellow- 27.30, Green- 9.10, Black- 13.60, Trans Wt.- 50), 7691 (Pro. Blue- 65.77,

Rub. Red- 12.60, Black- 3.60, Trans Wt.- 18.03), 7771 (Orange021- 22.33, Pro. Blue- 21.89, Black- 17.60, Trans Wt.- 38.18). (Resim 439)

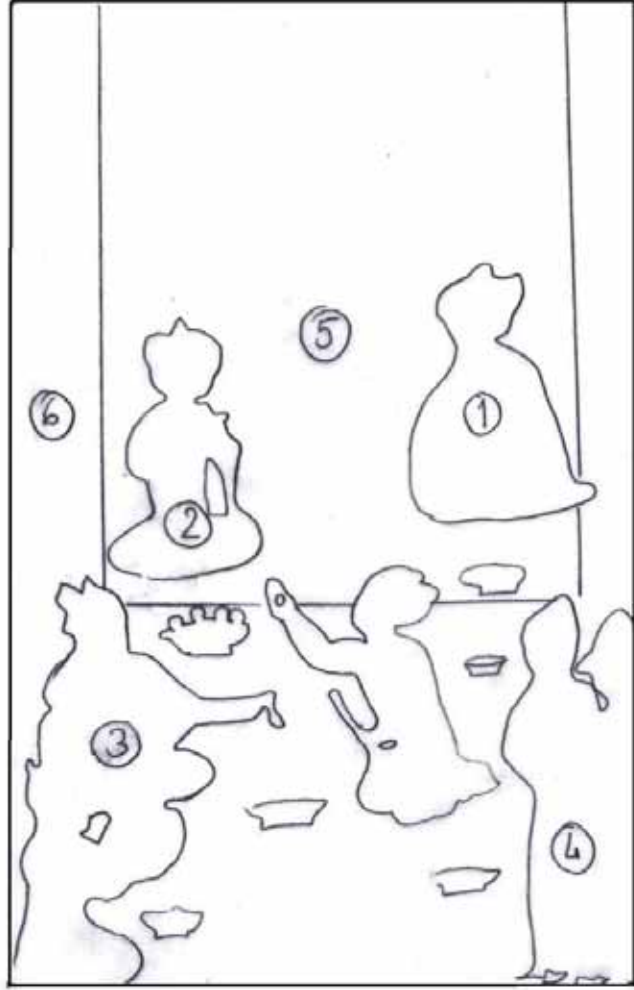
KOD SIRASINA GÖRE

VARAK 127b

				
072	290	460	464	576
				
600	679	698	705	731
				
	5545	5757	7691	7771

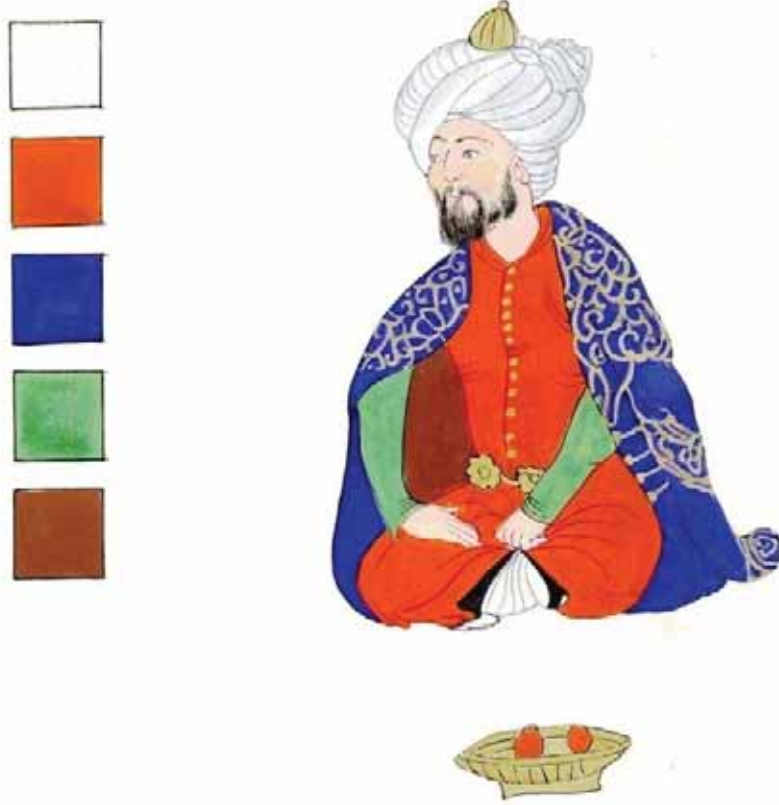
Resim 439: H-987, Y.127^b minyatürlerinin renklerinin Pantone kodlarına göre dizilimi

H-987 Y.110^b'da bulunan minyatürleri 6 bölümde inceleyebiliriz. (Resim 440)

Resim 440: H-987, Y.127^b minyatürlerinin incelenecek 6 bölümünü gösteren çizim

1. Bölüm: Trans Wt., 021, 072, 576, 731. Bu bölümde kullanılan renk kodlarıdır. Beyaz sarıklı Musâhib şairin omuzları üzerindeki kaftanının yakası, altın Rumî desen işlemelidir. İç elbisesi ise oldukça sadedir. Ancak bu sade kıyafetin üstüne altın kemer takmış olduğu görülür. Figürün yüz ve elleri, turuncu kıyafeti kırmızı kontürlüdür. (Resim 441, 442)

Resim 441: H-987, Y.127^b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi (Renkli rep.)

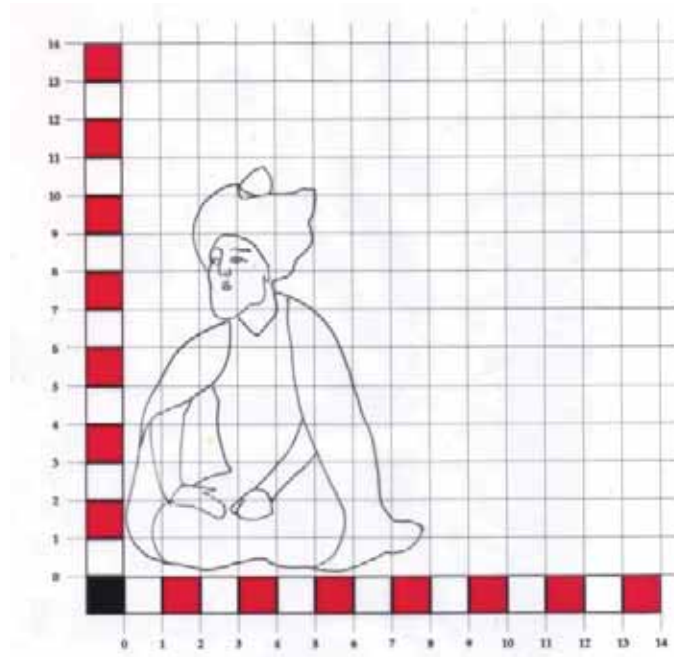

Resim 442: H-987, Y.127^b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi figür kumaş ayrıntısı(TSMK)

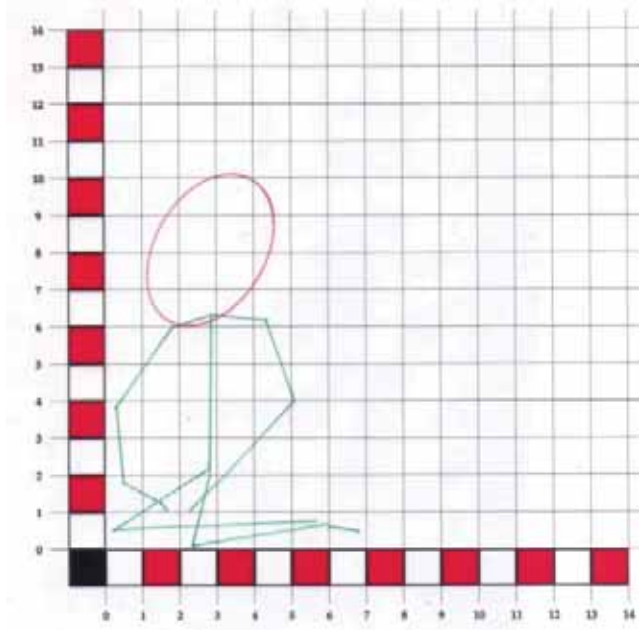
Musâhib Şair bir eli dizinde diğeri eli eteğinin üzerinde bağdaş kurmuş şekilde oturmaktadır. Duruşu Genç Şehzadenin yönüne doğru dörtte bir oranındadır. Duruşu diktir. Bedeni kalın, üst gövdesi ise yapılıdır. Figürün başı ise gövdeye nazaran büyüktür. (Resim 443, 444, 445)

Resim 443: H-987, Y.127^b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi (siyah-beyaz rep.)

Resim 444: H-987, Y.127^b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi (Oran-orantı)

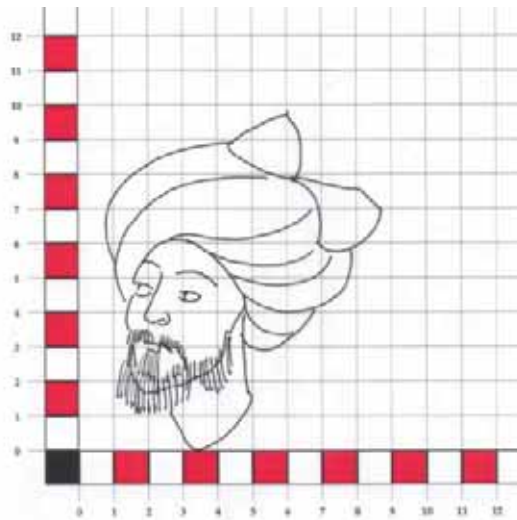

Resim 445: H-987, Y.127^b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi (Duruş Biçimi)

Figürün baş ayrıntısı üçte bir oranında resmedilmiştir. Yüzü uzun ve köşelidir. Kaşları düzgün kavisli, gözleri hafif çekik, burnu uzun ve ince, ağız orantılıdır. (Resim 446, 447)

Resim 446: H-987, Y.127^b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı(TSMK)

Resim 447: H-987, Y.127^b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı (Oran-orantı)

2. Bölüm: (Trans Wt., 021, 072, 600, 731, 7691. Bu bölümde kullanılan renk kodlarıdır. Beyaz sarıklı Genç Şehzadenin elbisesinin yakası, altın Rumî desen işlemelidir. İç elbisesi ise sadedir. İşlemeli Anka kuşu desenli bu kıyafetin üstüne altın kemer takmış olduğu görülür. Şehzadenin elinde altın bir kâse önünde ise içi meyve dolu bir tabak bulunmaktadır. Alt kısımda ise Şehzade'ye nar ikramında bulunan bir figür yer almaktadır. Figürün diğer elindeki dizlerine yasladığı uzun boyunlu sürahi hemen fark edilir. Bu figürün de önünde içi nar dolu bir tabak bulunmaktadır. Figürün üst giysisinin yakası altın işlemelidir. Belinde altın bir kemer bulunur. İç giysisinin altın puan deseni açık olan kollarından görülmektedir. Minyatürdeki bozulma nedeniyle bir gözü siliktir. Figürlerin yüz ve elleri, turuncu ve sarı kıyafetleri kırmızı kontürlüdür. (Resim 448, 449, 450, 451)

Resim 448: H-987, Y.127^b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi (Renkli rep.)

Resim 449: H-987, Y.127^b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi genç şehzade figür kumaş ayrıntısı(TSMK)

Resim 450: H-987, Y.127^b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi figür kumaş ayrıntısı(TSMK)

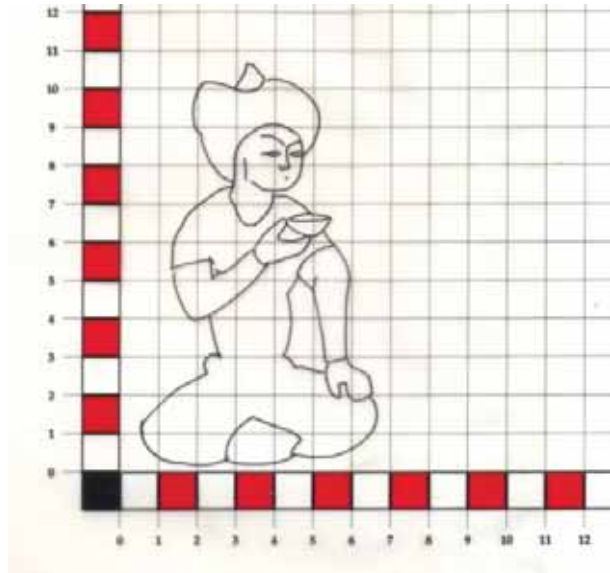

Resim 451: H-987, Y.127^b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı(TSMK)

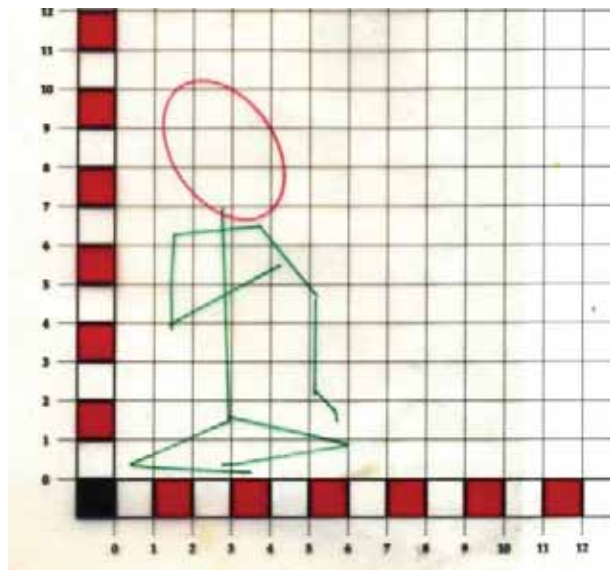
Genç şehzadenin duruşu diktir. Şehzade bir eli dizinde diğer elinde kâse bağdaş kurmuş şekilde oturmaktadır. Oturuş yönü Musâhib şair yönünde dörtte bir oranındadır. Bedeni ince uzun, üst gövdesi ise yapılıdır. Figürün başı ise gövde ile orantılıdır. (Resim 452, 453, 454)

Resim 452: H-987, Y.127^b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi (siyah-beyaz rep.)

Resim 453: H-987, Y.127^b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi (Oran-orantı)

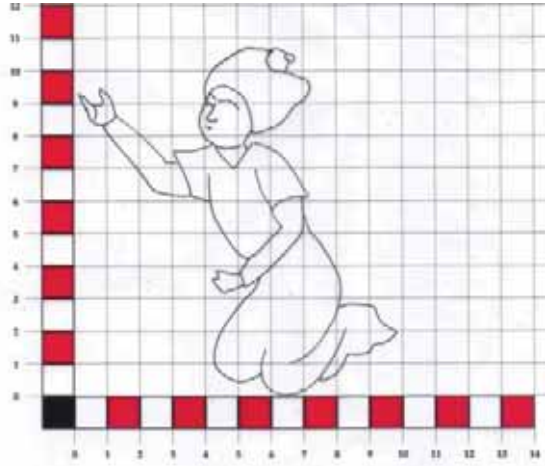

Resim 454: H-987, Y.127^b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi (Duruş Biçimi)

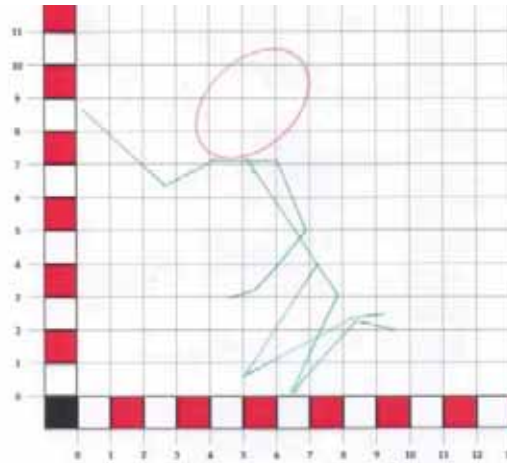
Elindeki narı genç şehzadeye uzatan figürün duruşu öne doğru eğiktir. Bir kolu havaya kalkmış olan figürün dizlerinin üzerinde hafif doğrulduğu görülür. Bu hareket nedeniyle başı geriye doğru eğilmiştir. Baş ve beden ölçüleri orantılıdır. Bedenin ince, üst gövdesinin yapılı olduğu görülür. Beden oranlarına nazaran Genç şehzadeye uzanan kolu daha uzundur. (Resim 455, 456, 457)

Resim 455: H-987, Y.127^b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi (siyah-beyaz rep.)

Resim 456: H-987, Y.127^b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi (Oran-orantı)

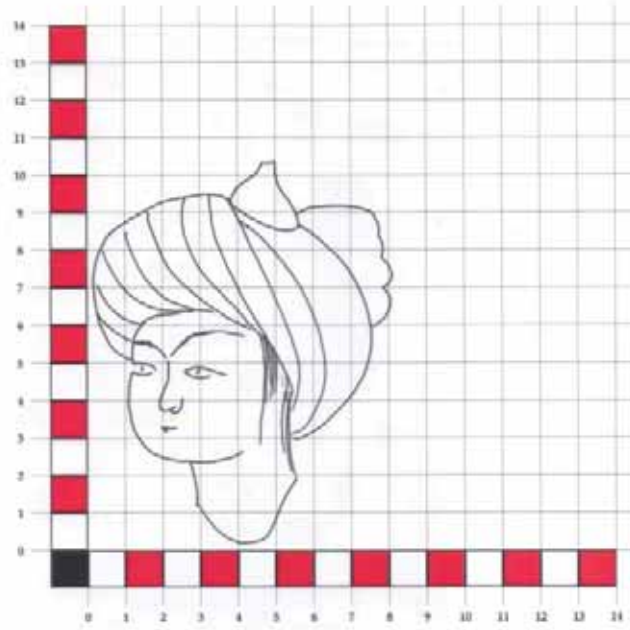

Resim 457: H-987, Y.127^b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi (Duruş Biçimi)

Şehzade figürünün baş ayrıntısı incelendiğinde yüz hatlarının orantılı olduğu görülür. Yüz açısı üçte bir oranında resmedilmiştir. Yüzü yuvarlak ve dolgundur. Kaşları düzgün kavisli, gözleri hafif çekik, burnu kısa ince ve ağız küçüktür. (Resim 458, 459)

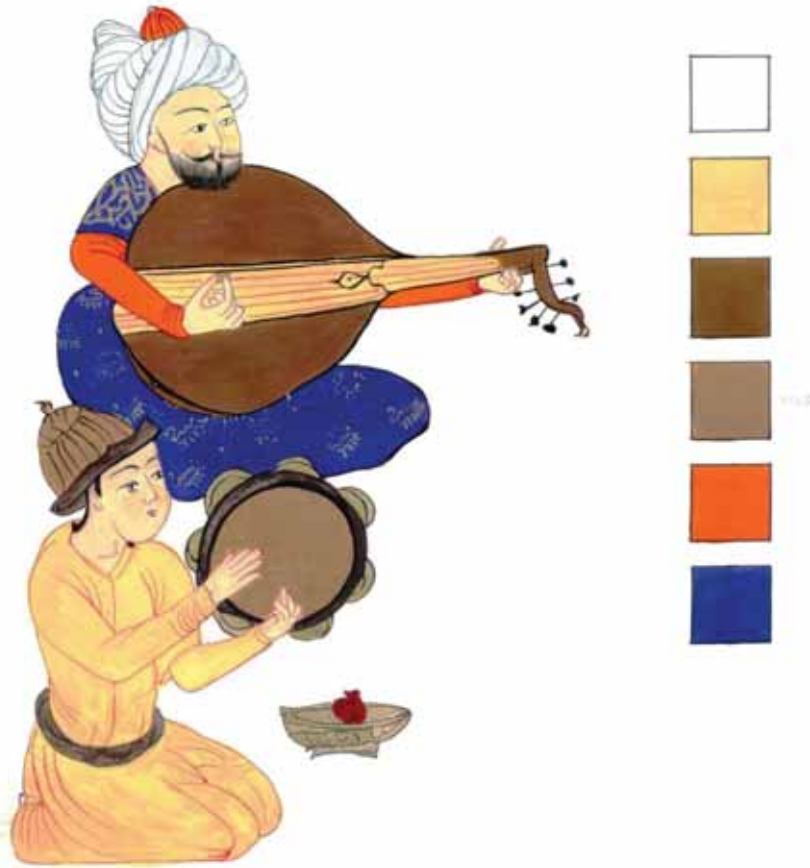

Resim 458: H-987, Y.127^b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı(TSMK)

Resim 459: H-987, Y.127^b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı (Oran-orantı)

3. Bölüm Trans Wt., 021, 072, 464, 600, 731. Bu bölümde kullanılan renk kodlarıdır. İki figürün yer aldığı bu bölümde, beyaz sarıklı olanın elinde \hat{U} d, keçe şapkalı olanın ise Zilli Def bulunmaktadır. En üstte yer alan ve \hat{U} d çalan figürün elbisesinin yakası, altın Rumî desen işlemelidir. Elbisenin İşlemeli Anka kuşu desenli olduğu görülür. Keçe şapkalı figürün giysisi ise oldukça sadedir. Bu iki figürün önlerinde içinde tek bir nar olan altın sıvama tabak bulunmaktadır. Figürlerin yüz ve elleri, turuncu ve sarı kıyafetleri kırmızı kontürlüdür. (Resim 460, 461)

Resim 460: H-987, Y.127^b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi (Renkli rep.)

Resim 461: H-987, Y.127^b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi figür kumaş ayrıntısı(TSMK)

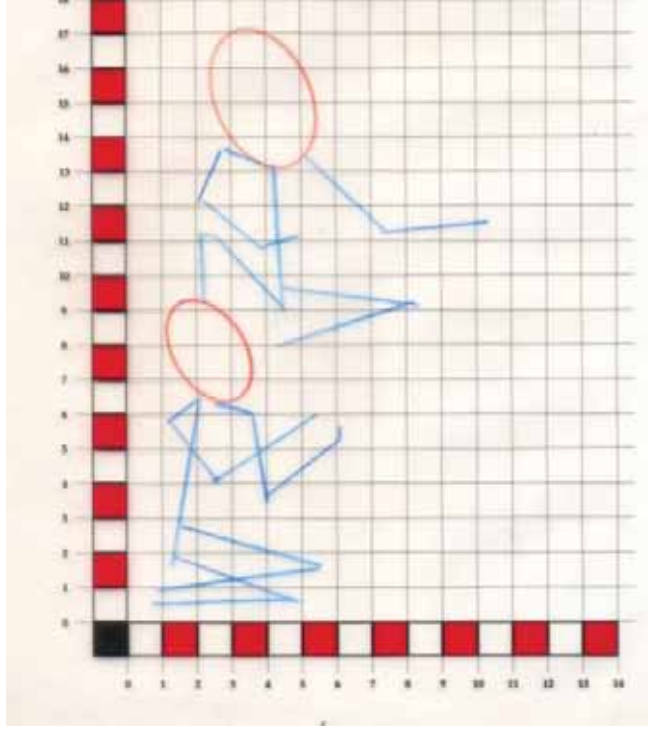
Her iki figüründe duruşu diktir. Ud çalan figürün bağdaş kurar şekilde oturduğu görülür. Ancak müzik aleti nedeniyle bir dizi yukarı kalkık durumdadır. Beden ölçüleri orantılı olan bu figürün başı iridir. Diğer figür ise dizlerinin üzerinde oturmaktadır. Bu figürün başı yuvarlak ve daha küçüktür. Her ikisinin de üst gövdesinin yapılı olduğu görülür. Her ikisinin de müzik aleti çalan kolları uzundur. (Resim 462, 463, 464)

Resim 462: H-987, Y.127^b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi (siyah-beyaz rep.)

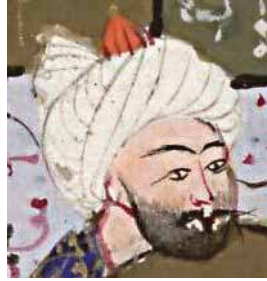

Resim463. H-987, Y.127^b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi (Oran-orantı)

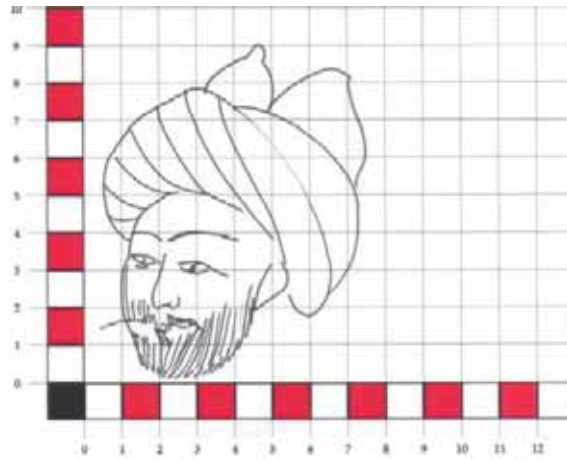

Resim 464: H-987, Y.127^b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi (Duruş Biçimi)

Ûd çalan figürün baş ayrıntısı üçte bir oranında resmedilmiştir. Yüzü uzun ve köşelidir. Kaşları düzgün kavisli, gözleri hafif çekik, burnu uzun ve ince, ağız orantılıdır. (Resim 465, 466)

Resim 465: H-987, Y.127^b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı(TSMK)

Resim 466: H-987, Y.127^b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı (Oran-orantı)

4. Bölüm: 021, 072, 600, 5545. Bu bölümde kullanılan renk kodlarıdır. Ayakta duran iki figürün yer aldığı bu bölümde, Her ikisi de keçe şapkalıdır. En üstte yer alan figür iki elini de önünde kavuşturmuştur. Elbisesinin yakası altın yıldız Rumî ve kumaşı altın yıldız desen işlemelidir. Kısa olan kollarından görünen iç kıyafeti ise sadedir. Çerçeve nedeniyle yarım görünen figürün elbisesi oldukça sadedir ancak belinde altın kemer bulunmaktadır. Bir eli aşağıda serbest duran bu figürün diğer eli çenesine doğru uzanmıştır. Eteklerinin altından siyah deri çizmeleri görülmektedir. Figürlerin yüz ve elleri, turuncu ve sarı kıyafetleri kırmızı kontürlüdür.. (Resim 467, 468,)

Resim 467: H-987, Y.127^b minyatirlerinden 4. Bölüm incelemesi (Renkli rep.)

Resim 468: H-987, Y.127^b minyatürlerinden 4. Bölüm incelemesi figür kumaş ayrıntısı(TSMK)

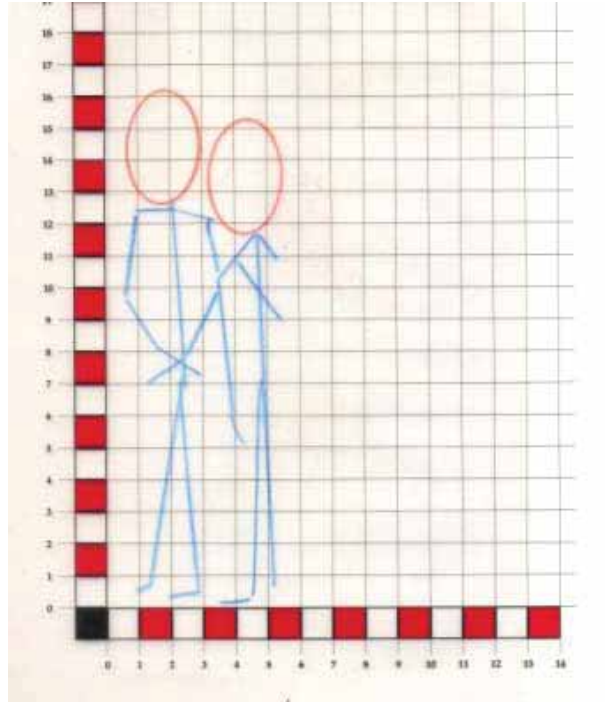
Duruşları diktir. Bedenlerinin üst kısmı yapılıdır. Baş ve gövde ölçüleri orantılıdır. Kolları ise uzundur. Her iki figürün önünde içinde iki adet nar olan altın sıvama tabak bulunmaktadır. Resim, 469, 470, 471)

Resim 469: H-987, Y.127^b minyatürlerinden 4. Bölüm incelemesi (siyah-beyaz rep.)

Resim470. H-987, Y.127^b minyatürlerinden 4. Bölüm incelemesi (Oran-orantı)

Resim 471: H-987, Y.127^b minyatürlerinden 4. Bölüm incelemesi (Duruş Biçimi)

5. Bölüm: Trans Wt. 072, 290, 698,705, 5545. Bu bölümde kullanılan renk kodlarıdır. Musâhib şair ve Genç şehzadenin bulunduğu bölüme ait süslemelerin incelendiği bu bölümde soğuk renkler kullanılmıştır. (Resim 472,473)

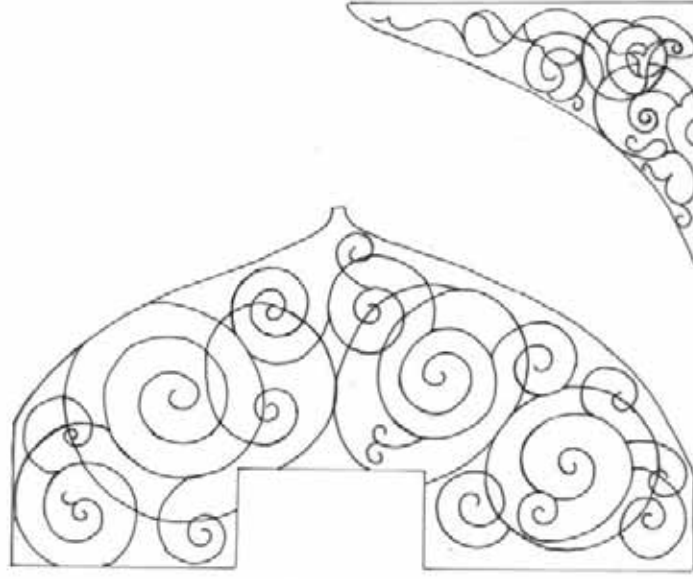

Resim 472: H-987, Y.127^b minyatürlerinin renklerinin Pantone kodlarına göre dizilimi

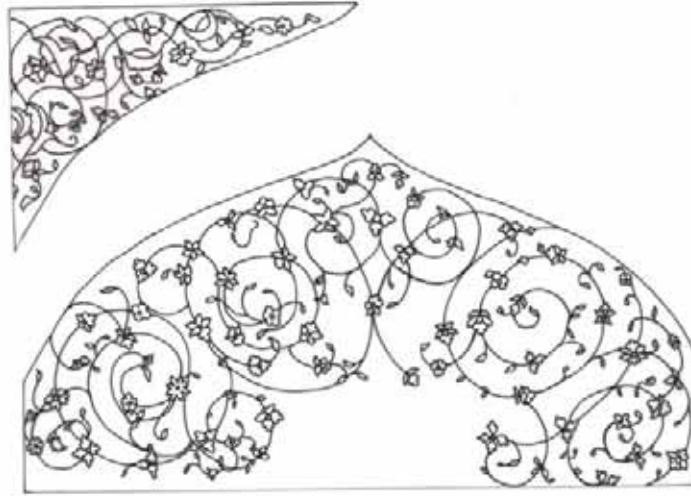

Resim 473: H-987, Y.127^b minyatürlerinden 5. Bölüm desen ayrıntısı(TSMK)

Musâhib şairin arka kısmında yer alan süsleme üç bölümden oluşmaktadır. Üst bölümde lacivert (kobalt) zemin üzerine altın yaldız serbest tasarım iplik çiçekli süsleme desenler göze çarpar. İç kısımdaki beyaz fonun üzerinde serbest tasarım kırmızı iplik ile küçük yapraklı Penç ve Hatai çiçek desenler işlenmiştir. Bu desenler arasında mavi Çin bulutları yer alır. Bu bölümün altında ise kırmızı kontürlü merkezi nokta desenli geometrik Altıgen süsleme bulunmaktadır. (Resim 474, 475, 476, 284)

Resim 474: H-987, Y.127^b minyatürlerinden 5. Bölüm süsleme iplik ayrntı çizimi

Resim 475: H-987, Y.127^b minyatürlerinden 5. Bölüm süsleme desen ayrntı çizimi

Resim 476: H-987, Y.127^b minyatürlerinden 5. Bölüm süsleme geometrik desen ayrıntısı(TSMK)

Bu süslemelerin tam ortasında bulunan açıklıktan dallarında bahar çiçekleri olan bir ağaç görünmektedir. Bahar çiçekleri olan ağacın duruşu 'S' şeklindedir. (Resim 477)

Resim 477: H-987, Y.127^b minyatürlerinden 5. Bölüm incelemesi (Renkli rep.)

Bu bölümün son süslemesi iki figürün üzerinde bulunduğu koyu yeşil bir halıdır. Serbest tasarım iplik üzerine beyaz yapraklar olarak uygulanmıştır. Ancak yeşil alanın altında bulunan küçük bölümdeki geometrik süsleme seçilememektedir. (Resim 478)

Resim 478: H-987, Y.127^b minyatürlerinden 5. Bölüm süsleme desen ayrıntısı(TSMK)

6. Bölüm: Trans Wt., 464, 576, 679, 705, 5757. Bu bölümde kullanılan renk kodlarıdır Müzisyenlerin ve ayakta duran figürlerin bulunduğu bölümlere ait kırmızı kontürlü süslemeler bu bölümde incelenmektedir. Süslemeler üç kısma ayrılır. Birincisi orta alandaki süslemelerin iki yanında bulunan geometrik hasır desenlerdir. Bunların altında sıvama altın üzerine uygulanmış Rumî tarzı tasarımlar bulunmaktadır. (Resim 479, 480, 481, 482, 483, 484)

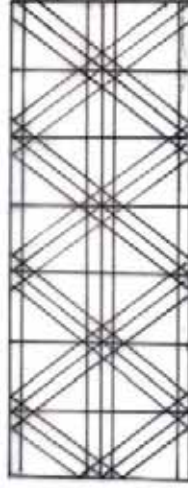

Resim 479: H-987, Y.127^b minyatürlerinin renklerinin Pantone kodlarına göre dizilimi

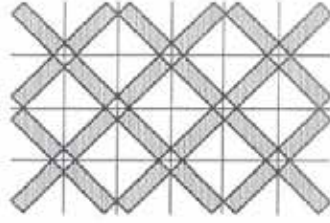

Resim 480, H-987, Y.127^b minyatürlerinden 6. Bölüm sağ süsleme geometrik desen ayrıntısı, (TSMK)

Resim 481: H-987, Y.127^b minyatürlerinden 6. Bölüm sol süsleme geometrik desen ayrıntısı(TSMK)

Resim 482: H-987, Y.127^b minyatürlerinden 6. Bölüm süsleme geometrik desen çizimi

Resim 483: Hasır 03 (Yıldız Demiriz, *İslam Sanatında Geometrik Süsleme: Bir Envanter Denemesi*, Lebib Yalkın Yay. İstanbul. 2000,s. 212)

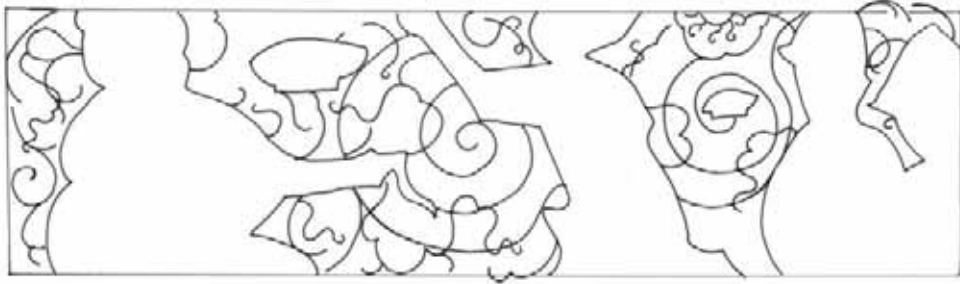

Resim 484: H-987, Y.127^b minyatürlerinden 6. Bölüm süsleme desen çizimi

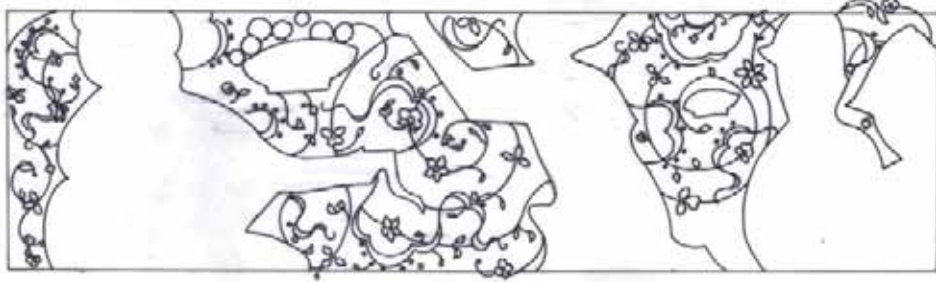
İkincisi Musâhib şair ve genç şehzadenin bulunduğu alanın hemen altında yer alan ve diğer figürlerin üzerinde bulunmadığı serbest tasarım iplikli halıdır. Kırmızı renkli ipliğin üzerindeki yaprak ve çiçek süslemelerinin yanı sıra siyah renkli çin bulutları ile bu tasarım zenginleştirilmiştir. (Resim 485, 486, 487, 488, 489)

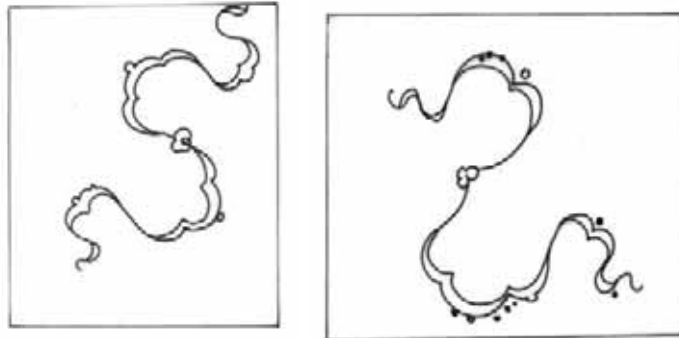
Resim 485: H-987, Y.127^b minyatürlerinden 6. Bölüm süsleme desen ayrıntısı(TSMK)

Resim 486: H-987, Y.127^b minyatürlerinden 6. Bölüm süsleme iplik ayrıntı çizimi

Resim 487: H-987, Y.127^b minyatürlerinden 6. Bölüm süsleme desen ayrıntı çizimi

Resim 488, H-987, Y.127^b minyatürlerinden 6. Bölüm süsleme Çin bulutu alt kısım ayrıntı çizimi,
Resim , 489: H-987, Y.127^b minyatürlerinden 6. Bölüm süsleme Çin bulutu üst kısım ayrıntı çizimi

İncelenen üçüncü süsleme ise Minyatürün en alt bölümünde yer alan kırmızı kontürlü tuğla yer karolarının üzerindeki, yarım olarak resimlenmiş siyah kontürlü kırmızı paralel süslemeli sekizgen havuzdur. Havuzun içinde siyah kontürlü iki beyaz ördek bulunmaktadır. Havuzdaki suyun tasarımı tam olarak seçilememektedir. Ancak beyaz kontürlü serbest fırça kullanımı anlaşılmaktadır. (Resim 490)

Resim 490: H-987, Y.127^b minyatürlerinden 6. Bölüm incelemesi (Renkli rep.)

4.2.7. Genç Şehzâde'nin Kırdâ Musâhib Şairi Ağırlaması

Yazma Eser No:Y.152^b

Yazma Eser Ölçüleri (12.1x9cm.)

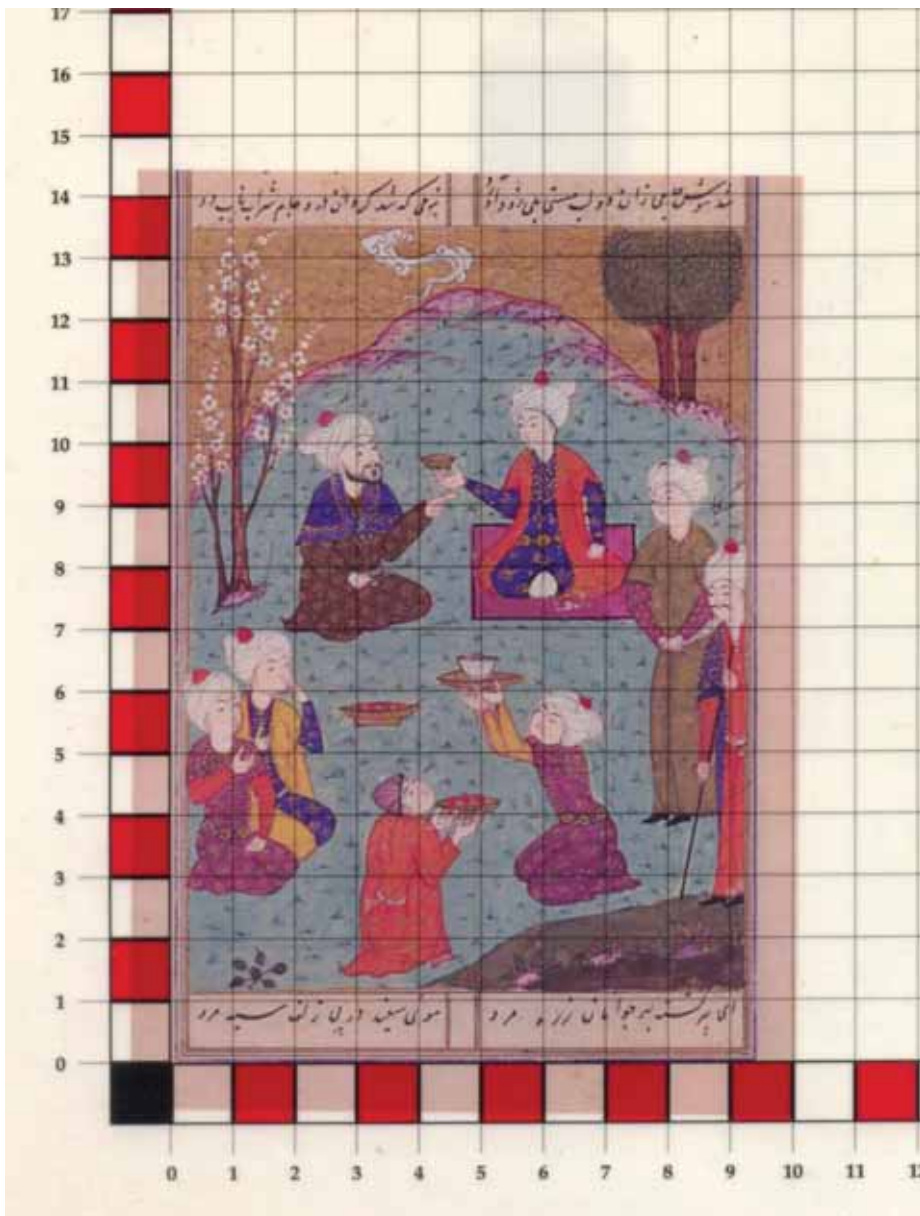
Şehzâde elindeki kâseyi karşısında oturan Musâhib şaire ikram etmektedir. Şehzâde'nin mahiyeti ayakta duruyorken konuklara ikramda bulunanlar ise yerde dizleri üstündedirler. Konuk olan şehzadelere nar ve beyaz porselen kabta yemek sunulmaktadır. Arka planda çiçekli bahar dalları, küçük taşlı bir tepenin üzerinde iki gövdeli bir ağaç ve beyaz bir bulut yer alır. Sol alt köşede ise kenarında küçük taşların ve kısa otların olduğu gümüşten yapıldığı için kararmış bir dere bulunmaktadır. (Resim 491)

Resim 491: H-987, Y.152^b. Genç Şehzâde'nin kırdâ Musâhib şairi ağırlaması(TSMK)

Teknik Analiz

H-987, Y.152b Minyatürünü boyut ölçüm çizelgesine yerleştirdiğimizde figürlerin boyutlarının ayakta bulunan figürlerde 6cm., oturanların ise 3.5cm. olduğu gözlemlenir. Figürlerin hiyerarşik dizilimi üst bölümde yer almalarıyla ilişkilidir. Bu minyatürde diğer minyatürlerde olduğundan farklı olarak tek bir alan bulunmaktadır. Bu doğal alanda figürler gökyüzü ve suyun (gümüş dere) bulunduğu bölümlerin dışındaki çapraz olarak konumlanmış yeryüzü ile sınırlandırılmışlardır. (Resim 492, 493)

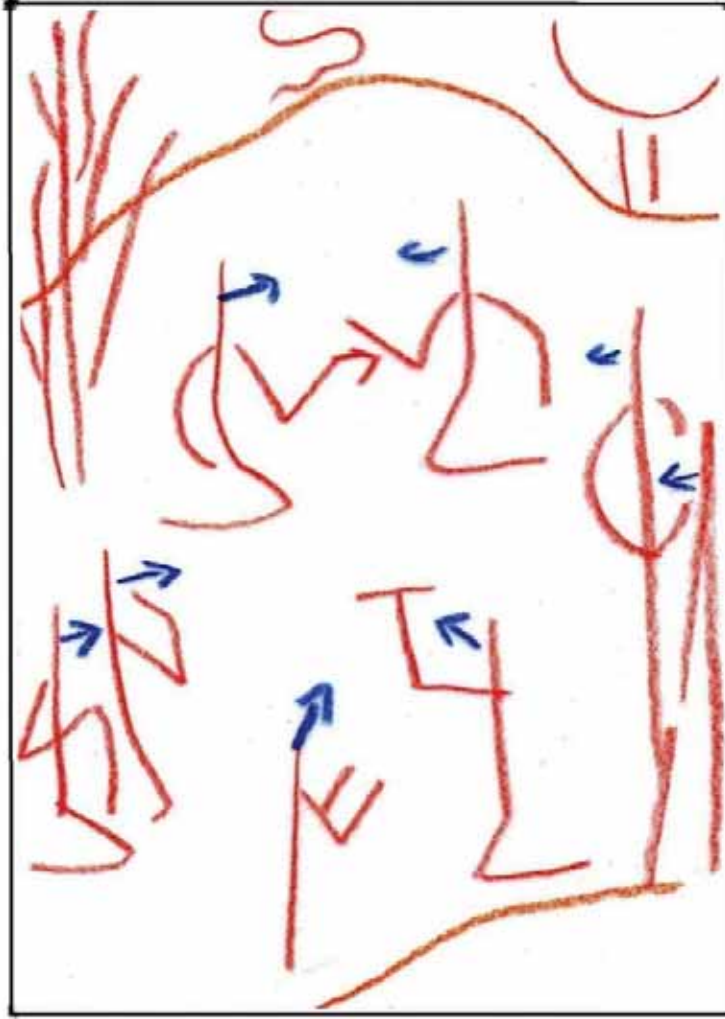

Resim 492: H-987, Y.152^b, ölçüm çizelgesindeki görünümü

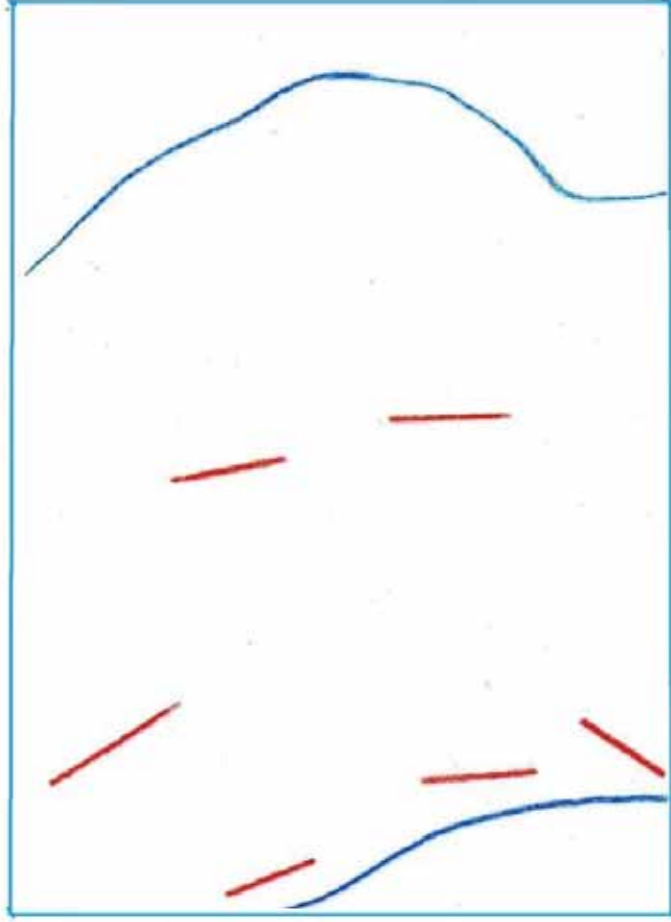

Resim 493: H-987, Y.152^b, Genç Şehzâde'nin kırdaki Musâhib şairi ağırlaması. Ayrıntılı çizimi

Figürlerin birbirlerine olan duruş ve bakış yönlerinden de anlaşılacağı üzere yerleştiriliş biçimi açısından en yukarıda bulunan ile hiyerarşi ve perspektif algısı oluşturulmuştur. Ancak bu algı derinlemesine değildir. Sınırlandırılmış alanlar içindeki figürler ile sözkonusu olabilmektedir. (Resim 494, 495)

Resim 494: H-987, Y.152^b Figürlerin hareket yön çizimi

Resim 495: H-987, Y.152^b Figürlerin yerleşim planı çizimi

Y.152^b'nin genelinde sıcak ve soğuk renkler bir arada kullanılmıştır. Renk tercihleri ile derinlik sağlanmıştır. Her tonun, minyatür genelinde eşit orantılı dağıtılmış olduğu görülür. (Resim 496)

Resim 496: H-987, Y.152^b minyatürlerinin renk dağılımını gösteren çizim

H-987, Y.152^b minyatür renklerinin Pantone kodlarına göre dizilimi şu şekildedir:

021, 263 (Purple- 2.30, Ref. Blue- 0.80, Trans Wt.- 96.90), 264 (Purple- 9.40, Ref. Blue- 3.10, Trans Wt.- 87.50), 293 (Ref. Blue- 50, Pro. Blue- 50), 564 (Green- 11.30, Warm Red- 1.20, Trans Wt.- 87.50), 682 (Rub. Red- 40, Black- 10, Trans Wt.- 50), 731 (Orange021- 36.40, Black- 13.60, Trans Wt.-50), 5757 (Yellow- 27.30, Green- 9.10, Black- 13.60, Trans Wt.- 50), 5767 (Yellow- 13.60, Green- 4.60, Black- 6.80, Trans Wt.- 75), 7403 (Yellow- 10.80, Rub. Red- 1.50, Black- 0.20, Trans Wt.- 87.50), 7495 (Yellow- 32.50, Pro. Blue- 7, Black- 7, Trans Wt.- 53.50), 7575 (Yellow 012- 21.88, Red 032- 11.80, Black- 13.05, Trans Wt.- 53.27). (Resim 497)

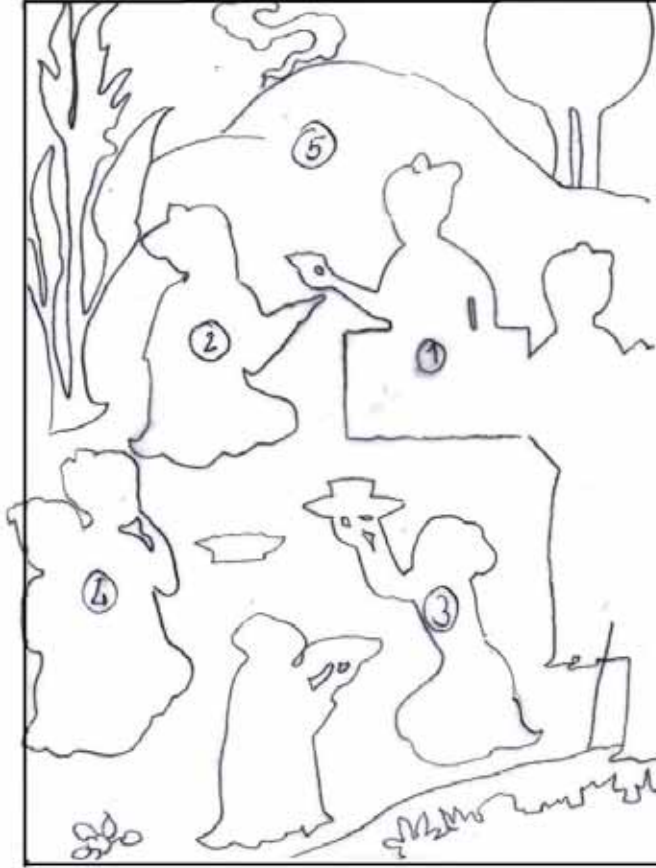
KOD SIRASINA GÖRE

VARAK 152b

				
021	263	264	293	564
				
682	731	5757	5767	7403
				
7495	7575			

Resim 497: H-987, Y.152^b minyatürlerinin renklerinin Pantone kodlarına göre dizilimi

H-987 Y.152^b'da bulunan minyatürleri 5 bölümde inceleyebiliriz. (Resim 498)

Resim 498: H-987, Y.152^b minyatürlerinin incelenecek 5 bölümünü gösteren çizim

1. Bölüm: Trans Wt., 021, 264, 293, 564. Bu bölümde kullanılan renk kodlarıdır. Beyaz sarıklı Genç sultanın, kaftanının yakası, etekleri ve iç elbisesinin yakası, altın Rumî desen işlemelidir. Ayrıca iç elbisesi Anka kuşu (ördek) desenlidir. Bu elbisenin altında beyaz bir etek daha olduğu görülür. Altın kemer takmış genç sultan bir elini öne uzatmış küçük bir kâse ile ikramda bulunmaktadır. Genç sultanın sağ tarafında ayakta duran iki figür dikkat çekicidir. Bu figürlerden üstte olanı görüntü olarak kısmen genç sultanın resim alanı üzerindedir. Bu figürün iç ve dış elbiseleri, alttaki elinde değnek olan figürün ise kaftanı altın işlemelidir. Figürlerin yüzleri ve elleri, turuncu ve eflatun kıyafetleri kırmızı kontürlüdür. Yeşil giysi mavi kontürlüdür. (Resim 499, 500, 501)

Resim 499: H-987, Y.152^b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi (Renkli rep.)

Resim 500: H-987, Y.152^b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi genç şehzade figür kumaş ayrıntısı(TSMK)

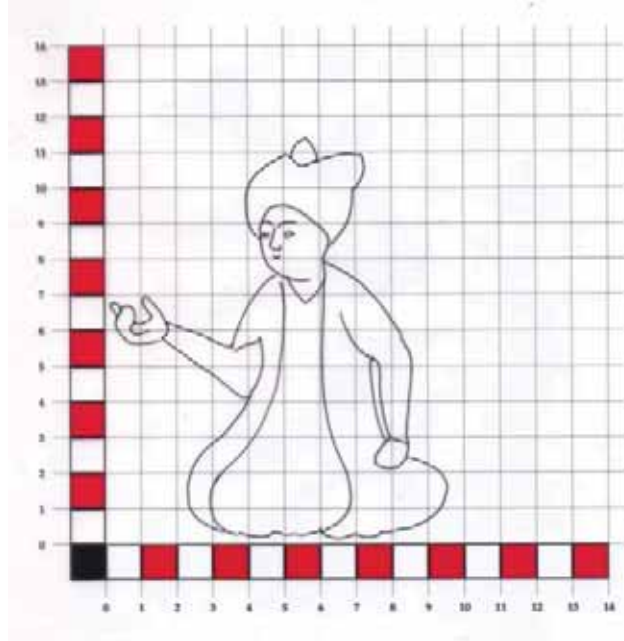

Resim 501: H-987, Y.152^b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi figür kumaş ayrıntısı(TSMK)

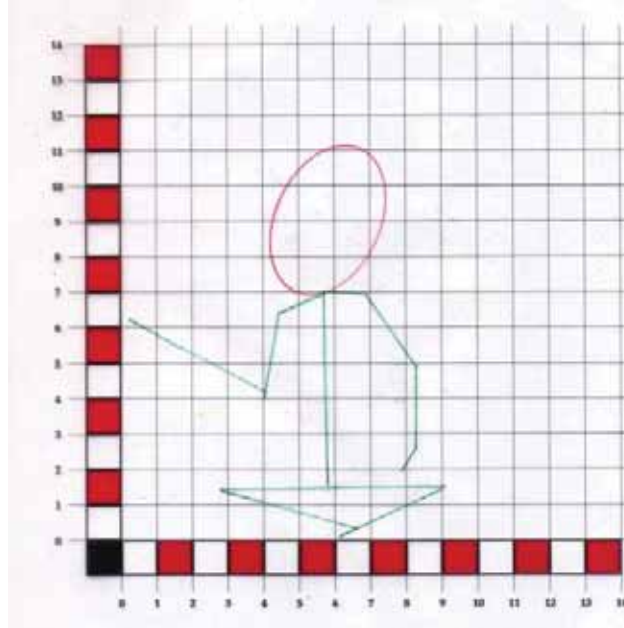
Genç şehzadenin duruşu diktir. Şehzade bir eli dizinde diğer elinde kâse bağdaş kurmuş şekilde oturmaktadır. Oturuş yönü Musâhib şair yönünde dörtte bir oranındadır. Bedeni ince uzun, üst gövdesi ise yapılıdır. Figürün başı ise gövde ile orantılıdır. (Resim 502, 503, 504)

Resim 502: H-987, Y.152^b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi (siyah-beyaz rep.)

Resim 503: H-987, Y.152^b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi (Oran-orantı)

Resim 504: H-987, Y.152^b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi (Duruş Biçimi)

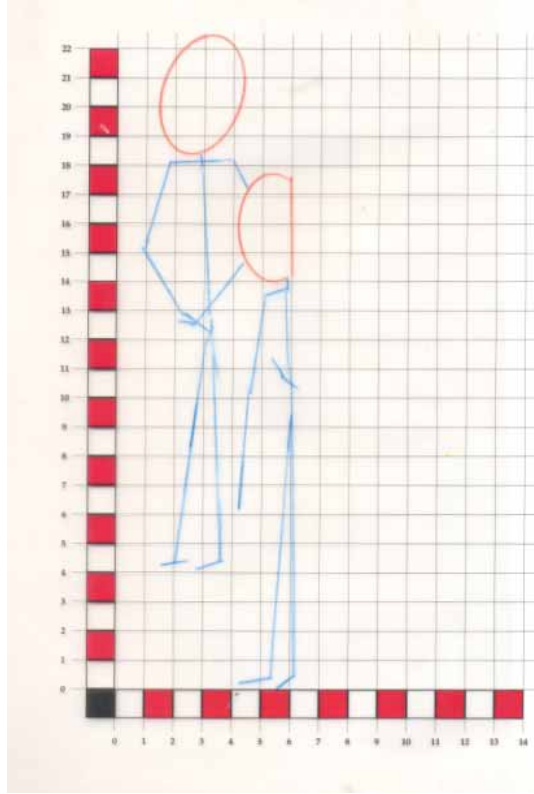
Ayakta duran iki figürün yer aldığı bu bölümde, En üstte bulunan figür iki elini de önünde kavuşturmuştur. Çerçeve nedeniyle yarım görünen figürün iki eliyle tuttuğu bir değnek vardır. İki figürün duruşları diktir. Bedenlerinin üst kısmı yapılıdır. Baş ve gövde ölçüleri orantılıdır. Kolları ise uzundur. (Resim 505)

Resim 505: H-987, Y.152^b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi (siyah-beyaz rep.)

Resim 506: H-987, Y.152^b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi (Oran-orantı)

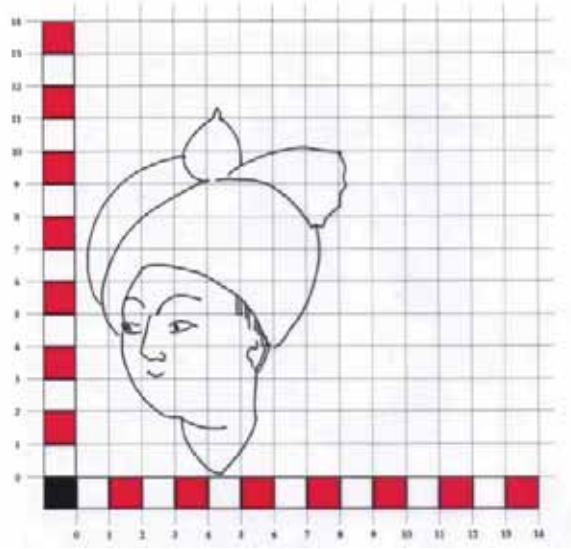

Resim 507: H-987, Y.152^b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi (Duruş Biçimi)

Genç şehzade figürünün baş ayrıntısı incelendiğinde yüz hatlarının orantılı olduğu görülür. Yüz açısı üçte bir oranında resmedilmiştir. Yüzü yuvarlak ve dolgundur. Kaşları düzgün kavisli, gözleri hafif çekik, burnu kısa ince ve ağız küçüktür.(Resim508, 509)

Resim 508: H-987, Y.152^b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı(TSMK)

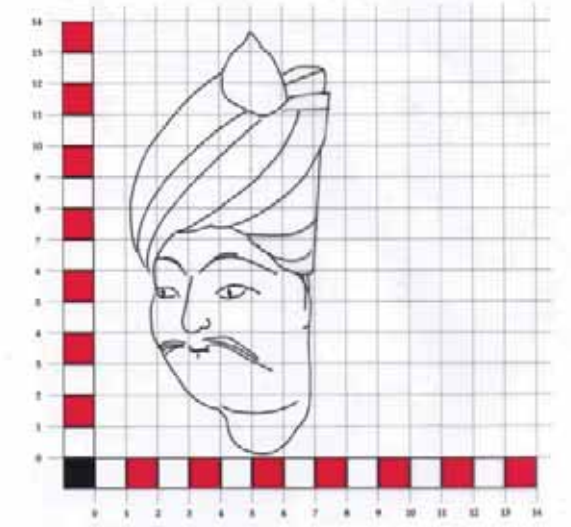

Resim 509: H-987, Y.152^b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı (Oran-orantı)

Ayakta bulunan bu iki figürün yüz ayrıntısı orantılıdır. Yüz açıları üçte bir oranında yuvarlak ve dolgundur. Kaşları düzgün kavisli, gözleri hafif çekik, burnu kısa ince ve ağız küçüktür. (Resim 510, 511, 512, 513)

Resim 510: H-987, Y.152^b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı(TSMK)

Resim 511: H-987, Y.152^b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı (Oran-orantı)

Resim 512: H-987, Y.152^b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı(TSMK)

Resim 513: H-987, Y.152^b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı (Oran-orantı)

2. Bölüm: Trans Wt., 021, 293, 731. Bu bölümde kullanılan renk kodlarıdır. Beyaz sarıklı Musâhib şairin omuzları üzerinde kenarı altın yaldız işlemeli mavi renkli bir şal bulunmaktadır. Sade koyu renkli İç elbisesi üzerinde altın yıldız desen bulunur. Bir eliyle bağdaş kurarak oturduğu bir dizini kolunun arasında tutmaktadır. Diğer eli ile karşısındaki figürleri işaret etmektedir. Figürün yüz ve elleri kırmızı kontürlüdür.(Resim 514, 515)

Resim 514: H-987, Y.152^b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi (Renkli rep.)

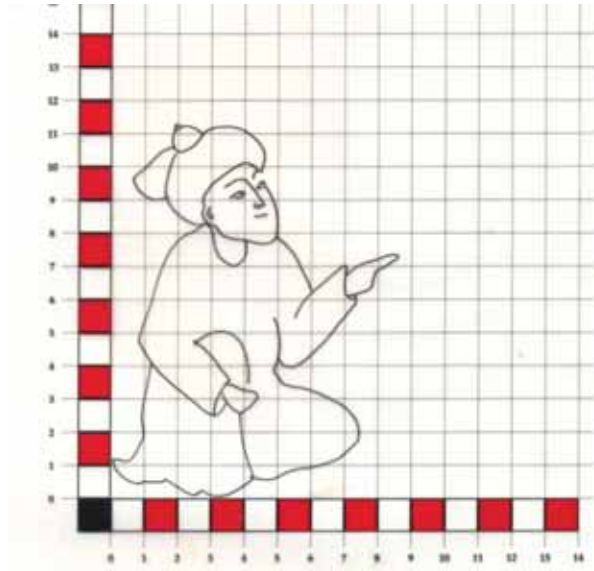

Resim 515: H-987, Y.152^b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi figür kumaş ayrıntısı(TSMK)

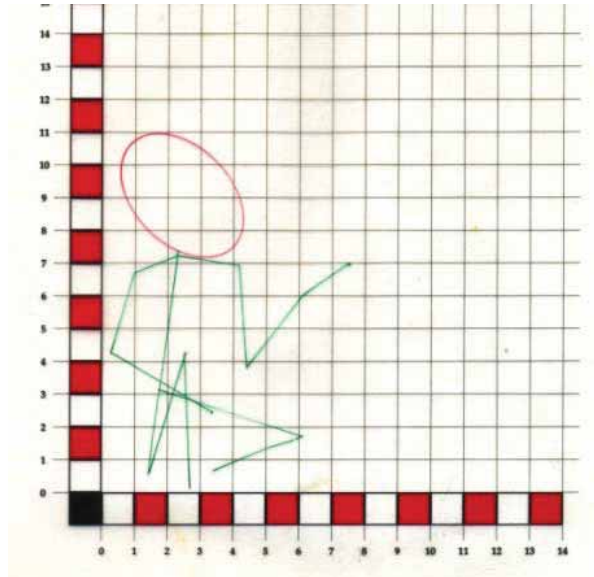
Figürün duruşu dörttebir oranında sol yönde ve diktir. Bedenlerinin üst kısmı yapılıdır. Baş büyük, gövde kısa ve kalındır. Kolları ise uzundur. (Resim 516, 517, 518)

Resim 516: H-987, Y.152^b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi (siyah-beyaz rep.)

Resim 517: H-987, Y.152^b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi (Oran-orantı)

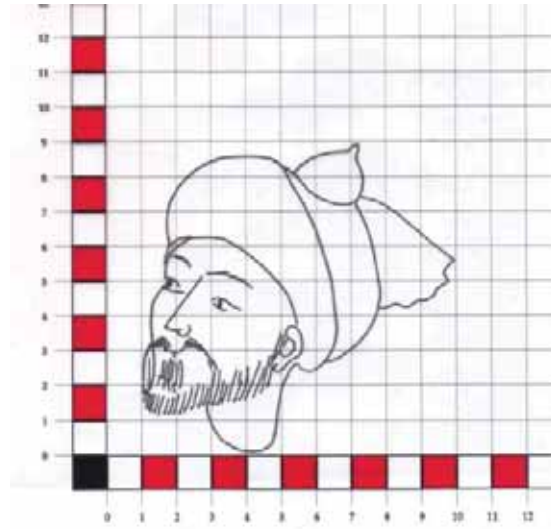

Resim 518: H-987, Y.152^b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi (Duruş Biçimi)

Figürün baş ayrıntısı üçte bir oranında resmedilmiştir. Yüzü uzun ve köşelidir. Alın geniş, çene çıkıktır. Kaşları düzgün kavisli, gözleri hafif çekik, burnu uzun ve ince, ağız orantılıdır. (Resim 519, 520)

Resim 519: H-987, Y.152^b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı(TSMK)

Resim 520: H-987, Y.152^b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı (Oran-orantı)

3. Bölüm: Trans Wt., 021, 682, 7403. Bu bölümde kullanılan renk kodlarıdır. Beyaz sarıklı ve keçe şapkalı iki figür dizlerinin üzerinde konuklara ikramda bulunmaktadır. Altın bir tabak içerisinde beyaz porselen kâse tutan figürün kıyafetinin yakası Rumî desen işlemelidir. Bu elbisenin üzerinde altın Anka kuşu (ördek) motifi görülür. Figür altın kemer takmıştır. Alt kısımda yer alan ve elinde altın nar tabağı tutan figürün elbisesi farklı renkte ancak aynı işlemlere sahiptir. Elbisesinin kuşağı beyaz kumaştandır. Eteği altından görünen ayağında ayakkabı yoktur. Figürlerin yüz ve elleri, turuncu, sarı ve eflatun elbise kırmızı kontürlüdür. (Resim 521, 522, 523)

Resim 521: H-987, Y.152^b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi (Renkli rep.)

Resim 522: H-987, Y.152^b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi birinci figür kumaş ayrıntısı(TSMK)

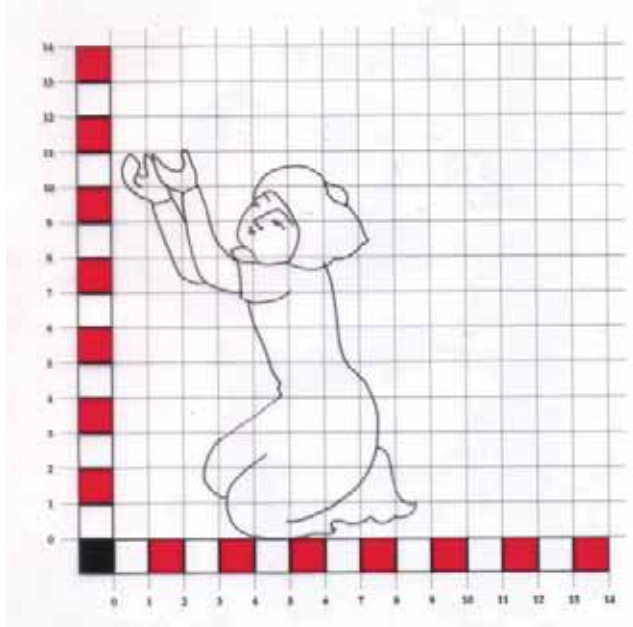

Resim 523: H-987, Y.152^b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi ikinci figür kumaş ayrıntısı(TSMK)

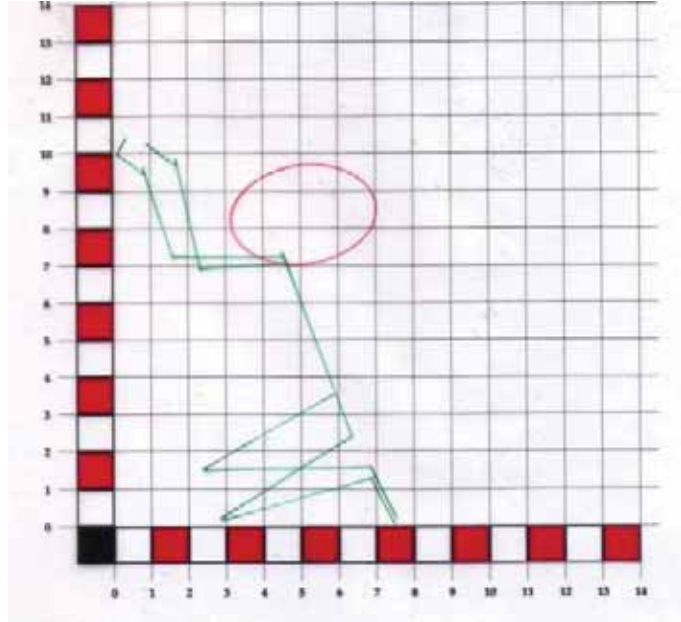
Kolları yukarıya doğru kalkmış olan figür dizleri üzerinde yükselmiştir. Duruşu diktir. Baş hafif geriye eğilidir. Baş ve vücut ölçüleri orantılıdır. Bedenlerinin üst kısmı yapılıdır. Gövde uzun ve incedir. Kolları ise bedenine oranla uzundur. (Resim 524, 525, 526)

Resim 524: H-987, Y.152^b minyatürlerinden 3. Bölüm birinci figür incelemesi (siyah-beyaz rep.)

Resim 525: H-987, Y.152^b minyatürlerinden 3. Bölüm birinci figür incelemesi (Oran-orantı)

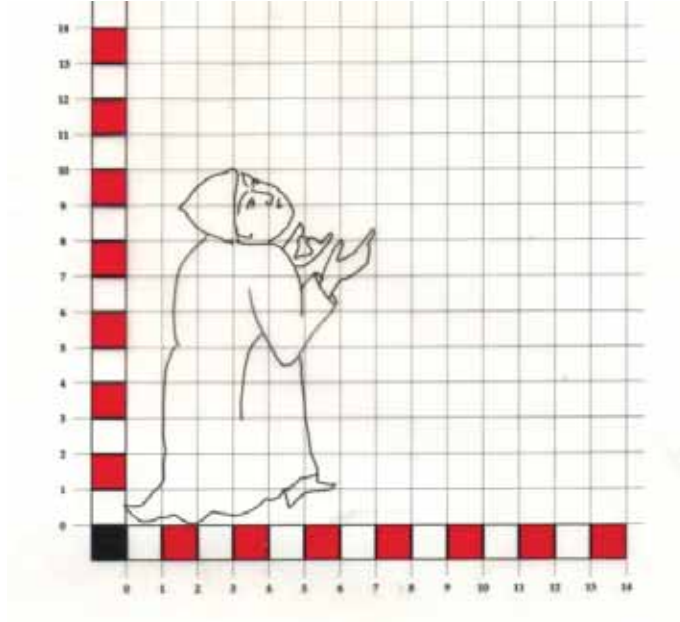

Resim 526: H-987, Y.152^b minyatürlerinden 3. Bölüm birinci figür incelemesi (Duruş Biçimi)

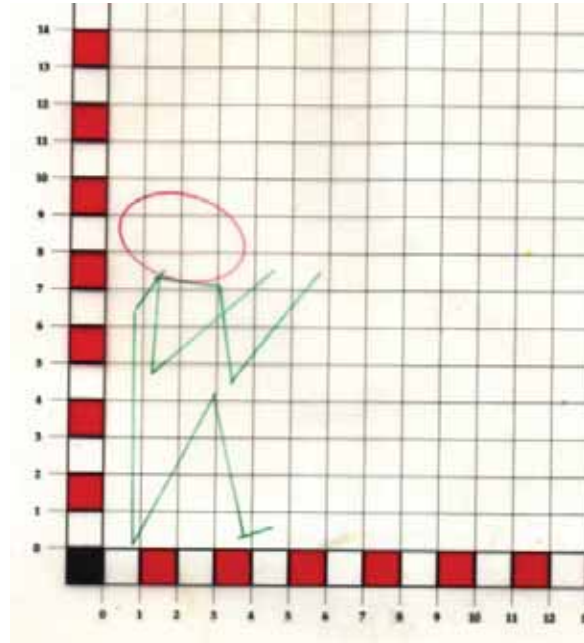
Elinde nar tabağı bulunan diğer figürün çömelmiş olduğu görülür. Vücut görünüşü arkadandır. Ancak başın duruşu üçte bir oranında tamamıyla arkaya yaslanmış şekildedir. Bedenlerinin üst kısmı yapılıdır. Gövde uzun ve incedir. Kolları beden ile orantılıdır. Baş ise küçüktür. (Resim 527, 528, 529)

Resim 527: H-987, Y.152^b minyatürlerinden 3. Bölüm ikinci figür incelemesi (siyah-beyaz rep.)

Resim 528: H-987, Y.152^b minyatürlerinden 3. Bölüm ikinci figür incelemesi (Oran-orantı)

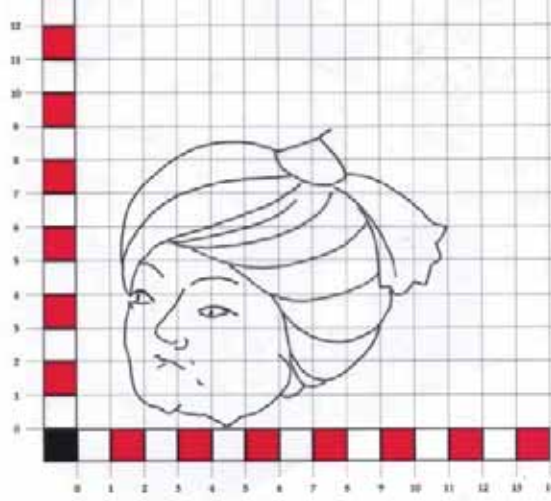

Resim 529: H-987, Y.152^b minyatürlerinden 3. Bölüm ikinci figür incelemesi (Duruş Biçimi)

İlk figürün baş ayrıntısı incelendiğinde yüz hatlarının orantılı olduğu görülür. Yüz açısı üçte iki oranında resmedilmiştir. Yüzü yuvarlak, çenesince ve köşelidir. Alın geniş, kaşları düzgün kavisli, gözleri hafif çekik, burnu uzun ve ince, ağız orantılıdır. (Resim 530, 531)

Resim 530: H-987, Y.152^b minyatürlerinden 3. Bölüm birinci figür incelemesi yüz ayrıntısı(TSMK)

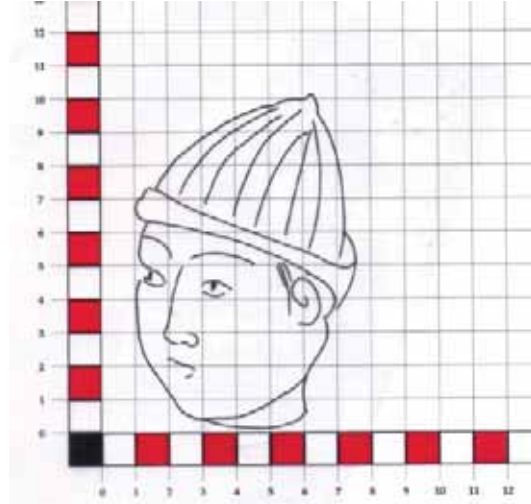

Resim 531: H-987, Y.152^b minyatürlerinden 3. Bölüm birinci figür incelemesi yüz ayrıntısı (Oran-orantı)

İkinci figürün baş ayrıntısı incelendiğinde yüz hatlarının orantılı olduğu görülür. Yüz açısı üçte iki oranında resmedilmiştir. Yüzü dolgun ve yuvarlak, alın geniş, kaşları düzgün kavisli, gözleri hafif çekik, burnu uzun ve ince, ağız orantılıdır. (Resim 532, 533)

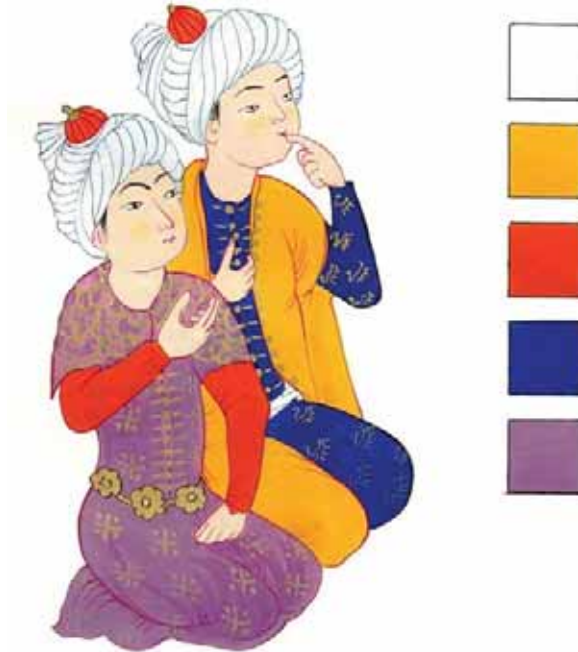

Resim 532: H-987, Y.152^b minyatürlerinden 3. Bölüm ikinci figür incelemesi yüz ayrıntısı(TSMK)

Resim 533: H-987, Y.152^b minyatürlerinden 3. Bölüm ikinci figür incelemesi yüz ayrıntısı (Oran-orantı)

4. Bölüm: Trans Wt., 021, 293, 682, 293, 7403. Bu bölümde kullanılan renk kodlarıdır. Beyaz sarıklı iki figür dizlerinin üzerinde konuk olarak ikram görmekteirler. Üst bölümde bulunan figürün kaftanı sadedir. İç giysisi ise altın Anka kuşu (ördek) motifli olduğu görülür. Elbisesinin kuşağı beyaz kumaştandır. Figürün bir eli yakasında diğer elinin işaret parmağı şaşkınlık ifadesi verir şekilde dudağının üzerindedir. Alt kısımda yer alan diğer figürün elbisesinin yakası altın Rumi işlemeli ve altın yıldız desenlidir. Kısa olan kollarından iç elbisesinin sade olduğu anlaşılır. Belinde altın kemer bulunmaktadır. Figürlerin yüz ve elleri, turuncu, sarı ve eflatun elbiseler kırmızı kontürlüdür (Resim 534, 535)

Resim 534: H-987, Y.152^b minyatürlerinden 4. Bölüm incelemesi (Renkli rep.)

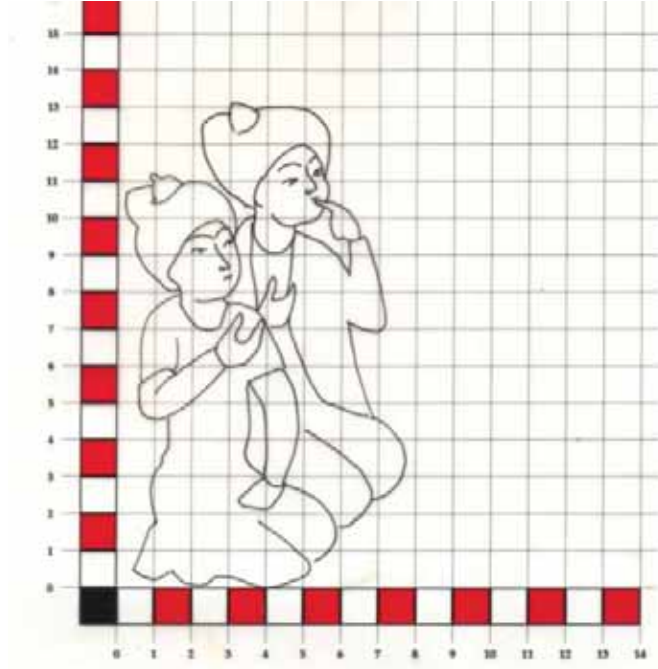

Resim 535: H-987, Y.152^b minyatürlerinden 4. Bölüm incelemesi figür kumaş ayrıntısı(TSMK)

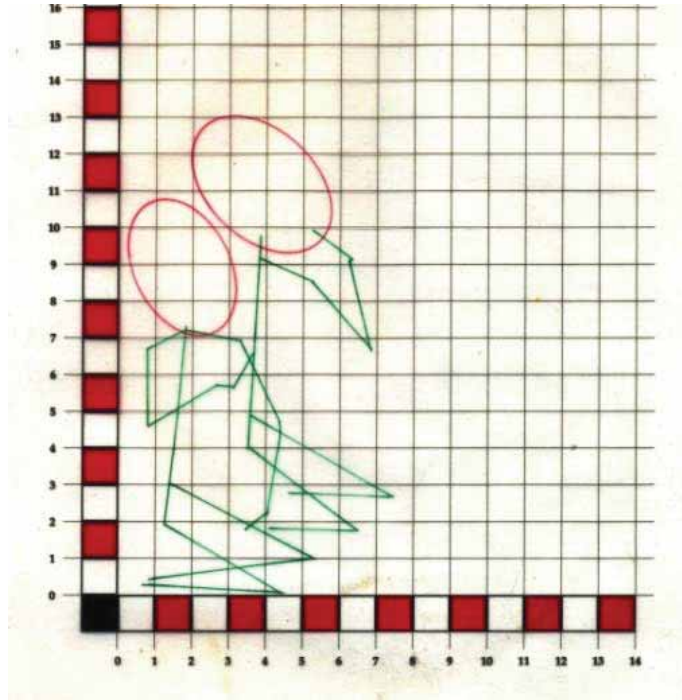
Dizlerinin üzerine oturan bu iki figürlerin duruşları diktir. Bedenlerinin üst kısmı yapılıdır. Gövdeleri uzun ve incedir. Kolları beden ile orantılıdır. Baş ve vücut orantılıdır. (Resim 536, 537, 538)

Resim 536: H-987, Y.152^b minyatürlerinden 4. Bölüm incelemesi (siyah-beyaz rep.)

Resim 537: H-987, Y.152^b minyatürlerinden 4. Bölüm incelemesi (Oran-orantı)

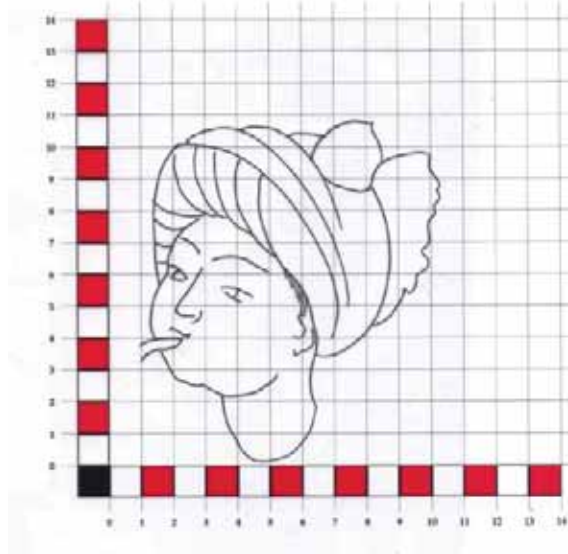

Resim 538: H-987, Y.152^b minyatürlerinden 4. Bölüm incelemesi (Duruş Biçimi)

Bu iki figürden en dikkat çeken ilk figürün baş ayrıntısı incelendiğinde yüz hatlarının orantılı olduğu görülür. Yüz açısı üçte bir oranında resmedilmiştir. Yüzü dolgun ve yuvarlak, alın geniş, kaşları düzgün kavisli, gözleri hafif çekik, burnu uzun ve ince, ağız küçüktür. (Resim 539, 540)

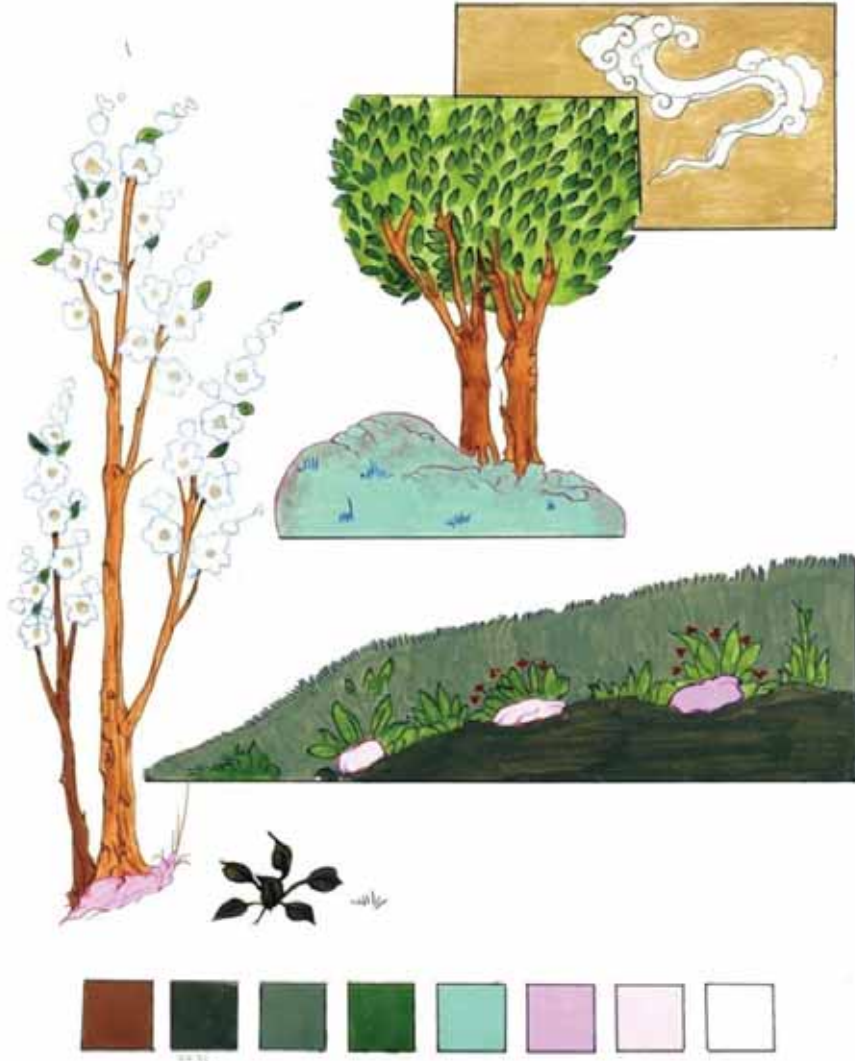

Resim 539: H-987, Y.152^b minyatürlerinden 4. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı(TSMK)

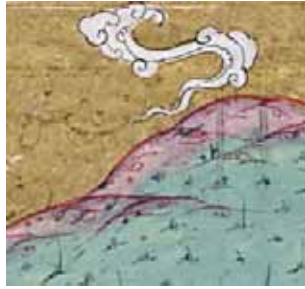

Resim 540: H-987, Y.152^b minyatürlerinden 4. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı (Oran-orantı)

5. Bölüm: Trans Wt., 263, 264, 564, 5757, 5767, 7495, 7575. Bu bölümde kullanılan renk kodlarıdır. Figürlerin bulunduğu doğal alanın incelendiği bu bölümde bitki örtüsü fazla zengin değildir. Yeşil alanda bulunan otlar kısa ve sıktır. Kırmızı kontürlü tepelerin üzerinde ise küçük çakıl taşları görülür. En üst bölümde yer alan gökyüzü sıvama altın ile yapılmıştır. Bunun üzerinde 'S' şeklinde beyaz bir bulut yer almaktadır. Bu bulutun altında köşede tepelerin hemen üzerinde birbirine yakın iki ağaç göze çarpar. Figürlerin hemen yanında ise bahar dalları olan bir ağaç bulunmaktadır. En alt bölümde ise sol köşede çapraz olarak tasarlanmış bir dere görülmektedir. Dere kenarında siyah kontürlü taşlar ve kısa otlar bulunmaktadır. (Resim 541, 542, 543)

Resim 541: H-987, Y.152^b minyatürlerinden 5. Bölüm bitki örtüsü incelemesi (Renkli rep.)

Resim 542, H-987, Y.152^b minyatürlerinden 5. Bölüm incelemesi bulut ve tepe ayrıntısı(TSMK)

Resim 543: H-987, Y.152^b minyatürlerinden 5. Bölüm incelemesi dere ve bitki ayrıntısı(TSMK)

4.2.8. Genç Şehzâde'nin Meclisi

Yazma Eser No: Y.178^b

Yazma Eser Ölçüleri: (13.7x9)

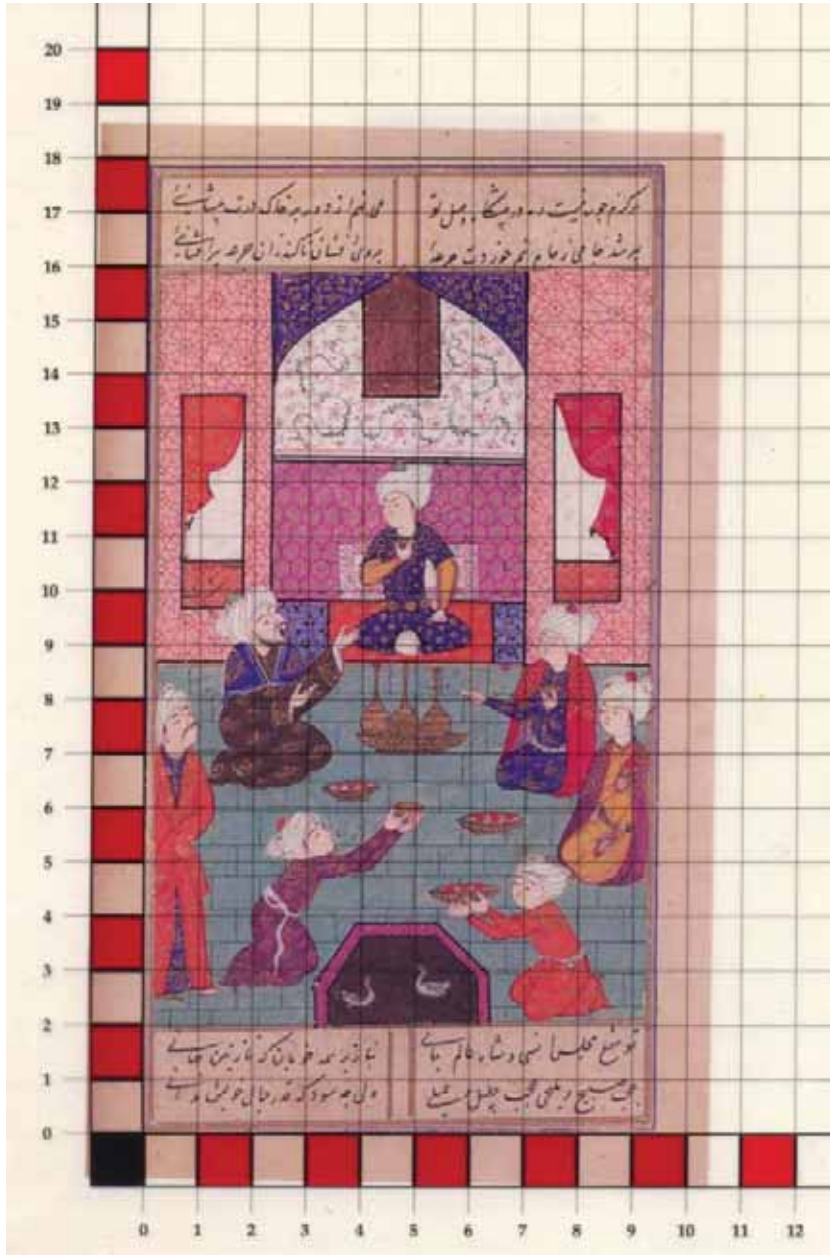
Elinde küçük bir kâse tutan Genç Şehzâde, Musâhib şairi dinlemektedir. Şair ise yerde dizlerinin üzerinde otururken el jestleriyle şiir okumaktadır. Diğer yanda oturan şehzâdelerden biri şairi işaret etmektedir. Önlerinde üç adet uzun boyunlu sürahi bulunmaktadır. Sol köşede ayakta duran bir görevli dışında, ellerinde yiyecek ve nar tabağı tutan görevliler yerde dizlerinin üzerinde durmaktadırlar. Bu iki hizmetlinin arasında yarısı resmedilmiş sekizgen olduğu anlaşılan ve içinde ördeklerin yüzdüğü bir havuz bulunur. (Resim 544)

Resim 544: H-987, Y.178^b Genç Şehzâde'nin İşret Meclisi(TSMK)

Teknik Analiz

H-987, Y.152^b Minyatürünü boyut ölçüm çizelgesine yerleştirdiğimizde figürlerin boyutlarının ayakta bulunan figürde 6cm., oturanların ise 3.5cm. olduğu gözlemlenir. Figürlerin hiyerarşik dizilimi üst bölümde yer almalarıyla ilişkilidir. Bu minyatürde iç içe iki alan bulunmaktadır. Bunlardan birincisi genç şehzadenin oturduğu süslemeli kısım, diğeri ise ayakta veya oturur durumdaki diğer figürlerin bulunduğu bölümdür. (Resim 545, 546)

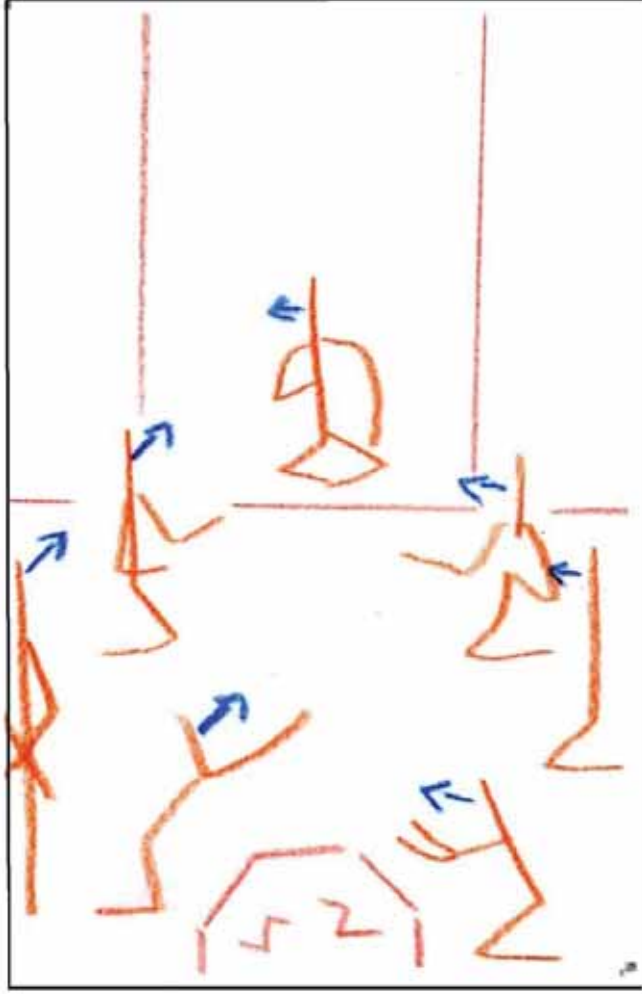

Resim 545: H-987, Y.178^b, ölçüm çizelgesindeki görünümü

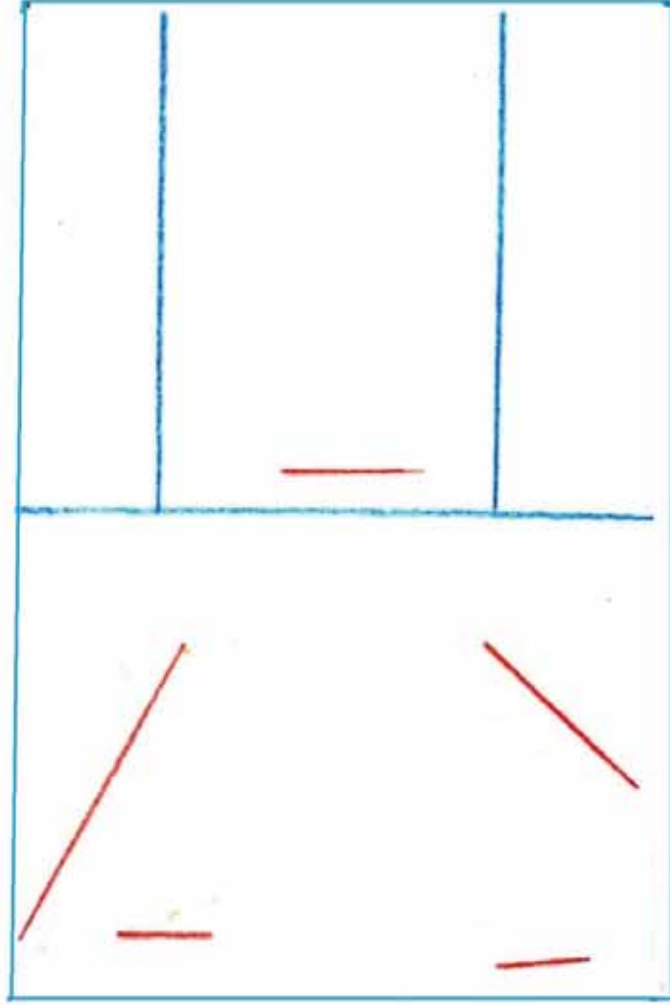

Resim 546: H-987, Y.178^b, Genç Şehzâde'nin. İşret Meclisi Ayrıntılı çizimi

Figürlerin birbirlerine olan duruş ve bakış yönlerinden de anlaşılacağı üzere yerleştiriliş biçimi açısından en yukarıda bulunan ile hiyerarşi, iç içe oluşturulan çerçeveler ile de perspektif algısı oluşturulmuştur. Ancak bu algı derinlemesine değildir. Sınırlandırılmış alanlar içindeki figürler ile sözkonusu olabilmektedir. (Resim 547, 548)

Resim 547: H-987, Y.178^b Figürlerin hareket yön çizimi

Resim 548: H-987, Y.178^b Figürlerin yerleşim planı çizimi

Y.178^b'nin genelinde sıcak ve soğuk renkler bir arada kullanılmıştır. Renk tercihleri ile derinlik sağlanmıştır. Her tonun, minyatür genelinde eşit orantılı dağıtılmış olduğu görülür. (Resim 549)

Resim 549: H-987, Y.178^b minyatürlerinin renk dağılımını gösteren çizim

H-987, Y.178^b minyatür renklerinin Pantone kodlarına göre dizilimi şu şekildedir:

021, 300 (Pro. Blue- 81.30, Ref. Blue- 18.70), 489 (Rub. Red- 1.60, Yellow- 1.50, Trans Wt.- 96.90), 522 (Rub. Red- 7.80, Green- 4.70, Trans Wt.- 87.50), 565 (Green- 5.70, Warm. Red- 0.60, Trans Wt.- 93.70), 2935 (Pro. Blue- 62.50, Ref. Blue- 37.50), 463 (Yellow- 56.60, Rub. Red- 25, Pro. Blue- 12.50, Black- 5.90), 5585 (Green- 2.10, Warm Red- 0.10, Black- 0.90, Trans Wt.- 96.90), 7564 (Orange021- 17.70, Yellow 012- 15.17, Black- 1.85, Trans Wt.- 65.28), 7597 (Orange021- 44.38, Rub. Red- 18.88, Black- 1.52, Trans Wt.- 35.22), 7626 (Warm Red- 86.03, Black- 3.25, Trans Wt.- 10.72), 7646 (Rub. Red- 16.90, Pro. Blue- 5.76, Yellow 012- 5.32, Trans Wt.- 72.02), 7662 (Rub. Red- 34.42, Pro. Blue- 12.57, Black- 3.47, Trans Wt.- 49.54), 7688 (Pro. Blue- 19.94, Rub. Red- 4.69, Yellow 012-

0.34, Trans Wt.- 75.03), 7575 (Yellow 012- 21.88, Red 032- 11.80, Black- 13.05, Trans Wt.-53.27) (Resim 550)

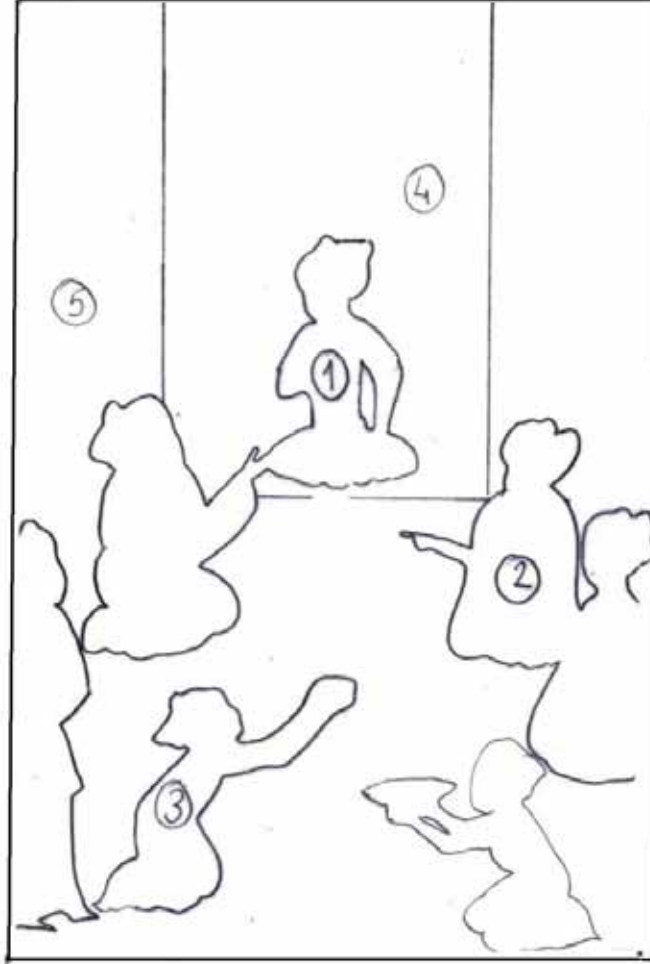
KOD SIRASINA GÖRE

VARAK 178b

				
021	300	489	522	565
				
2935	463	5585	7564	7597
				
7626	7646	7662	7688	7575

Resim 550: H-987, Y.178^b minyatürlerinin renklerinin Pantone kodlarına göre dizilimi

H-987 Y.178^b'da bulunan minyatürleri 5 bölümde inceleyebiliriz. (Resim 551)

Resim 551: H-987, Y.178^b minyatürlerinin incelenecek 5 bölümünü gösteren çizim

1. Bölüm: Trans Wt., 021, 565, 2935, 7564, 7575. Bu bölümde kullanılan renk kodlarıdır. Beyaz sarıklı Genç şehzadenin, giysisinin yakası, altın Rumî desen işlemelidir. Elbisenin üzerinde altın küçük çiçekli süslemeler bulunmaktadır. Ayrıca kısa olan kollarından iç elbisesinin sade olduğu anlaşılır. Bu elbisenin altında beyaz bir etek daha olduğu görülür. Altın kemer takmış genç şehzadenin elinde küçük bir kâse bulunur. Genç şehzadenin sağ tarafında dizlerinin üzerinde oturan Musâhib Şair'i dinlediği anlaşılmaktadır. Musâhib Şair'in üzerindeki elbise koyu renklidir. Elbisenin kolları altın Rumî işlemeli olup, kumaşı Anka kuşu (ördek) desenlidir. Bu figürlerin omuzlarında bulunan mavi renkli şalın üzerinde güneşi andıran yuvarlak bir işleme bulunmaktadır. Musâhib Şair'in sol altında bulunan figür çerçeve

nedeniyle yarım olarak resmedilmiştir. Beyaz sarıklı bu figürün kaftanının yakası Rumî işlemeli, kumaşı Anka kuşu (ördek) desenlidir. İç elbisesinin ise eteklerinde işleme bulunmaktadır. Figürlerin yüz ve elleri, sarı ve turuncu kıyafetler kırmızı kontürlüdür. (Resim 552, 553, 554, 555)

Resim 552: H-987, Y.178^b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi (Renkli rep.)

Resim 553: H-987, Y.178^b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi figür kumaş ayrıntısı(TSMK)

Resim 554: H-987, Y.178^b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi musâhib şair figür kumaş ayrıntısı (TSMK)

Resim 555: H-987, Y.178^b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi figür kumaş ayrıntısı(TSMK)

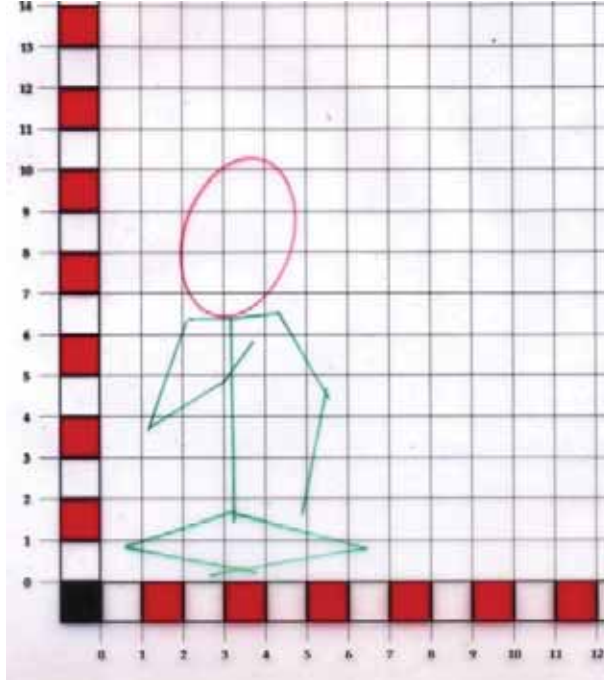
Genç Şehzadenin duruşu diktir. Şehzade bir eli dizinde diğer elinde kâse bağdaş kurmuş Şekilde oturmaktadır. Oturuş yœnœ Musâhib Şair yœnœnde dœrtte bir oranındadır. Bedeni ince uzun, œst gœvdesi ise yapılıdır. Figœrœn başı ise gœvde ile orantılıdır. (Resim 556, 557, 558)

Resim 556: H-987, Y.178^b minyatœrlerinden 1. Bœlœm incelemesi (siyah-beyaz rep.)

Resim 557: H-987, Y.178^b minyatœrlerinden 1. Bœlœm incelemesi (Oran-orantı)

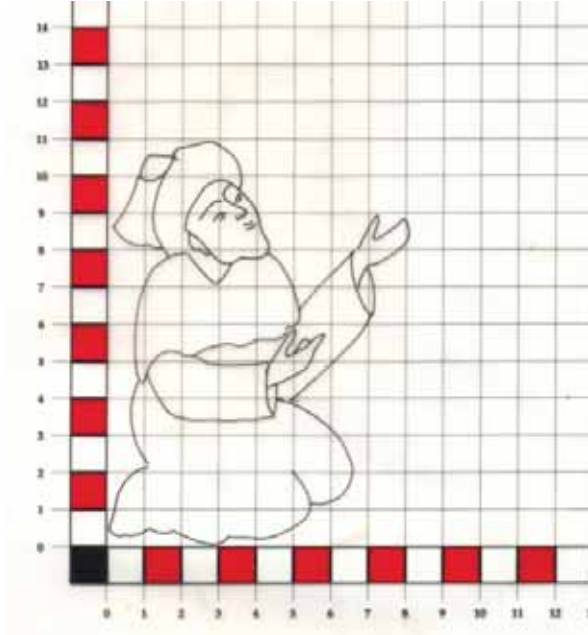

Resim 558: H-987, Y.178^b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi (Duruş Biçimi)

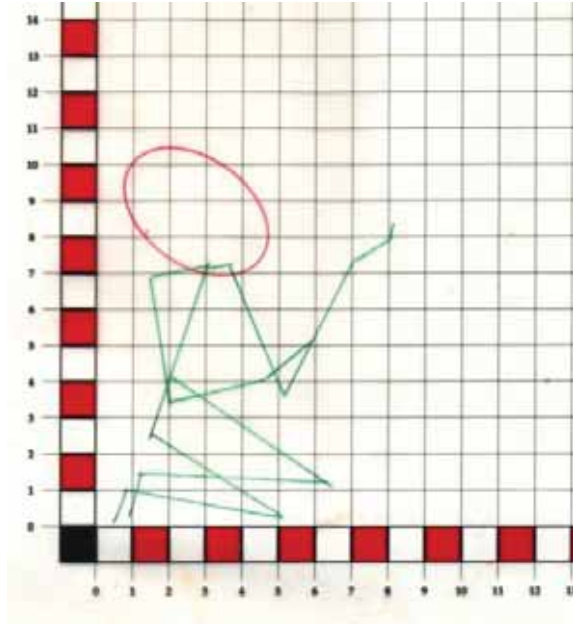
Musâhib şairin duruşu dörttebir oranında sol yönde ve diktir. Bedenin üst kısmı yapılıdır. Baş büyük, gövde kısa ve kalındır. Kolları ise uzundur. (Resim 559, 560, 561)

Resim 559: H-987, Y.178^b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi (siyah-beyaz rep.)

Resim 560: H-987, Y.178^b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi (Oran-orantı)

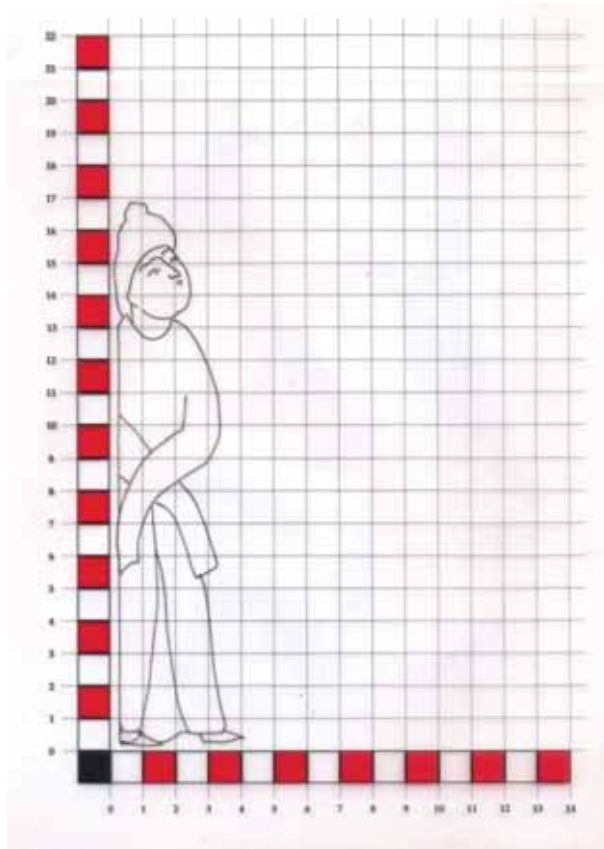

Resim 561: H-987, Y.178^b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi (Duruş Biçimi)

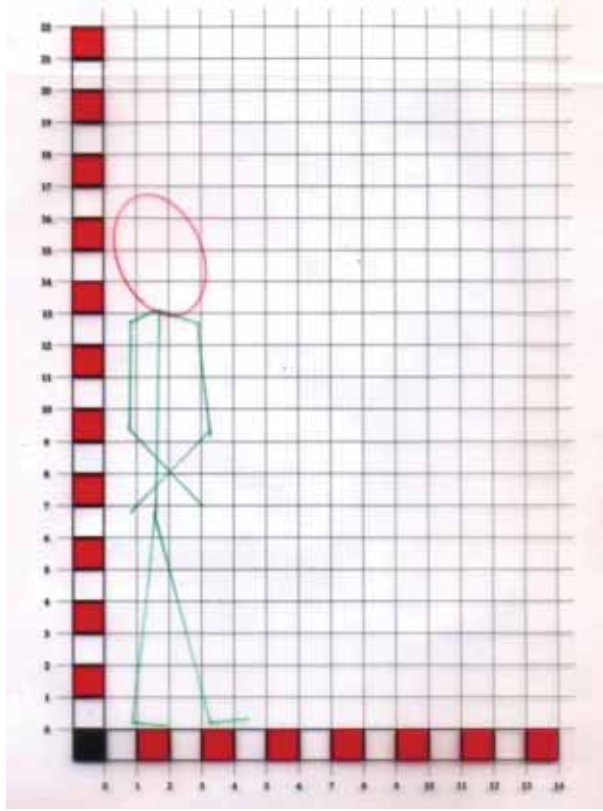
Ayakta duran bu figür iki eli önde çapraz olarak kavuşturmuştur. Çerçeve nedeniyle yarım görünen figürün duruşu diktir. Bedeninin üst kısmı yapıldır. Baş ve gövde ölçüleri orantılıdır. Kolları ise uzundur. (Resim 562, 563, 564)

Resim 562: H-987, Y.178^b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi (siyah-beyaz rep.)

Resim 563: H-987, Y.178^b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi (Oran-orantı)

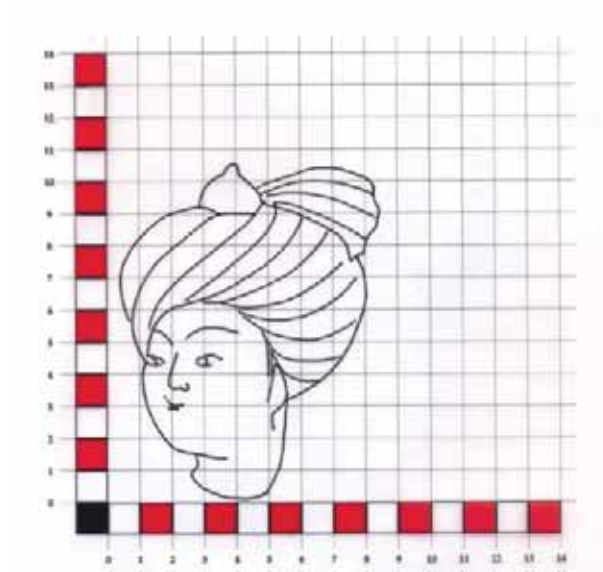

Resim 564: H-987, Y.178^b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi (Duruş Biçimi)

Bu figürün baş ayrıntısı incelendiğinde yüz hatlarının orantılı olduğu görülür. Yüz açısı üçte bir oranında resmedilmiştir. Yüzü dolgun ve yuvarlak, alın geniş, kaşları düzgün kavisli, gözleri hafif çekik, burnu kısa ve ince, ağız küçüktür. (Resim 565, 566)

Resim 565: H-987, Y.178^b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı(TSMK)

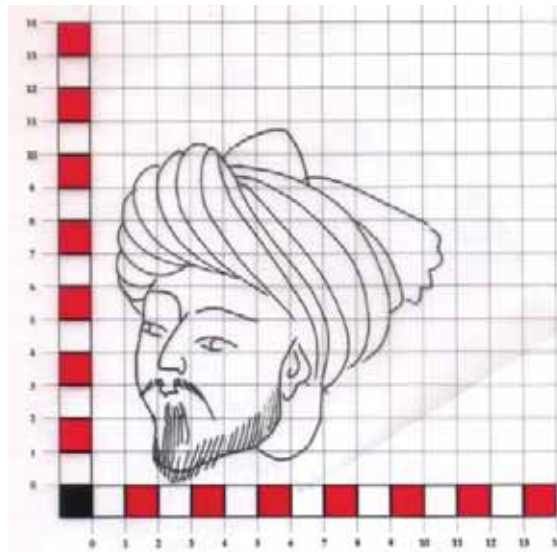

Resim 566: H-987, Y.178^b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı (Oran-orantı)

Figürün baş ayrıntısı üçte bir oranında resmedilmiştir. Yüzü uzun ve köşelidir. Alın geniş, çene çıkıktır. Kaşları düzgün kavisli, gözleri hafif çekik, burnu uzun ve ince, ağız küçüktür. (Resim 567, 568)

Resim 567: H-987, Y.178^b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı(TSMK)

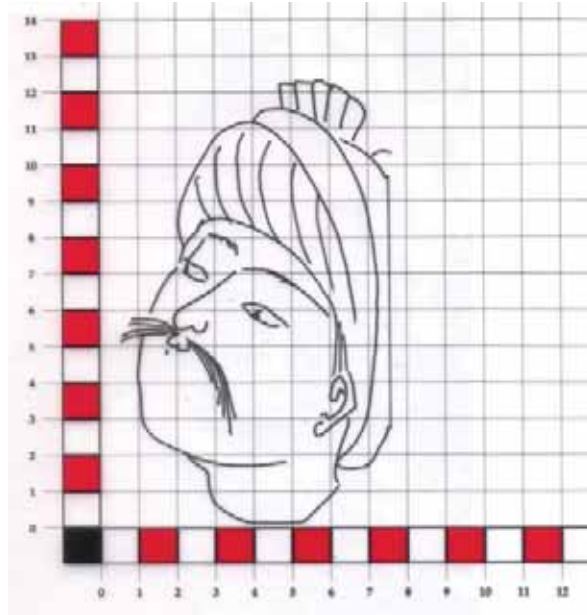

Resim 568: H-987, Y.178^b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı (Oran-orantı)

Bu figürün baş ayrıntısı üçte bir oranında resmedilmiştir. Yüzü dolgun ve yuvarlak, alın ve çene geniş, kaşları düzgün kavisli, gözleri hafif çekik, burnu uzun ve ince, ağız küçüktür. (Resim 569, 570)

Resim 569: H-987, Y.178^b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı(TSMK)

Resim 570: H-987, Y.178^b minyatürlerinden 1. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı (Oran-orantı)

2. Bölüm: Trans Wt., 021, 2935, 7564, 7626, 7646, 7662. Bu bölümde kullanılan renk kodlarıdır. Beyaz sarıklı iki figür dizlerinin üzerinde konuk olarak ikram görmektedirler. Üst bölümde bulunan figürün omuzlarındaki kaftanı altın Rumî desen işlemelidir. İç giysisinin ise yakasının işlemeli ve kumaşının altın Anka kuşu (ördek) motifli olduğu görülür. Elbisesinin kuşağı beyaz kumaştandır. Figürün sağ elinin işaret parmağı karşı tarafı işaret etmektedir. Alt kısımda yer alan diğer figürün omuzlarındaki kaftanın yakası altın Rumî desen işlemelidir. İç elbisesi ise sadedir. Onun da belinde beyaz kumaş kuşak bulunmaktadır. Figürün bir eli

dizlerinde diğer elinde ise nar bulunmaktadır. Figürlerin yüz ve elleri, sarı, kırmızı ve eflatun kıyafetler kırmızı kontürlüdür (Resim 571, 572, 573)

Resim 571: H-987, Y.178^b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi (Renkli rep.)

Resim 572: H-987, Y.178^b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi birinci konuk figür kumaş ayrıntısı(TSMK)

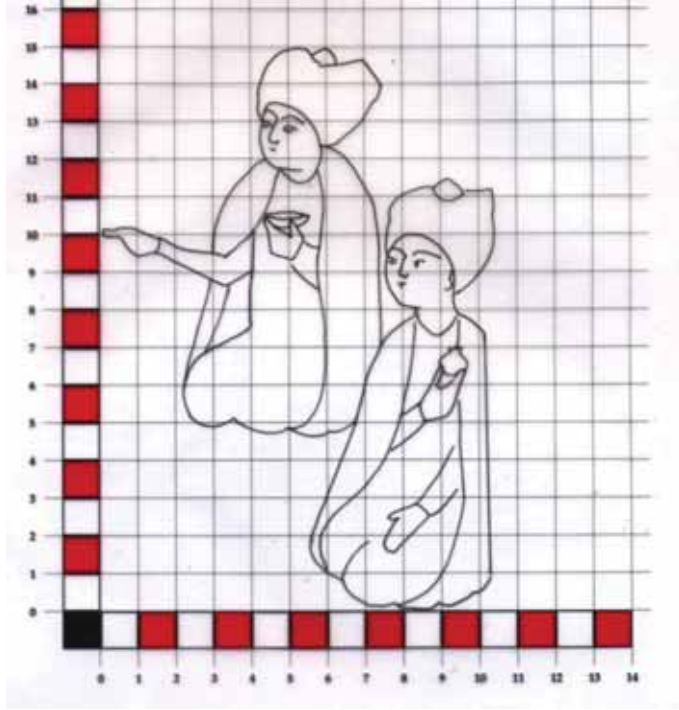

Resim 573: H-987, Y.178^b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi ikinci konuk figür kumaş ayrıntısı

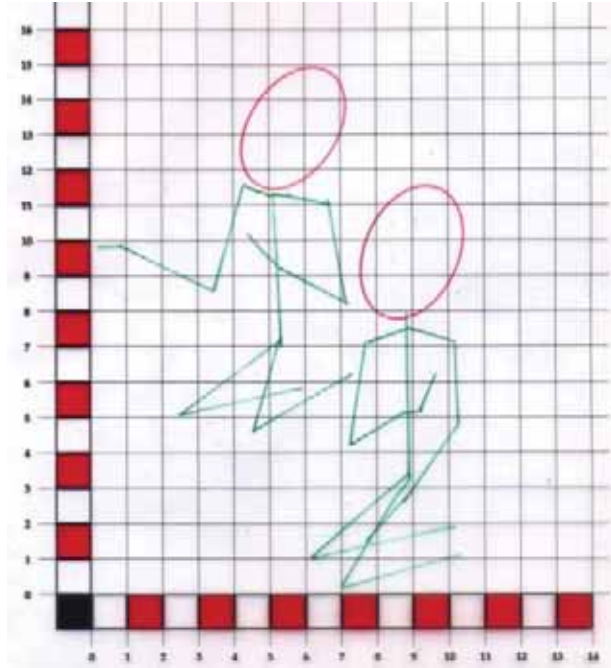
Dizlerinin üzerine oturan bu iki figürün duruşları diktir. Bedenlerinin üst kısmı yapılıdır. Gövdeleri uzun ve incedir. Baş ve vücut orantılıdır. Kolları uzundur. (Resim 574, 575, 576)

Resim 574: H-987, Y.178^b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi (siyah-beyaz rep.)

Resim 575: H-987, Y.178^b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi (Oran-orantı)

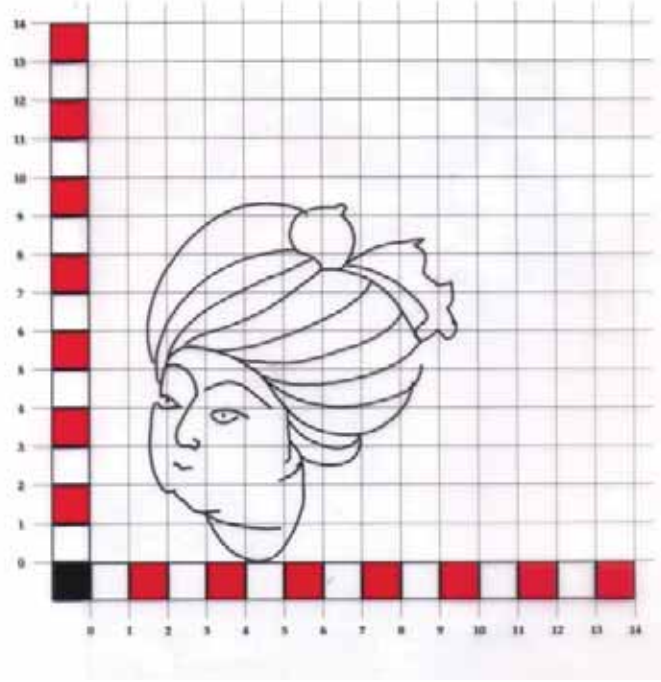

Resim 576: H-987, Y.178^b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi (Duruş Biçimi)

Elinde kâse bulunan bu figürün baş ayrıntısı incelendiğinde yüz hatlarının orantılı olduğu görülür. Yüz açısı üçte bir oranında resmedilmiştir. Yüzü dolgun ve yuvarlak, alın geniş, kaşları düzgün kavisli, gözleri hafif çekik, burnu uzun ve etli, ağız küçüktür. (Resim 577, 578)

Resim 577: H-987, Y.178^b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı(TSMK)

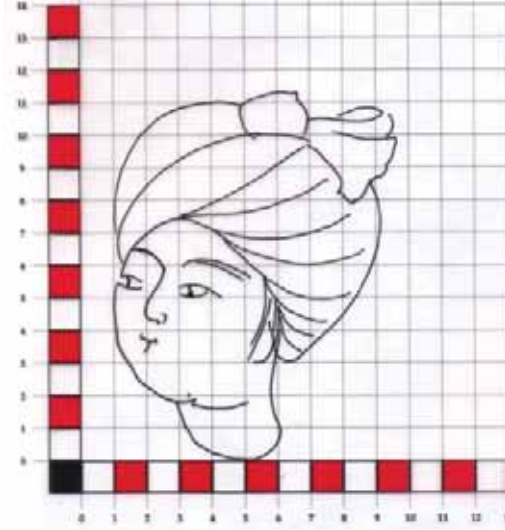

Resim 578: H-987, Y.178^b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı (Oran-orantı)

Elinde nar bulunan bu figürün baş ayrıntısı incelendiğinde yüz hatlarının orantılı olduğu görülür. Yüz açısı üçte bir oranında resmedilmiştir. Yüzü dolgun ve yuvarlak, alın geniş, kaşları düzgün kavisli, gözleri hafif çekik, burnu kısa ve ince, ağız küçüktür. (Resim 579, 580)

Resim 579: H-987, Y.178^b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı(TSMK)

Resim 580: H-987, Y.178^b minyatürlerinden 2. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı (Oran-orantı)

3. Bölüm: Trans Wt., 021, 463, 522, 7646, 7662. Bu bölümde kullanılan renk kodlarıdır. Beyaz sarıklı iki figür dizlerinin üzerinde konuklara ikramda bulunmaktadır. Altın bir tabak içerisindeki narları sunan figürün kıyafetinin yakası Rumî desen işlemelidir. Bu elbisenin üzerinde altın Anka kuşu (ördek) motifi görülür. Figür beyaz kumaş kuşak takmıştır. Diğer kısımda yer alan ve elinde altın kâse tutan figürün elbisesi farklı renkte ancak aynı işlemlere sahiptir. Eteğinin ucunda altın Rumî işleme bulunur. Onun da elbisesinin kuşağı beyaz kumaştandır. Figürlerin yüz ve elleri, sarı, kırmızı ve eflatun kıyafetler kırmızı kontürlüdür (Resim 581, 582, 583)

Resim 581: H-987, Y.178^b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi (Renkli rep.)

Resim 582, H-987, Y.178^b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi üst kısımdaki figür kumaş ayrıntısı(TSMK)

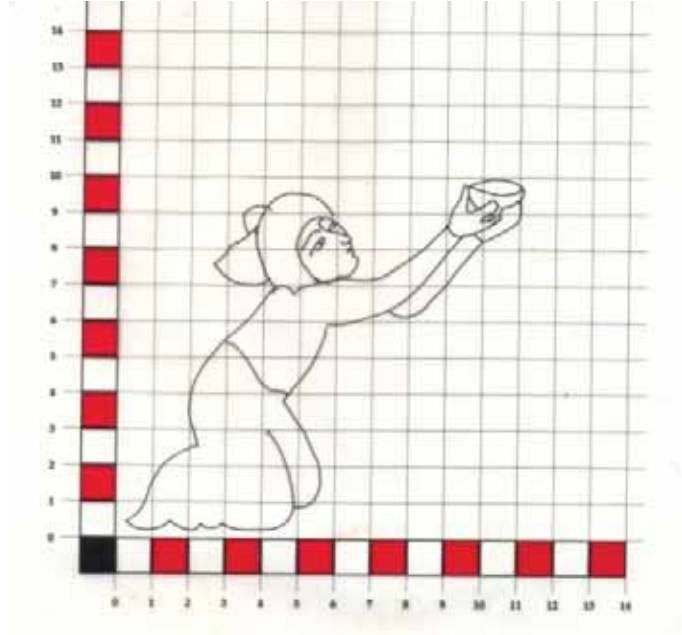

Resim 583: H-987, Y.178^b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi alt kısımdaki figür kumaş ayrıntısı(TSMK)

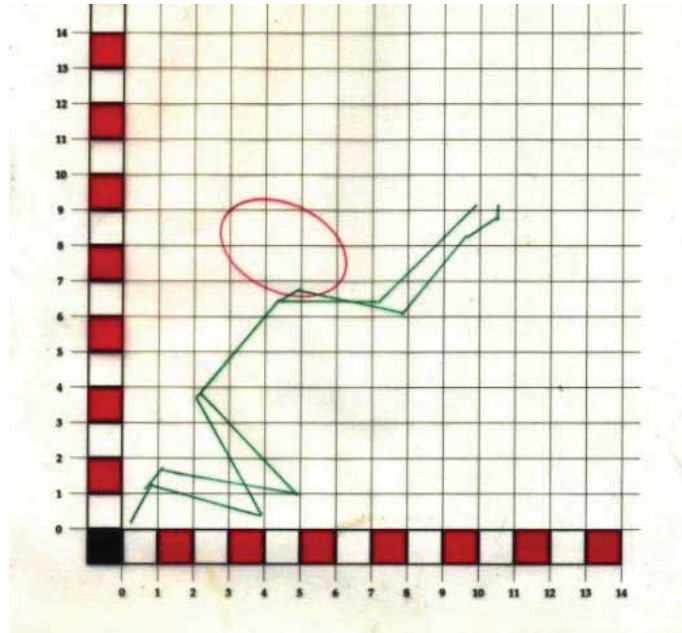
Üst bölümde yer alan kolları yukarıya doğru kalkmış olan figür dizleri üzerinde yükselmiştir. Duruşu öne doğru eğiktir. Başı geriye doğru yaslanmıştır. Baş ve vücut ölçüleri orantılıdır. Bedenlerinin üst kısmı yapılıdır. Gövde uzun ve incedir. Kolları ise bedenine oranla uzundur. (Resim 584, 585, 586)

Resim 584: H-987, Y.178^b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi (siyah-beyaz rep.)

Resim 585: H-987, Y.178^b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi (Oran-orantı)

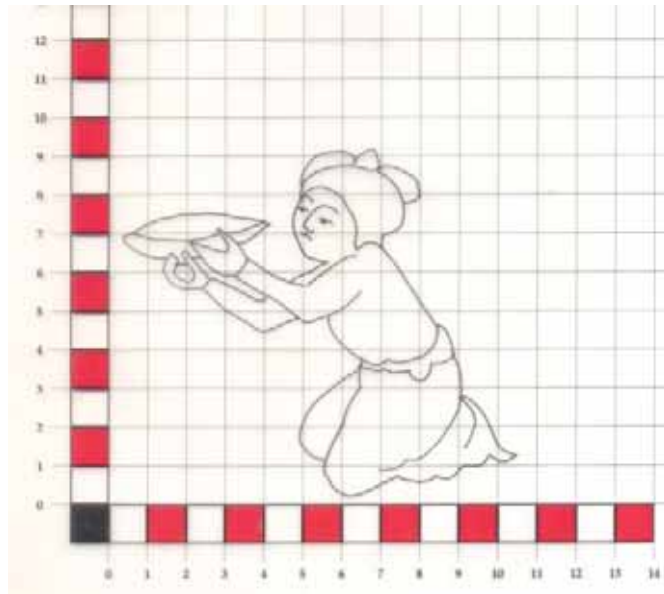

Resim 586: H-987, Y.178^b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi (Duruş Biçimi)

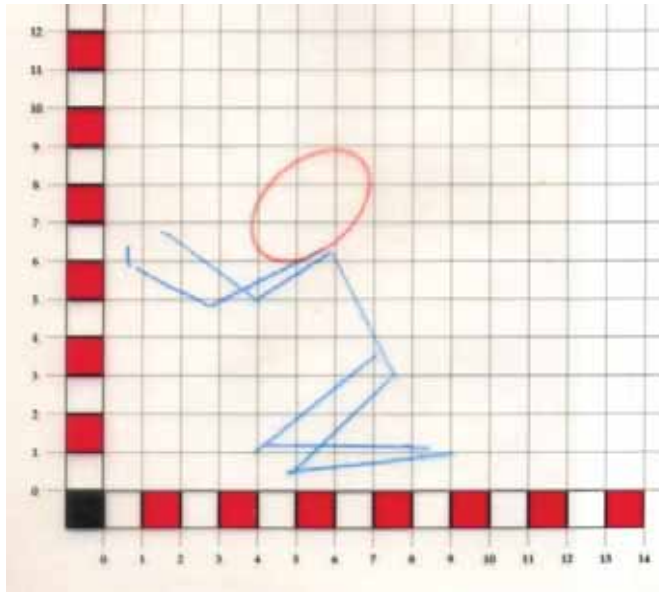
Alt bölümde yer alan figür dizleri üzerinde öne eğilmiştir. Başını geriye doğru eğilmiştir. Baş ve vücut ölçüleri orantılıdır. Bedenlerinin üst kısmı yapılıdır. Gövde uzun ve incedir. Kolları orantılıdır.(Resim587, 588, 589)

Resim 587: H-987, Y.178^b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi (siyah-beyaz rep.)

Resim 588: H-987, Y.178^b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi (Oran-orantı)

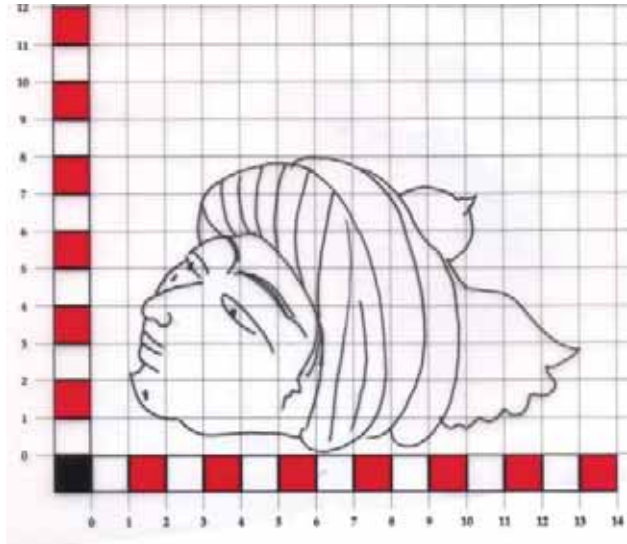

Resim 589: H-987, Y.178^b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi (Duruş Biçimi)

Üst bölümdeki figürün baş ayrıntısı incelendiğinde yüz hatlarının orantılı olduğu görülür. Yüz açısı profile yakın oranda resmedilmiştir. Yüzü yuvarlak, çenesince ve köşelidir. Alın geniş, kaşları düzgün kavisli, gözleri çekik, burnu uzun ve ince, ağız orantılıdır. (Resim 590, 591)

Resim 590: H-987, Y.178^b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı(TSMK)

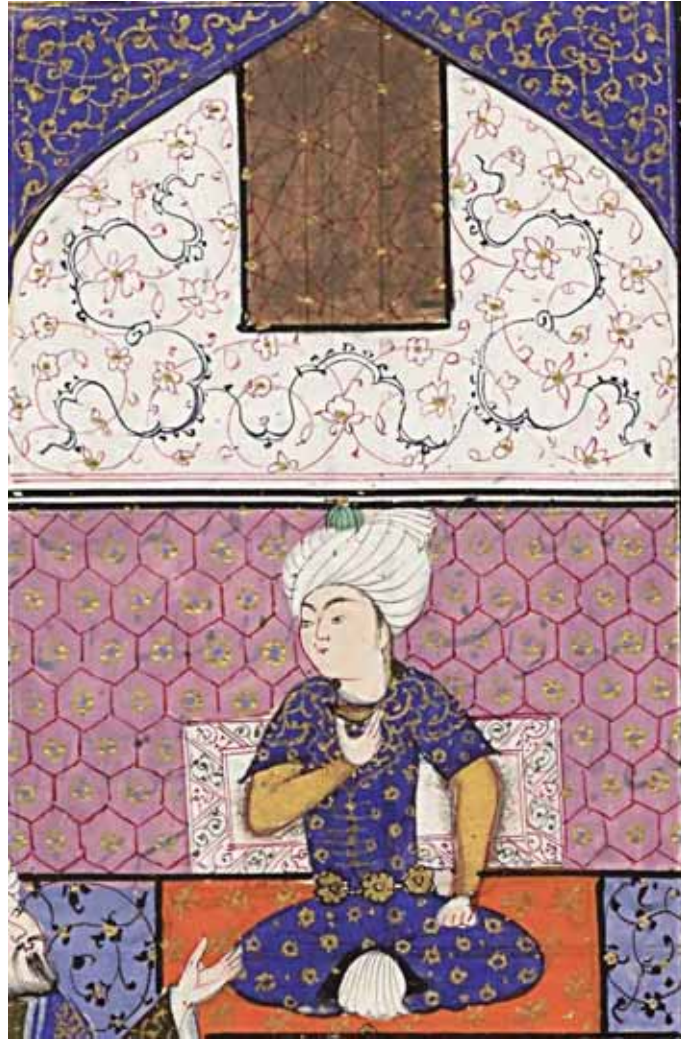

Resim 591: H-987, Y.178^b minyatürlerinden 3. Bölüm incelemesi yüz ayrıntısı (Oran-orantı)

4. Bölüm: Trans Wt. 072, 463, 489, 522, 565, 5585, 7626, 7688. Bu bölümde kullanılan renk kodlarıdır. Genç şehzadenin bulunduğu bölüme ait süslemelerin incelendiği bu bölümde soğuk ve sıcak renkler kullanılmıştır. (Resim 592, 93)

Resim 592: H-987, Y.178^b minyatürlerinin renklerinin Pantone kodlarına göre dizilimi

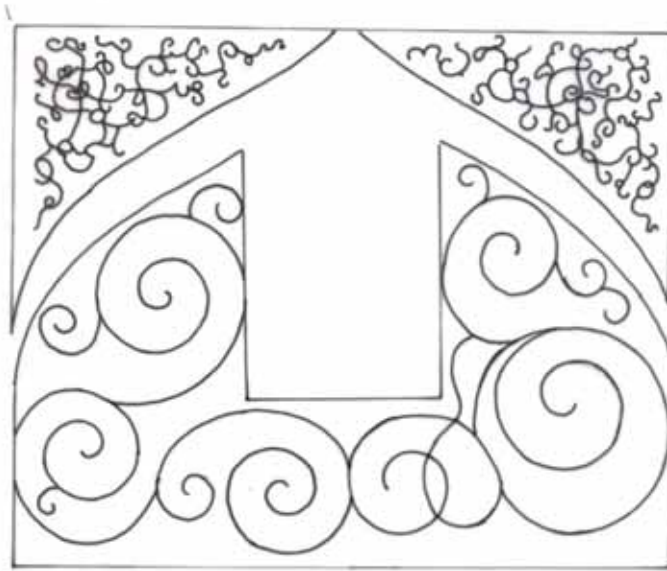
Resim 593: H-987, Y.178^b minyatürlerinden 4. Bölüm desen ayrıntısı(TSMK)

Genç şehzadenin arka kısmında yer alan süsleme dört bölümden oluşmaktadır. Üst bölümde lacivert (kobalt) zemin üzerine altın yıldız serbest tasarım iplik çiçekli süsleme desenler göze çarpar. İç kısımdaki beyaz fonun üzerinde serbest tasarım kırmızı iplik ile küçük yapraklı Penç ve Hatai çiçek desenler

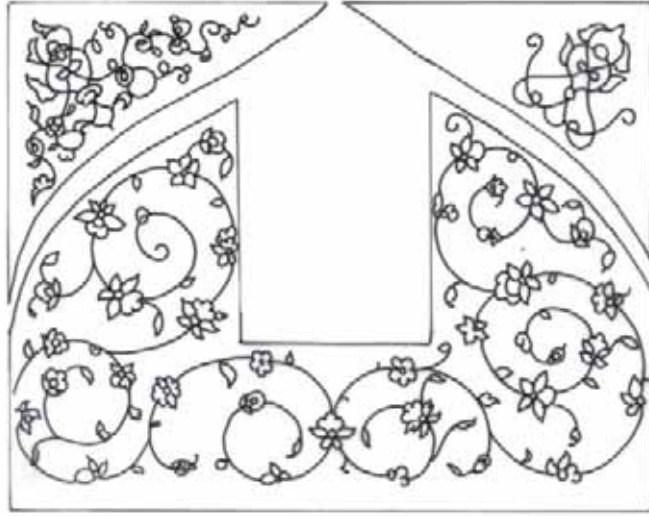
işlenmiştir. Bu desenler arasında siyah çin bulutları yer alır. Bu bölümün altında ise kırmızı kontürlü merkezi altın noktalı geometrik Altıgen süsleme bulunmaktadır. En alt bölümde yer alan halı deseni serbest siyah iplik tasarım üzerine yaprak ve ortası altın noktalı Hatai benzeri küçük çiçeklerle oluşturulmuş iki parça süslemedir.. (Resim, 594, 595, 596,597, 284)

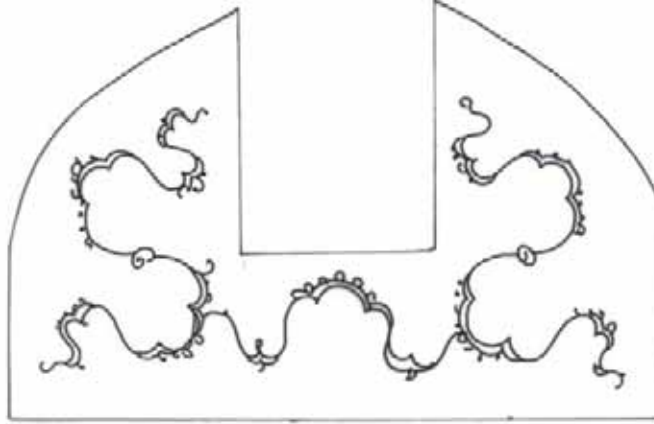
Resim 594: H-987, Y.178^b minyatürlerinden 5. Bölüm süsleme desen ayrıntısı(TSMK)

Resim 595: H-987, Y.178^b minyatürlerinden 5. Bölüm süsleme iplik ayrıntı çizimi

Resim 596: H-987, Y.178^b minyatürlerinden 5. Bölüm süsleme desen ayrıntı çizimi

Resim 597: H-987, Y.178^b minyatürlerinden 5. Bölüm Çin bulutları desen ayrıntı çizimi

Genç Şehzade'nin arkasında kırmızı, siyah hurde desenli beyaz seccade, altında ise altın yıldız süslemeli bir örtü bulunmaktadır.(Resim, 598)

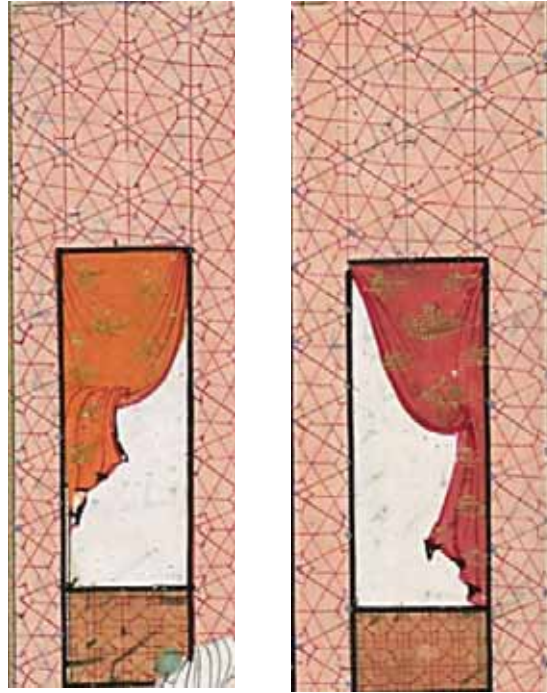

Resim 598: H-987, Y.178^b minyatürlerinden 5. Bölüm süsleme desen ayrıntısı(TSMK)

5. Bölüm: Trans Wt. 072, 489, 522, 565, 5585, 7626. Bu bölümde kullanılan renk kodlarıdır. Genç şehzadenin bulunduğu bölüm dışında kalan alana ait süslemelerin incelendiği bu bölümde soğuk ve sıcak renkler kullanılmıştır. (Resim 599,)

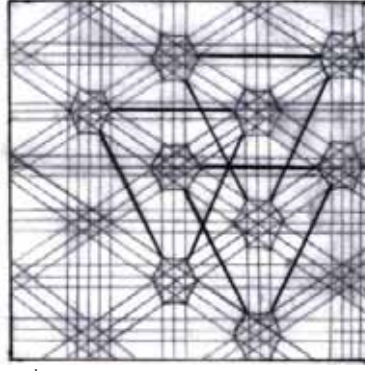
Resim 599: H-987, Y.178^b minyatürlerinin renklerinin Pantone kodlarına göre dizilimi

Resim, 600: H-987, Y.178^b minyatürlerinden 5. Bölüm sağ pencere kenarı desen ayrıntısı (TSMK)

Resim, 601: H-987, Y.178^b minyatürlerinden 5. Bölüm sol pencere kenarı desen ayrıntısı (TSMK)

Çerçevenin iki yanında yer alan bu bölümde kırmızı kontürlü altıgen süslemenin ortasında pencere açıklıkları bulunmaktadır. Siyah kontürlü bu pencerelerde altın anka kuşu (ördek) desenli kumaş perdeler bulunur. Alt kısımda ise yine kırmızı kontürlü altıgen süslemenin yer aldığı bir pervaz göze çarpar. Figürlerin yer aldığı bölüm ise siyah kontürlü tuğla desenli karolar ile döşenmiştir. (Resim 600, 601, 602, 603, 227, 604, 605, 236, 375)

Resim 602: H-987, Y.178^b minyatürlerinden 5. Bölüm süsleme desen ayrıntı çizimi

Resim 603: H-987, Y.178^b minyatürlerinden 5. Bölüm incelemesi (Renkli rep.)

Resim 604: H-987, Y.178^b minyatürlerinden 5. Bölüm pencere altı süsleme desen ayrıntısı(TSMK)

Resim 605: H-987, Y.178^b minyatürlerinden 5. Bölüm süsleme desen ayrıntısı(TSMK)

5. DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

TMSK H-987, Câmî Divanı'nın minyatürlerinde kullanılan 150 adet renk tesbit edilmiştir. Kullanılan renklerin üçte biri sıcak renklerden oluşmaktadır. Minyatürde ağırlıklı olarak kullanılan renklerde mavi tonlu olanlar daha fazladır.

H-987 nolu yazmada kullanılan renklerin Pantone kod sıralaması aşağıdaki gibidir. (Resim 606, 607, 608)

KOD SIRASINA GÖRE KULLANILAN TÜM RENKLER

021	072	0631	0921	13-1-7	70-1-7	128	169
225	263	264	277	278	279	283	287
290	293	300	344	345	350	460	463
464	469	470	475	489	522	523	535
536	543	544	546	551	552	554	560
564	565	566	576	600	606	626	657
658	659	679	680	681	682	695	698
705	706	711	719	729	731	732	1505
1525	1535	1625	1635	1655	1665	1666	1667

Resim 606: TMSK H-987 minyatürlerinin tüm renklerinin Pantone kod listesine göre sıralaması (ilk 72 adet)

KOD SIRASINA GÖRE KULLANILAN TÜM RENKLER

1795	1797	1807	2708	2718	2728	2738	2748	
2915	2935	3268	3425	450	5185	5165	5175	
5315	5545	5585	5595	5757	5767	5777	5845	
7411	7415	7417	7420	7437	7464	7490	7493	
7500	7501	7506	7522	7550	7551	7552	7562	
7563	7564	7565	7572	7575	7579	7581	7582	
7597	7604	7605	7619	7625	7626	7629	7646	
7662	7667	7668	7681	7688	7691	7703	7720	
7737	7738	7742	7743	7746	7747	7769	7771	

Resim 607: TMSK H-987 minyatürlerinin tüm renklerinin Pantone kod listesine göre sıralaması (ikinci 72 adet)

KOD SIRASINA GÖRE KULLANILAN TÜM RENKLER

166	7436	7495	722	1655	7603		

Resim 608: TMSK H-987 minyatürlerinin tüm renklerinin Pantone kod listesine göre sıralaması (son 6 adet)

Söz konusu yazmada bulunan 10 adet minyatür üzerinde yaptığım figür yüz gruplandırmasında, sultan veya şehzade olarak merkezde konumlandırılmış dokuz tür çizim bulunmaktadır. Yalnız bir minyatürde Musâhip Şair merkezde resimlenmiştir (Y.127^b). (TSMK) (Resim 609'den 618'e kadar),

Resim 609: H-987 Y1^b, Resim 610: H-987, Y. 2^a, Resim 611: H-987, Y. 7^b

Resim 612: H-987, Y. 32^b, Resim 613: H-987 Y. 62^b, Resim 614: H-987 Y. 85^b, Resim 615: H-987 Y. 110^b

Resim 616: H-987 Y.127^b, Resim 617: H-987 Y 152^b, Resim 618: H-987 Y 178^b

Figürler yüzlerinin çizimlerine göre gruplandırıldığında ise iki tür minyatürde figürün benzer çizgilere sahip olduğu görülür (Y.32^b-62^b). Ayrıca beş tür minyatürde aynı figür resimlenmeye çalışılmıştır. (TSMK) (7^b ve 85^b) (152^b) (32^b, 62^b, 110^b, 178^b) (Resim 619'den 625'ye kadar),

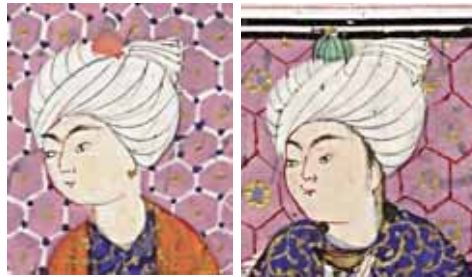
Resim 619: H-987 Y.32^b Sultan figürü, Resim 620: H-987 Y .62^b Benzer çizim

Resim 621: H-987.7^b, Resim 622: H-987 85^b

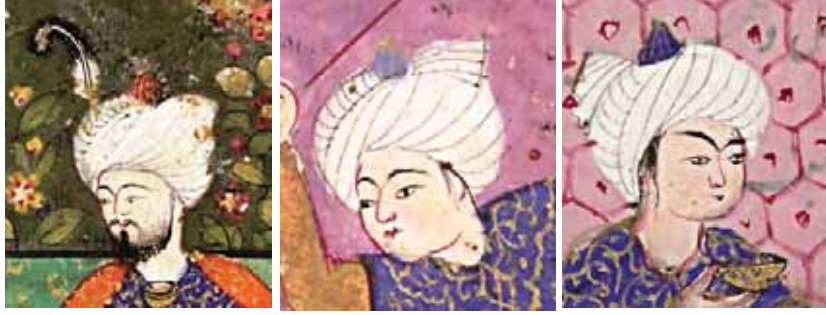

Resim 623, H-987 152^b

Resim 624, H-987,Y. 110^b, Resim 625, H-987,Y. 178^b

Ancak Y. 1^b, 2^a ve 127^b'deki birer figürün yüzü ise diğer figürlerin hiçbirine benzememektedir. (TSMK) (Resim 626, 627, 628)

Resim 626, H-987, Y. 1^b, Resim 627, H-987, Y. 2^a, Resim 628, H-987, Y. 127^b

Başında tuğ bulunan Sultan figürlerini grupladığımızda yalnızca üç figürün aynı, birinin ise diğerlerinden farklı olduğu görülür. (Y.1^b) (Resim 629, 630, 631, 632)

Resim 629: H-987, Y. 1^b, Resim 630: H-987, Y. 7^b, Resim 631: H-987, Y 62^b, Resim 632: H-987, Y. 85^b(TSMK)

H-987 nolu yazmanın içerisindeki minyatürlerin gruplandırılması sayesinde eserin yapımında çalışmış sanatçıların adedinin yedi olduğu anlaşılmaktadır. Farklı ressamın elinden çıkan on adet minyatürde öyküsü anlatılan Sultan veya Genç Şehzade'nin ise tek olduğu görülmektedir. Bu figür Timurlu hatlarına sahip Sultan Baykara'dır. (Resim 633)

Resim 633: Sultan Hüseyin Baykara'nın Bihzad tarafından yapılmış minyatürü¹

¹ Sultan Baykara'nın en ünlü ressamı Bihzad'dır: Bihzâd 1450 yılından sonra dünyaya gelmiştir. Mîrek Nakkaş adıyla tanınan Emîr Rûhullah'ın öğrencisi olduğu söylenmektedir. Halil Mîrza adlı bir nakkaşın üslûbunu geliştirmiş olduğu ileri sürülür. Bazı kaynaklarda hocası Tebrizî Pir Seyyid Ahmed'dir. Tebrizli Pir Seyyid Ahmed'in hocası Buhâralı Cihangir, Cihangir'in de hocası Gûn olduğundan bahsedilir. Timurlu döneminde Ali Şîr Nevâî'nin himayesindedir. Timurlu sonrası Şah İsmail'in himayesinde Tebriz'e gider. Şah

Diğer önemli bir konu da musâhib şairin kimliği ile ilgilidir. On adet minyatürde beş kez sultanın veya genç şahzadenin bizzat karşısında iki kez hizmetinde ve bir kez de huzurunda resmedilmiştir. (TSMK) (Resim 634'den 641'e kadar)

Resim 634: H-987, Y. 7^b, Resim 635 H-987, Y 127^b Musâhib şairin, Sultan karşısında olduğu bölümler

Resim 636: H-987, Y.62^b, Resim 637: H-987, Y 152^b, Resim 638: H-987, Y .178^b
Musâhib şairin, Sultan karşısında olduğu bölümler

Resim 639: H-987, Y 110^b, Resim 640: H-987, Y 85^b, Musâhib şairin Sultanın hizmetinde olduğu bölümler

Resim 641: H-987, Y. 1^b, Musâhib şairin Sultanın huzurunda olduğu bölüm

Figürün yüz hatlarındaki karakteristik özelliklerinden dolayı resmedilen kişinin Ali Şîr Nevâî olduğu anlaşılmaktadır. (Resim 642, 643)

İsmail'in ölümünden sonra Şah Tahmasb'in himayesinde büyük ilgi görür. Dost Muhammed, onun bu devirde vefat ettiğini ve ünlü şair Kemâl-i Hucendî'nin Tebriz'deki mezarının yanına defnedildiğini bildirir. Ölüm tarihi 1535-36 olarak rivayet edilir. (Filiz Çağman, "Bihzâd", *DİA*, VI/147-149).

Resim 642: Ali Şîr Nevâî

(*Câmî 1893-1980*, Ali Aşgar Hikmet, (çev.şerh Arif Nevşahî), Tahran 1984, İntişarat-ı tus, s. 425)

: Resim 643: Ali Şîr Nevâî

TSMK. H- 2155 Y. 29b (TURKS, "A Journey of A Thousand Years 600-1600", Edited by. David J. Roxburgh. s.199)

Takdim minyatürde yer alan ve Sultanın huzurunda ağırlanan ancak diğer sayfalar da resmedilmeyen figür ise Abdurrahmân Câmî'dir. (TSMK-H-987) (Y. 1^b) (Resim 644, 645)

Resim 644: H-987, 1^b Figür ayrıntısı

Resim 645: Abdurrahman Câmî

(*Câmî 1893-1980*, Ali Aşgar Hikmet, (çev. şerh Arif Nevşahî), Tahran 1984, İntişarat-ı tus, s. 425)

Minyatürlerin Ana iki karakterinin belirlenmesinden sonra geriye kalan figürlerdeki şahıslar küçük şehzadeler, devlet erkânından kişiler, müzisyenler ve hizmet edenler olarak gruplandırılırlar.

Üç adet yazmada küçük iki şehzade yan yana resmedilmiştir. Bu şehzadelerin Sultan Baykara'nın iki oğlu Bedüzzaman Mirza ve Muzaffer Hüseyin Mirza'nın olduğu düşünülmektedir. (TSMK) (Resim 646, 647, 648)

Resim 646: H-987 Y. 62^b, Resim 647: H-987 Y 152^b, Resim 648: H-987 Y 178^b Yanyana resmedilen şehzadeler.

Ayrıca Yazmalarda resmedilen devlet erkânından olduğu görülen iki figür de müzisyenler arasında bulunmaktadır. Y.7^b'de ney çalan figür 32^b, 152^b ve 178^b'de de görülmektedir. (TSMK-H-987) (Resim 649, 650, 651, 652)

Resim 649: H-987, Y. 7^b, Ney çalan devlet erkânından figür

Resim 650: H-987, Y. 32^b, Resim 651: Y. 152^b,
Resim 652: H-987, Y. 178^b, Sultanın hizmetindeki ney çalan figüre benzeyen üç figür.

Y. 127^b'de yer alan ve ud çalan figür 62^b'de aslan ile savaşmakta, 85^b'de sultanın yanında ayakta durmakta ve 32^b'de konuk olarak ağırlandırmaktadır. Bu

figürün Baykara tarafından idam edilen vezir Nizamü'l-Mülk olma ihtimali kuvvetlidir. (TSMK-H-987) (Resim, 653, 654, 655, 656)

Resim 653: H-987, Y. 127^b Üd çalan devlet erkânından figür

Resim 654: H-987, Y. 32^b, Resim 655: H-987, Y 62^b, Resim 656: H-987, Y 85^b, Sultanın hizmetindeki ud çalan figüre benzeyen üç aynı figür.

Figürlerin kıyafetleri bu coğrafyada yaygın olarak kullanılan ve Alp Arslan döneminden daha eski devirlerde de kullanıldığı bilinen türk giysileri özelliğindedir. Sarıklardaki tülbent bağlama biçimi Selçuki tarzıdır.²

Bütün bu karşılaştırmalardan anlaşılacağı üzere, H-987 *Cami Divanı* üzerinde bulunan on adet minyatür ile Baykara devri meclisleri ve o devrin önemli karakterleri yansıtılmıştır. Her sayfada farklı bir olayların resmedildiği ve kahramanları belli olan bu eser Câmî şiirleri eşliğinde tarihi karakterlerle sahibine meclislerin adabını aktarmaktadır.

Bu eserin hazırlandığı düşünülen tarihlerde Osmanlı Sarayına çeşitli vesilelerle ressamalar dâhil olmuştur. 1453 yılında, Fatih Sultan Mehmed'in İstanbul'u fethi ardından Topkapı Sarayı'na yabancı ressamalar getirilerek yoğun bir resim faaliyetinde bulunulmuştur.³

² Mehmet Altan Köymen, *Alp Arslan Zamanı Türk Giyim Kuşamı*, Selçuklu Araştırmaları Dergisi 3. Sayı ayrı basım, Ankara 1971

³ Filiz Çağman - Zeren Tanındı, *Topkapı Sarayı Müzesi İslam Minyatürleri*, s. 53.

Fatih'in ardından gelen II. Bayezid (1481-1512) ise Saray'daki sanatçıları teşkilatlandırmıştır.⁴

XV.yy.'ın sonlarında ise Timur hâkimiyetindeki Herat'tan Akkoyunlular'ın yönetimindeki Şiraz ve Tebriz'den Osmanlı Sarayı'na sanatçı göçleri olmuştur.⁵

Osmanlı minyatür sanatının yükselişi ise Yavuz Sultan Selim (1512-1520) ve Kanuni Sultan Süleymân (1520-1566) dönemlerinde gerçekleşir. Yavuz Sultan Selim'in Tebriz ve Mısır seferlerinden getirdiği sanatkârlar bu dönemde Saray'da etkin olmuş özellikle Tebriz'in alınışıyla Safevi Sarayı nakkaşhânesinde yapılan eserler ve bu eserlerin sanatçıları İstanbul'a getirilmiştir. Böylelikle bu dönem eserlerinde Herat, Akkoyunlu ve Türkmen etkisi, az da olsa Memlük ve büyük ölçüde Safevi Tebriz okulunun etkileri görülür.⁶

Herat ekolünün Osmanlı sarayına giriş öyküsü 1510 tarihinde Merv yakınındaki Tahirabad'da Özbeklerin Timurluları yenilgiye uğrattıkları zaman başlar. Sultan Hüseyin Mirza'nın oğlu Bedî el-Zaman, Şah İsmail'in yanına Tebriz'e gelir. Yanında Behzad ve Heratlı sanatçılar bulunmaktadır. Böylelikle Herat ekolünde, Tebriz etkileri ortaya çıkar. Sonraları Sultan Selimin Çaldıran savaşında Şah İsmail'i yenmesiyle 1514'de Tebriz alınca burada bulunan Bedî el-Zaman ve beraberindeki Herat kökenli sanatçılar Sultan ile İstanbul'a gelir. Sultan Selim 1517'deki vefatına kadar Bedî el-Zaman'ı Timurlu hanedanına layık bir şekilde ağırlar. Bu durum TSMK H-1597-98 Selimnâme adlı eserde resimlenmiştir. Bunun sonucu Attar'ın 1515 tarihli eseri *Mantuku't-Tayr olarak karşımıza çıkar*.⁷.(Resim 657)

⁴ Filiz Çağman, "Tarihi Gelişimi İçinde Osmanlı Sarayı Minyatürleri", *Geleneksel Türk Sanatları*, (haz. Mehmet Özel), Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 1993, s.187.

⁵ Zeren Tanındı, "Osmanlı Döneminde Türk Minyatürü", *Osmanlı*, c. XI, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara 1999, s. 161.

⁶ Banu Mahir, *Osmanlı Minyatür Sanatı*, Kabalcı Yay., İstanbul 2005, s. 49-50.

⁷ Filiz Çağman, *The Miniatures of The Divan-ı Hüseyinî and the influence of their style*, Fifth International Congress Of Turkish Art, Akademi Kiado, Budapest,s-241,242

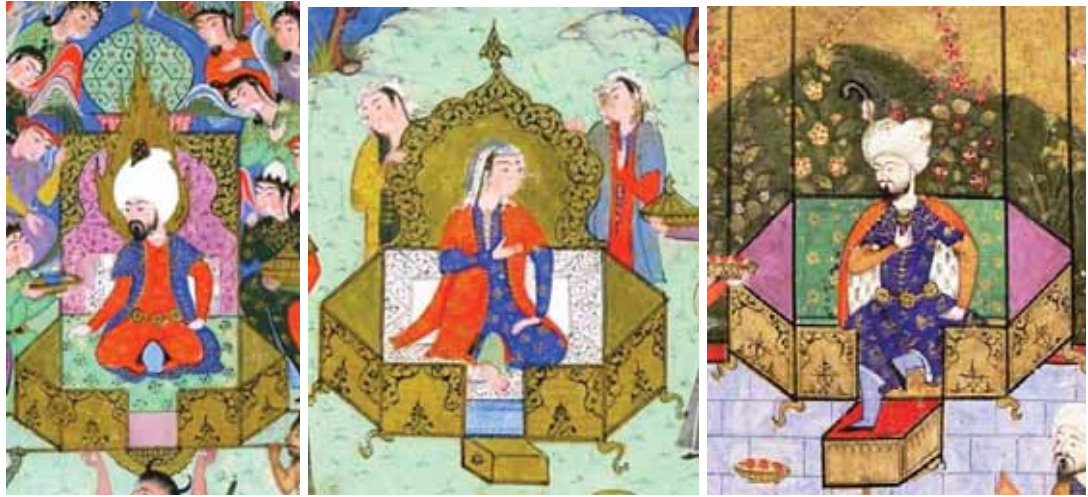
Resim: 657: TSMK H-1597-98, 140a, Selimname, Sultan Selimin Bedî el-Zaman'ı çadırında ağırlaması

1515 tarihli Feridüddin Attâr'ın *Mantıku't-Tayr* adlı mesnevisi (Topkapı Sarayı Müzesi E.H. 1512) Tebriz ve Şiraz ekolünden gelmesine rağmen Herat nakkaşhanesinin dekoratif üslubunun özelliklerini taşımaktadır. 152 yapraklı olan eserde 16 minyatür bulunmaktadır. (Resim 658, 659)

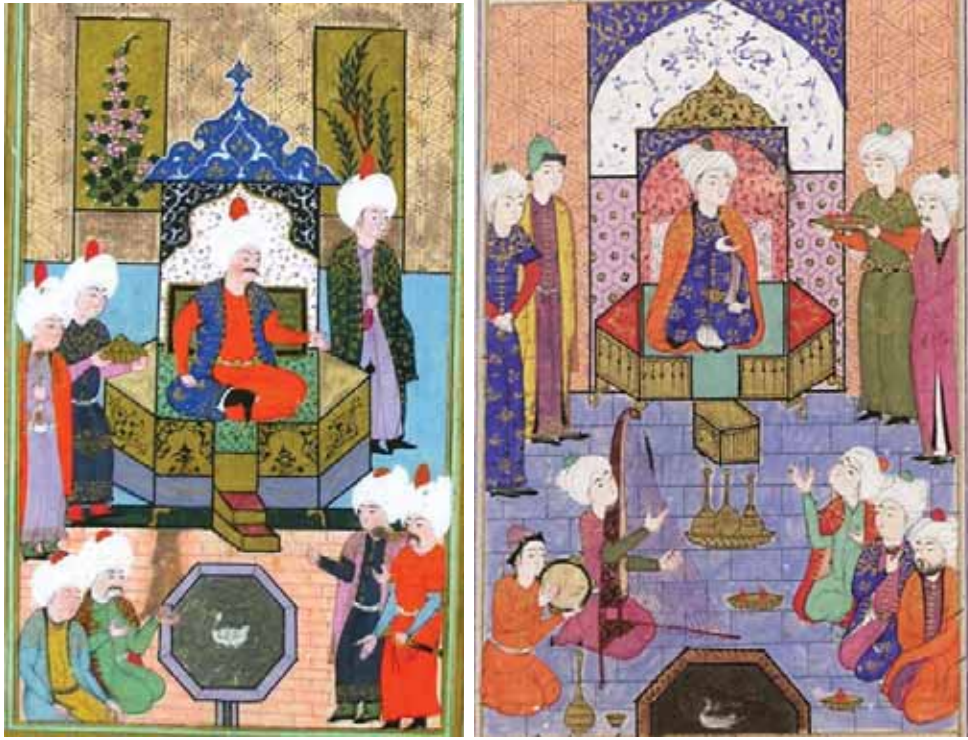
Resim 658: TSMK., E.H. 1512, *Mantıku't-Tayr* Y. 2a, 1b
Resim, 659: TSMK. H-987 *Câmi Divânı* 1b

Bu eserin takdim minyatürleri etrafında bulunan tezhipler ve minyatürlerdeki Süleyman ve Belkıs'ın tahtının süslemeleri *Câmî Divânı*'nın Y.1^b'deki taht süslemeleri ile benzer nakışçı üsluptadır. (TSMK-H-987) (Resim, 660, 661, 662)

Resim 660: TSM. E-H.-1512, Y.2a Hz. Süleymân'ın tahtı, Resim 661: TSM. E-H.-1512, Y. 1b Belkıs'ın Tahtı
Resim 662: H-987, 1^b *Câmi Divânı* Sultan ve Tahtı

Bir diğer benzerlik de kompozisyonların kurgusunda karşımıza çıkar. Sultanî meclislerin anlatımlarındaki etkileşim en üst seviyededir. Sultan tahtında oturur vaziyette daima merkezde resmedilir. Bu durum av sahnelerinde de uygulanır. (Resim, 663, 664, 665, 666)

Resim 663: TSMK. E-H.-1512, 86^a, *Mantku't-Tayr*, Resim 664: TSMK. H-987, 32^b, *Cami Divanı*

Resim 665: TSM. E-H.-1512, 74^a, *Mantku't-Tayr*, Resim 666: TSMK. H-987, 62^b, *Cami Divanı*

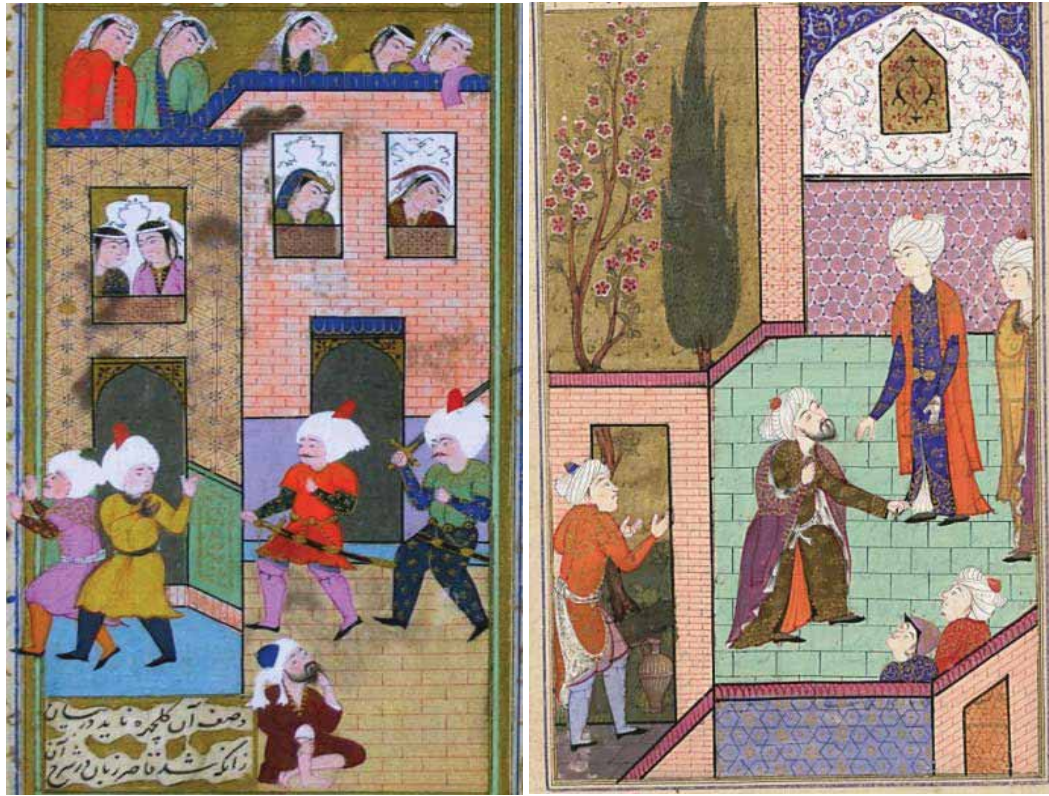
Figürlerin duruşlarındaki kıvraklık ve jestler her iki minyatürün de anlatımını destekleyen unsurlar olarak kullanılmaktadır. (Resim 667, 668)

Resim 667: TSM. E-H.-1512,2^a, *Mantuku't-Tayr* figür ayrıntısı.

Resim 668: TSMK. H-987, 152^b, *Cami Divanı* figür ayrıntısı

Her iki minyatürün mimari yüzeyleri, desenlerindeki bulut, ağaç gibi birçok doğa unsurları benzer kalıptadır. (Resim 669, 670)

Resim 669: TSMK. E-H.-1512, 133^a *Mantuku't-Tayr*, Resim 670: TSMK. H-987, 110^b, *Cami Divanı*

Mantuku't-Tayr ayrıca 15. yüzyıl sonu Herat'ta Timurlu nakkaşhanesinde hazırlanan Sultan Hüseyin Baykara'ya ait şiirleri içeren *Divan-ı Hüseyini* adlı eserin (TSMK, E.H. 1636) minyatürlerinin üslubuyla da benzerlik gösterir.⁸

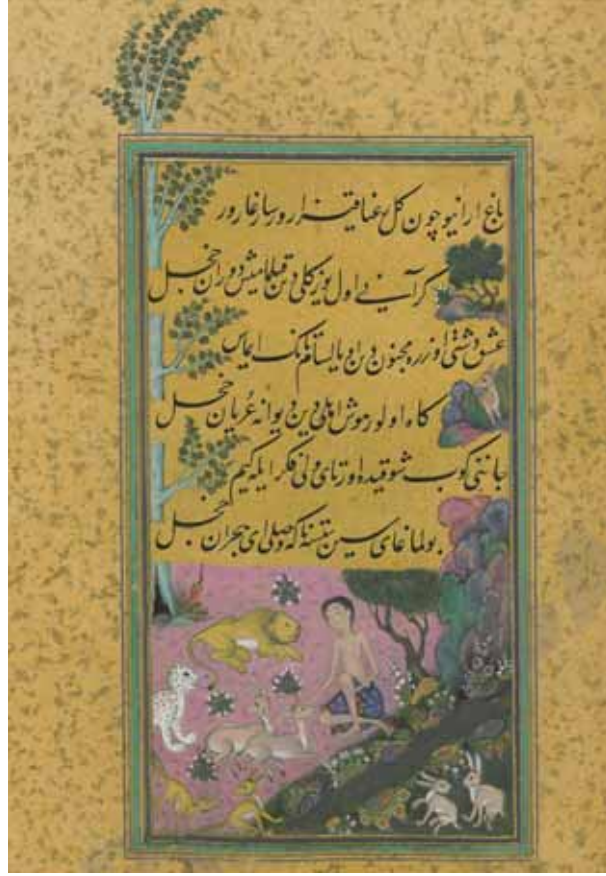
Divan-ı Hüseyini, (TSMK, E.H. 1636) 24,6x15,3 cm, 123 yaprak, Nestalik hatlı Türkçe Divan'dır. Herat'ta Sultan I. Ali Meshed tarafından 1492'de kopyalanmıştır. İçerisinde 2 adet minyatür karşılıklı iki sayfa halinde, üç minyatür de tek olarak bulunmaktadır. Bu minyatürlerin ilk ikisi saray tasvirleridir. Bu tasvirler üzerinde yer alan yazılardan minyatürlerin Sultan Hüseyin Mirza adına yapıldığı anlaşılmaktadır. Çizgisel ve dekoratif bir üslupla yapılmıştır. Herat'ta Behzad ekolü dışında gelişen bir atölyenin özelliğini taşır. *Divan-ı Hüseyini* bu ekolün nadir görülen en önemli örneklerindedir.⁹ (Resim 671, 672, 673, 674)

Resim 671: Divan-ı Hüseyinî, TSMK, E.H. 1636 Y.1^b, Y.2^a

⁸ Ferhat Soyer, *Topkapı Sarayı Müzesi E.H.1512 Numarada Bulunan Mantku't-Tayr Nüshası Minyatürlerinin Teknik Çözümlemesi ve Sembolik Anlatımları*, İstanbul 2015, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, s. 14.

⁹ Filiz Çağman, Zeren Tanındı, *Topkapı Sarayı İslam Minyatürleri, Tarih ve Medeniyet Org.* Tercüman Sanat ve Kültür Yay.İstanbul 1979, s.22

Resim 672: Divan-ı Hüseyinî TSMK, E.H. 1636 Y.32^a

Resim 673: Divan-ı Hüseyinî, TSMK, E.H. 1636 Y. 123^b, Resim 674: Divan-ı Hüseyinî, TSMK, E.H. 1636 Y.123^a

Herat etkisinin görüldüğü *Divan-ı Hüseyinî* adlı yazmanın 1485 tarihli bir kopyası da bulunmaktadır (Paris Bibliotheque Nationale, suppl. Pers 993). Paristeki bu divan ile benzerlik gösteren en önemli örnek ise *Garaibü's-Sigar*'dır (İÜK. T.5470, 8 min.). Bu eser Ali Şir Nevâî'nin şiirlerini içerir ve Ali Kayinî tarafından kaleme alınmıştır. Yine aynı eserin Herat'ta Alâ tarafından kopya edilmiş 1524 tarihli 6 adet minyatürlü 200 yapraklı eseri Herat ekolünün en önemli örneklerindedir. (İÜK. T.5669). Ayrıca 1532-33 tarihli bir Topkapı nüshası da bulunmaktadır. (TSMK. R.803) Bu eser Herat okulunun Safevî devri ilk dönem eserlerindedir. 206 yapraklı eserde 12 minyatür bulunur. Topkapı Sarayında bulunan Herat okulu diğer eserler şöyle sıralanabilir: Nevâî'nin *Nevadirü'ş-Şebab* (1504-5 tarihli TSMK. R.805, 184 y. 12 min.) *Garaibü's-Sigar* (TSMK. H-983, 182 y. 8 min.) (1531-32 tarihli Kahire Mısır Kütüphanesi, MS.3)¹⁰ (Resim 675, 676, 677)

Resim 675: TSMK, R-803, Y. 2^a, 1^b *Garaibü's-Sigar* (1532-1533)

¹⁰ Filiz Çağman, *The Miniatures of The Divan-i Hüseyinî and the influence of their style*, Fifth International Congress Of Turkish Art, Akademiai Kiado, Budapest.1978, s-231-242

Resim 676: TSMK, R-805, Y. 2^a, 1^b *Nevadirü'ş-Şebab* (1504-5)

Resim 677: TSMK.H-983, 2a, 1^b, *Garaibü's-Sigar*

Yukarıdaki bölümde açıklamaya çalıştığım Herat etkisine rağmen H-987 no.lu Câmî'nin *Dîvân*'ı Timurlu Türkmen etkilerini de taşımaktadır.

Selimmâme (Topkapı Sarayı Müzesi, H. 1597-1598) minyatürleri ise Timurlu Türkmen etkisine yakın olan erken dönem bir Osmanlı eserdir. Ancak eserin tamamında Herat'tan Şiraz'a değişik üslûpların etkilerinden izler görülür. Selimmâme, Şükrî Bitlisî tarafından, Yavuz Sultan Selim zamanında (1512-1520) yazılmaya başlamıştır. Türkçe ve manzum bir eserdir. Sultan Selim'in şehzadeliğinden ölümüne kadar olan tarihi süreci anlatmaktadır. Yazmada 24 minyatür bulunmaktadır. Eserin ön kapağı, şemseli, köşebentli kahverengi bir cilde sahiptir. Köşebent ile şemse arasındaki yüzey lâke tekniğinde yapılmış rumîler, kıvrım dallar, şakayıklarla süslenmiştir. Bezemede siyah renk beraber mavi renk ve altın yıldız kullanılmıştır. Arka kapak sonradan yapılmış siyah renk deriyle ciltlenmiştir. Kitap mesnevi tarzında iki sütun 11 satır halinde ta'lik hatla yazılmış 277 yapraktan oluşmaktadır. Eserin 1527 tarihli on dört minyatürlü diğer bir nüshası Kudüs Jewish National Library'de bulunmaktadır. Eser 1530'da başına bir kaside ilavesi ile Kanuni Sultan Süleyman'a takdim olunmuştur.¹¹ (Resim 678, 679)

Resim 678: TSMK H-1597-98, *Selimmâme* Cild Kapağı Dış Görünüm

¹¹ Yıldırım Özbek, “Şükrî-i Bitlisî Selimmâmesi Minyatürleri”, Erciyes Üniversitesi, *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, sy. 17, yıl: 2004/2, s. 151-193.

Resim 679: TSMK H-1597-98, Cild Kapağı İç Görünüm

Selimnâme'nin figürleri ayrıntılı, kısa boylu ve çekik gözlüdür. Yüzlerdeki duygu ifadeler belirgindir. Kompozisyonlar yakın bir bakış açısı ile tek bir olayı tasvir eder. Renkler parlak ve canlıdır. Resimler kısmen sayfa çerçevesi dışına taşırılarak yerleştirilmiştir. Tasvirler hayata dair görüntüleri verir. Takdim minyatürü tezhipli ve tek sayfadır.¹²

Tezhipleri bakımından eser II. Bayezıd döneminde görülen ve bu üslubu 16.yüzyıla taşıyan örneklerden biri olarak kabul edilebilir. Y.1^ada takdim minyatüründe ise eseri hazırlayan ekip resmedilmiştir. Elinde kâğıt tutan figür Şükrî Bitlisî'dir. Eser Pir Ahmed b. İskender tarafından resimlenmiş, tezhiplenmiş ve ciltlenmiş olduğu kabul edilir. Pir Ahmed, Ali Şîr Nevâî Hamsesin'nin yapımında da çalışmıştır. (TSMK, H-802) Yukarıda açıklanan tanımlamalar nedeniyle *Selimnâme* minyatürleri, H-987 nolu *Câmî Divânı* minyatürlerine benzemektedir.¹³ (Resim, 680)

¹² Zeynep Tarım Ertuğ, *Nurhan Atasoy'a Armağan*, "Selimnâme-i Şükrî Minyatürlerinin belge değerleri", İstanbul 2014, Lâle Yayıncılık, s. 333.

¹³ Yıldırım Özbek, *Şükrî-i Btblisî Selimnâmesi Minyatürleri*, (http://sbedergi.erciyes.edu.tr/sayi_17/10_ozbek.pdf, erişim: 14. 1. 2018)

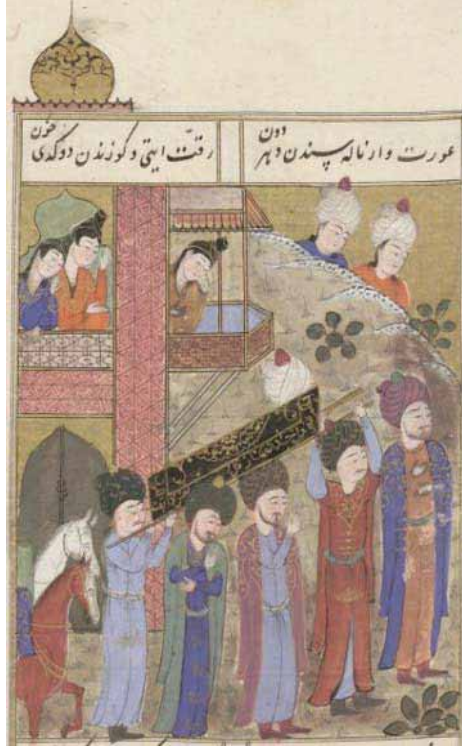
Resim 680: TSMK H-1597-98, 1ª, *Selimname* Takdim Minyatürü

TSM H-1597-98, 9^b'de görülen Kanunî'nin meclisinin resmedildiği sayfada kıyafetlerdeki desenler ve tahtın süslemesi daha iri ve basittir. Ancak her ikisinde de serbest formda kullanılan iplik üzerine tasarımlar uygulanmıştır. Figürlerin yerleştiriliş düzeni benzerdir. (Resim 681, 682)

Resim 681: TSMK H-1597-98 *Selimname* 9ª, Resim 682: H-987 *Divan-ı Câmî* 7ª

Câmî Dîvânı minyatürlerinin mimari süslemeleri ile benzerliği bulunan *Selimmâne* minyatürlerinde Fırıldak, Üçgen, Altıgen, Tuğla ve Hasır bezemeler kullanıldığı görülmektedir. (Resim 227, 234, 236, 375, 284, 483, 683, 684)

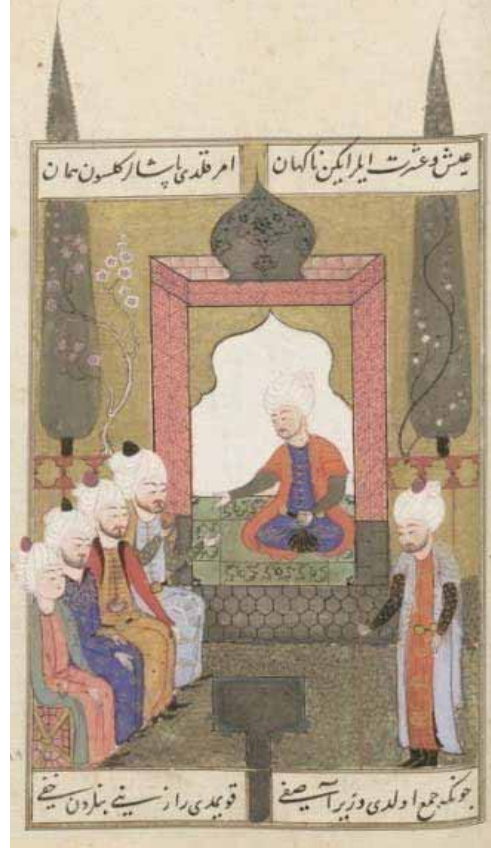
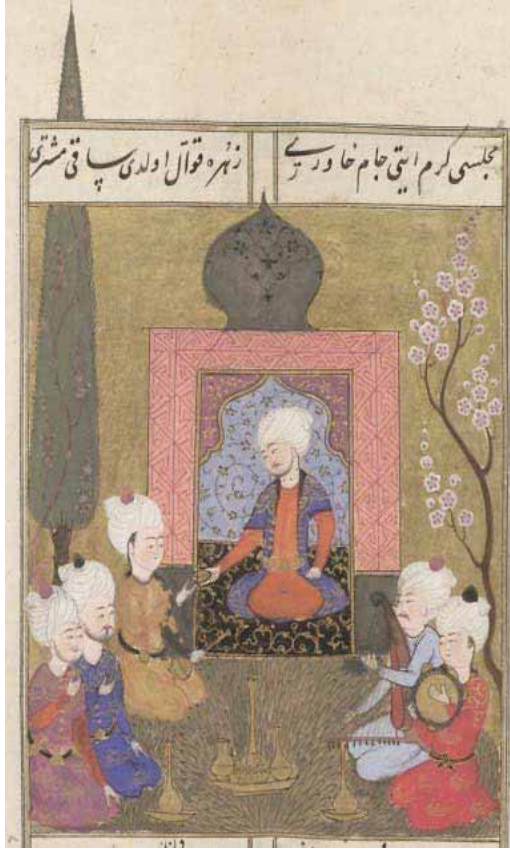

Resim 683: TSM H-1597-98 *Selimname* 62^a,

Resim 684: TSM H-1597-98 267^a

Selimmâme'nin Y.64^b'de resimlenen Yavuz Sultan Selim'in meclisi ve Yine Yavuz'un 156^b'deki Azeri veziri kabulü minyatürlerinde figürler mimari süsleme açısından benzer kalıptadır. (Resim 685, 686)

Resim 685: TSM H-1597-98 *Selimname* 64^b, Resim 686: TSM H-1597-98 Y. 156^a

TSM H-1597-98 *Selimname* minyatürleri dışında Şirazlı Türkmen üslubu özelliğini taşıyan en erken örneklerden bir diğeri Fatih zamanı Edirne sarayında yapıldığı bilinen *Külliyât-ı Kâtîbî* adlı eserdir. Aynı döneme ait Topkapı Sarayı Kütüphanesi'ndeki diğeri yazmalar ise TSMK. H. 1506, 1508, 1504 ve 1481 nolu *Şehnâme*'lerdir. Yapılış tarihleri sırasıyla 1486, 1496, 1509 ve 1543'dir. Bu dönemler erken Safevî ve Türkmen üsluplarının görüldüğü tarihlerdir.¹⁴

H-987 nolu *Câmî Divânı* ile de benzerlikler taşıyan bir diğeri önemli eser Rus Bilimler Akademisi'nde bulunan 1492 tarihli erken dönem Safevî üslubundaki, *Divan-ı Hüseyinî* adlı yazmadır. (Rus Bilimler Akademisi 1176 (284, 292)).

¹⁴ Emel Berberoğlu, *Topkapı Sarayı Kütüphanesi H. 1597-98'de bulunan Selimnâme Minyatürleri*, İÜ. Ed. Fakültesi, (Yayınlanmamış Mezuniyet Tezi) İstanbul 1977, VI. bölüm.

Divan-ı Hüseyni, 24,5x15,5cm boyutunda olup minyatürleri 13x7,5cm ölçülerindedir. Eserdeki 154 sayfa (16-526) arası silik halde ve bir tanesi büzülmüş durumdadır. (53^a-54^b). XVI.yy.'ın başlarında İran'dan toplanan 16 adet el yazması yapıştırılarak birleştirilmiştir. 6 Ekim 1910 tarihli Bilimler Akademisi, Tarih ve Filoloji Bölümünden, KG Zaleman bu el yazması hakkında raporlar ve kısa bir açıklama verir. Golenishchev, 1910'daki raporuna göre eserde Doğu kâğıdı (yaprak çift kat yapıştırılmış) üzerine renkli ve siyah mürekkep ile altın yıldız bir arada kullanılmıştır. Hattı kaligrafik Nestalik'tir. Metin, sıvama altın ile çerçevesel şekilde uygulanmıştır. Ön parçadaki, unvan sayfası sanatsal ve renkli olarak süslenmiştir. (2^b-3^a). Eserde beş minyatür bulunmaktadır. Cilt oryantal bağlama, karton ile örtülü sanatsal (neredeyse sürekli) altın kabartma ile bezelidir.¹⁵

Divan-ı Hüseyî'nin minyatürlerinin yüz, biçim ve bezemelerinde Herat okulunun etkileri görülür. (Resim 687, 688)

Resim 687: Şah'ın işret meclisi. Hüseyin Baykara, *Divan-ı Hüseyni*, (Halil İncalcık, "Has-bağçede 'ayş u tarab", *Nedîmler, Şâîrler, Mutrîbler*, T. İş Bankası yay., İstanbul 2016, s. 189); Resim 688: Sultanın Meclisi, *Divan-ı Camîi*, TSMK, H-987,1^b

¹⁵ *Divan-ı Hüseynî*, The Institute of Oriental Manuscripts the Russian Academy of Sciences arşivinde 1176 (284,292). Kitabın konusu hakkında bilgi: IAN, 1911, ser. VI, V/265'de yer alır. Dmitrieva ile birlikte. 68; OTP, III, No. 237).

Divan-ı Hüseyni minyatürlerinde kullanılan taht arkası bezemelerinde, Sultanın oturduğu taht ve kilim desenlerinde, elbise motiflerinde büyük benzerlikler bulunmaktadır. Figürlerin eğimli baş duruşu ve oturuş biçimi dışında yüz ovali, kaş ve göz biçimi benzer özellik gösterir. Ayrıca mimari formlarda da benzerlikler bulunur. Ancak TSMK. H-987 1^b'de bahçe köşkü çatısı farklı özelliktedir. (Resim 689'den 695'e kadar)

Resim 689: TSMK.H-987, Y. 85^b, Resim 690: Dîvân-ı Hüseynî 33^b
(Halil İnalçık, "Has-bağçede 'ayş u tarab", *Nedîmler, Şâîrler, Mutrîbler*, T. İş Bankası yay., İstanbul 2016, s. 189)

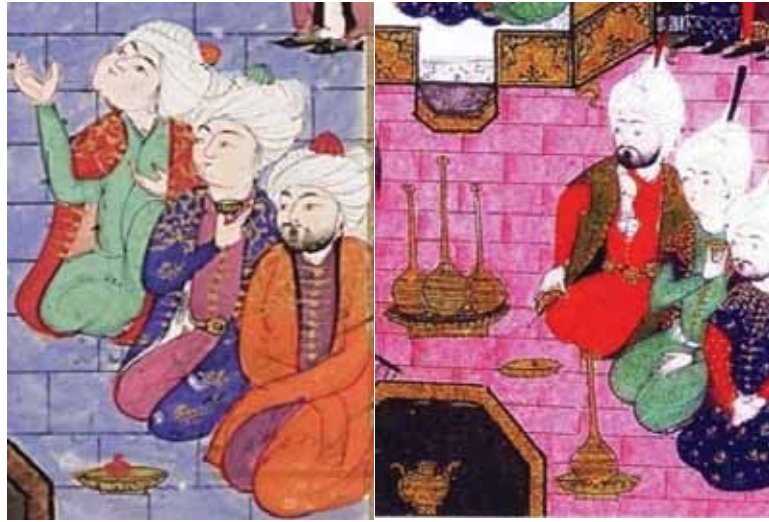

Rasim 691: TSMK. H-987, Y. 85^b, Rasim 692: TSMK. H-987, Y. 1^b, Rasim 693: Dîvân-ı Hüseynî 33^b
(Halil İnalçık, "Has-bağçede 'ayş u tarab", *Nedîmler, Şâîrler, Mutrîbler*, T. İş Bankası yay., İstanbul 2016, s. 189)

Resim 694: TSMK. H-987,Y. 178^b, Resim 695: Dîvân-ı Hüseyinî 33^b
 (Halil İnalçık, “Has-bağçede ’ayş u tarab”, *Nedîmler, Şâirler, Mutrîbler*, T. İş Bankası yay., İstanbul 2016, s. 189)

Yazmalardaki figürlerin duruşları, jestleri ve yerleştiriliş biçimleri arasındaki benzerliklere rağmen *Dîvân-ı Hüseyinî* figürlerinin başlarındaki sarıkların farklı olduğu görülür.¹⁶ Bununla birlikte nakışlardaki incelik açısından *Divan-ı Hüseyinî* daha ayrıntılıdır ve erken dönem Safevî üslubu özelliği taşır. (Resim 696’den 703’e kadar)

Resim 696: TSMK. H-987, Y. 32^b, Resim 697: Dîvân-ı Hüseyinî 33^b
 (Halil İnalçık, “Has-bağçede ’ayş u tarab”, *Nedîmler, Şâirler, Mutrîbler*, T. İş Bankası yay., İstanbul 2016, s. 189)

¹⁶ Tac-ı Haydari: Şeyh Haydar zamanında giyilmeye başlanan Şîî inancının on iki imamını temsil eden, ortası uzun, baston şeklinde olan on iki dilimli bir başlıktır. (Güner İnal, *Türk Minyatür Sanatı, Başlangıçtan Osmanlılara Kadar*, Ankara1995, Atatürk Kültür Merkezi Yay., sy. 63, s. 159).

Resim 698: TSMK. H-987, Y 1^b, Resim 699: Dîvân-ı Hüseyinî 33^b
(Halil İncalcık, “Has-bağçede ’ays u tarab”, *Nedîmler, Şâîrler, Mutrîbler*, T. İş Bankası yay., İstanbul 2016, s. 189)

Resim 700: TSMK. H-987, Y. 85^b, Resim 701: Dîvân-ı Hüseyinî 33^b
(Halil İncalcık, “Has-bağçede ’ays u tarab”, *Nedîmler, Şâîrler, Mutrîbler*, T. İş Bankası yay., İstanbul 2016, s. 189)

Resim 702: TSMK. H-987, 32^b, Resim 703: Dîvân-ı Hüseyinî 33^b
(Halil İncalcık, “Has-bağçede ’ays u tarab”, *Nedîmler, Şâîrler, Mutrîbler*, T. İş Bankası yay., İstanbul 2016, s. 189)

Sonuç olarak TSM. H.987 nolu yazmanın benzer tarihli eserlerle karşılaştırması neticesinde eserin 1486-1530 tarihleri arasındaki bir zaman aralığını kapsadığı görülmektedir. Ayrıca Esin Atıl'ın *The Age of Sultan Süleyman The Magnificent* adlı kitabında ve Filiz Çağman'ın Budapeştede yayımladığı bildiride TSMK H-987'de kayıtlı *Camiî Divanı* adlı eserin yapım tarihlendirilmesi 1520 ile 1530 arasındaki bir zaman dilimi olarak verilmektedir. Bu tarih eserde yazılı olmamakla birlikte minyatürlerin üslubu açısından değerlendirildiğinde geçerli sayılabilecek bir tarihtir.¹⁷

Resimlenen kralî eğlenceleriyle saray adabını anlatan ve Osmanlı sarayında Şâhnamecilik geleneğinin doğup gelişmesine katkıda bulunan H-987 nolu *Divan-ı Cami* minyatürlerinde anlatımı destekleyen üç adet sembol gözlenmektedir.

Bunlardan ilki Sultan resimlerinde küçük bir pencereden görülen çiçekli ağaçtır. Bu anlatımda sultanın daima saltanatının uzun ömürlü olması temennisi bulunmaktadır.

İkinci sembol ise meclislerde sunulan nardır. Nar bolluğu, bereketi ve çokluktaki tekliği anlatır.

Üçüncü ve en önemli sembol ise sultan meclislerinin yapıldığı mekânın hemen altında veya sultanın önünde yer alan, ilmi ve derin düşünceyi temsil eden süs havuzlarıdır. *Selîmnâme* minyatürleri, Osmanlı yazmalarında görülen havuz tasvirlerinin ilk öncüsüdür. II. Belazîd'in oğullarını kabulü konulu minyatürde (Y.52^b) bu tarz kullanım açıkça görülmektedir.(Resim 704)

¹⁷ Esin Atıl, *The Age of Sultan Süleyman The Magnificent*, National Gallery of Art Washington Harry N. Abrams. Inc. NewYork 1987, s. 74.

Resim 704: TSMK, H-1597-98 Y.52^b *Selimnâme*

Sembollerin minyatürlerde kullanılması soyutlamayı sağlamaktadır. Soyut sanat, anlatımda Tenzih yolunu kullanır. Tenzih, Müslüman sanatçının tercihidir. Bu tercihler de üslupları oluşturur.

Sembolik kullanımlar dışında olan bir diğer önemli ayrıntı ise üç adet minyatürde sultanın arkasında yer alan beyaz hurde desenli seccade çizimidir.(H-987 Y. 32^b, 85^b,178^b). Bu seccade yalnız bir minyatürde sultanın dizleri altındadır.(Y. 7^b) Seccadenin bu şekilde minyatürlerde yer almasının anlamı sultanın meclislerinin şeriatı uygun düzeyde olduğunun işaretidir. (TSMK-H-987) (Resim 705, 706, 707, 708)

Resim, 705.(H-987) Y. 7^b sultanın dizleri altında resmedilen seccade

Resim, 706 (H-987 Y. 32^b, Resim, 707. Y. 85^b, Resim, 708 Y. 178^b

TSM. H.987 nolu eserin üslubunun ise ağırlıklı olarak Herat resim okulu özelliği taşıdığı kanaatiyle bu üslubu araştırdığımızda Herat üslubunun birçok resim ekollerinden etkilenmiş olduğunu görürüz. Bu etkiler Celâirli Devri (1339-1432) öncesine kadar uzanır.

Moğol istilası sonrası 13.yy'da kurulan İlhanlı devletinin (1256-1335) ardından İran'da bir takım sülalelerin egemenlik kazanır. Bu sülaleler İncû (1335-1353), Muzafferîler (1353-1393) ve Türkleşmiş Moğol sülalesi Calâirliler'dir. Bu devrin en ünlü nakkaşı ise Cüneyd'dir. Timurlu Devri (1370-1500) resim sanatı ise Muzafferîler ve Celâirliler'den etkilenmiştir. Celâirli okulu ile Herat akademi arasında geçişi sağlayan İskender Sultan devri Şiraz Okulu eserleridir. Herat'ta ise Şahruh (1377-1447) ve Baysungur (1397-1433) döneminde çeşitli üslup eğilimleri oluşur. Baysungur devri üslup olarak Muzafferî devrini andırır. Ancak Herat Akademide Tebrizli Câfer, Emîr Halil, Hâce Gıyâseddîn, Mevlânâ Alî gibi isimler çalışmıştır. Herat Resim Okulu açısından 15.yy. ikinci yarısı Ebû Sâid (1458-68) ve Hüseyin Baykara (1468-1506) dönemleri son altın çağları olur. Behzad bu devrin en

ünlü ressamıdır. Timurlular 16.yy.'ın başında yerlerini Safavîler'e bırakırlar. Safavî Herat okulunun en önemli ressamı ise Behzad'ın öğrencisi Şeyhzâde, Mîr Musavvir ve Sultan Muhammed'dir.¹⁸

Tarihi gelişim içerisinde şekillenen, Baykara döneminde ortaya çıkan ve Behzad ekolünden farklı olan Herat ekolü TSMK. H-987 no'lu *Câmî Divânı* adlı yazmada açıkça izlenebilmektedir.

Eserin hazırlanmasında Herat üslubunu kullanan birden fazla ressamın çalışmış olduğu görülmektedir. Bunların Osmanlı sarayında görev almalarıyla zamanla Osmanlı Klasik Dönem Minyatür Üslubu oluşmuştur.

¹⁸ Güner İnal, *Türk Minyatür Sanatı, Başlangıçtan Osmanlılara Kadar*, Ankara 1995, Atatürk Kültür Merkezi Yay., sy. 63, s. 87-143.

BİBLİYOGRAFYA

- Abdurrahman Câmî, *Nefahâtü'l-Üns (Evliyâ Menkıbeleri)*, (çev. Lâmiî Çelebi; haz. Süleyman Uludağ, Mustafa Kara), Marifet Yayınları, İstanbul 1995.
- Akram Âmini Bayburdi, *Topkapı Sarayı Kütüphanesinde Bulunan Nur Al-din Abd Ar-Rahman Câmî'nin Eserlerindeki Minyatürlerin Üslup Gelişmesi*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, İstanbul 1979, Yayınlanmamış doktora tezi.
- Ali Asgar Hikmet, *Câmî Hayatı ve Eserleri*, (çev. M. Nuri Gencosman), MEB. Yayınları, İstanbul 1991.
- Ali Asgar Hikmet, *Câmî*, (çev. ve şerh: Arif Nevşahî), Tahran 1893/1980, İntişarat-ı Tus 1984.
- ALLAHVERDİYEV, İbrahim, *Abdurrahman Câmî ve Tasavvufî Görüşleri*, M.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2009, Yayınlanmamış doktora tezi.
- AZAK, Gürbüz, *3000 Türk Motifi*, Boğaziçi Yayınları, İstanbul 2015.
- BERBEROĞLU, Emel Topkapı Sarayı Kütüphanesi H. 1597-98'de bulunan Selimnâme Minyatürleri, İÜ. Ed. Fakültesi, (Yayınlanmamış Mezuniyet Tezi) İstanbul 1977, VI. bölüm.
- BİÇER, Şehnaz, *Eski Yıldız Kütüphanesindeki Timur, Osmanlı ve İran Minyatürlü Yazmalarının Tezhiplerinin Mukayesesi*, Marmara Üniversitesi SBE. Gel. Türk El San. ASD, İstanbul 1995, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi.
- BİROL, İnci A., *Desen Tasarımı*, Kubbealtı Yayınları, İstanbul 2011, 4. bsk.
- BUCHHOLZ, Elke Linda Buchholz, Gerhard Bühler, Karoline Hille, Susanne Kaeppele, Irina Stotland, *Sanat*, (çev. Derya Nüket Özer), NTV yayınları, İstanbul 2012.
- Câmî, *Bahâristân*, (çev. Yakup Kenan Necefzade), Yeni Şark Maarif Kütüphanesi, İstanbul 1967.
- ÇAĞMAN, Filiz, *Fifth International Congress of Turkish Art*, (ed. G. Feher), Akademia Kiado, Budapest.
- ÇORUHLU, Yaşar, *Türk Mitolojisinin Ana Hatları*, İstanbul 2011, Kabalcı Yayınları.
- ERTUĞ Zeynep Tarım, Nurhan Atasoy'a Armağan, "Selimnâme-i Şükrî Minyatürlerinin belge değerleri", İstanbul 2014, Lâle Yayıncılık, s. 333.
- HİKMET, Ali Asgar, *Câmî*, (çev. M. Nuri Gencosman), MEB. Yayınları, İstanbul 1949.
- İNAL, Güner, *Türk Minyatür Sanatı- Başlangıçtan Osmanlılara Kadar*, Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, Ankara 1995.
- İNALCIK, Halil, "Has-bağçede 'ayş u tarab", *Nedîmler, Şâîrler, Mutrîbler*, Türkiye İş Bankası Yayınları, İstanbul 2016.

KUT, Günay, Nimet Bayraktar, *Yazma Eserlerde Vakıf Mühürleri*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara 1984.

KÖYMEN Mehmet Altan, *Alp Arslan Zamanı Türk Giyim Kuşamı*, Selçuklu Araştırmaları Dergisi 3. Sayı ayrı basım, Ankara 1971

ÖZEN, Mine Esiner, *Türk Tezhip Sanatı*, Gözen Kitap ve Yayın Evi, İstanbul 2003.

Pantone, The Plus Series, Formula Guide: Solid Unicoated, New Jersey USA 2010, ISBN: 978-1-590651-65-0.

Saif Ali b. Hüseyin, *Reşehât*, (sdl. Mustafa Özsaray), Semerkand Yayınları, İstanbul 2005.

TOSUN, Necdet, *Bahâeddîn Nakşibend Hayatı, Görüşleri, Tarîkatı*, İnsan Yayınları, İstanbul 2003, 2. bsk.

Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA), Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 1988-2013, I-XCIV.

ULUÇ, Lâle, *Türkmen Valiler, Şirazlı Ustalar, Osmanlı Okurlar*, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul 2006.

Yıldız Demiriz, *İslam Sanatında Geometrik Süsleme: Bir Envanter Denemesi*, Lebib Yalkın Yayınları, İstanbul 2000.

YUM, Şule, *Osmanlı Resim Sanatı ve Müzik XV-XVIII. Yüzyıl Minyatürlerinde Çalgılar ve Betimlemeler*, İTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aralık 1998, Yayınlanmamış doktora tezi.

<http://uzbegim.us/?p=624?> (erişim: 5.7.2011)

http://www.ahlatfoto.com/details.php?image_id=269

<http://www.antikalar.com/osmanli-saray-hazinesinden-tutya-eserler> (erişim: 20.12.2017)

<http://www.ayk.gov.tr/wp-content/uploads/2015/01/İNDİRKAŞ-Zühre-TÜRK-OTURMA-KÜLTÜRÜNDE-“BAĞDAŞ-GELENEĞİ”-ÜZERİNE-İKONOĞRAFİK-BELİRLEMELER.pdf> (erişim: 20.12.2017)

<http://www.ozelliklerinedir.com/renklerin-ozellikleri-nelerdir> (erişim: 27.12.2017)

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Persian_Saluki.JPG

<https://eksisozluk.com/saluki--506835> (erişim: 20.10.2017)

<https://tr.pinterest.com/pin/355221489331381832/> (erişim: 23.12.2017)

https://tr.wikipedia.org/wiki/Bayburtlu_Kara_Ibrahim_Paşa (erişim: 01.01.2017)

<https://www.pantone.com/> (erişim: 01.01.2017)

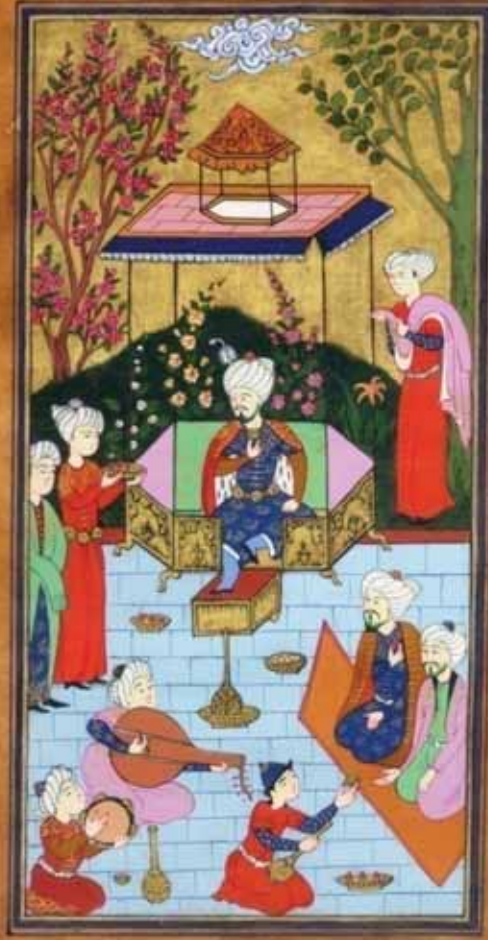
https://www.tarihtarih.com/Syf=26&Syz=380165&/Ahlat-Mezar-Taşları/Prof.-Dr.-Beyhan_Karamağralı (erişim: 25.12.2017).

<http://www.gorselsanatlar.org/bati-sanatinda-modern-akimlar/georges-braque/erişim:28.3.2018>

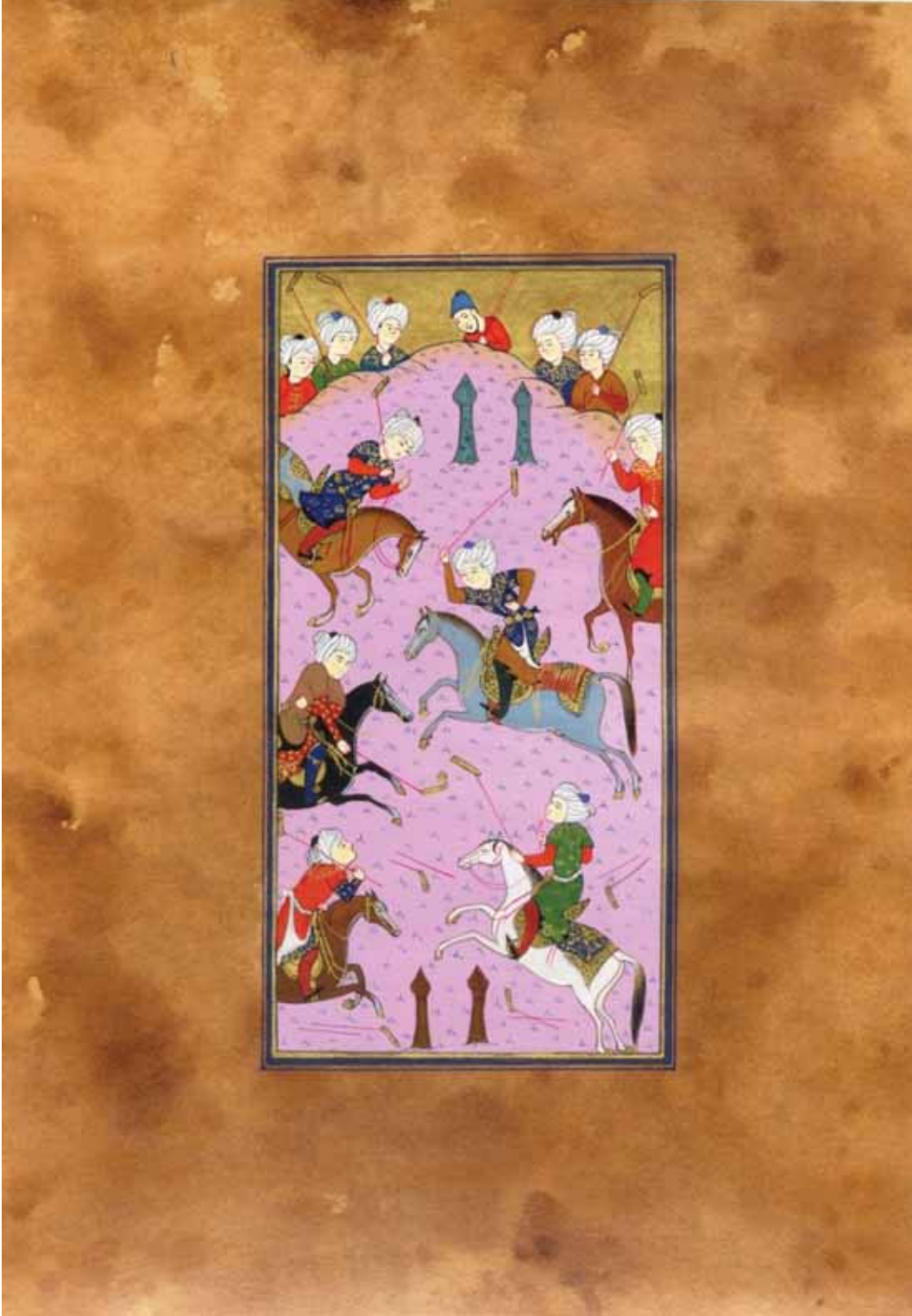
<http://blog.kavrakoglu.com/tag/ekspresyonizm/page/2/erişim:28.3.2018>

(http://sbedergi.erciyes.edu.tr/sayi_17/10_ozbek.pdf, erişim: 14. 1. 2018)

RÖPRODÜKSİYON Y.1B

RÖPRODÜKSİYON Y.2A

ESER RAPORU

1.TASARIM: Özlem Yıldırım Türk

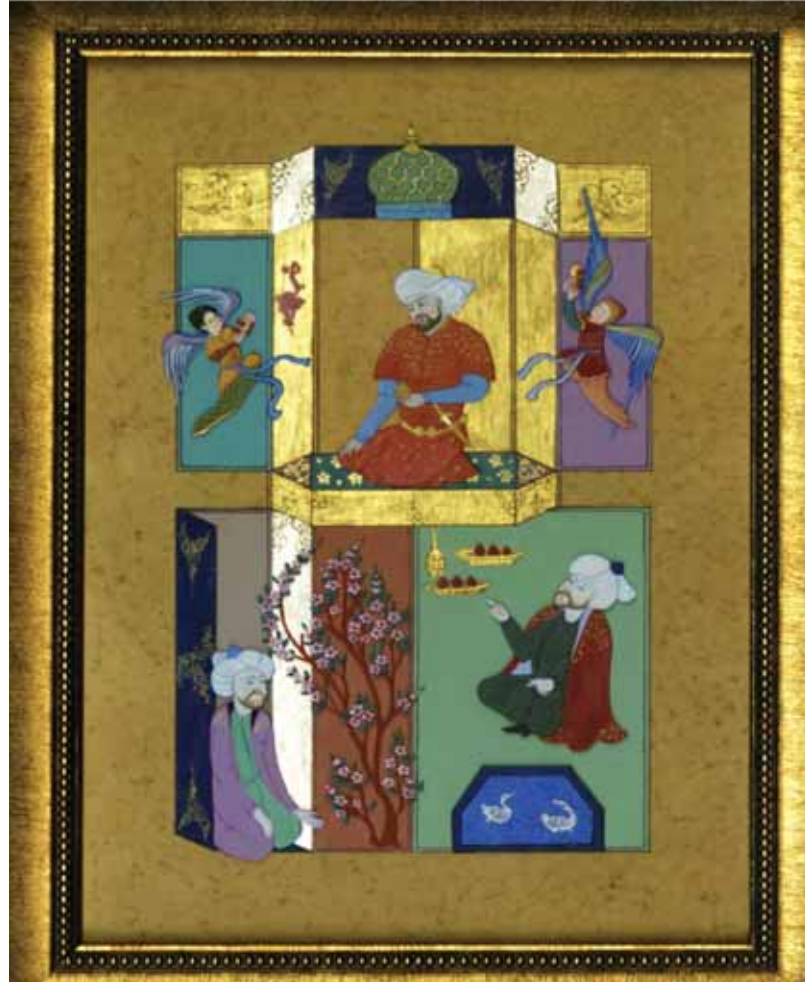
ESERİN ADI: Sultan Baykara Makamı (Resim 709)

ESERİN KONUSU: Devrin üç ünlü şahsiyeti bu tasarımda yer alır. Bunlar: Sultan Baykara, Ali Şir Nevâî ve A. Camî'dir.

EBAT: 33x48 cm

UYGULAMA: El yapımı murakka kâğıt, müze cam.

MALZEME: Taş Suluboya, sıvı akrelik boya, ezilmiş sarı ve beyaz altın, elyapımı murakka, ahar.

2.TASARIM: Özlem Yıldırım Türk

ESERİN ADI: Meclis (Resim 710)

ESERİN KONUSU: Çeng çalan, ikramda bulunan ve şiir okuyan konukların bulunduğu meclis

EBAT: 33x48 cm

UYGULAMA: El yapımı murakka kâğıt, müze cam.

MALZEME: Taş Suluboya, sıvı akrelik boya, ezilmiş sarı ve beyaz altın, elyapımı murakka, ahar.

3.TASARIM: Özlem Yıldırımürk

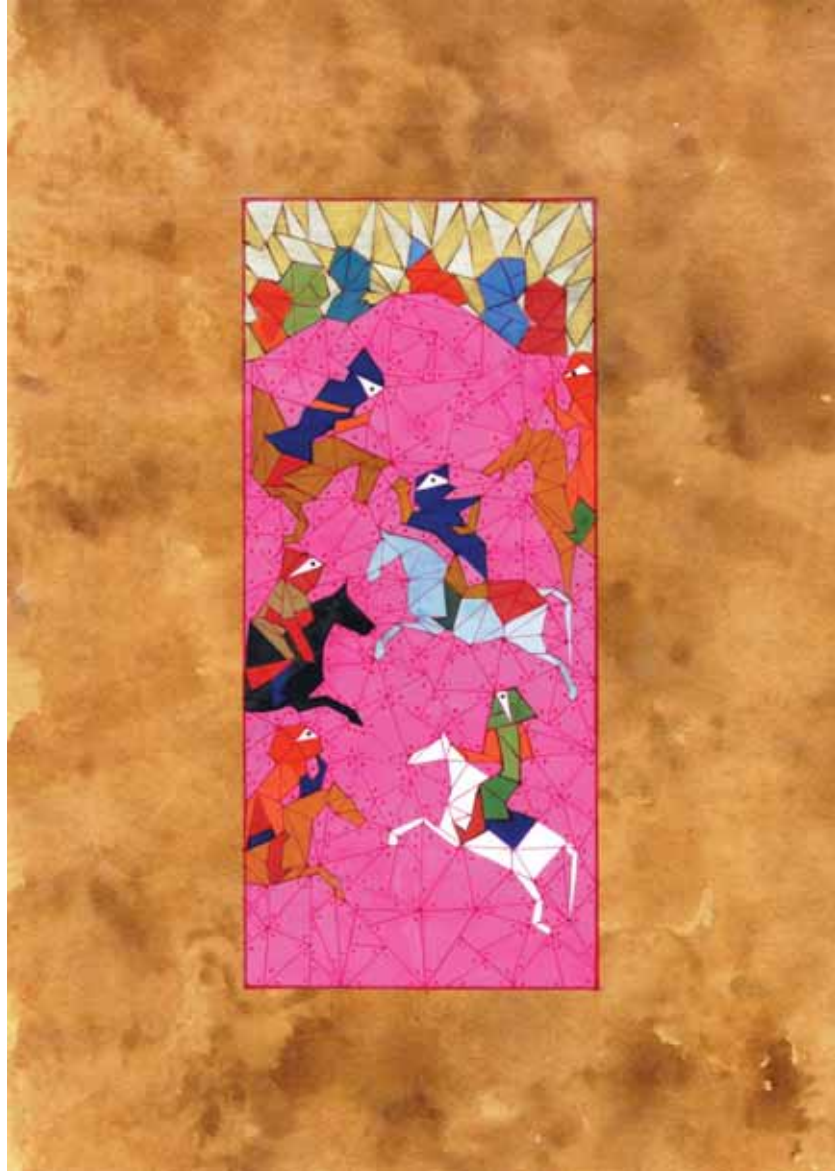
ESERİN ADI: Guy-u Çevgân (Resim 711)

ESERİN KONUSU: Çevgan oyununun mekaniği.

EBAT: 21x30 cm

UYGULAMA: El yapımı kâğıt,

MALZEME: Taş Suluboya, sıvı akrelik boya, ezilmiş sarı ve beyaz altın, elyapımı kâğıt, ahar.

Resim 711: Guy-u Çevgân

4.TASARIM: Özlem Yıldırım Türk

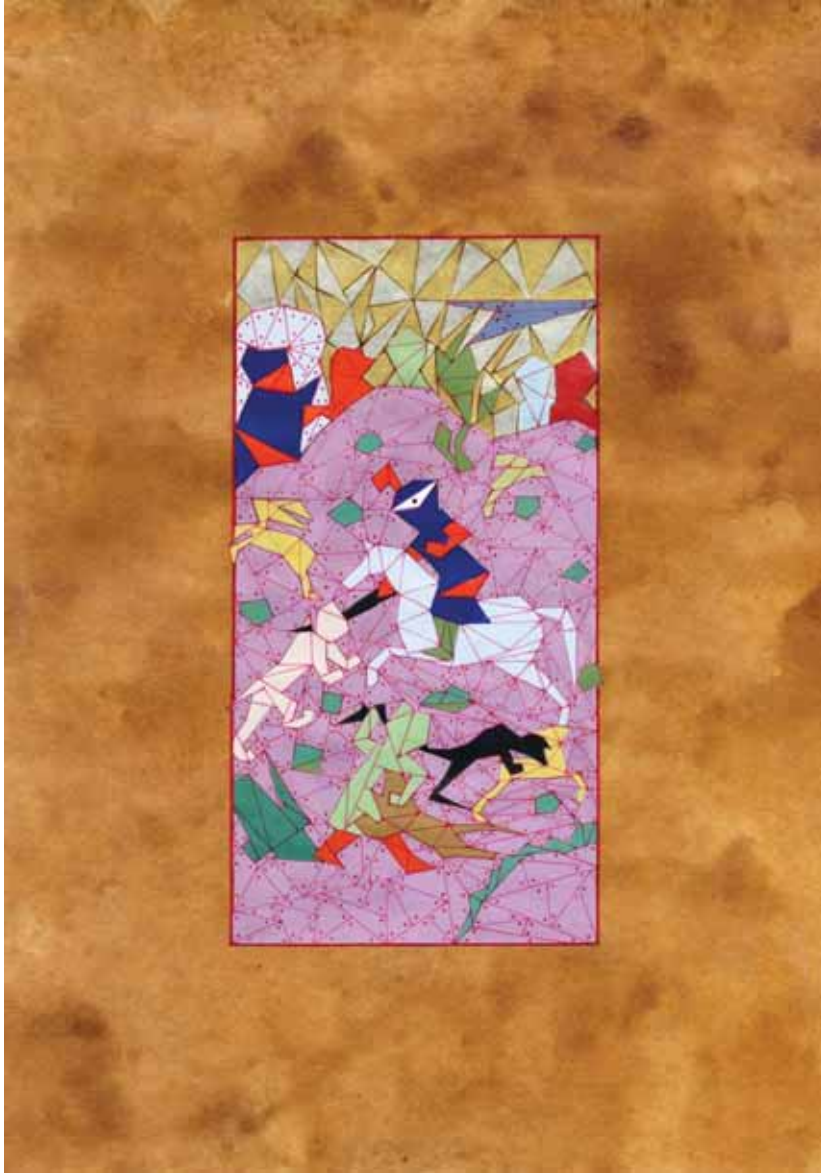
ESERİN ADI: Av (Resim 712)

ESERİN KONUSU: Av'ın mekaniği.

EBAT: 21x30 cm

UYGULAMA: El yapımı kâğıt,

MALZEME: Taş Suluboya, sıvı akrelık boya, ezilmiş sarı ve beyaz altın, el yapımı kâğıt, ahar.

Resim 712:Av

Divan-ı Câmî konulu tez çalışmamda hareketlerin çözümlenmesi konusunda yaptığım incelemede fark ettiğim en önemli konu sultan meclislerinde resimlenen figürlerin yuvarlak hatlara sahip olması ve süslemelerde çizgisel desenlemenin kullanılmasıdır.

Bu amaçla hazırladığım iki tür tasarımda bu eserin bende yarattığı meclis imajının kompozisyonunu canlandırmaya çalıştım.

İlk tasarım *Sultan Baykara Makamı*, İkinci tasarım ise *Meclis* adını taşımaktadır.

Sultan Baykara Makamı adındaki tasarımda devrin üç ünlü şahsiyeti yer alır. Bunlar: Sultan Baykara, Ali Şir Nevâî ve A. Camî'dir. Bu eserde canlandırılan figürler geçmiş eserlerde var olan ve bilinen yüz hatlarına benzer şekildedir. Tasarımdaki tüm süslemelerde nokta ve çizgisel formlar kullanılmıştır. Bulut ve Melek figürlerinde ise eserin cildinde yer alan canlandırmalar örnek alınmıştır. Bu tasarımda figürlerin önünde durduğu mekân Japon Kabuki tiyatrosu dekoru tarzında düşünülmüştür. Ayrıca orijinal eserde daha önce tespit edilen renk tonları tarzında canlı renkler kullanılmıştır.

Meclis adındaki ikinci tasarımda ise Çeng çalan, hizmet eden ve şiir okuyan konuklar aynı yüz hatlarıyla resmedilmiştir. Konuklardan biri ise işaret eden olarak herhangi bir imaja sahip değildir. Tasarımda yer alan hayvan ve bitki figürleri mecliste yapılan sohbetin canlı ve sıcak ortamını vurgular. Yine ilk tasarımda olduğu gibi figürlerin önünde durduğu mekân Japon Kabuki tiyatrosu dekoru tarzında düşünülmüş, canlı renk tonları ve desenlemeler kullanılmıştır.

Bu iki resimde sade süslemeler bulunmaktadır. Figürler sembolik anlatımı destekler şekilde biçimlendirilmiştir. Resimlerde canlı figürler (İnsan, hayvan, bitki ve melek) müze cam üzerine akrelik boya ve ezilmiş altın uygulanarak oluşturulmuştur. Buradaki amaç ruh sahibi olan bu varlıkların, alt bölümde tasarlanan fona izlerinin düşmesini sağlamaktır. Bu uygulama aynı zamanda resme derinlik sağlamaktadır. Yüzü olmayan figür ise işaret eden olarak işlevsel görevi nedeniyle herhangi bir imaja sahip değildir.

3. ve 4. tasarımlarım ise eserdeki figürlerin hareketlerinin çözümlenmesi konusunda yaptığım inceleme sonucunda H-987 Y.2a ve 62b'de resmedilen figürlerin mekanik formlara sahip olmasından kaynaklanan etkileşim sonucu oluşmuş çalışmalardır.

Bu nedenle yaptığım tasarımları sanat tarihinde de yer alan ve aslında yüzeylerin ve mimari formların sanatında kullanılan Kübizm'in tasarım için uygun olacağı kanaatiyle eserleri orijinal boyutlarında yeni formlarıyla oluşturudum. Çalıştığım iki tasarımı canlı renk kullanımlarıyla birlikte işleyerek Kübizm ve dışa vurumcu ekole yakın farklı iki sunum olarak elde ettim. Bu tasarımlara da orijinalindeki canlandırmalara ithafen *Guy-u Çevgân* ve *Av* adlarını verdim.

Yeniden oluşturduğum ve üst kısımda yer alan gökyüzü tasarımlarında sarı ve beyaz sıvama altın kullandım. Hemen bunun altında yer alan ve Gökyüzü üzerine tutturulan birbirine bağlı metal formlar gibi görünen Yeryüzü ve diğer figürler sayesinde canlandırılan sahneler izleyenlerde farklı bir algıya neden olmaktadır.

Yaptığım bu uygulama tamamıyla deneysel niteliktedir. Nitekim sanat tarihi içerisinde yer alan akımlar arayış ve araştırmalarla ortaya çıkmıştır. Gerçi bu akımların ortaya çıkışı kendilerinden önceki akıma bir tepki olarak olsa da aslında sosyolojik ve ekonomik ilerlemeler akımlar için önemlidir. Kısaca akımlara değinecek olursak örneğin Rönesans da denge, sadelik ve ölçüler önemlidir. Barok da ise yeni bir dünya görüşüyle birlikte bu kuralcılığa tepki vardır. Realizm doğayı olduğu gibi vermek, gerçekçi olarak canlandırmak için ortaya çıkar. Empresyonizmin (İzlenimcilik) ortaya çıkması ile de güneş ışığının renkler üzerinde yaptığı farklılıklar aktarılır. Empresyonizm (İzlenimcilik) Sembolizme benzetilebilir. İzlenimciler hayale ilgi duyarlar ve eserlerinde soyut tasvirlerle yer verirler. Sembolizm parnasizme (gerçekçilik) tepki olarak ortaya çıkmıştır. Kübizm ise Empresyonizme (izlenimcilik) akımına bir tepki olarak ortaya çıkmıştır. Kübizm, tabiatın, farklı bir yorumudur. Soyut değildir, normal biçimlerle ilgisini kesmemiştir. Afrika'nın zenci heykelleri kübistlere örnek olmuştur. Kübizm sonraları yerini Fütürizm'e bırakmıştır.¹ (Resim 713, 714, 715)

¹ Elke Linda Buchholz (v.dğr), *Sanat*, (çev. Derya Nüket Özer), NTV yayınları, İstanbul 2012.s. 116-461

Ancak bu devirlerde ortaya çıkan Soyut Ekspresyonizm (dışavurum) akımının öncüsü Kandinski (1886-1944) izleyenler üzerinde farklı etkiler bırakır. Kullandığı renkler çok güçlüdür ve iç âleminin verir. ²

Resim 713: Çiçekli kadın 1932 Picasso, Resim 714: Mutfak 1948 Picasso(1881-1973)
(<https://www.widewalls.ch/artist/pablo-picasso/erişim:28.3.2018>)

Resim 715: Georges Braque(1882-1963) (<http://www.gorselsanatlar.org/bati-sanatinda-modern-akimlar/georges-braque/erişim:28.3.2018>), Resim 716: Kompozisyon VII, Kandinski (1886-1944)(
<http://blog.kavrakoglu.com/tag/ekspresyonizm/page/2/erişim:28.3.2018>)

²

<http://blog.kavrakoglu.com/tag/ekspresyonizm/page/2/erişim:28.3.2018>

METİN ÇEVİRİSİ

Dîvân-ı Câmi' 3000	0a	ديوان جامع ٣٠٠٠
Bin doksan yedi Rebi'ü'l-evvel'inde ma'zûl vezir-i a'zâm İbrahim Paşa'dan kalan Dîvâ-ı Câmi'dir. Meclis-i İlm 10 (MÜHÜR)	1a	بيك طقسان يدي ربيع الاولنده معزول وزير اعظم ابراهيم پاشادان کلان ديوان جاميدر مجلس علم ١٠ (ختم)

2a	1b-2a	1b
 <p>Miniature 2a depicts a group of riders on horseback in a purple landscape. The scene is framed by a decorative border with floral motifs. The riders are dressed in colorful attire, and the horses are in various poses, suggesting a hunt or a military campaign. The background features stylized trees and a small structure.</p>		 <p>Miniature 1b shows an interior scene with a central figure seated on a raised platform. The figure is surrounded by attendants and other figures in a room with a tiled floor. The scene is framed by a decorative border with floral motifs. The central figure is dressed in a blue and gold robe, and the attendants are in various colorful robes. The room contains a small table with a lamp and other objects.</p>

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بسم الله الرحمن الرحيم
 محرم آن حرم این را
 نوزده حرفت که شکر هزار
 بهم بر حرفت که گوید بس
 بیش که کم نیست ز درین دو کون
 از بسینش به و نذاکرود
 چشمه همیشه زلال حیات
 بر انش را پی جا دو و شان
 شاه منسی حرز لاش نهاد
 ماسطه خا به ز شدید خاست
 ماش که بانای سویت کی است
 ست دوری دوری در کی کی کی
 خنجر حایرین گشت در دمان
 بر تو نون دامن رحمت گرفت
 پیش که عشرت در دوش شرح
 از برکات حرکاتش بود

اعظم اسما عظیم حکیم
 تاز به حدیثی است ز عهد قدیم
 عالم از د یافت فیض عظیم
 حرز تو در در طه امید و بیم
 ربط صفت در کت او میستم
 فرق عدد و از زیاست دریم
 می کند احیای عظام رحیم
 پیش آن مجاز عصای رحیم
 طن بشیر کن بروی جو رحیم
 شاه آن طن عنبر بر شرم
 فتم ذوی النبیة نبیا رحیم
 حده آن در دل عرش عظیم
 با تو کند عذر ریاض منبیم
 می غلبه رحمت و فضل رحیم
 دیده عیان دید عمل رحیم
 سالک ره بر پنج رحیم

2b		
TEZHİPLİ BAŞLIK VAR		
مبارکباد		مبارکباد
Mübarekbad		Mübarekbad
اعظم اسماء علیم حکیم		بسم الله الرحمن الرحيم
A'zam-ı esmâ-i 'alîm-i hakîm		Bismillahirrahmanirrahim
“Bismillahirrahmanirrahim” alim ve hakim olan (Allah'ın) isimlerinin en yücesidir.		
تازه حدیثی است زعهد قدم		محترمان حرم انس را
Tâze hadîsi-est zi-'ahd-i kadîm		Muhteremân-ı harem-i üns-ra
O, ünsiyet haremının büyükleri için kadim zamanlardan yeni bir sözdür.		
عالم از و یافسته فیض عمیم		نوزده حرفست که هژده هزار
Alem ez-o yafte feyz-i amim		Nev-zedeh harf-est ki hijdeh hezar
Besmele ondokuz harftir ki onsekiz bin alemin hepsi ondan fezy alır.		
حرز تو در ورطهء امید وبیم		بسم سه حرفست که کوید بسم
Hırz-i to der-varta-i ümmid ü bim		Bism se harf-est ki guyed bes-em
Bismi (lafzı) üç harftir; korku ile ümit uçurumundan seni korumak için “yeterim” der.		
نقطه صفت در کنف او مقیم		بش که کم نست زدو بن دو کون
Nükte-i sıfat der-kenf-i o mukim		Biş ki kem nist ze-dü bin dü kevn
Onun “be” si ikiden az değildir: bak, iki cihan onun kanadının altında nokta şeklinde yer almaktadır.		
فرق عدو را زسیاست دونیم		ارهء سینش سبه دندانه کرد
Fark-ı aduvv-ra ze-siyaset dü nim		Erre-i sin-eş sebe-i dendane kerd
“sin” testeresini, düşman kafasını ikiye ayırarak cezalandırmak için üç dişli yaptı.		
می کند احیای عظام رمیم		چشمه میمش ززالل حیات
Mikoned ihya-yı izam-ı remim		Çeşme-i mim-eş ze-zülal-i hayat
“mim” in gözesi ab-ı hayatla, çürümüş kemiğe hayat verir.		
شیوه اعجاز عصای کلیم		هر الفش را پیء جادو و شان
Şive-i icaz-ı asa-yı kelim		Her elif-eş-ra pey-i cadu-u şan
Her “elif” i büyütüler için Hz. Musa'nın asası mucizesini gösterir.		
طره شبرنگ بروی چو سیم		شاهد معنی چو زلامش نمان
Terre-i şeb-renk be-ruy çü sim		Şahid-i mani çü zülam-eş nihan
Mana güzeli onun “lam” ını gümüş gibi güzüne siyah renkli kakül yaptı		
شانهء آن طره عنبر شمیم		ماشطه خامه زتشدید ساخت
Şane-i an terre-i anber şemim		Maşta-i hame zi-teşdidi saht
Kalem süsleyisici “şedde” ile o anber kokulu kakülü tarar		

هناش كه باهاى هویت یكی است		فهم ذوی النهیة فیها بهمیم
Ha'ş- ki ba ha-yi hüviyet yeki-est		Fehm-i zü'n-nehye fi-ha bihim
“he”si hüviyyet (vahdet makamı – huve) nın “he”si ile aynıdır; orada akıl sahiplerinin idraki acizdir		
هست دوری دروی وهر یك دری		حقه آن در دل عرش عظیم
Hest duri der-vey ve her yek dürri		Hokka-i an der-dil-i arş-ı azim
Onda iki “re” vardır ve herbiri bir incidir. O incinin kabı, yüce arşın ortası (kalbi)dir.		
غنجهء حایش نكشاده دهان		با تو كند عد ریاض نعییم
Gonçe-i ha-yeş ne-güşade dehan		Ba-tu koned add riyaz-i naim
Onun ağzını açmamış “ha” goncası, sana naim cennetlerini sayar.		
بهر تو نون دا من رحمن كرفت		می طلبه رحمت و فضل حسیم
Behr-i tu nun-i damen-i rahman girift		Mitaleb-et rahmet ü fazl-ı cesim
Senin için “nun” Rahman’ın eteğini tutmuş, büyük rahmet ve fazilet istiyor.		
یاش كه عشرست در و عرس و شرع		دیده عیان دیدهء عقل سلیم
Ya'ş ki aşr-est der-u arş u şer		Dide-i iyan dide-i akl-ı selim
Arş ve şeriat onun “ye”sinin bir parçasıdır; akl-ı selim sahibi bunu açıkça görür.		
از برکات حرکاتش رود		سالک ره بر نصح مستقیم
Ez-berekat-ı harekat-eş reved		Salik-i reh ber nehc-i müstakim
Onun hareketlerinin bereketiyle (din) yolcusu doğru yolda gider.		

جانی از قافله سالار برده عشق ترا	گر پرسند که آن کیرت علی گوی علی
----------------------------------	---------------------------------

و ایضا

گردم ز دیده پای سوی مشهد حسین خدا م بر قدش برسم گزینند پای کعبه که در روضه او یکت در هوا از قاف تا بناف پرت از کز آتش آزاکه بر خدار بود جب مشجبار جانی که ای حضرت او باش تا شود می ران ز دیده سیل که در شرک برلم	ست این سز بدست غمناک من خاک که بگذرد سرم از فوق خردن رکب الحج ان شود خون این این آن یک جلد جوی گذر که شیدرین از موی ستار چه حاجت بزپ زور بدراحت وصال مبدل عذاب بن باشد قضا حاجت سیل دای دین
--	---

و ایضا

سلام علی آل طه و حسین سلام علی روضه حل فیها امام محبتی شایسته که آمد شکاخ عرفان کل شاخ احسان علی بن موسی الرضا که خدایش ز فضل و شرف منی اورا جانے لی عطر روند حوران حبت اگر خواستی آری بکت دانند جو جانی چشم لذت تنگ مدش	سلام علی آل خیر النبیین امام با همی به الملک والدین حرم درش قبله کا سلامین در درج امکان به سج کلین رضا شد لب حق رضا بود آسین اگر نبودت تیره چشم جان بنی غبار دیار شب کیسوی شیکین برود امن از سر چه جوت در جهنم که مخالف کشد بجز کین
--	---

و ایضا

یا من به اجماعک فی کل ما بد	باد از ار جان مدس ترا ندا
-----------------------------	---------------------------

3a		
جامي از قافله سالار ره عشق ترا		گر پرسند که آن کیست علي کوی علي
Cami ez-kafile-salar-ı reh-i aşk-ı to-ra		Ger porsend ki an ki'st Ali gıy Ali
Cami, senin aşkının yolunda ilerleyen kabile reisine, bu kimdir diye sorarlarsa Ali'dir Ali de.		
وايضاله		
کردم زدیده پای سوی مشهد حسین		هست این سفر بمذهب عشاق فرض عین
Kerdem ze-dide pa-yi su-yi meşhed-i Hüseyin		Hest in sefer be-mezheb-i uşşak farz-ı ayn
Canım ve başım ile Meşhed'deki Hüseyin'nin kabrine yola çıktım. Bu sefer, aşıklar dinince yerine getirilmesi gereken bir farzdır.		
خدام مرقدش بسرمر کر نهند پای		خفا که بگذرد سرم از فرق فرقدین
Hüddam-ı merkad-eş be-ser-em ger nehend pay		Hakka ki be'gzered ser-em ez-fark-ı ferkadeyn
Kabrinin hizmetçileri başıma toprak atsalar eğer başım şeref ve yücelikte Dübb ve Merak yıldızlarının aşar.		
کعبه بکرد روضه او میکند طواف		رکب الحجج این تروحون این این
Kabe be-gerd-i ravza-i o mi-koned tavaf		Rekbu'l-hacic eyne tervahun-ı in eyne
Kabe onun kabrinin etrafında tavaf eder. Hacı alayı nerde, Hüseyin'nin kabrinin koku dağıtıcıları nerde.		
از قاف تا بقاف پرست از کراتش		آن به که حيله جوی کند ترک شید وشین
Ez-kaf ta be-kaf perest keramet-eş		An hile-cuy koned terk-i şeyd u şin
Onun kerameti Kaf'tan Kaf'a herkesçe duyulmuş ve inanılmıştır. Bu hilebaz, sahtekar bile hile ve günahlarından kurtulmak için uğraşiyor.		
آنرا که بر عذار بود جعد مشکبار		آن موی مستعار چه حاجت بزيب وزین
Anra bir-izâr ca'd-ı müşkbâr		Enmüyi müsteâr çe hâcet bazîb u zeyn
Yüzüne yanağına misk kokulu kıvrım kıvrım siyah saçları yayılan biri süslenme ve bakım için takma saça perukaya niye ihtiyaç duysun.		
جامي کدای حضرت او باش تا شود		با راحت وصال مبدل عذاب بین
Câmî gedâ-yi hazret-i o bâş tâ şevêd		Bâ-râhet-i visâl mübeddel-i azâb beyn
Cami o hazretin kulu kölesi ol ki ona kavuşmanın mutluluğuyla saadetiyle engeller ve belalar hayra dönüşün.		
مي ران زدیده سیل که در مشرب کریم		باشد قضای حاجت سایل ادای دین
Mî rân ze-dide seyl kim der meşreb-i kerîm		Bâşed kazâ-yı hâcet-i sâil edâ-yı deyn
Gözden ssel gibi gözyaşı akıt zira cömertlik ve iyilik meşrebinde dilencinin haceti borcunu ödemekle yerine gelir.		
وايضاله		
سلام علی آل طه و یاسین		سلام علی آل خیر النبیین
Selamun ala al-i Taha vü Yasin		Selamun ala al-i hayru'n-nebiyyin
Selam olsun Taha ve Yasin'in ehlibeytine. Nebilerin en hayırlısına selam olsun.		

امام یباهی به الملک والدین		سلام عبی روضه حل فیها
İmamu yübahi bihi'l-mülkü ve'd-din		Selamun ala ravzatün hallü fi-ha
Hiçbir dua ve niyazın geri çevrilmediği o gül bahçesine selam olsun. Bütün kainatın ve islamın kendisiyle iftihar ettiği imam, selam olsun.		
حریم درش قبله کاه سلاطین		امام بحق شاه مطلق که آمد
Harim-i der-eş kıblegah-ı selatin		İmam be-hakk-ı şah-ı mutlak ki amed
Mutlak olan şahın hakkı için/Allah'ın bir buyruğu olarak gelen imam, kapısının eşiği sultanların kıblegahı olan imam		
در درج امکان مه برج تمکین		شه کاخ عرفان کل شاخ إحسان
Der-i dürc-i imkan meh-i burc-i temkin		Şeh-i kah-ı irfan gül-i şah-ı ihsan
İrfan sarayının şahı, ihsan bahçesinin en güzel çiçeği. İmkan mücevher kutusunun kapağı/incisi, temkin burcunun ayı		
رضا شد لقب چون رضا بودش آین		علی بن موسی الرضا کز تحدایش
Rıza şud lakab çün rıza budeş ayin		Ali bin Musa er-Rıza k'ez-Huda'yeş
Ali bin Musa er-Rıza ki Allah'a ve insanlara rıza gösterdiği için Allah tarafından lakabı Rıza olmuştur.		
اگر نبودت تیره چشم جهان بن		ز فضل و شرف بختی او را جهانی
Eger ne-bude tire çeşm-i cihan-bin		Ze-fazl u şeref-eş bini o-ra cihan
Dünya gözü kararmamışsa, kapalı değilse bütün cihan onun fazl u şerefini görür ve takdir eder		
غبار در اش را بکیسوی مشکین		پی عطر رویند حوران جنت
Gubar-ı der-eş-ra be-gisuy müşkin		Pey-i itr-i ruy-end huran-ı cennet
Cennet hurileri onun kokusunun peşindedirler, kapısının tozu toprağı zira saçlara misk kokusu verir		
برو دامن از هرچه جوز اوست بر چین		اگر خواهی آری بکف دامن او
Be-rev damen ez-herçe cuz o'st ber-çin		Eger hahi ari be-kef-i damen-i o
Onun eteğine yapışmak istiyorsan, Ondan başkasından elini eteğini çek. (Onun eteğine tutunamayım istiyorsan. Onun haricindeki diğer bütün etekleri bırak.)		
جه غم کر مخالط کشد اختجر کین		جو حامی چشد لذت تنع مهرش
Çe gam ger muhalifi keşed hançer-i kin		Çu Câmî çeşed lezzet-i tiğ-i mihr-eş
Cami senin sevgi kılıcının lezzetini bitti bir kerre artık kin hançerinin ne önemi var, ondan niye korksun.		
وايضاله		
بادا هزار جان مقدس ترا فدا		یا من جمالک فی کل ما بدا
Bada hezar can-ı mukaddes to-ra feda		Ya men beda cema-ek fi külli ma beda
Bütün varlık alemi içinde sendeki bu güzellik nerden. Yüzlerce kutlu can sana feda olsun		

می نام از جدا می تو دم دم جو
عشق است و بس که در دو جهان جور کند
یک صوت بر دو کوزه می آید کوش
بر خیز ساقیا ز گرم جبره بریز
زان جام خاص که خودیم چون دانه
جای در مدی بخدا غیر عشق نیست

دین طرز که از تو نیم کینتس جا
کار از لبش شاه که از کسوت کدا
کاسی نذاستی نیش نام که جدا
بر عاشقان عمر زدی ان جام عسردا
در دیده شود نماند بجز خدا
کینتم والسلام تعلق تا بهی الهدی

واحد

حرز جاناست نام دلبر
نام او کنج نامه لاسوت
سه اسما سراسر ذاشد
لاری تنی الوجود الامور
مستی مطلق است در حد
من داد تو از میان بر جا
جان جامی ز کف دست

ما عسرا سمه دما تعلق
کنج پنهان عیب از د پیدا
سه اشیا مثلا هر ا پها
مخوشه تشای غیر زمانم سوی
ان توان انت این انا
سر وحدت شد از همه یک
سکب جبرای از دریا

واحد

خیلی لاجبت ن دور پسلی
کمن ناشد داغ او کشتان
ازن ربع را اطلاع به جا کما یی
جز افسون سحر را نشاد
خدا را روی باد و از منبده رخ
توشن سان کای درین دیر کرد

نشانی پسلی شد از دور پیدا
قنا کف ن در کن پسینه
که مینم کو یا ز با نیست کو یا
نخواستند بر ما کونیند با
بخاک که ریش من بسده اخری
لب لبت ا جیای رسم میما

3b		
مى نالم از جدایی تو دم بدم چو نی	وین طرفه ترکه از تو نیم یکنفس جدا	
Mi nalem ez cüdayi-i to dem-be-dem çü ney	V'in turfe-ter ki ez-to ne-yem yek nefes cüda	
Senden ayrılandan beri ney gibi sürekli dem çekip ağlamaktayım. Şaşılacak şey şu ki, senden bir nefes, bir an bile ayrı değilim		
عشق است و بس که در دو جهان جلوه می کند	گاه از لباس شاه که از کسوت کدا	
Aşk-est u bes ki der-dü cihan cilve mi-koned	Gah ez-libas-ı şah geh ez-kisvet-i geda	
Her iki cihanda kendi gösteren onun aşkı bana yeter. Bazen şahlr gibi alımlı elbiseler içinde bazen de fakir dilenci gibi yırtık pırtık libaslar içinde.		
یک صوت بر دو گونه همی آیدت بکوش	گاهی ندا همی نمی نیش نام و که صدا	
Yek savt ber-dü gune hemi ayed-et be-guş	Gahi nida hemi niha-yeş nam geh sada	
Bir ses ki iki şekilde sürekli kulağa gelir. Bazen nida, bazen sada şeklinde adını dillendirir.		
برحیز ساقیا زکرم جرعه بریز	بر عاشقان عمر زده زان جام غم ذا	
Berhiz saki-ya ze-kerem cürayi be-riz	Ber-aşkan-ı gam-zede z'an cam-ı gam zed-a	
Haydi saki kerem et de şarabın dibindeki tortuyu kadehimize dök.		
زان جام خاص کز خودم چون دهد خلاص	در دیده شهود نماید بجز خدا	
Z'an cam-ı has k'ez hudi-em çin dehed halas	Der-dide-i şühud ne-maned be-coz Huda	
Bu has can benlikten ne zamanki halas bulur, varlık gözünde Allah'tan başkası gözükmez		
جامی ره هدی بخدا غیر عشق نیست	گفتیم والسلام علی تابعی الهدی	
Cami reh-i hedy be-Huda gayr-i aşk nist	Goftim ve's-selam ala tabiu'l-heda	
Allah'a ulaştıran hidayet yolunda Cami, aşktır aslolan. Biz de vesselam diyerek hidayete tabi olduk.		
وايضاله		
حرز جانمست نام دلبر ما	ما اعز اسمه وما اعلى	
Hırz-ı canha-est nam-ı dilber-i ma	Ma eazze ismuhu ve-ma ala	
Gönümüzü çalan sevgilinin namı, canlara sığınak olmuştur, onu canımız gibi koruruz. Onun isminden daha değerli ve daha yücesi yoktur.		
نام او کنج نامه لاهوت	کنج پنهان غیب از ویدا	
Nam-ı o genc-i name-i lahut	Genc-i pinhan-ı gayb ez-o peyda	
Onun adı, lahuti alemdeki hazine kitabında yazılıdır. Gaybın gizli hazinesi onda ayandır, o gaybı bilir.		
همه اسما مظاهر ذاتند	همه اشیا مظاهر اسما	
Heme esma mezhahir-i zatend	Heme eşya mazahir-i esma	
Bütün isimler onun zatını yansıtır, bütün eşya onun isimlerinin tezahürü olarak görünür, şeref bulur.		
لا اری فی الوجود الا هو	محو شد نقش غیر و نام سوی	
La era fi-vücut illa hu	Mahv şud nakş-i gayr u nam-i siva	
Ondan gayri hiçbir varlık görünmez, Ondan başkasının nakşı, varlığı, adı sanı yok olur, silinir gider		

این هو این انت این انا		هستی مطلق است و وحدت صرف
Eyne hu, eyne ente eyne ene		Hesti-i mutlak-est ü vahdet-i sarf
Mutlak varlık O'dur, bütün birleme Ona hastır. O nerde, sen, ben nerde.		
سر وحدت شد از همه يك تا		من و او تو از میان بر حاست
Sırr-ı vahdet şod ez-heme yekta		Men u o vu tu ez-meyan ber-hast
Onu, bunu, şunu; ben, sen, oyu aradan kaldır. Herşeyden en üstün ve biricik olan şey, vahdet sırrdır.		
نشکيد جو ماهي از دریا		جان جامي زنکته وحدت
Ne-şekibed çü mahi ez-derya		Can-ı Cami ze-nükte-i vahdet
Cami'nin canı, sudaki balık gibi vahdetten bahsedildiğinden yerinden duramaz.		
وايضاله		
نشأتهاي سلمی شد از دور پیدا		خليلي لاحت لنا دور سلمی
Nişanha-yı silmi şud ez dur peyda		Halili lahutü lena devr-i silmi
Barış ve esenlik devrinde bize Hz. İbrahim gibi dostluk ve cömertlik gösterdi. Onun dostluk belirtileri uzaktan belli olur.		
قعانبك من ذكر من يس نیسی		كهن تا شده داغ او كشت تازه
Kaanbek men değer men yes nisa		Kuhen ta şad dağ-ı o geşt taze
Onun aşk özleminin yarası kapanmadan neden tekrar dağlandı gönül yarası eskidikçe tazelandı.		
كه بينم كويا زبانیست كويا		ازن ربع و اطلال هر جا كیایی
Ki binim güya zebani-ist guya		Ez-in rub u itlal her ca giya-i
Bu menzilden şu mahalden nerde gelirse gelsin sanki konuşan bir dil görmüş gibi oluruz.		
نخوانند بر ما نکويند باما		جز افسون سلمی و افيانه او
Ne-hanend ber-ma ne-guyend ba-ma		Cuz efsus-ı silmi vü efsane-i o
Bize dostluğuna duyulan özlemden ve onun destanından başka bir şey anlatılmadı ve söylenmedi.		
بخاك رهش مرة بعد أحرى		خدا را رواي باد و از من بنه رخ
Be-hak-i reh-eş merreten bade uhra		Huda-ra revayi bad u ez-men be-nih ruh
Allah onu bizden razı eylesin, ardı ardına sürekli yüz sürelim toprağına		
لب لعلت احياي رسم مسيحا		بعرضش رسان کای درین دیر کرده
Leb-i lal-et ihya-yı resm-i mesiha		Ba-arz-eş resan key der-in dir kerde
Söyleyin ona nerede kaldı niçin böyle gecikti ki senin dudağın Hz. İsa'nın nefesiyle ölüyü diriltme işini tekrar ihya edecektir.		

حیات ابدی کند بند جانے	زلزل تو در یوز و الا ماسع
------------------------	---------------------------

وایضاً

سرمه اسباب جلاست رخ خوب ترا بعد عمری کشت گشتی و نسی می برم بس که زانجا بر پا سجد و کسب شد که به تیغ تو جدا شد سرم از تنم خواستم خواهم از آن بدم عاقلی طلب بودم از آن ببنود حد کے جانی آخر بزرگ تو ز دست امید	مهر بود چه کمال کمال است معنی سردم از غم که سبب او گشت در عمر وفا در همه شتر بد بشوید شد اکشت نما غم از آنست که از تیغ تو افتاد جدا حاجت من جو رو اکت چه حاجت با در سرا میستی دل زان کن پنا خفت آمد تعلق به زید از لحن
--	--

وایضاً

چند سوی چمن آیم بهوایت چه سببا بته گریه نیلی سوی بستان غم باغبان کاش کند سوسن و گل درشت سرور اجاب جو کجاست دتر اگر می برم همو بیل بهوای کل رودت نامم ز آب صافی بگر آن روی جو کل تا داد با تو جامی سوس گشت گلستان داز	کب روی سرو سی قامت رخسار نما سما کل از شوق کند خرد و فیض و زینا ز آنکه بر روی زمین حیف بر آن کینا اند آینه جو تاروت تو کجا سرو کجا نیت انانامه در سفر با و من از با و کز نه روی این همه جو بیان تو اندام یک چون عمر می سر و کند شاخ یکا
--	---

وایضاً

شرف کعبه بود کوی ترا زایر کوی تو از کعبه گشت سرم خرقه بگون اعداد	زاو آینه تعلق شسته فنا سر کوی تو کجا کعبه کجا تا تیغ تو فادست جدا
--	---

4a		
حيات ابد مي کند بنده جامي		ز لعل تو در يوزه والامر اعلى
Hayat-ı ebed mi-koned bende Cami		Ze-lal-i to deryuze ve'l-emru ala
Dilenci gibi sana yalvaran kulun Cami senin lal taşı gibi kırmızı dudagının bir busesiyle ebedi bir hayata kavuşur. Bu ne ala, ne yüce bir iş.		
وايضاله		
هرچه أسباب کمالست رخ حق به ترا		همه بر وجه کمالست کما لا یحفی
Her çe esbab-ı kemal-est ruh-i hak to-ra		Heme ber-vech-i kemal-est kema la-yehfa
Sana güzellik katan şey, güzel yüzün olsa da aslında bütün güzelliğin, senin kemal ve olgunluğundan ileri gelmektedir.		
بعد عمري کشت کفتی و من مي ميرم		مردم از غم که مبا و نکند عمر وفا
Bade omri geşt gofti vü men mi-mirem		Mordem ez-gam ki me-bada ne-koned ömr vefa
Ömrümüz geçti artık ve ben ölmekteyim, eyvah ki ömür vefa etmeyecek ve ben sana kavuşamamanın kederinden öleceğim		
بس که زاهد بر پا سبحة صد دانه شمرد		در همه شهر بدین شیوه شد انکشتهت نما
Bes ki zahid ber-pa subha-i sad dane şömord		Der-heme şehz bed-in şive şud engušt-i ma
Zahidin dikilip bin tane tespihi çekip durduğu yeter. Bütün şehirde bundan dolayı parmakla gösteriliyor.		
کر به تیغ تو جدا شد سرم از تن چه غم است		غم از انست که از تیغ تو افتاد جدا
Ger be-tiğ-i to çüda şud ser-em ez-ten çe-aceb		Gam-em ez-an-est ki ez-tiğ-i to üftade çüda
Senin kılıcınla başımın gövdemden ayrılması hiçbir şey değil. Ben asıl senin kılıcından ayrıldığıma üzülüyorum.		
خواستم خواهم از ان لب بدعا دشنامي		حاجت من جو رواکشت چه حاجت بدعا
Hastem hahem ez-an leb beddua duşnami		Hacet-i men çü reva geşt çe hacet-i beddua
O dudaklardan beddua ve ilenç olsun onu bile isterdim. Madem hacetim yerine geldi bedduaya ne gerek var.		
طلب بوسه از ان لب بنود حد کسی		در سر ما هوسی است ولی زان کف پا
Taleb-i buse ez-an buse ne-bued hadd-i kesi		Der-ser-i ma hevesi-est veli ez-an kef-i pa
O dudaktan öpücük beklemek kimin haddine. O başımızda bir heves sadece ayağının altını öpmek için.		
جامي آخر بسر زلف تو زد دست امید		حصه الله تعالی بمزید الزلفی
Cami ahir be-ser-i zülfi-i to zed dest-i ümmid		Hassehu'l-lahu teala be-mezid ez-zülüfa
Cami sonunda senin zülfünün ucundan ümidini kesti. Allah, seni ona daha yakın eylesin.		
وايضاله		
چند سوي چمن آیم بھوایت جو صبا		يك ره اي سرو سهی قامت رغیا بنما
Çend su-yi çemen ay-im be-hevayet çü saba		Yek reh ey serv-i sehi kamet-i hod-ra be-nüma
Saba rüzgarı gibi seni görmek hevesiyle nicedir çimenliğe çıkıyoruz. Ey alımlı ve uzun servi kendini bir yol olsun göster bize		

تا کل از شوق کند خرقة پیروز قبا		بہ کر تہ نیلی سوی بستان بحرام
Ta gül ez-şevk koned hırka-i piruze kaba		Be-nih ger teh-i nili suy-i bustan be-hıram
Bağa bahçeye doğru şöyle salınarak yürüyecek olursan gül sena olan şevkinden kendine firuze taşından bir hırka yapar		
زانکه بر روی زمین حیف بود آن کف پا		باغبان کاش کند سوسن و کل فرش رخت
Ze-an geh ber-ru-yi zemin hayf buved an kef-i pa		Bağban kaş koned susen-i gül ferş-i reh-et
Bahçivan ne olaydı yoluna çiçekten bir halı sereydi, yoksa yere bastığı için senin ayak tabanın incinmesinden korkarım		
الله الله چه تفاوت تو کجا سرو کجا		سرورا جالب جوی است و ترا کوشه چشم
Allah Allah çe tefavüt to koca serv koca		Serv-ra calib-i cuy-est ve to-ra guşe-i çeşm
Bülbül gibi ben de gül gibi nazenin çehrenin özleminden feryad u figan ediyorum. Bu ağlayıp sızlamam sebepsiz, boşuna değildir/havadan rüzgarın kötü olmasından değildir		
نیست ان ناله و فریاد من از باد هوا		همجو بلبل بهوای کل رویت نام
Nist in nale vü feryad-ı men ez-bad-ı heva		Hem-çu bülbül be-heva-yi gül-i ruyet nalem
Servi suyun hasretini çeker bizim gözümüzse seni arar, seni gözler. Hiç karşılaştırılır mı, sen nerde servi nerde arada ne büyük fark var.		
کز چه رواین همه جویمان تواند اهل صفا		زاب صابی نکر آن روی چو کل تا دانی
K'ez çe reva in hema cuyan tuvaned ehl-i safa		Ze-ab-ı safi niger an ruy çü gül ta dan
Akıllıysan, biliyorsan şu gül gibi yüze saf temiz su gözüyle bak. Gerçi bütün arayanların safa ehlini bulmasa onlara katılması ne mümkün.		
لیک چون هرهي سرو کند شاخ کیا		با تو جامی هوس کشت کلستان دارد
Lik çün hem-rehi serv koned şah-ı kiya		Ba-to Cami heves-i geşt-i gülistan dared
Cami, nasıl ki dalı serviye yoldaşlık ederse, onun gibi seninle beraber gül bahçesinin gezme hevesindedir.		
وايضاله		
زاده الله تعالی شرفا		شرف کعبه بود کوی ترا
Zadehe'l-lahu teala şerefa		Şeref-i kabe buved kuy-i to-ra
Senin mahallen kabenin şerefine sahiptir. Allah şerefini ali ve daim eylesin.		
سر کوی تر کجا کعبه کجا		زایر کوی تو از کعبه گذشت
Ser-i kuy-i to koca kabe koca		Zair-i kuy-i to ez-kabe gozeşt
Senin mahallenin ziyaretçileri kabeden geçtiler/senin mahalleni ziyaret edenlerin sayısı kabeninkileri geçtiler. Senin mahallen nerde kabe nerde/Kabe nerde kalmış ki senin mahallenin şerefine ulaş		
تاز تیغ تو فتادست جدا		سر من غرقه بخون افتادست
Ta ze-tiğ-i to fütad-est cüda		Ser-i men garka be-hun üftade-est
Başım senin kılıcından ayrı düşeli kanlara garkolmuş halde yatıyor.		

<p>دل کبک آمد ازین سنی اولوالباب کردند آنم دوست پدید از خود این خواب که ماست خیزد از خون کجمن قصاب بر دی از چکان دردی کبشای فنج اباب وقت خوشتر کن بدین دکش سر و اجاب</p>	<p>بسته را تا زمان و زمان و لب رساندی کجاک بادش به خاک پایت زیر سر خوابم نیست از قتل مجان عنایات سرگرمول در نوبت دلم را راحتی از هیچ باب نیست دکش تر سرودی جاواز کجاست</p>
--	--

7b		
دل بتنك آمد ازین معنی اولو الاباب را		پسته را تا زان دهان و لب رستندل بكام
Dil be-teng amed ez-in mani-i ulu'l-elbab-ra		Peste ra ta ze-an dehan u leb resanidi be-kam
Gönül ağız ve dudağının fısığından kam alalı beri “Akıl sahipleri” ibaresinden gönle darlık, sıkıntı geldi.		
کر ندانم دولت بیدار خود این خواب را		باد شبها خاک پایت زیر سر حوالم حرام
Ger ne-danem devlet-i bidar-ı hod in hab-ra		Bad şebha hak-i pay-et zir-i ser-i hab-em haram
Bu uykunun uyanıklığının kadrini bilmezsem geceleri, ayağının tozu yatağının altına haram olsun		
کي ملالت خيزد از خون رحمتن قصاب را		نیست از قتل محبان غمزه ات هرگز ملول
Key melalet hized ez-hun-rihten kassab-ra		Nist ez-katl-i muhibban gamze-et hergiz melul
Senin gamzen sevgililerini öldürmekten hiç de üzüntülü değil, işi kan akıtmak olan kasap bundan niye kederlensin ki		
بروي از پيکان دري بکشاي فتح الباب را		در نمی آید دلم را راحتی از خيچ باب
Ber-vey ez-peykan deri be-güşay feth-i bab-ra		Der- ne-mi-ayed dil-em-ra rahati ez hiç bab
Gölüm çaldığı hiçbir kapıdan ferah ve sevinç bulamadı, sensin bir tek kirpiklerinin kapısını aralayıp aç kapını bize		
وقت خوش مي کن بدین دلکش سرود احباب را		نیست دلکش تر سروردي جامي از شر حوشت
Vakt-i huş mi-kon bedin dilkeş-i sürud ahabab-ra		Nist dilkeş-ter sürudi Cami ez-şir-i huş-et
Cami senin şiiirinden daha çekici, can alıcı başka bir şiiir, terennüm yoktur. Bu güzel şiiirle dostların gönlünü hoş eyle sen de		
MİNYATÜR VAR		

پر بگذاشت آرزویش بود ز ما در
خورد ام پیش از نماز صبح می بر خدا
چنگ استادیت در سستی که مطرب گشت
صوفی در پوز که از بر هم حج و بگذاشت
اعمال و نفس سخاوت بر فیض نعم است
از دم ن زرم کی کرد دل سخت فیه
جای خشت از سر هم گیر و کل از لای

ساخت فرشتا میگردد سجاده ارشاد
ای امام امر در ز با مطرب گداور او را
تا زمانی برسد در س آرو این استاد
کرد و غم غمیت یک ز نیل کم میندا
نیستند ای جرن و کل حاجی بی ز او
که ج ساز دنی اشل ز هم این فرخ لاد
که عارت خواسی این دیر خراب آباد

وایضاً

مش باید کرد عالم فرد سازم در
و عا عمر می دتا یار و نداند است
هر کجا کرد و ز روش هنر استکار کرم
بخود افتادم چه خردم شربت بجان بی
که جگشتم خاک را با او بگذاشت که باد
برو جانم را بگوش یل استک اما جود
لاذی سخی و نمی زرد در دیده از کلم

در و این معنی نباشد مردم نمی در در
کین زید عیث باشد جان غم پرورد
کرد کشن کی رسد خورشید عالم کرد
چه جان خوابی کجا لای بردان خرد
از سر برش سوی دیگر نبرد این کرد
در نفس بستانی این خاشاک آب آور
جرن برم با خاک استک رخ در روی زود

وایضاً

یارب انصاف بد استخ دعوی دارا
شرح را آزار اصل دل تصور کرد
طبع بر کنج حقیقت قفل و شرح آمد کلید
هر که بجانده کلید شرح را بر وفق طبع
کنز اصل برایت با زعفران بر نیت

با بخاری نگر و دندان در دی خوار را
زان گرفت پیشه خود شین آزار را
تا در زمان کنج برودن کوه سار را
طبع نکشاید بر دیش جز در اد بار را
نیت جز جبل جلی موجب این انگار

8a		
ساخت فرش میکند سجاده ارشاد را		پیر ما بکذاشت آخر شیوه زهاد را
Saht ferş-i meygede seccade-i irşad-ra		Pir-i ma- be-güzaşt ahir şive-i zühhad-ra
Pirimiz, şeyhimiz nihayet zahitlik hallerini bırakarak meyhanenin halısını irşat seccadesi yaptı.		
ای امام امروز با مطرب کنار او را		خورده ام پیش از نماز صبح می بھر خدا
Ey imam imruz ba-mutrib güzar evrad-ra		Horde-em piş-ez-namaz-ı subh mey behr-i Huda
Allah rızası için sabah namazı öncesinde şarap içtim, ey imam bugün vird ve zikri çalgı, türkü ile değiştirdi.		
تا زمانی بر سر درس آرد این استاد را		چنگ استادیست درس عشق کو مطرب کحاست
Ta zemani ber-ser-i ders ared in üstad-ra		Çeng üstadi-est ders-i aşk-ra gu mutribi yi-hased
Kanun aşk dersinin hocasıdır, bırak çalgıcı bir süre dersin başına bu hocayı getirsin.		
کرد و رغم نیست یک زنبیل کم بغداد را		صوفی در یوزه کر از برم جمع و جمله کش
Kerd u gam nist yek zenbil-i gom-i Bağdad-ra		Sufi-i deryuze ger ez-berem cem u cümle koş
Dilenci sofunun, tutalım ki bütün herkes öldürülse, Bağdat işi kayıp zenbilinden başka derdi yoktur.		
نیست زادی چون توکل حاجی بی زاد را		اعتماد مفلس میخانه بر فیض خم است
Nist zadi çun tevekkül-i Cami-i bi-zad-ra		İtimad-ı müflis-i meyhane ber-feyz-i hum-est
Meyhanede içen müslisin itimadı şarabın feyz u bereketindedir. Çulsuz Cami'nin tevekkülden başka azığı yoktur.		
کرچه سازد فی المثل نرم این فسون فولاد را		از دم بی غرم کی کرد دل سخت فقیه
Gerçe sazed fi'lmisl nerm-i an füsün fulad-ra		Ez-dem-i ney germ key kereded dil-i saht-i fakih
Meselde, bu efsunlu tını cezbeden haliyle çeliği eritse de, neyin sesinden fakihin taş gibi katı gönlü nerde kalmış ki yumuşasın		
کر عمارت خوهی این دیر خراب آباد را		جامیا خشت از سر خم کیر و کل از لای می
Ger imaret hahi in dire harab abad ra		Cami-ya hişt ez-ser-i gam gir u gil ez-lay-ı mey
Bu harap meyhaneyi abad ve imar etmek istiyorsan Cami, gamdan tuğla yap, şaraptan da çamur yoğur.		
وايضاله		
درد این نباشد نردم بی درد را		عشق باید کز در عالم فرد سازد مرد را
Derd-i in mani ne-başed merdüm-i bi-derd-ra		Aşk bayed k'ez-du alem ferd sazed merd-ra
Aşk, iki cihanda kişiyi biricik ve eşsiz yapsa gerek, Hiçbir şeyi dert etmeyen kişi ise bu manayı anlayamaz.		
کین نوید عیش باشد جان غم پرورد را		وعده غم می دو یار و نداند این قدر
K'in nüvid-i aşk başed can-ı gam-perverd-ra		Vade-i gam mi-dehed yar ve ne-daned in-kadr
Sevgili gam vaadinde bulunur ancak şu kadarını bile bilmez ki gamla beslenen, kederle yoğrulmuş cana bu, aslında bir aşk müjdesidir		
کرد کشتن کی رسد خور شید عالم کرد را		هر کجا کردد زروش حسن را هنگامه کرم
Gerd-geşten key resed hur-i şeyd-i alem-gird-ra		Her koca gerded ze-ruy-eş hüsn-ra hengame germ
Onun güzel yüzünden dolayı nerde bir kavga, hengame çıksa yerden tozan toz, bütün alemleri tutan güneşe hiç ulaşır mı.		

بخود افتادم چو خولادم شربت هجران بلي		جز چيان خوايي كجا لايق بد ايت خورد را
Bi-hod üftad-em çü hordem şerbet-i hicran beli		Cuz çüanan habi koca layık bud in hord-ra
Ayrılık şerbetini içince öylesine kendimden geçtim ki bu içmeye böylesine bir kendinden geçmeden başka bir şey yakışmazdı		
كرچه كشتم حاك راه او بحمد الله كه باد		از سررهش سوي ديكر نبرد اين كرد را
Gerçe geştem hak-i rah-o bi-hamdillah ki bad		Ez-ser-i rah-eş suy-i diger ne-bord in gerd-ra
Allaha şükür onun ayağının toprağına yüzümü sürebildim gerçi, ama rüzgar yolunun üzerindeki tozumu başka bir tarafa sürüklemese iyi.		
برد جامي را بكوش سيل اشك اماچه قدر		در چنان بستائي اين خاشاك آب آورد را
Bord Cami-ra be-kuy-eş seyl-i aşk ama çe kadr		Der-çüanan bostan çüinin haşak u ab-averd-ra
Aşk seli, Cami'yi onun kapısına götürdü ama bu güzel bahçede çerçöp ve suyun getirdikleri arasında değeri nasıl bilinecek		
لاله نمي سرخ نمي زرد رويد از كلم		چون لرم با خاك اشك سرخ روي زرد را
Lale nimi sürh nimi zerd ruyed ez gil-em		Çün ber-em ba-hak eşk-i sürh ü ruy-i zerd-ra
Kanlı göz yaşı ve sararmış yüzümü toprağına götürdüğüm için lale, yarı kırmızı yarı sarı olarak yeşerir toprağımdan		
وايضاله		
يا رب انصافي بده ان شيخ دعوي دار را		تا بخواري نكرد رندان دردي خواري را
Ya Rab insafi be-deh an şeyhi davi-dar-ra		Ta be-hari ne-nigerd rindan-ı durdi-hor-ra
Allahım müslümanlık taslayan, sürekli dava edip duran şu şeyhe insaf, izan ver de şarap içen bu rindlere aşağılayarak bakmasın		
شرع را آزار اهل دل تصور کرده است		زان كرفته پيشه خود شيوه آزار را
Şer-ra azar-ı ehl-i dil tasavvur kerde-est		Z'an girifte pişe-i hud şive-i azar-ra
Şeyh, şeriatı sadece gönül ehlini cezalandırmak olarak görmektedir. Kendi huyunu da bu ceza ve eziyet mesleğinden almıştır.		
طبع بر كنج حقيقت قفل و شرع آمد كليلد		تا دهد زان كنج برون كوهر اسرار را
Tab ber-genc-i hakikat kufı ü şer amed kilid		Ta dehed z'an genc birun gevher-i esrar-ra
Hakikat hazinesinde, tabiat ve güzel huy kilit ve kanun, şeriat ise anahtar mesabesindedir. Ki böylece bu hazineden sırlı mücevherler dağıtılsın diye.		
هر كه جنباند كليلد شرع را بر وفق طبع		طبع نكشايد برويش جز در ادبار را
Her ki cünbaned kilid-i şer-ra ber-vıfk-i tab		Tab ne-güşayed be-ruy-eş cüz der-i idbar-ra
Her kim ki şeriat anahtarını tabiata aykırı şekilde uydurmaya çalışırsa tabiat onun yüzüne talihsizlikten başka bir şeyi açmaz.		
منكر اهل طريقت را ز عرفان بھر نيست		نيست جز جهل جبلي موجب اين انكار را
Münkir-i ehl-i tarikat-ra ez-irfan behr-nist		Nist cuz cehl-i cibilli mucib-i in inkar-ra
Tarikat ehlini inkar eden kötöleyen irfandan nasiplenemez. Bu inkarın sebebi de cibilliyetinden gelen cehaletten başkası değildir		

بی دلیلی عزم را گردن دلیلی بی روی است
 که بصورت مبتدی باشد یعنی شش است

راه بن باریک و شب تاریک در دامن در کمن
 هر که چون حاجی درین راه رسد زمانه من است

قبله رندان قبل کوشه ابروی است
 که همه عالم عین میل دل من سوی است

میج دولت را خروج از آفت روی است
 دم دم عرضه ده خندان سست آشوب را

32b		
بي دليلي عزم ره كردن دليلي بي رهي است		راه بس تاريك وشب تاريك و دزدان در كمين
Bi-delili azm-i reh kerden delil-i bi-rehi-est		Rah bes tarik ü şeb tarik ü düzdan der-kemin
Yol zifiri karanlık, gece karanlık ve eşkiya pusuda, böyle bir halde rehbersiz kılavuzsuz yola çıkmaya kalkışmak yoldan sapmışlığa delildir.		
گر بصورت مبتدي باشد معنی منتهي است		هر که چون جامي درين ره شد زما و من تهی
Ger ba-suret mübtedi başed be-mana müntehi-est		Her ki çun Cami der-in reh ze-ma vü men tehi
Kim ki Cami gibi bu yolda ben ve bizden kendini arındırdı görünüşte acemi olsa da manada derin ve engin biridir		
MİNYATÜR VAR		
قبله رندان مقبل گوشه ابروي ته تست		صبح دولت را فروغ از افتاب روي ته تست
Kible-i rindan-ı mukbil guşe-i ebru-yi to-est		Subh devlet-ra fûruğ ez-afitab ruy-i to-est
Sabah vakti için en büyük devlet, güneşten azade ve yüce olan senin yüzündür. Herkesçe takdir edilen rindlerin kıblesi senin kaşındır		
کز همه عالم همین میل دل من سوي تست		دم بدم عرض نده خوبان شهر آشوب را
K'ez heme alem hemin meyl-i dil-i men suy-i to-est		Dem-be-dem arza me-deh huban-ı şehr-aşub-ra
Bütün şehri fitneye veren güzellere ara sıra kendini göster ki bütün alemin benim gönlüme böyle meyletmesi sana ulaşmak içindir		

روی نیکوار من بدروز پوشیدی رویا
از همه سین بران بردی بزور پخته دست
بگری چون گویت آزار جان من محوی
دل بعد شاخ است درستان منور بر اچو
یک زمان پیروی مایک لحظه پهلوی رفت
دست جامی را نوازی جگر بسودد عشق تو

چشم نیکوی منو زدم از رخ نیکوی دست
نا توانی راجه آب ساعد و باروی دست
جان من آزار جان بستن سما ناخوی دست
گو یاد دلداد بسه و قد و بلوی دست
راحت و دنجی که مادر است از پهلوی دست
تو کل نوریسته او بیل خوش گوی دست

فایده

ماش ازل کان خط مسکین رقم است
خاک قدم دست شام نیست کسی را
پرون بود از سلسله اهل رادت
تن که چه بعد م حله دورت ز کعبه
ان که کرمش بود که میجا این کرد
جامی دم تو خنده زنی همه دست
آواز خوشش بر صفت وحدت حوت

یار ب جهر قهای عجب در قلم است
ان پیش که امر و زغرا در قدم است
هر دل که نه در طن پر پیچ و خم است
جان طوف کمان که در حرم حرم است
می خوار بی مایه سب بر کرم است
خوش دقت حرفی که شنای سای دم است
با کثرت اطوار که در زیر و بم است

فایده

جای تو که بسی خوشتر از دقایق است
ذفا که با همه کس میکنی منبخر اسم
چو قدر دولت وصل ترانده استم
کجا که تیغ کشتی دست ده که بر سر زلم
خوش آنکه در حرم کمان با رقیب می کنی
مرا بهر تو تمامت روی سایه صفت

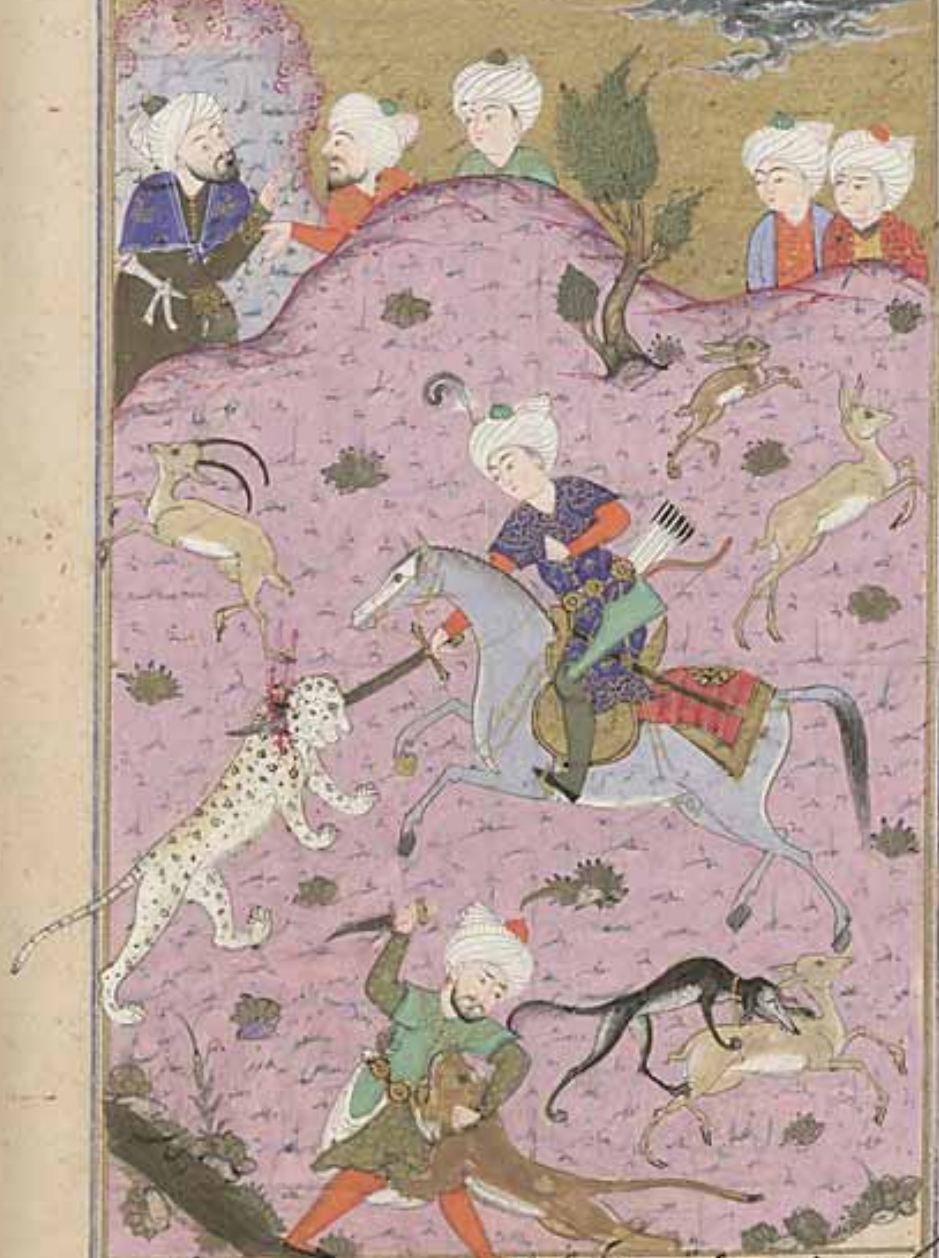
سعد غایت و لطف است چون بجای است
نس و جنای تو کان خاصه از برای است
به ارض جگر که می سوزیم سرای است
کردت برس تو ان لحظه خرنهای است
مرا نش از سر این گو که بتلای است
رقب دو سیه افتاد در تقای است

33a

چشم نیکوھی هنوزم از رخ نیکوی تست		روی نیکو از من بدروز پیشیدی ولی
Çeşm-i nikui henüz-em ez-ruh-i niku-yi to-est		Ruy-i niku ez-men be-duz puşidi veli
İyilik ve insaf yüzünü benden sakındın, örttün ancak iyilik gözüm hala senin iyilik dolu yüzünü beklemektedir.		
ناتوانی را چه تاب ساعد و بازوی تست		از همه سمین بران بردی بزور پنجه دست
Natüvani-ra çe tab said u bazu-yi to-est		Ez-heme simin-beran bordi be-zur-i pençe dest
Bütün gümüş tenli güzelleri zor kullanarak eline geçirdin zayıf ve güçsüz senin ayağın ve pazun karşısında nasıl dayansın.		
جان من آزار جان جستن همانا خوی تست		لب کزی جون کومت آزار جان من مجوی
Can-ı men azar-ı can-custen hemana huy-i to-est		Leb gezi çün guy-em-et azar-ı can-ı men me-cuy
Dudağımı dişleyerek, çekinerek canımı incitme dedim sana ama canım benim, her fırsatta canımıza eziyet etmek senin huyun olmuş bi kere.		
گویا دلداده سرو قد و لجوی تست		دل بصد شاخ است در بستان صنوبر را چو من
Guya dildade-i serv-kadd ü dil-cuy-i to-est		Dil be-sad şah-est der-bustan sanevber-ra çü men
Gönül, bahçede cam ağacının benim gibi yüzlerce dalı budağı var sanasın ki servi gibi senin gönlünü çelmek istiyor		
راحت و رنجی که ما را هست از پهلوی تست		یک زمان پهلوی ما یک لحظه رقیب
Rahet u renci ki ma-ra-hest ez-pehlu-y to-est		Yek zeman pehlu-yi ma yek lahza pehlu-yi rakib
Bir zaman bizim yanımızda bir zaman rakibin yanındasın, mutluluğumuz, rahatımız da kederimiz, eziyetimiz de senin yanında, elindedir		
تو کل نو رسته او بلبل خوش کوی تست		نیست جامی را نوایی جز سرود عشق تو
To gül-i nev restei o bülbül-i huş-guy-i to-est		Nist Cami-ra nevai cuz sürud-i aşk-i to
Cami için senin aşkıdan başka bir terennüm ve avaz yok, sen yeni yetişmiş taze bir gül o ise senin için güzel güzel öten bir bülbül		
وايضاله		
یا رب چه رقمهای عجب در قلم اوست		نقاش ازل کان خط مشکین رقم اوست
Ya Rab çe rakam-ha aceb der-kalem-i o-est		Nakkaş-ı ezel kan-ı hatt-ı müşgin-i rakam-i o-est
Onun misk kokulu ayva tüylerinin kaynağı, onları yüzüne çizen ezel nakkaşı, bütün varlıkları ezelde yaratan Allah'tır. Ya rab, onun kaleminde ne harika yazılar vardır.		
ان عیش که امروز مرادر قدم اوست		خاک قدم دوست شدم نیست کسی را
İn iyş ki imruz me-ra der-kadem-i o-est		Hak-i kadem-i dost şudem nist kesi-ra
Başkasının değil dostun ayağının tozu olmuşum, bizdeki bu mutluluk şetaret onun ayağından, onun getirdiği uğurdandır		
هر دل که نه در طره پر پیچ و خم اوست		بیرون بود از سلسله اهل ارادت
Her dil ki neh der-turre-i pür-piç u ham-est		Birun buved ez-silsile-i ehl-i iradet
Kim ki gönlünü onun kıvrım kıvrım, kokulu saçlarına kaptırırsa irade ehli halkası, zincirinin dışında kalır, ondan kurtulur		

جان طوف کنان کرد حرم اوست		تن کرچه بصد مرحله درست ز کعبه
Can tavaf-konan gerd-i harim-i harem-i o-est		Ten gerçe be-sad merhale dur-est ze-kabe
Dil, yüz menzil uzakta olsa da kabeden can onun haremının etrafında tavaf etmektedir.		
می خواری ما نیز بنا بر کرم اوست		ان کر کرمش بود که میخانه بنا کرد
Mey-hari-i ma niz bina-ber-kerem-i o-est		An k'ez-kerem-eş buved ki meyhane bina kerd
Bir meyhane yapması onun kerem ve cömertliğinden olduğu gibi bizim şarap içmemiz de onun keremi sayesinde.		
خوش وقت حریفی که شناسای دم اوست		جامی دم توحید زند نی همه وقتی
Huş-vekt herifi ki şinasayı dem-i o-est		Cami dem-i tevhid zened ney heme vakti
Cami, ney her zaman tevhidden, bir olmaktan dem vurur, ne mutlu o kişiye ki onun nefesine hemdem ola, onun zamanında onunla tanışıklı yapa.		
با کثرت اطوار که در زیر و بم اوست		آواز حوشش بر صفت وحدت حویشت
Ba-kesret-i etvar ki der-zir u bum-i o-est		Avaz-i huş-eş ber-sıfat-ı vahdet-i hiş-est
Sesini alçaltıp yükselterek, pesten ve tizden girerek farklı tavırlarla, o güzel terennümle kendi birliğinin üstünlüğünü tavsif eder.		
وايضاله		
همه عنایت و لطف است چون بجای منست		جفای تو که بسی خوشتر از وفای منست
Heme inayet ü lütf-est çun be-cay-i men-est		Cefa-yi to ki besi huş-ter ez-vefa-yi men-est
Senin cefan ki benim vefamdan kat kat üstündür, benim yerime hep senin inayet ve lütfundur.		
من و جفای تو کات خاصه از برای منست		وفا که با همه کس میکنی نمیخوا هم
Men ü cefa-yi to kan-ı hasse ez-bera-yı men-est		Vefa ki heme kes mi-koni ne-mi-hahem
Herkesin yaptığı vefayı istemem ben, senin cefan bana özel bir madendir.		
بداغ هجر که می سوزیم سزای منست		چو قدر دولت وصل تراندانستم
Be-dağ-ı hicr ki mi-suzim seza-yı men-est		Çü kadr-i devlet-i vasl-i to-ra ne-danist-em
Sana kavuşmanın değerini bilmediğim için bu cektığım ayrılık acısı, dağlaması bana revadır.		
که دست بوش توان لحظه بخوئهای منست		کهی که تیغ کشی دست ده که بوسه زم
Ki dest-bus-i to an lahza hun-baha-yi men-est		Gehi ki tiğ keşi dest deh ki buse zene-m
Beni öldürmek için kılıcı cektığın an elini ver de öpeyim ki bu anda el öpmek benim kan paramın bir karşılığıdır.		
مرانش از سر ان کو که مبتلای منست		خوش آنکه رحم طنان با رقیب می کفتی
Ez-ser-i in gu ki mübtela-yı men-est		Huş an ki rahm-konan ba-rakib mi-gofti
Rakiple acıyarak, merkamet ederek konuştuğun o an ne güzeldir, konuşmayı bırakıp onu kapından kovma ki o banim müptelamdır.		
رقیب رو سیه افتاده در قفای منست		مرامهر تو تا هست روی سایه صفت
Rakib-i ru-siyeh üftade der-kafa-yı men-est		Me-ra be-mihr-i to ta hest ruy-i saye-sıfat
Sana olan aşkımdan, var olduğu müddetçe, gölge gibi yüzü olan, aşağılık rakiple uğraşmak başa düştü, bana gölge etmeye geldi.		

<p>شیر کردن خواجه از کتبه سگان مس شود گفت آن روزی که خاک آستان مس شود</p>	<p>کر سگ خود خواندم آن اموی مردم سگ گشش حاجی بر پا برس سگانت کی رسد</p>
---	---

<p>جله د لهارا بدام از روی خود بند کر سوار من ختم جو کمان را گوی خود بند</p>	<p>گرفته یار از لب برقع پس روی خود من ز سر کوی را شنیدم ز می کشی سگ</p>
--	---

62b		
شیر کلادون خواهد از کمتر سکان من شود		کر سک خود خواند آن اهوی مردم شکار
Şir-i gerdun hahed ez-kemter-i segan mi-şevd		Ger seg-i hud handem an ahu-yı merdum-şikar
O, insanı öldüren ahu gözlü güzeli köpeğim diye çağırırsam, felek aslanı köpekten daha aşağı olmak ister.		
گفت آن روزی که خاک آستان می شود		گفتمش جامی به پا بوس سکانت می رسد
Goft an ruzi ki hak-i asitan mi-şevd		Goftem-eş Cami be-pa-bus-i seg-an-et mi-resed
Ona, Cami sokağının köpeklerinin ayağını olsun, öpmek ister deyince o, ne zaman kapımın eşığının tozu, toprağı olursan o zaman öpebilirsin, dedi.		
MİNYATÜR VAR		
جمله دلها را بدام ارزوی خود کشد		کر نه یار ار زلف برقع پس روی خود کشد
Cümle dilha-ra be-dam-ı arzu-yi hud keşed		Ger ne yar er zülf-i burka pes-i ru-yi hud keşed
Sevgili, yüzünü bir örtü gibi örten zülüflerini başının gerisine attığında bütün gönülleri de kendi arzusunun tuzağına çeker.		
کر سوار من خم جوکان زکوی خود کشد		من وسر کوی تراشیدم زهی شرکشتکی
Ger süvar-ı men hum-ı cevgan ze-kuy-i hud keşed		Men ze-ser-i kuy-to-ra şeydem zehi sergeştegi
Şarabın verdiği sarhoşlukla senin kapının önünde türkü çığırıp durdum. Zira benim binicim çevgan sopasının eğri ucunu (zülfüünün kıvrım kıvrım ucunu) meydandan çekmişti (örtüsünün altına almıştı).		

خاک کویشت بر تنم باشد ز رحمت خلعتی
عشق بازی خوی شد مسکین دلم را با باری
چون تو میخوامم دلی از سنگ یک آیینی
چون بر احمی پر بر آمد تشنه لبان تو
لب فرو بند از سخن جایی که طوطی این همه

بید قلم عرق خون جگر دگر کوی خود کشد
این همه بیداد بد خو این ز خوی خود کشد
تا تو چون تیر آهنی پیکان بسوی خود کشد
همچنان از بهر یک جرعه کلوی خود کشد
بی تو ای در قفس از گنت دگر کوی خود کشد

و ایضا

بارم کند شوق بسوی تو می کشد
دل که دور سپهر از غم خزان می کشد
بوی تو یافت از گل بوسته باغبان
همت جگر زمانه نهد دل کجور و کین
از جبه حلقه حلقه سنبلیل مرا چه بود
بس پر خرقه پوشش که در دور لعل تو
آشته بلبلیست جد از نهار و باغ

خاطر بخدمت سگ کوی تو می کشد
عشش عنان گرفته بسوی تو می کشد
چندین خیای خار سیر کوی تو می کشد
کینها همه ز تندی خوی تو می کشد
چون خاطر م کلجسته اموی تو می کشد
از سر نهاد ز نهر بسوی تو می کشد
جایی که ناله بی کل روی تو می کشد

و ایضا

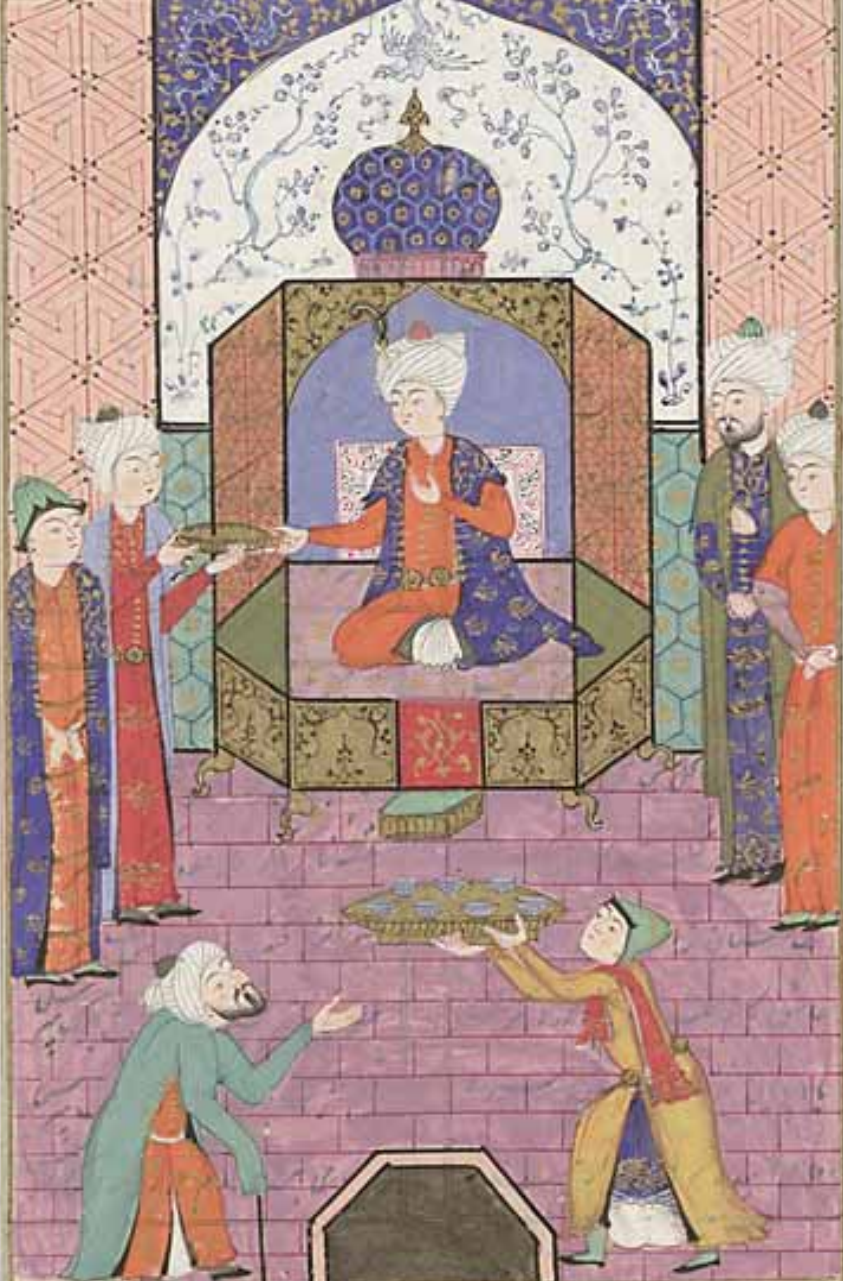
رحمت ز غالیه خط کرد انقاب کشید
مصور ازال پروی دلکش کوی تو خواست
سک تو جز است برای قناد. عهد کهر
پایس مکده ز راه زودلق پشمن خست
شبی خیال تو دامن کشان زمانه کشد
را خراب باز جوبکش او دیدن کیست
ز درد بحر عذابست ناله رحمی کن

خط سنبلیل تر بر سمن تاب کشید
ریشک ناب سلالی بر انقاب کشید
پشته مرده چشمم در خوشاب کشید
سباط زرق بیایا خم شراب کشید
گزن دو دید نه دامن بخون تاب کشید
چون نماز ما که از آن چشم نیمو اب کشید
که در فراق تو جایی بس عذاب کشید

63a		
بعد قتل غرق خون جون کرد کوي خود کشد		حاک کویش بر تنم باشد زرحمت خلعتی
Bade katle-m gark-ı hun çün gerd-i kuy-i hud keşed		Hak-ı kuy-eş ber-ten-em başed ze-rahmet hilati
Beni öldürdükten sonra akan kanım senin sokağından akıp kapının tozuna karışacağı için bana ac ve merhamet et ki kapının toprağı bana hilat olsun.		
این همه بیداد بچ خویان زخوی خود کشد		عشق بازی شد مسکین دلم ربا بتان
İn heme bi-dad-ı bed-huyan ze-huy-i hud keşed		Aşk-bazi hu şud miskin-dil-em-ra ba-bütan
Miskin gönlüme güzellerle aşk oyunları oynamak bir huy oldu. Bütün kötü huylular adaletsizlik ve fenalıklarını onun huyundan almıştır.		
تا تو چون تیر افکنی بیکان بسوی خود کشد		چون تو میخواهم دلی از سنک لیک آهن ربا
Ta to çün tir-efgeni peykan be-suy-i hod keşed		Çün to mi-hah-em dili ez-seng lik ahen-rüba
Senin gibi ben de taştan ancak muknatis gibi bir gönlüm olsun istiyorum böylece sen ok (kirpik) attığında ucundaki demiri kendisine çeksin diye.		
همچنان از بحر یک جرعه کلوی خود شکد		چون صراحی پر برآمد تشنه لعلت زمی
Hemçünan ez-behr-i yek cüra geluy-i hud keşed		Çün sürahi pür ber-amed teşne-i lal-et ze-mey
Ağzına kadar şarap dolu sürahi senin kızıl dudağını tatmanın özlemiyle ortaya geldi öyle ki bir damla olsun nasiplenmek için boğazını çekip durmaktadır.		
بی نوای در قفس از کفت وکوی خود کشد		لب فروبند از سخن جامی که طوطی این همه
Binevayı der-kafes güftgu-yi hud keşed		Leb fûru-bend ez-suhen-i cami ki tuti in heme
Cami, dudağını konuşmaktan kes artık, zira Tuti kafesinde bütün bu nasipsizliği, çaresizliği boşboş, fuzuli konuştuğundan çekmektedir.		
وايضاله		
خاطر بخدمت سک کوی تو می کشد		بازن کمند شوق بسوی تو می کشد
Hatır be-hıdmet-i seg-i kuy-i to mi-keşed		Baz'em kemend-i şevk be-suy-i to mi-keşed
Şevk ve özlem kemendi beni sürekli sana doğru çekmektedir. Gönlüm senin kapının köpeğine hizmet etmenin özlemini duymaktadır.		
عشقش عنان کلافته بسوی تو می کشد		دل مة جقر اسبه از غم خویان همی کرخت
Aşk-eş inan girifte be-suy-i to mi-keşed		Dil ki o dü esbe ez-gam-ı canan hemi giriht
Sevgiliden ayrı kalmanın derdiyle giriftar olan gönün sana olan aşkı, gemi tutmuş sana doğru dört nala çekmektedir.		
چندین جفای بار بوی تو می کشد		بوی تو یافت از کل نورسته باغبان
Çendin cefay-i bar be-buy-i to mi-keşed		Buy-i toy aft ez gül-i nevrest bağban
Bahçıvan yeni açan gölde senin kokunu duyduğundandır, bi dikenin cefasını böylesine koymaktadır.		
کینها همه زندی خوی تو می کشد		تھمت چر بر زمانه نهد دل بجورو کین
K'inha heme ze-tandi-yi huy-i to mi-keşed		Tahmed çer ber zerrâne nehed dil be cevru kin
Gönül kin ve nefretle feleğe niçin kızıp ithamda bulunuyor ki çektikleri kendi aceleciliğinden ve aymazlığından ileri gelmektedir.		

از جعد حلقه حلقه سنبل مرا چه سود		جون خاطر م بخلقه موي تو مي كشد
Ez-cad-ı halka halka sülbül me-ra çe sud		Şün hatır-em be-halka-i muy-i to mi-keşed
Sünbülün halka halka oluşundan bize ne fayda, bize ne, benim gönlümün arzusu senin saçının halkasını çekmektedir.		
بس پر خرقه پوش که در دور لعل تو		از سر نهاده زهد سبوي تو مي كشد
Bes pir-i hırka-puş ki der-dur-i lal-i to		Ez-ser-nihade zühd ü sebu-yi to mi-keşed
Zühd ve takva hırkasına bürünmüş ihtiyar, senin lal dudağından ayrı kalmaktan canına tak edip zühd yoluna baş koymaktan vazgeçip sana olan hasretinin şarabını kafaya çekmektedir.		
آشفته بلبست جدا از بهار و باغ		جامي که ناله بي کل روي تو مي كشد
Aşüfte bülbül-est cüda ez-bahar u bağ		Cami ki nale bi-gül-i ruy-i to mi-keşed
Bahardan bahçeden ayrı düşmüş perişan bir bülbüldür o, Cami ki senin gül yüzünden ayrıldığı için feryad etmektedir.		
وايضاله		
رخت زغاليه خط کرد افتاب کشيد		خطن زسنبل تر بر سمن نقاب کشيد
Ruh-et ze-ğaliye hatt-ı gerd-i afitab keşid		Hat-et ze-sünbül-i ter ber-semen nikab keşid
Güzel kokular sürünmüş yüzün güneşin ışıklarını kendine çekmektedir. Taze sünbül gibi ayva tüylerin çimenliğin üzerine örtü çekmektedir.		
مصور ازل ابروي دلکشاي تو حورست		زمشك ناب هلال بر افتاب کشيد
Musavver-i ezel ebru-yi dil-guşa-yi to hast		Ze-müşk-i nab hilali ber-afitab keşid
Ez elde bütün varlığı tasarlayan, güneşin yüzüne hilalin çekilmesi gibi senin yüzüne de insanın gönlünü açan kaşını saf ve kara miskle çizdi.		
سك تو خواست براي قلاده عقد كهر		برشته مژه چشم در خوشاب کشيد
Seg-i to hast bera-yi ğilade ikd-i güher		Be-rişte-i muje-i çeşm-em der-huşab keşid
Köpeğin, boynundaki tasmayı süslemek için inci dizmeye mahsus iplik istedi, gözümdeki kirpiğimin ipine parlak bir inci dizdi.		
پلاس ميکده زاهد ز دلق پشمن ساخت		بساط زرق پاي خم شراب کشيد
Pelas-ı meygede zahid ze-delk-ı poşmin hast		Bisat-ı zerk be-pay-i hum-i şarab keşid
Zahid, giydiği yünlü abadan meyhaneye kilim yaptı, Şarap testisinin ayağının altına sofî cübbesini serdi.		
شيخيال تو دامن كشان زمانگذشت		كزين دو دیده نه دامن بخون ناب طشيد
Şebi hayal-i to damen-keşan ze-ma ne-guzeşt		K'ez-in dü dide ne damen be-hun-i nab keşid
Senin hayalin bir gece bile elini eteğini çekerek bizden geçmemiştir, bu iki gözden etek değil kanı çekilmiştir.		
زخواب ناز چو بکشاد دیده نرکس مست		چه ناز ها که از ان چشم هيمنحواب کشيد
Ze-hab-ı naz çü be-güşad dide nergis-i mest		Çe naz-ha ki ez-an çeşm-i nim-hab keşid
O mahur gözlü sevgili böyle naza çip durdukça nergis gibi mest olmuş gözlerini açıp naz uykusundan niçin uyasın		
زدرد هجر عذابست ناله رحمي کن		که در فراق تو جامي بسي عذاب کشيد
Ze-derd-i hicr azabi-st nale rahmi kon		Ki der firak-ı to Cami besi azab keşid
Senin çektiğin azaptan ayrılmanın derdiyle nale vü figan ediyor, merhamet eyle. Zira Cami senin yokluğundan oldukça azap çekmektedir		

موش از بر باری جز در صبر توان کرد
 کرم صبرم از دل بر باری چه کند
 جای اگر آن شوخ نهد مایه وصل
 ران خزان کرم عمر کند ای چه کند

ملاش دوش دیدم بی ای وقت از کلاس
 کوباخت نه دن و دل در غسول غلامی
 طبری زده از جمل مایه صبر پاک
 سروی بنایت معتدل با لاجش ز غبار

85b		
هوش ار بریایی و خرد صبر توان کرد		کر صبر هم حب بریایی چه کند کس
Huş er be-rubai vü hıred sabr tuvan kerd		Ger sabr hem ez-dil be-rubai çe koned kes
Akıl yerinden giderse fikir tahammül edebilir. Tahammül, sabır da gönülden çıkıp giderse kişi ne yapar.		
جامی اکر آن شوخ نهد مایده وصل		زان خوان کرم غیر کدایی چه کند کس
Cami eger an şuh nehed maide-i vasl		Z'an han-ı kerem gayr-i gedai çe koned kes
Cami eğer o gözü gönlü şuh güzel, kavuşma sofrasını kurarsa bu ziyafet sofrasında dilencilikten başka insan ne yapar.		
MİNYATÜR VAR		
قلاش وش دیدم بتی ای وقت آن قلاش خوش		کو باخت نقد دین و دل در عیش آن قلاش وش
Kallaş-veş dide-m büti ey vakt-i an kallaş-ı hiş		K'o baht-i nakd-i din ü dil der-iyş-i an kallaş-veş
O güzel ve tam uygun kaçamak vaktinde heykel gibi güzeli gizli gizli, kaçamak gördüm.		
طوبی زقداد حجل مانده صنوبر پا بکل		سروی لغایت معتدل بالا خوش و رفتار خوش
Tuba ze-kadd-i hod hacel mande sanevber pa-be-gül		Servi be-gayet mutedil bala hiş ü reftar hiş
Ki o bu hayatta bir kalleş gibi iman ve gönül nakdini alıp götürdü.		

<p>صوفی و شان صاف حوصانی ولان درد ساقی ریشکوداد جان مطرب زیکسگر غمش افناوه درجن و خطا میکین غوبی ارشش دو یاکلی و او از گرم سه جبار و جج و ششش رر سیری باد به نه تا چندارین ششش</p>	<p>مستندی جام کوسبوت لب میکون او زان لب پر نم عاشقان آمد حدش در میان می بزم از لبت دونا بر طرف رویش خال را خوش آنکه خراسم زان صنم بوسه پی بسکن غم جای صلا ی باد به ده که سر ج کوس ی باد به</p>
--	--

و ایضا

<p>دردا که تو می آیی و من می اومد ارشش از دور نه بد به فتم آشنه و ده ششش پیش آیی که چون جان کسرت ستم در اعو کسنت که تواند سکر آن حال سناوشش بر طبع لطیف تو همین لحظه فراموشش زنها رتو در پاس دل خسته دلان کوشش خواسی رن سپو در کش و خواهی مودش</p>	<p>شما ز کجا بر سر می ای سر و بقا پوشش من کسرت دیدار چه دانه که سنوزت سر چند پرونیستی از خاطر ستم در کشتن یک نکته ز بخت سپه کرم نمی با تو اگر چند که کس رود خواسی که خدا در در جهان پس تو ده جای ز خرابات عرض باد عاشق است</p>
--	--

و ایضا

<p>که جمله شمع تراش آمدند و شمع کوشش تبی زدن و خرد خالی از بصیرت و ششش نه در درون وی از شعله محبت جوشش که کاش ارتق به زمان زود در شوا کوشش ز بار سر نبود عجب در دگر دن و دوشش ز شر زرق ریای پشکان ازرق پوشش صدای نوزاد مستان و باکن نوساروشش</p>	<p>فناق ز ابلیسی این حسران بی دم و کوشش شده سر و سه روزی مرید باد است نه بر بودن وی از لطف هدایت نور کمی که در سخن آید موسس کند سامع و که خوش شود حاصل مراقبه اشش سکانه دار خدا یا به ام جانے را بکوش موش رسان از حرم میکده پیشش</p>
--	--

86a		
صوفي و شان صاف حو صافي دلان درد کش		مستند بي جام و سبو مست لب ميکون او
Sufi-veş-an saf-hu saf-dilan-ı dürd-keş		Müstenid-i bi-cam u sebu-mest leb-meygun-i o
Cam kozalağının gül karşısındaki durumu gibi cennetteki tuba ağacı da onun servi boyun karşısında utandı, ondan çekindi. Servi gibi boyu, endamı güzel, şekli u şemali yerinde herşeyi orantılı bir güzeldir o.		
ساقی زیکسو داد جان مطرب زیکسو کرد غش		زان لي بيزم عاشقان آمد حد شي در میان
Saki ze-yek su dad can mutrib ze-yek su kerd gış		Z'an leb be-bezm-i aşikan amed hadd-eş der-miyan
Onun içmeden şarap testisini bile sarhoş eden şarap gibi kızıl dudakları, sufi dervişler gibi temiz ahlaklı, temiz kalpli ve şarap testisinin en dibindeki sert tortuyu kafaya çekenlerin, derd çekenlerin dayanağıdır		
افتاده در چین و خطا مسکین غزلب از حبش		مي بنم ازلف دو تا بر طرف رو يش حال را
Üftade der-Çin ü Hıta miskin-gazali ez-Habeş		Mi-bin-em an zülf-i dü-ta ber-taraf-i ru-yeş hal-ra
Yüzünün iki tarafındaki zülûf ve benleri, Çin ve Türkistan ülkesine girmiş Habeşli kara ceylan gibi görürüz.		
دو يا يکي واو از کرم بخشد سه چار و پنج و شش		خوش انکه خواهم زان صنم بوسه بي تسکين غم
Men yek dü ta o ez-kerem bahşed se çar u penc u şeş		Huş an ki hahem ze-an sanem busi pey-i teskin-i gam
Gam ve kederi bastırmak için bu heykel gibi güzelin beni bir, iki iki kez öpmesini isterken, beklerken o cömertlik ve yüce gönüllük göstererek üç, dört, beş altı tane bahşetmesi ne hoştur		
بر سر سيوي باده نه تا چند ازین دستار وش		جامي صلاي باده ده کظ هر چه کوي باده به
Ber-ser-i sebu-yi bade ta çend ez-in destar-veş		Cami sala-yi bade deh k'ez her çe guyi bade beh
Cami şarabın salasını ver ki he ne kadar şarap iyidir dense de bundan sonra bir süre şarap testisinin başını sarık gibi iyice kapat		
وايضاله		
در داکه تو مي آبي و من مي روم از هوش		تنها زکجا ميرسي اي سرو قبا پوش
Derda ki to mi ayi vü men mi-revem ez-huş		Tenha ze-koca mi-resi ey serv-i kaba -eş
Ey servi, elbiselere bürünmüş nerden geliyorsun böyle. Vah ki sen geldin ve binimse aklım gitti.		
از دور ندیده فتم آشفته و مدهوش		من لذت دیدار چه دایم که هنوزت
Ez-dur ne-dide fütəm aşıfte vü medhuş		Men lezzet-i didar çe danem ki henüz-et
Seni görmenin lezzeti nasıl bir şeydir henüz bilmiyorum zira seni daha uzaktan görür görmez kendimden geçtim çılgına döndüm.		
پس آي مه چون کان کشمت تنک در اغوش		هر چند برون نیستی از خاطر تنکم
Piş ay ki çün can keşem-et teng der-ağuş		Her çend birun nisti ez-hatır-ı teng-em
Dar ve kederli gönlümden ve aklımdan seni çıkarmamışken yanıma gel zira kucağında beni sarıp sarmalaman için can veresim gelir.		
کفتن که تواند مکر آن حال بنا کوش		در کوش تو يك نکته زبخت سیه ما
Goften ki tuvaned meger an hal-i bena-guş		Der guş-i to yek nükte ze-baht-ı sıyeh-i ma
Kötü talihimizden dolayı kulak memesindeki siyah ben haricinde, tek bir söz senin kulağıma ulaşmaz.		

بر طبع لطیف تو همین لحظه فراموش		کویم سختی با تو اگر چند که گردد
Ber-tab-1 latif-1 to hemin lahza feramuş		Guyem sahti ba-to eger çend ki gerded
Zaman zaman sert konuşsak da senin latif ve ince tabiatın karşısında anında susarız.		
زنجار تو در پاس دل خسته دلان کوش		خواهی که خدا در دو جهان پاس تو دارد
Zinhar to der-pas-1 dil-i haste-dilan kuş		Hahi ki Huda der-dü cihan pas-1 to dared
Allah iki cihanda da yar ve yardımcım olsun istersen kesinlikle kederli gönüllerin gönlünü yapmaya gayret et, onların gönlünü al.		
خواهی زسبو در کش وخواهی قدح نوش		جامی زخرابات غرض باده عشق است
Hahi ze-sebu der-keş ü hahi ze-kadeh nuş		Cami ze-harabat garaz bade-i aşk-est
Cami, meyhaneden (dünyadan) kasıt, amaç aşk şarabını içmektir, ister testiye kafana dik, ister kadehten iç		
وايضاله		
که جمله شیخ تراش آمدند و شیخ فروش		فغان زابلهی این خران بی دم و کوش
Ki cümle şeyh-traş amedend u şeyh-füruş		Figan ze-eblehi in horan bi-dom u guş
Kuyruksuz, kılaksız bu eşeklerin cahillik ve aymazlıkları canıma yetti. Ki herkes şeyhlik satmakta, şeyhlik taslamaktadır		
تھی زدین و خرد خالی از بصیرت و هوش		شوند هر دوسه روزی مرید نا دانی
Tehi ze-din u hired hali ez-basiret ü huş		Şevend her dü se ruzi mürid-i na-dani
Hergün birer ikişer müridi toplarlar etraflarına ki hepsi de dinden, bilgiden, basiret ve akıldan bihaberdir.		
نه در درون از شعله محبت جوش		نه بر برون او=ز لمعه هدایت نور
Ne der-derun-ı vey ez-şule-i muhabbet cuş		Ne ber-birun-i vey ez-lema-i hidayet nur
Ne dış görünüşlerinde hidayetten ışıklarından bir nur, ne de içlerinde muhabbet ateşinden bir kıvılcım var		
که کاش ازین هزیان زود تر سود حاموش		کهی که در سخن آید هوس کند سامع
Ki kaş ez-in hezeyan zud-ter şevend hamuş		Gehi ki der-suhen ayed heves koned sami
Konuşmaya başlayınca bir şey var diye dinleyiciler hevesle kulak verirler sonra da ne olur şu hezeyan ve saçmalıkları bir an evvel bitirse diye beklerler.		
زار سر نبود غیر دلداد کردن و دوش		وکر خموش شود حاصل مراقبه اش
Ze-bar-1 ser ne-buved gayr-i derd-i gerden ü duş		Ve ger hamuş şevend hasil-ı murakabe-eş
Murakabe sonunda susarsa da boyun ve omuz ağrısından başka bir şey hasil olmaz		
زشر زرق ریا پیشکان ازرق پوش		نگاه دار خدا یا مدام جامی را
Ze-şerr-i zerak-ı riya-pişegan-ı ezrak-puş		Nigahdar-ı Huda-ya müdam Cami-ra
Onun meyhanesi hariminden ise akıl kulağına sarhoşların naraları ve içenlerin sesleri ulaşır		
صدای نعرا مستان و بانگ نوشا نوش		بکوش هوش رسان از حریم میکده اش
Sada-yi nara-i mestan u bang-i nuş-a-nuş		Be-guş-1 huş resan ez-harim-i meygede-eş
Ey Allahım, riyada önde giden ve maviler içinde zahid cübbesi giyenlerden Cami'yi her daim koru.		

زیشان که آید دم بر دم از خشم طوفان باد غم
نبود زبان گوید از جزیره ناله جوان در ا
جانم ز جانان کند چون پیمان کند
جای صفت ز غم فرود لای خمن لیل و

مشکل رسد از موج غم گشتی بسوی س علم
ای کاش ازین سخت سر اگر دون بر بند و محلم
تا شسته جان کند دستش زو اما نیکم
دستی بمن ده ای سبوتایا بر آید از کلم

110b		
مشکل رسد از موج غم کشتی بسوی ساحلم		زینسان که آید دم بدم از چشم طوفان بار نم
Müşkil resed ez-mevc-i gam keşti be-suy-i sahile-m		Z'insan ki ayed dem-be-dem dide-m ez-çeşm-i tufan-ı baran-em
Sanasın ki bu gözlerden yağmur tufanı gibi yaş gelmektedir. Gemi gam dalgalarından ötürü sahil-i selametle ulaşmakta müşkil çekmektedir. Gam dalgaları benim sahilime dert ve müşkül ulaştırmaktadır.		
ای کاش ازین محنت سرا کردون به بندد محلم		نبود زبان کویا مرا جز بحر ناله چون درا
Ey kaş ez-in mihnet-sera gerdun be-bended mahmil-em		Ne-buved zeban-ı guya me-ra cuz behr-i nale çün der-a
Ağlayıp pişmanlık duymada kervanın ayrılış, kalkış çanı gibi beni uyaran bir dil olmadı. Ne olaydı da keşke bu mihnet dünyasından yükümü bağlayıp ayrılıydım		
تا رشته جان نکسلد دستش زدامان نکسلم		جانم وجانان نکسلد پیوند پمان نکسلد
Ta rişte-i can ne-guseled dest-eş ze-daman ne-guselem		Can-em ze-canan ne-güseled peyvend u peyman ne-guseled
Canım canandan yana hiç gevşeklik göstermedi, sözünden caymadı. Elindeki can ipliği gevşemedikçe ben de onun eteğini bırakmam		
دستی بمن ده ای سبو تا پا بر آید از کلم		جامی صفت رفتم فرد در لای خم پی لعل او
Desti be-men deh ey sebu ta pa-ber ayed ez-gil-em		Cami-sıfat ref-em füru der-lay-i hum-i pey-i lal-i o
Cami gibi senin lal dudağının peşinden, onun özlemiyle şarap küpünün tortusuna battım, elini ver bana ey kadeh tekrar toprağımdan dirileyim.		
MİNYATÜR VAR		

این چنین و اله و شیده که رعنشق تو منم
زارم از بجز تو که بخت که همه اصبا
بایسیدی بمن آواز سپاه تو کوی
جان ندانم که در جای کجا خواهد خفت
شد چنان قابلم از درد که در کنگری
روی در کوی عدم کرده ام ای سپاه صبا
تاری از پیشش بر خداسوی من آر
من که در زندگی از خیل منده اموشانم
بامیا آنج من از جام عشقش کرده ام نوش

حاشا که بود بی تو سرز سیتتم
خوبش را چون خس و خاشاک بگویت کفتم
دو چه بودی بسرا که تو بودی در طنم
اینچنین که غم دانه تو بکد اخت تنم
هیچ چیزی نشود دیده بجز پر منم
باید کاری سخنی چند رسان زان دستم
تا به وزند بدان از پس مردن کنستم
چون پیرم که کند یاد در آن آنج منم
چه عجب زانکه باشد خبر از خوشبشتم

وایضاً

ای که دیدی رخ آن دلبر جان شکتم
چه شود که بگذاری که بعد کوزه نیاز
که مرا زنده آن نیست که پشم رخ او
در بکوشش توانم که برم ره باری
روزم از شب بر و شب بر از روز بود
ای اجل زنده ترم شربت در کی پیشان
جای بس که کنم در ددل خویش شرح

بایسیدی بسره کوی بت بیسم تنم
جسم تو بوسه زدم در قدرت سر منم
باری آن جسم که پند رخ او بوسه زدم
سر بران پای که آنجا رسد ایشار کنم
هیچ دشمن بچنین روز مباد که منم
بایکی خون جگر نوشتم و جان چند کنم
جای آن دارد اگر خون بکشد از بچشتم

وایضاً

رسی بوحده وصل تو تازه جان و جانم
غم فراق ندانم چگونه پیش تو گویم
بیش عشق و آیشم که آن سر کور را

بپا که بی تو زده و غم فراق بجانم
که چون رخ تو بر بینم رود ز کار ز بانم
بدره خاک بروم ز که آید آب نشانم

111a		
این چنین واله شیدا که زعشق تو منم		حاش الله که بود بی تو سرزیستم
İn çünin valeh u şeyda ki ze-aşk-i to men-em		Haşa Allah ki buved bi-to ser-i zisten-em
Ben senin aşkından öylesine şaşkın ve çılgın bir haldeyim ki haşa senden başka yaşamımın sebebi, kaynağı kim olabilir ki.		
زارم از هجر تو که بخت که همراه صبا		خویش را چون خس و خاشاک بکویت فکنم
Zar-em ez-hicr-i to ki o baht ki hem-rah-ı saba		Hiyş-ra çun has u haşak be-kuy-et fiken-em
Senin ayrılığından ağlıyorum, bahtım yaver giderse saba rüzgarı beni önüne katıp kendimi çerçöp gibi senin kapına atsın.		
تا رسیدی بمن آواز سپاه تو کهی		ده چه بودی بسر راه تو بودی وطنم
Ta-reside be-men avaz-i sipah-ı to gehi		Veh çe budi be-ser-i rah-ı to budi vatan-em
Zaman zaman askerlerinin sesi bana kadar ulaşır, ne varsa senin kapının eşiğidir benim vatanım		
جان نداتم مه جگر جاي کجا خواهد ساخت		ایتچنین کزغم و اندوه تو بکداخت تنم
Can ne-danem ki diger çay-i koca hahed saht		İn çünin k'ez-gam u enduh-i to be-güdaht ten-em
Senin gamın kederinden erimiş bitmiş bir haldeyken bu can, bilmiyorum ki kendine gidecek bir yer başka neresini bulacak		
شح چنان قالبم از درد که کر در نکری		هیج چیزی نشود دیده بجز پرهنم
Şud çünan kalıb-em ez-zaf ki ger der-nigeri		Hiç çizi ne-şevad dide be-cüz pirehen
Bedenim zayıflıktan öyle bir hale geldi ki baksan gömlekten başka hiçbir şey göremezsin.		
روی در کوی عدم کرده ام ای بیک صبا		یادطاری سخنی چند رسان زان دهنم
Ruy der-kuy-i adem kerde-em ey bad-ı saba		Yadigari suheni çend resan ze-an dehen-em
Ey saba rüzgarı, yüzümü yokluk kapısına çevirmişken, yokluğa yüz tutmuşken bir hatıra olsun, bir kelime ağzımdan nasıl çıksın		
تاری از پرهنش بجر خدا سزی کم آر		تا بدوزند بدان از پس مردن کفنم
Tari ez-pirehen-eş behr-i Huda suy-i men ar		Ta be-duz-end bedan ez-pes morden kefen-em
Allah için gömleğinden bir tel alıp bana getir ki ben öldükten sonra onunla kefenimi diksinler		
من که جر زندکی از خیل فراموشاتم		جون بمیرم که کند یاد در ان انجمن
Men ki der-zindegi ez-hayl feramüşan-em		Çün be-mirem ki koned yad der-an encümen
Ben hayattayken bile unutulmuşlar gürühundan biriyken öldükten sonras beni kim hatırlasın		
جامیا آنچه من از جام غمش کردم نوش		چه عجب زانکه نباشد خبر از خویشتم
Cami-ya ançe men ez-cam-ı gam-eş gerdem nuş		Çe aceb z'an ki ne-başed haber ez-hıyşten-em
Cami ben onun gam kadehinden öylesine kana kana içmişim ki kendimden bi haber olmam şaşılacak bir şey değil.		
وايضاله		
آی که دیدی رخ آن دلبر پیمان شکنم		تا رسیدی بسر کوی بت سیم تنم
Ey ki didi ruh-i an dilber-i peyman-şiken-em		Ta reside be-ser-i kuy-i büt-i sim-ten-em
Ey vaadinde durmayan, vefasız sevgiliyi gören ya gümüş tenli güzelin yanına varan kişi,		

چه شود کر بگذار که بصد کونه نیاز	چشم تو بوسه زخم در قدمت سر فکنم
Çe şevd ger be-güzari ki be-sad gune niyaz	Çeşm-i to buse zen-em der-kadem-et ser figen-em
Ne olur bıraksan da binlerce yakarış ve niyazla, ayağımı öpsem, bastığın yere başımı koysam	
کر مرا زهره آن نیست که بینم رخ او	باری آن چشم که بیند رخ او بوسه زخم
Ger me-ra zühre-i an nist ki bin-em ruh-i o	Bari an çeşm ki bined ruh-ı buse zen-em
Onun yüzünü görme saadetine erişemesem de bari onu gören gözü bir kez olsun öpebilsem	
ور بکویش توأم که برم ره باری	سر بؤ ان پای که آنجا رسد ایثار کنم
V'er be-guy-eş ne-tuvan-em ki ber-em reh bari	Ser ber-an pay ki anca resed isar konem
Eğer sokağına, kapısına yol bulamasam da bari başımı oraya ulaşmanın yoluna feda etsem	
روزم از شب بتر و شب بتر از روز بود	هیچ دشمن بچنین روز مبادا که منم
Ruz-em ez-şeb beter ve şeb beter ez-ruz buved	Hiç düşmen be-çünin ruz mebada ki men-em
Gündüzüm gecemden, gecem gündüzümden beter oldu. Kimse bana o günüm gibi böylesine düşman olmadı.	
ای اجل زودترم شربت مرکی بچشان	تا بکی خون جگر نوشم و جان چند کنم
Ey ecel zudüter-em şerbet-i murgı be-çeşan	Ta be-key hun-ı ciğer nuş-em u can çend konem
Ey ecel en kısa vakitte bana ölüm şerbetini tattır, ne zamana kadar böyle kederimden ciğer kanımı içmeye ve can verip durmaya devam edeceğim.	
جامیا بس که کنم درد دل خونین شرح	جای آم دارج اگر خون بچکد از سخنم
Cami-ya bes ki konem derd-i dil-ı hunin şerh	Cay-i an dared eger hun be-çeked ez-suhen-em
Cami kanlı gönlümün derdini o kadar çok anlatıp durdum ki, kalemimden kelimelerimden kan damlasa yeri var.	
وايضاله	
زهی بوعده وصل تو تازه جان و جهانم	بیا که بی توز جرح و غم فراق بجانم
Zehi be-vade-i vasl-ı to taze can u cihan-em	Beya ki bi-to ze-derd u gam-ı firak be-cane-m
Nicedir sanle buluşma gününü kollayarak sürekli yeniden can ve hayat buluyorum gel zira sensiz ayrılığın verdiği gam ve keder canıma yetti	
غم فراق ندانم چگونه پیش تو کویم	که چون رخ تو به بنم رود زکار زیانم
Gam-ı firak ne-danem çe gune piş-i to guy-em	Ki çun ruh-i to be-bin-em reved ze-kar zeban-em
Ayrılığın kederinde senin huzurunda nasıl şikayet edeyim bilmiyorum. Zira yüzünü gördüğü anda dilim tutuluyor.	
بیحش منصب فراشیم که ان سر کو را	بدیده خاک برویم زکریه آب فشانم
Be-bahş munsab-ı firaş-im an ser-i ku-ra	Be-dide hak be-rub-em ze-girye-i ab-feşan-em
Yataklara karışmışım, yatak yorgan yatıyorum bağışla da şifa için olsun kapığının eşliğinden toprak alıp ağlamaktan gözyaşı pınarına dönen gözüme süreyim	

جای آنست که عمر کذراست خوانم
مآدرن انجن از دیده و رانت خوانم

بموجس از من دل داده روان میگذری
جای از من چه نه دیدار تان دیده بسوش

بی تو بر می شرمم که بد بخت ای مردم
کرج باشد صد کسم همراه شما مردم

سوی محرابی بی عیسا و ناسا مردم
تا تو رفتی از برم با کس نه دارم الفتی

127b		
جاي آن نست گذرانت خواتم		خمجو عمر از من دلداده روان ميگذري
Cay an-nist ki ömr-i güzeran-et hanem		Hem-çü ömr ez-men dildade revan mi-güzeri
Gönlümü verdiğim güzel, ömrüm gibi yanımdan akarak gidiyor, geçen ömrü geri çağırarak, istemek akıl işi değildir, mevzu bahis olamaz		
تا درين انجمن از دیده و رانت خواتم		حامي از هر چه نه جيچار بتان دیده پوش
Ta der-in encümen ez-dide vü deranet hahem		Cami ez-her çe didar-ı bütan dide be-puş
Cami her ne kadar heykel gibi güzellerin yüzü gözlere kapalı değilse de bu kıyamet kalabalığında onu görmekten bahsedemem		
MİNYATÜR VAR		
بي تو بر من شهر تنك امد بصحرا ميروم		سوي صحرا بي بي عيش و تماشا مروم
Bi-ta ber men şehr teng amed be-sahra mi-revem		Suy-i sahrayı ne pey-i iyş u temaşa mi-revem
Dağa bayıra eğlence, seyran olsun diye gitmiyorum. Sensiz şehir bunaltıcı geldiği ve çekilmez olduğu için gidiyorum.		
کر چه باشد صد کسم همراه تنهامروم		تا تو رفتي از برم باکس ندارم الفتی
Gerçi başed sad kesem hem rahı تنها mi-revem		Ta to refti ez-ber-em ba-kes ne-död-em ülfeti
Sevgi dalı beri ülfet edecek konuşup dertleşecek hiç tanıdık dağ kalmadı. Yüzlerce kimse olsada yanında yalnız yürütüyorum.		

<p>تج جایی از وحشت منهایم نبود ملال پای بختیگر بلامر سو طبعکار تو ام فی المثل که زیر پای من بود کل جاسبر در سلوک عشق تو چشم بگریه پیش راه کتبی ای جان رو که بی جانان نخواهم زنده</p>	<p>موش جانم خیال نشسته جاسبروم عاشق و دیوانه ام ز بخت بر پایسروم که نه سوی نشسته بر چاره و خار ایسروم در تجرد کام بر کام مسیحا بسروم کت جایی صبر کن کار روز و در ایسروم</p>
--	---

و ایضا

<p>در حالی ایم میان خلق رسوا می شوم ناگوار جایی من دیوانه سپدا می شوم تا بدین حدی خراب شکل زبانی شوم چون درین بستان من از بخت می شوم ملت از حد شدش بر فنا خای شوم دای جان من در آن شبها که تنها می شوم بید و پیش از من چاره سر جایی شوم</p>	<p>کرمی باشم بکنج خانه شبدا می شوم آبی خوش آنم که جو طندان میزید سنگ خفا لطف پنهانی و ناز آشکارم می کشد باغبانها بر کل چیدن هجو از ارمن کت روزی خواست کشتن برت خردگون روزها باین آینه که نه باشد بگذرد جاسیاری وی خلاصی چون بود چون در عشق</p>
---	--

و ایضا

<p>خواهم که باز گوید تا باز بشنوم خواهم که بار دیگر از آغاز بشنوم قانون سحر و قاصد نماز بشنوم باشد که چون سخن کنی آواز بشنوم مانی منون عقل دعا باز بشنوم آیم حدیث سر و سر از از بشنوم بسند که زبان کسی این را از بشنوم</p>	<p>از هر که نامت ای بت غماز بشنوم صدر حکایت تو پایان اگر رس بعلم غمزه تو بود سر کجا که من شب بر پای روزن و بام تو جا کنم خواهم بزد عشق تو نند و در کون خست در سجده ز شوق قدت سوی غیبان جانی نمند دار عشق را درون جان</p>
--	--

128a

هیچ جای او وحشت تنهام نبود ملال	مونس جاتم خیال تست هر جامیروم
Hiç cayi ez-vahşet tenha-yim ne-buved melal	Munis-i can-em hayal-i to-est her ca mi-revem
Sen benden gittin gideli kimseyle ülfetim yok.	
پا بزنجیر بلا هر سو طلبکار تو ام	عاشق و دیوانه ام زنجیر بر پامیروم
Pa be-zincir-i bela her-su talebkar-ı to-em	Aşık u divan-em zincir ber-pa mi-revem
Ayağında bela zincirine oldurmaksızın hed yerde seni ararım. Yolunda deli divane olmuş zincirine vurulmuş deli gibi senin aşkınla dolaşır dururum.	
فی المثل طر زیر پای من بود کل یا حریر	کر نه سوی تست ره بر خار و خارا میروم
Fi'l-mesel ger zir-i pay-i men buved gül ya harir	Ger ne suy-i to-est rehber-i har u hara mi-revem
Diyelim ki ucu sana varmayan yolda ayağımın altına güller, ipekler serseler de men yine senin dikanlı taşlı yollarında yürümeyi tercih ederim.	
در سلوک عشق تو هیچم نکیرد پس راه	در تجرد کام بر کام مسیحا میروم
Der-süluk-i aşk-ı to hiç-em ne-gired piş-i rah	Der-tecerrüd kam-ber-kam-ı Mesiha mi-revem
Senin aşkının yolunda kimse yolu kapatamaz. Adım adım Hz. İsa'nın yolundan giderim	
گفتم ای جان رو که بی جانان نخواهم زندگی	گفت جامی صبر کن کامروز و فردا میروم
Goftem ey can rev ki bi-canan ne-hahem zindegi	Goft Cami sabr kon ki imruz u ferda mi-revem
Dedim ey canım sen de git, canansız bir hayat istemem, dedi. Cami sabret bugün yarın ben de gidiciyim.	
وايضاله	
کر همی باشم بکنج خانه شیدا می شوم	ورهمی آم میان خلق رسوا می شوم
Ger hemi başem be-künc-i hane-i şeyda mi şevem	V'er hemi ayem meyan-ı halk rüsva mi-şevem
Evin bir göşesinde kısılıp kalsam deli olurum, çılgına dönerim, halkın içine çıksam rezil rüsva ederler beni, aşağılarlar.	
آی خوش آندم کو جو طفلان میزند سنک حفا	تا که از جایی من دیوانه پیدا می شوم
Ay huş an-dem ku çü tıflan mi-zened seng-i cefa	Ta ki ez cay-i men divane peyda mi-şevem
O ne güzel bir andır ki deli divane olduğumuzdan beri, çocuklar gibi cefa taşı ile taşlar beni	
لطف پنهانی نازا آشکارم می کشد	تا بدین حد بی خراب شکل زیبا می شوم
Lütf-ı pinhani vü naz aşikar-em mi-keşed	Ta bed-in hadd ne-harab-şekl ziba mi-şevem
Derin ve gizli bir lütufla nazımızı aşikare çekmektedir, o kadar ki harap olmak ne kelime güzel olmuşuz.	
باغبانا بھر کل چیدن جو ازار من	چون درین بستان من از بھر تماشا می شوم
Bağbana behr-i gül-çiden me-cu azar-ı men	Çün der-in bostan men ez behr-i temaşa mi-şevem
Ey bahçıvan, gül derme bahanesiyle beni incitmeye kalkma, zira ben bu bahçeye gezip temaşa için gelmişim	
گفت روزی خوهمن کشتن بدست خود کنون	مهلت از خد شد بھر تقاضا می شوم
Goft ruzi hahem-et goşten be-dest-i hud eknun	Mühlet ez-had şüd ber-eş behr-i tekaza mi-şevem
Birgün kendi elinle beni öldürmek istediğini söyledi, şimdi artık zamanı geldi de geçiyor, hadi borcunu öde ne duruyorsun	

روژها با این آن هر مةنه باشد بگذرد		وای جان من در ان پبها که تنها می شوم
Rüz-ha ba-in an her güne başed be-gezere		Vaycan-i men der an pebha ki تنها mi-şevem
Günler gündüzleri nasılsa şunla bunla o bu derken oyalanmakla uğraşıp gidiyor ben asıl sensiz geçirdiğim gecelere yanarım.		
جامیا وؤیبه خلاصی جون بود جون درد عشق		میروود پیش از من بیچاره هر جامی شوم
Cami-ya ruy-i halasi key buved çün derd-i aşk		Mi-reved piş ez-men-i bi-çare her Cami-şevad
Ey Cami, aşk derdinden halas bulmak ne mümkün, nerde olur olsun, nereye gidersem gideyim o, ben zavallı biçareden daha önce orada hazır olur.		
وايضاله		
از هر که نامت ای بت غماز بشنوم		خواهم که باز کوید تا باز بشنوم
Ez-her ki nam-et ey büt-i gammad be-şinev-em		Hahem ki baz guyed ta baz be-şinev-em
Ey bakışlarıyla herkesi aldatan güzel, kimin ağzından ismini duysam isterim ki obir daha söylesin ben bi daha dinleyeyim		
صدره حکایت تو پایان اگر رسد		خواهم که بار دیگر از آغاز بشنوم
Sad-reh hikayet-i to be-payan eger resed		Hahem ki bar-i diger ez ağaz be-şinev-em
Senin yüz türlü anlatılan hikayen sona erse de isterim ki bir daha tekrar baştan dinleyeyim		
تعلیم غمزه تو بود هر کجا که من		قانون سحر و قاعده ناز بشنوم
Talim-i gamze-i to buved her koca ki men		Kanun-ı sihr ü kaide-i naz be-şinev-em
Her nerde ki ben naz kuralını ve sihir kaidesini dinlerim orda senin gamzenin talimi vardır.		
هر شب به پای روزن و بام تو جاکنم		باشد که جون سخن کنی آواز بشنوم
Her şeb be-pay-i revzen ü bam-i to ca-konem		Başed ki çün suhen koni avaz be-şinev-em
Sesli konuşursun da belki duyuram diye her gece senin pencere ve damının altında yerimi alırım		
خواهم بزد عشق نو نقد دو کون باحت		تاکی فسون عقل دغا باز بشنوم
Hahem be-zed aşk-ı to nakd-i dü kevn baht		Ta key füsün-ı akl u dağa baz be-şinevem
Senin aşkının tavla oyununda her iki dünyanın varını yoğuna oynamak isterim, zira daha ne zamana kadar akıl uydurmacasını ve boş hayalleri dinleyeceğim.		
هر صبحدم زشوق قدت سوی باغبان		آیم حدیث سرور افراز بشنوم
Her subh-dem be-şevk-i kadd-et suy-i bağban		Ayem hadis-i serv-i ser-efraz be-şinev-em
Her sabah vakti senin endamının özlemiyle, göğse uzanan servi ile konuşup halleşmek için bahçeye yollarım.		
جامی نُهفته دار غمش را درون جان		مبسنند کز زبان کس این راز بشوم
Cami nühuft-e dar-ı gam-eş der-derun-ı can		Me-pesend k'ez zeban-ı kes in raz be-şinev-em
Cami, onun aşkının kederi can kafesi içinde gizlidir. Bu sırrı başkalarının ağzından duymak hoş olmaz.		

بکشی برقع زان دورخ تا چشمم اینم بر زمین
 شما یکی تر چون گشتم از تو عیان دل چنین
 در کلستان حسن از آن بالا در خسار حسین
 جانم فدای سابقی کانه زدم که جانم ستم
 شد سوسن مای زان دلبستی می رود آرد

میند بگلستان حور شبده عالم تاب دو
 کز زلفت مستکین سوی او افکنده قلاب دو
 یکم شاخ نازک بین که در بسته گل سیراب دو
 نخل از دایان دلبسته یکی عصاب دو
 برمی که شد گردان در و جام شراب نایاب دو

ای پرستیده بر جوانان زره مرد

موی سفید در پل زلف سیه مرد

152b		
بیند بعکش آسمان خورشید عالم تاب دو		بکشای برقع زان دو رخ تا چشم انجم بر زمین
Bined be-aks-i asuman hurşid-i alem-tab dü		Be-guşay burka ze-an dü ruh ta çeşm-i encüm ber-zemin
İki yanağının üzerindeki örtüyü aç ki yeryüzündeki kalabalıkların gözleri gökyüzüne yansıyan yüzünle gökte iki güneş görsün		
کز زلف مشکین سوی او افکنده قلاب دو		تنهاییکی تن چون کشم از تو عنان دل چنون
K'ez zülf-i müşğın suy-i o efgende-i kılab dü		Tenha yeki ten çün keş-em ez-to inan-ı dil çünün
Bir gönüm var, onu da senin yolunda nasıl dizginleyeyim senin misk kokulu iki yandaki zülüflerin onun bedenini de ikiye bölmüş		
یک شاخ نازک بین کزو رسته طل سیراب دو		در کلهستان حسن از ان بالا و رخسار و جبین
Yek şah-ı nazık-bin k'ez-o roste fül-i sir-ab dü		Der-gülistan-ı hüsn ez-an bala vü rühsar u cebin
Güzellik bahçesinde uzun boylu, alını parlak ve yüzü aydınlık, nazık ve ince bakışlı bir dal bak ki ondan iki tane taze gül yetişmiş.		
نقل از دهان و لب دهد پسته یکی عناب دو		جانم فدای ساقی کاندم که نوشم جام و
Nukl ez-dehan u leb dehed peste yeki unnab dü		Can-em feda-yı saki ki an-dem ki nüviştem cam-ı o
Ağzından çerez, dudağından fıstık ve iki hünnap yerken onun şarabını içtiğim anda o saki için canım feda olsun.		
بذمی که شد کرد ان در و جام شراب ناب دو		شد هوش جامی زان دو لب نستی بلی زود آورد
Bezmi ki şud gerdan der-o cam-ı şarab-ı nab dü		Şud huş-i Cami ze-an dü leb-i mesti beli zud avered
Mecliste saf şarab kadehi elden ele iki dolaştıkça Cami'nin insanı sarhoş eden o dudaklardan aklı bir an gitti sonra geri geldi.		
MİNYATÜR VAR		
موی سفید در پی زلف سیه مرو		ای پیر کشته بحر جوانان زره مرو
Muy-i sefid der-pey-i zülf-i siyeh me-rev		Ey pir-i geşte behr-i civanan ze-reh me-rev
Ey yıllanmış ihtiyar, gençlerin yolundan gitme, gençlik peşinde koşup durma kırılmış saçlarınla siyah zülüflü güzelin peşinden koşma		

بگریه شباب خود اندر محاسن شب
و بنال قد ز اختره طفلان بی نگاه
فکر حساب هر کجی در استی کمن
دل پر سوس مزاحمت ایل دل کمن
خواهی بصوب کعبه تحقیق ره بری
دام حیات جز بی صید کمال نیست

زین پیش در نظاره روی جوهر مرد
با قات خمیده و بار کفش مرد
پیش بان راست قد کج کنگه مرد
بجان زیر حشره قد سوس خانقاه مرد
پلی بر پی منگد کم کرد ده مرد
صیدی کند در جای ازین داکمه مرد

و ایضا

خدی که ترا ز تاب می رنجیده از جبین فرد
عارضت در عرفی باز لطافت هوا
ببر خط غبیرت کردت بر آمد
چلو که جمال خود منظر دیدم سار اگر
دانت در آن چه ذوق دل ز جهان در آشت
کرد زلف کرد پاک بطرفی استین
جای خسته دل ز غم خاک چه سان کند

سوج ملاحت آمد با بر سر عقل و دین فرد
نظر ششم آمد بر رخ با سببین فرد
یا صفت مور را شده پای در انجین فرد
در دل سنگ نایدت خاطر نارین فرد
کاش نمی کد اشکی کبوس می غبیرت فرد
دست فشان که بر زون مسک را استین فرد
کرده اش گرفت خون روی همه زین فرد

و ایضا

ای جاودان بصورت ایمان بر آمد
ارزوی دان ظاهر و منظر یک لبک
بی صورت عشق ولی عشق صورتش
مردف عارفان بر صورتی که است
در موطن ظهور و بطون نیست بجز او
کاش کشید با ذب عاشقی خنان

کلامی نمود ظاهر و که منظر آمد
در حکم عقل این در آن دیگر آمد
غالب شده بکسوت صورت در آمد
در چشم منکران چه غم ار منکر آمد
هر چند که ظهور و بطون بر تر آمد
با داغ عاشقان بلا پرور آمد

153a		
بنکر به شباب خود اندر محاق شیب		زین پیش در نظاره روی چو مه مرو
Be-niger be-şebab-ı hod en-der muhak-ı şeyb		Z'in piş der-nezare-i ruy-i çü meh me-rev
İhtiyarlığa merdiven dayadığım şu gerçek karşısında şu gençlik şu haline bak bundan geri ay yüzlü güzele bakacam diye kendini paralama		
دنبال قد فراخته طفلان بی کنه		با قامت خمیده زیار کنه مرو
Dünbal-i kadd-i ferahte-i tıflan bi-günah		Ba-kamet-i hamide ze-bar güneh me-rev
Günah yükünden iki büklüm olmuş, şu kambur halinle servi boylu, günahsız, masum çocukların peşinden gitme		
فکر حساب هر کجا و راستی بکن		پش بتان راست قد کج کله مرو
Fikr-i hesab-ı her keji vü rasti be-kon		Piş-i bütan-ı rast-kad kej-külâh me-rev
İyi mi kötü mü olur diye her şeyi hesap ederek yap, endamı düzgün güzellerin peşinden serseri külhanbeyi gibi seğırtme		
دل پر هوس مزاحمت اهل دل مکن		بتحانه زیر خرقة سوي خانقه مرو
Dil-i pür-heves-i müzahamet-i ehl-i dil me-kon		Büthane zir-i hırka suy-i hankah me-rev
Gönül ehli olanların ümit ve özlemle dolu gönüllerini incitme cübbenin altına gizlediğin puthane ile tekkeye gitme		
خواهي بصوب کعبه تحقیق ره بري		بي بر بي مقلد کم کرده ره مرو
Hahi be-savb-i kabe-i tahkik reh bori		Pey-ber-pey-i mukallid-i gom-kerde reh me-rev
Hakikat kabesine götüren bir rehber istiyorsan yolunu kaybetmiş taklitçinin ardından gitme		
دام حیات جز پی صید کمال نیست		صيدي نکرده جامي ازین دامکه مرو
Dam-ı hayat cuz pey-i sayd-ı kemal nist		Saydi ne-kerde Cami ez-in damgah me-rev
Hayat tuzağı, kemal, olgunluk avının peşinden koşmaktan ibarettir, avlanmadan Cami, bu tuzak yerinden gitme		
وايضاله		
خوي که ترا زنا ب مي ریخته از چنین فرو		موج بلاست آمده بر سر عقل دین فرو
Huy ki ter ze-nab-ı mey rihte ez-çünün füru		Mevc-i bela-st amede ber-ser-i akl u din füru
Saf şaraptan daha taze ve parlak dökülen ter, akıl ve dini alıp götüren bir bela dalgasıdır		
عارض تست در عرق یا زلطافت هوا		قطره شبنم آمده بر رخ یاسمین فرو
Arız-ı to-est der-arak ya ze-letafet-i hava		Katre-i şebnem amede ber-ruh-i yasemin füru
Ter içinde kalmış senin yanağın, yüzündür ya da havanın letafetinden yaseminin yüzüne çiğ tanesi düşmüş		
سبزه خط عنبرین طرد لب بت بر آمده		یا صف مولا راشده پای در انکبین فرو
Sebze-i hatt-ı anberin gird-i leb-et ber-amede		Ya saff-ı mur-ra şude pay der-i engebin füru
Dudağının etrafında anber gibi kokulu ve siyah renkli ayva tüyleri bitmiş ya da karınca sürüsünün ayağı bala batmış		
جلوه که جمال خود منظر دیده ساز اگر		در دل تنک نایدت خاطر نازنین فرو
Cilvegeh-i cemal-i hod manzar-ı dide saz eger		Der-dil-i teng ne-ayed-et hatır-ı nazenin füru
Nazenin hatırın dar gönüle girmiyor, sığmıyor madem, güzel yüzünün seyran eylediği yeri gözümüze manzara yap		

کاش نمی گذاشتی کیسوی عنبرین فرو		داشت در آن چه ذقن دل زجهان فراغتی
Kaş ne-mi-güzaştı gisuy-i anberin fûru		Daşt der-an çeh-i zekan ze-cihan feragati
Gönül bütün dünyadan geçmiş bir şekilde senin çene çukurundadır, keşte anber kokulu siyah kaküllerini aşağı salıvermeseydin		
دست فشان که ریزوت مشک زاستین فرو		کرد ززلف کرده پاک بطرف استین
Dest-feşan ki rized-et müşk ze-astin fûru		Gerd ze-zülf kerde-i pak be-taraf-ı astin
Misk kokusunu elbisenin yeninden aşağı akıtarak ve etrafa saçarak uzun saçlarını sürüye sürüye kapısının eşiğine doğru yürüdü		
کز مژه اش گرفت خون روی همین زمین فرو		جامی خسته دل زغم خاک چه سان کند بسر
K'ez muje-eş girift hun ruy-i hemen zemin fûru		Cami-i haste-dil ze-gam-ı hak çe-san koned be-ser
Gönlü kırık Cami, gam ve kederden başına öylesine toprak saç ki birpiğinden (dolayı) akan kanlı gözyaşı bütün yerini tuttu.		
وايضاله		
طاهي نموده ظاهر و که مظهر آمده		ای جاودان بصورت اعیان بر آمده
Gahi nümude zahir ve geh mazhar amede		Ey cavidan be-suret-i ayan ber-amade
Ey ebedi ve kalıcı olan gözle bakınca ayan görünürsün, bazen zahir bazan da mazhar (herşeyin kendisinde tecelli ettiği) olarak görünürsün		
در حکم عقل این ذکر آن دیگر آمده		از روی ذات ظاهر و نظهر یکست لیک
Der-hükm-i akl in diğer an diğer amede		Ez-ruy-i zat-ı zahir ü mazhar yeki-ist lik
Zati olarak, dış görünüş itibarıyla zahir de mazhar da birdir ancak akıl hükmünce o başka bu başka şeylerdir		
غالب شده بکسوت صورت در آمده		ی صورتست عشق ولی عشق صورتش
Galib şude be-kisvet suret ber-amede		Bi-suret-est aşk veli aşk suret-eş
Aşk mücessem değildir, eti kemiği yoktur ancak onun aşkı görünür oldu ve elbiseye galip gelip suret, şekil olarak ortaya çıktı		
در چشم منکران چه غم ار منکر آمده		معروف عارفانست بمر صورتی که هست
Der-çeşm-i münkiran çe gam er münker amede		Maruf-ı arifan-est behr-i sureti ki hest
Bütün varlığının sureti Arifler tarafından bilinir inkarcılar bunu kabullenmemiş, inkar etmiş kimin umrunda.		
هر چندکز ظهور و بطون بر تر آمده		در موطن ظهور و بطون نیست غیر او
Her çend k'ez zuhur u butun ber-ter amede		Der-mavtın zuhur u butun nist gayr-i o
Dış alemde görünür ve iç alemde ondan gayrısı yoktur, görünen ve görünmeyen varlıklar aleminde tek o vardır. Her an gizli açık en yücesi o vardır.		
با داغ عاشقات بلا پرور آمده		کاهش کشیده جاذبه عاشقی عنان
Ber-şekl-i dilberan peri-peyker amede		G'ah-eş keşide cazibe-i aşiki inan
Gah olur, bir aşkın cazibesini çekerek gönül çalan güzeller kılığında peri yüzlü bir güzel olarak görünür, ortaya çıkar		

می نهم از دور بر خاک درت پیشینه
بروی نشان تا کند زان حرمه پراشینه

هر کرم چون نیت ره در پیشگاه وصل تو
پرسد جامی ز جام نهم خوردت حرمه

بناز بر همه خوبان که نازینن جهان
ولی چه سود که قدر جان خویش ندانند

تو شمع مجلس انسی و شاه عالم جان
عجب صبح و بلخی عجب چلی و حیل

178b		
هرکز چون نیست ره در پشکاه وصل تو		می نهم از دور بر خاک درت پیشانی
Hergiz çün nist reh der-pişgah-ı vasl-i to		Mi neh-em ez-dur ber-hak-ı der-et pişani
Her ne kadar hiçbir zaman sana giden yolun önünden bile geçemesem de kapının toprağına uzaktan başımı koyarım		
پر شد جامی جام زحام هیم خوردت جرعه		بروی افشان تا کند زان جرعه پر افشانی
Pir şud Cami ze-cam-ı nim-hord-et cürai		Be-ruy efşan ta koned ze-an cüra-i pür-efşani
Cami senin kadehinin tortusunu yarıya içerek ihtiyarladı bu tortuyu yüze serp ki baştan ayağına ona bulansın		
MİNYATÜR VAR		
تو شمع مجلس انسی و شاه عالم جانی		بناز بر همه خوبان که نازنین جهانی
To şem-i meclis-i ünsi vü şah-ı alem cani		Be-naz ber heme huban ki nazenin-i cihani
Can aleminin şahı ve ünsiyet meclisinin mumu sensin, cihanda en nazenin sensin bütün güzellere naz edersin		
عجب صبیح و ملحي عجب جلیل و جمیلی		ولی چه سود که قدر جمال خویش ندانی
Aceb sabih u melihi aceb celil u cemili		Veli çe sud ki kadr-i cema-i hiyş ne-dani
Ne harika bir güzellik, tatlılık bu ne letafet, ancak kendinin kadr ü değerini bilmedikten sonra ne fayda		

بچو سوز جهانی بجزده راحت جانے ملطف قامت و بلبلان بلای پر و جوانے کھی پر سس کہ بی ما جکو نہ می کہ رانے کہ خوانیم سگ خود کہ جہ سوی خوش گونا ہر کجا کہ رسد فکد او تو بر تر از اسنے	پچو صورت چینی بغمزه آفت دینی بمهر ز کس پستانه آفت زن و مردی خونک آہ بزحیح از غم تو میکند زانم کویت سوی خود خوان مرا جوششم از تو صفای حسن تو کشن جہ حد جایی دل
---	---

وایضہ

عم نبت جو در میان سبابے کان مرک بود نہ زندگانے جون جلوہ کنان سمندر آنے داریم موای جان فشانے کینیم ترا دگر تو دستنے	سر چہ ز چشم ما مانیے بل روی تو زیستن خواہم خواہم بر تو خاک کردم کو رخ کہ پیش رویت امروز جای زغم بوس خرابت
--	---

وایضہ

می کن نظری بنا تو اسنے ما گوش کیشده ککاسنے مایم و یمن جتہ جاسنے خشنده ز تو باہ سحر لے نایافته زان میان نشانے در پای تو ریش رو اسنے صاحب نظری و نکبتہ دانے	ای فتنہ چشم تو جہانے پوستہ بنصہ ما ز ابر و مرک برت آورد مناسبے منم سنگی بر آستات ریشہ عشق کی توان یافت کراسک جو در قبولت افتد شد جانان دمان و عارضہ
---	---

وایضہ

بران آزاده کی کرد آفرینے	بکوی می فروشان خود بیچنے
--------------------------	--------------------------

179a		
بعشوه شور جهاني بجنده راحت جاني		بچهه صورت چيني بغمزه آفت ديني
Be-işve şur-i cihani be-hande afet-i cani		Be-çehre suret-i çini be-gamze afet-i dini
Yüzün Çin işi bir tablo gibi, gamzen dini imanı alır götürür, işvenin cihanı birbirine katar, gülümsemen canları alır		
بلطف قامت و بالا بلاي پر و جواني		بسحر نرکس مستانه آفت زن مردی
Be-lütf-ı kamet ü bala bela-yı pir u civani		Be-sihr-i nergis-i mestane afet-i zen u merdi
Nergis gibi mahur gözlerinin sihri kadın erkek herkesi kendinden geçiriyor, uzun boy ve latif endamın yaşlı genç herkesi kırıp geçiriyor.		
کهي پيرس که بي ما جگونه مي گذراني		حدنک آه زچرخ از غم تو ميگذرانم
Gehi be-pors ki bi-ma çe-gune mi-güzerani		Hadeng-i ah ze-çarh ez-gam-i to mi-guzeranem
Sana olan aşkıımızın kederiyle feleğin ah oklarının çenberinden geçiyoruz ara ara söyle hele bizsiz nasıl geçiyor günlerin		
که خوانيم سگ خود کرچه سوي خويش نحواني		نکوبمت سوي خود خوان مرا بدین خوشم از تو
Ki hanim seg-i hod gerçi suy-i hiyş ne-hani		Ne-guy-em-et suy-i hod-han me-ra bed-in huş-em ez-to
Sana beni yanına çağır demiyorum, bu halde de halimden memnunum ki sen bizi çağırmasan da bize köpeğin muamelesi yapman yeter		
بهر کجا که رسد فکر او تو بر تر از اني		صفات حسن تو کفتن چه حد جامي بي دل
Be-her koca ki resed fikr-i o to ber-ter ez-an		Sifat-ı hüsn-i to goften çe çe hadd-i Cami-i bi-dil
Senin güzelliğini vasfetmek aşık Cami'nin ne haddine, o senin hakkında ne düşünürse sen ondan da üstünsün		
وايضاله		
غم نيست جو در میان جاني		هر چند زچشک ما نهاني
Gam nist çü der-miyan-ı cani		Her çend ze-çeşm-i ma nihani
Bizim gözümüzden gizli olsun da keder değil zira canımızın tam ortasındasın		
کان مرگ بود نه زندکاني		بي روي تو زیست نحواهم
Kan-ı merg buved ne zindegani		Bi-ruy-i to zisti ne-hahem
Sensiz hayatı neyleyim, o yaşamak değil bir ölüm hazinesi olur		
چون جلوه کنان سمند راني		خواهم بره تو خاک کردم
Çün cilve-konan semend rani		Hahem be-reh-i to hak kerd-em
Cilveli nazlı atını koşturduğun yoluna toprak olmak isterim.		
داريم هواي جان فشاني		کو تيغ که پش رویت امروز
Darim heva-yi can-feşani		Gu tiğ ki piş-i ruy-et imruz
Yüzünü önündeki kılıcı bugün salıver zira can vermek hevesiyle doluyum		
کفتين ترا دکر تو داني		جامي زغم تو بس خرابست
Goft-im to-ra diger to dani		Cami ze-gam-i to bes harab-est
Cami senin kederinden oldukça harap durumda, bizden söylemesi artık sen bilirsin.		

وايضاله		
اي فتنه چشم تو جهاني	مي کن نظري بناتواني	
Ey fitne-i çeşmi- to cihani	Mi-kon nazari be-natuvani	
Ey gözlerinin fettanlığı bütün cihanı tutan güzel, şu zaif ve kimsesize bir nazar eyle		
پيوسته بقصد ما زا برو	تا کوش کشيده کماني	
Peyveste be-kasd-ı ma ze-ebru	Ta guş keşidei kemani	
Kaşların yayını kulağına kadar çekerek sürekli canımıza kasdetmekte		
هرکس برت آورد مناعي	مام و همين حقير جاني	
Her kes ber-et averd metai	Maim u hemin hakir cani	
Herkes sana bir mal, eşya getiriyor, bizimse bir tek hakir ve fakir canımız var		
هستم سککي برآستانت	خرسند زتو باستحاني	
Hest-em ber-asitanet	Harsent ze-to be-üstühani	
Kapının eşğinde verdiğin kemiğe razı olan bir köpekiğim		
سر رشته عشق کي توان يافت	نا يافته زان میان نشاني	
Ser-rişte-i aşk key tuvan yaft	Na-yafte ze-an miyan nişani	
Ondan ortada bir eser yokken aşk ipliğinin ucunu bulmak ne mümkün		
کر اشک چو در قبولت افتد	کر پای تو ریزمش رواني	
Ger eşk çu der-kabul-et tüfted	Der-pay-i to rize-em-eş revani	
Gözyaşı senin kabulüne şayan olsa onu senin ayağına akıttırdım		
شد جامي اوان دهان و عارض	صاحب نظري و نکته داني	
Şud Cami ez-an dehan u arız	Sahib-nazari vü nükte-dani	
Cami senin ağzın ve yanağından ötürü nazar sahibi (derinlemesine ve ileriye gören) ve nüktedan oldu		
وايضاله		
بکوي مي فروشان خرده بيني	بران آزاده مي کرد آفريني	
Be-kuy-i mey-füruşan-ı hurde-bini	Ber-an azade mi-kerd aferini	
İnce görüşlü ve nazik şarap satıcılarının sokağında herşeyden azade bir huzur ve esenlik bulursun		

زین جرم صبار شاخس آودینت کون	با جره دودیش از کوفساری خون
رفصل کلی کراثر جرخ برین	آید ز زمین برون کل پرده نشین
ایم بهر خاک تو شاد با کل	همراه برون آمد. باشی زمین
ای صفوت روح اعظم آینه تو	وی ظلمت خاک آدم آینه تو
روی دگرست در آینه ترا	ای مرد. هرار عالم آینه تو
ای حسن بنان ماه سیمار تو	وی جانیشان میل دل ما از تو
خون شد دل ما ز دست ایشان	زیشان نایم باز خود یا از تو
نام تو که فاشی غیث بدازد	سینه در فتوح بکشاید ازو
نگار می کشم ما با او از بلف	تا نمجو زبان کوس پاس بدازو
با من ملکوت کل شش بیده	طول من ارتصا ک ذخرا لعدو
این بس که دلم جز تو نخواهد گامی	تو خوا. بده کام دلم خواه بده
ای در دل تو من از مشکل ز منم	مشکل شود آسوده تر ا دل ز منم
چون تفرقه دلت حاصل ز منم	دل را پیک سپارد کس ز منم
در غم تم از صبا که چون پیکه و که	کستار رود بکوی آن ز پناه

199b		
با چهره دویدش از نکونساری خون		زین جرم صبا وشاخش آویخت نکون
Ba-cehre vü dideş ez-nigun-sari-yi hun		Z'in cürm saba ze-şah-eş aviht nigun
Bu suçundan dolayı saba rüzgarı, dalından baş aşağı asılmış. Yüzü gözü baştan aşağı kan içinde kalmış.		
وايضاله		
آید ززمین برون کل پرده نشین		هر فصل کلي کزائر چرخ برین
Ayed ze-zemin gül-i perde-nişin		Der-fasl-ı güli k'ez eser-i çarh-ı berrin
Gül mevsiminde yüce feleğin dönüşünün etkisiyle, perde ardından oturan gül yerden çıkarak yüzünü gösterdi.		
همراه برون آمده باشي وومین		آم بسر خاک تو شاید با کل
Hem-rah birun amede başi ze-zemin		Ayem be-ser-i hak-i to şayed be gül
Topraktan dirilip bana yar olasin diye elimde gülle mezarının başına gelsem yaraşır.		
وايضاله		
وي ظلمت خاک آدم آينه تو		اي صفوت روح اعظم آينه اتو
V'ey zulmet-i hak-i adem ayine-i to		Ey safvet-i ruh-i azam ayine-i to
Ey yüce ruhun saflık ve temizliğini bir ayna gibi yansıtan sen, ey Adem'in toprağının karanlık ve kirliliğini yansıtan sen.		
اي هژده هزار عالم آينه تو		روي دکرست در هر آينه ترا
Ey hejdeh hezar ayine-i to-ra		Ru-yi diger-est der-her ayine-i to-ra
Her işinde ayna gibi iki yüzlü olan sen, ey onsekiz bin alemin aynası olan sen		
وايضاله		
وي جانبشان ميل دل ما از تو		اي حسن بتان ماه سيما از تو
V'ey canib-eşan meyl-i dil-i ma ez-to		Ey hüsn-i bütan-ı mah-sima ez-to
Ey, ay gibi güzel ve parlak yüzlü güzellerin güzelliği sendendir. Gönlümüzün onlara meyletmesi sendendir.		
ظیشان نالیم یا زخود یا از تو		خون شد دل ما زدست ایشان یا رب
Z'işan nalim ya ze-hud ya ez-to		Hun şud dil-i ma ze-dest-i işan yarab
Onların elinden gönlümüz kan ağlamakta. Ya senden ya da kendimizden dolayı onların elinden ah u zar etmekteyiz.		
وايضاله		
بر سپنه در فتوح بکشاید از و		نام تو که خامشي نمی شاید از و
Der-sine der-i fütuh be-guşayed ez-o		Nam-ı to ki hamuşi ne-mi-şayed ez-o
Seni öyle bir adın var ki ondan haberdar olmamak, ona bigane kalmak yaraşmaz. Sinede gönlün ferahlık ve mutluluk kapısı onun eliyle açılır.		
تا همچو زبان کس بیساید از و		تکرار همي کنم باواز بلند
Ta hem-çü zeban-ı guş be-yasayed ez-o		Tekrar hemi konem be-avaz-ı bülend
Dilim gibi kulağım da onun adını zikrederek huzur ve eman bulsun diye yüksek sesle adını sürekli tekrar ediyorum		

وايضاله		
طوبى لمن ارتضاك دهر الغده		با من ملكون كل شي بيدخ
Tuba lena irtizake zuhrü'l-gıda		Ba-men melekutü külli şeyin bi-yedih
Bütün varlığın hükümranlık ve mülkün elinde olan sen, ne mutlu bize senin rızan zor zamanlar için saklanan bir gıdadır bize.		
تو خواه بده کام دلم خواه مده		این بس کخ دلم جز تو نخواهد کامی
To hah be-deh kam-ı dil-em hah me-deh		İn bes ki dil-em coz to nehahed kami
Gönlüm senden başka hiçbir şeyi arzulamaz, sen bana yetersin. Gönlümün arzusunu ister verirsin ister vermezsin.		
وايضاله		
مشکل شود آسوده ترا دل زهمه		ای در دل تو هزار مشکل زهمه
Müşkil şevved asude to-ra dil ze-heme		Ey der-dil-i to hezar müşkil ze-heme
Gönlün herşeyden ötürü binlerce müşkil ve dert içinde. Gönlün müşkülü seninle çözülür, huzura kavuşur.		
دلرا بیکی سپار و بکسل زهمه		چون تفرقه دلست حاصل زهمه
Dil-ra be-yeki sipar be-gusel ze-heme		Çün tefrika-i dil-est hasıl ze-heme
Gönlüde şeylerden ve çokluktan, bozulma ve nifak hasıl olacağı için, gönlü diğerlerinden geçerek sadece bire teslim et, birine bağla		
وايضاله		
کستاخ رود بکوی آن زیبا مه		در غیرتم از صبا که چون بکه و که
Küstah reved be-kuy-i an ziba meh		Der-gayret-em ez-saba ki çun geh bi-geh
Saba rüzgarından gına geldi artık, çünkü yerli yersiz zamanlı zamansız kendini bilmez bir şekilde o ay yüzlü güzelin mahallesine, kapısına seğirtir gider.		

او می رود و من از قفا میکشوم	کریان کریان بقتی گشت همه
و ایضا	
از شرب مداوم لاف مژب توبه	وز عشق تباں سیم عنقب توبه
در دل موس کخا، بر لب توبه	زین توبه نادرست یارب توبه
و ایضا	
از میل مایه و مناسبت توبه	وز نفس مباحی و تباست توبه
در توبه حوسه اضافت فعل نحویش	زین توبه که می کنم آله توبه
و ایضا	
مایم بفتاکی خود شاد شده	بل کر زغم و شادی همه آزاد شده
خاکبست وجود ما که در رافینا	کشته همه کرد کرد بر باد شده
و ایضا	
دور از رخ تو منم ز جان کشته	صد نامه غم ز خون دل بنوشته
کامی حکرم ز دست دل خون کشته	کامی دلم از خون جگر آغشته
و ایضا	
ای آنکه پیر و بحر شتافته	ور کوه رسیده پیش بسکافه
پرسم خبر کا بلر خوار است بگوی	کز کم شده من چه خبر یافته
و ایضا	
مستی همه ذلت و هوانت وضعه	زین مرحله هر که رفت الله محسه
بگذر بزین نیستی تا بمانی	فی الارض مراغما کثیرا و سعیه
و ایضا	
یارب سولی مقصدم در سپیده	مقصود دلم ز کعبه و دیر بده

200a		
او مي رود ومن از قفا ميکوم		کريان گريان ليتني کنت معه
Giryan giryan leyteni kuntu meahu		O mi-reved ve men ez-kafa mi-guyem
O gider, ben de ardından "keşke ben de onun yanında olsaydım" diye feryad figan ağlarım.		
وايضاله		
از شرب مدام و لاف مشرب توبه		وزعشق بتان سيم غيغب توبه
V'ez aşk-ı bütün-i sim-ğabğab tövbe		Ez-şürb-i müdam u laf-ı maşrab tövbe
Bi daha şarap içmek mi, şarap içmekten bahsetmek mi, tövbeler olsun. Tövbe bi daha gümüş gerdanlı güzellere aşık olmam		
در دل هوس کنه برب توبه		زين توبه نا درست يا رب توبه
Z'in tövbe-i na-dürüst tövbe		Der-dil heves günah ber-leb tövbe
Gönülde beslediğim hevesten, dudaktaki gūnahtan tövbe. Nasuh olmayan bu tövbeden de tövbe		
وايضاله		
از ميل ملاهي و مناھي توبه		وز نفس مباھي بتباھي توبه
V'ez nefsi-i mübahi be-tebahi tövbe		Ez-meyl-i melahi vü menahi tövbe
Boş şeylere, yasaklara ve haramlara meyletmekten külliye tevbe		
در توبه چو هست اضافت فعل بخويش		زين توبه که مي کنم الهي توبه
Z'in tövbe ki mi-konem ilahi tövbe		Der-tövbe çu hest izafe-i fil be-hış
Ve insanı yok oluşa ve mahva götüren kibirli nefisten tevbe. Kendine fiil izafe ettiği için ey İlahi, bu tevbeden tövbe.		
وايضاله		
ما ييم بغمناکي خود شاد شده		بل کزغم وشادي همه آزاد شده
Ma-yim be-gamnaki to şad şude		Bel k'ez-gam u şadi heme azad şude
Gam ve keder içinde olan biz sense mutluluk içindesin. Hatta keder ve mutluluktan tamamıyla geçmişsin, bunlardan azadesin.		
حاکيست وجود ما که در رافنا		کشته همه طرد و کرد بؤ باد شده
Hakist vücud-ı ma der-rah-ı fena		Geşte heme gerd u gird ber-bad şude
Fanilik yolunda bizim bedenimiz değersiz bir toprak yığımından ibarettir. Herşey toz olup rüzgara kapılıp yok oldu gitti		
وايضاله		
دور از رخ تو منم زجان بگذشته		صد نامه غم زخون دل بنوشته
Dur ez-ruh-i to men-em ze-can be-güzeşte		Sad name-i gam ze-hun-i dil be-nivışte
Senden gül yüzünden ayrı canımdan geçmişim. Kan ağlayan gönlümden binlerce gam yüklü mektup yazmışım		
ماھي حکرم زدست دل خون کشته		کاهي دلم از خون جگر آغشته
Gahi ciger-em ze-dest-i dil hun geşte		Gahi dil-em ez-hun-i ciger aguşte
Bazen ciğerim gönlümün elinden kan içer, kana batar. Bazen gönlüm ciğerimin kanıyla sarmaş dolaş olur.		

وايضاله		
در موه رسیده پیش بشکافته		اي آنکه بر وجر بشتافته
Der-kuh reside piş beşkafta		Ey an ki be-berr u bahr beştafte
Ey, karaları denizleri arşınlayıp aşır gelen, dağları delip gelen,		
کر کم شده من چه خبر یافته		پرسم خبري هر خدا راست بکوي
Ger gomşude-i men çe hayr yafte		Porsemer haberi behr-i Huda rast be-guy
Allah için soruyorum doğru söyle; benden gizli kalırsan, uzak durursan bunda ne hayır var		
وايضاله		
زين مرحله هر که رفت الله معه		هستي همه زلت و هوانست وضعه
Z'in merhale her ki رفت Allah meahu		Hesti heme zillet ü hevan-est vazuhu
Varlık bütün zillet ve hüviyeti alçaklıktır. Kim ki bu merhaleyi başarıyla geçerse Allah onun yar ve yardımcısı olur		
في الارض مرغما كثيرا وسعه		بکدر بزمن نستي ال باي
Fi'l-arz murağamen kesiren veseahu		Be-güzer be-zemin nisti ta yabi
Bu yokluk çirkefini yere çal ve ondan geç ki yeryüzünde göç edilecek birçok geniş yer bulasın		
وايضاله		
مقصود دلم زکعبه و دير بده		بیا رب سوي مقصودم ره سير بده
Maksud-i dil-em ze-Kabe vü deyr be-deh		Yarab su-yi maksad-em reh-i seyr be-deh
Yarab, amacım uğruna çıktığım bu yolda bana kolaylıklar ihsan et. Kabe'dir, kilisedir, gönlümün maksadı, arzusu neyse onu ver.		

با غیر تو شغل با کوار است مرا	شغلی با خود فراخی از غم بدید
بود آینه وجود عالم مشدا	وان آینه را وجود ما و تو جلای
آن آینه چون یافت طلائع کمال	مشهد جمال ذات و اسماء اعلا
ای دل ماکی فضولی و بوی العجب	ارمن به نشان عاقبت بی طلبی
سرگشته بود خوار ولی خواجی	دروادی با اداری ما بختی
گر خاک سرگویی ندانستی	رسوا شد بشهر و محلتی
به زانک برق و خود نایبی صد	سایه مفاود دولت بیستی
از پنجه پنج دشمنش بد برای	وز کشش سپهر سرکش بد برای
خواستی که چشی ذوق خوشبهای عدم	از ناخوشی وجود خود خوش بد برای
از لطف تدو صباحت خد حکمتی	وز سلسله زلت مجده به کنی
از هر طرفی جمال مطلق تا بان	ای پنجه از حسن مبتد به کنی
ای از تو بیباغ هر کلی را رسک	هر مرغی را از سوتق تو آهنگی
با کوه زانده تو رازی گفتند	بر خات صدای ناله از هر سنگی
رفتی که دلم ز بار غم رنجی کنی	با خاطر از خار ستم رنجی کنی

200b		
با غیر تو شغل ناک و ارست مرا		شغلي با خود فراغي از غير بده
Ba-gayr-i to şuğl na-güvar-est me-ra		Şuğli ba-hod feragat ez-gayr be-deh
Senden gayri meşguliyet bana yaraşmaz. Bana sürekli seninle meşgul olmayı, gayrısından uzak durmayı nasip et.		
وايضاله		
بود آينه وجود عالم مثلا		وان آينه را وجود ما تو جلا
Bud ayine-i vücud-ı alem mesela		V'an ayine-ra vücud-ı ma vü to cela
Mecazi alemin varlığı bir ayna, ve o aynada bizim senin görüntün cila gibiydi.		
آن آينه چون يافت جلا شد بکمال		مشهود جمال ذات و اسما علا
An ayine çün yaft cila şud be-kemal		Meşhud-ı cemal-i zat u esma-i ala
Bu ayna cilalanınca senin zatının güzelliğini ve yüce isimlerini tam ve pürüzsüz gösterir oldu.		
وايضاله		
اي دل تا كي فضولي و بو العجبي		از من چه نشان عافيت مي طلبي
Ey dil ta key fuzuli vü bu'l-acebi		Ez-men çe nişan-ı afiyet mi-talebi
Ey gönül daha ne zamana kadar boş ve yararsız işlerle uğraşacaksın		
سر کشته بود خواه ولي خواه و نبي		در وادي ما ادري ما يفعل بي
Ser-geşte bud hah u veli hah u nebi		Der-vadi-i ma edri ma-yufalü bi
"Bana ne yapılacağını bilmem" vadisinde ister veli olsun ister peygamber kendini kaybetmiş ve şaşkınlık içinde dolaşırken nenden nasıl bir esenlik ve kurtuluş alameti bekliyorsun.		
وايضاله		
کر خاک سر کوي مذلت باشي		رسوا شده شهر محلت باشي
Ger hak-i ser-i kuy-i mezellet başi		Rüsva şude-i şeh'r u mahallet başi
Rezillik ve aşağılanma kapısının eşığının tozunu başına sürerek şehir ve mahalle tarafından hor görülüp yetmişiki millete yaraşır biri olmak,		
به زانک بزرق و خود نمائي صد سال		سايسته هفتاد و دو ملت باشي
Beh ze-an ki be-zerk u hud nümai heme-hal		Şayeste heftad ü dü millet başi
sofu kılığına girip ikiyüzlülük ile dindar görünmekten ve kendini göstermekten, kibirlenmekten daha iyidir.		
وايضاله		
از پنجه پنج وششدر شش بدراي		وزکش هکش سپهر سه کش بدراي
Ez-pençe-i penc u şeş be-der-ay		V'ez koş hekş sipehr se koş bedray
Ne yapacağı belli olmayan feleğin keşmekleşinden kurtul		
خواهي که چشي ذوق خوشيهاي عدم		از ناخوشي وجود خود خوش بدراي
Hahi ki çeşi zevk-i huşi-ha-yı adem		Ez-nahuş-i vücud-ı hod huş be-der-ay
Yokluğun güzelliklerini tadayım istersen, varlığının nahoşluklarından, çirkinliklerinden kendini uzaklaştır.		

وايضاله		
از لطف قد و ضباحت خد حڪمي		وزسلسله زلف مجعد چه ڪني
Ez lütf-ı kadd ü sabahet-i had çe koni		V'ez silsile-i zülf-i mücaad çe kon
Boyunun letafeti, yüzünün taraveti ve kıvrım kıvrım ve zincir gibi uzun zülüfleri onun güzelliği ile nasıl yarışabilir.		
از هر طرفي جمال مطلق تابان		اي پيخر از حسن مقيد جج ڪني
Ez-her tarafi cemal-i mutlak taban		Ez-hüsn-i mukayyed çe kon
Her taraftan onun mutlak ve güzelliği parlarken sınırlı ve geçici güzellik onun karşısında ne yapabilir		
وايضاله		
اي از تو بياغ هر ڪلي را رنگي		هر مرغی را زشقة ته اهنڪي
Ey ez-to be-bağ her güli-ra rengi		Her murgi-ra şevki to ahengi
Bahçedeki her çiçeğe rengini veren sensin ey. Her kuş sana olan sevgisinin şevk ve hasretiyle ötüşür.		
با ڪوه زانده تو رازي ڪفتند		بر خاست صداي ناله از هر سنڪي
Ba-kuh ze-enduh-i to razi goftend		Ber-hast sada-yi nale ez-her sengi
Senin çektiğin elem ve kederden dağ ile gizlice söyleşirler. Her taştan feryad sesi yükselir.		
وايضاله		
رفتي که دم زيار غم رنجه ڪني		با خاطریم از خار شتم رنجه ڪني
Refti ki dil-em ze-bar-ı gam rence koni		Ba-hatır-em ez-har-ı sitem rence koni
Sen gittin ve gönlüm gam yükünden eziyetler çekiyor. Hatırım, sitem ve gam dikenlerinden inim inim inlemekte.		

مشکل که بزم با تو جو آبی رو رسد
ز نهار رنجاک من قدم رنج کنی

و ایضا

نی نرک و جو دغم فرایند کنی
آیند عمر خو امی از زرقه فنون
نی از روی حیات پایند کنی
در زرقه چه کردی که در آیند کنی

و ایضا

حاشا که نعم من از معاد است
پنجم موسی بود ز جون من خاتم
تا صید کنم ز نام جو بی کاست
بر صفت ابا م ما بند نام است

و ایضا

بچار حکیم عمری اندیشه کاشت
حاکم سرگوی نتر از حال خود دید
تدیر غنا ز کبسمای بند است
در حال حکیم کیمیا را بکد است

و ایضا

تا خط شد بلای دین ما را
بینی از حال دل حزین ما را

و ایضا

ماه و خور عالی ز بسلی سینه
پیش رویت تا بجدت سینه

و ایضا

چه خوش باشد که در کاسانه غم
دو مدم در ددل گویند ما هم

201a		
مشکل که زیم بی تو چز آبی روزی		زخار بخاک من قدم رنجہ کنی
Müşkil ki ze-yemm bi-to çu ayi ruzi		Zinhar be-hak-ı men kadem-i rence
Müşkil şu ki, sensiz deryadan nasıl nasipleneyim. Sakın ha, toprağıma dert ve keder getiren ayağıni basmandan korkarım		
وايضاله		
بی ترک وجود غم فزاینده کنی		بی آرزویی حیات پاینده کنی
Ni terk-i vücud-ı gam fezayende koni		Ni arzu-yi hacet payende koni
Ne üstüste yığılan kederden kurtulmanın peşindesin ne de huzurlu ve sakin bir hayat arzusu güdüyorsun.		
آینده عمر خواهی از رفته فزون		در رفته چ کردی که در آینده کنی
Ayende-i ömr hahi ez-refte füzun		Der refte çe kerdi ki der-ayende koni
Ömrünün yarının, geride bıraktığından daha fazla iyi olmasını istiyorsun. Geçen ömründe ne yaptın ki gelecekte bekliyorsun.		
وايضاله		
حاشا که نم من از معما وامي		تا صید کنم ز نام جویی کانی
Haşa ki nehem men ez-muamma vami		Ta sayd konem ze-nam-cuyi kami
Şöhrete kavuşma, tanınma arzumu tatmin etmedikçe muamma söylemekten geri durmam, vazgeçmem ne mümkün.		
پچتم هوسی بود وچون من خامی		بر صفحہ بام بماند نامی
Pohtem hevesi bud ze-çun-i men hami		Ber-safha-i eyyam be-maned nami
Zamanın yaprakları arasında benim de adım baki kalsın diye kendim gibi kuru, ham bir heves peşinde koşmaktayım.		
وايضاله		
بچاره حکیم عمری اندیشه کماشت		تدبیر غنا زکیمیا می پنداشت
Bi-çare hekim omri endişe gūmaşt		Tedbir-i gına ze-kimya mi-pendaşt
Zavallı hekim bir ömür düşünce ve fikretmeyle geçirdi. Simya ile zenginliği bulacağını sandı.		
حاك سر کوي فقر را چو دید		در حال حکیم کیمیا را بکداشت
Hak-i ser-i kuy-i fakr-ra çu did		Derhal hekim kimya-ra be-gūdaşt
Fakirliğin ve kanaatin kapısının eşiğinin tozuna yüzüne sürünce derhal simyayı bıraktı.		
وايضاله		
تا خطت شد بلاي دین ما را		ببینی از حال دل حزین ما را
Ta şud bela-yı din-i ma-ra		Bini ez-hal-i dil-i hazin ma-ra
Sana duyduğumuz haz, dinimizin belası olandan beri, hal diliyle hazin gönlün halinden nasıl olduğumuzu görüyorsun, anlıyorsun.		

وايضاله		
پش رویت تا بخدمت استند		خور حالی زمیلی نیستند
Piş-i ruy-et ta be-hıdmet istend		Mah u hur hali ze-meyli nistend
Ayla güneş şu an bütün her şeyden geçerek ve batmadan senin huzurunda hizmet için el pençe divana durdular.		
وايضاله		
دو همدم درد دل کویند با هم		چه خوش باشد که در کاشانه غم
Dü hem-dem der-dil guyend ba-hem		Çe huşî baş ed ki der-kaşane-i gam
Gam sarayında iki dostun gönülden hal diliyle birbiriyle söyleşmesi ne hoş olsa gerek.		